Criminaliteit en rechtshandhaving 2013

4

Justitie in Statistiek

Criminaliteit en rechtshandhaving 2013

Ontwikkelingen en samenhangen

Eindredactie:

N.E. de Heer-de Lange (CBS)

S.N. Kalidien (WODC)

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

Centraal Bureau voor de Statistiek

BOOM | LEMMA UITGEVERS

Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Justitie in statistiek

Deze publicatie maakt deel uit van de reeks Justitie in statistiek die een gezamenlijke uitgave is van het WODC, het CBS en de Raad voor de rechtspraak.

Exemplaren van dit rapport kunnen worden besteld op www.budh.nl.
De integrale tekst en tabellen van de publicaties in deze reeks zijn gratis te downloaden op www.wodc.nl en cbs.nl.

© 2014 CBS, WODC, Raad voor de rechtspraak

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

ISBN 978-94-6236-511-7
EISBN 978-94-6274-204-8
NUR 824

Voorwoord

De voorliggende publicatie, waarvan dit de twaalfde editie is, brengt ontwikkelingen in en samenhangen tussen criminaliteit en rechtshandhaving in kaart. De publicatie verschaft informatie over langere tijd en richt zich met name op de periode 2007-2013.

De criminaliteit nam tussen 2007 en 2013 af, volgens de slachtofferenquêtes met een kwart en volgens de politieregistraties met bijna een vijfde. Vooral vernielingen en geweld komen minder vaak voor.
Van computercriminaliteit, ook wel cybercrime genoemd, werd één op de acht Nederlanders van 15 jaar en ouder in 2013 slachtoffer, iets meer dan in 2012. Het aantal verdachten is sinds 2007 met ongeveer een derde gedaald. Nederland doet mee met de dalende trend in de geregistreerde criminaliteit in Noord- en West-Europese landen.
Het Openbaar Ministerie seponeerde meer zaken dan in 2007, en deed in 2013 bijna de helft zelf af met een transactie of strafbeschikking. De rechter verklaarde verdachten in 90% van de zaken schuldig. De vrijheidsstraf is de meest opgelegde hoofdstraf.
De maatschappelijke en politieke aandacht voor het thema blijft groot. In 2012 gaven overheid, bedrijven en particulieren ruim 13 miljard euro uit aan veiligheidszorg. Dit is omgerekend € 780 per inwoner.

In de jaarlijkse publicatie *Criminaliteit en rechtshandhaving* bundelen het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) en de Raad voor de rechtspraak de beschikbare statistische informatie over criminaliteit en het optreden van politie en justitie daartegen. De publicatie is bedoeld als statistisch naslagwerk en bestemd voor een breed publiek: politiek, beleid, pers, wetenschap en onderwijs.
Criminaliteit en rechtshandhaving wordt in pdf-vorm uitgebracht via de websites van het CBS, het WODC en de Raad voor de rechtspraak. Op de websites van CBS en WODC zijn de tabellen uit bijlage 4 ook in Excelformaat te downloaden. In deze Excel-bestanden zijn meer en gedetailleerdere cijfers opgenomen. Op StatLine, de elektronische databank van het CBS, zijn meer cijfers op het terrein van criminaliteit en rechtshandhaving te vinden.

Directeur WODC
Prof. dr. F.L. Leeuw

Directeur Sociaal-economische en Ruimtelijke Statistieken, CBS
Dr. H. van de Stadt

Directeur Bureau van de Raad voor de rechtspraak
Dr. F. van Dijk

Inhoud

1	**Inleiding**	**13**
	S.N. Kalidien, N.E. de Heer-de Lange en F.P. van Tulder	
1.1	Kanttekeningen	16
1.2	Opbouw van de publicatie	18
2	**Het Nederlandse strafrechtssysteem**	**21**
	J.B.J. van der Leij	
2.1	Centrale begrippen en personen in de strafrechtspleging	21
2.1.1	Strafbaar feit en het straf(proces)recht	21
2.1.2	De verdachte	23
2.1.3	Het slachtoffer	24
2.1.4	De getuige	26
2.1.5	De deskundige	26
2.2	Opsporing en bestuurlijke handhaving	27
2.2.1	De Nationale Politie	28
2.2.2	De Koninklijke Marechaussee	29
2.2.3	De bijzondere opsporingsdiensten	30
2.2.4	De Rijksrecherche	30
2.2.5	Afhandeling door de politie	31
2.2.6	Bestuurlijke handhaving	33
2.3	De vervolging	35
2.3.1	Het Openbaar Ministerie	35
2.3.2	Het voorkomen van vervolging door het Openbaar Ministerie: sepot en transactie	37
2.3.3	De strafbeschikking	38
2.4	De berechting	39
2.4.1	Organisatie en bevoegdheden	39
2.4.2	Het onderzoek ter zitting	40
2.4.3	De beraadslaging	41
2.4.4	De uitspraak	43
2.4.5	Rechtsmiddelen: hoger beroep en cassatie bij de Hoge Raad	43
2.4.6	Straffen en maatregelen	44
2.5	De tenuitvoerlegging	50
2.5.1	Tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties	50
2.5.2	Tenuitvoerlegging van overige sancties	52
2.6	Overige instellingen die betrokken zijn bij de strafrechtspleging	52
2.6.1	De reclassering	53
2.6.2	De Raad voor de Kinderbescherming	53
2.6.3	De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming en de Inspectie voor de Sanctietoepassing	54
2.6.4	De Raad voor Rechtsbijstand	55
2.6.5	Het Nederlands Forensisch Instituut en het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie	55
2.6.6	Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie	56

2.6.7	Slachtofferhulp Nederland	56
2.6.8	Het Schadefonds Geweldsmisdrijven en het Waarborgfonds Motorverkeer	56
3	**Criminaliteit en slachtofferschap**	**59**
	M.M.P. Akkermans en M.M. van Rosmalen	
3.1	Ondervonden criminaliteit	61
3.1.1	Slachtofferschap	61
3.2	Kenmerken van slachtoffers van criminaliteit	67
3.3	Reacties op ondervonden criminaliteit	70
3.4	Beveiliging tegen criminaliteit	74
3.5	De beleving van criminaliteit	77
4	**Misdrijven en opsporing**	**81**
	A.Th.J. Eggen en R.J. Kessels	
4.1	Geregistreerde criminaliteit	83
4.2	Opgehelderde criminaliteit	88
4.3	Geregistreerde verdachten van misdrijven	89
4.3.1	Persoonskenmerken van alle verdachten (totale aantal registraties)	90
4.3.2	Persoonskenmerken van alle verdachten (totale aantal unieke personen)	91
4.4	Minderjarige verdachten	97
4.4.1	Persoonskenmerken van alle minderjarige verdachten (totale aantal registraties)	98
4.4.2	Persoonskenmerken van alle minderjarige verdachten (totale aantal unieke minderjarigen)	99
5	**Vervolging**	**109**
	R.F. Meijer en A.Th.J. Eggen	
5.1	Misdrijfzaken tegen alle verdachten	111
5.1.1	Ingeschreven misdrijfzaken	111
5.1.2	Door het OM afgedane misdrijfzaken	113
5.2	Misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten	120
5.2.1	Ingeschreven misdrijfzaken	121
5.2.2	Door het OM afgedane misdrijfzaken	121
5.3	Doorlooptijden in misdrijfzaken OM	126
6	**Berechting**	**129**
	R.F. Meijer en A.Th.J. Eggen	
6.1	Berechting in eerste aanleg van alle verdachten	130
6.1.1	Wijze van afdoening	131
6.1.2	Opgelegde sancties	133
6.2	Berechting in eerste aanleg van minderjarige verdachten	140
6.2.1	Wijze van afdoening	140

6.2.2	Opgelegde sancties	141
6.3	Doorlooptijden	146
6.4	Berechting in hoger beroep en in cassatie	147
7	**Tenuitvoerlegging van sancties**	**151**
	S.N. Kalidien	
7.1	Tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties	152
7.1.1	Tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties in het gevangeniswezen	152
7.1.2	Tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel	159
7.1.3	Tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties in de justitiële jeugdinrichtingen	162
7.2	Tenuitvoerleggging van vrijheidsbeperkende sancties	165
7.2.1	Tenuitvoerlegging van de taakstraf bij meerderjarigen	165
7.2.2	Tenuitvoerlegging van toezichten	166
7.2.3	Tenuitvoerlegging van de taakstraf bij minderjarigen	167
7.2.4	Tenuitvoerlegging van de Halt-straf	168
7.2.5	Tenuitvoerlegging van de jeugdreclasseringsmaatregel	169
7.3	Financiële sancties	170
7.3.1	Tenuitvoerlegging van de geldsomtransactie	171
7.3.2	Tenuitvoerlegging van de strafbeschikking	172
7.3.3	Tenuitvoerlegging van de geldboete	173
7.3.4	Tenuitvoerlegging van de schadevergoedingsmaatregel	174
7.3.5	Tenuitvoerlegging van de ontnemingsmaatregel	175
8	**De strafrechtsketen in samenhang**	**177**
	F.P. van Tulder, R.F. Meijer en S.N. Kalidien	
8.1	Ontwikkelingen in de strafrechtsketen	178
8.2	Ontwikkelingen in de strafrechtsketen bij minderjarigen	194
9	**Overtredingen**	**203**
	F.P. van Tulder en H.G. Aten	
9.1	Overtredingen via de strafrechtelijke weg	204
9.1.1	Opsporing	204
9.1.2	Vervolging	206
9.1.3	Berechting	209
9.1.4	Tenuitvoerlegging	210
9.2	Overtredingen via de WAHV	212
9.2.1	WAHV-beschikkingen	212
9.2.2	Beroepen tegen WAHV-beschikkingen bij OM	213
9.2.3	Beroepen tegen WAHV-beschikkingen bij de kantonrechter en het gerechtshof	214
9.3	Overtredingen via de bestuursrechtelijke weg	218

10 Kosten van criminaliteit **223**
D.E.G. Moolenaar, M.M. van Rosmalen, M. Vlemmings en F.P. van Tulder
10.1 Uitgaven aan veiligheidszorg 224
10.1.1 Preventie 228
10.1.2 Opsporing 230
10.1.3 Vervolging 231
10.1.4 Berechting 235
10.1.5 Tenuitvoerlegging 236
10.1.6 Ondersteuning van daders en (ex-)verdachten 238
10.1.7 Rechtskundige diensten 240
10.1.8 Ondersteuning van slachtoffers 242
10.2 Personele en materiële uitgaven veiligheidszorg 243
10.3 Uitgaven per eenheid product 245
10.4 Uitgaven per delict 247
10.5 Ontvangsten uit veiligheidszorg 249
10.6 Maatschappelijke schade van criminaliteit 251
10.6.1 Schade voor bedrijven en instellingen 252
10.6.2 Schade voor huishoudens 252
10.6.3 Schade voor de overheid 253
10.6.4 Schade voor meerdere partijen 253
10.7 Schadecompensatie 253

11 Nederland in internationaal perspectief **255**
P.R. Smit en H. Goudriaan
11.1 Kanttekeningen bij het maken van internationale vergelijkingen 257
11.2 Slachtofferschap en onveiligheidsgevoelens 259
11.2.1 Trends in ondervonden criminaliteit vanaf 2004 260
11.2.2 Trends in onveiligheidsgevoelens vanaf 2004 263
11.3 Opsporing 265
11.3.1 Aard, omvang en ontwikkeling van geregistreerde criminaliteit 265
11.3.2 Verdachten van misdrijven 266
11.4 Vervolging, berechting en tenuitvoerlegging 268
11.5 Ontwikkelingen in de periode 1990-2007 272

Literatuur **279**

Bijlage 1 Medewerkers C&R 2013 **283**

Bijlage 2 Standaardclassificatie misdrijven en delictindeling slachtofferenquêtes **285**

Bijlage 3 Informatiebronnen en methodenbeschrijvingen **293**

Bijlage 4	**Tabellen**	**337**
	Tabellen bij hoofdstuk 3	338
	Tabellen bij hoofdstuk 4	351
	Tabellen bij hoofdstuk 5	376
	Tabellen bij hoofdstuk 6	402
	Tabellen bij hoofdstuk 7	437
	Tabellen bij hoofdstuk 8	449
	Tabellen bij hoofdstuk 9	450
	Tabellen bij hoofdstuk 10	457
	Tabellen bij hoofdstuk 11	476
Bijlage 5	**Afkortingen**	**487**
Bijlage 6	**Stroomschema justitieketen**	**491**
Bijlage 7	**Begrippen**	**495**
Bijlage 8	**Trefwoordenregister**	**505**

1 Inleiding

S.N. Kalidien, N.E. de Heer-de Lange en F.P. van Tulder

De bestrijding van criminaliteit en de rechtshandhaving zijn al lange tijd een belangrijke pijler van het Nederlands kabinetsbeleid. Dat geldt zeker ook voor het kabinet-Rutte II.[1] Het stelt in zijn beleidsprogramma onder andere: 'Veiligheid is een kerntaak van de overheid. (…) Burgers moeten zich veilig kunnen voelen op straten en in wijken. Politie en justitie moeten daadkrachtig en gezaghebbend kunnen optreden tegen overlast, intimidatie, agressie, overvallen, inbraken en geweld. Kwetsbare groepen moeten op de overheid kunnen rekenen' (Regeerakkoord, 2012).
Hoe ontwikkelt de (on)veiligheid in ons land zich en hoe gaat het met de rechtshandhaving op dit gebied? Voor de beantwoording van deze en andere gerelateerde vragen en een goede onderbouwing van hun beleid, opvattingen en berichtgeving kunnen beleidsmakers, politici, wetenschappers en pers goede statistische informatie gebruiken.

De omvang van de criminaliteit en de mate van rechtshandhaving zijn echter niet altijd eenvoudig en eenduidig te meten. Cijfers daarover zijn soms moeilijk te interpreteren. Criminaliteit is een veelomvattend begrip voor alle gedragingen die bij wet zijn verboden, van te hard rijden tot moord. Het presenteren van bijvoorbeeld het 'totale aantal delicten' heeft dan ook nauwelijks informatieve waarde. Een onderscheid naar verschillende delicttypen is informatiever. Maar een uitsplitsing naar delicttype kan op veel manieren worden gemaakt en is daardoor al gauw een bron van verwarring. De vraag of 'diefstal met geweld' moet worden geteld als vermogensdelict of als geweldsdelict is slechts een van de vele vragen die rijzen.
Criminaliteit kan worden gemeten door burgers of bedrijven te vragen hoe vaak zij in een bepaald jaar slachtoffer zijn geweest van een delict, maar ook door het aantal door de politie of andere (opsporings)instanties geregistreerde misdrijven of overtredingen te tellen. Maar wat zeggen de uit enquêtes of registraties verkregen criminaliteitscijfers over de werkelijke omvang van de gepleegde criminaliteit? Is criminaliteit eigenlijk wel de som van alle (door bedrijven, burgers en instellingen) ondervonden delicten? Telt een door één persoon gemaakt computervirus dat honderdduizend slachtoffers maakt, voor één delict of voor honderdduizend delicten? Omdat van veel delicten geen aangifte wordt gedaan, en omdat de politie en andere opsporingsinstanties niet bij elke melding of constatering van een delict een proces-verbaal opmaken, is de waarneming onvolledig en kan het voor de beschrijving van de criminaliteitsontwikkeling uitmaken welke bron en definitie gebruikt worden. Des te groter is het belang om te voorzien in eenduidige en betrouwbare cijfers.

1 Het kabinet-Rutte II is op 5 november 2012 beëdigd als opvolger van het kabinet-Rutte I, dat demissionair was van 23 april 2012 tot 5 november 2012.

Het grote belang van betrouwbare cijfers over criminaliteit en rechtshandhaving heeft ertoe geleid dat het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het toenmalige ministerie van Justitie[2] en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in 1998 een samenwerkingsverband zijn aangegaan met als doel een gezaghebbende publicatiereeks op te zetten met het karakter van een statistisch naslagwerk. Deze samenwerking heeft geresulteerd in de publicatiereeks *Criminaliteit en rechtshandhaving* (C&R), waarin het thans voorliggende rapport de twaalfde editie is. Sinds 2011 is de samenwerking tussen WODC en CBS uitgebreid met de Raad voor de rechtspraak (Rvdr), waardoor het scala aan gegevens en expertise is verbreed. De publicatiereeks beoogt ontwikkelingen in en samenhangen tussen criminaliteit en rechtshandhaving periodiek en systematisch in kaart te brengen en biedt statistische informatie ter ondersteuning van de beantwoording van vele vragen op het gebied van criminaliteit en rechtshandhaving. De publicatie is bedoeld voor iedereen die is geïnteresseerd in kwantitatieve informatie over criminaliteit en rechtshandhaving: beleidsmakers, politici, journalisten, wetenschappers en anderen.

In C&R worden ontwikkelingen tot op zekere hoogte 'geduid'. Dat wil zeggen dat C&R ontwikkelingen beschrijft van delicten of zaken binnen de diverse stappen in de strafrechtelijke keten, en een toelichting daarbij geeft. Tevens komen de wijze van totstandkoming van de cijfers, de daarbij gehanteerde definities en de mogelijke trendbreuken door wijzigingen in gehanteerde meetmethoden aan de orde. Voor achtergronden is het daarom raadzaam om niet alleen de in deze publicatie gepresenteerde tabellen (zie bijlage 4) te raadplegen, maar ook de bijbehorende toelichtingen in de corresponderende hoofdstukken en de bronbeschrijvingen (zie bijlage 3). C&R geeft géén verklaringen bij de geconstateerde ontwikkelingen en trekt geen conclusies over de effecten van beleidsmaatregelen, tenzij er sprake is van een duidelijke relatie met een wijziging in wet- en regelgeving.
De toegevoegde waarde van C&R is niet alleen gelegen in het bijeenbrengen van statistische informatie, waarvan veel al elders is gepubliceerd. Door de informatie over de verschillende onderdelen met elkaar in verband te brengen, wordt ook de *samenhang* in de strafrechtsketen kwantitatief in beeld gebracht: hoe verhouden ontwikkelingen in de geregistreerde criminaliteit zich tot de ontwikkelingen verderop in de strafrechtsketen, zoals het aantal transacties, schuldigverklaringen en door de rechter opgelegde straffen? Ook wordt er gekeken hoe ontwikkelingen in de keten zich verhouden tot uitgaven en wordt de criminaliteit in Nederland vergeleken met een aantal andere landen.

2 Sinds oktober 2010 ministerie van Veiligheid en Justitie.

Een belangrijk deel van de in C&R gebruikte informatie komt van uit registratiesystemen afgeleide gegevensbestanden die worden beheerd en geanalyseerd door het CBS. Ook het ministerie van Veiligheid en Justitie en de verschillende justitiële ketenpartners, onder meer het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB), de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), Reclassering Nederland en de Raad voor de Kinderbescherming, hebben eigen registratiesystemen. Hetzelfde geldt voor de Raad voor de rechtspraak. Uit de meeste van deze bronnen wordt jaarlijks statistische informatie gepubliceerd in persberichten, jaarverslagen of anderszins. Daarnaast leveren deze partners op verzoek op maat gemaakte overzichten voor C&R.

Deze twaalfde editie van C&R verschilt slechts gering van de vorige editie (Kalidien en De Heer-de Lange, 2013). De ontwikkelingen in en de samenhang tussen criminaliteit en rechtshandhaving worden in deze publicatie doorgaans beschreven vanaf 2007 tot en met 2013. In enkele gevallen worden ontwikkelingen vanaf een later of eerder jaar beschreven, afhankelijk van de beschikbaarheid van cijfers of om zo een beter beeld van de ontwikkeling te kunnen weergeven. In sommige gevallen is gekozen om ontwikkelingen in indexcijfers vanaf 2005 te presenteren, met name om de aansluiting met andere publicaties op dit gebied eenduidig te houden. Dit geldt bijvoorbeeld voor hoofdstuk 3, waarin gegevens worden gebruikt uit de Veiligheidsmonitor. In hoofdstuk 10 wordt rekening gehouden met de publicatie van cijfers over de Veiligheidszorgrekeningen door het CBS, waarbij de prijzen zijn geïndexeerd op 2005.
Op de websites van zowel het WODC als het CBS worden de tabellen gepresenteerd waarin de statistische informatie verder teruggaat dan 2007. Hierdoor kan het voorkomen dat een tabel niet in de pdf-versie is opgenomen, maar uitsluitend in de Excel-tabellen online is te raadplegen. Zo bevat bijvoorbeeld tabel 3.1 uitsluitend gegevens over jaren vóór 2005, en is daarom niet opgenomen in de pdf-versie van deze publicatie.
In de pdf-versie van deze editie zijn over het algemeen absolute aantallen opgenomen, indien hiervan is afgeweken is aangegeven om welke eenheid het gaat. In de Excel-tabellen online zijn naast de absolute aantallen, ook andere eenheden opgenomen. Zo bevat tabel 4.2 in de online Excel-tabel naast absolute aantallen ook indexcijfers, percentages en cijfers per 1.000 inwoners. Ook zijn in de Excel-tabellen, waar van toepassing, meer gedetailleerde gegevens opgenomen.

1.1 Kanttekeningen

De nadruk ligt in dit boek op misdrijven. In een apart hoofdstuk wordt aandacht besteed aan overtredingen.[3] Voor de categorisering van misdrijven is in dit boek gekozen voor de CBS-Standaardclassificatie misdrijven (zie bijlage 2). Deze indeling is gebaseerd op wetsartikelen.
Waar in dit boek wordt gesproken over 'rechtbankstrafzaken', gaat het in feite om misdrijfzaken die door het Openbaar Ministerie (OM) of de strafrechter worden afgedaan. De behandeling van overtredingen gebeurt in principe door de kantonrechter en deze worden daarom aangeduid als kantonstrafzaken.[4]
Voor deze publicatie zijn diverse bronnen gebruikt. Elke bron kent zijn waarde, maar ook zijn beperkingen. De uitkomsten van slachtofferenquêtes zijn gebaseerd op steekproeven. Daardoor is het bijvoorbeeld niet mogelijk om betrouwbare uitsplitsingen te maken naar weinig voorkomende delicttypen, omdat de aantallen in de enquêtes relatief klein zijn. Bovendien zijn de uitkomsten van deze enquêtes gebaseerd op de beleving van misdrijven door individuele slachtoffers. Deze kunnen afwijken van die van politie en justitie. Doordat van ernstige delicten waarschijnlijk vaker aangifte wordt gedaan dan van minder ernstige delicten, zullen de minder ernstige delicten over het algemeen beter door slachtofferenquêtes in beeld worden gebracht dan door de statistieken van de politie. Delicten waarbij geen directe slachtoffers vallen of hoeven te vallen (de zogenoemde 'slachtofferloze delicten'), zoals drugshandel, rijden onder invloed of rijden door rood licht, worden via slachtofferenquêtes in het geheel niet waargenomen. Voor het in beeld krijgen van dit soort delicten is de CBS-Politiestatistiek van waarde.
Cijfers die afkomstig zijn uit de registratie van politie en justitie kennen echter ook beperkingen. Ten eerste hebben ze alleen betrekking op de feiten of zaken die de betreffende instantie registreert. Zo zal de politie vernielingen of diefstallen die niet worden aangegeven, niet registreren. Hetzelfde geldt voor 'slachtofferloze' delicten, zolang de politie deze delicten niet op het spoor komt. Dit laatste geeft al aan dat ook het beleid en de technische mogelijkheden van de betrokken instanties invloed op de cijfers kunnen hebben. Als de politie meer aandacht besteedt aan alcoholgebruik van automobilisten of aan geweldsdelicten waar de politie zelf of werknemers met een publieke taak slachtoffer van zijn, of nieuwe opsporingsmethoden gaat hanteren, kan dit invloed hebben op het aantal geregistreerde misdrijven. Ontwikkelingen in de geregistreerde criminaliteit

3 Behalve in hoofdstuk 9, dat specifiek over overtredingen gaat, worden in hoofdstuk 10 ook overtredingen meegenomen. In enkele andere gevallen kan het voorkomen dat in de cijfers ook overtredingen zijn meegeteld, omdat er geen uitsplitsing van alleen misdrijven mogelijk was. In dit geval wordt dit expliciet vermeld.

4 Een uitzondering vormen economische delicten, waarbij ook overtredingen niet door de kantonrechter, maar door de strafrechter worden afgedaan.

zijn dus niet alleen het gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen in de gepleegde criminaliteit, maar dienen tevens te worden geïnterpreteerd tegen de achtergrond van mogelijke veranderingen in gedrag rond aangifte en in beleid op het gebied van registratie en vervolging.
Dit geldt ook verderop in de strafrechtelijke keten, bijvoorbeeld bij de geschetste ontwikkelingen in vervolging en berechting. De kwaliteit van de verkregen statistische informatie is in het algemeen afhankelijk van die van de achterliggende registratiesystemen. Deze systemen zijn meestal ontworpen ter ondersteuning van de doelstellingen en inrichting van de werkprocessen van de betrokken instanties. Dit betekent veelal dat informatie die maatschappelijk gezien interessant is maar niet van belang is voor het werkproces van de betreffende instantie, niet beschikbaar is. Het betekent ook dat in de registratiesystemen gehanteerde definities kunnen verschillen tussen verschillende organisaties, met als gevolg dat de daaruit afgeleide statistische informatie uit verschillende bronnen niet op elkaar aansluit. Veranderingen in registratiesystemen kunnen eveneens een probleem vormen. Daardoor kan de consistentie tussen waarnemingen in verschillende jaren in het gedrang komen.
Een majeur voorbeeld hiervan van recente datum is de invoering van het GPS-systeem, dat in de plaats moet komen van COMPAS (zie hoofdstuk 5, hoofdstuk 6 en bijlage 3).
Voor een volledig beeld van de voornaamste kenmerken en beperkingen van de in deze publicatie gehanteerde bronnen wordt naar de desbetreffende hoofdstukken en bijlage 3 verwezen.

Behalve in C&R publiceren CBS, WODC en de Rvdr en ook het PaG, afzonderlijk van elkaar over criminaliteit en rechtshandhaving. Eind vorig jaar heeft dit geleid tot vragen over verschillen in uitkomsten van ogenschijnlijk dezelfde meetgegevens. Daarom is een aparte werkgroep[5] in het leven geroepen die nader onderzoek doet naar oorzaken in verschillen tussen de gegevens van de diverse organisaties. Vooralsnog richt de werkgroep zich op gegevens over de vervolging en berechting. De eerste bevindingen van deze werkgroep zijn inmiddels bekend, waardoor een deel van eerder geconstateerde verschillen in meetgegevens tussen organisaties kan worden verklaard. Een verschil in uitkomst kan ontstaan door verschil in meetmoment. Verschillende meetmomenten kunnen elk hun eigen belang hebben. In deze editie worden de aantallen strafbeschikkingen daarom op twee verschillende manieren gepresenteerd (zie hoofdstuk 5). In bijlage 3 wordt nader ingegaan op de bevindingen van de werkgroep.

5 In de werkgroep zijn deelnemers van het CBS, WODC, Rvdr en het PaG vertegenwoordigd.

1.2 Opbouw van de publicatie

De publicatie is als volgt opgebouwd:
Hoofdstuk 2 (Het Nederlandse strafrechtssysteem) geeft een beschrijving van het Nederlandse strafrechtssysteem, en laat daarbij zien welke instanties en actoren een rol spelen. Ook geeft het inzicht in recente relevante jurisprudentie. Het hoofdstuk kan dienen als referentiekader voor de overige hoofdstukken.
Hoofdstuk 3 (Criminaliteit en slachtofferschap) laat zien hoe vaak burgers en bedrijven slachtoffer worden van verschillende soorten criminaliteit. Verder wordt aandacht besteed aan kenmerken van de burgers en bedrijven die slachtoffer worden, aan de materiële en immateriële gevolgen van slachtofferschap, aan onveiligheidsgevoelens, aan preventiemaatregelen ter voorkoming of als gevolg van criminaliteit en aan het beroep op slachtofferhulp.
Hoofdstuk 4 (Misdrijven en opsporing) beschrijft de aard en omvang van de door de politie geregistreerde misdrijven: hoeveel processen-verbaal zijn door de politie opgemaakt, om wat voor misdrijven gaat het, hoeveel zaken zijn opgehelderd? Daarnaast komen het aantal geregistreerde verdachten en de kenmerken van verdachten in beeld. Een aparte paragraaf belicht de minderjarige verdachten.
Hoofdstuk 5 (Vervolging) gaat een stap verder in de strafrechtsketen en geeft een beschrijving van de instroom en afdoening van misdrijfzaken in eerste aanleg door het OM. Daarnaast komt de aard van de behandelde misdrijven aan bod. Ook hier komen de minderjarigen apart aan de orde.
Hoofdstuk 6 (Berechting) beschrijft de wijze van afdoening door de rechter en de daarbij opgelegde straffen en maatregelen, zowel voor alle misdrijfzaken als specifiek de zaken met minderjarige verdachten.
Hoofdstuk 7 (Tenuitvoerlegging van sancties) beschrijft de tenuitvoerlegging van verschillende soorten strafrechtelijke sancties tegen meerderjarigen en minderjarigen in Nederland. Sancties die ten uitvoer worden gelegd door onder andere de verschillende sectoren van DJI, Reclassering Nederland, de Raad voor de Kinderbescherming en het CJIB worden hier belicht.
Hoofdstuk 8 (De strafrechtsketen in samenhang) brengt de stromen en ontwikkelingen in de verschillende onderdelen van de strafrechtsketen bij elkaar en beschrijft de belangrijkste ontwikkelingen en de samenhang daartussen. Ook dit hoofdstuk besteedt aparte aandacht aan de minderjarigen.
Hoofdstuk 9 (Overtredingen)[6,7] beschrijft de behandeling van overtredingen op de verschillende mogelijke manieren. Hierbij is vooral informatie

6 Zie ook noot 3.
7 In deze editie is in afwijking van de vorige editie gekozen om het hoofdstuk overtredingen ná het samenhanghoofdstuk te presenteren, aangezien het samenhanghoofdstuk zich richt op de hoofdstukken die voornamelijk over misdrijven gaan.

bekend over verkeersovertredingen en (andere) overtredingen die door politie en bijzondere opsporingsdiensten strafrechtelijk of anderszins worden afgehandeld. Door bestuursorganen geconstateerde overtredingen komen eveneens aan bod, maar de informatie daarover is verre van volledig. Registraties en rapportages op dit gebied zijn, met name bij gemeenten, versnipperd en onvolledig.
Hoofdstuk 10 (Kosten van criminaliteit) beschrijft de overheidsuitgaven aan criminaliteit en ook de uitgaven aan veiligheidszorg door bedrijven en particuliere instellingen. Het gaat hier om de activiteiten die tot doel hebben criminaliteit (misdrijven en overtredingen), verloedering en overlast te voorkomen of te bestraffen en onveiligheidsgevoelens weg te nemen. Ook de ontwikkeling van de kostprijzen van de behandeling van misdrijven en overtredingen in de strafrechtelijke keten komt aan de orde. Door de beschikbare bron is criminaliteit hier breder gedefinieerd dan in de voorgaande hoofdstukken.
Hoofdstuk 11 (Nederland in internationaal perspectief) plaatst de Nederlandse gegevens in internationaal perspectief: hoe verhoudt de omvang en ontwikkeling van de criminaliteit en de strafrechtelijke reactie daarop in Nederland zich tot die in andere Europese landen en enkele landen daarbuiten?

Voor de hoofdstukken 3 tot en met 11 zijn de bijbehorende tabellen in een aparte bijlage (bijlage 4) bijeen gezet. De overige bijlagen bevatten een lijst met namen van personen die hebben meegewerkt aan deze editie van C&R (bijlage 1), en een weergave van de in deze publicatie gehanteerde CBS-Standaardclassificatie misdrijven (bijlage 2). Aan deze bijlage is in deze editie nieuw toegevoegd de classificatie van delicten zoals gehanteerd in de Veiligheidsmonitor. Daarnaast is hierin ook de regio-indeling van de politie opgenomen. De in deze publicatie gebruikte statistische bronnen en methoden zijn opgenomen in bijlage 3; een overzicht van de gehanteerde afkortingen staat in bijlage 5. Een stroomschema van de justitiële keten van misdrijven en overtredingen staat in bijlage 6, een begrippenlijst in bijlage 7 en een trefwoordenregister tot slot in bijlage 8.

In C&R wordt voortgebouwd op voorgaande edities. Hierdoor komt het voor dat nog dankbaar gebruik is gemaakt van tekstgedeelten van eerdere auteurs.

2 Het Nederlandse strafrechtssysteem

J.B.J. van der Leij

Het strafrechtssysteem is het geheel van instellingen dat belast is met de handhaving van het strafrecht in Nederland,[1] ofwel met de strafrechtspleging. Dit systeem beslaat de fasen van opsporing, vervolging, berechting en tenuitvoerlegging van opgelegde straffen en maatregelen. Daarnaast kunnen – buiten de eigenlijke strafrechtspleging om – ook bepaalde bestuursorganen een straf in de vorm van een strafbeschikking opleggen ter handhaving van bestuurlijke ordeningswetgeving (dit laatste betreft regels die de omgang tussen burgers en de overheid regelen, bijvoorbeeld belastingwetgeving). Het aantal wetten dat voorziet in door bestuursorganen op te leggen sancties is de afgelopen jaren sterk toegenomen.

Dit hoofdstuk begint in paragraaf 2.1 met een omschrijving van enkele begrippen en actoren die centraal staan binnen de strafrechtspleging. In de daaropvolgende paragrafen komen de opsporingsfase, inclusief een korte beschrijving van de bestuurlijke handhaving (paragraaf 2.2), de fase van de vervolging (paragraaf 2.3), van de berechting (paragraaf 2.4) en die van de tenuitvoerlegging (paragraaf 2.5) aan bod. In paragraaf 2.6 worden nog enkele andere belangrijke actoren en instellingen besproken die, op indirecte wijze, ook betrokken zijn bij het functioneren van de strafrechtspleging.

2.1 Centrale begrippen en personen in de strafrechtspleging

Deze paragraaf gaat allereerst kort in op de begrippen ‘strafbaar feit’ en ‘straf(proces)recht’. Vervolgens wordt aandacht besteed aan de verdachte, het slachtoffer, de getuige en de deskundige.

2.1.1 Strafbaar feit en het straf(proces)recht

De term ‘strafbaar feit’ is onlosmakelijk verbonden met het begrip ‘criminaliteit’ en verwijst naar alle soorten menselijke gedragingen die door de wetgever strafbaar zijn gesteld. Een strafbaar feit is een gedraging (een combinatie van doen en nalaten) waarop een straf is gesteld (strafbedreiging) en die aanleiding kan geven tot strafvervolging. Strafbare feiten worden ook wel *delicten* genoemd en zijn beschreven in het Wetboek van Strafrecht en in bijzondere wetten, bijvoorbeeld in de Wegenverkeerswet

1 Inclusief Bonaire, Sint-Eustatius en Saba (Caribisch Nederland), die sinds oktober 2010 een nieuwe status als bijzondere gemeenten hebben, waarmee zij direct bij Nederland horen. De Nederlandse overheid heeft vanaf die datum de bestuurstaken van de regering van de Nederlandse Antillen overgenomen. Na 10 oktober 2010 is ook de Antilliaanse wetgeving blijven gelden, tenzij een nieuwe (aanpassings)wet de Antilliaanse wet heeft vervangen. De Nederlandse wetgeving wordt stapsgewijs in Caribisch Nederland doorgevoerd, maar in de eerste vijf jaar zal in Caribisch Nederland vooral Antilliaanse wetgeving van kracht blijven. Niettemin is op 10 oktober 2011 de Wet afbreking zwangerschap ook van toepassing verklaard in Caribisch Nederland.

1994, de Opiumwet, de Wet wapens en munitie en de Wet op de economische delicten.
Er wordt een onderscheid gemaakt in soorten strafbare feiten, namelijk *misdrijven* en *overtredingen*.[2] Overtredingen zijn relatief lichte feiten, misdrijven zijn ernstigere feiten.[3] Voorbeelden van misdrijven zijn verkrachting, mishandeling, inbraak en diefstal. Openbare dronkenschap en rijden zonder rijbewijs zijn voorbeelden van overtredingen. De wet geeft steeds aan of er sprake is van een misdrijf of van een overtreding.[4] De commune strafbare feiten worden omschreven (gecodificeerd) in Boek II (misdrijven) en Boek III (overtredingen) van het Wetboek van Strafrecht (Sr).[5] Bij de bijzondere wetten is vaak voor een andere indeling gekozen, waarbij in een specifieke bepaling het onderscheid tussen misdrijven en overtredingen is neergelegd.
Voor alle strafbare feiten geeft de wet aan welke straf maximaal kan worden opgelegd. Elk delict heeft een eigen wettelijk strafmaximum. De rechter mag niet zwaarder straffen dan dit specifieke maximum.[6] De rechter kan wel een lagere straf opleggen. De absolute ondergrens wordt gevormd door het rechterlijk pardon, dit wil zeggen dat de rechter de mogelijkheid heeft om bij een veroordeling in het geheel geen straf (of maatregel) op te leggen. Wordt er wel een straf opgelegd, dan geldt voor een aantal strafsoorten een algemeen wettelijk strafminimum.[7]
Het geheel van strafbare feiten en de daarbij behorende strafbedreigingen wordt ook wel het *materiële strafrecht* genoemd. De strafbaar gestelde gedragingen en de manier waarop de overheid daarop reageert, zijn neergelegd in de wet. 'Geen feit is strafbaar dan uit kracht van een daaraan voorafgegane wettelijke strafbepaling', aldus artikel 1 lid 1 Sr. Dit artikel wordt beschouwd als de formulering van het aan het Nederlandse strafrecht ten grondslag liggende legaliteitsbeginsel. Dit houdt in dat in het Nederlandse strafrecht niemand veroordeeld kan worden voor een feit dat niet bij wet strafbaar is gesteld. Bovendien is een feit alleen strafbaar als het op het moment dat het plaatsvond volgens de wet een strafbaar feit was. De wetgever mag niet met terugwerkende kracht feiten strafbaar stellen (art. 1 lid 2 Sr).

2 Vroeger, dat wil zeggen vóór 1886, bestond er een driedeling in strafbare feiten, namelijk misdrijven, wanbedrijven en overtredingen.
3 Een onderliggend criterium op basis waarvan het ene delict als een misdrijf en het andere als een overtreding kan worden gekwalificeerd lijkt niet te bestaan. Voortvloeiend uit het onderscheid zijn wel enkele verschillen te duiden. Zo kan voor een overtreding geen gevangenisstraf worden opgelegd, enkel hechtenis. In hoofdstuk 8 wordt nader ingegaan op de behandeling van overtredingen.
4 De wet geeft geen definitie van de begrippen overtreding en misdrijf.
5 Met het *commune* strafrecht wordt bedoeld het reguliere strafrecht, in tegenstelling tot het bijzondere strafrecht, zoals het economische of het fiscale strafrecht.
6 Voor een aantal strafsoorten bestaat er ook een algemeen (en absoluut) geldend wettelijk strafmaximum. Dit betreft alle hoofdstraffen, zijnde gevangenisstraf, hechtenis, taakstraf en geldboete. Voor minderjarigen zie artikel 77*s* Sr.
7 Voor alle hoofdstraffen, behalve voor de taakstraf, geldt een algemeen wettelijk strafminimum; zie paragraaf 2.5.

Naast het materiële strafrecht kennen we het *formele strafrecht*, oftewel het strafprocesrecht. Het formele strafrecht is beschreven in het Wetboek van Strafvordering (Sv) en regelt op welke wijze en door welke personen en instanties wordt onderzocht of een strafbaar feit is begaan en door wie en op grond van welke maatstaven wordt beslist over de strafrechtelijke sancties die kunnen volgen op een bewezen strafbaar feit. De processuele benadering van het legaliteitsbeginsel is geformuleerd in het eerste artikel van het Wetboek van Strafvordering en luidt: 'Strafvordering vindt alleen plaats op de wijze bij de wet voorzien.' Het legaliteitsbeginsel bindt de overheid aan de wet als het gaat om het inbreuk maken op de rechten en vrijheden van de burgers. In artikel 1 Sv is dit uitgewerkt voor het strafproces, hetgeen bijvoorbeeld betekent dat de rechter uitsluitend een door de wet omschreven straf mag opleggen.
Zowel het materiële als het formele strafrecht is nodig om een bijdrage te leveren aan de veiligheid van individuele burgers en van de samenleving als geheel. De bevordering van de veiligheid in een rechtsstaat staat niet op zichzelf, maar staat in het teken van het garanderen van de vrijheid van burgers. Daarom moet tegelijkertijd sprake zijn van bescherming tegen willekeurige strafvervolging.

2.1.2 De verdachte

Een verdachte is iemand tegen wie op grond van feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit bestaat (art. 27 Sv). Op basis van art. 6 lid 2 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) en art. 14 lid 2 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (IVBPR) wordt de verdachte geacht onschuldig te zijn (*praesumptio innocentiae*) totdat een rechter definitief een uitspraak heeft gedaan en hij schuldig is bevonden. Daarom wordt de term 'verdachte' gebruikt. Door de invoering van de Wet OM-afdoening is het niet langer alleen aan de rechter overgelaten om de schuld van de verdachte vast te stellen. Ook de OvJ zal voorafgaand aan een OM-strafbeschikking de schuld van de verdachte moeten hebben vastgesteld, anders kan geen strafbeschikking worden opgelegd.[8] De meeste verdachten zijn natuurlijke personen, maar ook een rechtspersoon kan verdachte zijn.
Om als verdachte te kunnen worden aangewezen, moet sprake zijn van een vermeend strafbaar feit én van een redelijk vermoeden van schuld van de betrokkene aan dat vermeende strafbare feit. Het vermoeden moet blijken uit feiten of omstandigheden, zoals getuigenverklaringen. De formele verdenking betekent dat tegen een verdachte dwangmiddelen, zoals aanhouding voor verhoor, kunnen worden toegepast (zie ook paragraaf 2.2). In beginsel mogen tegen een persoon tegen wie (nog) geen

8 De Wet OM-afdoening wordt verder besproken in paragraaf 2.3.3.

redelijk vermoeden van schuld bestaat géén strafrechtelijke dwangmiddelen worden toegepast. De Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden (Wet BOB) vormt hierop echter een uitzondering. Voor wat betreft de dwangmiddelen van stelselmatige observatie, infiltratie, opnemen van vertrouwelijke communicatie en opnemen van telecommunicatie mogen deze ook worden uitgeoefend tegen personen die (nog) geen verdachte zijn in bovengenoemde zin. In dat geval spreekt men ook wel van 'vroegverdachten'.
Een verdachte heeft recht op een eerlijk proces (art. 6 EVRM) en kan bepaalde rechten in het strafproces uitoefenen. Zo hoeft een verdachte niet mee te werken aan zijn eigen veroordeling door het afleggen van een belastende verklaring; een verdachte heeft het recht om te zwijgen. Voor de aanvang van het verhoor moet een verdachte hierop worden gewezen. Andere rechten van een verdachte zijn het recht op bijstand door een raadsman[9] en het recht op kennisneming van de processtukken. Een verdachte heeft verder recht op behandeling van zijn zaak binnen een redelijke termijn (art. 6 EVRM). Wordt deze termijn overschreden, dan kan dat leiden tot strafvermindering. Van een verval van het recht tot vervolging als sanctie wil de Hoge Raad sinds 2008 niet langer weten.[10] Personen die ten onrechte verdachte zijn geweest en daarvan nadeel hebben ondervonden, kunnen een beroep doen op schadevergoeding door de overheid (zie ook hoofdstuk 10).[11]

2.1.3 Het slachtoffer

Veel slachtoffers van strafbare feiten zijn burgers. Maar ook bedrijven en instellingen kunnen slachtoffer zijn. In het strafproces was de rol van het slachtoffer lange tijd beperkt tot die van getuige en/of aangever. Hier is de

9 In beginsel kiest de verdachte zelf de raadsman (art. 38 lid 1 Sv). Naast de gekozen raadsman bestaat de toegevoegde raadsman (art. 40 e.v. Sv). Afhankelijk van de hoogte van het inkomen of vermogen kan de verdachte in aanmerking komen voor gesubsidieerde rechtsbijstand. De Raad voor Rechtsbijstand regelt de gesubsidieerde rechtsbijstand op basis van de Wet op de Rechtsbijstand (WRB). De toevoeging van een raadsman aan degene die krachtens een bevel tot voorlopige hechtenis is gedetineerd, is in iedere aanleg kosteloos (art. 43 lid 2 Sv). Rechtsbijstand is ook kosteloos in de gevallen waarin krachtens enig wettelijk voorschrift in het Wetboek van Strafrecht of het Wetboek van Strafvordering aan de verdachte of de veroordeelde op last van de rechter een raadsman wordt toegevoegd door het bestuur (zie art. 43 lid 1 WRB). Zie in dit verband ook de Aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor (BWBR0027381), *Stcrt.* 16 maart 2010, nr. 4003. Deze aanwijzing heeft betrekking op de verwezenlijking van het recht van de aangehouden verdachte om voorafgaand aan het verhoor door de politie een raadsman te raadplegen (zie nader paragraaf 2.2.5). De raadsman geeft juridische (en morele) bijstand aan de verdachte, komt op voor diens (rechts)belangen en is soms de woordvoerder van de verdachte. De relatie tussen de verdachte en zijn raadsman is een vertrouwensrelatie. De raadsman is verplicht tot geheimhouding van hetgeen hem in zijn hoedanigheid als raadsman door zijn cliënt wordt toevertrouwd en hoeft daarover in rechte niet te getuigen (zie het verschoningsrecht van art. 218 Sv).
10 Zie HR 17 juni 2008, *NJ* 2008, 358 m.nt. P.A.M. Mevis.
11 Zie ook N.J.M. Kwakman (2003).

laatste jaren verandering in gekomen.[12] De positie van het slachtoffer binnen het strafproces is sterk verbeterd.[13] Voor bepaalde ernstige misdrijven bestaat sinds 1 januari 2005 voor slachtoffers een 'spreekrecht'. Sinds 2011 heeft het slachtoffer bovendien een zelfstandige positie gekregen binnen het strafproces, naast de rol van aangever, getuige of klachtgerechtigde (in materiële en formele zin).[14]

In gevallen van ernstig persoonlijk slachtofferschap, zoals in zedenzaken, kan de schade ook een sterke emotionele (immateriële) component hebben. Een slachtoffer of diens nabestaande kan op de terechtzitting een verklaring afleggen over de gevolgen die het ten laste gelegde feit heeft teweeggebracht. Het spreekrecht betekent overigens niet dat het slachtoffer medebeslissingsrecht heeft gekregen in de afdoening van 'zijn' strafzaak. Op basis van de 'Wet Versterking van de positie van het slachtoffer in het strafproces' heeft het slachtoffer onder andere recht op informatie over de strafrechtelijke procedure tegen de verdachte, recht op een correcte bejegening, recht op informatie over de mogelijkheden van schadevergoeding in het kader van het strafproces, recht op kennisneming van processtukken, recht op toevoegen van stukken aan het procesdossier en recht op bijstand door een raadsman en op een tolk.[15] Een slachtoffer van een misdrijf kan worden bijgestaan door Slachtofferhulp Nederland.[16] Slachtoffers van seksuele en andersoortige geweldsmisdrijven kunnen via de Wet op de rechtsbijstand Wrb een beroep doen op een advocaat (art. 1 lid 1 onder *f* Wrb).

Het slachtoffer kan op verschillende manieren vergoeding krijgen voor geleden materiële of immateriële schade. Het slachtoffer kan zich in het strafproces als 'benadeelde partij' voegen, om zodoende schadevergoeding van de dader te eisen. De strafrechter kan ook uit zichzelf de verdachte tot een schadevergoeding veroordelen: de schadevergoedingsmaatregel.[17] Bovendien kan de rechter bij wijze van bijzondere voorwaarde een schadevergoeding opleggen of de storting van een som geld bevelen aan een instelling die de belangen van slachtoffers behartigt. Verder komt het slachtoffer soms in aanmerking voor een uitkering door

12 Internationaal is die aandacht terug te vinden in onder andere regelgeving: The United Nations Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and the Abuse of Power, *A/RES/40/34* en Recommandation no. *R. 85 (11)* on the Position of Victims in the Framework of Criminal Law and Procedure, van de Raad van Europa. Verder de uit 2005 stammende Guidelines on Justice for Child Victims and Witnesses of Crime van de Verenigde Naties en de Recommendation *Rec (2006) 8* of the Committee of Ministers to member states on assistance to crime victims. Op 25 oktober 2012 is de Europese Richtlijn *2012/29/EU* vastgesteld die betrekking heeft op de minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, en ter vervanging van Kaderbesluit *2001/220/JBZ*.

13 Zie ook Ministerie van Veiligheid en Justitie (2013) en de brief aan de Tweede Kamer aangaande Visie op slachtoffers (nr. 34 8461, 22 februari 2013).

14 Zie de 'Wet Versterking van de positie van het slachtoffer in het strafproces'. Dit is een wet van 17 december 2009, *Stb*. 2010, 1. Tegelijk met deze wet is ook een nieuwe Aanwijzing slachtofferzorg (2010A029) per 1 januari 2011 in werking getreden, zie *Stcrt*. 2010, 20 476, en de Wet van 17 december 2009, *Stb*. 2010, 1.

15 Zie de wet van 17 december 2009, *Stb*. 2010, 1.

16 Zie nader over Slachtofferhulp Nederland paragraaf 2.6.7.

17 Zie verder paragraaf 2.4.6.

een schadefonds. Ten slotte kan het slachtoffer schadevergoeding eisen via een procedure bij de civiele rechter.

2.1.4 De getuige

Personen die iets kunnen verklaren omtrent een (vermeend) strafbaar feit of over de persoon van de verdachte kunnen als getuige worden gehoord in het strafproces. Zonder getuigenverklaringen zijn de opsporing en de vervolging vaak uitermate moeilijk. Dat maakt getuigen tot belangrijke deelnemers in het strafproces. Maar een getuige is méér dan enkel een instrument bij de waarheidsvinding en in de afdoening van een strafzaak. Getuigen kunnen zelfstandige procesrechtelijke belangen hebben die soms niet stroken met de belangen van andere deelnemers in het strafproces.[18] Dit heeft in de afgelopen jaren binnen de strafrechtspleging geleid tot een differentiatie in soorten getuigen,[19] hetgeen weer geleid heeft tot regelgeving omtrent bedreigde en afgeschermde getuigen, maatregelen ter bescherming van getuigen en toezeggingen aan getuigen die tevens verdachte zijn of reeds veroordeeld zijn.[20]
Het inschakelen van getuigen door de rechter-commissaris (r-c), de officier van justitie (OvJ), de verdachte en de zittingsrechter is geregeld in het Wetboek van Strafvordering.[21] Daarbij hebben getuigen in de regel een verschijnings- en een spreekplicht. Van dat laatste kunnen getuigen zich echter in bepaalde gevallen verschonen. In dat geval hoeven zij geen verklaring af te leggen of bepaalde vragen te beantwoorden. De wetgever heeft drie soorten verschoningsrechten erkend. Ten eerste kunnen de naasten van de verdachte zich verschonen, ten tweede mag de getuige zwijgen die in geval van spreken zichzelf of zijn naasten aan het gevaar van een strafrechtelijke veroordeling zou blootstellen, en ten derde heeft een aantal beroepsbeoefenaren een verschoningsrecht.[22]

2.1.5 De deskundige

Een van de getuige te onderscheiden persoon die door de rechter (of de r-c), de OvJ of de verdachte kan worden ingeschakeld, is de deskundige. De rechter kan, met het oog op de waarheidsvinding, behoefte hebben aan het oordeel van een expert, bijvoorbeeld een reclasseringswerker, een technicus, een ballistisch deskundige, een financieel deskundige, een

18 Zie nader J.B.J. van der Leij (2002).
19 Soorten getuigen die in de regelgeving en rechtspraak naar voren komen zijn onder meer slachtoffergetuigen, andere kwetsbare getuigen (onder wie kinderen en personen met een verstandelijke beperking), anonieme getuigen en kroongetuigen.
20 Zie over de toepassing van die regelingen in de praktijk: W. Dreissen et al. (2012).
21 Het horen van getuigen door de politie is in Nederland niet wettelijk geregeld.
22 Bijvoorbeeld advocaten en artsen, die tevens een geheimhoudingsplicht hebben. Overigens is het verschoningsrecht niet altijd gekoppeld aan een geheimhoudingsplicht. Ook is iemand die zich kan verschonen, daartoe niet wettelijk verplicht.

psychiater of een psycholoog. Soms is de rechter verplicht een deskundige in te schakelen, bijvoorbeeld als de rechter tbs wil opleggen. De deskundige kan ook in het voorbereidend onderzoek of ter terechtzitting worden gehoord.
Met de Wet deskundigen in strafzaken krijgt de deskundige een eigen positie binnen het strafproces(recht).[23] Uit deze wet komt tevens het Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen (NRGD) voort.[24] Dit register is bedoeld om de kwaliteit van de inbreng van deskundigen tijdens de rechtspleging te vergroten, maar sluit het inschakelen van andere dan gerechtelijke deskundigen niet uit. Zo kan de verdachte zelf tegenonderzoek laten verrichten en ook deskundigen laten horen.

2.2 Opsporing en bestuurlijke handhaving

Het opsporingsonderzoek begint als de politie of een opsporingsambtenaar kennisneemt van een vermoedelijk gepleegd strafbaar feit. De politie maakt onderscheid tussen strafbare feiten die de politie zelf constateert ('haaldelicten')[25] en strafbare feiten die door burgers en bedrijven worden gemeld[26] en aangegeven ('brengdelicten'). Opsporingsambtenaren zoeken naar sporen, horen getuigen en slachtoffers, houden verdachten aan en leggen alle gegevens schriftelijk vast in een proces-verbaal.[27]
De eindverantwoordelijkheid voor de opsporing ligt door de invoering van de Wet versterking positie rechter-commissaris[28] nu geheel bij de OvJ, die (formeel) leiding geeft aan het opsporingsonderzoek. Om dit onderzoek goed te kunnen doen, kan het voor de politie nodig zijn om bepaalde dwangmiddelen toe te passen. Dat zijn bevoegdheden waarmee inbreuk wordt gemaakt op de vrijheden van personen en waartoe de toestemming van de OvJ en in bepaalde gevallen van de r-c[29] nodig is. Voorbeelden van dwangmiddelen zijn doorzoekingen, het afluisteren van de telefoon,[30] onderzoek aan kleding of het in beslag laten nemen van voorwerpen die

23 Wet van 22 januari 2009, *Stb.* 2009, 33, in werking getreden op 1 januari 2010.
24 Zie www.deskundigenregister.nl.
25 Door ontdekking op heterdaad of door zelf gericht onderzoek te doen.
26 Inclusief anonieme meldingen.
27 Sinds 1 april 2010 is de Aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor van kracht, *Stcrt.* 2010, 4003 (2010A007). In deze aanwijzing staat hoe uitvoering moet worden gegeven aan het recht van een aangehouden verdachte om een raadsman te raadplegen voorafgaand aan het politieverhoor. Ook geeft de aanwijzing een regeling voor minderjarige verdachten die door de politie worden verhoord. Het recht op deze bijstand zo vroeg in het strafproces vloeit voort uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en de daarop volgende jurisprudentie van de Hoge Raad. Zie nader noot 41 (paragraaf 2.2.5).
28 Wet van 1 december 2011, *Stb.* 2011, 600, in werking getreden op 1 januari 2013.
29 De rechter-commissaris (r-c) is sinds de invoering van de Wet versterking positie rechter-commissaris niet langer een onderzoeksrechter van een rechtbank, maar een (toezichthoudende) rechter in het vooronderzoek (art. 170 lid 2 Sv). De toezichthoudende taak ziet vooral op begeleiding en kwaliteitsbewaking van het lopende opsporingsonderzoek. Het gerechtelijk vooronderzoek (GVO) is komen te vervallen, inclusief daarmee verband houdende rechtsfiguren als de kennisgeving van verdere vervolging en het bezwaarschrift daartegen.
30 Zie het onderzoek verricht naar het gebruik van de telefoontap: G. Odinot et al. (2012).

als bewijsmiddel kunnen dienen en preventieve hechtenis.[31] De wet geeft precies aan wanneer welk dwangmiddel mag worden toegepast. Belangrijke dwangmiddelen die de politie kan toepassen zijn aanhouding, ophouden voor onderzoek (maximaal 6 uur) en inverzekeringstelling (maximaal 6 dagen) als het belang van het onderzoek dat vereist.[32] Een bevel tot inverzekeringstelling wordt alléén verleend bij zwaardere strafbare feiten, waarvoor voorlopige hechtenis is toegestaan (art. 67 Sv). De bevoegdheid tot inverzekeringstelling kan worden uitgeoefend door een OvJ of een hulpofficier. Na zijn aanhouding moet een verdachte binnen uiterlijk 3 dagen en 15 uur worden voorgeleid aan de r-c. Als de OvJ een verdachte nog langer vast wil houden, moet hij bij de r-c de bewaring vorderen. Hiermee kan een verdachte nog eens 14 dagen worden vastgehouden (art. 64 lid 1 Sv). Binnen de termijn van de bewaring kan de politie nader onderzoek doen naar de feiten waarop de verdenking is gebaseerd. Verder kan binnen die termijn de OvJ aan (de raadkamer[33] van) de rechtbank vragen om gevangenhouding van een verdachte te bevelen (art. 65 Sv). De duur van de gevangenhouding is maximaal 90 dagen (art. 66 lid 1 Sv).[34]

2.2.1 De Nationale Politie

Sinds januari 2013 is de Nederlandse politie niet langer georganiseerd in 25 regionale korpsen en het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD), maar is er een Nationale Politie waarmee het beheer van de politie wordt vereenvoudigd. De Minister van Veiligheid en Justitie[35] is verantwoordelijk voor het beheer van de nationale politie en aan het hoofd van de organisatie staat één korpschef. De 25 regiokorpsen en het KLPD (omgevormd tot de Landelijke Eenheid van de Nationale Politie) zijn opgegaan in één korps dat bestaat uit tien regionale eenheden en één of meer landelijke eenheden voor de uitvoering van de politietaak.

31 Preventieve hechtenis is een verzamelbegrip voor voorlopige hechtenis en inverzekeringstelling en maakt een inbreuk op het grondrecht van fysieke vrijheid van een persoon (zie art. 15 Grondwet). Voorlopige hechtenis omvat de bewaring, gevangenhouding en gevangenneming (art. 133 Sv). Toepassing van voorlopige hechtenis is gebonden aan wettelijke voorwaarden en gronden (zie art. 67 en 67*a* Sv).

32 De inverzekeringstelling van een verdachte is geregeld in artikel 57 tot en met 62 Sv. De grond tot inverzekeringstelling is het belang van het onderzoek (art. 57 lid 1 Sv), voorbeelden daarvan zijn: het nader horen van een verdachte, de confrontatie van getuigen met de verdachte, het opsporen van een medeverdachte zonder dat de verdachte de gelegenheid heeft hem in te lichten of het achterhalen of verifiëren van de identiteit van een verdachte. Vrees voor recidive, vluchtgevaar of de geschokte rechtsorde (allemaal gronden voor voorlopige hechtenis) zijn strikt genomen geen gronden voor inverzekeringstelling.

33 Voor een aantal gevallen, zoals bezwaarschrift tegen vervolging en hoger beroep tegen beslissingen van de r-c, heeft de wetgever een aparte rechterlijke voorziening ontworpen, de zogeheten raadkamerprocedure (zie art. 21 e.v. Sv).

34 De derde vorm van de voorlopige hechtenis is de gevangenneming, die kan worden toegepast als de verdachte op vrije voeten is en terechtstaat. In het geval de verdenking een terroristisch misdrijf betreft, kan de duur van het bevel tot gevangenneming of gevangenhouding na 90 dagen gedurende ten hoogste 2 jaren worden verlengd met periodes van maximaal 90 dagen.

35 Hoewel er meerdere betekenissen toe te kennen zijn aan de term 'justitie', wordt hier bedoeld de rechtshandhaving door de overheid.

Het gezag en de taken en bevoegdheden van de politie zijn niet aangepast. De hoofdtaken zijn enerzijds het handhaven van de openbare orde en veiligheid en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven, en anderzijds de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde (opsporen en oplossen van strafbare feiten).
De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven (art. 3 Politiewet 2012). Het optreden van de politie in een gemeente ter handhaving van de openbare orde en ter uitvoering van de hulpverleningstaak is onder de verantwoordelijkheid van de burgemeester (art. 11 Polw). De OvJ heeft het gezag als het de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde of de taken ten dienste van justitie betreffen (art. 12 Polw). De politie heeft bij de vervulling van haar taak dus met twee gezagsdragers te maken. Hoewel er formeel een strikte scheiding is, overlappen deze taken in de praktijk. Daarom overleggen de burgemeester, de OvJ en het hoofd van het territoriale onderdeel van de regionale eenheid (politiechef) binnen welk grondgebied de gemeente geheel of gedeeltelijk valt regelmatig in het zogeheten driehoeksoverleg (art. 13 Polw).[36]
Bij de Landelijke Eenheid (voorheen KLPD) zijn (inter)nationale, specialistische politiediensten ondergebracht, zoals specialistische recherche-onderdelen, een dienst voor de koninklijke en diplomatieke beveiliging, de spoorwegpolitie, de verkeerspolitie en de waterpolitie.

2.2.2 De Koninklijke Marechaussee

Naast de civiele politie kent Nederland politie met een militaire status: de Koninklijke Marechaussee. De taken van de Koninklijke Marechaussee bestaan uit civiele en militaire politietaken. Een militair van de Koninklijke Marechaussee kan tevens opsporingstaken hebben op basis van art. 141 Sv, maar onthoudt zich van optreden anders dan in het kader van de uitvoering van zijn politietaken. Een van de civiele taken is de beveiliging van Nederlandse luchthavens. Onder de militaire taken van de Koninklijke Marechaussee valt onder andere de uitvoering van de politietaak voor de Nederlandse strijdkrachten. De Koninklijke Marechaussee behoort tot de verantwoordelijkheid van de Minister van Defensie (art. 4 Politiewet 2012).

36 In dit verband kan ook gewezen worden op de zogenoemde 'Veiligheidshuizen'. Dit zijn samenwerkingsverbanden van in ieder geval gemeenten, politie, Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming, reclasseringsorganisaties en welzijnsorganisaties, met als doel het terugdringen van overlast, huiselijk geweld en criminaliteit. Zie nader www.veiligheidshuizen.nl/index. Zie ook www.veiligheidshuizen.nl/doc/VHH-Landelijk-Kader-definitief.pdf.

2.2.3 De bijzondere opsporingsdiensten

Naast de politie hebben ook bijzondere opsporingsdiensten de bevoegdheid tot opsporing van strafbare feiten. De bijzondere opsporingsdiensten (BOD) vallen onder verschillende ministeries en hebben een specifieke opsporingstaak op het beleidsterrein waarvoor de betrokken minister verantwoordelijk is. Er zijn vier bijzondere opsporingsdiensten: de Algemene Inspectiedienst, de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst/ Economische Controledienst (FIOD-ECD), de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD) en de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD).[37] De aangewezen minister is verantwoordelijk voor het beheer van de dienst en het algemene handhavingsbeleid van de wetten waarmee de dienst te maken heeft. Tegelijkertijd heeft de OvJ het gezag over de bij de diensten werkzame opsporingsambtenaren.
Medewerkers van de BOD waren voorheen buitengewone opsporingsambtenaren. Sinds de inwerkingtreding van de Wet op de bijzondere opsporingsdiensten op 1 juni 2007 is aan de opsporingsambtenaren van de BOD een algemene opsporingsbevoegdheid toegekend en werken zij nu onder het gezag van het Functioneel Parket van het OM. Ten slotte bestaan er ook nog de zogeheten buitengewone opsporingsambtenaren (BOA's), die geen deel uitmaken van de politieorganisatie (zie art. 142 Sv).[38]

2.2.4 De Rijksrecherche

De Rijksrecherche is een kleine opsporingsdienst met een speciale taak, die geen deel uitmaakt van de Nationale Politie. De Rijksrecherche is het enige onderdeel van de Nederlandse politie dat direct onder de verantwoordelijkheid en bevoegdheid van het College van procureurs-generaal van het OM valt. De Rijksrecherche is onder meer belast met onderzoeken binnen het ambtelijke apparaat en het politieapparaat.[39] Zo kan de Rijksrecherche worden ingeschakeld als het vermoeden bestaat dat ambtenaren in functie strafbare feiten hebben gepleegd. Daarnaast wordt de Rijksrecherche altijd ingeschakeld als er gewonden of doden zijn gevallen na vuurwapengebruik door de politie. Ook als gedetineerden zijn overleden in de gevangenis stelt de Rijksrecherche een onderzoek in.[40]

37 Zie de Wet op de bijzondere opsporingsdiensten, in werking getreden op 1 juni 2007 (Wet van 29 mei 2006, *Stb.* 2006, 285).
38 In deze categorie vallen onder anderen belastingambtenaren die niet behoren tot de FIOD-ECD.
39 Zie onder andere de Aanwijzing taken en inzet rijksrecherche, *Stcrt.* 2010, 20 477 (2010A033), die geldt tot 31 december 2014.
40 Zie ook www.rijksrecherche.nl.

2.2.5 Afhandeling door de politie

Naar aanleiding van jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (en in navolging daarvan de Hoge Raad)[41] is sinds april 2010 de Aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor van kracht.[42] De regeling ziet op de verwezenlijking van het recht van de aangehouden verdachte om voorafgaand aan het politieverhoor een raadsman te raadplegen (*consultatiebijstand*) en van het recht op bijstand door een raadsman of vertrouwenspersoon van een minderjarige verdachte tijdens het verhoor door de politie (*verhoorbijstand*).[43]
Het horen of aanhouden van een verdachte leidt niet vanzelfsprekend in alle gevallen tot verdere vervolging. De politie kan namelijk besluiten om zaken zelf af te doen. De politie hanteert de volgende wijzen van afdoening: sepot, transactie, strafbeschikking of – bij jongeren van 12 tot 18 jaar – verwijzing naar een Halt-bureau ('Het ALTernatief') voor een Halt-straf[44] of verwijzing naar een Bureau Jeugdzorg (BJZ). Ten slotte kan de politie een jeugdige pleger ernstig vermanend toespreken, waarna hij of zij weer vrijuit gaat. Een vermaning kan op het politiebureau of elders plaatshebben. Ook kan de politie de ouders van de minderjarige informeren. Deze handelwijze staat in de praktijk bekend als een 'politiesepot'.[45] Deze kan ook bij meerderjarigen voorkomen. Een politie*sepot* heeft voor de persoon in kwestie geen strafrechtelijke consequenties. Er wordt geen proces-verbaal opgemaakt en er komt geen vervolging. Eventueel maakt de politie een aantekening in het bedrijfsprocessensysteem van het korps. Die aantekening kan dan wel een rol spelen in de besluitvorming bij een nieuw contact van de persoon met de politie. Naar het gebruik van politiegegevens en het wettelijk kader van de Wet politiegegevens (Wpg) is recent onderzoek gedaan.[46]
Een opsporingsambtenaar kan een zaak ook afdoen met een politie*transactie*. Bij een transactie blijft de vervolging dan achterwege, mits aan de voorwaarde is voldaan. Die voorwaarde is meestal de betaling van een geldsom. Door de gefaseerde inwerkingtreding van de Wet OM-afdoening, kan de politie een zaak ook afdoen door een politie*strafbeschikking* door de betaling van een geldsom (art. 257*b* lid 1 Sv). De politiestrafbeschikking

41 Zie o.a. EHRM 27 november 2008, *NJ* 2009, 214 (*Salduz*), EHRM 11 december 2008, *NJ* 2009, 215 (*Panovits*) en HR 30 juni 2009, *NJ* 2009, 349, HR 30 juni 2009, *NJ* 2009, 350 en HR 30 juni 2009, *NJ* 2009, 351.

42 Zie *Stcrt.* 16 maart 2010, nr. 4003. De Aanwijzing blijft in beginsel geldig tot 31 maart 2014. Dan moet er nieuwe wetgeving komen ter vervanging van deze aanwijzing. Het daartoe dienende wetsvoorstel raadsman en politieverhoor is inmiddels gesplitst in twee afzonderlijke wetsvoorstellen. Beide voorstellen zijn begin 2014 naar enkele adviesinstanties gestuurd. In het ene wetsvoorstel zijn alleen elementen opgenomen die noodzakelijk zijn voor de implementatie van de Europese Richtlijn 2013/48/EU van 22 oktober 2013, het andere wetsvoorstel gaat over de eerste fase van het opsporingsonderzoek (bedoeld als inbedding van het recht op toegang tot een raadsman).

43 Zie onder andere het onderzoek van W.J. Verhoeven & L. Stevens (2013).

44 De Halt-straf is gebaseerd op art. 77e Sr.

45 Hierbij is juridisch sprake van een (voorwaardelijke) sepotbevoegdheid door de politie onder verantwoordelijkheid van het OM.

46 Zie J. Smits et al. (2013).

vervangt (op termijn) de politietransactie. De strafbeschikking kan worden aangeboden bij overtredingen en sommige misdrijven (zie ook paragraaf 2.3.3, hoofdstuk 7 en hoofdstuk 9). De politie kan een jeugdige dader ter afhandeling verwijzen naar een Halt-bureau. Bij deze wijze van afdoening, via Halt, is in feite ook sprake van een voorwaardelijk sepot, toegepast door de politie onder de verantwoordelijkheid van het OM.
De algemene voorwaarden voor een verwijzing naar een Halt-bureau zijn dat het moet gaan om een bekennende verdachte[47] en een zogeheten 'first offender' (wel mag de verdachte eenmaal eerder bij Halt zijn geweest), die instemt met de verwijzing. De strafbare feiten die voor een Halt-project in aanmerking komen, zijn vastgelegd in een algemene maatregel van bestuur.[48] Het gaat hierbij vooral om minder zware vergrijpen, zoals vernieling, brandstichting met geringe schade, winkeldiefstal met geringe buit, vuurwerkdelicten of zwartrijden in het openbaar vervoer. Sinds 2011 kunnen jeugdige daders die zich aan zwaardere delicten schuldig hebben gemaakt, zoals het beledigen van een ambtenaar, ook bij Halt terechtkomen (Jaarbericht Halt-sector, 2012) (zie ook hoofdstuk 7). Deelname aan een Halt-project kan aan een jeugdige en bekennende verdachte worden voorgesteld door een door de OvJ aangewezen opsporingsambtenaar. Het uitgangspunt bij de afdoening via Halt is dat de jeugdige dader de schade die hij heeft aangericht moet herstellen of betalen. Een Halt-straf wordt niet voorafgegaan door een uitspraak van de (kinder)rechter of een strafbeschikking en is daarom juridisch gezien géén sanctie.[49]
Een Halt-straf is geslaagd wanneer de jongere de afspraken die zijn gemaakt met het Halt-bureau nakomt. Dit wordt doorgegeven aan de politie en de zaak wordt geseponeerd. Wanneer de jongere zich niet aan de

47 Doordat de voorwaarde wordt gesteld dat de verdachte moet hebben bekend, kan een conflict ontstaan met de toepassing van de Aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor. Uit het onderzoek van Verhoeven en Stevens komt naar voren dat advocaten soms geneigd zijn verdachten te adviseren om gebruik te maken van het zwijgrecht in het geval dat weinig over de zaak bekend is. Ook is geconstateerd dat sommige advocaten jeugdige verdachten als een nieuwe groep cliënten beschouwen. De combinatie van een gebrek aan ervaring met het jeugdstrafrecht en de geneigdheid een zwijgadvies te geven kan als resultaat hebben dat minder jeugdige verdachten een Halt-traject ingaan. Zie W.J. Verhoeven & L. Stevens (2013).

48 Zie Besluit van 15 september 2010 houdende wijziging van het Besluit aanwijzing Halt-feiten (van 25 januari 1995, laatstelijk verlengd tot 1 januari 2010), *Stcrt.* 2010, 14 200 en in werking getreden op 1 oktober 2010). In dit wijzigingsbesluit is een bijstelling gegeven van wat tot Halt-waardige feiten kan worden gerekend (vgl. *Kamerstukken II* 2005/06, 28 741, nr. 15). Zie ook de nieuwe Aanwijzing Halt-afdoening, in werking getreden op 1 januari 2010, *Stcrt.* 2009, 19 365 en geldend tot 31 december 2013.

49 Indien sprake is van verdenking van een ernstig delict waarvoor voorlopige hechtenis kan worden toegepast, is er sinds 1 juli 2011 voor minderjarigen de wettelijke mogelijkheid tot nachtdetentie, waarbij de jongere overdag naar school gaat of werkt en 's avonds en in het weekend in een justitiële jeugdinrichting zit.

afspraken houdt, stuurt de politie het proces-verbaal echter naar de OvJ. Deze beslist over de verdere afhandeling van de zaak.[50]
In algemene termen zijn de jongeren bij wie sprake is van zeer ernstige achterliggende problematiek en jongeren die recidiveren binnen een jaar na de eerste Halt-straf, uitgesloten van deelname aan een Halt-project. Dit geldt óók voor kinderen onder de 12 jaar. Op hen is het strafrecht namelijk niet van toepassing. Zij kunnen niet worden vervolgd en gestraft, maar worden in alle gevallen doorverwezen naar BJZ. In het geval van een overtreding wordt alleen doorverwezen als er sprake is van zogenoemde aanvullende zorgsignalen, anders blijft het bij een reprimande. Waar de Stop-maatregel een vrijwillig karakter had, is in de nieuwe aanpak niet langer sprake van vrijblijvendheid. Voor ouders betekent dit dat zij gedwongen kunnen worden om zorg en opvoedingsondersteuning te accepteren.[51]

2.2.6 Bestuurlijke handhaving

Het strafrecht is primair gericht op het sanctioneren van wederrechtelijk gedrag. Het strafrecht geeft regels voor de wijze waarop bij het niet naleven van de strafrechtelijke gedragsnormen moet worden gereageerd. In die zin is het strafrecht als geheel gericht op handhaving van genoemde normen. Daarin is het strafrecht niet uniek. Ook het bestuursrecht kent methoden tot handhaving, waarbij, net als in het strafrecht, de overheid een centrale rol inneemt.
De verschillen tussen de beide benaderingen lijken echter steeds kleiner te worden. Waar in het strafrecht, vanwege het leedtoevoegende karakter, de schuld van de verdachte eerst vastgesteld moest worden door een onafhankelijke rechter alvorens kon worden bestraft, is dat sinds de (gefaseerde) invoering van de Wet OM-afdoening in 2008 lang niet altijd meer het geval. Bestuursrechtelijke sanctionering gebeurt in beginsel door het bestuur zelf, zonder rechterlijke tussenkomst. Het bestuur legt zelf boetes op, past bestuursdwang toe of trekt vergunningen in zonder een

50 In dit verband kan gewezen worden op het Justitieel Casusoverleg-jeugd (JCO-jeugd) waarin individuele zaken worden besproken van jongeren tussen de 12 en 18 jaar die met de politie in aanraking zijn gekomen. Doorgaans komen hier alleen de zaken aan de orde die door de OvJ worden afgedaan, met andere woorden: geen Halt-zaken en zaken die voor de rechter worden gebracht. In het JCO-jeugd zijn in ieder geval vertegenwoordigd het OM, de politie en de Raad voor de Kinderbescherming. Overigens is het zo dat het jeugdstrafprocesrecht (zie art. 488 t/m 505 Sv) van toepassing is op personen die ten tijde van het (vermeende) begaan van het feit nog geen 18 jaar oud zijn. Op 16- en 17-jarigen kan echter het volwassenenstrafrecht worden toegepast (art. 77*b* Sr) en omgekeerd kan op 18- tot 21-jarigen onder omstandigheden het jeugdstrafrecht van toepassing worden verklaard (art. 77*c* Sr). In 2013 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel adolescentenstrafrecht aangenomen. In het wetsvoorstel worden de mogelijkheden om een taakstraf aan jeugdigen op te leggen beperkt. In het geval van een ernstig zeden- of geweldsmisdrijf kan niet alleen een taakstraf worden opgelegd. Verder krijgt de rechter in het wetsvoorstel de mogelijkheid om de PIJ-maatregel om te zetten in tbs wanneer de veroordeelde nog een gevaar vormt wanneer de PIJ-maatregel eindigt.

51 Deze nieuwe aanpak is neergelegd in werkafspraken tussen de ministeries van Veiligheid en Justitie, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de politie, BJZ en de Raad voor de Kinderbescherming.

voorafgaande rechterlijke toets.[52] Deze wijze van afhandeling, buiten de rechter om, betekent dat minder zaken strafrechtelijk hoeven te worden afgedaan. Het heeft de wetgever er destijds toe gebracht om een groot aantal verkeersovertredingen te decriminaliseren.[53] Dit houdt in dat overtreding van een verkeersvoorschrift (genoemd in de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften, WAHV) niet als een strafbaar feit wordt aangemerkt, maar als een gedraging waar een administratieve sanctie (bestuursboete) op van toepassing is.[54]
Met de invoering van de Wet OM-afdoening is dus voortgebouwd op deze buitengerechtelijke afdoening.[55] In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel wordt aangegeven dat 'de capaciteit van de justitieketen moet worden aangepast aan de stijgende behoefte aan rechtshandhaving. Vergroting van de mogelijkheden tot en doelmatigheid van de buitengerechtelijke afdoening van strafzaken is daarbij van groot belang.'[56] Waar in de WAHV gedragingen zijn gedecriminaliseerd, is dat niet gebeurd in de Wet OM-afdoening. Zo is onder anderen de OvJ op basis van laatstgenoemde wet bevoegd strafbeschikkingen uit te vaardigen. Dit betekent dat binnen het strafrechtelijk systeem is gebroken met de gedachte dat alleen de rechter een straf kan opleggen.[57]
Zoals in de inleiding van dit hoofdstuk al werd aangegeven, is het aantal wetten dat voorziet in door bestuursorganen op te leggen boetes of andere sancties de afgelopen jaren sterk toegenomen.[58] Maar bestuurlijke handhaving is meer dan sanctionering. Bestuurlijke handhaving kan ook preventief optreden betekenen. Een voorbeeld hiervan is de op 1 september 2010 in werking getreden Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast (Wet MBVEO).[59] Deze wet geeft de burgemeester en de OvJ nieuwe bestuursrechtelijke en strafrechtelijke instrumenten om preventief in te grijpen bij mogelijke ordeverstoringen. Zo kan de burgemeester een gebiedsverbod, een groepsverbod of een meldingsplicht opleggen (zie art. 172*a* Gemeentewet) en de OvJ gedragsaanwijzingen geven. Een dergelijke gedragsaanwijzing kan weer een

52 Deze sancties kunnen reparatoir van aard zijn, zoals de bestuursdwang, maar ook punitief, zoals de bestuurlijke boete.
53 Voor het EHRM speelt bij de interpretatie van de begrippen *civil rights and obligations en criminal charge* in artikel 6 EVRM de decriminalisering binnen het Nederlandse rechtsstelsel geen rol. Het Europese hof interpreteert deze begrippen autonoom, dat wil zeggen onafhankelijk van het recht van de betreffende lidstaat of lidstaten. Zie bijvoorbeeld EHRM 21 februari 1984, *NJ* 1988, m.nt. EAA (Öztürk).
54 Zie de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (WAHV), 3 juli 1989, *Stb.* 1989, 300. Zie ook de Aanwijzing administratieve handhaving verkeersvoorschriften, *Stcrt.* 2010, 2962 (2010A006), in werking getreden op 1 april 2010 en geldend tot 31 maart 2014. Degene die door de politie een WAHV-beschikking opgelegd heeft gekregen, kan daartegen in beroep gaan bij de OvJ. Tegen de beslissing van de OvJ kan een betrokkene uiteindelijk beroep instellen bij de rechtbank. Het beroep wordt behandeld en beslist door de kantonrechter. In geval van een door een bestuursorgaan opgelegde sanctie moet beroep worden ingesteld bij de bestuursrechter.
55 Zie nader paragraaf 2.3.
56 Zie *Kamerstukken II* 2004/05, 29 849, nr. 3, p. 1 (MvT).
57 In paragraaf 2.3.3 wordt verder ingegaan op de Wet OM-afdoening.
58 Zie bijvoorbeeld de vierde tranche van de Algemene wet bestuursrecht (*Kamerstukken II* 2003/04, 29 702), die op 1 juli 2009 in werking is getreden. Wet van 25 juni 2009, *Stb.* 2009, 264.
59 Zie *Stb.* 2010, 325 (*Kamerstukken II* 2010/11, 31 467), in werking getreden op 1 oktober 2010.

gebiedsverbod inhouden, of een contactverbod, een meldingsplicht of de plicht zich te laten begeleiden bij hulpverlening.[60]

2.3 De vervolging

Op grond van de resultaten van het opsporingsonderzoek besluit de OvJ of een verdachte al dan niet wordt vervolgd. Het OM heeft een recht tot vervolgen, niet de plicht daartoe (*opportuniteitsbeginsel*). De OvJ kan op verschillende manieren een strafzaak zonder tussenkomst van de rechter afhandelen: door het seponeren van de strafzaak, door het aanbieden van een transactie (schikking) aan de verdachte of door het opleggen van een strafbeschikking.

2.3.1 Het Openbaar Ministerie

Het OM bepaalt als enige instantie in Nederland wie voor de strafrechter moet verschijnen, en voor welk strafbaar feit.[61] Het OM maakt deel uit van de rechterlijke macht, maar de leden van het OM zijn, anders dan de rechters, niet met rechtspraak belast.[62] Het OM bestaat uit officieren van justitie, advocaten-generaal en procureurs-generaal en wordt wel aangeduid als de 'staande magistratuur', ter onderscheiding van de zittende magistratuur (de rechters). In tegenstelling tot de rechters worden de leden van het OM niet voor het leven benoemd. In de Wet op de rechterlijke organisatie wordt de taak van het OM als volgt omschreven: 'Het OM is belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en met andere bij wet vastgestelde taken.' In de praktijk van het strafrecht is de hoofdtaak van het OM te verdelen in de opsporing van strafbare feiten, de vervolging van strafbare feiten en de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van strafvonnissen.
Vanaf 1 januari 2013 is het OM georganiseerd in tien arrondissementsparketten (die zijn gelijk aan de politieorganisatie). Per 1 april 2013 is rechtbank Oost-Nederland nog gesplitst in de rechtbanken Overijssel en Gelderland. Nu zijn er dus elf rechtbanken, vier ressortparketten (bij

60 De burgemeester kan deze bevoegdheden ook inzetten, maar dan moet wel aan twee voorwaarden worden voldaan: er moet sprake zijn van herhaaldelijke verstoring van de openbare orde en er moet een ernstige vrees voor verdere verstoring van de openbare orde zijn. Verder heeft het Openbaar Ministerie in de Aanwijzing bestrijding van voetbalvandalisme en geweld (2010A023), die per 1 november 2010 in werking is getreden (*Stcrt.* 2010, 16 600), de praktische toepassing van de nieuwe bevoegdheden toegelicht en geplaatst naast de bestaande wijze waarop de rol van het Openbaar Ministerie wordt ingevuld.

61 Uitzondering hierop vormt art. 12*i* Sv, waarin wordt bepaald dat het gerechtshof de (verdere) vervolging kan bevelen ter zake van het feit waarop een ingediend beklag betrekking heeft. Want wordt een strafbaar feit niet vervolgd, de vervolging niet voortgezet, of vindt de vervolging plaats door het uitvaardigen van een strafbeschikking, dan kan de rechtstreeks belanghebbende (bijvoorbeeld een slachtoffer) daarover schriftelijk beklag doen bij het gerechtshof (art. 12 lid 1 Sv). Zie ook paragraaf 2.3.2.

62 Met de invoering van de Wet OM-afdoening per februari 2008 heeft het OM de mogelijkheid om (lichtere) strafzaken in de vorm van een *strafbeschikking* af te doen (zie paragraaf 2.3.4).

alle gerechtshoven), één Landelijk Parket, één Functioneel Parket en het parket bij de Hoge Raad.[63] Het Parket-Generaal bestaat uit het College van procureurs-generaal en zijn staf. De procureurs-generaal bepalen het landelijke opsporings- en vervolgingsbeleid van het OM. Het Landelijk Parket houdt zich bezig met de aanpak van internationale vormen van georganiseerde misdaad. In het bijzonder richt het Landelijk Parket zich op de ontwikkeling van financiële recherchemethoden, zoals het onderzoek naar het witwassen van door criminaliteit verkregen geld. Maar ook zaken als terrorisme en mensensmokkel behoren tot het werkterrein. Het Landelijk Parket voert het gezag over het Landelijk Rechercheteam, dat deze vormen van criminaliteit onderzoekt. Het Functioneel Parket richt zich vooral op de financieel-economische criminaliteit, socialezekerheidsfraude en landbouw- en milieucriminaliteit. Het gaat om zaken die worden opgespoord door de bijzondere opsporingsdiensten.
Op het terrein van de ontnemingswetgeving en de verkeershandhaving wordt het College van procureurs-generaal beleidsmatig ondersteund door het Bureau Ontnemingswetgeving Openbaar Ministerie (BOOM) respectievelijk door het Landelijk Parket Team Verkeer (LPTV, voorheen het Bureau Verkeershandhaving Openbaar Ministerie). Het BOOM is belast met het afnemen van criminele winsten. Sinds 1 juli 2011 heeft het BOOM meer mogelijkheden om een financieel onderzoek te doen naar het vermogen van een crimineel die tracht te ontkomen aan zijn betalingsverplichting uit de ontnemingswetgeving.[64] Het LPTV coördineert de verkeershandhaving op de weg, in de lucht en op het water. Het LPTV verzorgt ook de afdoening van straf- en beroepszaken in geval van verkeersovertredingen. De Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM), ten slotte, behandelt bezwaarschriften op basis van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (de 'Mulderzaken'), en verwerkt de strafzaken op grond van artikel 8 Wegenverkeerswet (rijden onder invloed) en artikel 30 Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen (onverzekerd rijden).

63 Deze nieuwe gebiedsindeling van de Rechtspraak is geregeld in de Wet Herziening Gerechtelijke Kaart (HGK), van 12 juli 2012, *Stb.* 2012, 313. Zie ook www.rechtspraak.nl/recht-in-nederland/themadossiers/herziening-gerechtelijke-kaart-nederland/pages/default.aspx.

64 Door de invoering van de Wet verruiming mogelijkheden voordeelsontneming (Wet van 31 maart 2011, *Stb.* 2011, 171) is het juridische instrumentarium verbreed. Er zijn voor de rechter nu meer mogelijkheden tot verbeurdverklaring (zie nader paragraaf 2.4.6) en het is mogelijk voor de rechter om medebetrokkenen hoofdelijk aansprakelijk te stellen voor het gehele voordeel. Daarnaast zijn de mogelijkheden uitgebreid om bij schijnconstructies beslag te leggen en is de mogelijkheid ingevoerd om onderzoek te doen naar vermogen om de ontnemingsmaatregel te gebruiken tijdens de hogerberoep- en cassatiefase én nadat het ontnemingsvonnis onherroepelijk is geworden. Met de invoering van de wet is tevens een vergaand bewijsvermoeden geïntroduceerd (zie art. 36*e* lid 3 Sr), namelijk dat alle uitgaven van de betrokkene in de zes jaar voorafgaand aan het plegen van het misdrijf en voorwerpen die hem in die periode zijn gaan toebehoren van criminele herkomst zijn, tenzij aannemelijk is dat er een legale bron voor aan te wijzen is. De zesjaarstermijn kan overigens wel door de rechter worden verkort (bijvoorbeeld als na onderzoek naar voren komt dat betrokkene er een kortere periode een criminele levensstijl op nahield).

De Minister van Veiligheid en Justitie is zowel politiek als beheersmatig verantwoordelijk voor het OM. Hij bepaalt samen met het College van procureurs-generaal de prioriteiten in de opsporing en de vervolging. Hiervan losgekoppeld functioneert het parket bij de Hoge Raad, dat niet onder het College van procureurs-generaal valt en onafhankelijk is van de minister. De taak van het OM bij de Hoge Raad is primair het uitbrengen van adviezen aan de Hoge Raad over de in een cassatie- of herzieningszaak te nemen beslissing.

2.3.2 Het voorkomen van vervolging door het Openbaar Ministerie: sepot en transactie

Zoals reeds aangegeven kan de OvJ op verschillende manieren een strafzaak zelf afhandelen: door het seponeren van de strafzaak, door het aanbieden van een transactie (schikking) aan de verdachte, of door het opleggen van een strafbeschikking. De strafbeschikking komt apart in paragraaf 2.3.3 aan bod, gezien het strikt genomen niet gaat om het *voorkomen* van vervolging, maar om het *opleggen* van een sanctie. Het OM heeft twee sepotmogelijkheden. Een technisch sepot wordt toegepast wanneer (verdere) vervolging niet haalbaar is. Uit het opsporingsonderzoek is dan gebleken dat vervolging waarschijnlijk niet tot een veroordeling zal leiden. Dit kan zijn omdat het wettig bewijs ontbreekt, het OM geen vervolgingsrecht blijkt te hebben (de zaak is bijvoorbeeld verjaard), of het feit dat de dader niet strafbaar is. Omdat niet in alle gevallen strafvervolging een adequate of wenselijke reactie is, heeft de OvJ hiernaast ook de mogelijkheid om op beleidsgronden een strafzaak te seponeren (opportuniteitsbeginsel). Het aantal mogelijke sepotgronden is groot en de OvJ is verplicht om een sepotbeslissing te registreren en te rubriceren aan de hand van een landelijke lijst. Het beleidssepot kan ook voorwaardelijk worden toegepast. Voldoet een verdachte niet aan de gestelde voorwaarde(n), dan kan hij alsnog gedagvaard worden.
Ter voorkoming van strafvervolging kan de OvJ een verdachte ook een transactie onder voorwaarden aanbieden (een schikking met een verdachte treffen). Een voorwaarde kan zijn: de betaling van een geldsom, het vergoeden van de aangerichte schade, het verrichten van een taakstraf of het afstand doen van voorwerpen. Voldoet de verdachte aan de gestelde voorwaarde(n), dan hoeft hij niet voor de rechter te verschijnen. Een transactie is mogelijk voor alle overtredingen en misdrijven waarop een maximale gevangenisstraf van ten hoogste 6 jaar is gesteld. In dit verband kan ook worden gewezen op de 'ZSM-methode' waarbij eenvoudige misdrijven (zoals vernieling en diefstal) door het OM snel

worden afgedaan. De OvJ kan de verdachte een taakstraf of een geldboete opleggen als aan een aantal voorwaarden is voldaan.[65]
Rechtstreeks belanghebbenden die het oneens zijn met de beslissing dat een zaak wordt geseponeerd, de vervolging niet wordt voortgezet, of het oneens zijn met de vervolging via een strafbeschikking, kunnen hiertegen bezwaar maken door een klacht in te dienen bij het gerechtshof (art. 12 Sv).[66] Als het hof de klacht gegrond verklaart, moet het OM alsnog tot (verdere) vervolging via de rechter overgaan.

2.3.3 De strafbeschikking

De Wet OM-afdoening, die gefaseerd in werking is getreden vanaf 1 februari 2008, geeft het OM de mogelijkheid om buiten de rechter om straffen op te leggen.[67]
Door de invoering van de Wet OM-afdoening heeft de OvJ de mogelijkheid om voor alle overtredingen en misdrijven waarop een gevangenisstraf van maximaal 6 jaar is gesteld, een strafbeschikking op te leggen. Naast de OvJ kunnen thans ook (buitengewone) opsporingsambtenaren (art. 275*b* Sv) en sommige bestuursorganen strafbeschikkingen opleggen.[68]
Zowel de bestuurlijke strafbeschikking als de politiestrafbeschikking is in 2010 ingevoerd.[69] De bestuurlijke strafbeschikking kan vooralsnog alleen worden opgelegd voor zogenoemde overlastfeiten en wordt uitgevaardigd door buitengewone opsporingsambtenaren die in dienst zijn van of werkzaam zijn voor gemeenten die hebben gekozen voor de bestuurlijke strafbeschikking.[70]
Met het opleggen van een strafbeschikking bepaalt de OvJ dat de verdachte schuldig is aan het gepleegde strafbare feit. De strafbeschikking staat daarmee eigenlijk gelijk aan een veroordeling, maar is formeel gezien een daad van vervolging. Tegen een strafbeschikking kan de verdachte bij de rechter in verzet gaan. De OvJ kan een aantal straffen en maatregelen opleggen: een geldboete tot het wettelijk toegestane maximum, een taakstraf van maximaal 180 uur, onttrekking aan het verkeer, een schadevergoedingsmaatregel of ontzegging van de rijbevoegdheid van maximaal 6 maanden. De strafbeschikking kan ook aanwijzingen bevatten die de verdachte moet opvolgen, zoals het afstand doen van voorwerpen, de betaling van een bedrag ter ontneming van wederrechtelijk verkregen

65 Deze voorwaarden zijn: het onderliggende feit moet vallen in de categorie veelvoorkomende en eenvoudige criminaliteit, de verdachte moet bekend hebben of op heterdaad betrapt zijn, de eventuele schade van het slachtoffer moet eenvoudig vast te stellen zijn en de verdachte moet bereid zijn mee te werken aan de ZSM-afdoening. Als hij dat niet wil, wordt de strafzaak voor de rechter gebracht.
66 Zie uitgebreid over de beklagprocedure van art. 12 e.v. Sv, J.B.J. van der Leij (2014).
67 Zie *Stb.* 2006, 330, *Kamerstukken II* 2004/05, 29 849.
68 Zie ook Besluit OM-afdoening, *Stb.* 2009, 140.
69 In 2008 en 2009 kon de politie alleen voor alcoholmisdrijven een strafbeschikking opleggen (Statistisch jaarboek CJIB, 2013). De politiestrafbeschikking (art. 275*b* Sv) vervangt per 1 april 2013 de politietransactie (art. 74*c* Sr). Zie ook hoofdstuk 7.
70 Zie tevens Besluit OM-afdoening, *Stb.* 2009, 140.

voordeel, of een schadevergoedingsmaatregel voor het slachtoffer. Voorwaardelijke sancties zijn bij de strafbeschikking niet mogelijk. De invoering van de Wet OM-afdoening verloopt gefaseerd en zal uiteindelijk zo goed als geheel in de plaats komen van de transactie en het voorwaardelijk sepot. Vooralsnog bestaat de transactie (en het voorwaardelijk sepot) naast de strafbeschikking.[71] Een transactie mag niet (meer) worden opgelegd als een zaak voldoet aan de in de Aanwijzing OM-afdoening opgenomen criteria.[72]

2.4 De berechting

Is het opsporingsonderzoek afgerond en heeft het OM besloten de verdachte te vervolgen (in de zin van dagvaarden), dan vindt er een onderzoek ter terechtzitting plaats en wordt de zaak door de rechter behandeld. Vanaf dat moment heeft de verdachte recht op een uitspraak van een rechter. De rechtspraak bestaat uit diverse instanties en vrijwel alle zaken beginnen in eerste instantie ('in eerste aanleg') bij een rechtbank.

2.4.1 Organisatie en bevoegdheden

Sinds 2002 vormt de Raad voor de rechtspraak het overkoepelende bestuur voor de gerechten.[73] De Hoge Raad der Nederlanden is daarvan uitgezonderd. De Raad voor de rechtspraak heeft vier specifieke taken: ten eerste de opstelling van de begroting voor de rechtspraak en de toekenning van de budgetten aan de gerechten, ten tweede de ondersteuning van de bedrijfsvoering van de gerechten, inclusief de zorg voor landelijke voorzieningen, ten derde de bevordering van de kwaliteit van de rechtspraak en ten vierde de advisering aan regering en parlement over wetgeving en beleid dat gevolgen heeft voor de rechtspraak.
Zoals eerder in dit hoofdstuk is beschreven, bestaan er sinds 2013 elf nieuwe rechtbanken en vier gerechtshoven.[74] Het rechtsgebied van een rechtbank heet arrondissement. Binnen de rechtbank zijn twee sectoren belast met strafzaken: de sector kanton en de sector strafrecht.
De kantonrechter behandelt alleen overtredingen, met uitzondering van economische overtredingen. Meestal gaat het daarbij om zaken waarin een verdachte het schikkingsvoorstel van de politie of de OvJ niet wil

71 Bij een evaluatie wordt bekeken of de strafbeschikking volledig in de plaats zal komen van de transactie (en het voorwaardelijk sepot).
72 Zie ook de meest recente versie van de Aanwijzing OM-afdoening (2012A010), vastgesteld op 31 januari 2012 en op 1 mei 2012 in werking getreden. De geldigheidsduur van deze aanwijzing is tot 30 april 2016 (*Stcrt.* 2012, nr. 8299), waarmee de vorige Aanwijzing OM-afdoening (2011A001) is komen te vervallen.
73 Zie ook www.rechtspraak.nl/Organisatie/Raad-Voor-De-Rechtspraak/OverDeRvdr/Organisatie/Pages/default.aspx.
74 Zie de Wet Herziening Gerechtelijke Kaart (HGK), van 12 juli 2012, *Stb.* 2012, 313 enwww.rechtspraak.nl/recht-in-nederland/themadossiers/herziening-gerechtelijke-kaart-nederland/pages/default.aspx.

betalen. De kantonrechter is een alleensprekende rechter. Ook behandelt de kantonrechter beroepen tegen WAHV-beschikkingen (zie hoofdstuk 9). De strafsector van de rechtbank behandelt in de regel alle misdrijven en ook de economische overtredingen. Zaken die eenvoudig zijn, worden in behandeling genomen door een rechter die alléén rechtspreekt: de *enkelvoudige kamer*.[75] Ingewikkelde zaken worden afgewikkeld door drie rechters: de *meervoudige kamer*. De OvJ bepaalt of hij een zaak aanbrengt bij een enkelvoudige of meervoudige kamer.[76] Als de alleensprekende rechter daartoe aanleiding ziet, kan hij een zaak verwijzen naar een meervoudige kamer. Het omgekeerde is ook mogelijk. Een uitspraak van de rechtbank wordt een vonnis genoemd.
Het rechtsgebied van een gerechtshof heet ressort. De gerechtshoven behandelen rechtbankzaken in hoger beroep. Uitspraken van een gerechtshof worden arresten genoemd. De hoven wijzen arrest met drie rechters, raadsheren genoemd (ook als één of meerdere van die rechters een vrouw is).
De Hoge Raad der Nederlanden is het hoogste nationale rechtscollege op het gebied van het strafrecht en is gevestigd in Den Haag. De Hoge Raad spreekt recht met drie raadsheren in eenvoudige strafzaken en met vijf raadsheren in ingewikkelde strafzaken. Ook uitspraken van de Hoge Raad worden arresten genoemd.

2.4.2 Het onderzoek ter zitting

Zittingen van de strafrechter zijn bijna altijd toegankelijk voor het publiek en de pers. Maar in sommige zaken, bijvoorbeeld bij minderjarigen, heeft de zitting achter gesloten deuren plaats. Voor minderjarigen is een aantal bijzondere bepalingen in het Wetboek van Strafrecht en in het Wetboek van Strafvordering opgenomen. De rechter kan, als de verdachte ten tijde van het begaan van een strafbaar feit 16 of 17 jaar was, het strafrecht voor meerderjarigen toepassen. Dit kan verband houden met de ernst van het begane feit, de persoonlijkheid van de verdachte of de omstandigheden waaronder het feit is begaan. Omgekeerd heeft de rechter de mogelijkheid om, als de verdachte ten tijde van het begaan van een strafbaar feit tussen de 18 en 21 jaar was, de bijzondere bepalingen voor jeugdigen toe te passen.[77]

75 Op basis van artikel 51 Wet op de rechterlijke organisatie (RO) bestaan er bij rechtbanken enkelvoudige kamers. De rechter die zitting heeft in een dergelijke enkelvoudige kamer wordt (economische) politierechter genoemd (art. 51 lid 2 RO). Strafzaken die worden aangebracht bij de politierechter zijn eenvoudig van aard, met name ten aanzien van het te leveren bewijs (art. 368 Sv). Een andere alleensprekende rechter is de kinderrechter. Deze laatste is belast met de berechting van verdachten die ten tijde van het begaan van het feit nog geen 18 jaar oud waren (zie onder andere art. 495 Sv en 53 RO).

76 Het rechtsgeding wordt voor de politierechter vervolgd indien naar het aanvankelijke oordeel van het OM de zaak van eenvoudige aard is (in het bijzonder ten aanzien van het bewijs en de toepassing van de wet), terwijl de te rekwireren gevangenisstraf niet meer dan één jaar mag bedragen (art. 368 Sv).

77 Vergelijk het wetsvoorstel adolescentenstrafrecht, in juni 2013 aangenomen door de Tweede Kamer.

Het onderzoek ter zitting, dat niet verward moet worden met de beraadslaging, die pas na sluiting van het onderzoek plaatsvindt (zie hierna in paragraaf 2.4.3), wordt geleid door de voorzitter van de meervoudige kamer.[78] De voorzitter begint het onderzoek tegen de verdachte door het vragen naar diens personalia en feitelijke verblijfplaats en wijst de verdachte er vervolgens op dat hij niet tot antwoorden verplicht is.[79]
De volgende stap is doorgaans dat de OvJ de zaak voordraagt, waarna de voorzitter de verdachte gaat ondervragen. Meestal hebben de vragen eerst betrekking op het ten laste gelegde feit en vervolgens op de persoonlijke omstandigheden van de verdachte. Daarna worden de verschenen getuigen, de deskundigen en het eventuele slachtoffer gehoord. De voorzitter bepaalt in welke volgorde dat zal gebeuren. In bepaalde gevallen kan het slachtoffer of diens nabestaande ter zitting een verklaring afleggen over de gevolgen die het ten laste gelegde feit bij hem of haar teweeg heeft gebracht (spreekrecht van het slachtoffer).[80]
Nadat de ondervraging van de verdachte heeft plaatsgehad en de aanwezige getuigen en deskundigen zijn gehoord, kan de OvJ het woord voeren (requisitoir). In het requisitoir geeft de OvJ zijn zienswijze op de zaak en vordert hij (indien van toepassing) een straf en/of maatregel.[81]
De raadsman van de verdachte kan hierop reageren door een pleidooi te houden.[82] De OvJ kan daarna andermaal het woord voeren, waarna de verdachte zelf het recht op het laatste woord wordt gegeven. Daarna wordt het onderzoek ter terechtzitting door de voorzitter gesloten.

2.4.3 De beraadslaging

Na afloop van het onderzoek beraadslaagt de meervoudige kamer op grond van de tenlastelegging en het onderzoek ter terechtzitting eerst over de geldigheid van de dagvaarding, haar bevoegdheid om te oordelen over het ten laste gelegde feit of de ten laste gelegde feiten, de ontvankelijkheid

78 Ingeval sprake is van een alleensprekende rechter (een *unus iudex*), heeft die vanzelfsprekend de bevoegdheden van de voorzitter.
79 Indien de verdachte niet op de terechtzitting verschijnt, kan hij zich toch laten verdedigen door zijn advocaat, indien de laatste verklaart daartoe uitdrukkelijk te zijn gemachtigd, zie o.a. HR 8 april 2003, *NJ* 2003, 723 m.nt. Kn. Zie eerder EHRM 12 februari 1985, *NJ* 1986, 685 (*Colozza*). Als de rechter daarmee instemt, geldt het onderzoek ter zitting als een procedure op tegenspraak. Tegen een niet verschenen verdachte die geen uitdrukkelijk gemachtigde advocaat heeft, wordt door de rechter verstek verleend. Dat betekent dat de rechter de zaak zonder de verdachte zal behandelen. De verdachte kan dan ook niet gebruikmaken van zijn rechten.
80 Niet is voorgeschreven op welk moment tijdens de zitting aan het slachtoffer gelegenheid moet worden geboden om van het spreekrecht gebruik te maken. Omdat het slachtoffer zich alleen mag uitspreken over de gevolgen van de strafbare feiten, ligt het voor de hand het spreekrecht te laten uitoefenen na de behandeling van de feiten en voor de behandeling van de persoonlijke omstandigheden van de verdachte. Zie J. Candido et al. (2013).
81 Bij het bepalen van de strafmodaliteit, de hoogte van een transactieaanbod, strafbeschikking of de formulering van de eis ter terechtzitting, raadpleegt de OvJ de delictspecifieke strafvorderingsrichtlijnen. Voor iedere strafvorderingsrichtlijn gelden in beginsel de uitgangspunten en rekenmethode van de Aanwijzing Kader voor Strafvordering (2010A032). Deze nieuwe aanwijzing (*Stcrt.* 2010, 20 475) is per 1 januari 2011 in werking getreden.
82 Overigens mag de verdachte ook zelf zijn verdediging voeren.

van de OvJ en of er redenen zijn voor schorsing van de vervolging. Dit worden de formele vragen genoemd (zie art. 348 Sv). Mocht de beraadslaging daartoe aanleiding geven, dan zal de meervoudige kamer beslissen tot nietigheid van de dagvaarding, tot haar onbevoegdheid, tot de niet-ontvankelijkheid van de OvJ of tot de schorsing van de vervolging en dit uitspreken (formele einduitspraak). Indien de beraadslaging over de formele vragen géén aanleiding geeft tot een van de bovengenoemde einduitspraken, buigt de meervoudige kamer zich over vier materiële vragen (zie art. 350 Sv):

1 Is het feit wettig en overtuigend bewezen?
2 Is het bewezen verklaarde feit strafbaar?
3 Is de dader strafbaar?
4 Welke straf en/of maatregel moeten worden opgelegd?

Wordt de eerste vraag ontkennend beantwoord, dan volgt *vrijspraak*. Als wel wettig en overtuigend is bewezen dat de verdachte het feit omschreven in de tenlastelegging heeft gepleegd, maar het bewezen verklaarde feit géén strafbaar feit oplevert, volgt *ontslag van alle rechtsvervolging (ovar)*. Levert het bewezen verklaarde feit wél een strafbaar feit op, dan beoordeelt de rechter of de dader strafbaar is.[83] Is de dader niet strafbaar, dan volgt eveneens ovar. Is de dader wél strafbaar, dan beantwoordt de rechter de vierde en laatste vraag: welke sanctie (straf en/of maatregel) moet worden opgelegd en hoe hoog moet die sanctie zijn?[84] Bij dat laatste kan de rechter rekening houden met zogeheten *ad informandum gevoegde zaken*. Dit zijn strafzaken die de OvJ aan de ten laste gelegde feiten toevoegt, met de bedoeling dat de rechter er in de sanctionering rekening mee houdt.[85] Aan ad informandum (ad info) gevoegde zaken zijn wel voorwaarden gesteld door de Hoge Raad.[86] Zo moet een verdachte voor de ad info gevoegde zaken een bekentenis hebben afgelegd en mag, indien de zaken zijn meegenomen in de sanctionering, de OvJ de verdachte niet meer voor deze zaken vervolgen.[87] Los van de ad info gevoegde zaken kan de rechter de verdachte ook schuldig verklaren zonder oplegging van een straf (rechterlijk pardon, art. 9*a* Sr).[88] In de beslissing van de rechter is dan bijvoorbeeld de geringe ernst van het feit en/of de persoonlijkheid van de dader meegewogen.

83 Dat is bijvoorbeeld niet het geval als het feit de dader niet kan worden toegerekend wegens een gebrekkige ontwikkeling of een ziekelijke stoornis, of om andere redenen zoals overmacht, noodweer of noodweerexces.
84 De politierechter mag geen hogere hoofdstraf opleggen dan 1 jaar gevangenisstraf (zie art. 369 lid 2 Sv).
85 De rechter mag hierbij nooit boven de wettelijk toegestane strafmaxima uitkomen.
86 Een wettelijke basis voor de afdoening via ad informandum gevoegde zaken is er niet.
87 Ingeval een verdachte niet ter terechtzitting is verschenen, kan de rechter toch ad informandum gevoegde zaken ter bepaling van de straf laten meewegen. Zie nader HR 8 december 2009, *LJN* BK0949, *NJ* 2010, 174.
88 De beslissing die de rechter neemt naar aanleiding van de materiële vragen wordt de materiële einduitspraak genoemd.

2.4.4 De uitspraak

Nadat het rechterlijk vonnis is vastgesteld, moet het op een openbare zitting worden uitgesproken. Het vonnis vormt de basis voor de uitspraak. Uiterlijk 14 dagen na de sluiting van het onderzoek ter terechtzitting moet het vonnis worden uitgesproken. Die 14 dagen zijn bestemd voor de beraadslaging. In de praktijk wordt doorgaans niet het hele vonnis voorgelezen, maar beperkt de rechter zich tot het laatste gedeelte van het vonnis (de beslissing). Doorgaans doet de politierechter (enkelvoudige kamer, zie art. 51 RO) direct na de sluiting van het onderzoek ter terechtzitting uitspraak (mondeling vonnis). De politierechter mag eventueel ook nog later op die dag vonnis wijzen (zie art. 278 Sv).

2.4.5 Rechtsmiddelen: hoger beroep en cassatie bij de Hoge Raad

Als een van de partijen het oneens is met de uitspraak van de rechter, kan de zaak via een hoger beroep terechtkomen bij het gerechtshof en vervolgens door middel van cassatie bij de Hoge Raad.[89] Van vonnissen van de rechtbank is hoger beroep mogelijk bij het gerechtshof. In grote lijnen lijkt de procedure bij het gerechtshof op de gang van zaken bij de rechtbank. Beide partijen krijgen opnieuw de gelegenheid hun kant van de zaak toe te lichten. Het gerechtshof kijkt bij de behandeling van de zaak opnieuw naar alle feiten en maakt zijn eigen beoordeling. Iemand die in eerste instantie is veroordeeld, kan dus in hoger beroep worden vrijgesproken, maar het hof kan ook een hogere straf opleggen.
Sinds juli 2007 is de Wet stroomlijnen hoger beroep van kracht.[90] Deze wet heeft het hoger beroep in strafzaken beperkt met de bedoeling de strafrechtspleging doelmatiger in te zetten. Voor overtredingen die door de rechter zijn bestraft met een geldboete van maximaal € 50 kan niet langer appèl (hoger beroep) worden ingesteld. Overtredingen en lichtere misdrijven die door de rechter in eerste aanleg zijn bestraft met een geldboete van maximaal € 500 vallen onder het zogeheten appèlverlof. Dit houdt in dat aan het gerechtshof toestemming moet worden gevraagd om in hoger beroep te mogen gaan. Overtredingen en misdrijven waarvoor een hogere geldboete dan € 500 of een vrijheidsbenemende straf wordt opgelegd, vallen niet onder dit verlofstelsel.[91]
Wie het met een uitspraak van het gerechtshof niet eens is, kan in de meeste gevallen daartegen in beroep gaan bij de Hoge Raad der Nederlanden: het beroep in cassatie. De beroepsprocedure bij de Hoge Raad is anders dan bij de gerechtshoven. De Hoge Raad beoordeelt de strafzaak niet meer feitelijk-inhoudelijk. Er wordt uitgegaan van de feiten zoals

89 Zie ook paragraaf 6.4.
90 Wet van 24 oktober 2006, *Stb.* 206, 470.
91 Door de Wet stroomlijnen hoger beroep is een driedeling in strafbare feiten ontstaan, vergelijkbaar met het in noot 2 van deze bijdrage genoemde onderscheid.

die door de rechtbank of het hof zijn vastgesteld. De Hoge Raad beoordeelt slechts of de lagere rechter bij zijn beslissing de voorschriften uit de wet in acht heeft genomen en het recht op de juiste manier is toegepast. Het beroep in cassatie heeft dan ook als belangrijkste functie het bevorderen van een uniforme rechtstoepassing door de rechtbanken en gerechtshoven. Als de Hoge Raad vindt dat het recht in een bepaalde zaak niet goed is toegepast, wordt deze terugverwezen naar hetzelfde of een ander gerechtshof en wordt de zaak opnieuw inhoudelijk bekeken.

2.4.6 Straffen en maatregelen

Het Nederlandse strafrecht kent als sancties hoofdstraffen, bijkomende straffen en maatregelen. Uitgangspunt is dat een straf voor vergelding of afschrikking staat, terwijl de maatregel (primair) beveiliging beoogt dan wel herstel van de rechtmatige toestand nastreeft. De meeste straffen en maatregelen kunnen geheel of gedeeltelijk voorwaardelijk worden opgelegd. Een voorwaardelijk opgelegde straf of maatregel kan alsnog worden omgezet in een onvoorwaardelijke wanneer de veroordeelde binnen de proeftijd zich niet heeft gehouden aan de gestelde voorwaarde(n).[92] Op 1 april 2012 is de Wet voorwaardelijke veroordeling en voorwaardelijke invrijheidstelling in werking getreden.[93] Hierdoor worden de bijzondere voorwaarden (zie art. 14*c* Sr) expliciet wettelijk vastgelegd en krijgt het OM de mogelijkheid om snel in te grijpen als de voorwaarden niet worden nageleefd. Daarnaast gaat gelden dat in de gevallen waarin de voorwaardelijke veroordeling direct uitvoerbaar wordt verklaard, er een verplichting tot reclasseringstoezicht komt. Ten slotte is de leerstraf (voor volwassenen) als taakstraf opgeheven (hierboven reeds gememoreerd) en is het deelnemen aan een gedragsinterventie als voorwaarde aan art. 14*c* lid 2 Sr toegevoegd.
Sinds 1 juli 2008 is de vervroegde invrijheidstelling gewijzigd in de voorwaardelijke invrijheidstelling (zie art. 15 e.v. Sr).[94] De regeling van de voorwaardelijke invrijheidstelling is van toepassing op vrijheidsstraffen met een duur van meer dan 1 jaar, maar niet wanneer de rechter een deels voorwaardelijke vrijheidsstraf heeft opgelegd. De voorwaardelijke invrijheidstelling vindt van rechtswege plaats wanneer twee derde van de door de rechter opgelegde vrijheidsstraf is ondergaan. Voor straffen met een duur van tussen de 1 en 2 jaar vindt voorwaardelijke invrijheidstelling plaats wanneer de vrijheidsbeneming ten minste 1 jaar heeft geduurd en van het daarna nog ten uitvoer te leggen gedeelte van de straf een derde

92 Zie in dit verband ook de Aanwijzing advies, toezicht en naleving van voorwaardelijke sancties, *Stcrt.* 2013, 5108 (2013A004), in werking getreden op 1 maart 2013.
93 Wet van 17 november 2011 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met wijzigingen van regeling van de voorwaardelijke veroordeling en de regeling van de voorwaardelijke invrijheidstelling, *Stb.* 2011, 545.
94 *Kamerstukken II* 2005/06, 30 513.

is ondergaan.[95] De Wet voorwaardelijke veroordeling en voorwaardelijke invrijheidstelling heeft ook enige wijzigingen aangebracht met betrekking tot artikel 15 e.v. Sr, met name om de regeling in overeenstemming te brengen met de voorwaardelijke veroordeling.
De hoofdstraffen zijn gevangenisstraf, hechtenis, geldboete en de taakstraf. Naast straffen kan de rechter een maatregel opleggen. Maatregelen kunnen worden onderverdeeld in vermogensmaatregelen, zijnde onttrekking aan het verkeer, ontneming van het wederrechtelijk verkregen (en geschat) voordeel en de schadevergoeding aan het slachtoffer enerzijds, en vrijheidsontnemende maatregelen, zijnde plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis, terbeschikkingstelling en plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders anderzijds.[96]

De vrijheidsstraffen
De gevangenisstraf is de zwaarst mogelijke straf in het Nederlandse sanctiebestel. Deze straf wordt alleen voor misdrijven opgelegd. De duur van de gevangenisstraf kan levenslang of tijdelijk zijn. Alléén door middel van gratie kan de levenslange straf worden omgezet in een tijdelijke gevangenisstraf. De tijdelijke gevangenisstraf varieert van 1 dag tot 30 jaar.
De hechtenis wordt voornamelijk opgelegd voor zware overtredingen. Deze straf duurt minimaal 1 dag en maximaal 1 jaar en 4 maanden.
Voor misdrijven gepleegd door minderjarigen bestaat de jeugddetentie. De maximale duur van deze straf is voor 12- tot 16-jarigen 1 jaar en voor 16- en 17-jarigen 2 jaar.[97]

De taakstraf
Taakstraffen kunnen zowel door de rechter (*rechtersmodel*) als door het OM (*officiersmodel*) worden toegepast. Een taakstraf kan een werkstraf of een leerstraf zijn, dan wel een combinatie hiervan.[98] De taakstraf kan afzonderlijk worden opgelegd, maar ook in combinatie met een vrijheidsstraf van maximaal 6 maanden, of met een geldboete.[99] Indien een veroordeelde zijn taakstraf niet goed uitvoert, kan dat betekenen dat hij een vervangende vrijheidsstraf moet ondergaan. De rechter geeft bij het vonnis al aan hoe lang die vervangende vrijheidsstraf in potentie zal gaan duren. De reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de taakstraffen (zie hoofdstuk 7).

95 De voorwaardelijke invrijheidstelling geschiedt onder de algemene voorwaarde dat de veroordeelde zich tijdens de proeftijd niet schuldig maakt aan een strafbaar feit. Indien de veroordeelde de voorwaarden niet naleeft, kan de voorwaardelijke invrijheidstelling worden herroepen.
96 Voor jeugdige daders gelden deels andere straffen en maatregelen (zoals een PIJ en een gedragsbeïnvloedende maatregel (GBM)). Zie ook art. 77*h* Sr.
97 Vergelijk het wetsvoorstel adolescentenstrafrecht, in juni 2013 aangenomen door de Tweede Kamer.
98 Per april 2012 wordt de leerstraf niet meer opgelegd door de inwerkingtreding van de Wet voorwaardelijke sancties op 1 april 2012 (zie ook hoofdstuk 7).
99 Zie ook paragraaf 2.3.3. Het OM kan per 1 oktober 2011 ook een taakstraf in de vorm van een strafbeschikking opleggen (Statistisch Jaarboek CJIB, 2014).

In bepaalde gevallen kan de rechter een verdachte veroordelen tot een taakstraf en een voorwaardelijke gevangenisstraf met als bijzondere voorwaarde elektronisch toezicht. Dit toezicht vormt een zodanige verzwaring van de taakstraf dat een onvoorwaardelijke gevangenisstraf achterwege kan blijven. Deze toepassing is vastgelegd in de Aanwijzing Elektronisch Toezicht van het OM.[100] In deze aanwijzing wordt nadrukkelijk gewezen op het belang van het slachtoffer in de afweging van de OvJ of de procureur-generaal bij het vorderen van elektronisch toezicht.

De geldboete

De geldboete kan voor alle strafbare feiten worden opgelegd. Het wettelijk minimum van de geldboete is thans € 3. Per strafbaar feit geldt een wettelijk maximum. Dit maximum wordt bepaald door de ernst van het feit. De strafbare feiten zijn daarvoor ingedeeld in zes boetecategorieën (zie art. 23 Sr).[101] De geldboete wordt vervangen door vervangende hechtenis bij niet-betaling of bij het ontbreken van verhaalsmogelijkheden. Hierbij geldt dat elke € 25 gelijk wordt gesteld aan 1 dag vervangende hechtenis (zie art. 24*c* lid 3 Sr).

De maatregelen

De rechter kan verschillende strafrechtelijke maatregelen opleggen. De onttrekking aan het verkeer heeft tot doel gevaarlijke voorwerpen uit het maatschappelijke verkeer te halen. Het gaat meestal om voorwerpen die gebruikt zijn bij het plegen van het strafbare feit. De ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel is bedoeld om een veroordeelde de uit criminele handelingen verkregen winst te ontnemen. De hoogte van het te ontnemen bedrag is onbeperkt. Als een veroordeelde weigert het vastgestelde bedrag te betalen, kan hij in gijzeling worden genomen, totdat hij aan zijn verplichting heeft voldaan. Dit kan tot maximaal 3 jaar. De vordering blijft echter ook ná de gijzeling bestaan. De *schadevergoedingsmaatregel* verplicht een veroordeelde tot betaling van een geldsom aan de Staat ten behoeve van het slachtoffer. De Staat keert het ontvangen bedrag zelf direct uit aan het slachtoffer. Bij niet-betaling van de schadevergoeding dreigt tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis.

Is een veroordeelde geheel of gedeeltelijk ontoerekeningsvatbaar, dan is *plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis* mogelijk. De strafrechter kan een veroordeelde laten plaatsen voor de duur van 1 jaar, met de mogelijkheid van verlenging. Plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis gebeurt alleen

100 Per 1 juni 2010 is de Aanwijzing Elektronisch Toezicht (2010A008) in werking getreden (*Stcrt.* 2010, 8001), geldend tot 31 mei 2014.

101 Per 1 januari 2011 zijn de tarieven voor boetes en transacties verhoogd met 15%. In 2012 zijn ze verder verhoogd met 20%. Ook het wachten met betalen van een geldboete is per 1 juli 2011 duurder geworden. De procentuele opslag bij de eerste aanmaning is van 25% naar 50% gegaan en bij de tweede aanmaning van 50% naar 100%.

als de gestoorde persoon gevaarlijk is voor zichzelf of voor de algemene veiligheid van personen of goederen. De rechter geeft de last tot plaatsing slechts nadat hij advies van ten minste twee gedragsdeskundigen heeft ingewonnen.
De maatregel *terbeschikkingstelling* (tbs) kan worden opgelegd indien de verdachte tijdens het begaan van het feit niet of verminderd toerekeningsvatbaar was. De tbs wordt vaak opgelegd in combinatie met een gevangenisstraf. De maatregel is gericht op beveiliging van de maatschappij. De tot tbs veroordeelde wordt tijdens de opsluiting ook behandeld, met het oog op de terugkeer in de maatschappij. De rechter kan tbs opleggen als een verdachte een misdrijf heeft begaan waarop een gevangenisstraf van 4 jaar of meer is gesteld, of voor een specifiek aantal in de wet genoemde misdrijven (zoals onder andere belaging) en de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen het opleggen van die maatregel eist. De tbs kent twee varianten: de tbs *met bevel tot verpleging*, die een gedwongen opname in een inrichting inhoudt, en de tbs *met voorwaarden*. Bij deze laatste variant is geen sprake van dwangverpleging, maar zullen de voorwaarden wel altijd inhouden dat de tbs-gestelde zich onder behandeling laat stellen. In 2010 is een aantal wijzigingen in de tbs met voorwaarden in werking getreden met als doel de samenleving beter te beschermen, een effectiever gebruik van de maatregel te bevorderen en de instroom in de dwangverpleging te beperken.[102]
Sinds 2004 bestaat de maatregel van *plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders* (de ISD-maatregel). Deze maatregel maakt het mogelijk personen gedwongen in een inrichting te plaatsen gedurende maximaal 2 jaar. Stelselmatige daders zijn *zeer actieve veelplegers*, die in de 5 jaren voorafgaand aan het gepleegde feit ten minste driemaal voor het plegen van een misdrijf onherroepelijk veroordeeld zijn tot een vrijheidsbenemende of vrijheidsbeperkende straf of maatregel, die ook ten uitvoer is gelegd. Het gaat bij deze maatregel om het beveiligen van de maatschappij, het tegengaan van recidive en het doorbreken van verslavings- of andere problematiek. De maatregel is ook bedoeld voor niet-verslaafde veelplegers en voor veroordeelden met een (ernstige) psychiatrische problematiek.[103]
In april 2012 zijn nieuwe maatregelen toegevoegd voor zowel jeugdigen als volwassenen waarbij de rechter de mogelijkheid wordt gegeven om bij

102 Wet van 1 juli 2010, *Stb.* 2010, 270; *Kamerstukken II* 2009/10, 31 823. Belangrijke wijzigingen zijn dat de maximale duur van deze vorm van tbs omhoog is gegaan van 4 naar 9 jaar en de maximale gevangenisstraf die naast de tbs met voorwaarden kan worden opgelegd is verhoogd van 3 naar 5 jaar. Verder maakt de regeling het mogelijk dat een tbs-gestelde tijdelijk onder dwang opgenomen kan worden (crisisopvang) en dat de maatregel tbs met voorwaarden dadelijk uitvoerbaar is. Op basis hiervan is de Aanwijzing TBS met voorwaarden en voorwaardelijke beëindiging dwangverpleging (2010A021) vastgesteld, die op 1 oktober 2010 in werking is getreden; zie *Stcrt.* 2010, 14 627. Deze aanwijzing is vervangen door de Aanwijzing 2013A007, die in werking is getreden op 1 mei 2013 (*Stcrt* 2013, 11 293).

103 De nieuwe maatregel verschilt daarmee van de inmiddels vervallen SOV-maatregel (strafrechtelijke opvang verslaafden), die in 2001 werd ingevoerd en een nieuwe voorziening introduceerde voor de strafrechtelijke opvang van justitiabele verslaafden in een speciale penitentiaire inrichting.

een veroordeling voor een strafbaar feit een *gebiedsverbod*, *contactverbod* of *meldingsplicht* op te leggen.[104] Dit is volgens de wetgever van belang bij veroordeling wegens strafbare feiten waarbij vrees bestaat dat de verdachte na veroordeling opnieuw een strafbaar feit zal plegen dat de leefomgeving van burgers aantast dan wel dat de verdachte slachtoffers of getuigen zal benaderen of lastigvallen.[105] De rechter heeft de mogelijkheid om de maatregel terstond in te laten gaan. De nieuwe maatregelen kunnen afzonderlijk of in combinatie met een geldboete, taakstraf, vrijheidsstraf of een andere maatregel worden opgelegd.
Speciaal voor minderjarigen bestaan nog twee aparte maatregelen: *plaatsing in een inrichting voor jeugdigen* (de PIJ-maatregel) en de *gedragsbeïnvloedende maatregel*. Jongeren die zijn veroordeeld tot een PIJ-maatregel verblijven in een justitiële jeugdinrichting. De maatregel is gericht op heropvoeding en behandeling en sinds 2011 kan de rechter bovendien verplichte nazorg opleggen. Verplichte nazorg geeft de mogelijkheid om jongeren na het verblijf in een jeugdinrichting langer te begeleiden, waardoor de kans op recidive zal verminderen.[106] De PIJ-maatregel kan worden opgelegd voor delicten waarvoor voorlopige hechtenis is toegestaan, als de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid dit vereist (recidivegevaar) en als de maatregel in het belang is van een zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de jeugdige veroordeelde. Twee gedragsdeskundigen moeten vaststellen dat al tijdens het begaan van het feit sprake was van een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis. De maximale duur van de PIJ-maatregel is voor deze veroordeelden 6 jaar. Voor niet in hun ontwikkeling gestoorde veroordeelde jongeren is de duur van de maatregel maximaal 4 jaar. Wanneer de jeugdige niet wegens een geweldsdelict wordt veroordeeld, is de maximale duur van de PIJ-maatregel 2 jaar.
Per 1 februari 2008 is door de inwerkingtreding van de Wet gedragsbeïnvloeding jeugdigen de gedragsbeïnvloedende maatregel ingevoerd. Deze maatregel is bedoeld voor jeugdigen voor wie een gedragsbeïnvloedende aanpak in het kader van bijzondere voorwaarden bij een voorwaardelijke sanctie te licht wordt bevonden en de PIJ-maatregel te zwaar. Als een jongere een gedragsbeïnvloedende maatregel opgelegd krijgt, geeft de rechter in zijn vonnis aan waar de maatregel uit bestaat. De maatregel kan inhouden dat een veroordeelde aan een programma deelneemt in een door de rechter aan te wijzen instelling, of dat een veroordeelde een ambulant programma volgt onder begeleiding van een door de rechter

104 Wet van 17 november 2011 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering in verband met de invoering van een rechterlijke vrijheidsbeperkende maatregel *(rechterlijk gebieds- of contactverbod*), *Stb.* 2011, 546.
105 Zie *Kamerstukken II* 2010/11, 32 551, nr. 3, p. 1 (MvT).
106 De wijziging is gebaseerd op de wet van 13 december 2010 tot wijziging van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen, het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten, in verband met de aanpassing van vrijheidsbenemende jeugdsancties (*Stb.* 2010, 818) die op 1 juli 2011 in werking is getreden.

aan te wijzen organisatie. Een ambulant programma kan bijvoorbeeld een leertraject zijn in combinatie met individuele trajectbegeleiding. Het programma kan ook worden ingevuld met verplichte jeugdzorg wanneer de jongere daarvoor van het Bureau Jeugdzorg (BJZ) een indicatie heeft gekregen. Voor het opleggen van de maatregel is een advies van de *Raad voor de Kinderbescherming* vereist, dat wordt ondersteund door ten minste één gedragsdeskundige. De Raad voor de Kinderbescherming is belast met de voorbereiding en ondersteuning van de maatregel; de jeugdreclassering (zie nader paragraaf 2.6) doet de tenuitvoerlegging.[107] De gedragsmaatregel duurt minimaal 6 maanden en maximaal 1 jaar en is eenmaal te verlengen met dezelfde termijn als waarvoor deze werd opgelegd. Voorts zijn door deze wet de mogelijkheden om jeugdsancties te combineren uitgebreid[108] en hebben de voorwaarden die kunnen worden gesteld bij de schorsing van de voorlopige hechtenis en bij de voorwaardelijke veroordeling een expliciete uitwerking gekregen in een algemene maatregel van bestuur (het Besluit gedragsbeïnvloeding jeugdigen).[109]
Verder is een aparte regeling getroffen voor *conservatoir beslag* bij jeugdigen. Conservatoir beslag dient tot het stellen van zekerheid van het innen van een eventueel later door de rechter op te leggen ontnemingsmaatregel of geldboete.[110] Bij jeugdigen kan dus ook conservatoir beslag worden gelegd in geval van verdenking van diefstal.

De bijkomende straffen
Het Wetboek van Strafrecht noemt als bijkomende straffen de openbaarmaking van de rechterlijke uitspraak, de ontzetting uit bepaalde rechten, zoals de ontzetting uit een ambt of beroep, en de verbeurdverklaring. Bij het laatste verliest iemand zijn eigendomsrecht op een bepaald voorwerp. Het gaat doorgaans om voorwerpen die door het strafbare feit zijn verkregen of tot het begaan daarvan hebben gediend. Met de verruiming van de mogelijkheden tot voordeelsontneming zijn de mogelijkheden tot verbeurdverklaring per 1 juli 2011 uitgebreid.[111] Ook voorwerpen die niet rechtstreeks afkomstig zijn van het strafbare feit waarvoor een

107 Zie ook de Aanwijzing effectieve afdoening strafzaken jeugdigen, *Stcrt.* 2009, 80. Vanaf 1 april 2014 wordt deze aanwijzing vervangen door de Richtlijn en kader voor strafvordering jeugd en adolescenten, inclusief strafmaten Halt (2014R005), *Stcrt.* 2014, 8284. Ook vervalt dan de Aanwijzing Halt-afdoening (2009A023) en de Richtlijn voor strafvordering jeugd (2011R017).
108 Sinds de wetswijziging van 1 februari 2008 heeft de rechter de mogelijkheid alle straffen en maatregelen met elkaar te combineren.
109 *Stb.* 2008, 23 (Besluit gedragsbeïnvloeding jeugdigen).
110 Voor minderjarigen kan conservatoir beslag worden gelegd in geval van verdenking van een strafbaar feit waarop een geldboete van de vierde categorie is gesteld (in plaats van de vijfde categorie, zoals bij volwassenen).
111 In 1993 is het toepassingsbereik van de ontnemingsmaatregel verruimd (Wet van 10 december 1992, *Stb.* 1993, 11, 'Pluk-ze'-wetgeving). Ook zijn toen de ontneming en de verbeurdverklaring van elkaar gescheiden. Anno 2011 is ontneming via verbeurdverklaring (weer) mogelijk. De gedachte is dat het in sommige eenvoudige gevallen gemakkelijker en efficiënter is om gebruik te maken van de mogelijkheid van de verbeurdverklaring dan gebruik te maken van een aparte ontnemingsprocedure (art. 36*e* Sr). Zie ook paragraaf 2.3.1.

veroordeling is uitgesproken, maar die uit de baten daarvan zijn verkregen, kunnen thans worden verbeurdverklaard (voordeelsontneming). Ook andere wetten bevatten bijkomende straffen. Zoals eerder aangegeven, is in de Wegenverkeerswet 1994 geregeld dat een bestuurder de *bevoegdheid om een motorrijtuig te besturen* kan worden ontzegd. De bijkomende straffen kunnen ook afzonderlijk worden opgelegd.

2.5 De tenuitvoerlegging

Een vonnis/arrest wordt ten uitvoer gelegd nadat het onherroepelijk, ofwel definitief, is geworden. Voor een verdachte staat dan geen gewoon rechtsmiddel meer open. Alleen revisie (herziening)[112] of gratie[113] kan daar in sommige gevallen nog verandering in brengen.
De verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging van het strafvonnis ligt bij het OM. Het OM draagt de feitelijke tenuitvoerlegging van sancties op aan verschillende justitiële en particuliere instanties. Deze instanties onderscheiden zich van elkaar naar de aard van de te executeren sanctie en vaak ook naar de leeftijd van de veroordeelde (minder- of meerderjarig). De tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende straffen en maatregelen wordt steeds overgedragen aan het ministerie van Veiligheid en Justitie/Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). De tenuitvoerlegging van taakstraffen is voor meerderjarigen opgedragen aan de Reclassering Nederland (RN) en voor minderjarigen aan de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). De tenuitvoerlegging van financiële sancties valt onder de verantwoordelijkheid van het Centraal Justitieel Incasssobureau (CJIB) (zie hoofdstuk 7).

2.5.1 Tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties

De tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen is een taak van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), een agentschap van het ministerie van Veiligheid en Justitie.[114] DJI kent vier sectoren: het Gevangeniswezen, de Directie Forensische Zorg

112 Herziening kan plaatsvinden bij tegenstrijdige rechterlijke uitspraken, bij nova (als nieuwe feiten bekend worden) en op grond van een uitspraak van het EHRM waarin is vastgesteld dat het EVRM is geschonden in een procedure die tot een veroordeling heeft geleid. Onder andere vanwege de Schiedamse parkmoord is door leden van de Tweede Kamer aangedrongen op een hervorming van de herzieningsregeling. Door het kabinet is daarom een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer in behandeling gebracht dat betrekking heeft op hervorming van de huidige herzieningsprocedure; zie *Kamerstukken II* 2009/10, 32 044.

113 Artikel 2 van de Gratiewet somt de gronden op waarvoor gratie kan worden verleend. De straffen en maatregelen waarvoor gratie kan worden verzocht, zijn opgenomen in art. 558 Sv. De veroordeelde heeft overigens geen recht op gratie; gratie is een gunstbetoon, verleend bij Koninklijk Besluit (KB).

114 Dat DJI een agentschap is van het ministerie van Veiligheid en Justitie, betekent dat DJI een zekere mate van zelfstandigheid bezit. Jaarlijks krijgt DJI een budget toegewezen vanuit het ministerie en worden afspraken gemaakt over de door DJI te leveren prestaties (zie www.dji.nl).

(DForZo),[115] de Justitiële Jeugdinrichtingen (JJI) en de Directie Bijzondere Voorzieningen (DBV).[116]

Sector Gevangeniswezen
De sector Gevangeniswezen is verantwoordelijk voor penitentiaire inrichtingen voor volwassen gedetineerden en is de grootste sector binnen DJI. Er zijn penitentiaire inrichtingen, dat wil zeggen Huizen van Bewaring en gevangenissen, met verschillende beveiligingsniveaus (gesloten, (zeer) beperkt beveiligde inrichtingen en extra zorgafdelingen). De Penitentiaire beginselenwet regelt de rechten en plichten van gedetineerden en biedt de mogelijkheid om binnen één inrichting verschillende regimes te voeren, om mannen en vrouwen binnen één inrichting onder te brengen en om extramuraal (dat wil zeggen buiten de muren van de penitentiaire inrichting) een *penitentiair programma* te volgen. Het penitentiaire programma houdt in dat gedetineerden in de laatste fase van hun vrijheidsstraf buiten een justitiële inrichting verplicht deelnemen aan bepaalde activiteiten, zoals arbeidsprojecten, vorming en onderwijs.[117] Het doel van een penitentiair programma is de gedetineerde beter voor te bereiden op terugkeer naar de samenleving en kan met of zonder elektronisch toezicht worden uitgevoerd.

Sector Justitiële Jeugdinrichtingen
Naar plaatsingsgrond kunnen in JJI's vier categorieën jongeren worden onderscheiden. De eerste categorie wordt gevormd door degenen die een jeugddetentie opgelegd hebben gekregen. De tweede categorie wordt gevormd door jongeren die de PIJ-maatregel opgelegd hebben gekregen. De derde categorie betreft jongeren die in voorlopige hechtenis zijn geplaatst. De vierde categorie heeft betrekking op de civielrechtelijke maatregel, waarbij jongeren in een justitiële jeugdinrichting zijn geplaatst. Met de wijziging van de Wet op de Jeugdzorg in 2008 zijn er vanaf 2010 geen minderjarigen meer met een civielrechtelijke maatregel in een JJI. Alle jeugdigen die op civielrechtelijke titel in een JJI verbleven, vallen tegenwoordig onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.[118]

115 Voorheen de tbs-sector genaamd.
116 De DBV is ontstaan in 2002 en was in eerste instantie bedoeld voor de detentie van bolletjesslikkers. Inmiddels is de DBV verantwoordelijk voor alle personen in vreemdelingenbewaring en grenslogies. De vreemdelingenbewaring valt echter, strikt genomen, buiten de strafrechtspleging en valt daarom buiten het bestek van deze publicatie.
117 Een gestrafte kan in aanmerking komen voor een penitentiair programma als hij een gevangenisstraf uitzit die langer is dan 6 maanden en daarvan ten minste de helft heeft uitgezeten.
118 Vergelijk de brief van 29 april 2010 van de Minister van Justitie aan de Tweede Kamer (*Kamerstukken II* 2009/10, 24 587, nr. 386).

Directie Forensische Zorg
De naamgeving van de sector tbs is sinds 2008 gewijzigd in DForZo. Deze directie is verantwoordelijk voor de forensische zorg in strafrechtelijk kader en voor de plaatsing van volwassenen die psychiatrische zorg, verslavingszorg of verstandelijkgehandicaptenzorg nodig hebben. Daarnaast is de directie financieel verantwoordelijk voor de inkoop van dergelijke zorg.

2.5.2 Tenuitvoerlegging van overige sancties

Het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) is een uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Veiligheid en Justitie. De belangrijkste taak van het CJIB is het innen van verkeersboetes die door justitiële instanties aan burgers en bedrijven worden opgelegd. Het CJIB verzorgt het gehele inningstraject, startend met het verzenden van de beschikking en eindigend met dwangmaatregelen als gijzeling. Daarnaast int het CJIB schadevergoedingsmaatregelen, ontnemingsmaatregelen, door de strafrechter opgelegde boetes, politie- en OM-transacties en strafbeschikkingen (en voor sommige bestuursorganen ook de bestuurlijke boetes). Rechtbanken, politiekorpsen, de Koninklijke Marechaussee en het OM maken gebruik van de diensten van het CJIB.
Als de rechter heeft bepaald dat een verdachte een vrijheidsstraf of taakstraf krijgt, voert de Unit OM Executie van het CJIB de coördinatie uit van vrijheidsstraffen, taakstraffen en arrestatiebevelen met betrekking tot de vonnissen die ten uitvoer gelegd dienen te worden. In het geval van een gevangenisstraf onderzoekt de Unit OM Executie of de veroordeelde oproepbaar is. Een verdachte die tot een gevangenisstraf is veroordeeld, maar voorafgaand aan het vonnis niet preventief was gehecht, wordt na het onherroepelijk worden van het vonnis opgeroepen zich op een bepaalde datum bij een bepaalde inrichting te melden. Tot die datum is sprake van een zogeheten *lopend vonnis*. Een veroordeelde die niet oproepbaar is (bijvoorbeeld wanneer de verblijfplaats onbekend is), wordt geregistreerd in het opsporingsregister (OPS). Daarnaast coördineert de Unit OM Executie de uitvoering van taakstraffen en arrestatiebevelen.

2.6 Overige instellingen die betrokken zijn bij de strafrechtspleging

In de voorgaande paragrafen zijn de verschillende fasen van de strafrechtspleging aan de orde gekomen. Daarbij is tevens ingegaan op een aantal direct bij de strafrechtspleging betrokken instanties. Maar er zijn meer organen die een rol hebben in het strafproces. In deze paragraaf worden nog enkele instellingen kort belicht.

2.6.1 De reclassering

De reclassering is geen orgaan van de strafrechtspleging zoals de politie en het OM dat zijn, maar is wel nauw bij de strafrechtspleging betrokken. Er zijn drie reclasseringsorganisaties aangewezen door de Minister van Veiligheid en Justitie: Reclassering Nederland, de Stichting Verslavingsreclassering van de Geestelijke Gezondheidszorg Nederland en de afdeling Jeugdzorg en Reclassering van het Leger des Heils.
De werkzaamheden van de reclassering zijn wettelijk geregeld in de Reclasseringsregeling 1995.[119]
De reclassering heeft drie kerntaken. De eerste betreft onderzoek en voorlichting. In de voorlichtingsrapporten wordt een beeld geschetst van de persoon van de verdachte, zijn motieven en omstandigheden. Deze informatie kan voor de OvJ en/of de rechter van belang zijn voor het bepalen van de strafsoort en de strafmaat.
De tweede kerntaak gaat over begeleiding en toezicht. De reclassering geeft individuele begeleiding aan verdachte of veroordeelde cliënten. De ondersteuning vindt plaats gedurende het gehele strafrechtelijke proces. Begeleiding in de vorm van hulp en bijstand aan de verdachte vindt vooral plaats bij de vroeghulp, dat is het eerste bezoek aan een arrestant op een politiebureau of bij de r-c. Volgens de wet moet de reclassering over elke in verzekering gestelde verdachte bericht ontvangen. Indien de r-c of de rechtbank de schorsing van de voorlopige hechtenis heeft bevolen, kan daarbij als bijzondere voorwaarde worden gesteld dat de verdachte zich dient te houden aan de aanwijzingen van de reclassering. Tevens kan een veroordeelde die zijn gevangenisstraf heeft uitgezeten, bij zijn terugkeer naar de maatschappij door de rechter verplicht worden zich onder toezicht te stellen van de reclassering. Dit gebeurt dan in het kader van een deels voorwaardelijke gevangenisstraf. Verder is de reclassering verantwoordelijk voor de uitvoering van penitentiaire programma's en begeleidt zij de terbeschikkinggestelden die met proefverlof zijn of ten aanzien van wie de tbs met bevel tot verpleging voorwaardelijk is beëindigd of een tbs met voorwaarden is uitgesproken.
De derde taak van de reclassering ziet op de ontwikkeling, organisatie en uitvoering van taakstraffen en andere alternatieve sancties. De reclassering zorgt voor de organisatie en de begeleiding bij de uitvoering van taakstraffen en elektronisch toezicht.

2.6.2 De Raad voor de Kinderbescherming

Voor minderjarigen die in aanraking zijn gekomen met politie en justitie bestaat er, anders dan bij meerderjarigen, geen algemene reclasseringsinstelling. De regie over de jeugdreclassering ligt bij de Raad voor

119 *Stb.* 1994, 875.

de Kinderbescherming (RvdK). De RvdK coördineert de taakstraffen voor jeugdigen. Verder zijn bij de uitvoering van een jeugdreclasseringsmaatregel Bureau Jeugdzorg, de William Schrikker Groep of de afdeling Jeugdzorg en Reclassering van het Leger des Heils betrokken.
De jeugdreclassering draagt zorg voor de vroeghulp op het politiebureau. Binnen deze vroeghulp kan de raadsmedewerker op basis van het gesprek met de minderjarige vrijwillige jeugdreclassering aanbieden. De jeugdige wordt tevens geïnformeerd over het verdere verloop van de strafrechtelijke procedure.[120] Vervolgens begint het zogenoemde basisonderzoek. De RvdK verzamelt informatie betreffende de ontwikkeling en de achtergrond van de verdachte ten behoeve van voorlichting en advies aan de OvJ (zie art. 494 en 498 Sv). De raadsonderzoeker brengt advies uit aan de OvJ over de gewenste afdoening van een zaak, vanuit een pedagogisch perspectief. Als de ontwikkeling van de minderjarige ernstig in het gedrang is, kan de RvdK een uitgebreid strafonderzoek doen. Dit onderzoek is diepgaander dan het basisonderzoek. Het uitgebreid strafonderzoek kan worden afgesloten met een gerichte verwijzing naar een voorziening voor jeugdzorg, met een verzoek tot een maatregel van kinderbescherming of met de inschakeling van de jeugdreclassering voor intensieve, niet-vrijblijvende begeleiding. Indien de OvJ of de rechter een taakstraf oplegt, is het de taak van de RvdK om de opgelegde taakstraf mogelijk te maken door voorbereiding en ondersteuning van de tenuitvoerlegging.

2.6.3 De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming en de Inspectie voor de Sanctietoepassing

De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) is een onafhankelijk orgaan dat de Minister van Veiligheid en Justitie adviseert op het gebied van de strafrechtstoepassing en over jeugdigen. Tevens functioneert de Raad als een beroepsinstantie voor gedetineerden, jeugdigen en tbs'ers. De 60 leden van de Raad worden door de Kroon (de regering) benoemd. Het bestuursreglement, dat de werkwijze en procedures voor de Raad regelt, wordt door de Minister van Veiligheid en Justitie vastgesteld.
De Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) bestaat sinds 2005. Deze organisatie is onafhankelijk van het ministerie van Veiligheid en Justitie,

120 De RvdK werkt samen met partners in de jeugdstrafrechtketen (zoals politie, jeugdreclassering en jeugdinrichtingen, bijvoorbeeld in de bovengenoemde Veiligheidshuizen) aan de ontwikkeling van een samenhangend instrumentarium voor jeugdstrafzaken: het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ). De bedoeling is dat met het LIJ de ketenpartners op een efficiënte wijze gegevens kunnen verzamelen, waarbij een aanvulling wordt gemaakt op de gegevens die al over een jongere bekend zijn. Het idee is dat met behulp van al deze informatie (over criminogene factoren) risico's op recidive beter kunnen worden getaxeerd en problemen gesignaleerd, waardoor weer beter kan worden bepaald welke strafrechtelijke aanpak voor de jeugdige het beste lijkt te zijn en welke zorg hij eventueel nodig zou hebben. In 2011 is besloten het instrumentarium landelijk in te voeren.

maar maakt organisatorisch wel onderdeel uit van het departement.
De belangrijkste taak van de Inspectie is het toezicht op de effectiviteit en de kwaliteit van de uitvoering van sancties, in het bijzonder op de aspecten bejegening en beveiliging. Het werkterrein van de Inspectie omvat alle vestigingen van de reclassering en alle onder de Dienst Justitiële Inrichtingen ressorterende landelijke diensten en inrichtingen.

2.6.4 De Raad voor Rechtsbijstand

De Raad voor Rechtsbijstand maakt het mogelijk dat mensen met een laag inkomen gebruikmaken van rechtsbijstand. De rechtsbijstandsverlener vraagt ten behoeve van de rechtzoekende een toevoeging aan. Dat wil zeggen dat aan de rechtzoekende kosteloos of tegen een niet kostendekkende eigen bijdrage een rechtshulpverlener wordt toegewezen. Het recht op rechtsbijstand is afhankelijk van het fiscale inkomen en vermogen van de rechtzoekende. De verdachte die in bewaring wordt gesteld of wiens gevangenhouding wordt bevolen, krijgt ambtshalve een raadsman toegevoegd. De rechtsbijstand van de ambtshalve toegevoegde raadsman is kosteloos voor de verdachte. Daarnaast kunnen ook slachtoffers van seksuele en andere geweldsmisdrijven kosteloos een beroep doen op een advocaat.[121]

2.6.5 Het Nederlands Forensisch Instituut en het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie

Het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) en het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) vallen onder het ministerie van Veiligheid en Justitie. Zij hebben deskundigheid 'in huis' die relevant is voor de beantwoording van de vragen die in een strafrechtelijk onderzoek centraal staan.[122]
Het NFI verleent diensten aan klanten binnen de strafrechtspleging, zoals het OM, de politie en de zittende magistratuur. Ook kan een advocaat in een strafzaak het NFI verzoeken een onderzoek te laten uitvoeren. Daarnaast levert het NFI diensten aan andere personen of instanties (buiten de Nederlandse strafrechtspleging), zoals het Joegoslavië Tribunaal, de Immigratie- en Naturalisatiedienst, buitenlandse politie of justitie of bijzondere opsporingsdiensten. Het NIFP adviseert de rechterlijke macht in strafzaken over de noodzaak van onderzoek naar de persoon van de verdachte in relatie tot toerekeningsvatbaarheid, de kans op recidive, de te volgen behandeling en beveiliging (klinisch en ambulant) en de ontwikkelingsmogelijkheden van jongeren. Het NIFP is ontstaan door een samenvoeging van het Pieter Baan Centrum en de Forensisch Psychiatrische

121 Zie de Wet op de rechtsbijstand (*Stb.* 2003, 502).
122 Het NFI kent geen wettelijke taken of bevoegdheden.

Dienst. De belangrijkste werkzaamheden van het NIFP liggen op het gebied van advisering, contra-expertise, bemiddeling, toetsing, observatie en opleiding.

2.6.6 Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie

De Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie beoordeelt de effectiviteit van gedragsinterventies voor jeugdigen en volwassenen. Onder een gedragsinterventie wordt verstaan een programmatisch en gestructureerd geheel van methodische handelingen gericht op het beïnvloeden van iemands gedrag of omstandigheden. Van goedgekeurde interventies mag worden verwacht dat zij recidive verminderen of voorkomen. De erkenningscommissie heeft naast het beoordelen van gedragsinterventies nog twee taken: het adviseren over onderwerpen in relatie tot (het beoordelen van) de effectiviteit van gedragsinterventies aan de Minister van Veiligheid en Justitie en het communiceren over de activiteiten van de commissie. De commissie laat zich bij de beoordeling van gedragsinterventies slechts leiden door de haar gegeven kwaliteitscriteria die zijn vastgesteld door het ministerie van Veiligheid en Justitie en door wetenschappelijke inzichten. In de erkenningscommissie is de relevante wetenschappelijke kennis (bijvoorbeeld uit de criminologie, psychologie, pedagogiek en psychiatrie) samengebracht met kennis over de uitvoeringspraktijk. De leden van de Erkenningscommissie worden aangesteld door de Minister van Veiligheid en Justitie.

2.6.7 Slachtofferhulp Nederland

Sinds 1984 kent Nederland professioneel georganiseerde slachtofferhulp. Slachtofferhulp Nederland (SHN) is een landelijke organisatie waar vrijwilligers slachtofferhulp verlenen. De ondersteuning is vooral praktisch van aard en bestaat uit het invullen van (verzekerings)papieren, het bijstaan van slachtoffers in een rechtszaak en het doorverwijzen naar de juiste instanties. De landelijke organisatie wordt gefinancierd door het ministerie van Veiligheid en Justitie, gemeenten, het Fonds Slachtofferhulp en uit overige subsidies (zie hoofdstuk 3).

2.6.8 Het Schadefonds Geweldsmisdrijven en het Waarborgfonds Motorverkeer

Onder bepaalde voorwaarden kunnen slachtoffers van ernstige geweldsmisdrijven (of hun nabestaanden) in aanmerking komen voor een financiële tegemoetkoming uit het Schadefonds Geweldsmisdrijven. Een uitkering uit dit fonds is altijd een tegemoetkoming in de kosten als gevolg van letsel dat bij een ernstig geweldsmisdrijf is toegebracht (zoals mishandeling, diefstal met geweld, verkrachting en bedreiging met

een wapen), en niet een schadeloosstelling. Het Schadefonds Gewelds-misdrijven (een fonds van het ministerie van Veiligheid en Justitie, beheerd door een onafhankelijke commissie) is in 1976 opgericht om slachtoffers van ernstige geweldsdelicten die hun schade niet op een andere manier vergoed kunnen krijgen enigszins tegemoet te komen. Een groot deel van de aanvragen komt binnen via SHN, waarnaar de politie meestal doorverwijst bij aangifte van een geweldsmisdrijf. Een aanvraag kan ook worden ingediend via een advocaat of op eigen initiatief. Krachtens de Europese Richtlijn 2004/80/EG van 29 april 2004 betreffende de schadeloosstelling van slachtoffers van misdrijven zijn alle lidstaten verplicht om een schadefonds te hebben. Slachtoffers die in Nederland wonen en in een ander EU-land slachtoffer zijn geworden, kunnen zodoende via het Nederlandse schadefonds een uitkering aanvragen bij een ander EU-schadefonds.
Ook slachtoffers van schade in het verkeer kunnen in aanmerking komen voor schadevergoeding door een beroep te doen op het Waarborgfonds Motorverkeer. Het gaat daarbij om schade die is veroorzaakt door onbekende, niet-verzekerde of gestolen motorrijtuigen, motorrijtuigen verzekerd bij een onvermogende verzekeraar of toebehorend aan personen aan wie een vrijstelling van verzekering wegens gemoedsbezwaren is afgegeven. In 2007 zijn de richtlijnen aangepast aan de Europese richtlijnen voor motorrijtuigverzekeringen. Daarbij is onder meer ook de maximale dekking verhoogd tot in totaal 6 miljoen euro (5 miljoen euro bij personenschade en 1 miljoen euro bij materiële schade) (zie ook hoofdstuk 10).

3 Criminaliteit en slachtofferschap

M.M.P. Akkermans en M.M. van Rosmalen

- Eén op de vijf Nederlanders van 15 jaar en ouder is in 2013 slachtoffer geweest van veelvoorkomende criminaliteit, zoals gewelds-, vermogens- of vandalismedelicten. Dit is gelijk aan 2012.
- Over de periode 2005-2013 is het totale slachtofferschap met ruim een kwart gedaald. Deze daling vond vooral plaats tussen 2005 en 2008, maar ook daarna is er sprake van een licht dalende trend. Het sterkst afgenomen tussen 2005 en 2013 is het slachtofferschap van vandalismedelicten, gevolgd door vermogensdelicten en geweldsdelicten.
- Van computercriminaliteit, ook wel cybercrime genoemd, werd één op de acht Nederlanders van 15 jaar en ouder in 2013 slachtoffer. Er is sprake van een lichte stijging ten opzichte van het jaar daarvoor. De meest voorkomende vorm van cybercrime is hacken, gevolgd door koop- en verkoopfraude, en pesten via het internet.
- In 2013 werden bijna vier op de tien delicten bij de politie gemeld en van bijna drie op de tien werd aangifte gedaan. Dit is vergelijkbaar met 2012.
- Op de langere termijn, tussen 2005 en 2013, vertoont de meldings- en aangiftebereidheid een licht dalende trend.
- Om inbraak te voorkomen was in 2013 bij ruim drie op de vier burgers thuis buitenverlichting aanwezig en bij ruim twee op de drie extra hang- en sluitwerk op ramen en deuren. Ongeveer één op de acht burgers beveiligt de eigen woning met een alarminstallatie. Dit is vergelijkbaar met 2012.
- In 2013 voelde ruim één op de drie Nederlanders van 15 jaar en ouder zich wel eens onveilig. Dit is gelijk aan 2012. Over de periode 2005-2013 zijn deze onveiligheidsgevoelens met bijna een kwart gedaald. Deze daling was het sterkst tussen 2005 en 2008. Na 2008 zijn de onveiligheidsgevoelens nauwelijks verder gedaald.

Burgers, bedrijven en instellingen kunnen slachtoffer worden van criminaliteit. Door middel van slachtofferenquêtes kan worden gemeten in welke mate dit gebeurt. Enquêtes over criminaliteit op basis van eigen ervaringen van burgers, bedrijven en instellingen verschillen in doelstelling van registraties van politie en andere opsporingsinstanties: niet het *wet*overschrijdend gedrag van verdachten staat centraal, maar veeleer het *grens*overschrijdend gedrag, namelijk de grens tussen wat slachtoffers als normaal beschouwen en wat ze als deviant beschouwen (Van der Knaap, 2012). Enquêtecijfers over criminaliteit kunnen verder verschillen van registratiecijfers omdat delicten bijvoorbeeld niet worden aangegeven of omdat de politie delicten in een andere categorie kan rubriceren (zie ook hoofdstuk 4). Slachtofferenquêtes vormen daarmee een eigen, onafhankelijke databron, die naast de geregistreerde criminaliteitscijfers inzicht geven in de aard, omvang en ontwikkeling van criminaliteit en van veiligheid in het algemeen.
Voor een beschrijving van de door burgers ondervonden criminaliteit en veiligheid is in dit hoofdstuk voor de jaren 2012 en 2013 gebruikgemaakt van gegevens uit de Veiligheidsmonitor (VM). Voor de ontwikkeling tussen

2008 en 2011 zijn gegevens uit de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM) gebruikt en voor de ontwikkeling tussen 2005 en 2008 gegevens uit de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR). De VM, IVM en VMR zijn enquêtes onder de Nederlandse bevolking van 15 jaar en ouder over thema's als slachtofferschap, veiligheidsbeleving, preventiegedrag en aanverwante onderwerpen. In de achtereenvolgende enquêtes zijn om inhoudelijke en organisatorische redenen aanpassingen in de vraagstellingen en wijzigingen in de onderzoeksopzet doorgevoerd. Hierdoor zijn de uitkomsten van de VM, IVM en VMR niet zonder meer vergelijkbaar (voor meer informatie over deze slachtofferenquêtes zie bijlage 3). Om toch inzicht te krijgen in trends op het gebied van criminaliteit en slachtofferschap zijn de uitkomsten van de VMR 2005-2008 en de IVM 2008-2011 voor een beperkte set van kernindicatoren (slachtofferschap, ondervonden delicten, onveiligheidsgevoelens) zodanig gecorrigeerd dat deze vergelijkbaar zijn met de VM 2012 en 2013.[1] Op basis van deze gecorrigeerde uitkomsten zijn voor deze kernindicatoren trends over de periode 2005-2013 weergegeven.[2,3]
In vorige edities van C&R zijn cijfers gepresenteerd over criminaliteit waarmee bedrijven worden geconfronteerd. Deze waren afkomstig uit de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven (MCB). Aangezien dit onderzoek sinds 2010 niet meer is gehouden en daarmee als gedateerd mag worden beschouwd, zijn deze cijfers niet meer in deze uitgave opgenomen. Voor meer informatie over de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven en uitkomsten over criminaliteit waarmee bedrijven worden geconfronteerd zie C&R 2012[4] en MCB 2010.

De cijfers in dit hoofdstuk hebben dus uitsluitend betrekking op criminaliteit en slachtofferschap onder burgers. Centraal staat de vraag naar de aard, omvang en ontwikkeling van veelvoorkomende criminaliteit[5] zoals die door burgers in Nederland wordt ervaren. Het gaat daarbij in de eerste plaats om ondervonden delicten (paragraaf 3.1) en om kenmerken van slachtoffers (paragraaf 3.2). In de tweede plaats gaat het om de gevolgen van criminaliteit voor de slachtoffers en om acties die burgers ondernemen naar aanleiding van ondervonden delicten (paragraaf 3.3) en ter voorkoming van criminaliteit (paragraaf 3.4). Ten slotte wordt in paragraaf 3.5 aandacht besteed aan de beleving van criminaliteit en veiligheid.

1 Zie bijlage 4 in Veiligheidsmonitor 2012 voor een uitgebreide toelichting op deze materie.
2 De weergave van de trends voor deze kernindicatoren (slachtofferschap onder burgers, door burgers ondervonden delicten, en onveiligheidsgevoelens onder burgers) gebeurt in de vorm van indexcijfers en niet in de vorm van absolute percentages aangezien deze laatste zouden afwijken van de eerder gepubliceerde absolute percentages. Waar elders in de publicatie doorgaans indexcijfers vanaf 2007 worden weergegeven, worden trends in dit hoofdstuk vanaf indexjaar 2005 beschreven om zo te kunnen aansluiten bij de rapportages van de slachtofferenquêtes (zie ook hoofdstuk 1).
3 Naast de tabellen in bijlage 4 zijn op de websites van WODC en CBS aparte Excel-tabellen opgenomen met cijfers die verder teruggaan dan de hier beschreven periode (zie ook hoofdstuk 1).
4 Voor de publicatie C&R 2012 zie de websites van WODC, CBS en Rvdr.
5 Hiertoe behoren delicten die door hun aard en omvang veel overlast veroorzaken voor een groot deel van de bevolking, bedrijven en instellingen. Het gaat vooral om inbraak, fietsdiefstal, diefstal van auto en andere voertuigen, zakkenrollerij, beroving, vandalisme, mishandeling en bedreiging.

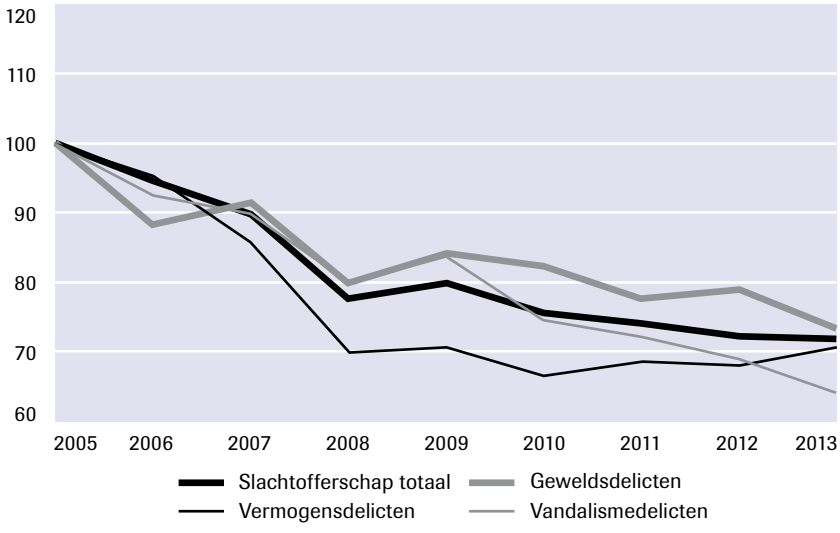
3.1 Ondervonden criminaliteit

In deze paragraaf komen de aard, omvang en ontwikkeling van de door burgers ondervonden criminaliteit aan de orde. Dit wordt vanuit twee perspectieven benaderd, namelijk in de vorm van slachtofferschap (welk deel van de bevolking wordt met criminaliteit geconfronteerd; paragraaf 3.1.1) en in de vorm van aantallen ondervonden delicten (met hoeveel delicten worden burgers geconfronteerd; paragraaf 3.1.2).

3.1.1 Slachtofferschap

Het aandeel Nederlandse burgers van 15 jaar en ouder dat slachtoffer werd van één of meer delicten zoals geweld, vermogensdelicten en vandalisme vertoont een dalende trend (zie figuur 3.1). Sinds 2005 is het slachtofferschap van deze delicten in totaliteit met 28% afgenomen (indexcijfer 2013=72). De daling was het sterkst in de periode 2005-2008 (een afname van 22%) maar, na een korte stijging tussen 2008 en 2009, is ook daarna sprake van een licht dalende tendens. Alleen het slachtofferschap van vermogensdelicten is sinds 2008 stabiel gebleven.
Het sterkst afgenomen over de hele periode 2005-2013 is het slachtofferschap van vandalisme. Dit is met ruim een derde deel gedaald (indexcijfer 2013=64), gevolgd door vermogensdelicten (indexcijfer=71) en gewelds-misdrijven (indexcijfer=73).

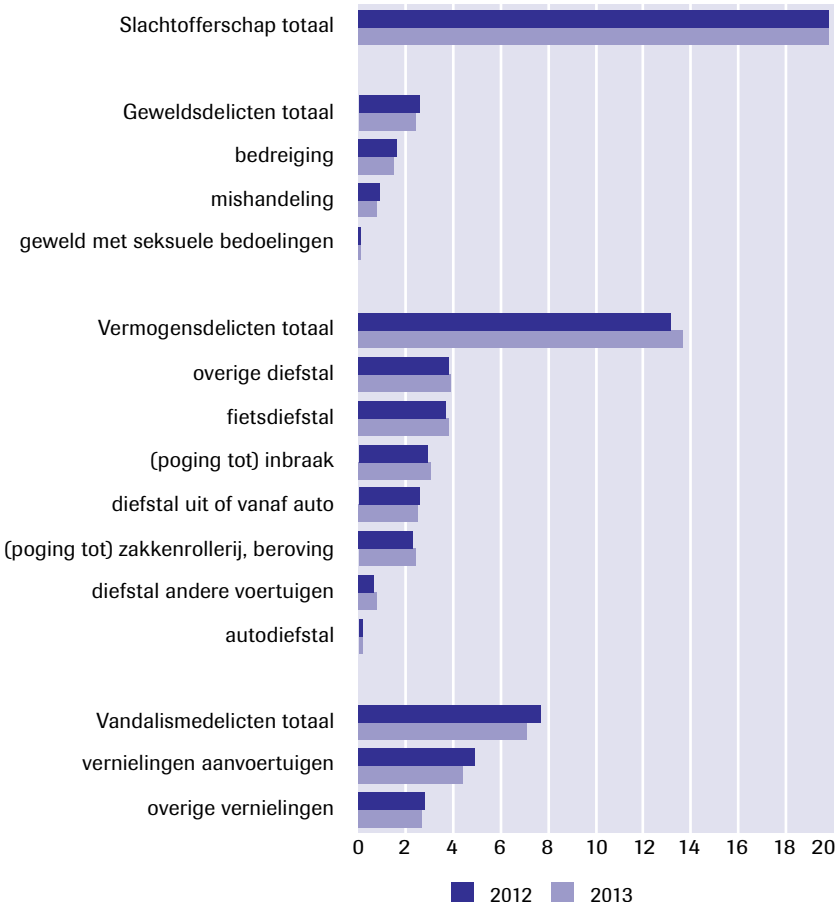
Figuur 3.1 Slachtoffers van delicten onder burgers van 15 jaar en ouder, index 2005=100

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.6 in bijlage 4.
Bron: VMR, IVM, VM

In 2013 werd bijna 20% van de Nederlandse bevolking van 15 jaar en ouder slachtoffer van één of meer delicten (zie figuur 3.2). Van geweldsdelicten (mishandeling, bedreiging, geweld met seksuele bedoelingen) werd ruim 2% slachtoffer. Bedreiging komt binnen deze delictgroep het meest voor.

Figuur 3.2 Percentage slachtoffers onder burgers naar delictsoort

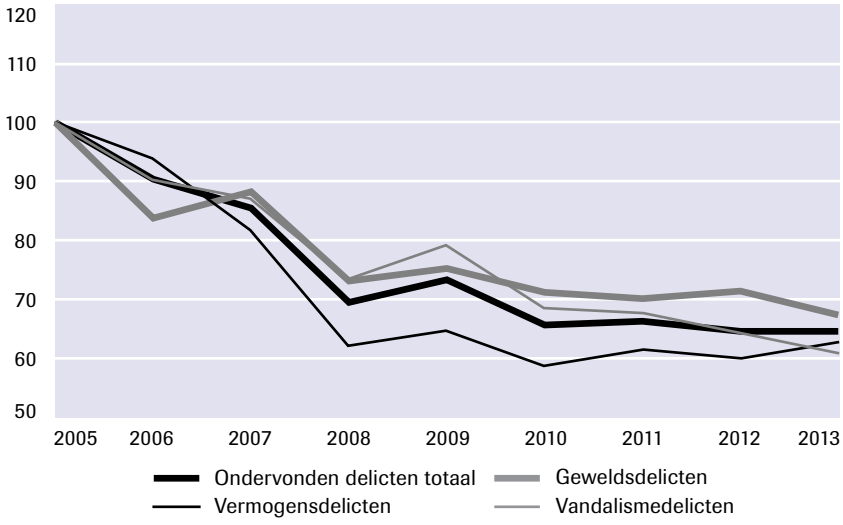
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.5 in bijlage 4.
Bron: VM

Bijna 14% van de bevolking werd in 2013 slachtoffer van één of meer vermogensdelicten, zoals inbraak, diefstal of zakkenrollerij. Van de afzonderlijke soorten vermogensdelicten kwam – afgezien van de restcategorie overige diefstal – fietsdiefstal het meest voor, gevolgd door (poging tot) inbraak, diefstal uit of vanaf de auto, en (poging tot) zakkenrollerij/beroving.
Ruim 7% werd in 2013 slachtoffer van één of meer vandalismedelicten. Vernieling aan voertuigen kwam met ruim 4% het meest voor, gevolgd

door overige vernielingen zoals beschadiging aan woning, tuin of andere persoonlijke bezittingen.
Voor bijna alle delictsoorten geldt dat het aandeel slachtoffers in 2013 niet wezenlijk veranderd is ten opzichte van 2012. Alleen het slachtofferschap van vandalisme – en dan met name van vernielingen aan voertuigen – is tussen 2012 en 2013 significant afgenomen.

Behalve in termen van slachtofferschap (welk deel van de bevolking wordt met één of meer delicten geconfronteerd, ongeacht het aantal keren) kan ondervonden criminaliteit ook worden uitgedrukt in aantallen ondervonden delicten (hoeveel delicten hebben burgers in totaal en van welke soort meegemaakt; zie ook tabel 3.5 in bijlage 4).
Het aantal door burgers in Nederland ondervonden delicten zoals geweld, vermogensdelicten en vandalisme is in de periode 2005-2013 fors afgenomen (zie figuur 3.3). In vergelijking met 2005 is het aantal delicten in totaliteit met ruim een derde gedaald (indexcijfer 2013=65). Deze daling was het sterkst in de periode 2005-2008 (een afname van 30%), maar na een korte stijging tussen 2008 en 2009 is ook daarna sprake van een licht afnemende trend. Alleen het aantal vermogensdelicten is sinds 2008 niet wezenlijk veranderd.
Het sterkst gedaald over de hele periode 2005-2013 is het aantal vandalismedelicten (indexcijfer 2013=61), gevolgd door vermogensdelicten (indexcijfer=63) en geweldsmisdrijven (indexcijfer=67).

Figuur 3.3 Door burgers in Nederland ondervonden delicten, index 2005=100

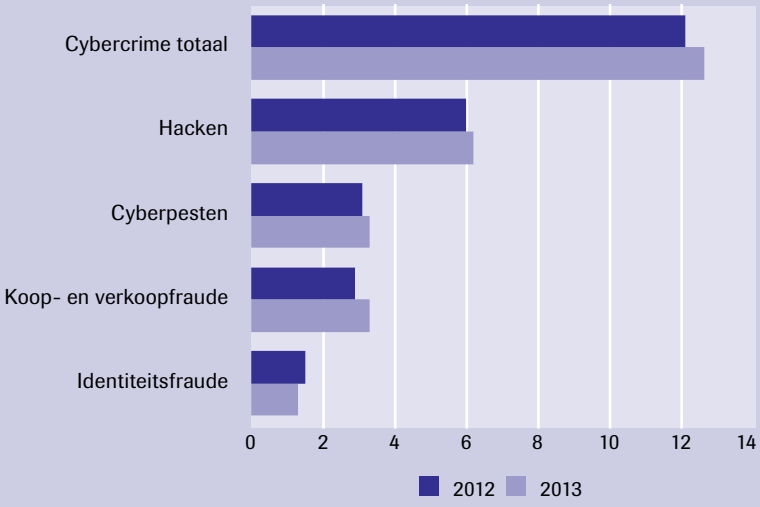
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.10 in bijlage 4.
Bron: VMR, IVM, VM

Ondervonden delicten kunnen worden uitgedrukt in aantallen delicten per 100 inwoners (in dit geval alleen voor inwoners van 15 jaar en ouder). Vanuit dit perspectief gezien werd de Nederlandse bevolking van 15 jaar en ouder in 2013 volgens eigen opgave geconfronteerd met 36 delicten per 100 inwoners (zie tabel 3.5 in bijlage 4).
Per 100 inwoners vonden in 2013 bijna 4 geweldsdelicten plaats. Bedreiging komt het meest voor, gevolgd door mishandeling en geweld met seksuele bedoelingen.
Vermogensdelicten zoals inbraak, diefstal en zakkenrollerij kwamen in 2013 in Nederland 21 keer per 100 inwoners voor. Van de afzonderlijke vermogensdelicten komt fietsdiefstal het meest voor.
Het aantal vandalismedelicten – het gaat dan om vernielingen aan voertuigen en overige vernielingen zoals beschadigingen aan woning, tuin of andere persoonlijke bezittingen – bedroeg 11 per 100 inwoners in 2013.
Voor alle delictsoorten geldt dat de aantallen in 2013 vergelijkbaar zijn met die in 2012.

Cybercrime naar delictsoort

Sinds 2012 wordt in de Veiligheidsmonitor aandacht besteed aan slachtofferschap van criminaliteit die te maken heeft met internet of andere digitale informatiedragers. Het gaat daarbij om vier delictsoorten: identiteitsfraude (gebruik zonder toestemming van persoonsgegevens voor financieel gewin), koop- en verkoopfraude (het (ver)kopen van goederen of diensten via internet zonder die te leveren of te betalen), hacken (het ongeoorloofd binnendringen op iemands computer) en pesten via het internet, ook wel cyberpesten genoemd.
In 2013 was 13% van de Nederlanders van 15 jaar en ouder slachtoffer van één of meer van deze vormen van cybercrime. Dit is iets meer dan in 2012, toen dit aandeel 12% bedroeg. Hacken kwam met 6% het meest voor, op afstand gevolgd door koop- en verkoopfraude en cyberpesten (beide ruim 3%). Met identiteitsfraude via internet werd ruim 1% van de bevolking van 15 jaar en ouder geconfronteerd.
In vergelijking met 2012 waren in 2013 iets meer burgers slachtoffer van koop- en verkoopfraude en werden iets minder burgers geconfronteerd met identiteitsfraude. Het aandeel slachtoffers van hacken en van cyberpesten is tussen 2012 en 2013 niet wezenlijk veranderd.

Figuur **Percentage slachtoffers cybercrime onder burgers naar delictsoort**

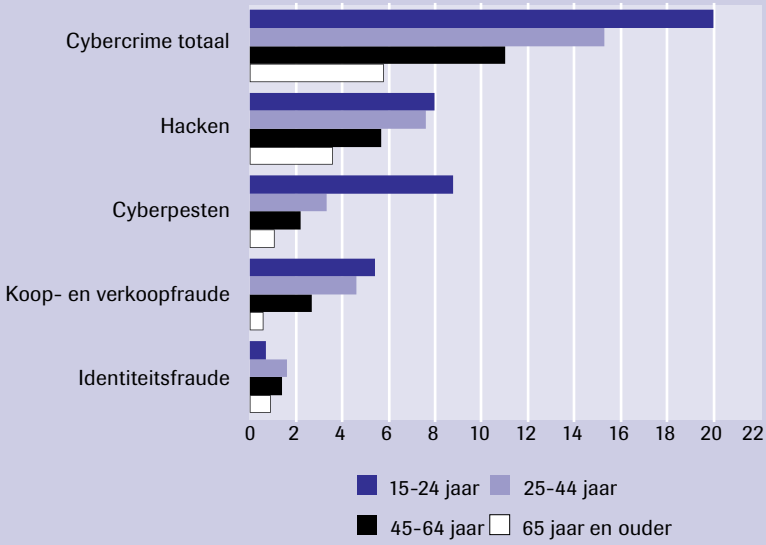

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.7 in bijlage 4.
Bron: VM

Cybercrime naar kenmerken van slachtoffers

Jongeren – die relatief actief zijn op internet – hebben vaker te maken met cybercrime dan ouderen. In 2013 was één op de vijf 15- tot 25-jarigen slachtoffer van computercriminaliteit. Ook onder 25- tot 45-jarigen was dit aandeel met 15% hoger dan gemiddeld. Van 45- tot 65-jarigen was 11% slachtoffer van cybercrime en van 65-plussers 6%.
Ook voor de afzonderlijke delictsoorten hacken, koop- en verkoopfraude en vooral cyberpesten geldt dat jongeren hier meer mee geconfronteerd worden dan ouderen. Van identiteitsfraude zijn 25- tot 45-jarigen en 45- tot 65-jarigen het meest slachtoffer.

Figuur **Percentage slachtoffers cybercrime onder burgers naar leeftijd en delictsoort, 2013**

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.13 in bijlage 4.
Bron: VM

De verschillen in slachtofferschap van cybercrime naar andere kenmerken zoals geslacht en stedelijkheid van de woongemeente zijn een stuk kleiner dan de leeftijdsverschillen (zie tabel 3.13 in bijlage 4).

3.2 Kenmerken van slachtoffers van criminaliteit

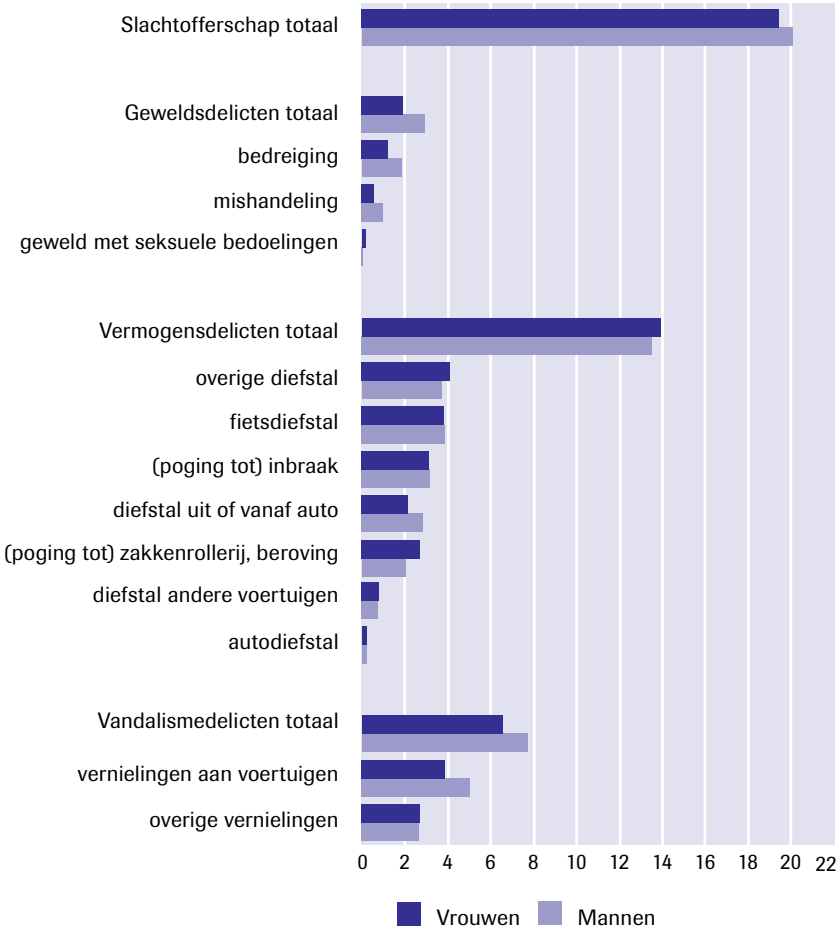
Niet alle burgers worden in gelijke mate slachtoffer van criminaliteit. De kans op slachtofferschap hangt zowel samen met kenmerken van de persoon of het huishouden waartoe hij/zij behoort als met kenmerken van de omgeving waarin hij/zij woont. In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan achtergrondkenmerken die een rol spelen bij de kans om slachtoffer te worden.

Leeftijd speelt een belangrijke rol bij de kans op slachtofferschap. Veel meer jongeren dan ouderen worden slachtoffer van veelvoorkomende criminaliteit (zie tabel 3.11 in bijlage 4). Vooral personen tussen 15 en 34 jaar hebben hiermee te maken.
Mannen worden over het algemeen iets vaker slachtoffer dan vrouwen, maar dit hogere slachtofferrisico van mannen geldt niet voor álle afzonderlijke delicten (zie figuur 3.4). Mannen werden in 2013 meer dan vrouwen slachtoffer van bedreiging, mishandeling, diefstal uit of vanaf de auto en vernieling aan voertuigen. Omgekeerd hadden meer vrouwen dan mannen te maken met geweld met seksuele bedoelingen en met (poging tot) zakkenrollerij/beroving.

Er bestaat ook een duidelijke samenhang tussen slachtofferschap en de stedelijkheid van de woongemeente van het slachtoffer. Inwoners van zeer sterk stedelijke gemeenten zijn vaker slachtoffer dan inwoners van niet-stedelijke gemeenten.[6] Dit geldt voor zowel alle delicten samen als voor afzonderlijke delicten en delictgroepen (zie tabel 3.14 in bijlage 4). Deze samenhang met stedelijkheid komt ook naar voren in regionale verschillen in slachtofferschap (zie figuur 3.5). In meer verstedelijkte politiedistricten die liggen in/rond Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Utrecht en ook Tilburg is het slachtofferschap duidelijk hoger dan in minder verstedelijkte districten in het noordoosten, zuidoosten en zuidwesten van Nederland. In het politiedistrict Amsterdam Noord bijvoorbeeld was het aandeel inwoners dat slachtoffer werd van criminaliteit in 2013 met 34% meer dan twee keer zo groot als in de districten Noord en Oost Gelderland (14%), Drenthe of Zeeland (beide 15%).

6 De indeling naar stedelijkheid is gebaseerd op de omgevingsadressendichtheid van de gemeente. Voor ieder adres binnen een gemeente is de adressendichtheid vastgesteld van een gebied met een straal van 1 km rondom dat adres. De omgevingsadressendichtheid van een gemeente is de gemiddelde waarde hiervan voor alle adressen binnen die gemeente. De volgende 5 stedelijkheidsklassen worden onderscheiden:
- zeer sterk stedelijk (omgevingsadressendichtheid van 2.500 of meer);
- sterk stedelijk (omgevingsadressendichtheid van 1.500 tot 2.500);
- matig stedelijk (omgevingsadressendichtheid van 1.000 tot 1.500);
- weinig stedelijk (omgevingsadressendichtheid van 500 tot 1.000);
- niet-stedelijk (omgevingsadressendichtheid van minder dan 500).

Figuur 3.4 Percentage slachtoffers van delicten naar geslacht en delictsoort, 2013

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.12 in bijlage 4.
Bron: VM

Ook andere kenmerken van de persoon, het huishouden of de woonbuurt spelen een rol bij slachtofferschap. Zo worden nooit-gehuwden, personen uit eenpersoonshuishoudens en eenoudergezinnen, niet-westerse allochtonen, personen uit de laagste inkomensgroep, uit huishoudens met een uitkering of inkomen uit arbeid en hoogopgeleiden in het algemeen vaker

slachtoffer dan anderen. Maar wanneer rekening wordt gehouden met leeftijd, stedelijkheid en soort delict gaat deze relatie niet altijd op.[7]

Figuur 3.5 Percentage slachtoffers van delicten onder burgers naar politiedistrict, 2013

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.15 in bijlage 4.
Voor overzicht politiedistricten zie bijlage 3.
Bron: VM

7 De samenhang tussen dergelijke achtergrondkenmerken en slachtofferschap is onderzocht voor de VMR 2007 (zie Veiligheidsmonitor Rijk 2007; Landelijke Rapportage, hoofdstuk 9). Voor meer details over slachtofferschap naar achtergrondkenmerken vanaf het jaar 2008 zie de CBS-StatLinetabellen Slachtofferschap; persoonskenmerken (IVM) en Slachtofferschap; buurtkenmerken (IVM); voor het jaar 2012 zie de StatLinetabel Slachtofferschap; persoonskenmerken (VM).

3.3 Reacties op ondervonden criminaliteit

Slachtoffers van criminaliteit kunnen als reactie daarop verschillende acties ondernemen. In strafrechtelijke zin is vooral hun meldings- en aangiftebereidheid van belang. Ook kunnen slachtoffers een beroep doen op instanties die een rol spelen bij de verwerking van materiële, psychische of emotionele gevolgen of bij mogelijke tegemoetkomingen in de ondervonden schade. In deze paragraaf wordt eerst aandacht besteed aan de meldings- en aangiftebereidheid van slachtoffers. Aan ondervonden schade van criminaliteit wordt in hoofdstuk 10 aandacht besteed.

Burgers die iets is overkomen kunnen de politie daarvan op de hoogte stellen, ongeacht of de politie hieraan verdere consequenties verbindt. Dit wordt hier een *melding* genoemd en kan zowel op het politiebureau gebeuren als telefonisch of via internet. In een beperkt aantal gevallen is het de politie zelf die (als eerste) kennisneemt van een voorval.
Van een gebeurtenis kan ook *aangifte* worden gedaan. Voor een aangifte is nadrukkelijker actie vereist; in de meeste gevallen moet een procesverbaal of een aangifteformulier worden ondertekend. Aangifte kan daarmee strafrechtelijke consequenties krijgen, bijvoorbeeld in het kader van opsporing en vervolging van mogelijke verdachten. Vaak is een bewijs van aangifte vereist, bijvoorbeeld voor schadevergoeding aan slachtoffers.

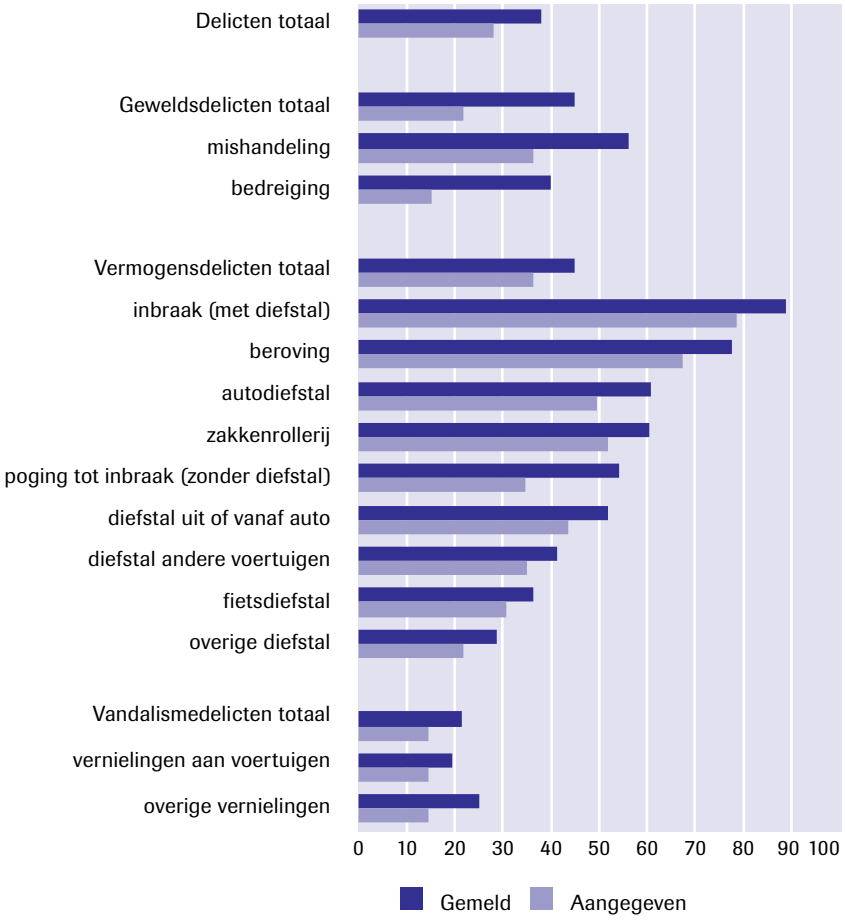
Melding
Van alle door burgers in Nederland ondervonden delicten werd 38% in 2013 door of namens de slachtoffers bij de politie *gemeld* (zie figuur 3.6).[8] Dit is vergelijkbaar met 2012 (zie tabel 3.20 in bijlage 4). Het merendeel van de veelvoorkomende criminaliteit tegen burgers wordt dus niet bij de politie gemeld en blijft daarmee 'verborgen' voor opsporingsinstanties.
Er zijn wel verschillen in meldingsbereidheid tussen delicten (zie figuur 3.6). In 2013 werd 45% van alle ondervonden geweldsdelicten bij de politie gemeld. Van deze geweldsdelicten wordt mishandeling (56%) meer gemeld dan bedreiging (40%). Ook van de vermogensdelicten werd 45% in 2013 bij de politie gemeld. Vooral inbraak (89%), beroving (78%), autodiefstal en zakkenrollerij (beide 61%) worden relatief vaak gemeld. Vandalisme wordt duidelijk minder gemeld dan gewelds- en vermogensdelicten. In 2013 werd van minder dan een kwart (23%) van alle vandalismedelicten melding gemaakt bij de politie.

Aangifte
Van 28% van alle ondervonden delicten werd in 2013 daadwerkelijk *aangifte* gedaan (zie figuur 3.6). Ook dit is vergelijkbaar met 2012

8 De kans dat slachtoffers de hun overkomen delicten ook daadwerkelijk bij de politie melden, wordt, behalve door de gepercipieerde ernst van het delict, ook – zij het in mindere mate – bepaald door de context waarin het voorval plaatsvindt (privé – publieke ruimte) en door de sociale kaders van het slachtoffer (Goudriaan, 2006).

(zie tabel 3.20 in bijlage 4). Bijna 20% werd aangegeven door ondertekening van een proces-verbaal of een ander document; bijna 10% werd aangegeven via internet.[9] Dit betekent dat bijna drie kwart (74%) van de bij de politie *gemelde* delicten (namelijk 28% aangegeven gedeeld door 38% gemelde delicten) ook formeel werd *aangegeven*; ruim een kwart van de gemelde delicten werd dus *niet* aangegeven.[10]

Figuur 3.6 Percentage door burgers bij de politie gemelde en aangegeven delicten naar delictsoort, 2013

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.20 in bijlage 4.
Bron: VM

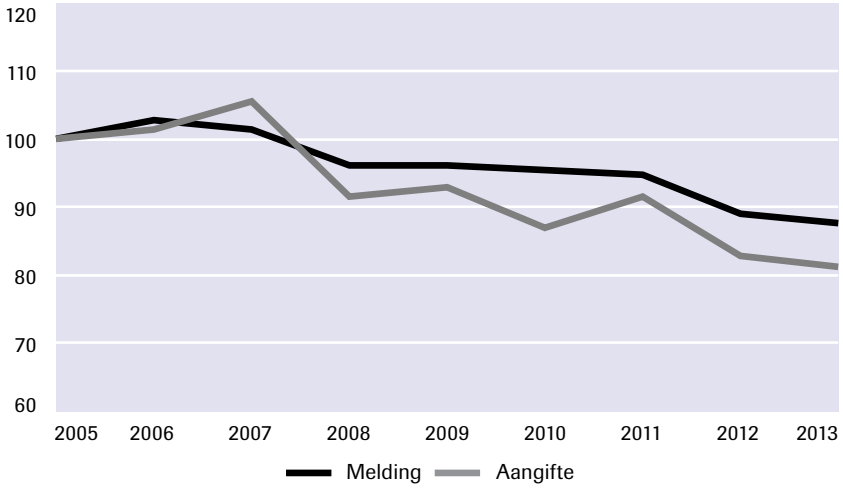
9 Voor een aantal misdrijven is aangifte via internet mogelijk. In de IVM en VM worden meldingen via internet ook meegeteld als aangifte. In eerdere CBS-enquêtes (ERV, POLS, VMR) werden alleen delicten waarbij een document is ondertekend als aangiften geteld.

10 Aangegeven delicten die door de politie zelf zijn ontdekt, zijn wel meegerekend bij aangegeven maar niet bij gemelde delicten.

Van alle ondervonden geweldsdelicten werd 22% in 2013 aangegeven (zie figuur 3.6). Dit is minder dan gemiddeld voor alle delicten samen en is zelfs minder dan de helft van alle bij de politie gemelde geweldsdelicten (22% aangegeven gedeeld door 45% gemelde geweldsdelicten). Van mishandeling wordt relatief vaker aangifte gedaan dan van bedreiging.

Vermogensdelicten krijgen relatief meer dan gewelds- en vandalismedelicten een vervolg in de vorm van een aangifte. In 2013 bedroeg het aandeel aangiftes voor alle ondervonden vermogensdelicten samen 36%. Dit is vergelijkbaar met 2012. Vergeleken met de bij de politie gemelde vermogensdelicten bedraagt het aandeel aangiften 80% (36% aangegeven gedeeld door 45% gemeld). Voor vrijwel alle soorten vermogensdelicten is het aandeel aangiftes hoger dan gemiddeld voor alle delicten samen. Van autodiefstal en van zakkenrollerij werd in 2013 in ongeveer de helft van de gevallen aangifte gedaan. De aangiftebereidheid is het hoogst bij beroving (68%) en inbraak (79%).
Van alle vandalismedelicten resulteerde ongeveer één op de zeven ondervonden voorvallen (15%) in 2013 in een aangifte. Het aandeel aangegeven vandalismedelicten ten opzichte van het aandeel bij de politie gemelde vandalismedelicten bedraagt 68% (15% aangegeven gedeeld door 22% gemeld).

Figuur 3.7 Melding en aangifte van door burgers ondervonden delicten, index 2005=100

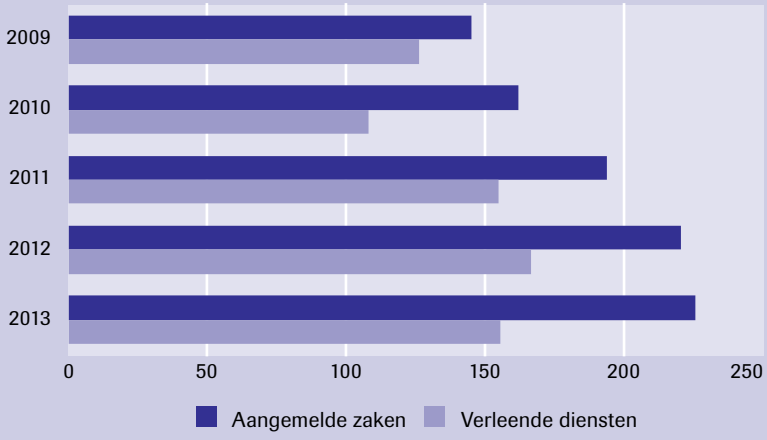
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.21 in bijlage 4.
Bron: VMR, IVM, VM

Op de middellange termijn, tussen 2005 en 2013, laat de meldings- en aangiftebereidheid een dalende trend zien (zie figuur 3.7). In vergelijking met 2005 is de meldingsbereidheid voor alle ondervonden delicten in totaliteit met ruim 10 procent gedaald (indexcijfer 2013=88) en de aangiftebereidheid is met bijna 20 procent afgenomen (indexcijfer 2013=81).

Beroep op slachtofferhulp

Voor burgers die met criminaliteit worden geconfronteerd, kan dit niet alleen directe fysieke en materiële gevolgen hebben, maar ook psychologische en emotionele gevolgen als angst, onveiligheidsgevoelens, boosheid en schuldgevoelens.
Slachtoffers kunnen bij emotionele, lichamelijke of materiële gevolgen indien gewenst een beroep doen op instanties om hulp te krijgen. Volgens de richtlijn Terwee moet de politie bij aangifte de slachtoffers op de mogelijkheid van slachtofferhulp wijzen. Het al dan niet doorverwijzen hangt samen met de gevolgen voor de slachtoffers en hun behoefte aan hulp en opvang.
Het gebeurt relatief vaak bij geweld (vooral mishandeling), beroving, inbraak en autodiefstal.
Gegevens over daadwerkelijk verleende slachtofferhulp zijn gebaseerd op registraties van Slachtofferhulp Nederland (SHN) (zie bijlage 3 voor meer informatie over de gebruikte gegevens).

Figuur Hulpverlening door Slachtofferhulp Nederland (x 1.000)

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.22 in bijlage 4.
Bron: Slachtofferhulp Nederland/CBS

In totaal werden in 2013 226.000 zaken bij SHN aangemeld. Het merendeel van deze zaken (80%) werd door de politie aangemeld (zie tabel 3.22 in bijlage 4). Rond de 12% van de zaken werd aangemeld op eigen initiatief van de cliënt en 8% door een externe partij, zoals het Openbaar Ministerie.

Deze aangemelde zaken leidden tot in totaal bijna 156.000 verleende diensten in 2013. De belangrijkste vormen van dienstverlening bestonden uit administratieve ondersteuning (verzorging van brieven en dergelijke, 32%) en uit ondersteunende gesprekken (23%). In 20% van de gevallen bestond de hulpverlening uit praktische ondersteuning; bij 12% werd hulp verleend bij het verhalen van schade. Andere vormen van hulpverlening, zoals begeleiding bij het strafproces, doorverwijzen naar een externe partij en het opstellen van een schriftelijke slachtofferverklaring (SSV) of begeleiding bij spreekrecht, kwamen relatief minder voor.
Het totale aantal in 2013 aangemelde zaken is gestegen met 55% sinds 2009 (in 2009 werden bijna 146.000 zaken aangemeld). Het aantal verleende diensten is met 23% minder snel gestegen ten opzichte van 2009.

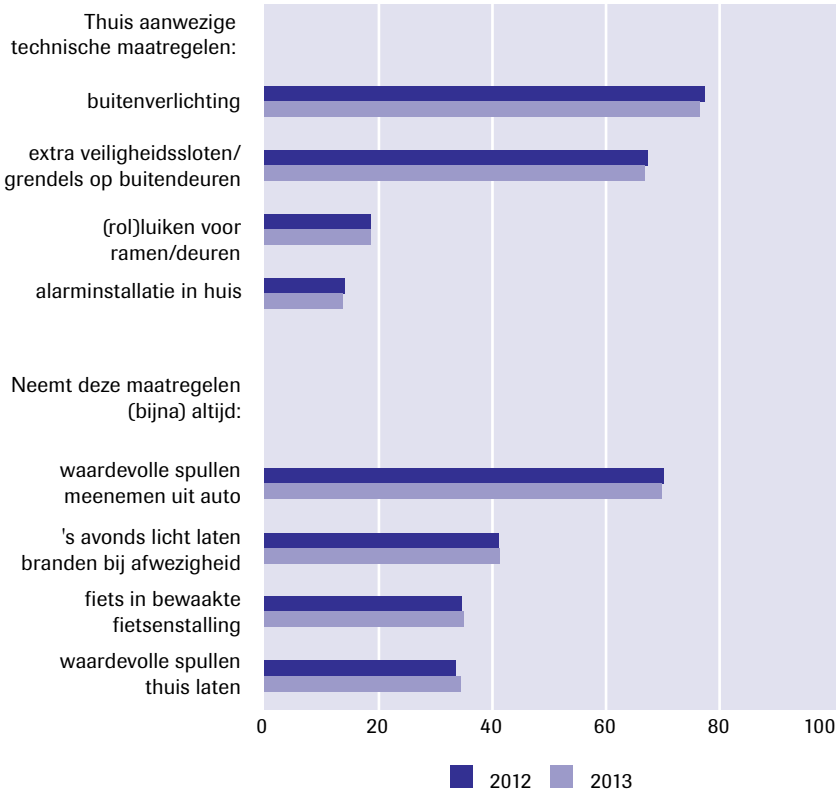
3.4 Beveiliging tegen criminaliteit

In deze paragraaf staan technische en andere maatregelen centraal die door burgers kunnen worden genomen om te voorkomen dat zij slachtoffer worden van criminaliteit of om de mogelijke gevolgen ervan te beperken.

Buitenverlichting vormt de meest voorkomende 'technische' maatregel tegen inbraak (zie figuur 3.8). In 2013 is deze voorziening bij meer dan drie op de vier burgers thuis aanwezig (76%). Extra hang- en sluitwerk (67%) komt eveneens vaak thuis voor. Luiken voor ramen en deuren (19%) en een alarminstallatie (13%) daarentegen komen aanzienlijk minder vaak voor.[11] Deze cijfers voor 2013 zijn vergelijkbaar met die van 2012 (zie tabel 3.27 in bijlage 4).
Burgers kunnen ook in gedragsmatige zin maatregelen treffen om criminaliteit (bijvoorbeeld diefstal) te voorkomen. Zo neemt 70% van de burgers in 2013 (bijna altijd) waardevolle spullen mee uit de auto om diefstal te voorkomen (zie figuur 3.8). Daarnaast geeft 41% aan dat zij 's avonds bij afwezigheid in hun woning het licht laten branden, zet 35% hun fiets in een bewaakte fietsenstalling, en laat een bijna even groot deel (34%) waardevolle spullen thuis om diefstal of beroving te voorkomen. Ook deze cijfers wijken niet wezenlijk af van die van 2012. Alleen het aandeel burgers dat waardevolle spullen uit veiligheidsoverwegingen thuis laat is tussen 2012 en 2013 iets gestegen (zie tabel 3.27 in bijlage 4).

11 Het zijn overigens niet altijd de inwoners zelf die de maatregelen treffen. In huurwoningen bijvoorbeeld gebeurt dit vaak door woningbouwcorporaties. Ook kunnen sommige voorzieningen (zoals luiken voor ramen en deuren) standaard al aanwezig zijn (bijvoorbeeld op boerderijen) zonder dat deze speciaal zijn aangebracht ter voorkoming van inbraak. Omgekeerd kunnen sommige maatregelen (zoals eveneens luiken voor ramen en deuren) in bepaalde (stedelijke) gebieden niet overal gerealiseerd worden.

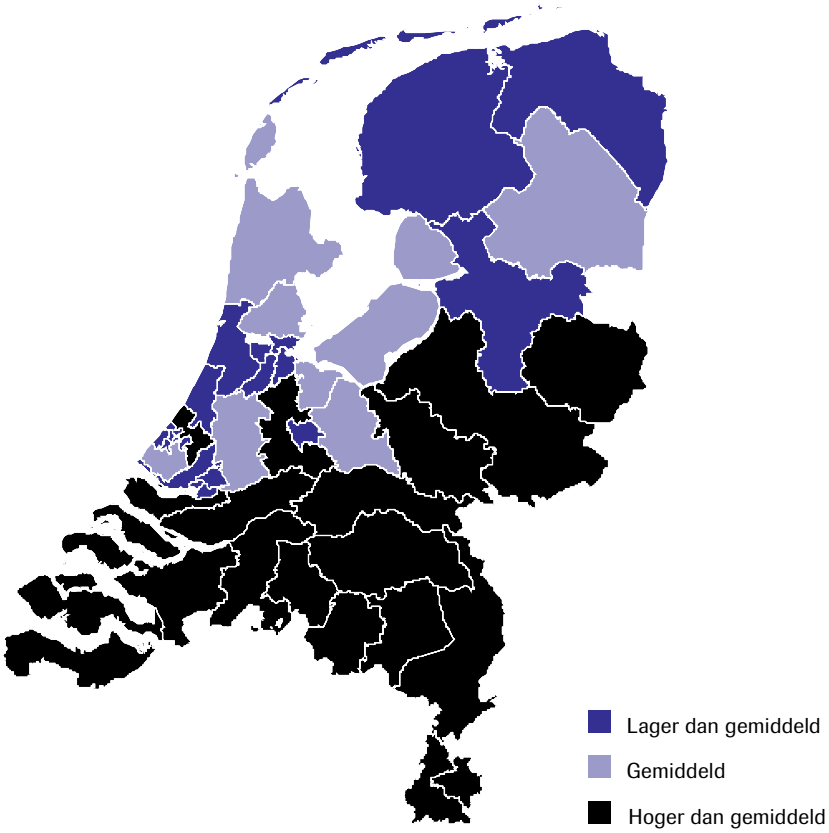
Figuur 3.8 Percentage maatregelen onder burgers tegen criminaliteit

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.27 in bijlage 4.
Bron: VM

De beveiliging tegen criminaliteit vertoont een duidelijke regionale spreiding (zie figuur 3.9). Vooral in politiedistricten in het oosten en zuiden van het land ligt het aantal technische preventieve voorzieningen in/rond de woning hoger dan landelijk gemiddeld. Lager dan gemiddeld is de aanwezigheid van deze voorzieningen met name in districten van de regionale politie-eenheden Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Noord-Nederland.

Figuur 3.9 Aanwezigheid preventieve voorzieningen in/rond woning naar politiedistrict, 2013[12]

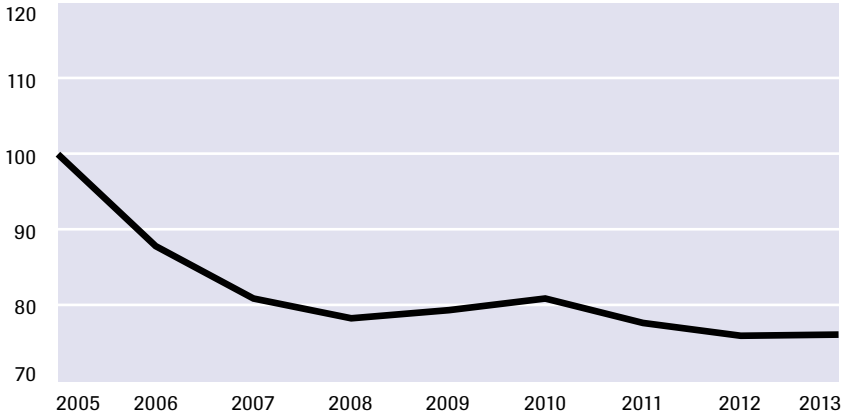
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.28 in bijlage 4.
Voor overzicht politiedistricten zie bijlage 3.
Bron: VM

12 De aanwezigheid van preventieve voorzieningen in/rond de woning is uitgedrukt in een somscore. Deze geeft het gemiddeld aantal voorzieningen weer die bij de woning zijn aangebracht. Hoe hoger de score des te meer preventieve voorzieningen er aanwezig zijn. Aangezien de aanwezigheid van vier voorzieningen is onderzocht (buitenverlichting, veiligheidssloten, luiken, alarminstallatie) loopt de somscore van 0 (geen van deze voorzieningen aanwezig) tot 4 (alle vier de voorzieningen aanwezig).

3.5 De beleving van criminaliteit

In deze paragraaf staat de perceptie van criminaliteit centraal.[13] Tussen 2005 en 2013 is het aandeel Nederlanders dat zich wel eens onveilig voelt met bijna een kwart gedaald (zie figuur 3.10). De onveiligheidsgevoelens zijn vooral tussen 2005 en 2008 fors afgenomen. In deze periode daalde het aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt met 22%. Na 2008 zijn de onveiligheidsgevoelens nauwelijks verder gedaald.

Figuur 3.10 Burgers die zich wel eens onveilig voelen, index 2005=100

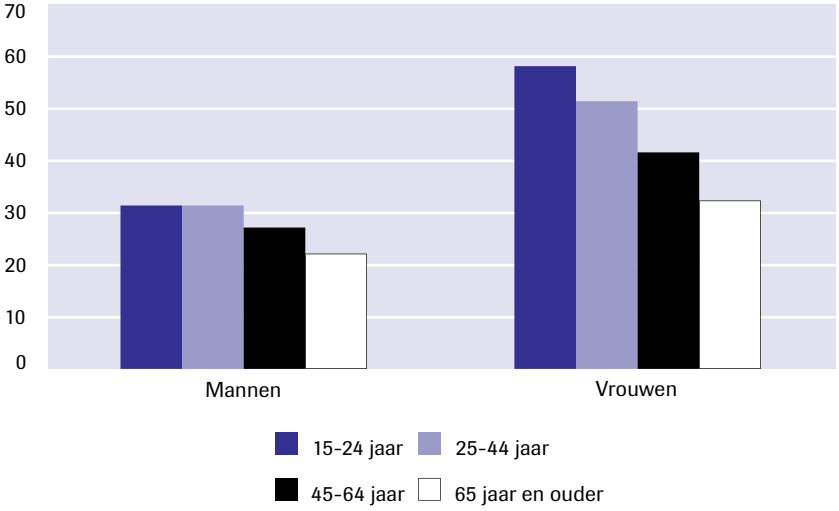

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.33 in bijlage 4.
Bron: VMR, IVM, VM

In 2013 voelde 37% van de Nederlanders van 15 jaar en ouder zich wel eens onveilig (zie tabel 3.32 in bijlage 4). Dit is even veel als in 2012. Evenals bij slachtofferschap van criminaliteit zijn er verschillen in onveiligheidsgevoelens tussen bevolkingsgroepen. Vrouwen voelen zich onveiliger dan mannen en onder jongeren zijn de onveiligheidsgevoelens hoger dan onder ouderen. Bijna zes op de tien jonge vrouwen van 15-24 jaar voelden zich in 2013 wel eens onveilig (zie figuur 3.11). Dit is bijna het dubbele van het aandeel jonge mannen met onveiligheidsgevoelens. De verschillen naar leeftijd zijn bij vrouwen veel groter dan bij mannen. Het aandeel jonge vrouwen dat zich wel eens onveilig voelt is bijna twee keer zo groot als het aandeel oudere vrouwen met onveiligheidsgevoelens.

13 Mogelijke verklaringen voor verschillen in de perceptie van criminaliteit blijven in dit kader buiten beschouwing. Zie hiervoor bijvoorbeeld Oppelaar en Wittebrood (2006).

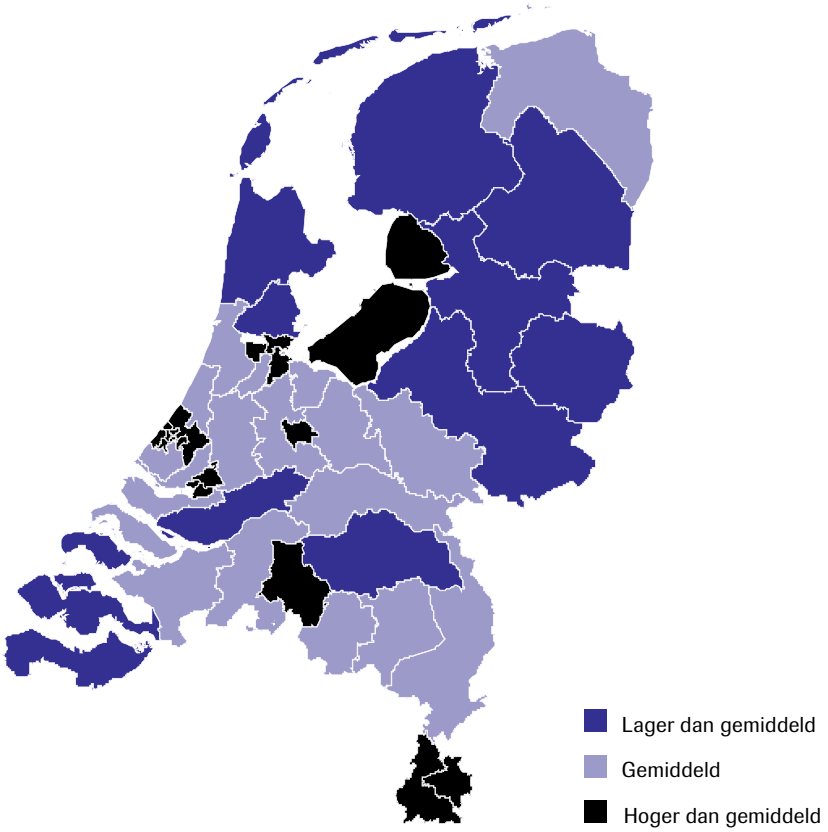
Figuur 3.11 Percentage mannen en vrouwen dat zich wel eens onveilig voelt naar leeftijd, 2013

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.34 in bijlage 4.
Bron: VM

Naarmate de stedelijkheid van de woongemeente hoger is, voelen meer inwoners zich wel eens onveilig. In 2013 voelde 44% van de inwoners van zeer sterk stedelijke gebieden zich wel eens onveilig, tegenover 28% van de inwoners in niet-stedelijke gebieden (zie tabel 3.35 in bijlage 4).
Deze samenhang met stedelijkheid komt ook naar voren in regionale verschillen in onveiligheidsgevoelens (zie figuur 3.12). In meer verstedelijkte politiedistricten in/rond Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht zijn de onveiligheidsgevoelens hoger dan in minder verstedelijkte politiedistricten in het noordoosten, noordwesten en zuidwesten van Nederland. In het politiedistrict Den Haag Centrum bijvoorbeeld was het aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in 2013 met 54% bijna twee keer zo groot als in de districten Fryslân (28%) of Drenthe (29%).

Figuur 3.12 Percentage burgers dat zich wel eens onveilig voelt naar politiedistrict, 2013

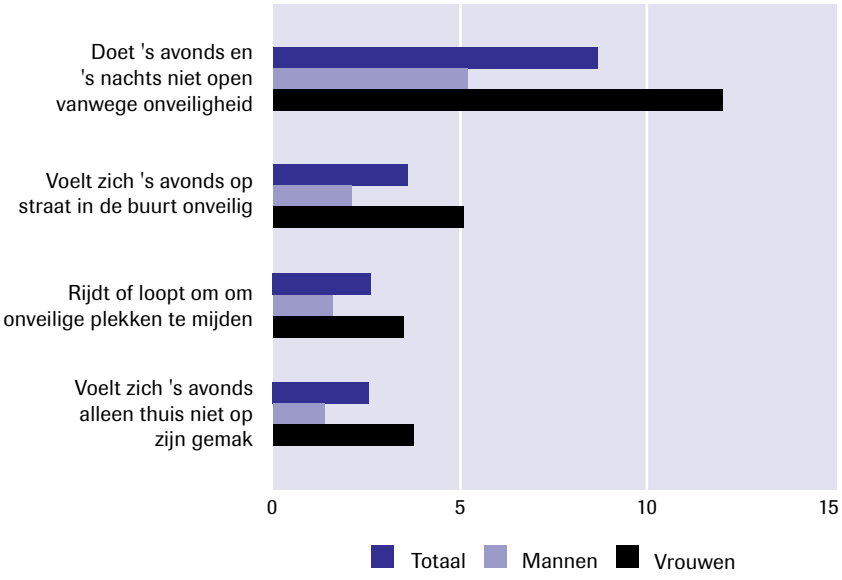
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.36 in bijlage 4.
Voor overzicht politiedistricten zie bijlage 3.
Bron: VM

Behalve met leeftijd en geslacht van de persoon, stedelijkheid van zijn woongemeente en regio waar men woont, hangen onveiligheidsgevoelens ook samen met andere persoons-, huishoud- en omgevingskenmerken (burgerlijke staat, herkomst, samenstelling huishouden, opleidingsniveau, huishoudinkomen, inkomensbron huishouden).[14]
Ook bestaat er een duidelijke relatie tussen onveiligheidsgevoelens en slachtofferervaring. Personen die slachtoffer zijn geweest van criminaliteit

14 Ook de relaties van deze kenmerken met onveiligheidsgevoelens zijn onderzocht voor de VMR 2007 (zie Veiligheidsmonitor Rijk 2007; Landelijke Rapportage, hoofdstuk 9). Voor meer details over veiligheidsbeleving naar achtergrondkenmerken vanaf het jaar 2008 zie de CBS-StatLinetabellen Onveiligheidsbeleving; persoonskenmerken (IVM) en Onveiligheidsbeleving; buurtkenmerken (IVM) en voor de jaren 2012 en 2013 zie de StatLinetabel Onveiligheidsbeleving; buurtkenmerken (VM).

voelen zich onveiliger dan gemiddeld. Van degenen die in 2013 slachtoffer waren van geweld gaf 64% aan zich wel eens onveilig te voelen, tegen 37% gemiddeld (zie VM 2013). Van slachtoffers van vermogensdelicten en vandalisme voelde respectievelijk 52% en 54% zich wel eens onveilig. Behalve van algemene gevoelens van onveiligheid kunnen burgers ook last hebben van onveiligheidsgevoelens in specifieke omstandigheden of op bepaalde locaties. Zo voelt in 2013 4% van alle inwoners zich 's avonds vaak onveilig in de buurt op straat en voelt 3% zich vaak niet op hun gemak als zij 's avonds alleen thuis zijn (zie figuur 3.13). Deze cijfers zijn gelijk aan die van 2012 (zie tabel 3.32 in bijlage 4). Ook kunnen burgers bepaalde acties uitvoeren of juist nalaten omdat zij zich anders – al dan niet terecht – onveilig voelen. In 2013 doet 8% van de inwoners 's avonds of 's nachts vaak thuis niet open als er onverwacht wordt aangebeld en rijdt of loopt 3% vaak om vanwege onveilige plekken. Deze cijfers wijken niet af van die van 2012. Ook in dit soort specifieke situaties voelen vrouwen zich onveiliger dan mannen. Zo is het aandeel dat 's avonds of 's nachts thuis vaak niet open doet als er onverwacht wordt aangebeld onder vrouwen met 12% meer dan twee keer zo groot als onder mannen (5%).

Figuur 3.13 Percentage burgers dat zich vaak onveilig voelt in specifieke situaties naar geslacht, 2013

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.32 in bijlage 4.
Bron: VM

4 Misdrijven en opsporing

A.Th.J. Eggen en R.J. Kessels

- In 2013 registreerde de politie 1,09 miljoen misdrijven, 5% minder dan in 2012. In de periode 2007-2013 daalde de geregistreerde criminaliteit met 17%.
- De geregistreerde criminaliteit bestond in 2013 voor 62% uit vermogensmisdrijven, voor 13% uit vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag, voor 12% uit verkeersmisdrijven en voor 9% uit gewelds- en seksuele misdrijven.
- In de periode 2007-2013 daalde het aantal geregistreerde vermogensmisdrijven met 7%, het aantal vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag met 42%, het aantal gewelds- en seksuele misdrijven met 19%, het aantal verkeersmisdrijven met 22% en het aantal drugsmisdrijven met 10%. Het aantal (vuur)wapenmisdrijven nam in deze periode toe met 10%.
- Het aantal opgeloste misdrijven in 2013 was 244.000. Dit is een daling van 25% ten opzichte van 2007.
- Het ophelderingspercentage schommelt in de periode 2007-2012 rond 25%. In 2013 ligt het voorlopig cijfer op 22,4%.
- In 2013 lag het aantal woninginbraken 28% en het aantal zakkenroldelicten 36% hoger dan in 2007. Het aantal 'autokraken', inbraken uit bedrijven en berovingen op straat daalde met respectievelijk 34%, 41% en 30%.
- In 2013 registreerde de politie in totaal 225.000 personen voor het plegen van misdrijven. Doordat sommigen meer dan 1 keer werden geregistreerd, bedroeg het totale aantal registraties aan verdachten 318.000.
- Het totale aantal geregistreerde verdachten is in de periode 2007-2013 met ruim een derde afgenomen. Het aantal unieke personen dat als verdachte werd geregistreerd nam met iets minder dan een derde af.
- Het aandeel vrouwelijke verdachten op het totaal steeg tussen 2007 en 2013 van 15% naar 17%. Ook van alle minderjarige verdachten was bijna één op de vijf een meisje.
- Van alle verdachten (unieke personen) in 2013 was 52% autochtoon.
- Het relatieve aandeel verdachten (unieke personen) dat in Den Haag woont is meer dan twee keer zo hoog als het landelijk gemiddelde.
- Van alle verdachten in 2013 was 62% recidivist. Gemiddeld registreerde de politie 1,4 misdrijven per verdachte.
- Het aantal minderjarige verdachten nam tussen 2007 en 2013 met bijna 60% af, het aantal minderjarige unieke verdachten met ruim de helft.

Het vorige hoofdstuk gaf aan hoe het is gesteld met de aard, omvang en ontwikkeling van de veelvoorkomende criminaliteit zoals burgers in Nederland die ervaren. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het is gesteld met de aard, omvang en ontwikkeling van de criminaliteit die de

politie registreert.[1] Het gaat hierbij om strafbare feiten die in processen-verbaal van aangifte of in ambtshalve opgemaakte processen-verbaal zijn vastgelegd. Daarnaast bevat het hoofdstuk een beschrijving van de populatie van personen die door de politie als verdachte van het plegen van een misdrijf zijn geregistreerd. De politie registreert in principe alleen personen van wie een redelijk vermoeden bestaat dat zij een strafbaar feit hebben begaan (zie ook hoofdstuk 2). De gegevens van de geregistreerde criminaliteit en de geregistreerde verdachten zijn ontleend aan de Politiestatistiek van het CBS. Door koppeling van het desbetreffende gegevensbestand aan het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van het CBS is aanvullende sociaal-demografische achtergrondinformatie van de verdachten beschikbaar (zie bijlage 3).

Door een aantal oorzaken verschillen geregistreerde criminaliteitscijfers van criminaliteitscijfers die aan slachtofferenquêtes zijn ontleend. Ten eerste wordt in slachtofferenquêtes niet naar alle delicten gevraagd. Zo ontbreken daarin de zogenoemde slachtofferloze delicten. Voorbeelden hiervan zijn drugshandel, vuurwapencriminaliteit en rijden onder invloed. Deze delicten komen, uiteraard voor zover ze door de politie zijn geconstateerd, wel in de politieregistratie terecht. Daarnaast ontbreken de relatief weinig voorkomende delicten in slachtofferenquêtes, omdat het niet mogelijk is daarvan betrouwbare schattingen te krijgen door het beperkte aantal waarnemingen.
Ten tweede veroorzaken ook verschillen in de omschrijving en keuze van delicten andere uitkomsten van slachtofferenquêtes en politiecijfers. In de Politiestatistiek staat de overtreding van een wetsartikel centraal, ongeacht of daarbij slachtoffers zijn betrokken. In enquêtes gaat het echter primair om zo duidelijk en eenduidig mogelijk omschreven gebeurtenissen die personen hebben meegemaakt. De overtreders van de wetsartikelen zijn daarbij minder van belang. Voor de Politiestatistiek vormt bovendien een (ondertekend) proces-verbaal het criterium voor een geregistreerd misdrijf (zie bijlage 3). Voor een slachtoffer kan de vraag naar een ondertekend document een andere betekenis hebben. Een dergelijk document is namelijk niet altijd een proces-verbaal, maar kan bijvoorbeeld ook een verklaring zijn geweest voor de verzekering. Ten derde wordt volgens de Veiligheidsmonitor jaarlijks naar schatting maar ongeveer een derde van de ondervonden delicten gemeld bij de politie (zie hoofdstuk 3). Omgekeerd geldt overigens dat slachtoffers delicten die ze vergeten zijn niet melden, of delicten uit een andere verslagperiode ten onrechte melden.

1 Naast de tabellen in bijlage 4 zijn op de websites van WODC en CBS aparte Excel-tabellen opgenomen met cijfers die verder teruggaan en meer eenheden weergeven, zoals indexcijfers, percentages en cijfers per 1.000 inwoners.

Zoals in het vorige hoofdstuk al is opgemerkt, geven burgers in de slachtofferenquêtes aan soms geen aangifte te doen omdat het toch niet helpt, of omdat het niet belangrijk genoeg was. Als men wel aangifte doet, dan is dat (vooral bij vermogensdelicten) voor de verzekering en/of omdat men wil dat de dader wordt gepakt. Als de politie meent dat er geen sprake is (geweest) van een misdrijf, wordt doorgaans geen proces-verbaal opgemaakt. Van alle ondervonden delicten komt dus uiteindelijk maar een deel in de politieregistraties terecht.

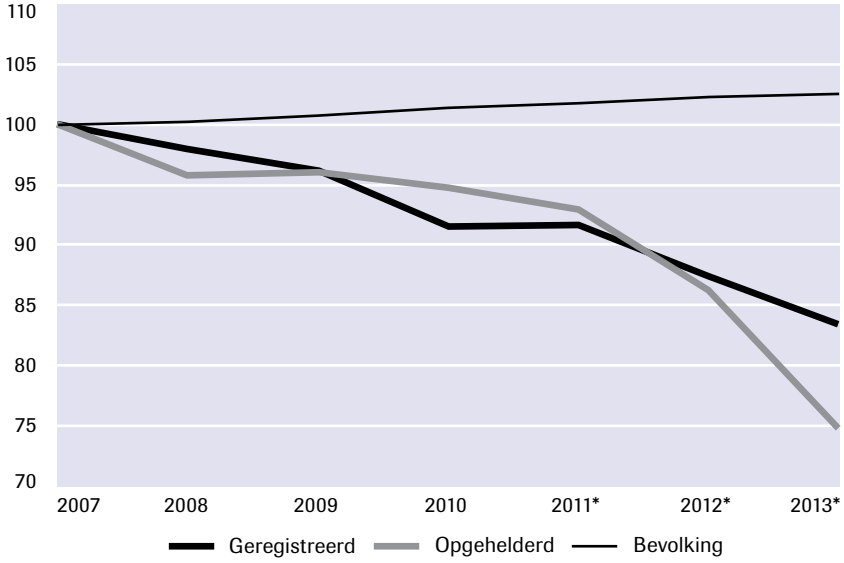
Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd. Paragraaf 4.1 bevat een beschrijving van de aard, omvang en ontwikkeling van de door de politie[2] geregistreerde criminaliteit in de periode 2007 tot en met 2013. Paragraaf 4.2 gaat in op de omvang en ontwikkeling van de opgehelderde criminaliteit. In paragraaf 4.3 zijn de kenmerken van de geregistreerde verdachten van misdrijven beschreven, waarbij zowel op het totale aantal geregistreerde verdachten wordt ingegaan als op het aantal 'uniek' geregistreerde verdachten. In paragraaf 4.4 wordt apart ingegaan op de deelpopulatie van minderjarige verdachten.

4.1 Geregistreerde criminaliteit

In 2007 registreerde de politie 1,3 miljoen misdrijven. Vanaf dat jaar daalde het aantal geregistreerde misdrijven geleidelijk tot ruim 1,19 miljoen in 2010. In 2011 bleef de geregistreerde criminaliteit gelijk. Daarna zette opnieuw een daling in. In 2013 registreerde de politie 1,09 miljoen misdrijven, 5% minder dan in 2012. Daarmee nam in de periode 2007-2013 de geregistreerde criminaliteit af met 17% (zie figuur 4.1).

2 Omdat de criminaliteit die door de bijzondere opsporingsdiensten wordt opgespoord (zie hoofdstuk 2) niet in de CBS Politiestatistiek is opgenomen, blijft dit deel van de geregistreerde criminaliteit in dit hoofdstuk buiten beschouwing. Naar schatting gaat het jaarlijks om enige honderden zaken.

Figuur 4.1 Geregistreerde en opgehelderde misdrijven en bevolkingsgroei, index 2007=100

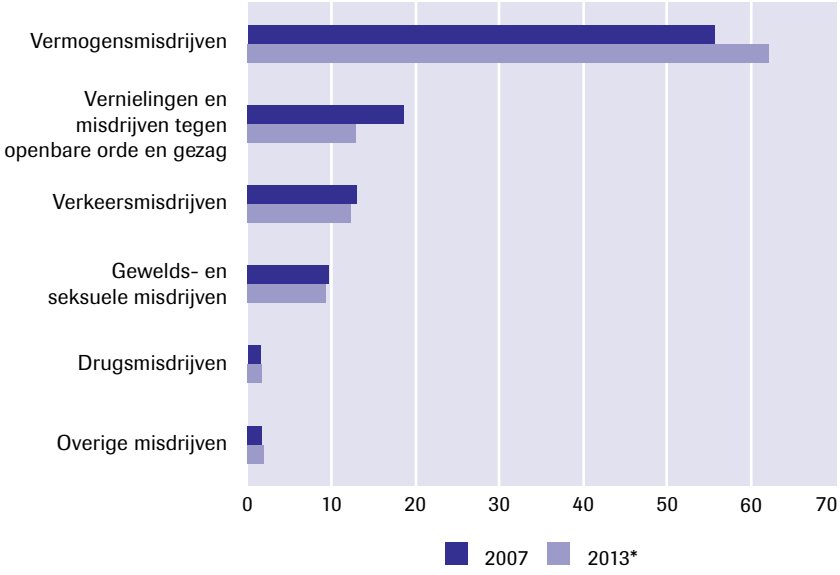

* Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.1 in bijlage 4.
Bron: CBS

De dalende trend geldt voor vrijwel alle onderscheiden hoofdgroepen van misdrijven. Het aantal geregistreerde vermogensmisdrijven nam in dezelfde periode met 7% af, het aantal vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (hierna te noemen: vernielingen) met 42%, het aantal gewelds- en seksuele misdrijven met 19%, het aantal verkeersmisdrijven met 22% en het aantal drugsmisdrijven met 10%. Alleen het aantal (vuur)wapenmisdrijven nam toe met 10% (zie tabel 4.2 in bijlage 4). Mede doordat na 2007 de bevolking van 12 jaar en ouder in Nederland met 3% toenam, daalde het aantal geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners van 12 jaar en ouder van 79,7 in 2007 naar 64,9 in 2013. Voor vermogensmisdrijven daalde dit cijfer van 44,4 naar 40,3, voor vernielingen van 14,8 naar 8,3, voor gewelds- en seksuele misdrijven van 7,7 naar 6,0 en voor verkeersmisdrijven van 10,3 naar 7,9 (zie de Excel-versie van tabel 4.2).
De geregistreerde criminaliteit bestond in 2013 voor 62% uit vermogensmisdrijven, waaronder diefstal en woninginbraak. Dit aandeel is vergeleken met 2007 met bijna 7 procentpunten toegenomen. Vernielingen komen met 13% op de tweede plaats. Vergeleken met 2007 is dit aandeel circa 6% gedaald. Hierna volgen de verkeersmisdrijven (12%) en gewelds- en seksuele misdrijven (9%), drugsmisdrijven (1,6%),

(vuur)wapenmisdrijven (0,6%) en overige misdrijven (1,2%). Het aandeel van deze laatste delictgroepen in het totaal is in de periode 2007-2013 nauwelijks veranderd (zie figuur 4.2).

Figuur 4.2 Percentage geregistreerde misdrijven naar delictgroep

* Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.2 in bijlage 4.
Bron: CBS

Het totale aantal geregistreerde vermogensmisdrijven is de afgelopen jaren met 7% gedaald, van 726.000 in 2007 naar 677.000 in 2013. Deze dalende trend komt vooral door de afname van diefstaldelicten (-45.000). Andere (minder voorkomende) vormen van vermogenscriminaliteit namen in deze periode juist toe. Zo steeg het aantal geregistreerde gevallen van heling met 35% en van afpersing met 93%.
Diefstallen vormen 93% van alle geregistreerde vermogensmisdrijven. Dit type delict wordt onderscheiden naar de aard van wat gestolen is (bijvoorbeeld een fiets of een auto), naar de wijze van diefstal (bijvoorbeeld straatroof of zakkenrollerij) en naar het object van de diefstal (bijvoorbeeld woning, winkel of school). De top 3 van diefstaldelicten bestaat in 2013 uit fietsdiefstal (107.000), diefstal uit/vanaf personenauto (96.000) en diefstal (inbraak) uit woning (87.000).
De trend verschilt per type diefstal. In 2013 lag bijvoorbeeld het aantal woninginbraken 28% en het aantal zakkenroldelicten 36% hoger dan in 2007. In dezelfde periode daalde het aantal 'autokraken' met 34% en het aantal inbraken uit bedrijven met 41%. Het aantal berovingen op straat

daalde met 30%, van 10.000 naar 7.000 in 2013. Ook het aantal gestolen personenauto's daalde fors. In 2013 registreerde de politie 13.100 gestolen personenauto's tegen 15.600 in 2007. Dit is een daling met 16%. Winkeldiefstal steeg naar ruim 43.000 in 2013 (+20%). De fietsdiefstallen laten een wisselend beeld zien. Na de piekjaren 2008 en 2009 volgen jaren met lagere aantallen. Per saldo is het aantal geregistreerde fietsdiefstallen in de periode 2007-2013 met 6% gedaald (zie tabel 4.3 in bijlage 4).

Evenals de vermogensmisdrijven is het aantal vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag sterk gedaald. In 2013 registreerde de politie 42% minder van deze misdrijven dan in 2007: 140.000 in 2013 tegen 243.000 in 2007. Vernielingen en beschadigingen aan auto's daalden met 40%, vernielingen aan openbare gebouwen (waaronder graffiti) met 82% en vernielingen aan middelen van openbaar vervoer met 79%. De overige vernielingen en beschadigingen daalden met 41%.
Ook het aantal geregistreerde misdrijven tegen openbare orde en gezag nam af. Openlijke geweldpleging tegen personen daalde met 30% en brandstichting met 43%. Alleen het niet opvolgen van een ambtelijk bevel en computervredebreuk namen toe (zie tabel 4.2 in bijlage 4). In 2007 registreerde de politie ruim 700 gevallen van computervredebreuk, zoals hacking. Dit aantal steeg naar ruim 4.500 gevallen in 2012,[3] om in 2013 weer terug te zakken naar ruim 2.400.

Het totale aantal geregistreerde gewelds- en seksuele misdrijven is met 19% gedaald: van 125.000 in 2007 naar 101.000 in 2013. Tot de geweldsmisdrijven behoren mishandeling, bedreiging en stalking, seksuele misdrijven en misdrijven tegen het leven. Diefstal met geweld en openlijke geweldpleging tegen personen vallen hier niet onder, maar vallen respectievelijk in de categorie vermogensmisdrijven en in de categorie vernielingen (zie ook bijlage 2).
Mishandeling is het meest voorkomende geregistreerde geweldsdelict. In de afgelopen jaren had ruim de helft van de gewelds- en seksuele misdrijven hierop betrekking. Vanaf 2007 daalde dit aantal van 72.000 tot 52.000 registraties in 2013 (-27%). Het aantal geregistreerde bedreigingen (inclusief stalking) bedroeg in 2013 bijna 35.000 tegenover 39.000 in 2007 (-10%).
Ook het aantal geregistreerde seksuele misdrijven daalde sterk: van 11.400 in 2007 naar 8.600 in 2013 (-24%). Zowel aanranding als verkrachting, schennis der eerbaarheid, ontucht met minderjarige en overige seksuele misdrijven laten in deze periode een dalend aantal registraties zien.

3 In 2012 registreerde de politie 4.543 keer computervredebreuk, tegen 1.968 keer in 2011. Tegelijkertijd daalde het aantal registraties van overige misdrijven tegen de openbare orde van 7.701 in 2011 naar 3.053. Het is mogelijk dat de politie voor 2012 computervredebreuk in de categorie 'overig' vastlegde. Hiermee moet bij de interpretatie van deze cijfers rekening worden gehouden.

Opmerkelijk is de toename van het aantal geregistreerde gevallen van misdrijven tegen het leven.[4] In de jaren 2007-2008 registreerde de politie jaarlijks ongeveer 1.600 gevallen. Maar in de jaren erna stijgt dit aantal aanzienlijk, naar bijna 4.100 in 2011. De jaren daarna treedt weer een daling in, tot 3.400 in 2013. Mogelijk is sprake geweest van een registratie-effect en worden gevallen van (zware) mishandeling die voorheen tot mishandeling werden gerekend nu zwaarder geclassificeerd. Een indicatie voor deze verklaring is te vinden in het feit dat het aantal geregistreerde mishandelingen in de jaren 2009-2011 sterk is afgenomen (zie tabel 4.2 in bijlage 4).

Een deel van de misdrijven uit de Wegenverkeerswet, zoals rijden onder invloed, het besturen van een motorrijtuig na ontzegging van de rijbevoegdheid en het weigeren van medewerking aan een bloedproef, kan slechts geconstateerd worden na een gerichte controle van de politie. Het aantal processen-verbaal voor deze misdrijven zegt dan feitelijk meer over de opsporingsintensiteit van de politie dan over het werkelijke aantal automobilisten in overtreding. Het doorrijden na een ongeval (verlaten plaats ongeval) is echter een voorbeeld van een verkeersmisdrijf waarbij het slachtoffer mogelijk aangifte doet en waarvan de politie een proces-verbaal van aangifte opmaakt. Te hard rijden en door rood licht rijden zijn geen misdrijven maar overtredingen en blijven in dit hoofdstuk buiten beschouwing.[5]
Circa twee derde van de geregistreerde verkeersmisdrijven heeft te maken met doorrijden na een ongeval (verlaten plaats ongeval). In 2013 registreerde de politie hiervan 90.000 gevallen, een daling van 12% ten opzichte van 2007. Rijden onder invloed constateerde de politie in 2007 zo'n 61.000 keer. In de jaren daarna daalde het aantal registraties. In 2013 registreerde de politie ruim 39.000 keer rijden onder invloed (-35%) (zie tabel 4.2 in bijlage 4).
Ook de delicten die vallen onder de Opiumwet en de Wet wapens en munitie worden meestal 'ontdekt' door gerichte opsporingsactiviteiten van de politie. Evenals bij sommige verkeersmisdrijven weerspiegelt de ontwikkeling van deze vormen van criminaliteit deels de aandacht van de politie hiervoor. In 2013 registreerde de politie 18.000 drugsmisdrijven. Ten opzichte van 2007 is de daling van geregistreerde drugsmisdrijven 10%. Het aantal geregistreerde (vuur)wapenmisdrijven in 2013 is 6.500. Vergeleken met 2007 betekent dit een stijging van 10%. Vooral in 2011 nam het aantal (vuur)wapenmisdrijven toe, in 2012 en 2013 is weer sprake van een daling (zie tabel 4.2 in bijlage 4).

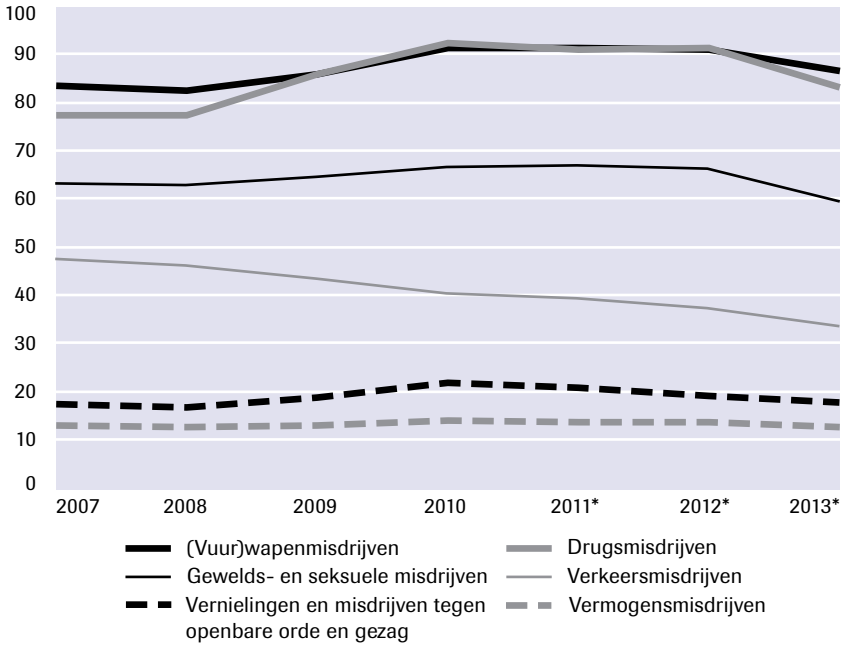
4 Hieronder vallen zowel de voltooide levensdelicten (moord en doodslag) als de pogingen daartoe.
5 In een apart hoofdstuk wordt aandacht besteed aan overtredingen (zie hoofdstuk 9).

4.2 Opgehelderde criminaliteit

Ten opzichte van 2007 daalde het aantal opgehelderde misdrijven in 2013 met 25% (zie figuur 4.1). De politie beschouwt een misdrijf als opgehelderd zodra hierbij een verdachte geregistreerd is. In 2007 werden nog ruim 326.000 misdrijven opgehelderd, in 2013 was dit aantal 244.000.
Het deel van de geregistreerde misdrijven dat de politie als opgehelderd beschouwt (het ophelderingspercentage) schommelt in de periode 2007-2012 rond 25%. Het voorlopige ophelderingspercentage in 2013 komt uit op 22,4%, maar zal naar verwachting nog wat stijgen als het cijfer definitief is geworden (zie tabel 4.1 in bijlage 4).
Het ophelderingspercentage varieert aanzienlijk voor de verschillende delictgroepen. Misdrijven die voornamelijk door eigen opsporingsactiviteiten worden geconstateerd, zoals (vuur)wapenmisdrijven en drugsmisdrijven, kennen een relatief hoog ophelderingspercentage, dat jaarlijks ruim boven de 80% uitkomt. Ook gewelds- en seksuele misdrijven worden relatief vaak opgehelderd, doorgaans rond de 65%. Hierbij speelt een rol dat slachtoffer en dader elkaar vaak kennen, wat het opsporen van de dader voor de politie vergemakkelijkt. Tot de categorie verkeersmisdrijven horen zowel delicten die de politie door eigen opsporing constateert (zoals rijden onder invloed), als delicten die worden aangegeven door het slachtoffer (zoals verlaten plaats ongeval of joyriding). In 2013 werd 34% van de verkeersmisdrijven opgehelderd. Van de twee meest voorkomende delictgroepen ligt het ophelderingspercentage een stuk lager: van vernielingen wordt doorgaans circa een vijfde deel opgehelderd, van vermogensmisdrijven een achtste deel. Voor wat betreft drugsmisdrijven en (vuur)wapenmisdrijven is het ophelderingspercentage sinds 2007 iets gestegen. Voor vermogensmisdrijven, vernielingen en gewelds- en seksuele misdrijven is het ophelderingspercentage nagenoeg gelijk gebleven. De sterkste verandering is te zien bij de verkeersmisdrijven. Voor deze delictgroep daalde het ophelderingspercentage van 47% in 2007 naar 37% in 2012. Het voorlopige ophelderingspercentage in 2013 komt uit op 34% (zie figuur 4.3). De daling houdt voornamelijk verband met de relatief grotere daling van rijden onder invloed ten opzichte van doorrijden na ongeval.

Het ophelderingspercentage varieert ook aanzienlijk voor de verschillende typen diefstaldelicten. Winkeldiefstal heeft het hoogste ophelderingspercentage. Ongeveer vier van de vijf geregistreerde winkeldiefstallen werden in 2013 opgehelderd. Na winkeldiefstal hebben (gewapende) overval (32%), straatroof (21%) en diefstal (inbraak) uit bedrijven (13%) het hoogste ophelderingspercentage. Van alle overige typen diefstaldelicten wordt 12% of minder opgehelderd. Zo werd van diefstal uit/vanaf auto in 2013 maar 2,4% opgehelderd. Van de meeste diefstaldelicten is het ophelderingspercentage in 2013 lager dan in 2007.

Figuur 4.3 Ophelderingspercentage naar delictgroep

* Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.1 in bijlage 4.
Bron: CBS

4.3 Geregistreerde verdachten van misdrijven

In de vorige paragrafen zijn de aard, omvang en ontwikkeling van de door de politie geregistreerde en opgehelderde misdrijven beschreven. Bijna een kwart van de 1,09 miljoen geregistreerde misdrijven werd in 2013 door de politie opgehelderd. Daarbij werden 225.000 personen door de politie 318.000 keer geregistreerd als verdachte van een misdrijf (zie tabel 4.5 in bijlage 4). Deze paragraaf bevat een beschrijving van de persoonskenmerken van de populatie geregistreerde verdachten van misdrijven. Het gaat hier uitsluitend om personen die op de een of andere manier in aanraking zijn gekomen met de politie omdat zij (op enig moment) worden verdacht van het plegen van één of meer delicten. De verdachtenpopulatie is dus niet gelijk te stellen aan de populatie daders. Een groot deel van de plegers blijft namelijk buiten de waarneming van de politie. Omgekeerd bevinden zich tussen de verdachten personen die niet schuldig zijn aan het plegen van criminaliteit. Net als in de vorige paragraaf zijn de gegevens over geregistreerde verdachten ontleend aan de CBS Politiestatistiek.

Eerst wordt in paragraaf 4.3.1 aandacht besteed aan het totaal van alle geregistreerde verdachten (meerder- en minderjarigen tezamen). Hierbij wordt een persoon die binnen één jaar verschillende keren verdachte is voor verschillende delicten even zo vaak meegeteld als geregistreerde verdachte. In paragraaf 4.3.2 gaat het ook om alle verdachten, maar in dit geval telt een persoon die binnen één jaar verschillende keren door de politie als verdachte wordt geregistreerd maar één keer mee, de zogenoemde 'unieke' verdachten. Door uit te gaan van unieke personen worden de persoonskenmerken van verdachten zuiverder in kaart gebracht en zijn verdachtenaantallen te relateren aan bevolkingscijfers. In paragraaf 4.4 komen de minderjarige verdachten apart aan bod. Het verdachtenbestand bevat ook verdachten die niet in de GBA staan geregistreerd. Bij het berekenen van verdachtenpercentages naar bevolkingsgroep blijven deze verdachten buiten beschouwing.

4.3.1 Persoonskenmerken van alle verdachten (totale aantal registraties)

Het totale aantal geregistreerde verdachten nam in de periode 2007-2013 met ruim een derde af: van 496.600 in 2007 naar 317.750 in 2013. Deze relatief sterke daling houdt verband met de eveneens relatief sterke afname van de geregistreerde criminaliteit. Vergeleken met 2007 registreerde de politie in 2013 circa 50.000 verdachten van vernielingen minder. De afname van het aantal verdachten voor vermogensmisdrijven is 33.000, voor gewelds- en seksuele misdrijven 45.000, voor verkeersmisdrijven 38.000 en voor drugsmisdrijven 7.000 (zie tabel 4.6 in bijlage 4).
Het aantal vrouwelijke verdachten daalde in deze periode van 75.000 naar 54.000. Maar doordat naar verhouding het aantal mannelijke verdachten harder daalde, steeg het aandeel vrouwelijke verdachten op het totaal van 15% in 2007 naar 17% in 2013 (zie tabel 4.5 in bijlage 4).
In 2013 werd 38% (31% in 2007) van alle verdachten geregistreerd voor vermogensmisdrijven, 23% voor gewelds- en seksuele misdrijven, 12% voor vernielingen (18% in 2007), 14% voor verkeersmisdrijven en 8% voor drugsmisdrijven (zie tabel 4.6 in bijlage 4).
Voor de meeste specifieke misdrijven geldt dat in 2013 minder verdachten zijn geregistreerd dan in 2007. Toch zijn er ook misdrijven met een hoger aantal verdachten. Zo nam het aantal verdachten voor heling toe van 6.500 in 2007 naar 8.000 in 2013. Ook het aantal verdachten van misdrijven tegen het leven nam in deze periode toe, maar dit kan ook te maken hebben met een andere wijze van vastleggen van dit soort misdrijven vanaf 2009, toen geleidelijk aan het huidige basisprocessensysteem BVH in gebruik is genomen. Wellicht werden sommige van deze misdrijven voorheen als (zware) mishandeling geregistreerd.

Circa 30% van alle verdachten in 2013 werd verdacht van diefstal en inbraak zonder geweld. Vergeleken met 2007 is dit aandeel wat gestegen. Hierna volgen mishandeling, waarvoor 13% van alle verdachten werd geregistreerd, en rijden onder invloed (10%). De top 5 van misdrijven wordt verder gevormd door drugsmisdrijven (8%) en bedreiging en stalking (7%). Vergeleken met 2007 geeft deze top 5 in 2013 hetzelfde beeld te zien (zie tabel 4.6 in bijlage 4).

4.3.2 Persoonskenmerken van alle verdachten (totale aantal unieke personen)

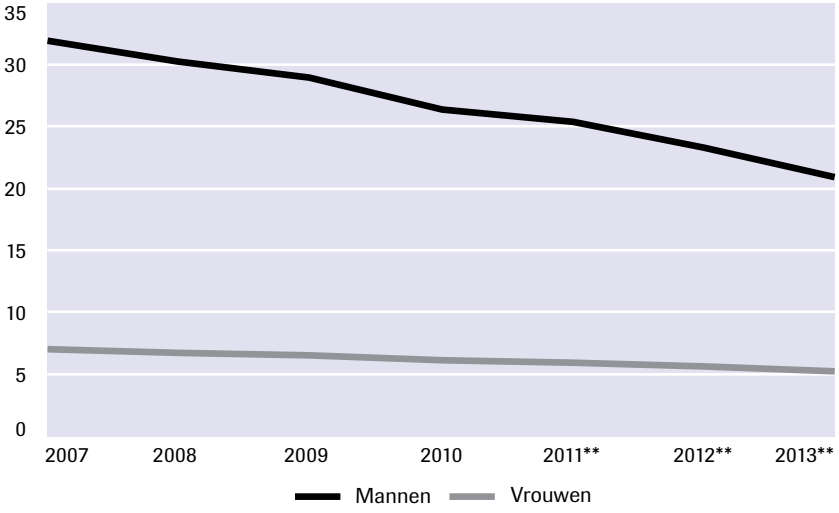
In deze subparagraaf wordt de populatie unieke verdachten beschreven. Anders dan in paragraaf 4.3.1 telt hier een persoon die binnen één jaar verschillende keren geregistreerd is als verdachte maar één keer mee. Achtereenvolgens wordt ingegaan op geslacht en leeftijd, herkomst en woongemeente van de verdachten, en op mate van recidive en de soort delicten die zij pleegden.

Geslacht en leeftijd

Het aantal personen dat door de politie geregistreerd werd als verdachte van een misdrijf is in de periode 2007-2013 met bijna een derde afgenomen: van 323.500 in 2007 naar 224.700 in 2013. Dit komt overeen met een daling van 19 naar 13 verdachten per 1.000 inwoners van 12 jaar en ouder (zie tabel 4.5 in bijlage 4).

Het aantal mannelijke verdachten daalde in de periode 2007-2013 met 30%, van 258.700 naar 180.400. Dit komt overeen met een daling van 32 naar 21 verdachten per 1.000 mannen van 12 jaar en ouder. Het aantal vrouwelijke verdachten daalde in dezelfde periode met 22%, van 56.000 naar 43.500, wat overeenkomt met een daling van 7 naar 5,2 verdachten per 1.000 vrouwen van 12 jaar en ouder. Naar verhouding daalde het aantal mannelijke verdachten sterker dan het aantal vrouwelijke verdachten. Hierdoor steeg het aandeel vrouwelijke verdachten op het totaal van 17,3% in 2007 naar 19,4% in 2013. Hoewel het aandeel vrouwelijke verdachten geleidelijk is toegenomen, blijft criminaliteit vooral een mannenzaak (zie figuur 4.4).

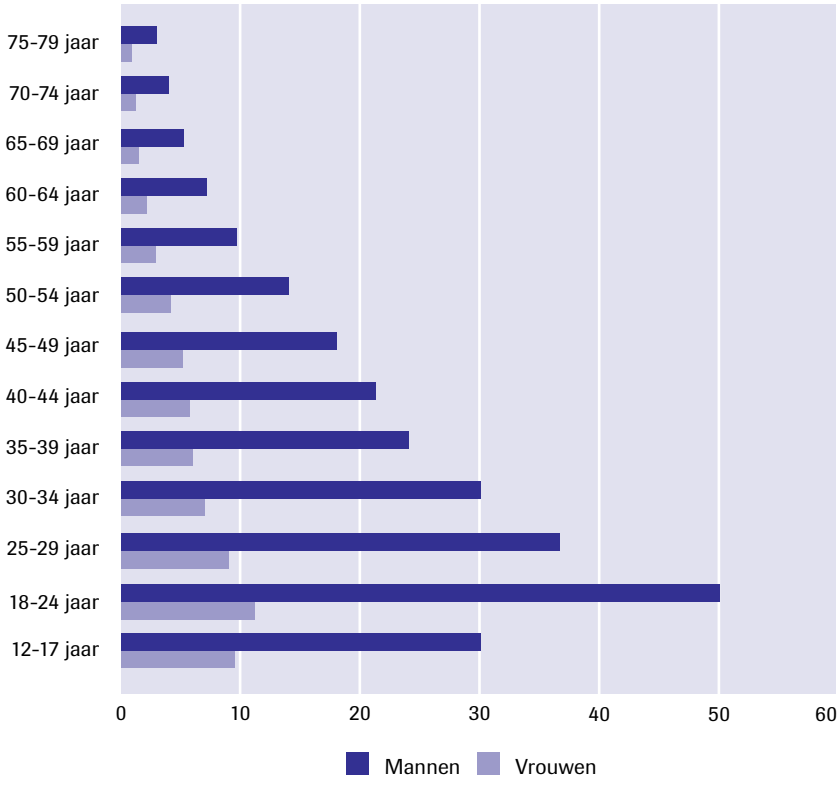
Figuur 4.4 Geregistreerde verdachten (unieke personen) naar geslacht, per 1.000 inwoners*

* 12 jaar en ouder.
** Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.8 in bijlage 4.
Bron: CBS

Van de verdachte personen in 2013 was 11% minderjarig. In 2007 was dit nog 16%. Waar het aantal meerderjarige verdachten met een kwart daalde van 270.000 naar 200.000, daalde het aantal minderjarige verdachten met ruim de helft. In 2007 registreerde de politie bijna 53.000 minderjarigen als verdachte, tegen 25.000 in 2013.
Zowel voor mannen als voor vrouwen geldt dat de leeftijdscategorieën 15-17 jaar en 18-24 jaar naar verhouding het sterkst zijn vertegenwoordigd in de verdachtenpopulatie. Met het toenemen van de leeftijd neemt het relatieve aandeel af (zie figuur 4.5). Bij de mannen zijn de verhoudingscijfers in de periode 2007-2013 in alle leeftijdscategorieën gedaald. Voor vrouwen geldt dit niet. Onder vrouwelijke 65-plussers is het aantal verdachten per 1.000 inwoners licht gestegen sinds 2007.

Figuur 4.5 Geregistreerde verdachten (unieke personen) in 2013* naar leeftijdsgroep en geslacht, per 1.000 inwoners**

* Voorlopige cijfers.
** Van de betreffende leeftijdsgroep.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.8 in bijlage 4.
Bron: CBS

Geslacht en herkomst

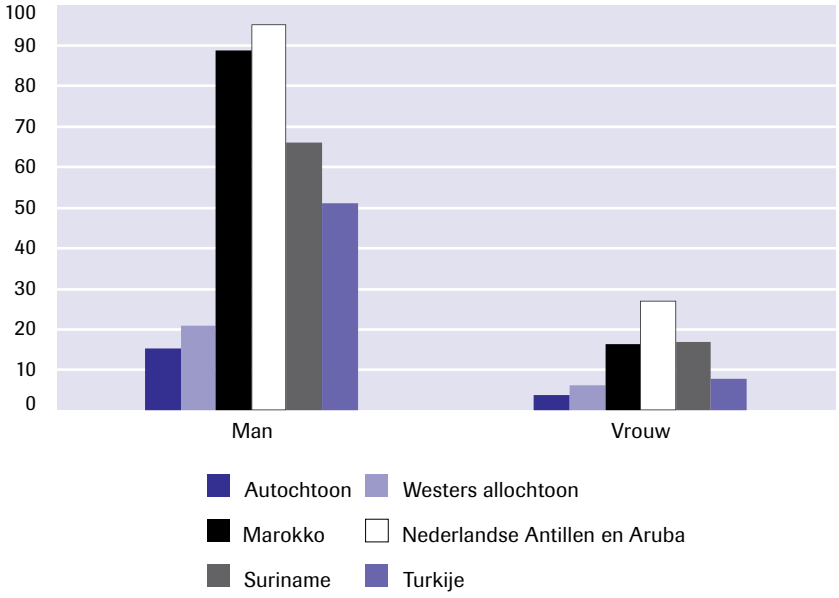
Van de verdachte mannen in 2013 was 51,3% autochtoon. In 2007 was dit nog 59,9%. Marokkanen vormen de grootste groep onder de allochtone verdachte mannen. Van alle verdachte mannen heeft 8,0% een Marokkaanse achtergrond. Daarna volgen Surinamers (5,8%), Turken (5,2%) en Antillianen (3,5%) (zie de online versie van tabel 4.9). Wanneer het aantal verdachten wordt gerelateerd aan de bevolkingsomvang van de betreffende herkomstgroep,[6] blijken mannen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst het vaakst te zijn geregistreerd als verdachte van

6 Bij het berekenen van relatieve cijfers wordt alleen gerekend met verdachten die in 2013 ingeschreven stonden in de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA).

een misdrijf. In 2013 zijn 95 van elke 1.000 mannen met een Antilliaanse/ Arubaanse herkomst op enig moment als verdachte geregistreerd. Dit cijfer is vergeleken met 2007 gedaald. In dat jaar werden per 1.000 Antilliaanse mannen 123 personen als verdachte geregistreerd. Ook van de andere hiervoor genoemde herkomstgroeperingen daalde het relatieve cijfer in de periode 2007-2013 (zie figuur 4.6).
Van alle verdachte vrouwen was 55% autochtoon. In 2007 was dit 62%. Anders dan bij de mannelijke verdachten vormen Surinamers met 6,7% de grootste groep onder allochtone verdachte vrouwen. Daarna volgen Marokkanen (5,6%), Antillianen (4,0%) en Turken (3,0%). Gerelateerd aan de bevolkingsomvang is, net als bij mannelijke verdachten, het aantal verdachte vrouwen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst het hoogst van de vier onderscheiden herkomstgroeperingen. Per 1.000 vrouwen van Antilliaans/ Arubaanse herkomst werden er 27 verdacht. Per 1.000 autochtone vrouwen werden er 4 geregistreerd als verdachte van een misdrijf (zie tabel 4.9 in bijlage 4).
De bevolkingsopbouw van de allochtone herkomstgroeperingen verschilt onderling en wijkt ook af van die van de autochtone deelpopulatie. Veel allochtone herkomstgroeperingen in Nederland zijn relatief jong in vergelijking met de autochtone bevolkingsgroep (dit geldt zeker voor de Antilliaanse/Arubaanse bevolking). Hiervoor is al beschreven dat het als verdachte met de politie in aanraking komen samenhangt met leeftijd en geslacht (zie figuur 4.5). Dit verklaart een deel van de verschillen in registratiecijfers tussen de bevolkingsgroepen.
In 2013 was bijna twee derde van alle allochtone verdachten niet-westers.[7] Dit aandeel is in de periode 2007-2013 licht gedaald. Van de allochtone verdachten is het aandeel verdachten het hoogst onder de groep allochtonen van de tweede generatie. 3% van hen werd in 2013 als verdachte geregistreerd. Van de groep eerstegeneratieallochtonen was in 2013 het verdachtenpercentage 2,3%. Bij de groep allochtonen van de eerste generatie waren het de mannen met Antilliaanse/ Arubaanse herkomst die met 103 verdachten per 1.000 inwoners het vaakst verdacht werden van een misdrijf. Onder de groep tweedegeneratieallochtonen waren het de mannen met Marokkaanse herkomst die met 143 mannen per 1.000 inwoners het vaakst geregistreerd werden als verdachte. Hierbij moet wel bedacht worden dat de tweedegeneratieallochtonen gemiddeld jonger zijn. Dit geldt in het bijzonder voor niet-westerse allochtonen. Voor praktisch alle naar generatie onderscheiden herkomstgroepen is het relatieve aantal verdachten vergeleken met 2007 gedaald (zie tabel 4.9 in bijlage 4).

7 Westerse allochtoon: persoon afkomstig uit Europa (exclusief Turkije), Noord-Amerika, Oceanië, Indonesië of Japan. Niet-westerse allochtoon: persoon afkomstig uit Turkije, Afrika, Latijns-Amerika of Azië (exclusief Indonesië en Japan) (zie ook bijlage 7).

Figuur 4.6 Geregistreerde verdachten (unieke personen) in 2013* naar geslacht en herkomstgroepering, per 1.000 inwoners**

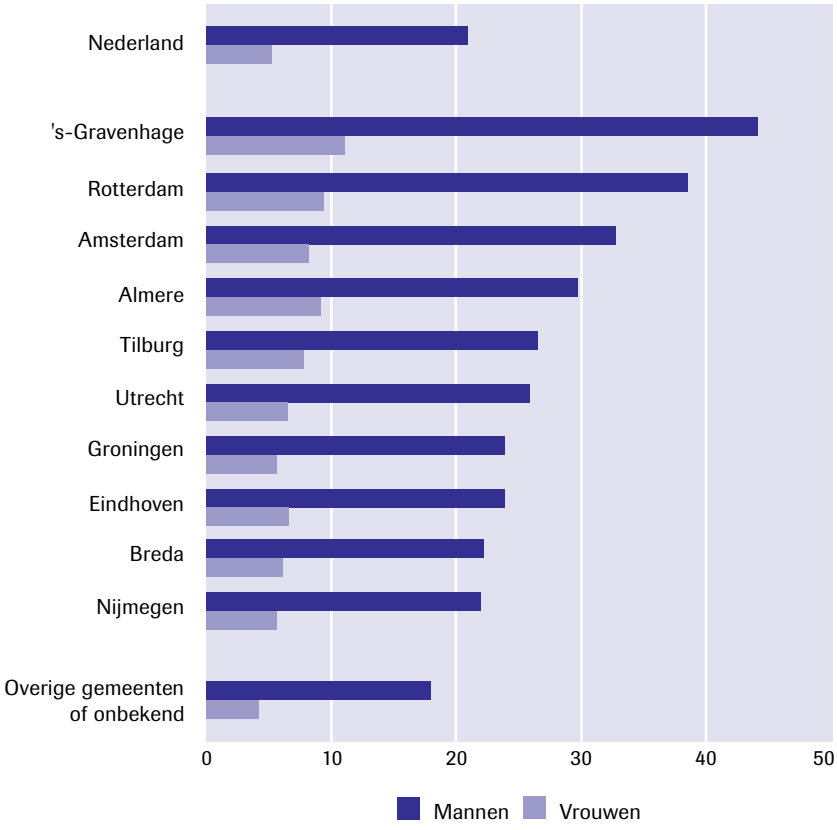

* Voorlopige cijfers.
** Van 12 jaar en ouder uit de betreffende groep.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.9 in bijlage 4.
Bron: CBS

Woongemeente

In 2013 woonden in Ede 10 verdachten per 1.000 inwoners van 12 jaar en ouder, het laagste aantal van de 25 grootste gemeenten. Voor heel Nederland gaat het om 13 verdachten per 1.000 inwoners van 12 jaar en ouder. In 's-Gravenhage, Rotterdam en Amsterdam woonde naar verhouding het hoogste aantal verdachten: respectievelijk 27, 24 en 20 per 1.000 inwoners. Zowel het aandeel mannelijke als vrouwelijke verdachten is in 's-Gravenhage meer dan twee keer zo hoog als het landelijk gemiddelde (zie figuur 4.7).

Figuur 4.7 Geregistreerde verdachten (unieke personen) in 2013* naar woongemeente en geslacht, per 1.000 inwoners**

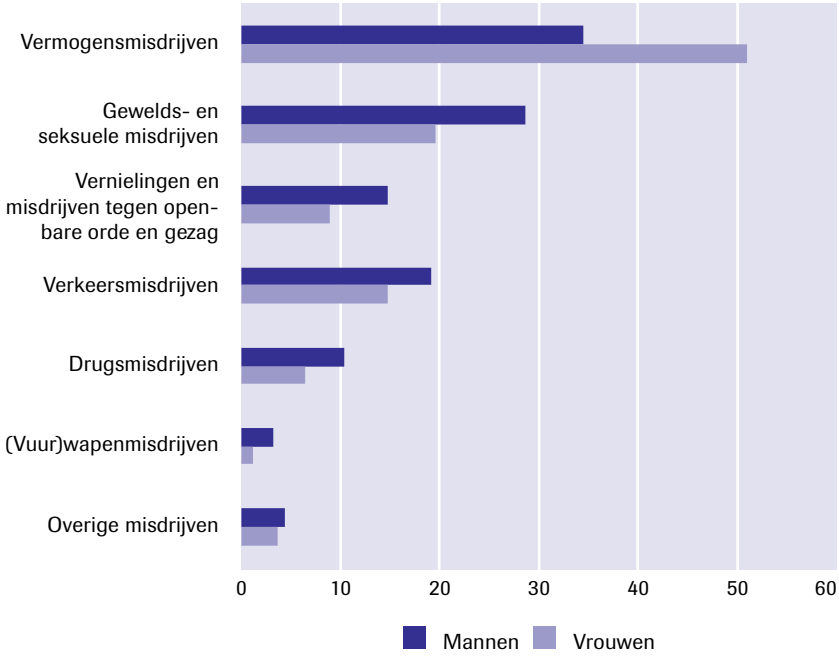
* Voorlopige cijfers.
** Van 12 jaar en ouder uit de betreffende woongemeente.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.10 in bijlage 4.
Bron: CBS

Recidive

Van alle verdachten in 2013 was 38% een first offender, dat wil zeggen dat een verdachte niet eerder door de politie geregistreerd is. In 2007 was dit nog 31%. Van alle mannelijke verdachten in 2013 registreerde de politie het merendeel (67%) al eerder voor een ander misdrijf. Van de vrouwelijke verdachten was ruim de helft (55%) nog niet eerder met de politie in aanraking gekomen (zie tabel 4.11 in bijlage 4).
In 2013 was in Nederland het gemiddelde aantal misdrijven per verdachte 1,41. Dit cijfer is een indicatie voor de recidivegraad van verdachten. In 2007 was het aantal misdrijven per persoon gemiddeld nog 1,54 (zie tabel 4.5 in bijlage 4).

Delictgroep en geslacht
Mannelijke en vrouwelijke verdachten verschillen niet alleen in de omvang en de ontwikkeling van criminaliteit, maar ook in de aard. Vermogensmisdrijven kennen naar verhouding het vaakst een vrouwelijke verdachte: van alle verdachten was in 2013 26% een vrouw (zie tabel 4.5 in bijlage 4). Dit verschilt nauwelijks van 2007. Drugs- en (vuur)wapenmisdrijven kennen (samen) naar verhouding het minst vaak een vrouwelijke verdachte: 12%. In 2013 was de helft van de door vrouwelijke verdachten gepleegde misdrijven een vermogensmisdrijf. Voor mannen was dit een derde (zie figuur 4.8).

Figuur 4.8 Geregistreerde verdachten (unieke personen) in 2013* naar delictaandeel en geslacht

* Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7 in bijlage 4.
Bron: CBS

4.4 Minderjarige verdachten

In deze paragraaf wordt apart aandacht besteed aan de deelpopulatie van (strafrechtelijk) minderjarige verdachten. Dit zijn jongeren in de leeftijdscategorie 12 tot en met 17 jaar. Op deze jongeren is in principe het jeugdstrafrecht van toepassing (zie ook hoofdstuk 2).

Evenals in paragraaf 4.3 wordt eerst aandacht besteed aan het totaal van geregistreerde verdachten, waarbij een persoon die binnen één jaar verschillende keren verdachte is voor verschillende delicten even zo vaak meetelt, en het aantal 'uniek' geregistreerde verdachten, waarbij een persoon die binnen één jaar verschillende keren verdachte is maar één keer meetelt.

4.4.1 Persoonskenmerken van alle minderjarige verdachten (totale aantal registraties)

Het totale aantal minderjarige verdachten daalde in de periode 2007-2013 van 98.000 naar 40.000. Dit is een daling van bijna 60%. Het aandeel minderjarige verdachten op het totale aantal verdachten nam af van 20% in 2007 naar 13% in 2013. Vooral het aantal verdachte jongens daalde in deze periode relatief sterk. Hun aandeel in het totale aantal verdachten nam af van 16% in 2007 naar 10% in 2013. Het aandeel verdachte meisjes in het totale aantal verdachten daalde naar verhouding minder, van 4% naar 2%. In 2013 was van alle minderjarige verdachten één op de vijf een meisje (zie tabel 4.12 in bijlage 4).
In 2013 werd 49% van de minderjarige verdachten geregistreerd voor vermogensmisdrijven, 23% voor vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag en 19% voor gewelds- en seksuele misdrijven. Vergeleken met 2007 is het aandeel minderjarigen die werden verdacht van vernielingen afgenomen, van gewelds- en seksuele misdrijven gelijk gebleven en voor vermogensmisdrijven toegenomen van 40% naar 49% (zie tabel 4.12 in bijlage 4).
Ruim een derde van alle in 2013 minderjarige verdachten had te maken met diefstal en inbraak zonder geweld. Vergeleken met 2007 is dit aandeel licht gestegen. Hierna volgt mishandeling, waarvoor 12% van alle minderjarige verdachten werd geregistreerd. De top 5 van misdrijven wordt verder gevormd door misdrijven tegen de openbare orde, vernieling en beschadiging (beide 10%) en diefstal en inbraak met geweld (5%). Vergeleken met 2007 is in de top 10 het aandeel geregistreerde minderjarige verdachten voor vernieling en beschadiging gedaald van 21% in 2007 naar 10% in 2013. Daartegenover staan (lichte) stijgingen van het aandeel geregistreerde minderjarige verdachten voor diefstal zonder geweld, openlijk geweld tegen personen, diefstal en inbraak met geweld, heling, bedreiging en softdrugs (zie tabel 4.13 in bijlage 4).

4.4.2 Persoonskenmerken van alle minderjarige verdachten (totale aantal unieke minderjarigen)

In deze subparagraaf wordt de populatie van de unieke minderjarige verdachten beschreven. Anders dan in paragraaf 4.4.1 wordt hier een minderjarige persoon die binnen één jaar verschillende keren als verdachte werd geregistreerd maar één keer meegeteld. Achtereenvolgens wordt ingegaan op geslacht en leeftijd, herkomst en woongemeente van de 'unieke' verdachten, en op de mate van recidive, de soort delicten die zij pleegden en het hoogst gevolgde opleidingsniveau.

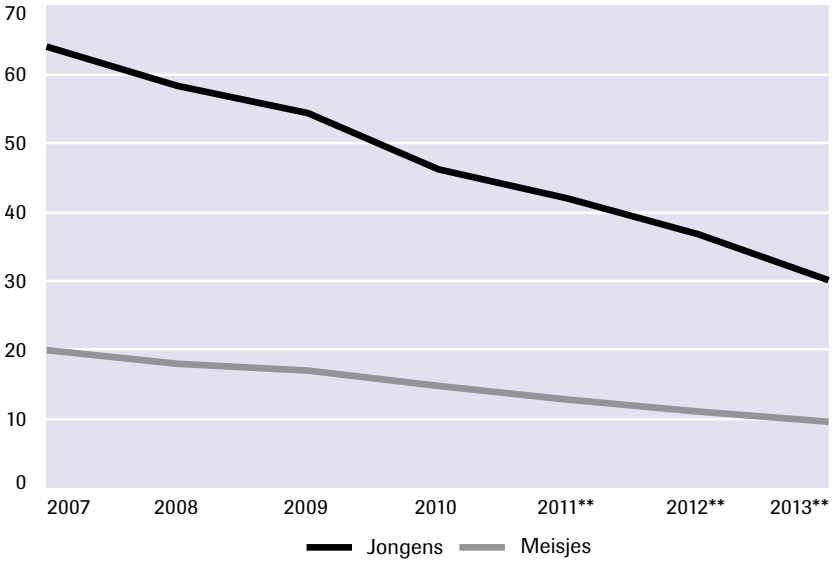
Geslacht en leeftijd

Het aantal minderjarige verdachten daalde in de periode 2007-2013 van bijna 53.000 naar 25.000. Dit is een daling van 53%. Waar verdachte minderjarigen in 2007 gemiddeld 1,9 keer geregistreerd werden als verdachte was dit in 2013 nog maar 1,6 keer. Het aandeel minderjarige verdachten op het totale aantal verdachten nam af van 16% in 2007 naar 11% in 2013. De verhouding verdachte jongens-meisjes bleef in de periode 2007-2013 nagenoeg onveranderd, maar er werden naar verhouding iets meer meisjes verdacht in 2013. Bijna een kwart van alle minderjarige verdachten was in 2013 een meisje.

Naar verhouding daalde het aantal verdachte jongens en meisjes even sterk. Per 1.000 jongens daalde het aantal verdachten in de periode 2007-2013 van 65 naar 30, terwijl het aantal verdachte meisjes in diezelfde periode daalde van 20 naar 9 per 1.000 meisjes (zie figuur 4.9).

Voor minderjarigen geldt dat hoe hoger de leeftijd is, hoe hoger het percentage verdachten. Van de 12- tot 14-jarige jongens werden er in 2013 16 per 1.000 door de politie geregistreerd, van de 15- tot 17-jarige jongens waren dit er bijna drie keer zoveel (44). De vergelijkbare aantallen bij de meisjes zijn respectievelijk 6 en 13 (zie tabel 4.8 in bijlage 4).

Figuur 4.9 Geregistreerde minderjarige verdachten (unieke personen) naar geslacht, per 1.000 inwoners*

* Van 12-17 jaar uit de betreffende groep.
** Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.15 in bijlage 4.
Bron: CBS

Herkomst en geslacht

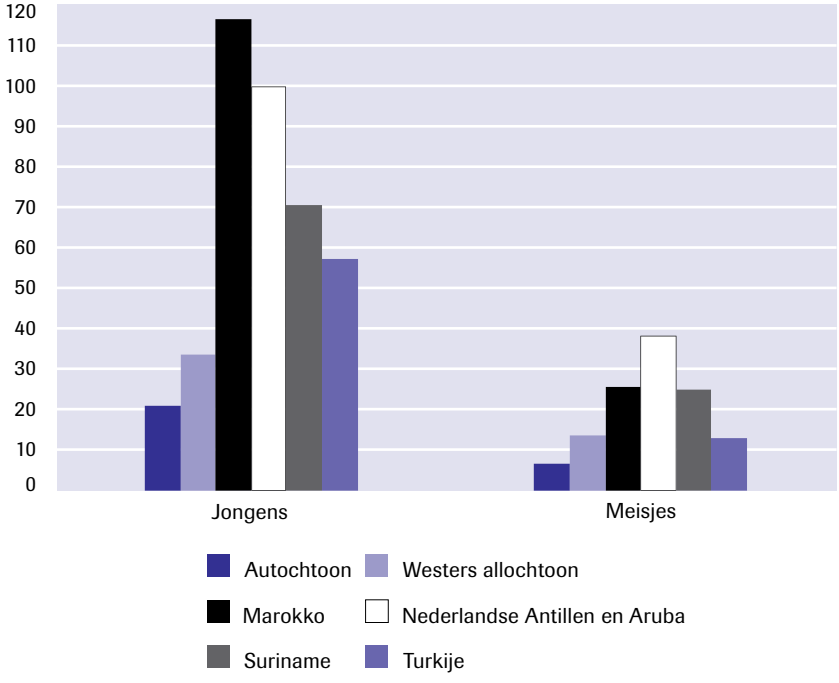
Van alle verdachte jongens in 2013 was 52,3% autochtoon. Dit aandeel is vergelijkbaar met de totale verdachtenpopulatie onder mannen (51,0%). Jongens met een Marokkaanse herkomst vormden in absolute zin de grootste groep onder de minderjarige allochtone verdachten. Ook wanneer het aantal verdachten wordt gerelateerd aan de bevolkingsomvang van de betreffende herkomstgroep van 12-17 jaar, blijken jongens met een Marokkaanse herkomst het sterkst vertegenwoordigd te zijn. In 2013 is 11,6% van alle jongens met een Marokkaanse herkomst als verdachte geregistreerd. In 2007 was dit nog 19,9%.

In de totale mannelijke verdachtenpopulatie waren, anders dan bij de minderjarigen, jongens met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst relatief het sterkst vertegenwoordigd. Het verdachtenpercentage van Antilliaanse/Arubaanse jongens (10%) verschilt nauwelijks van het verdachtenpercentage van Antilliaanse/Arubaanse mannen in totaal (9,5%).

Van alle Antilliaanse/Arubaanse meisjes in Nederland werd 3,8% als verdachte geregistreerd, waarmee zij onder de meisjes het hoogste aandeel verdachten hebben. Ze werden naar verhouding drie keer vaker als verdachte geregistreerd dan Turkse meisjes, en bijna zes keer vaker dan autochtone meisjes. Voor alle naar leeftijd en geslacht onderscheiden

herkomstgroepen geldt dat het aandeel verdachten in de periode 2007-2013 is gedaald (zie tabel 4.15 in bijlage 4).
In 2013 was 79% van alle allochtone minderjarige verdachten niet-westers. Dit aandeel is in de periode 2007-2013 licht toegenomen. Van de allochtone jongeren is het aandeel verdachten het hoogst onder de groep allochtonen van de tweede generatie. Gerelateerd aan de bevolkingsomvang verschilt het verdachtenpercentage van de eerstegeneratieallochtonen echter nauwelijks van de tweedegeneratieallochtonen.
Eerstegeneratiejongeren met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst en Marokkaanse herkomst waren het sterkst vertegenwoordigd onder de verdachte allochtone jongeren (zie tabel 4.15 in bijlage 4). Voor alle naar generatie en strafrechtelijke minder- en meerderjarigheid onderscheiden herkomstgroepen is het relatieve aantal verdachten vergeleken met 2007 gedaald.

Figuur 4.10 Geregistreerde minderjarige verdachten (unieke personen) in 2013* naar geslacht en herkomstgroepering, per 1.000 inwoners**

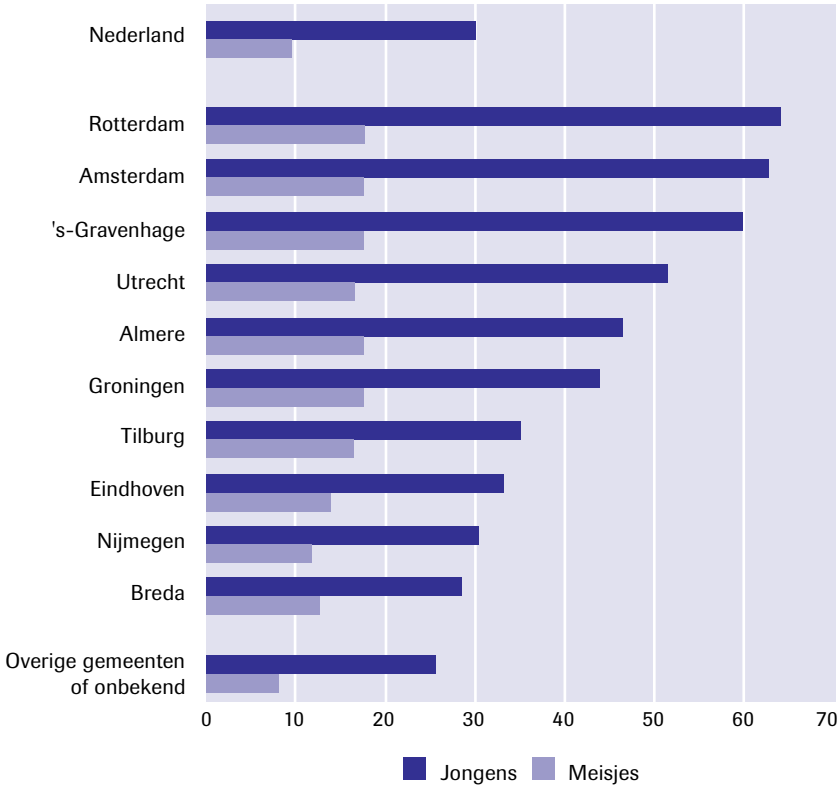

* Voorlopige cijfers.
** Van 12-17 jaar uit de betreffende groep.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.15 in bijlage 4.
Bron: CBS

Woongemeente
In 2013 woonden in de gemeente Zwolle 17 minderjarige verdachten per 1.000 inwoners van 12-17 jaar, het laagste aantal van de 25 grootste gemeenten. Voor heel Nederland gaat het om 20 minderjarige verdachten per 1.000 inwoners van 12-17 jaar. Amsterdam en Rotterdam (beide 41) telden het hoogste aantal. Het aantal verdachte jongens lag in Rotterdam (64), Amsterdam (63) en 's-Gravenhage (60) twee keer zo hoog als het landelijk gemiddelde van 30 jongens per 1.000. In Dordrecht woonden naar verhouding de meeste verdachte meisjes. Per 1.000 Dordrechtse meisjes werden er 21 als verdachte van een misdrijf geregistreerd. Dit is twee keer zoveel als het landelijk gemiddelde (zie figuur 4.17).

Recidive
In 2013 zijn 12.200 minderjarige first offenders geregistreerd. Dit is bijna 20% minder dan in 2007. Van alle minderjarige verdachten in 2013 was 49% first offender. Het aantal recidivisten is in de periode 2007-2013 met 66% afgenomen, waardoor hun aandeel in het totaal van drie kwart naar de helft is gedaald (zie tabel 4.17 in bijlage 4).
In 2013 was in Nederland het gemiddeld aantal misdrijven per minderjarige verdachte 1,59. Zoals al eerder werd opgemerkt, is dit cijfer een indicatie voor de recidivegraad van verdachten. In 2007 was het aantal misdrijven per minderjarige gemiddeld nog 1,85 (zie tabel 4.12 in bijlage 4).

Figuur 4.11 Geregistreerde minderjarige verdachten (unieke personen) in 2013* naar woongemeente en geslacht, per 1.000 inwoners**

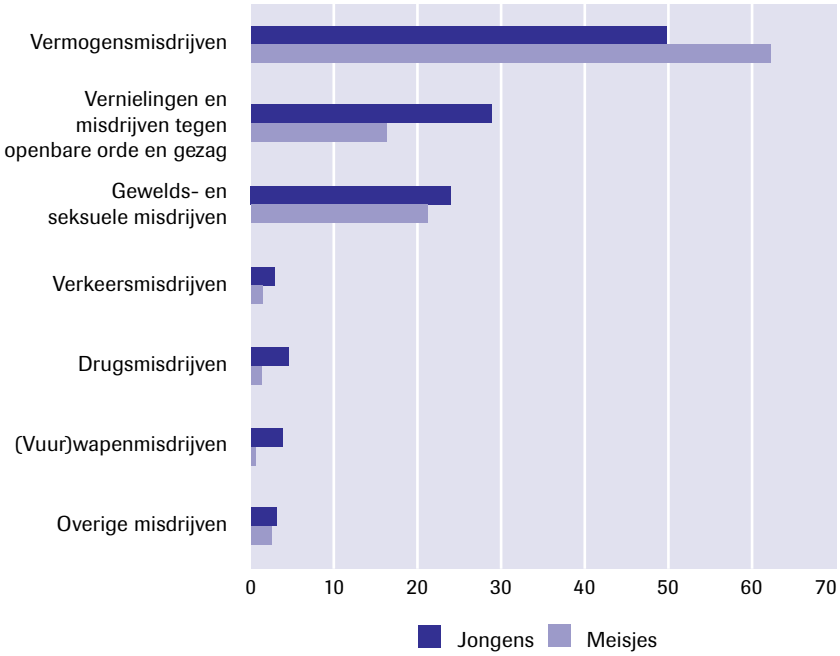

* Voorlopige cijfers.
** Van 12-17 jaar uit de betreffende groep.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.16 in bijlage 4.
Bron: CBS

Delictgroep

In paragraaf 4.3.1 is al opgemerkt dat mannen en vrouwen verschillen qua omvang, ontwikkeling en aard van gepleegde criminaliteit. Dit beeld is voor jongens en meisjes niet anders. In 2013 werd 62% van de verdachte meisjes geregistreerd voor vermogensmisdrijven, tegen 50% van de verdachte jongens. Jongens kwamen naar verhouding meer met de politie in aanraking voor vernieling, 29% van de jongens tegen 16% van de meisjes. Ook verkeersmisdrijven en drugsmisdrijven laten een hoger aandeel bij jongens zien dan bij meisjes, maar hier zijn de verschillen minder groot (zie figuur 4.12).

Figuur 4.12 Geregistreerde minderjarige verdachten (unieke personen) in 2013* naar delictaandeel en geslacht

* Voorlopige cijfers.

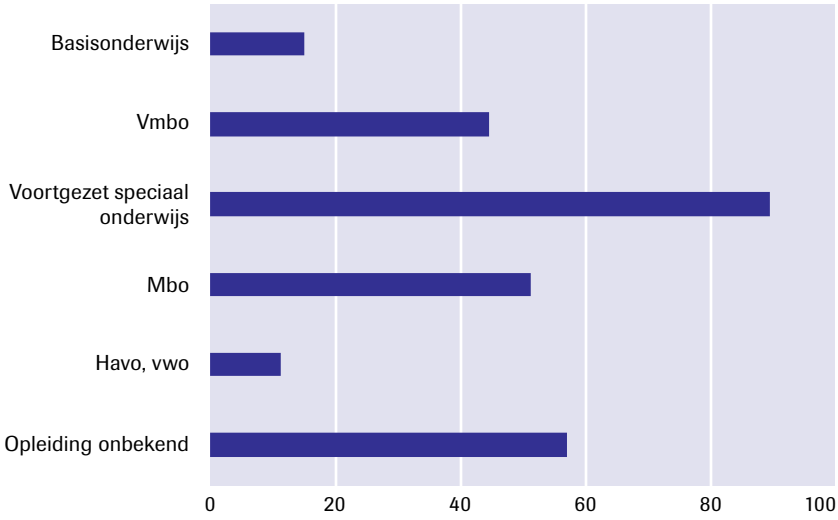
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.14 in bijlage 4.

Bron: CBS

Opleidingsniveau

Van 2007 tot 2011 is van minderjarigen het opleidingsniveau bekend (zie tabel 4.18 in bijlage 4). Het opleidingsniveau staat gelijk aan de opleiding die de minderjarigen op het moment volgen of de hoogste opleiding die ze (met of zonder diploma) gevolgd hebben. Ruim 40% van de minderjarige verdachten had in 2011 vmbo als hoogste opleidingsniveau. Naar verhouding waren het echter de jongens en meisjes met voortgezet speciaal onderwijs als hoogste opleidingsniveau die in 2011 het vaakst geregistreerd werden als verdachte van een misdrijf. Minderjarigen met havo/vwo als hoogste opleidingsniveau worden relatief het minst geregistreerd als verdachte.

Figuur 4.13 Geregistreerde minderjarige verdachten (unieke personen) in 2011* naar hoogst gevolgde opleiding, per 1.000 inwoners**

* Voorlopige cijfers.

** Van 12-17 jaar uit de betreffende groep.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.18 in bijlage 4.

Bron: CBS

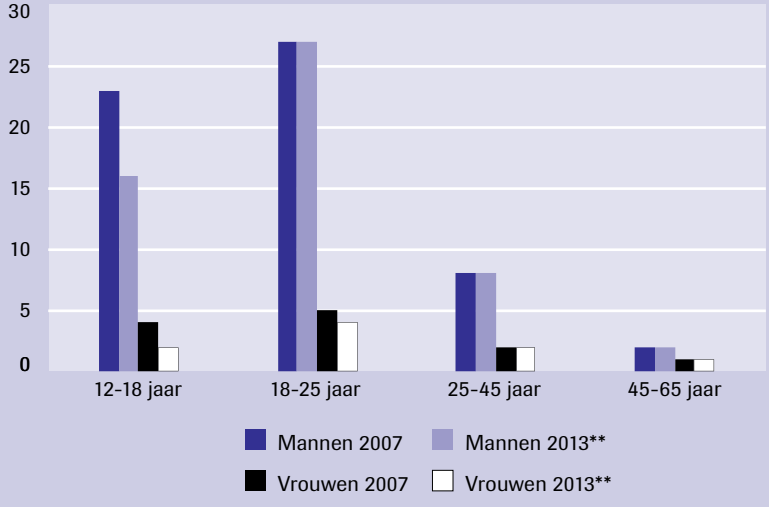
Minder verdachten voor woninginbraak geregistreerd

Tussen 2007 en 2013 daalde het aantal geregistreerde verdachten (unieke personen) voor woninginbraak met 13%. In 2013 registreerde de politie hiervoor 7.700 verdachten, tegen 8.900 in 2007. In dezelfde periode steeg het aantal geregistreerde woninginbraken (inclusief pogingen daartoe) van 68.000 naar ruim 87.000. De stijgende trend van woninginbraak wijkt af van de trend van de totale door de politie geregistreerde criminaliteit. Deze laatste daalde in de afgelopen 7 jaren met 17%.

Woninginbraak is vooral zaak van meerderjarige mannen

Van alle in 2013 verdachten van woninginbraak was 87% een man. Een even hoog aandeel van de verdachten was meerderjarig. Wanneer rekening wordt gehouden met de omvang van de bevolking naar geslacht en leeftijdsgroep komen verdachten van woninginbraak het meest voor in de groep 18-25 jaar. Van deze leeftijdsgroep registreerde de politie er 15 per 10.000 in 2013 voor woninginbraak. Dat is 1,7 keer zoveel als uit de groep van 12-18 jaar en 3 keer zoveel als uit de groep 25-45 jaar. Het aantal verdachten van woninginbraak ouder dan 45 jaar is verwaarloosbaar klein. Vergeleken met 2007 is in 2013 vooral woninginbraak door mannelijke verdachten uit de groep van 12-18 jaar gedaald. Bij vrouwelijke verdachten is zowel in de leeftijdsgroep 12-18 als in de leeftijdsgroep 18-25 jaar sprake van een daling.

Figuur **Geregistreerde verdachten (unieke personen) van woninginbraak, naar geslacht en leeftijd, per 10.000 inwoners***

* Van dezelfde bevolkingsgroep.
** Voorlopige cijfers.

Aandeel allochtone woninginbrekers gestegen

Van alle 7.700 in 2013 verdachten van woninginbraak is 61% allochtoon. In 2007 was hun aandeel nog 48%. De stijging van het aandeel van allochtone verdachten komt zowel door een toename van het aantal allochtone verdachten als door een afname van het aantal autochtone verdachten van woninginbraak.
Naar verhouding registreerde de politie veel verdachte woninginbrekers van Marokkaanse herkomst. In 2013 waren het er 1.430. Dit is 19% van alle geregistreerde verdachten voor dit misdrijf.
Na correctie voor de omvang van de verschillende bevolkingsgroepen hebben Marokkaanse mannen in de leeftijdsgroep 18-25 met 286 verdachten per 10.000 inwoners het hoogste aandeel als verdachte van woninginbraak.
Ook in de leeftijdscategorie 12-18 jaar zijn Marokkaanse jongens met 131 per 10.000 relatief sterk vertegenwoordigd. Vergeleken met 2007 is vooral het relatieve aandeel mannelijke Marokkaanse verdachten in de leeftijd van 18 tot 25 jaar toegenomen.

5 Vervolging

R.F. Meijer en A.Th.J. Eggen[1]

- In 2013 werden 209.000 misdrijfzaken bij het Openbaar Ministerie (OM) ingeschreven. Dit is een daling van 23% ten opzichte van 2007. In 2013 was het aantal ingeschreven zaken het laagst.
- Het aantal uitgebrachte dagvaardingen in 2013 bedroeg 114.000. Dit is 28% minder dan het aantal dagvaardingen in 2007. Het percentage dagvaardingen van alle door het OM behandelde misdrijfzaken is in 2013 50%.
- Het OM heeft sinds de invoering van de wet OM-afdoening in 2008 ruimere mogelijkheden om zaken zelfstandig af te doen. Het OM deed in 2013 37% van de zelf afgedane misdrijfzaken (112.000 in 2013) af met een strafbeschikking. Eén op de negen zaken eindigde met een aanbod voor een transactie en één op de drie met een onvoorwaardelijk sepot.
- In 2013 werd de strafbeschikking 42.000 keer opgelegd. In verreweg de meeste gevallen wordt de bestrafte verplicht tot betaling van een geldsom. Bij een minderheid van zaken wordt een taakstraf opgelegd. Bij transacties in misdrijfzaken werd de voorwaarde betaling geldsom eveneens het vaakst (54%) aangeboden. Bij minderjarige verdachten kwam het aanbod met de voorwaarde van een taakstraf het meest voor (67%).
- Het aantal technische sepots is tussen 2007 en 2013 met 62% toegenomen tot 24.000 in 2013. Bij vier van de vijf technische sepots is er te weinig bewijs om tot vervolging over te kunnen gaan. Het aantal onvoorwaardelijke beleidssepots nam met 52% toe tot 15.000 in 2013. Ook het aantal voorwaardelijke beleidssepots nam sterk toe, namelijk met 76% tot 10.000.
- De gemiddelde doorlooptijd stijgt. In 2013 was de gemiddelde doorlooptijd van door het OM afgedane misdrijfzaken 17 weken, bij de minderjarigen was dit 13 weken.

Het vorige hoofdstuk bevatte onder meer een beschrijving van de populatie van personen die door de politie als verdachte van het plegen van een misdrijf zijn geregistreerd. De officier van justitie besluit, op grond van de resultaten van het opsporingsonderzoek, of een verdachte wordt vervolgd (zie hoofdstuk 2). In het voorliggende hoofdstuk staat de fase van vervolging van verdachten in misdrijfzaken[2] centraal.
In 2008-2009 is het OM na een experimentele periode gestart met het overhevelen van misdrijfzaken vanuit het oude bedrijfsprocessen-systeem COMPAS naar GPS, het nieuwe Geïntegreerd Processysteem Strafrecht. Tegelijkertijd introduceerde men een nieuwe aanpak voor de GPS-zaken. Het OM registreert processen-verbaal later, keurt een deel van

1 Met dank aan A.W.M. van der Heijden en J. de Ridder van het Parket-Generaal voor hun bijdrage aan dit hoofdstuk.
2 Misdrijfzaken zijn strafzaken tegen verdachten van een misdrijf die, als zij niet door het OM zelf worden afgedaan, worden behandeld door een strafrechter. Een enkele maal gaat het niet om een misdrijf, maar om een overtreding, omdat er economische overtredingen zijn die door de strafrechter worden afgehandeld.

de instroom af en registreert deze vervolgens niet meer. Overdrachten worden niet meer als een nieuwe zaak geregistreerd bij het ontvangende parket. GPS-zaken worden door het OM niet meer gevoegd (ad informandum of ter berechting), maar afgedaan door het OM zelf of gedagvaard. De eerste GPS-zaken waren de relatief eenvoudige standaardzaken, die het grootste deel van de misdrijfzaken uitmaken; de complexe zaken, bijvoorbeeld zaken die door de meervoudige kamer behandeld worden of zaken tegen minderjarige verdachten, behielden voorlopig de oude werkwijze en registratie in COMPAS (zie ook bijlage 3). Zowel de nieuwe aanpak van GPS-zaken als de implementatie van en het leren werken met een nieuw systeem hadden invloed op de aantallen zaken en hun behandelduur. De effecten waren in 2010 het grootst, omdat in dat jaar het grootste aantal zaken over is gegaan naar het nieuwe registratiesysteem. In 2011 waren deze effecten uitgewerkt. Het aantal ingeschreven zaken steeg weer met 8%.[3]

Behalve bovengenoemde opmerking over het GPS-systeem is een tweede opmerking bij het duiden van de cijfers van belang. Anders dan in de vorige editie van deze publicatie is in het totaal OM-afdoeningen niet het aantal geslaagde executies van de strafbeschikking geteld maar het aantal opgelegde beschikkingen. Zoals reeds in hoofdstuk 1 is aangegeven, kan de strafbeschikking, behalve op het moment van een geslaagde executie, ook op het moment van eerste beoordeling door het OM worden geteld. In dit laatste geval spreken we van de 'opgelegde' strafbeschikking. In een aparte box in dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de relatie tussen de opgelegde strafbeschikkingen en de aangeboden transacties (zie ook hoofdstuk 2 en hoofdstuk 8).

In paragraaf 5.1 wordt de vervolging in misdrijfzaken tegen alle verdachten (minder- en meerderjarigen en rechtspersonen) behandeld.[4] Achtereenvolgens wordt ingegaan op de aard, omvang en ontwikkeling van de ingeschreven en afgedane misdrijfzaken, en op de wijzen van afdoening van deze zaken door het Openbaar Ministerie (OM). Paragraaf 5.2 kent dezelfde opbouw, maar gaat uitsluitend over misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten.

3 Bron: Jaarverslagen OM. Volgens de jaarverslagen OM verklaart de invoering van GPS in 2009 42% van de instroomdaling en in 2010 ongeveer een derde. Als mogelijke andere factoren die een daling kunnen hebben veroorzaakt, noemt het OM onder meer de vermindering van de veelvoorkomende criminaliteit, de Basisvoorziening Handhaving bij de politie en het steeds vaker succesvol afhandelen van zaken door middel van een strafbeschikking. De stijging van 2011 kan deels worden toegeschreven aan het feit dat de effecten van de invoering van GPS zijn uitgewerkt en deels aan de toename van het aantal aangehouden verdachten door de politie.

4 Naast de tabellen in bijlage 4 zijn op de websites van WODC en CBS aparte Excel-tabellen opgenomen met cijfers die verder teruggaan dan de hier beschreven periode, gedetailleerdere uitsplitsingen bevatten, en naast de absolute aantallen ook percentages weergeven.

5.1 Misdrijfzaken tegen alle verdachten

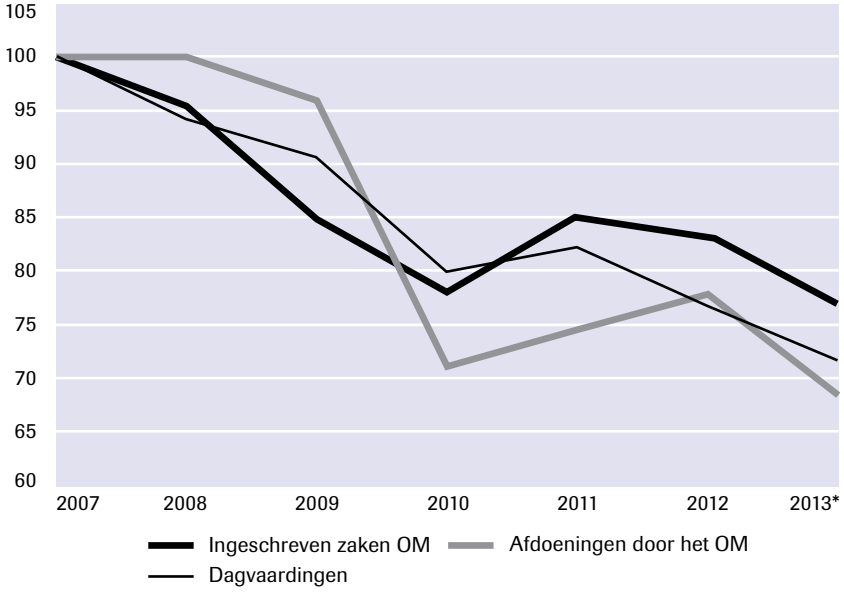
Na afronding van het opsporingsonderzoek beslist de opsporingsinstantie of een opgemaakt proces-verbaal wordt doorgezonden naar het OM voor verdere vervolging. De officier van justitie bepaalt of een zaak aan de rechter wordt voorgelegd of dat deze door het OM zelf wordt afgedaan. Het aantal uitgebrachte dagvaardingen in 2013 bedroeg 114.000. Dit is 28% minder dan het aantal dagvaardingen in 2007. Het percentage dagvaardingen van alle door het OM behandelde misdrijfzaken is in 2013 50%. Met andere woorden, het OM doet de helft van alle misdrijfzaken zelf af en brengt de andere helft voor de rechter (zie tabel 5.1 in bijlage 4). In dit hoofdstuk wordt niet nader ingegaan op gedagvaarde zaken; die komen aan de orde in het volgende hoofdstuk (berechting). De rest van deze paragraaf behandelt de door het OM zelfstandig afgedane misdrijfzaken.

Een misdrijfzaak is een bij het OM ter (verdere) afhandeling ingeschreven proces-verbaal tegen één verdachte wegens één of meer misdrijven. Een misdrijfzaak kan dus meer dan één misdrijf bevatten. Voor de indeling in delictcategorieën worden dergelijke zaken gerekend tot het misdrijf waarop in de wet de hoogste straf staat. Bij gelijke straffen is het eerstgenoemde delict gekozen.
Een verdachte kan een natuurlijk persoon of een rechtspersoon zijn. In het strafrecht wordt voor natuurlijke personen onderscheid gemaakt tussen strafrechtelijk minderjarige verdachten (12-17 jaar) en strafrechtelijk meerderjarige verdachten (18 jaar en ouder). Deze paragraaf behandelt de misdrijfzaken tegen alle verdachten tezamen.

5.1.1 Ingeschreven misdrijfzaken

In de periode 2007-2013 is het aantal bij het OM ingeschreven misdrijfzaken gedaald van 273.000 naar 209.000, een daling van 23% (zie figuur 5.1). In 2007 is het aantal ingeschreven zaken het hoogst, en – na een dip in 2010 – in 2013 het laagst. Zoals hiervoor is aangegeven, zijn in 2010 de effecten van de invoering van en registratie in GPS het meest merkbaar. Voorts heeft de wet OM-afdoening een steeds groter effect op de instroom, doordat het CJIB steeds meer strafbeschikkingen namens het OM afhandelt. Alleen als de bestrafte verzet aantekent of de executie mislukt, stromen die zaken nog in bij het OM. Er treedt in deze periode een verschuiving op in zowel de verdeling naar type verdachte als misdrijf.

Figuur 5.1 Bij het OM ingeschreven en afgedane misdrijfzaken, index 2007=100

* Voorlopige cijfers.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.1 in bijlage 4.
Bron: CBS

Van alle in 2013 ingeschreven verdachten is 88% meerderjarig, 10% minderjarig en 2% een rechtspersoon. Vergeleken met 2007 neemt het aandeel mannen, maar vooral het aandeel vrouwen in relatieve zin toe. Het aandeel rechtspersonen, en vooral het aandeel minderjarige verdachten, zowel jongens als meisjes, neemt af (zie tabel 5.1 in bijlage 4).
De bovenbeschreven daling van het geregistreerde aantal ingeschreven zaken ten opzichte van 2007 kan vooral worden toegeschreven aan verkeersmisdrijven (-46%), vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (-43%) en gewelds- en seksuele misdrijven (-18%). Het aantal vermogensmisdrijven daalt niet. Ruim 35% van de in 2013 ingeschreven misdrijfzaken betreft een vermogensmisdrijf (27% in 2007). Het aandeel ingeschreven misdrijfzaken in 2013 wegens vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag is 11% (was 15%), wegens gewelds- en seksuele misdrijven 21% (was 19%) en dat van de verkeersmisdrijven 14% (was 19%) (zie tabel 5.2 in bijlage 4).

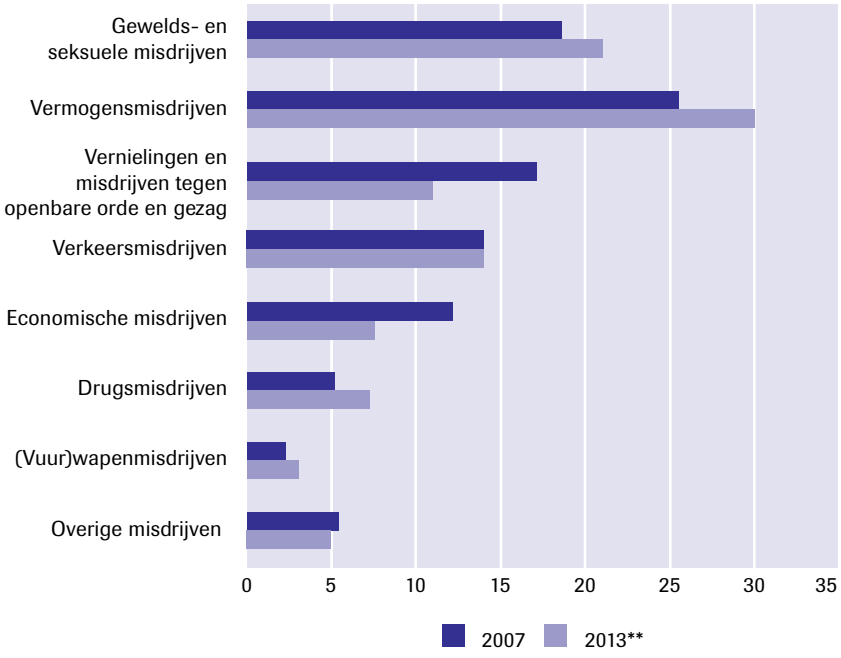
5.1.2 Door het OM afgedane misdrijfzaken

Er bestaat in Nederland geen vervolgingsplicht (zie hoofdstuk 2). De officier van justitie beslist op grond van door het justitiële beleid aangegeven criteria of de zaak aan de rechter wordt voorgelegd. Zo niet, dan doet het OM de misdrijfzaak met een eigen beslissing af. Deze paragraaf behandelt de door het OM zelfstandig afgedane misdrijfzaken. Het aantal in een jaar afgedane misdrijfzaken is overigens niet precies hetzelfde als het aantal in dat jaar ingeschreven zaken. Het OM behandelt ook zaken van voorgaande jaren en sommige zaken pas in het jaar daarna of nog later.[5]
In 2013 was het aantal afdoeningen door het OM 112.000. Dit is een afname met 8% ten opzichte van 2007. De daling in het aantal afdoeningen door het OM wordt, evenals bij de instroom, deels verklaard door de invoering van GPS en de wet OM-afdoening. Van alle door het OM zelfstandig afgedane misdrijfzaken in 2013 ging het in 77% om een man, in 19% om een vrouw en in 3% om een rechtspersoon (zie tabel 5.1).

Het aandeel vermogensmisdrijven in het totaal van de OM-afdoeningen neemt toe van 26% in 2007 naar 30% in 2013. Ook het aandeel gewelds- en seksuele misdrijven neemt toe: van 19% naar 21%, evenals het aandeel drugsmisdrijven (5% naar 7%). De aandelen vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (van 17 naar 11%), en economische delicten (van 12 naar 8%) dalen, terwijl het aandeel van verkeersmisdrijven gelijk blijft (14%) (zie figuur 5.2).

5 Zie voor doorlooptijden van misdrijfzaken paragraaf 5.3.

Figuur 5.2 Percentage door het OM afgedane misdrijfzaken* naar soort misdrijf

* Een zaak is door het OM afgedaan als er een OM-beslissing tot sepot, transactie, voeging, overdracht of strafbeschikking is. Bij de transactie gaat het om de aangeboden transacties. Bij de strafbeschikking gaat om het aantal opgelegde strafbeschikkingen.

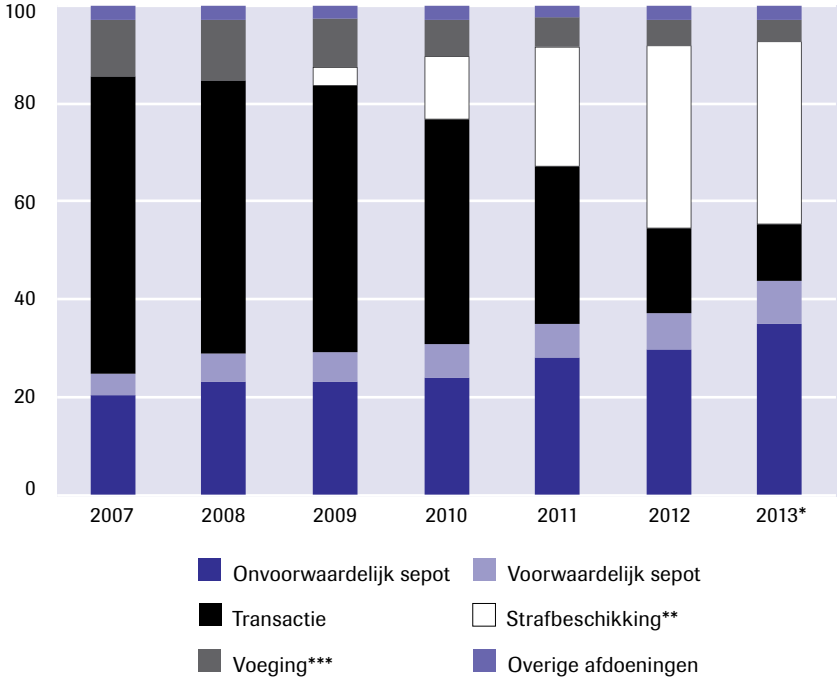
** Voorlopige cijfers.

Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.3 in bijlage 4.

Bron: CBS

In 2013 seponeerde het OM bijna twee op elke vijf afgedane misdrijfzaken. Eén op de zes zaken werd afgedaan met een aanbod voor een transactie en bijna twee op de vijf met een strafbeschikking. De verhouding tussen de verschillende wijzen van afdoening door het OM is in de periode 2007-2013 geheel veranderd. De aandelen transacties, voegingen en overdrachten namen af, terwijl het aandeel sepots en het aandeel strafbeschikkingen navenant toenamen (zie figuur 5.3). Hieronder wordt nader ingegaan op de verschillende afdoeningswijzen door het OM.

Figuur 5.3 Percentage door het OM afgedane misdrijfzaken naar wijze van afdoening

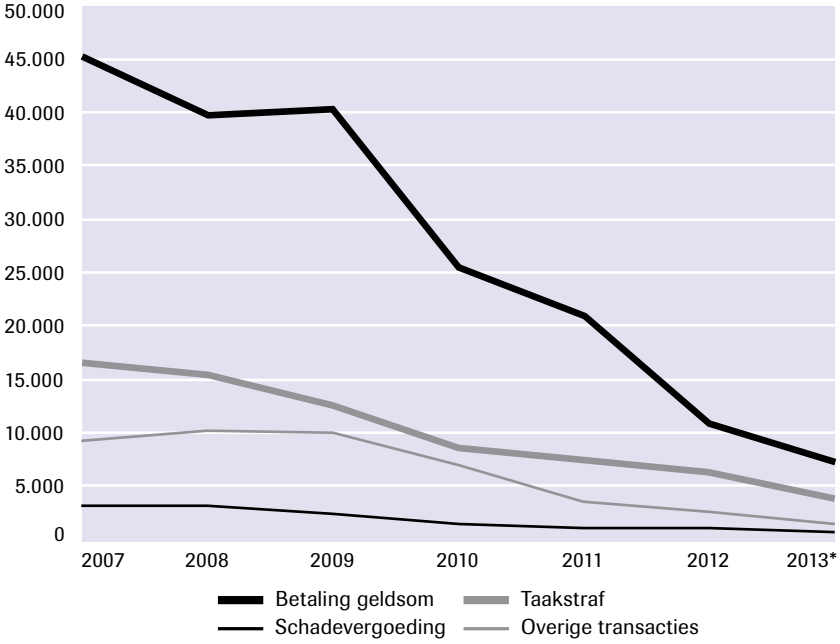

* Voorlopig cijfers.
*** Ter berechting en ad informandum.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.4 in bijlage 4.
Bron: CBS

Afdoening door transactie

In de periode 2007-2013 daalde het aantal aangeboden transacties met 82% van 74.000 tot 13.000. Dit is 12% van alle afdoeningen OM. Ruim de helft van de aangeboden transacties bestaat uit het betalen van een geldsom. Het aantal aangeboden transacties betaling geldsom daalde in deze periode ongeveer even sterk als het totale aantal aangeboden transacties. Het aantal aangeboden transacties met als voorwaarde het uitvoeren van een taakstraf is in de periode 2007-2013 met 77% gedaald. In 2013 had 29% van de aangeboden transacties de voorwaarde taakstraf (zie figuur 5.4).

Figuur 5.4 Soort transactie OM

* Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.4 in bijlage 4.
Bron: CBS

Bijna 40% van de transacties met het aanbod om een geldsom te betalen betreft een vermogensmisdrijf (zie tabel 5.6 in bijlage 4). Bij de transacties met het aanbod voor een taakstraf gaat het vrijwel even vaak om een vermogensmisdrijf (41%), gevolgd door een vijfde voor gewelds- en seksuele misdrijven en minder dan een vijfde voor vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag (zie tabel 5.7 in bijlage 4).

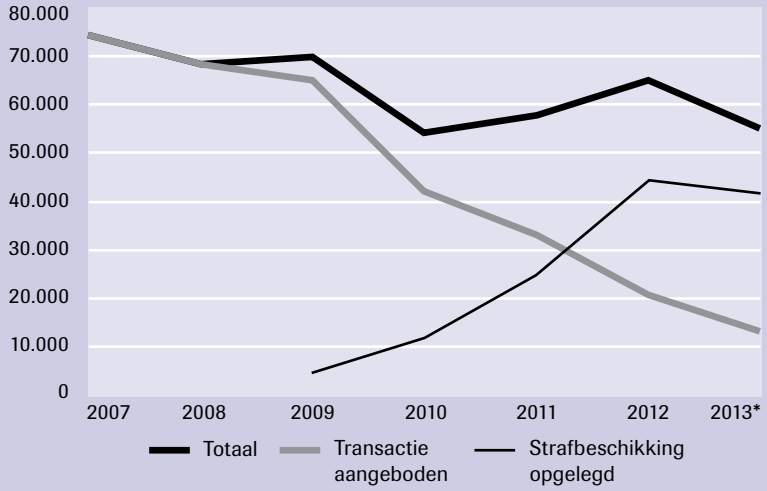
Afdoening door strafbeschikking
Sinds februari 2008 mag het OM door de inwerkingtreding van de Wet OM-afdoening zelf straffen opleggen aan verdachten middels een strafbeschikking. De bedoeling is dat de strafbeschikking de transactie op termijn vervangt (zie hoofdstuk 2). Een deel van de misdrijfzaken die voorheen aan de rechter werden voorgelegd, wordt tegenwoordig door het OM zelf afgedaan. Bij rijden onder invloed legt in de meeste gevallen het CJIB namens het OM een strafbeschikking op. Die zaken stromen dus gewoonlijk niet meer in bij het OM. Dit gebeurt wel in geval van verzet of mislukte executie.

Omdat de invoering van de strafbeschikking gefaseerd plaatsvindt, is het aandeel van de opgelegde strafbeschikking in de afdoeningen door het OM de afgelopen jaren gestaag toegenomen: van minder dan 5.000 in 2009 naar 44.000 in 2012. In 2013 heeft deze stijgende trend zich niet doorgezet: het aantal opgelegde strafbeschikkingen komt dan uit op 42.000 (6% lager dan 2012). In 2013 is dit 37% van het totaal aantal afdoeningen door het OM. In 2012 was het aandeel van de afdoeningen middels een strafbeschikking even groot (zie tabel 5.4 in bijlage 4). Wordt onderscheid gemaakt naar delict, dan valt op te merken dat de telling bij de opgelegde strafbeschikkingen in 2013 het grootst is voor de verkeersmisdrijven; 29%. In 2009 en 2010 was het percentage bij de verkeersmisdrijven bijna 100%, hetgeen niet verwonderlijk is gezien het feit dat de strafbeschikking in deze jaren alleen nog maar voor dit type misdrijf, in het bijzonder rijden onder invloed, kon worden opgelegd (bron: jaarbericht CJIB). Bij 25% ging het om een vermogensmisdrijf in 2013 (zie tabel 5.8 in bijlage 4).
Indien de bestrafte tegen de strafbeschikking tijdig verzet aantekent, kan het OM besluiten om de zaak alsnog te seponeren, de strafbeschikking te wijzigen of de bestrafte op te roepen ter zitting. In het laatste geval kan de rechter het verzet honoreren en de strafbeschikking vernietigen of het verzet ongegrond verklaren en een sanctie opleggen. In beide gevallen komt de beschikking te vervallen. In 2009 zijn uiteindelijk 2.100 door het OM opgelegde strafbeschikkingen afgehandeld, dat wil zeggen dat er sprake is van executie van de strafbeschikking. Een executie houdt in dat de opgelegde sanctie door het CJIB ten uitvoer is gelegd en dit door het OM geregistreerd is. In 2013 bedroeg het aantal ten uitvoer gelegde strafbeschikkingen ruim 13.000, dat is 36% lager dan de 20.400 in 2012.

Ontwikkeling opgelegde strafbeschikkingen in vergelijking tot aangeboden transacties

OM-strafbeschikkingen komen voor een belangrijk deel in de plaats van OM-transacties. Deed het OM in 2008 – net voor de introductie van de strafbeschikking – nog 68.000 zaken (56% van de zelfstandig door het OM afgedane zaken) via een transactieaanbod af, in 2013 werden nog slechts 13.000 zaken (12%) via deze wijze afgedaan. Hier tegenover staat dat er steeds meer strafbeschikkingen werden opgelegd. In die zin lijkt de strafbeschikking de transactie voor een groot deel te hebben vervangen (zie de figuur op de volgende pagina en hoofdstuk 8).

Figuur **Ontwikkeling opgelegde strafbeschikkingen en aangeboden transacties**

* Voorlopige cijfers.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.4 in bijlage 4.
Bron: CBS (aangeboden transacties); WODC (opgelegde strafbeschikkingen)

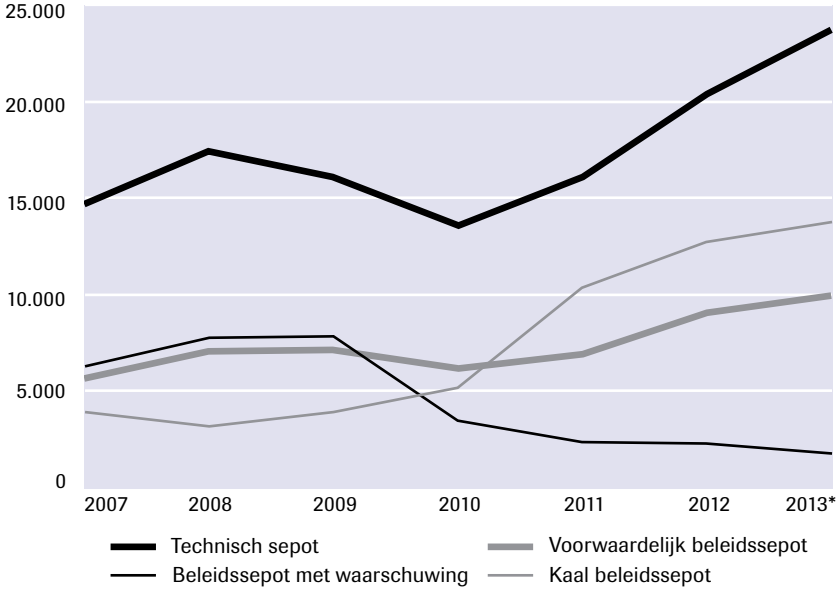
Afdoening door seponering

Het aantal sepots (onvoorwaardelijk en voorwaardelijk) steeg van 30.000 in 2007 naar 49.000 in 2013. Daarmee is het aantal sepots in de periode 2007-2013 gestegen met 61%. Bijna de helft van de sepots zijn technische sepots. Het aantal technische sepots is in 2013 gestegen tot 24.000. Ten opzichte van 2007 is dit een stijging met 62%. Van de sepots in 2013 was ruim de helft een voorwaardelijk of onvoorwaardelijk beleidssepot.

Het totale aantal beleidssepots is in 2013 gestegen tot 25.000, een stijging met 61% ten opzichte van 2007. Bij de onvoorwaardelijke beleidssepots onderscheiden we sepots met waarschuwing en kale sepots. De beleidssepots met waarschuwing zijn de afgelopen jaren geleidelijk grotendeels vervangen door voorwaardelijke sepots. In juridisch opzicht is deze afdoeningsvorm minder vrijblijvend, omdat het niet voldoen aan de voorwaarde(n) kan leiden tot vervolging en strafoplegging. De opgelegde voorwaarden worden door het OM veelal bepaald in samenspraak met gemeenten en andere ketenpartners. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar de strafrechtelijke aspecten maar ook naar de maatschappelijke context waarin het delict is gepleegd, teneinde te komen tot een betekenisvolle interventie. Het aantal voorwaardelijke sepots is tussen 2007 en 2013 met 76% toegenomen tot bijna 10.000, terwijl het aantal beleidssepots met waarschuwing met 72% is gedaald tot minder dan 2000. Een kaal sepot is een sepot zonder waarschuwing en zonder voorwaarden. Het aantal kale

beleidssepots is jarenlang afgenomen tot het in 2009 weer jaarlijks begon toe te nemen. In 2013 is ruim de helft van de beleidssepots een kaal sepot.

Figuur 5.5 Soort sepot OM

* Voorlopig cijfer.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.4 in bijlage 4.
Bron: CBS

Van alle misdrijfzaken die het OM in 2013 met een onvoorwaardelijk beleidssepot afdeed, gaat het in 24% van de gevallen om een gewelds-misdrijf; dit is meestal een mishandeling.[6] In 2007 was dit 26%. In 2013 betrof 29% van de onvoorwaardelijke beleidssepots een zaak met een vermogensmisdrijf. Het aantal economische misdrijven dat met een beleidssepot werd afgedaan, is in dezelfde periode met 8% afgenomen (zie tabel 5.9 in bijlage 4).

Afdoening door voeging

Het OM kan zaken op twee manieren voegen. De voeging ter berechting is het samenvoegen door het OM van ingeschreven misdrijfzaken om de rechter deze zaken tegelijk te laten beoordelen. Het gaat dan vaak om meerdere zaken met dezelfde verdachte. Bij een voeging ad informandum

6 Wellicht ten overvloede zij opgemerkt dat de hier gepresenteerde percentages zijn berekend op basis van het totale aantal beleidssepots. Er mag dus niet worden geconcludeerd dat een derde van alle ingeschreven zaken met een geweldsmisdrijf wordt geseponeerd.

voegt het OM een misdrijfzaak zonder tenlastelegging bij een andere zaak die aan de rechter wordt voorgelegd, met het doel de rechter bij de bepaling van de strafmaat rekening te laten houden met de feiten in de gevoegde zaak (zie ook hoofdstuk 2). GPS-zaken worden niet meer gevoegd. Waar het OM in deze gevallen vroeger besloot tot voeging ad informandum, zal nu gekozen worden voor een afdoening met bijvoorbeeld een kleine taakstraf. In een zaak waar voeging ter berechting voor de hand ligt, zal nu gekozen worden voor een dagvaarding (bron: jaarberichten OM). De aantallen voegingen ad informandum en ter berechting, alleen nog in gebruik bij de complexe zaken, daalden dan ook tot respectievelijk 2.100 en 2.900 in 2013 (zie tabel 5.4 in bijlage 4).

Afdoening door overdracht
Ten slotte kan het OM zaken overdragen aan een ander arrondissementsparket. Dit gebeurt in beginsel op procestechnische gronden. Meestal gaat het er dan om dat een zaak is ingeschreven in het ene arrondissement terwijl een ander arrondissement bevoegd is. Het aantal overdrachten lag in 2007 en 2008 rond de 3.500. Als een GPS-zaak wordt overgedragen, krijgt deze niet meer, zoals voorheen, een nieuw parketnummer bij het ontvangend parket; het parketnummer blijft gelijk en alleen de behandelende instantie wordt in de registratie aangepast. In 2013 is het aantal overdrachten gedaald tot 800 (zie tabel 5.4 in bijlage 4).

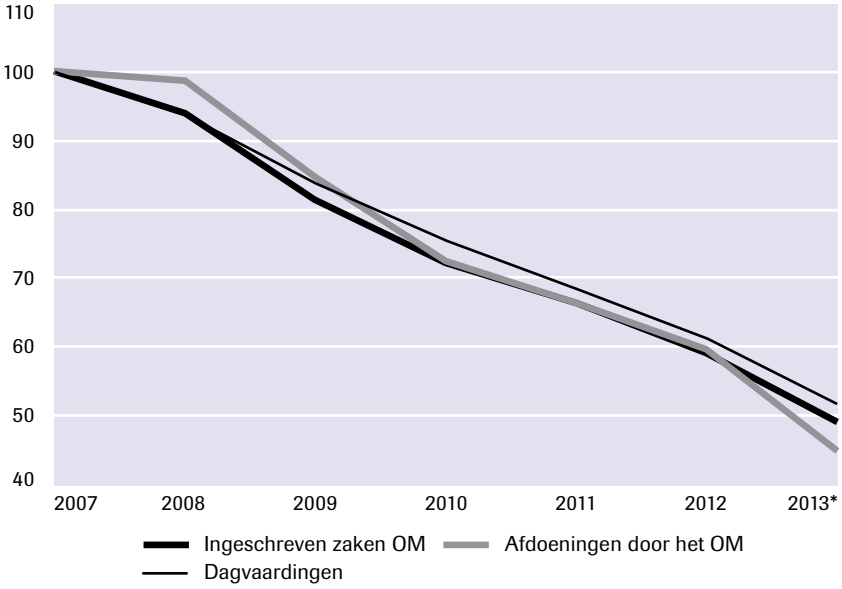
5.2 Misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten

Deze paragraaf gaat in op de vervolging van strafrechtelijk minderjarige verdachten. Dit zijn personen die op het moment dat zij een strafbaar feit pleegden tussen de 12 en 18 jaar oud waren. De opbouw van paragraaf 5.2 is gelijk aan die van paragraaf 5.1. Behandeld worden achtereenvolgens de aard, omvang en ontwikkeling van de ingeschreven en afgedane misdrijfzaken en de wijzen van afdoening van misdrijfzaken door het OM.
Net als bij meerderjarigen bepaalt de officier van justitie of een zaak aan de rechter wordt voorgelegd of dat die door het OM zelf wordt afgedaan. In 2013 was het aantal uitgebrachte dagvaardingen tegen minderjarigen 8.700. Dit was 8% van het totale aantal dagvaardingen in dat jaar. In 2007 was dit aandeel nog 11%. Het percentage dagvaardingen van alle door het OM behandelde misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten lag in de periode 2007-2013 steeds rond 41% (44% in 2013; zie tabel 5.1 in bijlage 4). Dit is minder dan het percentage dagvaardingen tegen alle verdachten, dat in 2013 50% was (zie paragraaf 5.1). Over gedagvaarde zaken wordt hieronder geen nadere informatie gepresenteerd; die worden in hoofdstuk 6 (berechting) behandeld. De rest van deze paragraaf behandelt de door het OM zelfstandig afgedane misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten.

5.2.1 Ingeschreven misdrijfzaken

Het aantal bij het OM ingeschreven misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten bedroeg in 2007 bijna 39.000. Daarna daalde dit aantal tot 19.000 in 2013. Dit is de helft van het totale aantal ingeschreven zaken in 2007 (zie figuur 5.6).

Figuur 5.6 Bij het OM ingeschreven en afgedane misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten, index 2007=100

* Voorlopig cijfer.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.1 in bijlage 4.
Bron: CBS

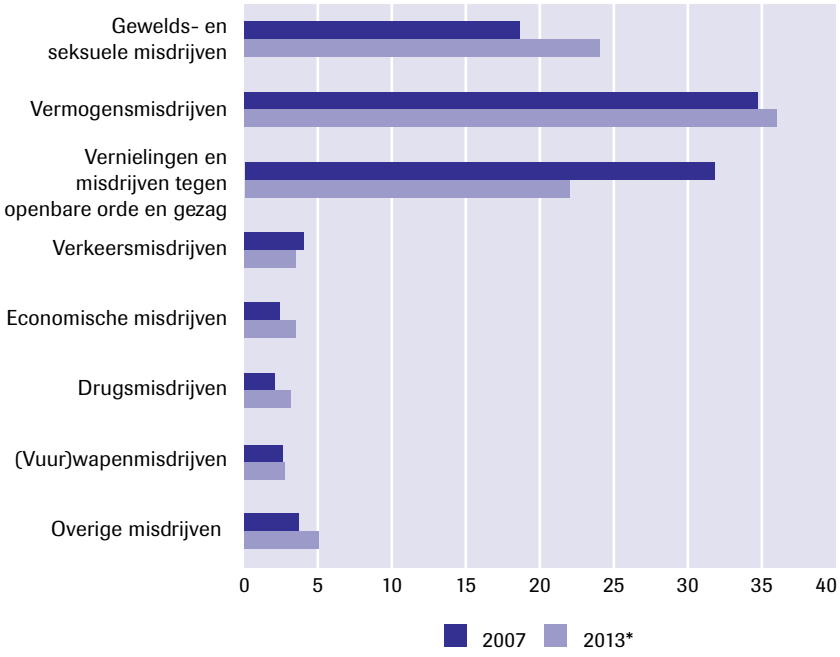
De verhouding tussen het aantal mannen en vrouwen verandert bij de minderjarigen in de periode 2007-2013 niet (zie tabel 5.1 in bijlage 4). 42% van de in 2013 ingeschreven misdrijfzaken tegen minderjarigen betreft een vermogensmisdrijf. Dit was 37% in 2007. Het aandeel vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag is afgenomen van 30% tot 20% en het aandeel gewelds- en seksuele misdrijven nam toe van 20% tot 23% (zie tabel 5.10 in bijlage 4).

5.2.2 Door het OM afgedane misdrijfzaken

In vergelijking met de afdoening van alle misdrijfzaken worden de misdrijfzaken van minderjarigen relatief vaak afgedaan door het OM zelf.

In 2013 was het aantal zelfstandig door het OM afgedane misdrijfzaken tegen minderjarigen 11.000. Dit is 56% van alle door het OM behandelde zaken tegen minderjarigen (zie tabel 5.1 en tabel 5.11 in bijlage 4). Ruim een derde (36%) van de zelfstandig door het OM afgedane misdrijfzaken tegen minderjarigen had te maken met vermogensmisdrijven, 22% met vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag en 24% met gewelds- en seksuele misdrijven. Het aandeel vernielingen is in de periode 2007-2013 afgenomen van 32% naar 22%, het aandeel geweldsmisdrijven nam toe van 19% naar 24% (zie figuur 5.7 en tabel 5.11).

Figuur 5.7 Percentage door het OM afgedane misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten naar soort misdrijf

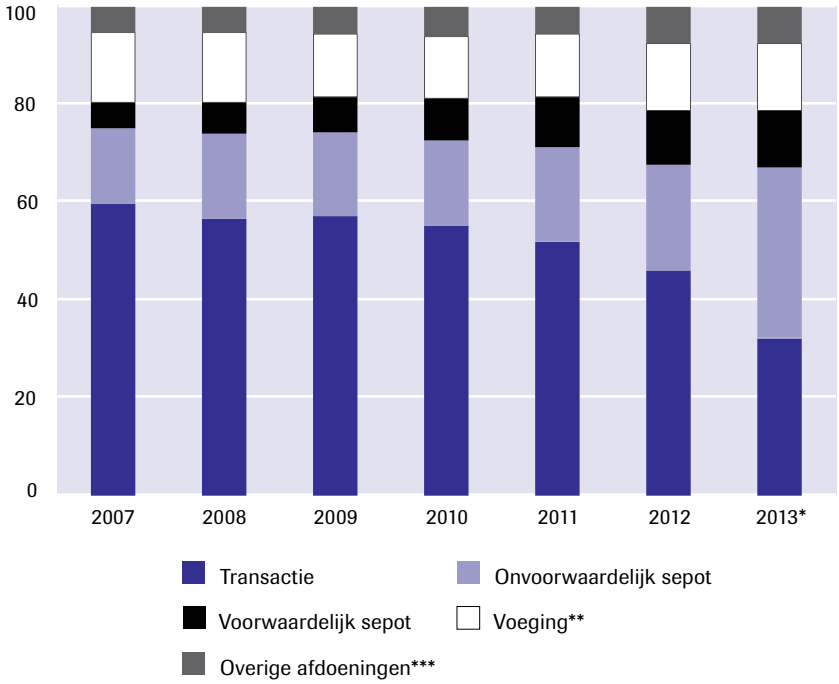

* Voorlopig cijfer.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.11 in bijlage 4.
Bron: CBS

Bijna een derde (32%) van alle misdrijfzaken tegen minderjarigen die het OM in 2013 zelf afdeed betrof een aanbod van een transactie, vaak met een leer- of werkproject als gestelde voorwaarde. Ruim een derde betrof een onvoorwaardelijk sepot (35%). In 2012 was bijna de helft nog een transactieaanbod (46%) en een vijfde (22%) een onvoorwaardelijk sepot (zie tabel 5.12 in bijlage 4). Het aandeel voorwaardelijke sepots stijgt van 5% in 2007 naar 12% in 2013. Bezien over de hele periode 2007-2013 nam het aandeel aangeboden transacties in het totaal van de door het OM

afgedane misdrijfzaken af, terwijl het aandeel van de afdoeningen door sepot, zowel onvoorwaardelijke als voorwaardelijke sepots, is gestegen (zie figuur 5.8). Hieronder wordt nader ingegaan op de verschillende afdoeningswijzen.

Figuur 5.8 Percentage door het OM afgedane misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten naar wijze van afdoening

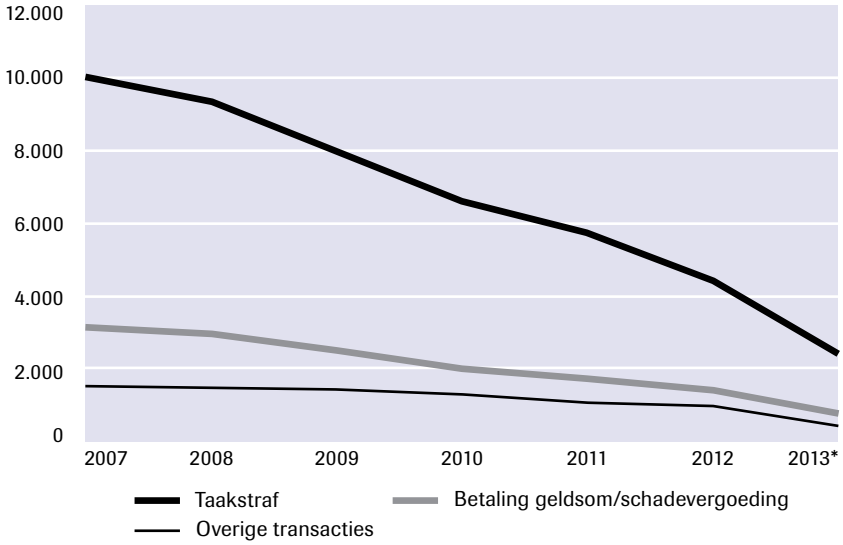
* Voorlopig cijfer.
** Ter berechting en ad informandum.
*** Vanwege de lage aantallen is het aantal executies bij een strafbeschikking onder deze categorie geschaard.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.16 in bijlage 4.
Bron: CBS

Afdoening door transactie

In zaken tegen minderjarigen die niet aan de rechter werden voorgelegd, was de transactie tot 2012 de meest toegepaste OM-afdoening. In 2013 is het sepot de meest toegepaste OM-afdoening. Het aantal aangeboden transacties nam namelijk in de periode 2007-2013 met 76% af: van 14.700 naar 3.600. Het aanbod van een transactie met als voorwaarde het uitvoeren van een taakstraf komt het vaakst voor. In 2013 was dit twee derde van alle aangeboden transacties, net als in de overige jaren. Het aanbieden van deze transacties nam in dezelfde periode met 76% af (zie figuur 5.9).

Transacties met als aanbod het betalen van een geldsom (9%) en schadevergoeding (12%) worden bij minderjarigen veel minder vaak toegepast.

Figuur 5.9 Soort transactie OM minderjarigen

* Voorlopig cijfer.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.12 in bijlage 4.
Bron: CBS

Van de misdrijfzaken die met een aangeboden transactie zijn afgedaan betreft 36% vermogensmisdrijven en 24% vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag. Een vijfde (20%) van de aangeboden transacties betreft misdrijfzaken met gewelds- en seksuele misdrijven. Tussen 2007 en 2013 stijgt het aandeel aangeboden transacties van gewelds- en seksuele misdrijven van 16 naar 20% en van vermogensmisdrijven van 34 naar 36%. Het aandeel aangeboden transacties van vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag daalt van 33 naar 24% (zie tabel 5.13 in bijlage 4). Het beeld bij de transacties met een aanbod voor een taakstraf komt ruwweg overeen met dat van het totaal van de aangeboden transacties (zie tabel 5.15 in bijlage 4). Bij de transacties met het aanbod om een geldsom te betalen gaat het in 36% van de gevallen om een verkeersmisdrijf, dat is een beduidend hoger aandeel dan bij de transacties met het aanbod voor een taakstraf (3,6%; zie tabel 5.14 in bijlage 4).

Afdoening door strafbeschikking

Per 2011 kan de strafbeschikking ook aan minderjarigen worden opgelegd. In de cijfers zien we de strafbeschikking bij de minderjarigen voor het eerst in 2011: in totaal 17. In 2012 legde het OM 281 strafbeschikkin-

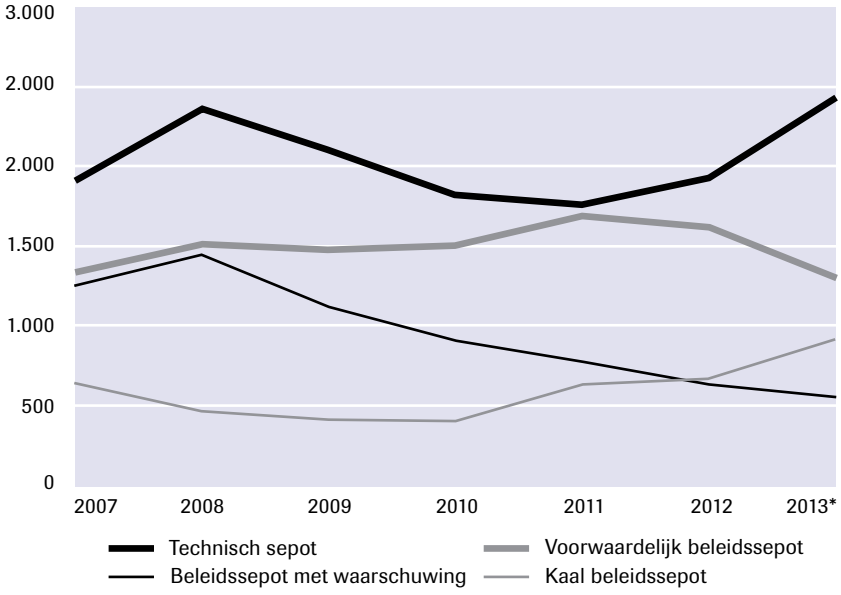
gen op. In 2013 is dit aantal gestegen naar 370 (zie tabel 5.16 in bijlage 4). Indien we de zogenoemde geslaagde executies van de strafbeschikkingen in beeld brengen – dat wil zeggen dat de opgelegde sanctie ten uitvoer is gelegd – dan blijkt dat in 2013 207 strafbeschikkingen zijn afgehandeld (zie tabel 5.16 in bijlage 4).

Afdoening door sepot

Van alle in 2013 onvoorwaardelijk geseponeerde misdrijfzaken tegen minderjarigen werd 38% met een onvoorwaardelijk beleidssepot en 62% met een technisch sepot afgedaan. Het aantal onvoorwaardelijke sepots steeg tussen 2007 en 2008 naar 4.300. Tussen 2010 en 2012 schommelt dit aantal tussen de 3.100 en 3.200. In 2013 steeg het aantal onvoorwaardelijke sepots naar het niveau van 2007. Deze recente stijging kan voornamelijk aan de stijging van het aantal technische sepots worden toegeschreven (26% van 2013 op 2012).

Het aantal onvoorwaardelijke beleidssepots daalde met 22% van 2007 tot en met 2013. In de periode 2007 tot 2010 is het aantal kale beleidssepots afgenomen, daarna volgde een jaarlijkse stijging. In 2013 is 63% van de onvoorwaardelijke beleidssepots een kaal sepot; bij de overige 37% krijgt de verdachte een waarschuwing. Het aantal voorwaardelijke beleidssepots neemt toe van 1.300 in 2007 tot 1.700 in 2011. In 2012 en 2013 daalt dit aantal weer tot het uitgangsniveau (1300; zie figuur 5.10).

Figuur 5.10 Soort sepot OM bij minderjarigen

* Voorlopig cijfer.

Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.12 in bijlage 4.

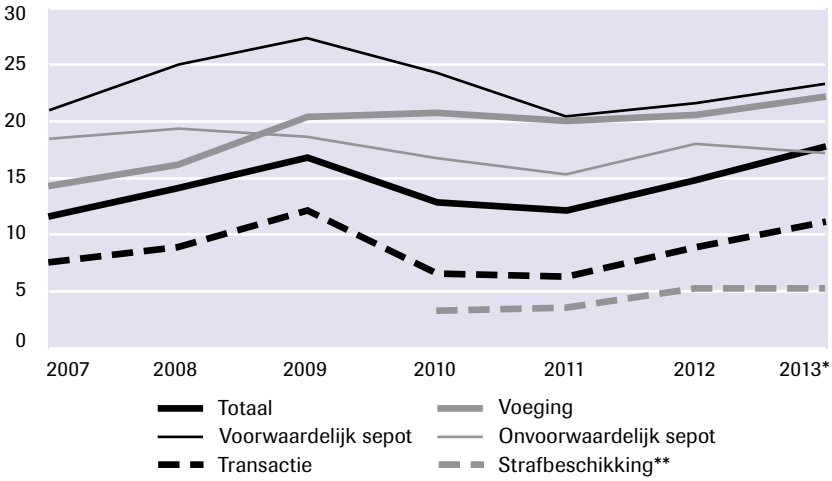
Bron: CBS

Bij bijna drie op de tien misdrijfzaken tegen minderjarigen die het OM in 2013 met een onvoorwaardelijk beleidssepot afdeed, ging het om gewelds- en seksuele misdrijven (29%). Ruim een kwart betrof vermogensmisdrijven (27%) en ruim één vijfde betrof vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag (22%; zie tabel 5.17 in bijlage 4). In de periode 2007-2013 daalde het aandeel sepots voor vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag van 33% naar 22%. Het aandeel beleidssepots voor gewelds- en seksuele misdrijven stijgt in die periode van 26 naar 29%.

5.3 Doorlooptijden in misdrijfzaken OM

De tijd tussen het moment van inschrijving van een misdrijfzaak bij het OM en de afdoening door het OM wordt de doorlooptijd genoemd. De duur ervan wordt onder meer bepaald door de beschikbare personeelscapaciteit bij het OM en door de ingewikkeldheid en aard van het misdrijf waarvan een persoon wordt verdacht.

Figuur 5.11 Door het OM afgedane misdrijfzaken tegen alle verdachten: doorlooptijden naar wijze van afdoening, in weken

* Voorlopig cijfer.

** Geëxecuteerde strafbeschikking.

Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.18 in bijlage 4.

Bron: CBS

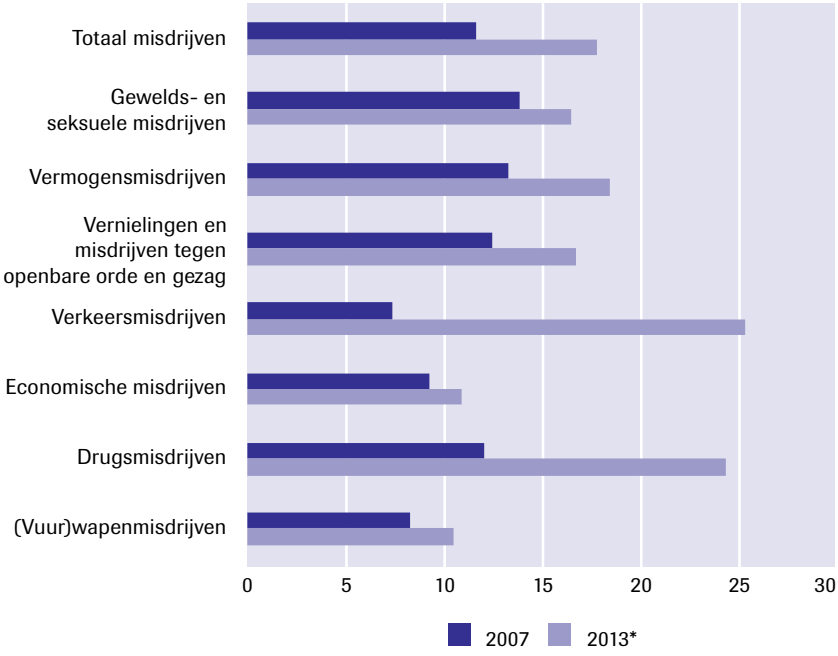
In de periode 2007-2009 nam de gemiddelde doorlooptijd van door het OM afgedane misdrijfzaken toe van 12 naar 17 weken. Daarna daalde de doorlooptijd naar 12 weken in 2011, om vervolgens weer te stijgen naar 18 in 2013. De gemiddelde doorlooptijd verschilt per wijze van afdoening. Onvoorwaardelijk seponeren en voegen duren het langst (gemiddeld respectievelijk 23 en 22 weken), gevolgd door transigeren (11 weken). De geëxecuteerde strafbeschikking had met 5 weken de kortste doorlooptijd (zie figuur 5.11).

De gemiddelde doorlooptijd verschilt ook per delictgroep. Het afhandelen van misdrijfzaken in 2013 met verkeersmisdrijven duurde met 25 weken het langst, direct gevolgd door drugsmisdrijven, waarvan de doorlooptijd 24 weken bedraagt. Voor beide delictgroepen is een aanzienlijke stijging in doorlooptijd opgetreden in vergelijking tot de jaren daarvoor. In 2007 was de doorlooptijd van deze delictgroepen nog respectievelijk 7 en 12 weken. Bij verkeersmisdrijven is een specifieke oorzakelijke factor voor de langere doorlooptijd aanwijsbaar. Rijden onder invloed tot een bepaald promillage wordt tegenwoordig door het CJIB afgehandeld, zodat voornamelijk zwaardere verkeersmisdrijven bij het OM instromen.[7] Vermogensmisdrijven scoorden met 18 weken gemiddeld. De duur van de afhandeling van (vuur)wapenmisdrijven was met 11 weken het kortst (zie figuur 5.12).

De afhandeling van misdrijfzaken duurt bij minderjarigen minder lang, bijna een maand korter dan bij alle door het OM zelfstandig afgedane misdrijfzaken. De gemiddelde doorlooptijd nam in de periode 2007-2013 wel toe, namelijk van 9 naar 13 weken. Bij de minderjarigen duurde onvoorwaardelijk en voorwaardelijk seponeren het langst (beide gemiddeld 15 weken). Voegen en transigeren hebben beide met 12 weken de kortste gemiddelde doorlooptijd (zie tabel 5.18 in bijlage 4). De gemiddelde doorlooptijd tussen de delictgroepen varieerde tussen de 11 en 16 weken. Evenals bij het totaal aan verkeers- en drugsmisdrijven, is ook bij minderjarigen bij deze delictgroepen een bovengemiddelde stijging waarneembaar in doorlooptijd. De doorlooptijd van verkeersmisdrijven steeg in de periode 2007-2013 van 6 naar 14 weken en van drugsmisdrijven van 9 naar 16 weken (zie tabel 5.19 in bijlage 4).

7 Als een verkeersdelinquent verzet aantekent tegen een strafbeschikking die door het CJIB namens het OM is opgelegd, stroomt de zaak alsnog in bij het OM. Dit geldt ook als de executie mislukt.

Figuur 5.12 Door het OM afgedane misdrijfzaken tegen alle verdachten: doorlooptijden naar soort misdrijf, in weken

Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.19 in bijlage 4.
Bron: CBS

6 Berechting

R.F. Meijer en A.Th.J. Eggen

- In 2013 deed de rechter 93.000 misdrijfzaken af. Dat is 27% minder dan in 2007. In meer dan de helft van de zaken ging het om vermogensmisdrijven (37%) of gewelds- en seksuele misdrijven (21%). Het aandeel verkeersmisdrijven nam in de periode 2007-2013 af van 22% naar 17%.
- In 90% van de zaken sprak de rechter in 2013 een schuldigverklaring uit. Het percentage vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolging nam toe van 7% naar 10%. Bij de minderjarigen is er een stijging van 7% naar 13%.
- In 2013 zijn de aantallen opgelegde hoofdstraffen gedaald. In 2013 is de vrijheidsstraf de meest opgelegde straf (34.000), gevolgd door taakstraf (31.000) en geldboete op de derde plaats (25.000).
- Het aantal afgedane misdrijfzaken tegen minderjarigen daalde in de periode 2007-2013 tot bijna de helft, van 13.000 tot 7.000.
- Het totale aantal jeugddetenties is in de periode 2007-2013 met twee derde verminderd. Het aantal (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties halveerde in dezelfde periode van 1.900 naar 900. Het aandeel van de (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties op het totale aantal jeugddetenties steeg van 48 naar 64%.
- De behandeling van misdrijfzaken duurde in 2013 gemiddeld 37 weken. Dit is 11 weken langer dan in 2007.
- Het aantal door de gerechtshoven afgedane beroepszaken in 2013 was 39.000; dit aantal ligt iets boven het niveau van 2007. Het aantal cassatieberoepen was met 4.200 in 2013 40% hoger dan dat in 2007.

Nadat de officier van justitie heeft besloten een verdachte te vervolgen, legt hij de zaak via een dagvaarding ter beoordeling aan de rechter voor. Die moet vaststellen of er sprake is geweest van schuld. Wordt de verdachte schuldig verklaard, dan legt de rechter doorgaans een sanctie op.
In dit hoofdstuk wordt de fase van berechting van verdachten in misdrijfzaken[1] behandeld.[2,3]
Paragraaf 6.1 gaat over de berechting in misdrijfzaken tegen alle verdachten samen, waar wordt ingegaan op de wijze van afdoening (paragraaf 6.1.1) en de opgelegde sancties (paragraaf 6.1.2). Paragraaf 6.2 kent dezelfde opbouw, maar gaat over misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten. Paragraaf 6.3 gaat over de doorlooptijden van misdrijfzaken en in paragraaf 6.4 komen de berechting in hoger beroep en in cassatie aan de orde.

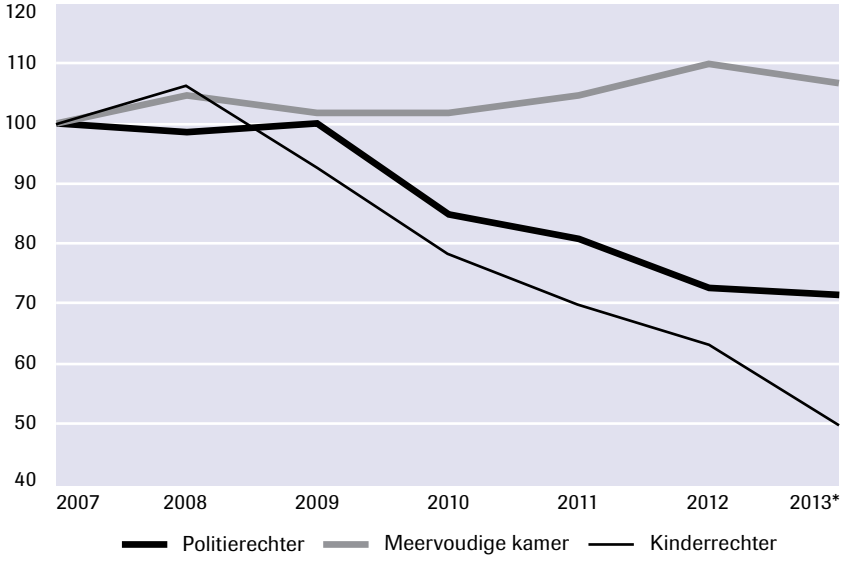
1 Misdrijfzaken zijn strafzaken tegen verdachten van een misdrijf die, als zij niet door het OM zelf worden afgedaan, behandeld worden door een strafrechter. Een enkele maal gaat het niet om een misdrijf, maar om een overtreding, omdat er economische overtredingen zijn die door de strafrechter worden afgehandeld.
2 Naast de tabellen in bijlage 4 zijn op de websites van WODC en CBS aparte Excel-tabellen opgenomen met cijfers die verder teruggaan dan de hier beschreven periode, gedetailleerdere uitsplitsingen bevatten, en naast de absolute aantallen ook percentages weergeven.
3 Evenals in hoofdstuk 5 is in dit hoofdstuk de opmerking over verschillen in meetgegevens tussen organisaties van toepassing; zie daarvoor hoofdstuk 1 en bijlage 3.

6.1 Berechting in eerste aanleg van alle verdachten

Tussen 2007 en 2013 nam het aantal misdrijfzaken dat de rechter afdeed af van 128.000 naar 93.000. Dit is een afname met 27%. De grootste daling deed zich voor bij de kinderrechter (-50%) en bij de politierechter (-29%) (zie figuur 6.1). De grootste daling over de gehele periode 2007 en 2013 bekeken deed zich voor in 2010: er zijn in dat jaar 13% minder zaken afgedaan dan in het voorgaande jaar (zie tabel 6.1 in bijlage 4). Deze scherpe daling hangt samen met de effecten van de invoering van het GPS-systeem (zie hoofdstuk 5 en bijlage 3). Het aantal door de meervoudige kamer afgehandelde misdrijfzaken steeg met 7%.

In 2013 handelde de politierechter 80% van de misdrijfzaken af (tegen 82% in 2007). De meervoudige kamer nam 13% in behandeling (tegen 9% in 2007) en de kinderrechter 6% (tegen 9% in 2007).

Figuur 6.1 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken tegen alle verdachten naar soort rechter, index 2007=100

* Voorlopige cijfers.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.1 in bijlage 4.
Bron: CBS

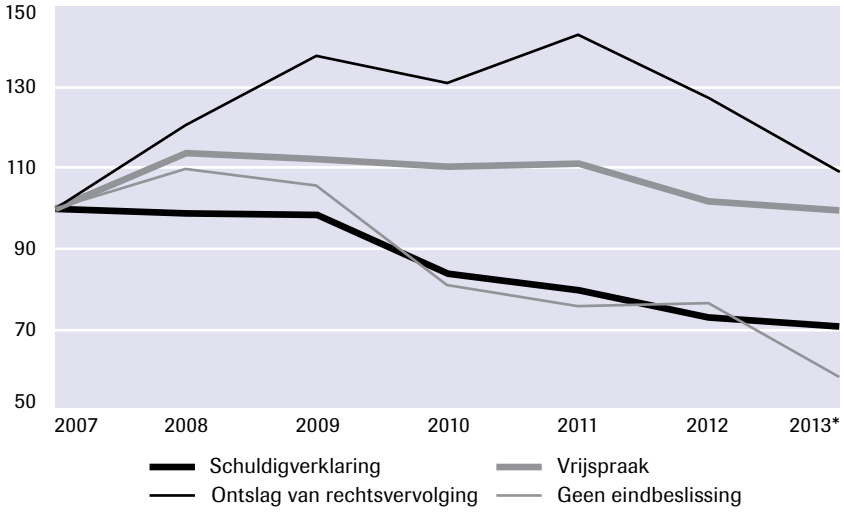
Van alle berechte personen in 2013 was 87% man, 12% vrouw en minder dan 1% rechtspersoon. Vergeleken met 2007 daalt het aandeel minderjarigen relatief sterk (van 9 naar 7%), alsook het aandeel rechtspersonen (van 1,3 naar 0,4%). Het aantal misdrijfzaken tegen minderjarigen daalt dan ook bovengemiddeld. Waar het totale aantal door de rechter afgehandelde misdrijfzaken daalde met 27%, daalde dat van de minderjarige mannen met 46% en van minderjarige vrouwen met 53%. Het aantal berechte rechtspersonen daalde met 77% (zie tabel 6.1 in bijlage 4).
De meeste misdrijfzaken die de rechter in eerste aanleg in 2013 afhandelde, waren zaken met vermogensmisdrijven (37%) en gewelds- en seksuele misdrijven (21%). Vergeleken met 2007 nam het aandeel van de vermogensmisdrijven (van 30 naar 37%) en de gewelds- en seksuele misdrijven (van 19 naar 21%) toe. Het aandeel verkeersmisdrijven nam af van 22% naar 17%. Het gaat hier vooral om rijden onder invloed; dit aandeel nam af van 17% naar 13% van het totale aantal afgedane misdrijfzaken. Rijden onder invloed is het eerste misdrijf dat al in 2008 voor afhandeling met een strafbeschikking[4] in aanmerking kwam (zie tabel 6.2 in bijlage 4).

6.1.1 Wijze van afdoening

De rechter kan een misdrijfzaak op verschillende manieren afdoen. Meestal verklaart de rechter een verdachte schuldig. In 2013 gebeurde dat in bijna 90% van de afgedane zaken. In bijna 10% werd de verdachte vrijgesproken of ontslagen van rechtsvervolging. In een relatief klein aantal zaken is er geen beslissing van de rechter, omdat de zaak niet is behandeld. Hier was bijvoorbeeld het OM niet-ontvankelijk of de rechter niet bevoegd. In de periode 2007-2013 nam het totale aantal schuldigverklaringen met 29% af. Deze daling betreft de schuldigverklaringen met strafoplegging. Het aantal schuldigverklaringen zonder straf steeg in dezelfde periode met 57%. Het aantal vrijspraken nam toe in 2008 en daalde vervolgens tot en met 2013 naar ruwweg hetzelfde niveau als in 2007. Het aandeel vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolging nam in de periode 2007-2013 toe van 7 naar 10% (zie figuur 6.2).

4 Zie hoofdstuk 2 en hoofdstuk 5.

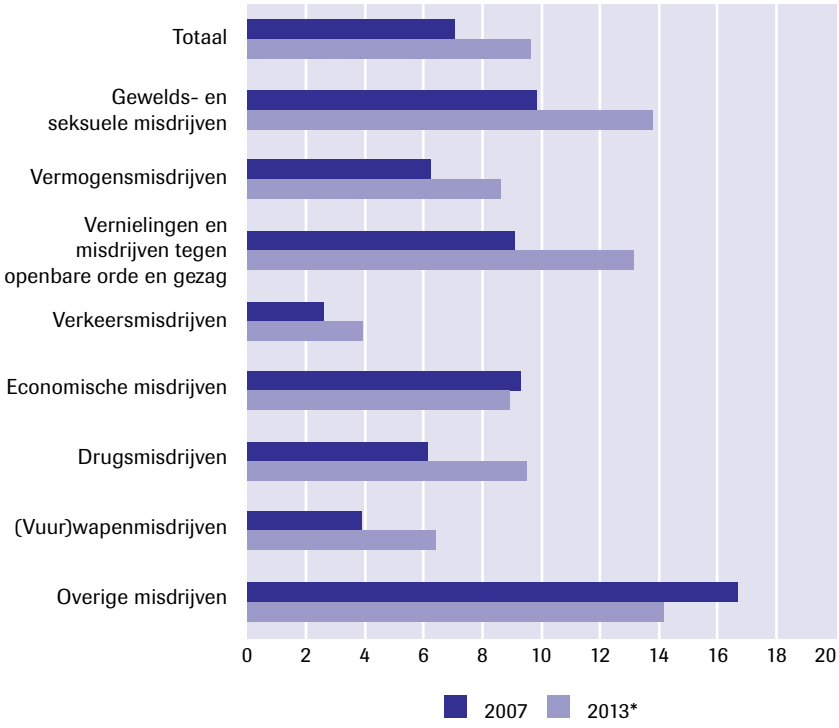
Figuur 6.2 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken tegen alle verdachten naar eindbeslissing, index 2007=100

* Voorlopige cijfers.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.1 in bijlage 4.
Bron: CBS

Naarmate het bewijs moeilijker is vast te stellen, neemt het percentage schuldigverklaringen in misdrijfzaken af. Het hoogste percentage schuldigverklaringen hadden zaken met verkeersmisdrijven (96%; waaronder rijden onder invloed, 98%), harddrugsmisdrijven (93%) en (vuur)wapenmisdrijven (93%). In zaken met gewelds- en seksuele misdrijven (14%, waaronder verkrachting, 28%) en vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag (13%; hierna te noemen: vernielingen; waaronder discriminatie, 29%) volgde relatief vaak een vrijspraak of ontslag van rechtsvervolging. De categorie 'overige misdrijven' kende het hoogste percentage vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolging (30%) (zie figuur 6.3).

Figuur 6.3 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken tegen alle verdachten: percentage vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolging naar soort misdrijf

* Voorlopige cijfers.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.2 en 6.4 in bijlage 4.
Bron: CBS

6.1.2 Opgelegde sancties

Als een verdachte schuldig is bevonden, kan de rechter besluiten één enkele straf of maatregel op te leggen of een combinatie van straffen en maatregelen (zie hoofdstuk 2). Doorgaans volgt op een schuldigverklaring ook een sanctie. In 2013 was het aantal opgelegde sancties 1,2 keer hoger dan het aantal schuldigverklaringen. Het aantal opgelegde sancties komt hoger uit dan het aantal schuldigverklaringen, omdat de sanctie vaak een combinatie van straffen en/of maatregelen is. In de periode 2007-2013 nam het aantal schuldigverklaringen af van 118.000 naar 83.000 en daalde het aantal opgelegde sancties van 175.000 naar 118.000. De proportie opgelegde sancties op schuldigverklaringen nam in de periode daarmee af van 1,4 naar 1,2 (zie tabel 6.3 en 6.5 in bijlage 4).

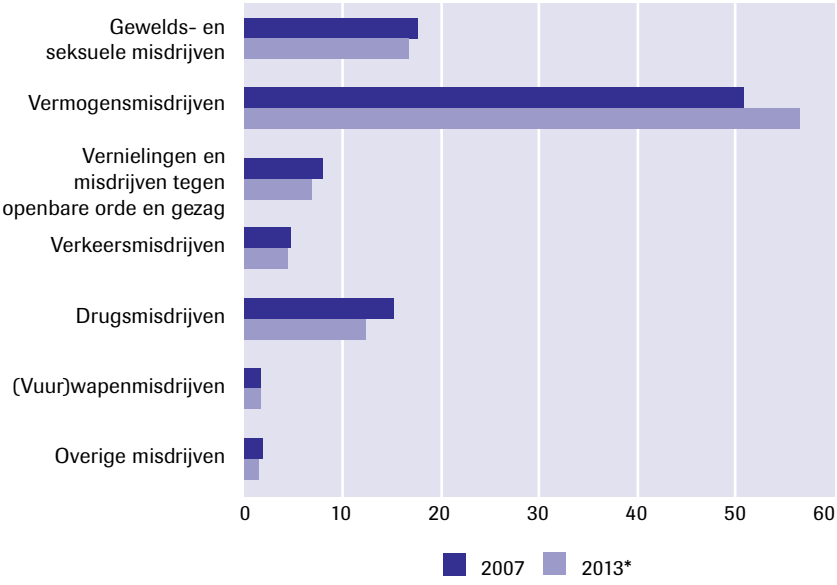
In 2013 werd bij 85% van de schuldigverklaringen een enkelvoudige hoofdstraf (vrijheidsstraf, geldboete of taakstraf) opgelegd. Bij 13% werd een combinatie van hoofdstraffen opgelegd. In de meeste gevallen was dit een combinatie van een voorwaardelijke vrijheidsstraf en een taakstraf (zie tabel 6.5 in bijlage 4).
De drie hoofdstraffen werden in 2013 beduidend minder vaak opgelegd[5] dan in 2007. Het aantal vrijheidsstraffen nam met 16% af, het aantal boetes is meer dan gehalveerd en het aantal taakstraffen nam af met 24%. In 2007 werden taakstraf en vrijheidsstraf bijna even vaak opgelegd (41.000 maal), terwijl in 2013 de vrijheidsstraf de meest opgelegde straf is, gevolgd door taakstraf en geldboete op de derde plaats. In het onderstaande stuk wordt nader ingegaan op de hoofdstraffen.

Gevangenisstraf en hechtenis
Van de opgelegde gevangenisstraffen en hechtenissen is bijna de helft geheel onvoorwaardelijk en een derde geheel voorwaardelijk opgelegd. Ruim een vijfde bestond uit een onvoorwaardelijk en een voorwaardelijk deel. In de periode 2007-2013 steeg het aandeel geheel onvoorwaardelijk opgelegde gevangenisstraffen en hechtenissen van 42 naar 46%. Het aandeel geheel voorwaardelijke straffen daalde van 36 naar 31%. Het aantal (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen is in de periode 2007-2013 aanvankelijk gedaald van 24.000 in 2007 naar 20.000 in 2010 en is in de jaren daarna gestegen naar 23.000 in 2013 (zie tabel 6.5 in bijlage 4). Meer dan de helft van deze straffen werd in 2013 opgelegd voor vermogensmisdrijven en 17% voor gewelds- en seksuele misdrijven. Ook zijn deze straffen relatief vaak (12%) toegepast voor drugsmisdrijven. In de periode 2007-2013 steeg het aandeel van de straffen voor vermogensmisdrijven van 51 naar 56%, terwijl dat voor vernielingen (8 naar 7%) en drugsmisdrijven (15 naar 13%) een dalende trend toonde (zie figuur 6.4).

Ruim 40% van alle in 2013 door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen had een duur van minder dan 1 maand, bijna een kwart had een duur tussen 1 en 3 maanden en bijna drie op de tien hadden een duur tussen 3 maanden en 1 jaar. Het aandeel langdurige gevangenisstraffen (3 jaar en langer) lag op 4%. Sinds 2007 neemt het aandeel van de korte gevangenisstraffen van minder dan een maand toe. Ook het aandeel langdurige gevangenisstraffen steeg, maar in lichtere mate. De overige categorieën toonden een dalende ontwikkeling (zie tabel 6.9 in bijlage 4).

5 Het betreft zowel de (deels) onvoorwaardelijke sancties als de voorwaardelijke sancties.

Figuur 6.4 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken tegen alle verdachten: percentage (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen naar soort misdrijf

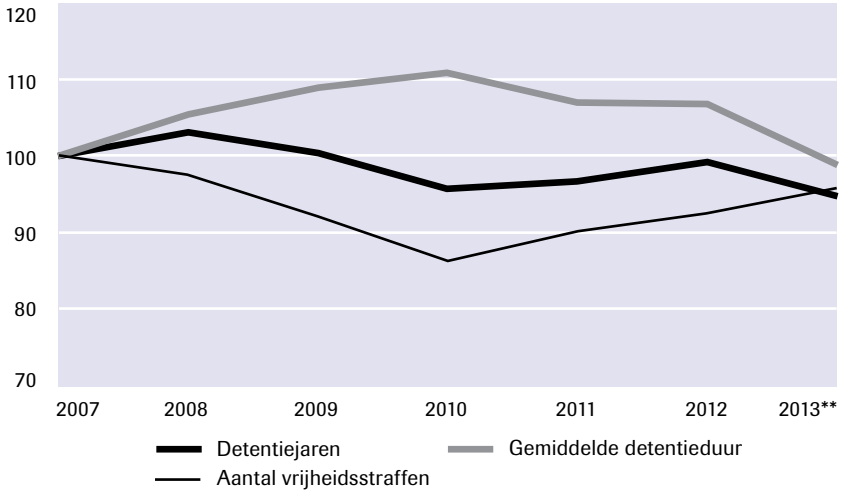
* Voorlopige cijfers.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.6 in bijlage 4.
Bron: CBS

De detentieduur is dat deel van een door de rechter opgelegde onvoorwaardelijke vrijheidsstraf, dat daadwerkelijk moet worden uitgezeten. Voor iedere onvoorwaardelijke vrijheidsstraf is de detentieduur te berekenen door van de opgelegde strafduur de tijd af te trekken die op grond van de vervroegde of voorwaardelijke invrijheidstelling[6] mogelijk niet zal worden uitgezeten. Zo wordt (een benadering van) de werkelijk uit te zitten tijd verkregen. Per jaar kan de totale detentieduur van alle in dat jaar opgelegde onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen worden berekend door alle detentieduren bij elkaar op te tellen: de detentiejaren. Het aantal detentiejaren geeft een indicatie van de minimaal uit te zitten hoeveelheid straf die in dat jaar is opgelegd.
In de periode 2007-2013 daalde het aantal onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen tot en met 2010 met 14%. Daarna nam het aantal vrijheidsstraffen

6 Medio 2008 is de vervroegde invrijheidstelling vervangen door de voorwaardelijke invrijheidstelling (zie hoofdstuk 2). Bij de vervroegde invrijheidstelling hoefde standaard een deel van de straf niet te worden uitgezeten. Bij de voorwaardelijke invrijheidstelling kunnen gestraften met een strafduur van 1 tot en met 2 jaar vrijkomen nadat zij 1 jaar plus een derde van de rest van de straf hebben uitgezeten. Van straffen langer dan 2 jaar moet twee derde worden uitgezeten. Hier zijn voorwaarden aan verbonden. Houdt de veroordeelde zich niet aan de voorwaarden, dan kan de invrijheidstelling worden afgesteld, uitgesteld of herroepen. De regeling is minder ruim dan de vervroegde invrijheidstelling.

weer toe en kwam in 2013 op bijna het oude niveau van 2007 terug. Het aantal opgelegde detentiejaren bij deze straffen bedroeg 9.000 in 2013. In de periode 2007-2013 schommelde het aantal detentiejaren tussen de 9.000 en 9.500, met uitzondering van het jaar 2008, toen er 9.800 detentiejaren waren opgelegd. De gemiddelde detentieduur steeg van 147 detentiejaren in 2007 naar 163 in 2010 en daalde vervolgens naar 145 in 2013 (zie figuur 6.5).

Figuur 6.5 Door de rechter afgedane misdrijfzaken: vrijheidsstraffen* naar aantal, gemiddelde detentieduur en detentiejaren, index 2007=100

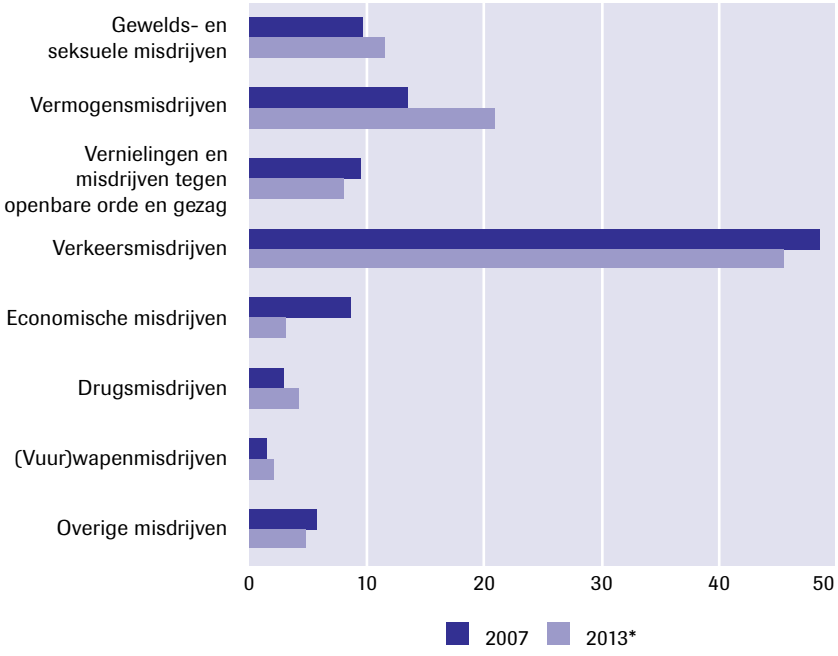

* Gevangenisstraf, hechtenis en jeugddetentie.
** Voorlopige cijfers.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.6, 6.10 en 6.11 in bijlage 4.
Bron: CBS

Geldboete

Van de 25.000 in 2013 opgelegde geldboetes was 86% (deels) onvoorwaardelijk en 14% geheel voorwaardelijk (zie tabel 6.5 in bijlage 4). Van alle (deels) onvoorwaardelijke geldboetes werd in 2013 45% opgelegd voor verkeersmisdrijven. Voor vermogensmisdrijven lag dit aandeel op 21%, voor gewelds- en seksuele misdrijven op 12% en voor vernielingen op 8%. Vergeleken met 2007 zijn in 2013 naar verhouding minder geldboetes voor verkeersmisdrijven en economische misdrijven en meer geldboetes voor vermogensmisdrijven, drugsmisdrijven en gewelds- en seksuele misdrijven opgelegd (zie figuur 6.6). In 2007 had 41% van de opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes een hoogte tot € 300, tegen 31% in 2013 (zie tabel 6.9 in bijlage 4).

Figuur 6.6 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken tegen alle verdachten: percentage (deels) onvoorwaardelijke geldboetes naar soort misdrijf

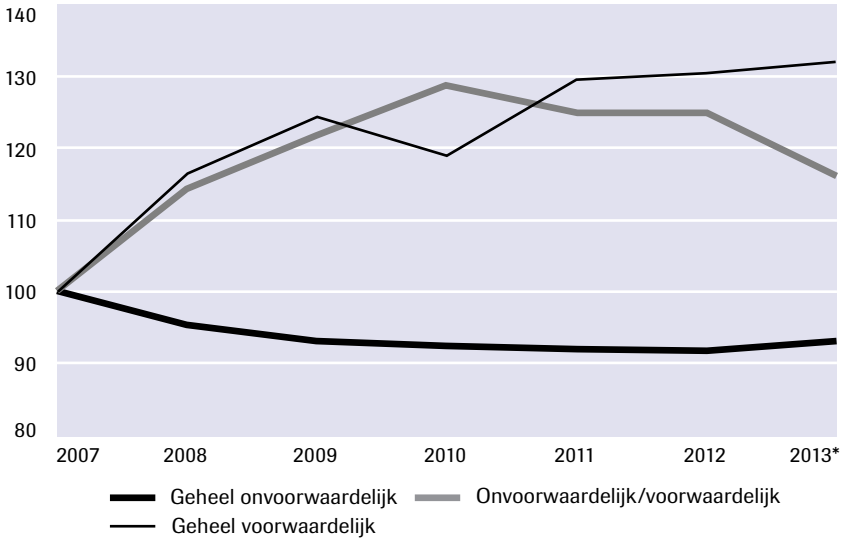

* Voorlopige cijfers.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.7 in bijlage 4.
Bron: CBS

Taakstraf

In 2013 werd 72% van de taakstraffen geheel onvoorwaardelijk en 12% geheel voorwaardelijk opgelegd; 16% bestond uit een onvoorwaardelijk en een voorwaardelijk deel. Het aandeel van de (deels) voorwaardelijke taakstraffen is gestegen van 23% in 2007 tot 28% in 2013 (zie figuur 6.7).
De taakstraf kan een werkstraf of een leerstraf zijn. Het totale aantal taakstraffen steeg in 2008 met 3% ten opzichte van 2007, waarna een daling optrad tot en met 2013. Ten opzichte van 2007 is het aantal in 2013 gedaald met 24% naar 31.000. De stijging aan het begin van de periode 2007-2013 betreft enkel de werkstraffen. Het aantal leerstraffen nam in de hele periode 2007-2013 af, van 940 naar 250.

Figuur 6.7 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken tegen alle verdachten: percentage werkstraffen onvoorwaardelijk en/of voorwaardelijk opgelegd, index 2007=100

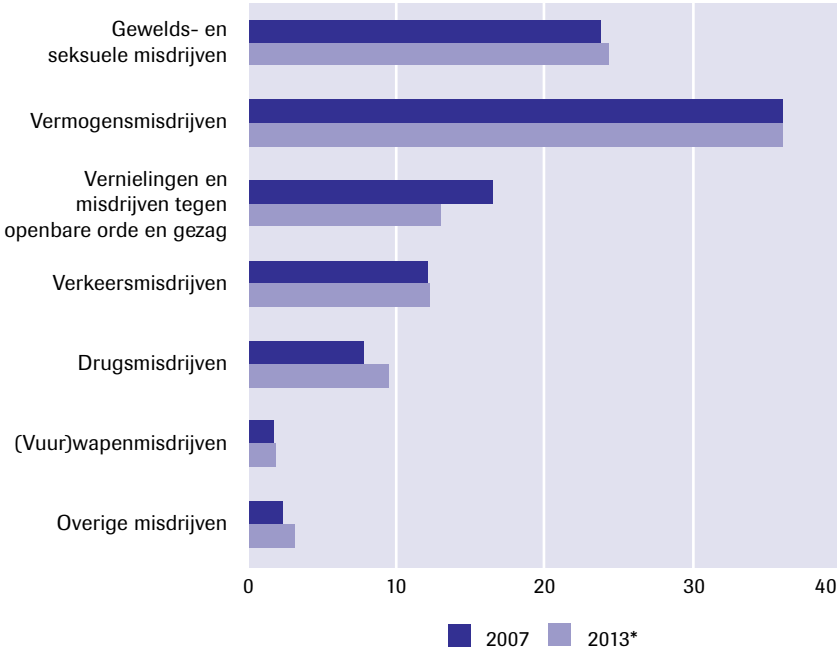

* Voorlopige cijfers.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.8 in bijlage 4.
Bron: CBS

In 2013 werd ruim een derde van alle taakstraffen, al dan niet in combinatie met een andere straf, opgelegd voor een vermogensmisdrijf. Het aandeel taakstraffen voor gewelds- en seksuele misdrijven lag op een kwart. Vernielingen en verkeersmisdrijven namen samen ruwweg een kwart tot drie op de tien voor hun rekening. Vergeleken met 2007 is er in deze verhouding globaal weinig veranderd. Wel is er bij de vernielingen een licht dalende trend waarneembaar. Ook is het aandeel van de taakstraffen opgelegd voor drugsmisdrijven in 2013 gestegen met 20% ten opzichte van 2007 (zie figuur 6.8).

De helft van alle in 2013 door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke taakstraffen had een duur van minder dan 41 uur, 21% duurde langer dan 80 uur. Sinds 2007 is het aandeel van de kortste taakstraffen (tot en met 20 uur) met bijna 4 procentpunten toegenomen en het aandeel van de langste (meer dan 120 uur) met ruim 2 procentpunten afgenomen (zie tabel 6.9 in bijlage 4).

Figuur 6.8 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken tegen alle verdachten: percentage (deels) onvoorwaardelijke taakstraffen naar soort misdrijf

* Voorlopige cijfers.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.5 in bijlage 4.
Bron: CBS

Bijkomende straf en maatregel

Naast een hoofdstraf kan de rechter een bijkomende straf of een maatregel opleggen, zoals een ontzegging van de rijbevoegdheid of een tbs. De ontzegging van de rijbevoegdheid werd in 2013 9.600 keer opgelegd en was daarmee de meest opgelegde bijkomende straf. Wel is dit aantal ten opzichte van 2007 nagenoeg gehalveerd. Naast de verminderde instroom aan misdrijfzaken speelt de invoering van de strafbeschikking hier een rol. De gefaseerde invoering van de strafbeschikking startte met de strafbeschikking voor rijden onder invloed (betaling geldsom en/of ontzegging van de rijbevoegdheid).

De maatregelen die de rechter het vaakst oplegt zijn betaling aan de staat, schadevergoeding en ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel: samen 14.000 keer in 2013. Dit aantal daalde in de periode 2007-2013 met 13%.

Van de vrijheidsbenemende maatregelen werd de ISD-maatregel (plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders) het meest opgelegd.

Wel daalde het aantal opleggingen in de periode 2007-2013 van 374 naar 216, een daling van 42%. Het aantal opgelegde tbs-maatregelen daalde eveneens van 247 in 2007 naar 155 in 2013 (-37%) en de jeugdmaatregel PIJ van 213 naar 101 (-53%; zie tabel 6.5 in bijlage 4).

6.2 Berechting in eerste aanleg van minderjarige verdachten

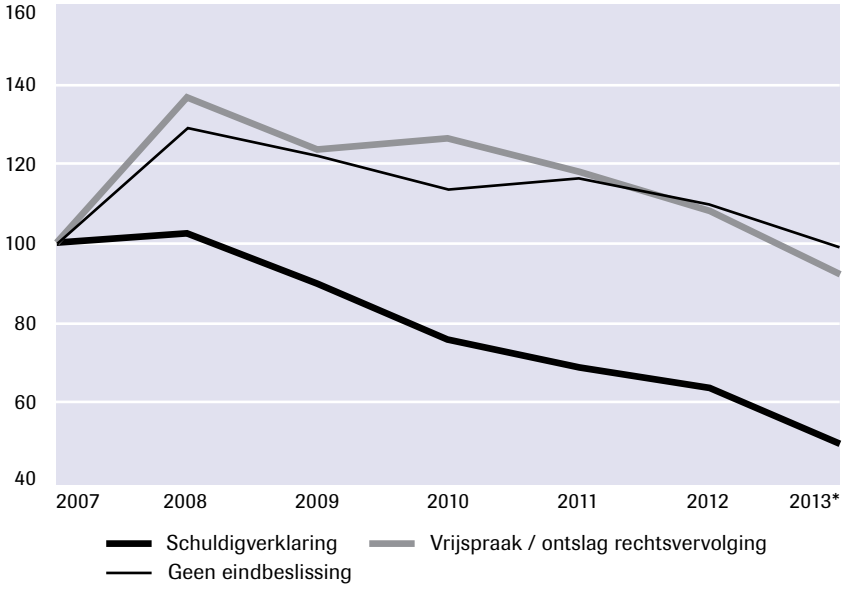
In paragraaf 6.1 is de berechting in misdrijfzaken tegen alle verdachten behandeld. Deze paragraaf gaat over de berechting van alleen de strafrechtelijk minderjarige verdachten. De opbouw van paragraaf 6.2 is gelijk aan die van de vorige paragraaf. Paragraaf 6.2.1 gaat over de wijze van afdoening en paragraaf 6.2.2 over de opgelegde sancties.

In de periode 2007-2013 nam het aantal door de rechter afgedane misdrijfzaken tegen minderjarigen aanvankelijk toe, met name in 2008, tot 13.500. Daarna halveerde dit aantal bijna tot minder dan 7.000 in 2013 (zie tabel 6.12 in bijlage 4). In de verhouding jongens en meisjes vond een geleidelijke verschuiving plaats: het aandeel meisjes daalt (zie tabel 6.1 in bijlage 4).
De misdrijfzaken die de rechter in 2013 in eerste aanleg afhandelde, hadden hoofdzakelijk betrekking op vermogensmisdrijven (47%), vernielingen (21%) en gewelds- en seksuele misdrijven (22%). Vergeleken met 2007 nam het aandeel vernielingen af. Daarentegen nam het aandeel vermogensmisdrijven en ook verkeersmisdrijven toe (zie tabel 6.12 in bijlage 4).

6.2.1 Wijze van afdoening

Ook bij minderjarigen verklaart de rechter een verdachte meestal schuldig. Het percentage schuldigverklaringen is wel afgenomen van 92% in 2007 tot 86% in 2013. Het aantal vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolging nam in de periode 2007-2013 ook bij de minderjarigen aanvankelijk toe. Tot aan 2008 steeg dit aantal naar 1.300, maar daarna trad een daling op naar 900 in 2013. In 13% van alle afgedane misdrijfzaken kwam de rechter tot vrijspraak of ontslag van rechtsvervolging. Dit aandeel was in 2007 7%. In een relatief klein aantal zaken is er geen eindbeslissing van de rechter, bijvoorbeeld omdat het OM niet-ontvankelijk was of de rechter niet bevoegd. In de periode 2007-2013 namen de aantallen schuldigverklaringen en zaken zonder eindbeslissing af (zie figuur 6.9).

Figuur 6.9 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten naar eindbeslissing, index 2007=100

* Voorlopige cijfers.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.13 in bijlage 4.
Bron: CBS

Het hoogste percentage schuldigverklaringen hadden zaken met verkeersmisdrijven (95%) en drugsmisdrijven (93%). Bij vernielingen, gewelds- en seksuele misdrijven en de overige misdrijven volgde relatief vaak een vrijspraak of ontslag van rechtsvervolging. Het percentage vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolging voor vermogensmisdrijven nam in de periode 2007-2013 het meeste toe, gevolgd door dat voor vernielingen en gewelds- en seksuele misdrijven (zie tabel 6.14 en 6.15 in bijlage 4).

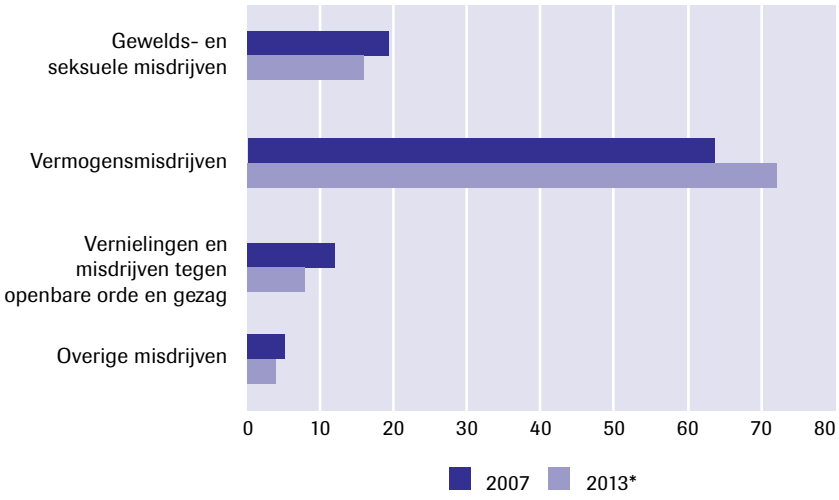
6.2.2 Opgelegde sancties

Ook in misdrijfzaken tegen minderjarigen kan de rechter sancties combineren, waardoor het totale aantal straffen en maatregelen dat door de rechter is opgelegd in 2013 1,4 keer hoger was dan het aantal uitgesproken schuldigverklaringen (zie tabel 6.14 en 6.16 in bijlage 4). In de periode 2007-2013 daalde het aantal opgelegde sancties tegen minderjarigen van 17.000 naar 8.000. In 2013 werden 6.000 schuldigverklaringen uitgesproken, tegen 12.000 in 2007 (zie tabel 6.13 en 6.16 in bijlage 4).

In 2013 werd bij 86% van de schuldigverklaringen een enkelvoudige hoofdstraf (vrijheidsstraf, geldboete of taakstraf) opgelegd. Bij 11% werd een combinatie van hoofdstraffen opgelegd. In de meeste gevallen ging het hierbij om een combinatie van een voorwaardelijke vrijheidsstraf en een taakstraf (zie tabel 6.16 in bijlage 4).
De drie hoofdstraffen zijn ook bij de minderjarigen in 2013 veel minder vaak opgelegd dan in 2007. Het aantal jeugddetenties nam af van 3.900 in 2007 naar 1.300 in 2013. Het aantal taakstraffen nam met de helft af.
De taakstraf wordt desondanks bij minderjarigen nog steeds het meest toegepast. In 2013 legde de rechter bijna 4.500 taakstraffen op. In 2013 was bijna drie kwart van alle hoofdstraffen tegen minderjarigen een taakstraf en minder dan een kwart een vrijheidsstraf. Geldboetes worden weinig opgelegd: in 2013 in totaal bijna 250 keer. Dit was 4% van alle opgelegde hoofdstraffen aan minderjarigen (zie tabel 6.16 in bijlage 4).

Vrijheidsstraf
Een vrijheidsstraf bij jeugdigen kan een jeugddetentie of een gevangenisstraf zijn. In dat laatste geval is de minderjarige berecht volgens het volwassenenstrafrecht (zie hoofdstuk 2). Van de opgelegde jeugddetenties in 2013 was bijna een kwart geheel onvoorwaardelijk (23%), ruim twee op de vijf hadden een onvoorwaardelijk en een voorwaardelijk deel (41%) en ruim een derde was geheel voorwaardelijk (36%). In 2007 was nog 52% geheel voorwaardelijk. In de periode 2007-2013 is het aandeel van de (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties op het totale aantal jeugddetenties gestegen van 48 naar 64%, maar nam het aantal af van 1.900 naar 900 (zie tabel 6.5 in bijlage 4).
In 2013 was 22% van het totale aantal opgelegde hoofdstraffen aan minderjarigen een jeugddetentie. Dit aandeel is vergeleken met 2007 sterk gedaald. Toen was nog 33% van de hoofdstraffen een jeugddetentie (zie tabel 6.16 in bijlage 4).
In 2013 werd 72% van alle onvoorwaardelijke jeugddetenties opgelegd voor vermogensmisdrijven, 16% voor gewelds- en seksuele misdrijven en 8% voor vernielingen (zie figuur 6.11). Diefstal en inbraak worden tot de vermogensdelicten gerekend. In 2013 werd 39% van alle onvoorwaardelijke jeugddetenties opgelegd voor een diefstal of inbraak. Het aandeel jeugddetenties voor vermogensmisdrijven nam in de periode 2007-2013 toe van 64% naar 72%, waaronder voor een diefstal of inbraak met geweld van 28 naar 39%. Het aandeel vernielingen daalde van 12 naar 8% en dat van gewelds- en seksuele misdrijven daalde van 19 naar 16% (zie figuur 6.10).

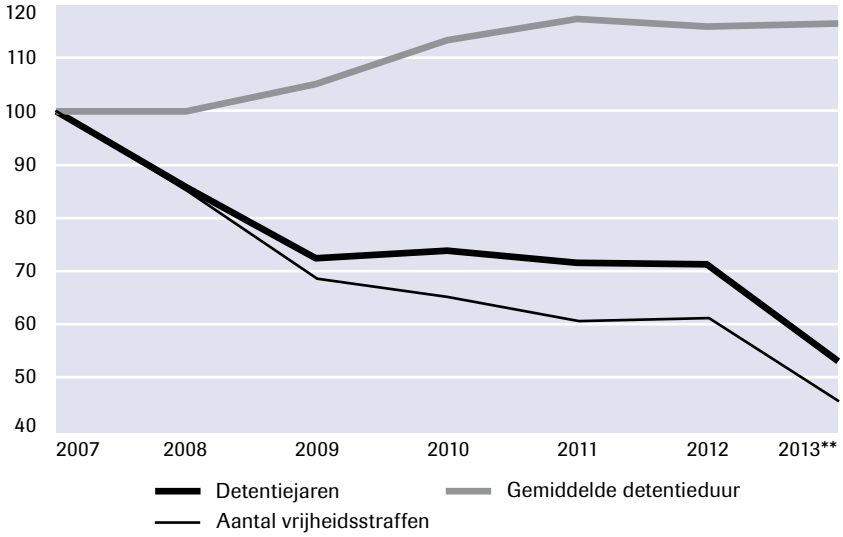
Figuur 6.10 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten: percentage (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties naar soort misdrijf

* Voorlopige cijfers.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.17 in bijlage 4.
Bron: CBS

In 2013 had, evenals in de voorafgaande jaren, ruim de helft van de opgelegde (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties een strafduur van minder dan twee maanden (57%); 14% duurde zes maanden of langer. In de periode 2007-2013 neemt vooral het aandeel van de langere straffen toe: bij jeugddetenties vanaf vier tot zes maanden van 9 naar 11% en bij die van zes maanden en langer van 11 naar 14% (zie tabel 6.18 in bijlage 4). De detentieduur, het deel van de door de rechter opgelegde onvoorwaardelijke vrijheidsstraf dat daadwerkelijk moet worden uitgezeten, is bij de jeugddetentie gelijk aan de opgelegde strafduur. De jeugddetentie valt niet onder de regelingen voor vervroegde of voorwaardelijke invrijheidstelling, omdat het jeugdstrafrecht al rekening houdt met de jeugdige leeftijd van de verdachten in de zwaarte van de straffen. Het aantal detentiejaren per jaar is uit te rekenen door alle detentieduren bij elkaar op te tellen. In de periode 2007-2013 is het aantal onvoorwaardelijke jeugddetenties meer dan gehalveerd. De gemiddelde detentieduur nam toe van 75 naar 87 dagen. Het totale aantal detentiejaren nam af van 358 in 2007 tot 195 in 2013. De ontwikkeling in het totale aantal detentiejaren blijkt dan ook vooral te worden beïnvloed door het aantal opgelegde straffen en in mindere mate door de duur daarvan (zie figuur 6.11).

Figuur 6.11 Door de rechter afgedane misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten: jeugddetenties* naar aantal, gemiddelde detentieduur en detentiejaren, index 2007=100

* De cijfers zijn inclusief jeugddetenties opgelegd aan meerderjarige verdachten.
** Voorlopige cijfers.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.17, 6.21 en 6.22 in bijlage 4.
Bron: CBS

Geldboete

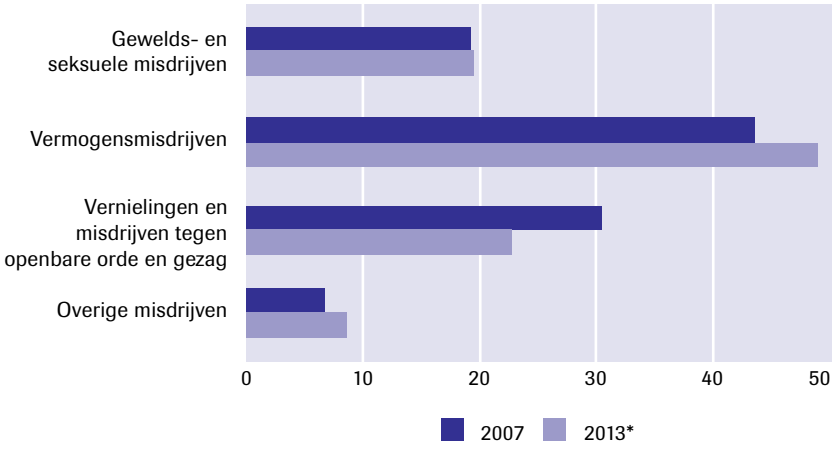
De meeste van de (deels) onvoorwaardelijke geldboetes werden in 2013 opgelegd voor verkeers- (36%) en vermogensmisdrijven (34%). In de periode 2007-2013 vindt een verschuiving plaats van de aandelen naar type delict.
Het aandeel voor verkeersmisdrijven neemt met meer dan factor twee toe naar 36%; aan de daling van het aandeel bij vermogensmisdrijven tot 21% kwam in 2012 een einde. In 2013 steeg dit aandeel met meer dan de helft naar 34%. Daarentegen daalde het aandeel geldboetes bij vernielingen van 23 naar 11% en bij gewelds- en seksuele misdrijven van 10 naar 8%.
De boetebedragen in misdrijfzaken tegen minderjarigen liggen beduidend lager dan in misdrijfzaken tegen alle verdachten. Wel lijken zij in 2013 hoger te liggen dan in 2007. In 2007 was twee derde van de boetebedragen lager dan € 200. In 2013 was dit ruim de helft (zie tabel 6.18 in bijlage 4).

Taakstraf

De taakstraf kan een werkstraf of een leerstraf zijn. Het totale aantal taakstraffen is in de periode 2007-2013 gehalveerd. Deze daling betreft beide typen taakstraffen. Het aantal werkstraffen daalt in de periode 2007-2013 met 50% naar 4.300 en het aantal leerstraffen met 64% (zie tabel 6.16 in bijlage 4).

In 2013 werd bijna de helft van alle taakstraffen, al dan niet in combinatie met een andere straf, opgelegd voor een vermogensmisdrijf. Het aandeel taakstraffen voor vernielingen lag op bijna een kwart. Een vijfde van de taakstraffen werd opgelegd voor gewelds- en seksuele misdrijven. Vergeleken met 2007 is het aandeel taakstraffen voor onder meer vermogensmisdrijven, verkeers- en drugsmisdrijven gestegen en voor vernielingen gedaald (zie figuur 6.12).

Figuur 6.12 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten: percentage (deels) onvoorwaardelijke taakstraffen naar soort misdrijf

* Voorlopige cijfers.

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.19 in bijlage 4.

Bron: CBS

Van alle in 2013 door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke taakstraffen had ruim twee derde een duur korter dan 41 uur. Het aandeel langdurige taakstraffen (langer dan 120 uur) lag op 3%. In de periode 2007-2013 nam het aandeel van de kortste taakstraffen toe (zie tabel 6.18 in bijlage 4).

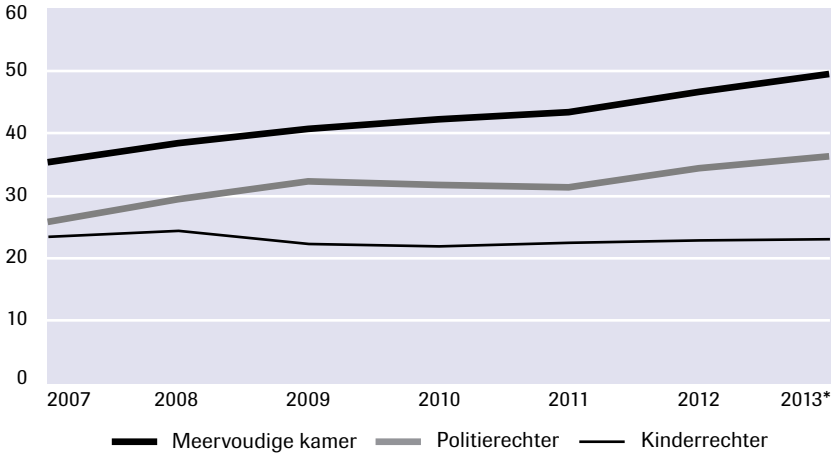
Bijkomende straf en maatregel
Het aantal opgelegde bijkomende straffen aan minderjarigen is relatief gezien niet hoog en bedroeg in 2013 minder dan 200. Maatregelen werden veel vaker opgelegd: minder dan 1.500 keer in 2013. In de meeste gevallen ging het hierbij om de maatregel 'betaling aan de staat'. De maatregel 'plaatsing in een inrichting voor jeugdigen' (de PIJ-maatregel) wordt sinds 2007 steeds minder vaak toegepast, in 2013 was dit 87 keer. De gedragsbeïnvloedende maatregel (GBM, in de tabel aangeduid met MGJ) is een jeugdmaatregel, die sinds 2008 aan jeugdigen kan worden opgelegd (zie hoofdstuk 2). De maatregel werd in 2013 44 maal opgelegd (zie tabel 6.16 in bijlage 4).

6.3 Doorlooptijden

De tijd vanaf het moment van inschrijving bij het parket van het OM tot aan de eindbeslissing van de rechter is de doorlooptijd van misdrijfzaken die voor de rechter worden gebracht. Deze doorlooptijd is in de periode 2007-2013 toegenomen van 26 tot 37 weken (zie tabel 6.24 in bijlage 4). De behandeling van misdrijfzaken door de meervoudige kamer besloeg in 2013 gemiddeld 49 weken, bij de politierechter was dat gemiddeld 36 weken. Dit is respectievelijk 16 en 10 weken langer dan in 2007. Bij de kinderrechter schommelde de gemiddelde doorlooptijd tussen de 22 en 23 weken (23 weken in 2013; zie figuur 6.13).

Wanneer wordt gekeken naar de afzonderlijke delictgroepen, scoren de misdrijven overige wetten en de verkeersmisdrijven ver boven het gemiddelde. Misdrijfzaken die eindigden met een vrijspraak of ontslag van rechtsvervolging duurden bijna zeven weken langer dan die met een schuldigverklaring (zie tabel 6.24 in bijlage 4).

Figuur 6.13 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken tegen alle verdachten: doorlooptijden naar soort rechter, in weken

* Voorlopige cijfers.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.23 in bijlage 4.
Bron: CBS

6.4 Berechting in hoger beroep en in cassatie

Tegen de uitspraak van de rechter in eerste aanleg kan de verdachte of het OM hoger beroep instellen bij het gerechtshof. Het hof behandelt de misdrijfzaak dan opnieuw. De Hoge Raad toetst of in een rechtszaak de geldende wet- en regelgeving op de juiste manier is toegepast. Deze rechter behandelt de zaak inhoudelijk niet opnieuw (zie hoofdstuk 2).
Tussen 2007 en 2008 nam het aantal beroepszaken dat de gerechtshoven afhandelden af,[7] maar daarna steeg het aantal weer naar iets boven het niveau van 2007. In 2013 werden 39.000 beroepszaken afgehandeld.[8]

7 Deze afname kan mede een gevolg zijn van de invoering van het verlofstelsel per 1 juli 2007 (art. 410*a* Sv). Deze regeling heeft als doel het indammen van het aantal zaken in hoger beroep. Bij veroordeling wegens overtredingen en lichte misdrijven, waarbij een geldboete is opgelegd van maximaal € 500, moet de veroordeelde bij het hof verlof vragen om in hoger beroep te mogen gaan. De reden om hoger beroep in te stellen moet meer omvatten dan alleen de strafhoogte of slechts het verkrijgen van een 'second opinion'.

8 Bron: jaarverslagen Raad voor de rechtspraak 2004 t/m 2012 (tabel 5: productie Rechtspraak). Eerdere cijfers zijn niet beschikbaar.

Het aantal door de Hoge Raad afgedane misdrijfzaken nam tussen 2007 en 2008 eveneens – zij het in lichtere mate – af en steeg weer sinds 2009 naar een niveau dat bijna 40% hoger ligt dan dat in 2007. In 2013 deed de Hoge Raad 4.200 cassatieberoepen af. Vaak volgt een niet-ontvankelijkverklaring. Dit aandeel vertoont de laatste jaren een stijgende trend. In 2012 werd nog 47% van de cassatieberoepen niet-ontvankelijk verklaard, in 2013 is dit aandeel naar 60% gestegen. In 25% van de zaken volgde verwerping van het cassatieberoep. In de jaren daarvoor lag dit aandeel hoger, namelijk rond een derde. Het aantal en aandeel zaken waarin de Hoge Raad de uitspraak van de lagere rechter vernietigde, nam de afgelopen jaren af. Het aandeel van deze zaken daalde naar 14% in 2012.[9]

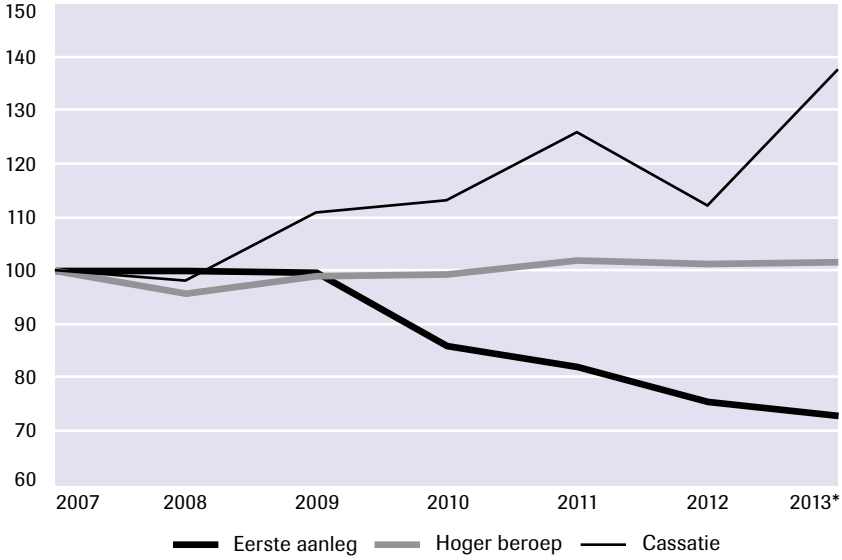
Om de ontwikkeling van afgehandelde misdrijfzaken door de verschillende gerechten in onderlinge samenhang te bekijken kunnen het best indexcijfers worden gebruikt.[10] Hierdoor kunnen de CBS-gegevens over rechtbanken en de cijfers over de uitspraken van de Hoge Raad worden vergeleken met productiecijfers van de Raad voor de rechtspraak over de gerechtshoven. Daarbij moet nog wel rekening worden gehouden met de soms langdurige periodes tussen de behandeling van misdrijfzaken in eerste aanleg, in hoger beroep en in cassatie.

In de periode 2007-2013 daalde het aantal afgedane zaken bij de rechtbanken vanaf 2010 met meer dan een kwart. Tussen 2007 en 2008 nam het aantal beroepszaken dat de gerechtshoven afhandelden en het aantal cassatieberoepen door de Hoge Raad aanvankelijk af. Maar daarna steeg het aantal beroepszaken weer naar iets boven het niveau van de in 2007 afgedane beroepszaken, terwijl het aantal cassatieberoepen bezien over de hele periode 2007-2013 met bijna 40% steeg (zie figuur 6.14).

9 Bron: jaarverslagen Hoge Raad 2007, 2009/2010, 2011 en 2012, te raadplegen via www.rechtspraak.nl. Het gaat hier om afgedane zaken exclusief herzieningen. Ook cassatieberoepen bij overtredingen worden hier meegeteld.

10 De Raad voor de rechtspraak hanteert een andere methode dan het CBS om rechtszaken te tellen. Het CBS telt zaken op basis van einduitspraken. De Raad voor de rechtspraak presenteert aantallen producten, vanwege wettelijke verplichtingen en aansluiting bij politieke verantwoording. Deze producten zijn alle onderdelen van een zaak die apart financiering vereist. Elke zaak (in de zin van het CBS) kent minimaal één product (in de zin van de Raad), zoals verzoeken tot raadkamerzitting, tussenvonnissen en het uitwerken van het vonnis ten behoeve van hoger beroep. De aantallen producten zijn daarom niet vergelijkbaar met de einduitspraken. Omwille van de leesbaarheid wordt in deze paragraaf gesproken over 'zaken', ook waar 'producten' worden bedoeld.

Figuur 6.14 Door de rechter afgedane misdrijfzaken in eerste aanleg, in hoger beroep en in cassatie, index 2007=100

* Voorlopige cijfers.
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.1 in bijlage 4, de jaarverslagen van de Raad voor de rechtspraak en de jaarverslagen van de Hoge Raad.
Bron: CBS, Raad voor de rechtspraak, Hoge Raad

7 Tenuitvoerlegging van sancties

S.N. Kalidien

- De instroom van de ten uitvoer gelegde *vrijheidsbenemende* sancties vertoonde een overwegend dalende trend tussen 2007 en 2013. Zo daalde de strafrechtelijke instroom in het gevangeniswezen tot 39.700 in 2013. Ten opzichte van 2012 is er wel sprake van een relatief lichte stijging. Het aantal opleggingen tbs met bevel tot verpleging daalde tot 84 en de instroom in de JJI's daalde tot 1.500 minderjarigen in 2013.
- De *bezetting* (eind september) in zowel het gevangeniswezen als de JJI's daalde eveneens. Zo telde het gevangeniswezen 10.500 gedetineerden in 2013 (2.200 minder dan in 2007), en daalde de bezetting in de JJI's van 970 tot 470 minderjarigen. De bezetting in de FPC's (eind december) steeg aanvankelijk tussen 2007 en 2009, maar daalde vervolgens tot 1.670 personen in 2013.
- De overwegend dalende trend tussen 2007 en 2013 bij de vrijheidsbenemende sancties is over het algemeen ook te zien bij de tenuitvoerlegging van de *vrijheidsbeperkende* sancties, met uitzondering van de voltooide toezichten. Zo daalde het aantal afgesloten taakstraffen door de reclassering globaal gezien van 38.600 tot 32.700 in 2013 (vanaf 2011 volgde wel een relatief lichte stijging), en daalde het aantal afgesloten taakstraffen door de RvdK van 23.600 tot 11.800 taakstraffen, maar steeg het aantal voltooide toezichten van 7.200 tot 11.100. De Halt-verwijzingen volgden de dalende trend van de taakstraffen tussen 2007 en 2011, stegen licht in 2012, maar daalden weer tot 16.800 verwijzingen in 2013. Het aantal ingestroomde reguliere jeugdreclasseringsmaatregelen bij Bureau Jeugdzorg halveerde van 8.800 tot 4.800. Ook de instroom ITB harde kern, ITB criem en de Gedragsbeïnvloedende maatregel daalde in meer of minder sterke mate.
- De tenuitvoerlegging van de *financiële sancties* door het CJIB volgt globaal gezien ook een dalende trend tussen 2007 en 2013. Een uitzondering hierop is de strafbeschikking, die sinds 2008 gefaseerd wordt ingevoerd. De strafbeschikking steeg fors tussen 2008 (2.600) en 2011 (356.500), en kwam na een kleine daling in 2012, uit op 352.400 strafbeschikkingen in 2013. Door de invoering van de strafbeschikking daalde het aantal binnengekomen geldsomtransacties fors tot 65.800 in 2013. Het aantal te innen geldboetes daalde tot 24.400, terwijl het aantal binnengekomen ontnemingsmaatregelen daalde tot 1.200 in 2013. Het aantal aangeboden schadevergoedingsmaatregelen daalde tussen 2007 en 2011, steeg in 2012, maar daalde weer tot 12.400 maatregelen in 2013, gelijk aan het niveau in 2007.

In het voorgaande hoofdstuk hebben we gezien welke sancties zijn opgelegd. Dit hoofdstuk gaat over de tenuitvoerlegging van sancties. Welke sancties zijn ten uitvoer gelegd, door wie, en op welke wijze? De sancties zijn onderverdeeld in drie groepen, te weten vrijheidsbenemende sancties, vrijheidsbeperkende sancties en financiële sancties. Vrijheidsbenemende sancties zoals de gevangenisstraf worden intramuraal ('binnen de

muren') ten uitvoer gelegd, terwijl vrijheidsbeperkende sancties buiten een inrichting plaatsvinden. Onder een vrijheidsbeperkende sanctie valt bijvoorbeeld de taakstraf. Bij de financiële sancties gaat het om de tenuitvoerlegging van sancties waarbij een geldsom is opgelegd. Wanneer een vrijheidsbeperkende sanctie of financiële sanctie mislukt, kan er vervangende hechtenis volgen. Vervangende hechtenissen worden net als de principale vrijheidsstraffen intramuraal ten uitvoer gelegd.
De ontwikkelingen van de tenuitvoerlegging worden beschreven voor de periode tussen 2007 en 2013.[1] Paragraaf 7.1 beschrijft de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbenemende sancties, paragraaf 7.2 gaat over de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeperkende sancties en paragraaf 7.3 gaat ten slotte in op de tenuitvoerlegging van de financiële sancties.

7.1 Tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties

De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) is verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbenemende sancties (zie ook hoofdstuk 2). Hieronder gaan we in op de sancties die ten uitvoer worden gelegd in het gevangeniswezen (7.1.1), de forensisch psychiatrische centra (7.1.2) en de justitiële jeugdinrichtingen (7.1.3).

7.1.1 Tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties in het gevangeniswezen

De sector Gevangeniswezen van DJI is verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van onder andere gevangenisstraffen, hechtenissen en ISD-maatregelen.[2] Deze sancties worden doorgaans opgelegd aan meerderjarigen en worden over het algemeen uitgezeten in penitentiaire inrichtingen (PI's). Omdat het gevangeniswezen ook verantwoordelijk is voor de tenuitvoerlegging van de elektronische detentie[3] en penitentiaire programma's, komen deze onderdelen eveneens in deze paragraaf aan bod. Ook de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenissen valt onder deze sector, hoewel deze strikt genomen geen sanctie is.

1 Naast de tabellen in bijlage 4 zijn op de websites van WODC en CBS aparte Excel-tabellen opgenomen met cijfers die verder teruggaan dan de hier beschreven periode.
2 ISD staat voor inrichting voor stelselmatige daders (zie ook hoofdstuk 2).
3 De elektronische detentie is per medio 2010 stopgezet.

In het gevangeniswezen stromen drie categorieën personen in: voorlopig gehechten, zelfmelders en arrestanten. Voorlopig gehechten zijn verdachten van (ernstige) misdrijven die door de politie zijn gearresteerd en aan de officier van justitie (OvJ) zijn voorgeleid.[4] De rechter-commissaris kan op vordering van de OvJ beslissen tot voorlopige hechtenis als het gaat om misdrijven met een strafdreiging van 4 jaar of meer of als er sprake is van vluchtgevaar, of gevaar voor de samenleving of de verdachte zelf.[5] Zelfmelders zijn veroordeelden die een gevangenisstraf of hechtenis opgelegd hebben gekregen en in aanmerking komen voor de zelfmeldprocedure. Deze zelfmeldprocedure houdt in dat de veroordeelde wordt opgeroepen om zich te melden bij een PI om zijn straf te ondergaan. Arrestanten zijn personen tegen wie een (deels) te executeren vrijheidsstraf uitstaat en die zich niet hebben gemeld na een oproep daartoe of niet in aanmerking komen voor de zelfmeldprocedure en personen die een vervangende hechtenis moeten ondergaan (DJI, 2014b).

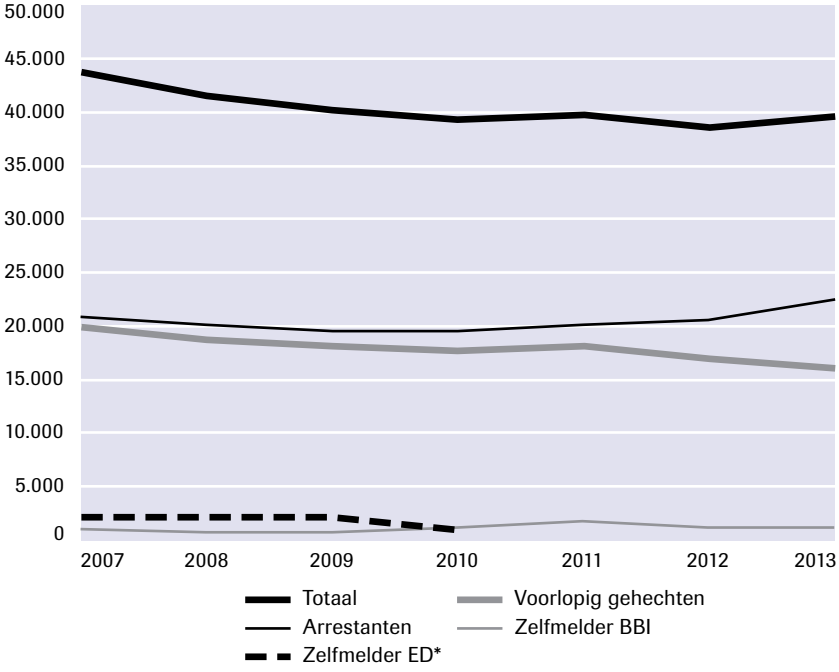
De totale instroom[6] in het gevangeniswezen daalde van 2007 tot en met 2013 van 43.800 naar 39.700; in 2013 is er echter sprake van een relatief lichte stijging ten opzichte van 2012. Deze stijging is het gevolg van een forse toename van het aantal arrestanten. In 2013 is het aantal arrestanten opgelopen tot 22.500, dit zijn er circa 2000 meer dan in het jaar daarvoor. Het aantal ingestroomde voorlopig gehechten daalde van 19.800 in 2007 tot 16.100 in 2013. Ook het totale aantal zelfmelders daalde tussen 2007 en 2013, namelijk van 3.100 tot 1.100 (zie figuur 7.1). Hoewel het totale aantal zelfmelders sterk daalde, steeg het aantal zelfmelders in een PI met een beperkte beveiliging in 2010 en 2011. Deze stijging is deels het gevolg van de stopzetting van de elektronische detentie (ED) medio 2010 (DJI, 2014b).

4 Personen die op het politiebureau zijn ingesloten (inverzekeringstelling) vallen niet onder de categorie voorlopig gehechten.

5 Voorlopig gehechten die instromen in het gevangeniswezen kunnen al vóór de zitting ontslagen worden uit voorlopige hechtenis. Ook kunnen zij veroordeeld worden tot een straf gelijk aan of korter dan het voorarrest, of uiteindelijk door de rechter niet schuldig worden verklaard. Bovendien is het mogelijk dat de rechter uiteindelijk een andere straf oplegt dan een gevangenisstraf. Dit deel van de voorlopig gehechten krijgt niet de status van veroordeelde bij DJI. Mede daarom zijn tenuitvoerleggingscijfers niet zonder meer te relateren aan straftoemetingscijfers.

6 Iemand kan meerdere keren in een jaar instromen.

Figuur 7.1 Gevangeniswezen: strafrechtelijke instroom naar categorie

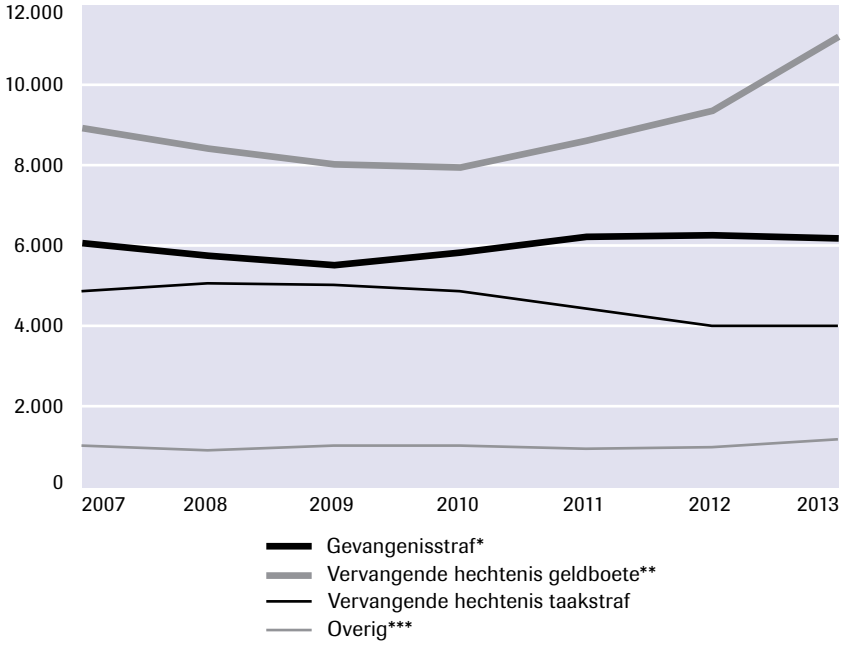

* De elektronische detentie is per medio 2010 gestopt.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.1 in bijlage 4.
Bron: DJI

Wordt de groep arrestanten nader bekeken, dan valt op te merken dat de eerder genoemde stijging van 2012 tot 2013 in het aantal arrestanten met name zit bij de groep die instroomt vanwege een niet betaalde geldboete. Tussen 2007 en 2010 daalde het aantal arrestanten in deze groep nog van 8.900 tot 7.900 arrestanten, maar daarna liep het aantal op tot 11.200 arrestanten in 2013 (zie tabel 7.1 in bijlage 4). Een nadere specificering laat zien dat het in het bijzonder gaat om een toename van het aantal door de kantonrechter verleende machtigingen tot gijzeling voor het niet betalen van verkeersboetes. Deze boetes zijn, buiten het strafrecht om, opgelegd met toepassing van de Wet Administratiefrechtelijke Handhaving Verkeersvoorschriften (WAHV). De stijging is vooral het gevolg van het onder de WAHV brengen van artikel 30 van de Wet Aansprakelijkheidsverzekering Motorrijtuigen (WAM) (DJI, 2014b).
Het aantal arrestanten dat instroomde in een PI als gevolg van een (deels) mislukte taakstraf vertoont een dalende trend vanaf 2008: van 5.100 tot 3.900 arrestanten in 2013. Het aantal arrestanten dat instroomde vanwege een gevangenisstraf of hechtenis daalde van 2007 tot 2009, steeg

vervolgens tot 6.300 in 2012, en daalde weer licht in 2013 tot 6.200 arrestanten in 2013 (zie figuur 7.2). Een aparte weergave van gevangenisstraffen en hechtenissen laat zien dat het aantal arrestanten vanwege een hechtenis weliswaar daalt, maar het aantal arrestanten vanwege een gevangenisstraf juist toeneemt. Zo ging het in 2009 nog om 4.200 arrestanten vanwege een gevangenisstraf, in 2013 is dit aantal gestegen tot 5.300 (DJI, 2014b).

Figuur 7.2 Gevangeniswezen: instroom arrestanten naar aard

* Incl. hechtenis.

** Incl. niet-betaalde verkeersboetes (gijzelingen Wet Mulder), niet-betaalde schadevergoedingsmaatregelen (Wet Terwee) en ontnemingsmaatregelen ('Pluk ze').

***Incl. tbs-passanten, jeugddetentie, bewaring uitlevering, bewaring in het kader van de WOTS, ISD-maatregelen, overig en onbekend.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.1 in bijlage 4.

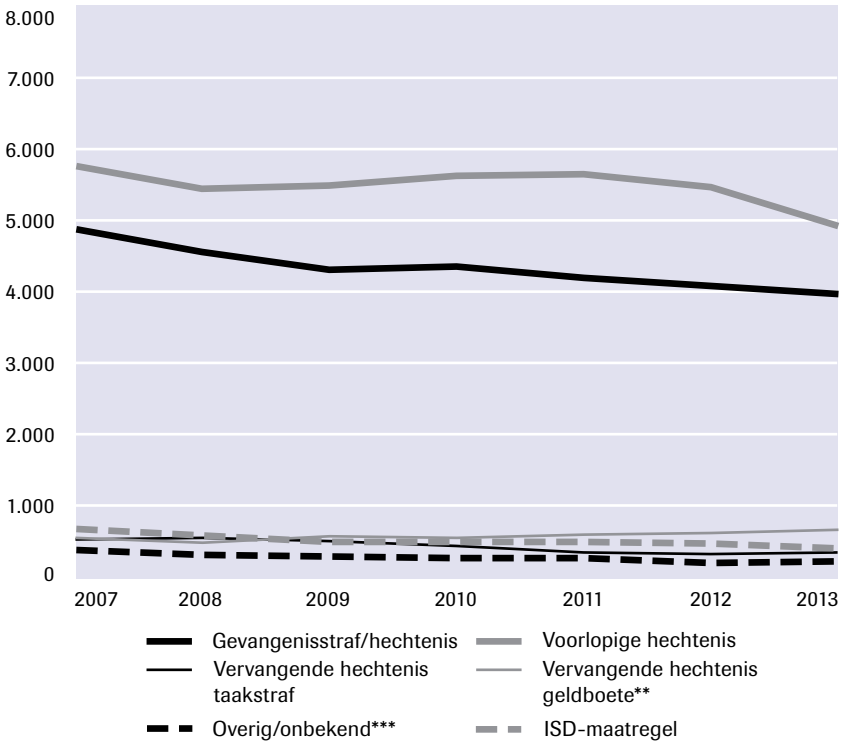
Bron: DJI

Op 30 september 2013 telde het gevangeniswezen 10.500 gedetineerden. In 2007 ging het nog om 12.800 gedetineerden. Het aantal gedetineerde mannen daalde tussen 2007 en 2013 van 12.000 tot 10.000. Ook het aantal gedetineerde vrouwen daalde. Zo waren er in 2007 nog 800 vrouwen ingesloten, in 2013 is dit aantal gedaald tot 600 vrouwen. Procentueel gezien nam het aandeel vrouwen af sinds 2008 van 6,9% tot 5,3% in 2013. Bijna twee derde van de gedetineerden was in 2013 tussen de 20 en 40 jaar oud. Dit aandeel is nauwelijks veranderd de afgelopen jaren. Het aandeel gedetineerden dat 50 jaar of ouder is, is de afgelopen jaren wel iets veranderd. Zo was 9% in 2007 50 jaar of ouder; in 2013 is dit percentage opgelopen tot 12% (zie tabel 7.2 in bijlage 4).

Een uitsplitsing van de bezetting naar verblijfstitel laat zien dat het aantal voorlopig gehechten vooral het laatste jaar is gedaald van 5.500 in 2012 tot 4.900 in 2013.[7] Daarmee is dit nog wel de grootste categorie in het gevangeniswezen. Ook het aantal personen met een gevangenisstraf daalde. Die daling vond vooral plaats in de eerste jaren van de verslagperiode. Ging het in 2007 nog om 4.700 gedetineerden, in 2013 is dit aantal gedaald tot 3.900. Het aantal gedetineerden met een vervangende hechtenis als gevolg van een mislukte taakstraf vertoonde eveneens een dalende trend tussen 2007 en 2013, van 500 naar 400. Ook het aantal veroordeelden tot een ISD-maatregel (van 700 in 2007 tot 400 in 2013) en het aantal gedetineerden met een hechtenis (van 150 in 2008 tot 90 in 2013) daalden. Een dalende trend is ook te zien bij de tbs-passanten: waren er nog 160 passanten in 2007, in 2013 is dit aantal gedaald tot 10. De ontwikkeling van het aantal gedetineerden vanwege het niet betalen van een geldsom vertoont een relatief licht stijgende trend vanaf 2010 van 560 tot 660. Net als bij de instroom is de stijging in het aantal gijzelingen vanwege een niet-betaalde verkeersboetes (Wet Mulder) ook hier te zien, van 70 in 2008 tot 310 in 2013 (zie figuur 7.3 en tabel 7.2 in bijlage 4).

7 Inclusief verdachten in voorlopige hechtenis die al wel door de rechtbank in eerste aanleg zijn veroordeeld, maar van wie het vonnis nog niet onherroepelijk is. In 2013 ging het om 392 verdachten van wie het vonnis nog niet onherroepelijk was zonder dat er op dat moment al sprake was van inschrijving van de zaak bij het Hof en 1.279 verdachten van wie het hoger beroep al wel liep (DJI, 2014b).

Figuur 7.3 Gevangeniswezen: populatie naar verblijfstitel*

* Peilmoment 30 september.

** Incl. gijzelingen niet-betaalde verkeersboetes (gijzeling Wet Mulder) en niet-betaalde schadevergoedingsmaatregelen (Wet Terwee) en ontnemingsmaatregelen ('Pluk ze').

***Incl. tbs-passanten, plaatsing in een psychiatrische inrichting, bewaring uitlevering, bewaring in het kader van de WOTS, overig en onbekend.

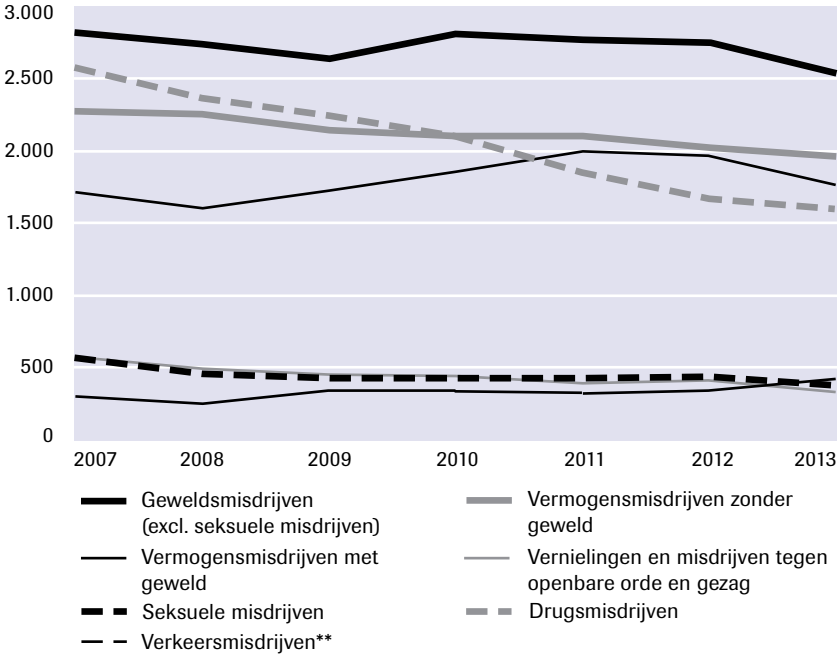
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.2 in bijlage 4.

Bron: DJI

Van 2007 tot en met 2009 daalde het aantal gedetineerden met een geweldsmisdrijf (zonder seksuele component) van 2.800 tot 2.600, in 2010 is dit aantal opgelopen tot hetzelfde niveau als in 2007, maar na 2010 is er weer sprake van een dalende trend tot 2.500 in 2013. Het aantal gedetineerden dat vastzit vanwege een vermogensmisdrijf zonder geweld daalde gedurende de gehele periode tussen 2007 en 2013 van 2.300 tot 2.000. Deze dalende trend gaat niet helemaal op voor het aantal gedetineerden dat vastzit vanwege een vermogensmisdrijf mét geweld, daar er van 2008 tot 2011 sprake is van een stijging van 1.600 tot 2.000, en pas na 2011 een dalende trend inzet tot 1.800 in 2013. Het aantal gedetineerden dat vastzit voor een vernieling en openbare orde misdrijf daalde vrijwel over de gehele periode tussen 2007 en 2013 van 600 tot 300. Ook het aantal

gedetineerden vanwege een seksueel misdrijf daalde overwegend tussen 2007 en 2013 van 600 tot 400. Dezelfde dalende trend is ook te zien bij de groep gedetineerden vanwege een drugsmisdrijf: ging het in 2007 nog om 2.600 gedetineerden, in 2013 is dit aantal gedaald tot 1.600. Het aantal gedetineerden met een verkeersmisdrijf[8] schommelt tussen de 300 en 400 tussen 2007 en 2013 (zie figuur 7.4).

Figuur 7.4 Gevangeniswezen: populatie naar soort misdrijf*

* Peilmoment 30 september.

** Deze categorie omvat naast de verkeersmisdrijven ook verkeersovertredingen inzake de Wet Mulder.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.2 in bijlage 4.

Bron: DJI

Het aantal gedetineerden dat op 30 september in een PI zat vanwege een opgelegde strafduur[9] korter dan een jaar daalde van 2007 tot en met 2013 van 2.500 tot 2.000. Ook het aantal gedetineerden met een strafduur van 1 tot 2 jaar daalde overwegend in deze periode. Zo ging het in 2007 nog om 700 gedetineerden; in 2013 is dit gedaald tot 500. Het aantal gedetineerden

8 De aantallen bevatten naast verkeersmisdrijven ook overtredingen inzake Wet Mulder-zaken.

9 De strafduur heeft alleen betrekking op de gedetineerden die veroordeeld zijn en dus niet op het aantal voorlopig gehechten. Deze laatste groep is immers nog in afwachting van hun straf. Het betreft de bruto strafduur zonder aftrek van VI. De feitelijke detentieduur kan korter zijn als de VI in werking is getreden, of juist langer als er sprake is van het uitzitten van een aanvullende straf.

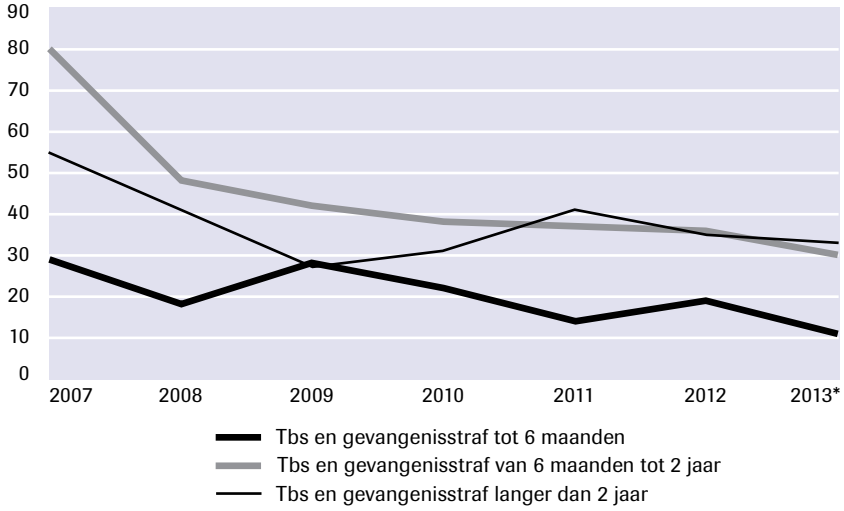
met een strafduur tussen 2 en 4 jaar daalde van 1.400 tot 1.100 van 2007 tot en met 2009, in de 2 jaren daarna was er sprake van een stijging tot 1.200 gedetineerden, in 2013 is dit aantal echter gedaald tot 1.000. Het aantal gedetineerden met een strafduur van 4 tot 12 jaar daalde tussen 2007 en 2011 van 1.300 tot 900; in 2013 is het aantal gedetineerde echter weer opgelopen tot 1.000. Het aantal gedetineerden met een strafduur langer dan 12 jaar is de afgelopen paar jaar toegenomen van net onder de 300 in 2010 tot 340 in 2013 (zie tabel 7.2 in bijlage 4).

Het aantal gedetineerden dat uitstroomde uit een PI schommelt de laatste paar jaren tussen de 40.000 en 41.000, maar in 2007 ging het nog om 44.000 gedetineerden. Het merendeel van de personen dat uitstroomt uit een PI heeft een relatief korte detentie achter de rug. Zo stroomden in het jaar 2013 29.900 personen (74%) met een detentieduur korter dan 3 maanden uit een PI (zie tabel 7.3 in bijlage 4).

7.1.2 Tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel

Een rechter kan tbs opleggen aan een verdachte van een misdrijf waarop een straf van minimaal 4 jaar staat en van wie is aangetoond dat hij of zij (deels) ontoerekeningsvatbaar is. Vaak is er dan sprake van een persoonlijkheidsstoornis en/of ernstige psychische ziekte. Doorgaans wordt de tbs-maatregel opgelegd aan meerderjarigen. De directie Forensische Zorg van DJI voert deze maatregel uit (zie ook hoofdstuk 2).
Er bestaan twee vormen van tbs, namelijk tbs met voorwaarden en tbs met bevel tot verpleging. In deze paragraaf wordt primair ingegaan op tbs met bevel tot verpleging. Van 2007 tot en met 2013 daalde het aantal opleggingen van tbs met bevel tot verpleging van 185 tot 84 (zie tabel 7.4 in bijlage 4).
Tbs kan ook worden opgelegd in combinatie met een gevangenisstraf. De tbs gaat dan in nadat de veroordeelde de gevangenisstraf heeft uitgezeten. Pas dan vindt overplaatsing naar een forensisch psychiatrisch centrum (FPC) plaats (DJI, 2014a). Het aantal opleggingen van tbs met bevel tot verpleging met een gevangenisstraf tot 6 maanden vertoont een min of meer dalende trend tussen 2007 en 2013. Het hoogste aantal opleggingen was 29 in 2007 met nagenoeg evenveel opleggingen (28) in 2009, het laagste aantal was 11 in 2013. Het aantal tbs-opleggingen in combinatie met een gevangenisstraf van 6 maanden tot 2 jaar daalde gedurende de gehele periode van 80 opleggingen in 2007 tot 30 in 2013. De trend bij de tbs-gestelden met een gevangenisstraf van 2 jaar of meer was eerst een daling van 2007 tot en met 2009 van 55 tot 27 opleggingen, daarna steeg dit aantal tot 41 in 2011, om vervolgens weer te dalen tot 33 in 2013 (zie figuur 7.5).

Figuur 7.5 Opleggingen tbs met bevel tot verpleging in combinatie met een gevangenisstraf

* Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.4 in bijlage 4.
Bron: DJI

Doordat de capaciteit van de FPC's in eerdere jaren is toegenomen en doordat het aantal opleggingen van tbs met bevel tot verpleging is afgenomen, is het aantal tbs-passanten[10] de laatste paar jaar ook afgenomen (DJI, 2014a). Tbs-gestelden kunnen hierdoor sneller worden geplaatst in een FPC in plaats van te wachten in een PI. Het gemiddelde aantal tbs-passanten daalde tussen 2007 en 2013 van 150 naar 22 passanten. De gemiddelde wachttijd daalde van 297 dagen in 2007 tot 100 dagen in 2013. In 2013 is er echter wel sprake van een relatief lichte stijging van de wachttijd ten opzichte van het jaar 2012, toen de wachttijd gemiddeld 88 dagen was (zie tabel 7.4 in bijlage 4).

De bezetting in de FPC's (ultimo december) nam van 2007 tot 2009 toe van 1.840 tot 2.010 tbs-gestelden; daarna zette een daling in tot 1.670 tbs'ers in 2013 (zie tabel 7.4 in bijlage 4).
Het aantal voor het eerst opgenomen tbs-gestelden in een FPC, daalde gedurende de gehele periode tussen 2007 en 2013. In 2013 waren 111 tbs-gestelden voor het eerst opgenomen in een FPC, in 2007 ging het nog om 205 eerste opnames. Op 1 januari 2013 waren 1.748 tbs'ers aanwezig in een FPC. Op 1 januari 2007 waren dit er met 1.707 iets minder (zie tabel 7.4 in bijlage 4).

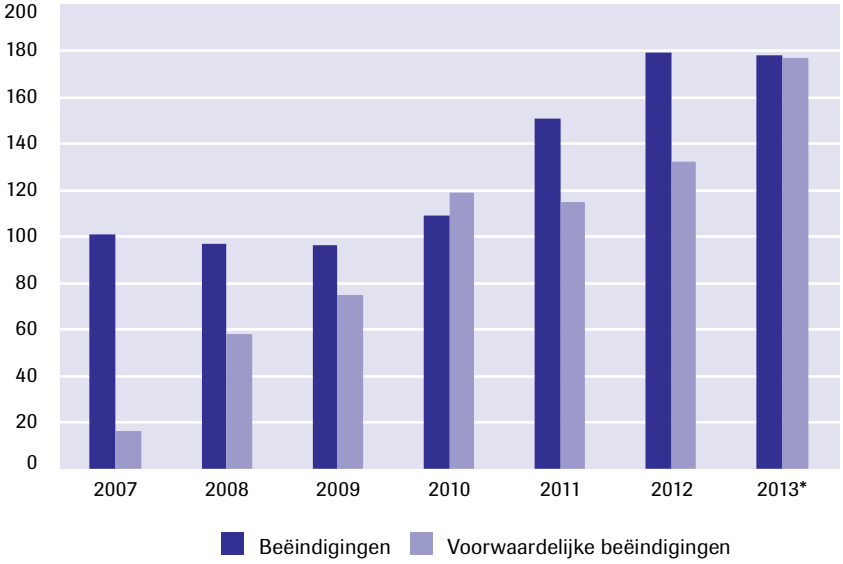
10 Tbs-passanten zijn tbs-gestelden die wachten in een PI om te worden geplaatst in een FPC.

De gemiddelde leeftijd van de personen in een FPC is iets toegenomen: van 40 jaar in 2008 naar 43 jaar in 2013. Het aandeel vrouwen blijft hangen rond de 6% à 7% in de jaren tussen 2008 en 2013. Tbs-gestelden in de leeftijdsgroep 40 tot 50 jaar komen het meest voor (34% in 2013). Het aandeel tbs-gestelden met een leeftijd tussen de 40 en 60 jaar en ouder is toegenomen (11%), terwijl het aandeel tbs-gestelden tussen de 20 en 40 jaar juist is afgenomen tussen 2008 en 2013 (-11%) (zie tabel 7.5 in bijlage 4).

De verblijfsduur in een FPC wordt bepaald op basis van instroomcohorten. De meest recente verblijfsduur (intra-/transmuraal) op basis van instroomcohorten bedraagt 8,4 jaar (DJI, 2014a).
Omdat de behandeling van de tbs erop is gericht om een terugkeer in de maatschappij mogelijk te maken, bestaat het proefverlof. De tbs-gestelde woont dan met toestemming[11] buiten een FPC (extramuraal). Wel moet hij zich houden aan de voorwaarden uit het proefverlofplan. Een proefverlof wordt nauwlettend in de gaten gehouden door bijvoorbeeld de reclassering. Indien nodig kan dit verlof direct worden ingetrokken. De reclassering begeleidt het proefverlof. Het aantal tbs-gestelden met proefverlof (ultimo december) daalde tussen 2007 en 2009 van 93 tot 76 proefverloven, daarna volgde een stijging tot 120 verloven in 2011. Vanaf 2011 zette echter weer een daling in tot 67 proefverloven in 2013. Het gemiddelde aantal proefverloven in 2013 bedroeg 77. De gemiddelde duur van het beëindigde proefverlof (vanaf eerste dag proefverlof tot de laatste dag) bedroeg 589 in 2013. In 2012 was de duur nog gemiddeld 31 dagen korter. De stijging van 2012 tot 2013 is echter veel minder sterk dan die tussen 2007 en 2010. In deze periode steeg de gemiddelde duur van 574 dagen tot 1.090 dagen (zie tabel 7.4 in bijlage 4).
Om een meer geleidelijke overgang naar een einde van de tbs mogelijk te maken, is er naast het proefverlof de voorwaardelijke beëindiging.[12]
Het aantal voorwaardelijke beëindigingen steeg vrijwel gedurende de gehele periode tussen 2007 en 2013 van 16 tot 177.[13] Het aantal daadwerkelijke beëindigingen daalde aanvankelijk relatief licht tussen 2007 en 2009 van 101 tot 96, daarna volgde een stijging tot 178 beëindigingen in 2013 (zie figuur 7.6).

11 Een aanvraag voor proefverlof wordt beoordeeld door het Adviescollege Verloftoetsing Tbs.
12 Een belangrijk verschil tussen voorwaardelijke beëindiging en proefverlof is dat bij proefverlof het bevel tot verpleging formeel niet is opgeheven. Op gezag van de directeur kan de terbeschikkinggestelde worden teruggeroepen naar de inrichting. Bij voorwaardelijke beëindiging gaat het om de beëindiging van de verpleging (maar niet van de tbs), op voorwaarde dat de regels die de Minister van V&J koppelt aan de beëindiging, worden nageleefd. De reclassering biedt hulp en steun ten aanzien van de naleving van de voorwaarden (DJI, 2014a).
13 In het kader van de Wet verruiming Dwangbehandeling (inwerkingtreding 1 juli 2013) krijgen ex-tbs-gestelden altijd te maken met een voorwaardelijke beëindiging van de tbs. Dit betekent dat de ex-tbs-gestelden minimaal één en maximaal negen jaar onder toezicht blijven van de reclassering (DJI, 2014a).

Figuur 7.6 Tbs-beëindigingen

* Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.4 in bijlage 4.
Bron: DJI

7.1.3 Tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties in de justitiële jeugdinrichtingen

De tenuitvoerlegging van de jeugddetentie en PIJ-maatregel valt onder de sector Justitiële Jeugdinrichtingen (JJI) van DJI. Deze sancties worden doorgaans opgelegd aan minderjarigen.[14]
Er stromen drie categorieën strafrechtelijk geplaatste minderjarigen in in een JJI, namelijk voorlopig gehechten, minderjarigen met een PIJ-maatregel[15] en minderjarigen met een jeugddetentie. Net als bij veroordeelden in het gevangeniswezen zit een deel van de minderjarigen in aansluiting op de voorlopige hechtenis het restant van de opgelegde sanctie uit.[16]
Tussen 2007 en 2013 daalde de totale strafrechtelijke instroom in een

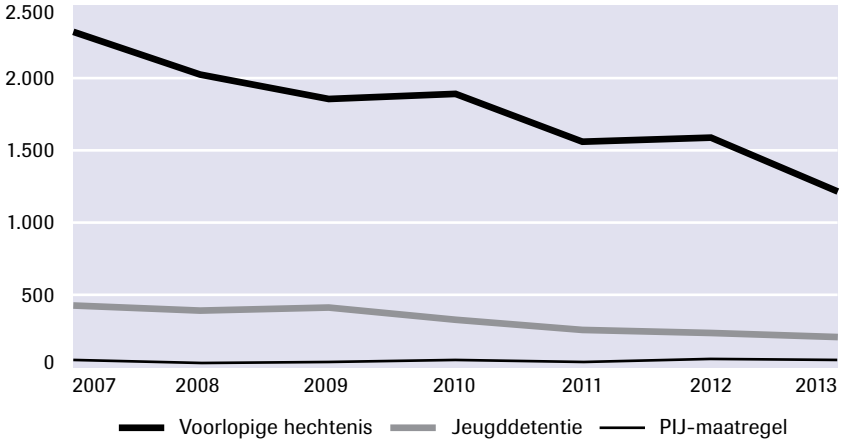
14 Een groot aantal jeugdigen is ten tijde van het delict minderjarig, maar voordat de TUL in werking wordt gezet, zijn ze inmiddels 18 jaar of ouder. Overigens kunnen volwassen veroordeelden in bepaalde gevallen ook een jeugddetentie opgelegd krijgen. Omgekeerd kunnen jeugdigen ook een sanctie opgelegd krijgen volgens het volwassenenstrafrecht. Het jeugdstrafrecht kan worden toegepast op jeugdigen tot 21 jaar en sinds de inwerkingtreding van het adolescentenstrafrecht op 1 april 2014 tot 23 jaar) (DJI, 2014c).

15 De instroom van PIJ'ers komt deels door de TUL van een voorwaardelijke PIJ. De rest komt binnen na bijvoorbeeld onderbreking in verband met een straf in het gevangeniswezen. De instroom van PIJ-maatregelen bevat dus niet alleen beginnende PIJ-maatregelen.

16 De instroom 'jeugddetentie' betreft vooral zelfmelders voor een omgezette straf en arrestanten. De 'reguliere' jeugddetenties worden ten uitvoer gelegd in aansluiting op de voorlopige hechtenis binnen de JJI. Ook de 'reguliere' PIJ-maatregel wordt in de regel na een voorlopige hechtenis opgelegd.

JJI van 2.800 tot 1.500. De dalende trend is te zien bij elk van de drie groepen. Waren er in 2007 nog 2.300 voorlopig gehechten ingestroomd, in 2013 is dit aantal gehalveerd tot 1.200. De instroom van het aantal minderjarigen in jeugddetentie daalde eveneens van 2007 tot en met 2013, zij het van 420 tot 210. Het aantal minderjarigen dat is ingestroomd met een PIJ-maatregel schommelde van 2005 tot 2013 tussen de 30 en 50. Ten opzichte van 2012 is dit aantal gedaald in 2013, van 53 naar 45 (zie figuur 7.7).

Figuur 7.7 JJI: strafrechtelijke instroom naar verblijfstitel

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.6 in bijlage 4.
Bron: DJI

Op 30 september 2013 telden de JJI's 470 strafrechtelijk minderjarig gedetineerden. In 2007 ging het nog om 970 gedetineerden (zie tabel 7.7 in bijlage 4).[17] Tot medio 2011 werd er onderscheid gemaakt tussen opvang- en behandelinrichtingen. Op 1 juli 2011 is de nieuwe, gewijzigde Beginselenwet Justitiële Jeugdinrichtingen (BJJ) in werking getreden. Door de inwerkingtreding van deze wet is het onderscheid tussen opvang- en behandelinrichtingen vervallen. Hiervoor in de plaats is een scheiding aangebracht op grond van verblijfsduur: kort en lang verblijf.[18] In 2013 zat meer dan de helft (60%) van de minderjarig gedetineerden in een JJI op basis van lang verblijf (zie tabel 7.7 in bijlage 4).

17 Met ingang van 1 januari 2010 verblijven jeugdigen met een civielrechtelijke titel niet meer in een JJI. Sindsdien worden jeugdigen met een 'Machtiging Gesloten Jeugdzorg' geplaatst bij instellingen die vallen onder de verantwoordelijkheid van het toenmalige programmaministerie van Jeugd en Gezin, en thans het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (DJI, 2014c). De cijfers in dit hoofdstuk betreffen alleen de strafrechtelijke gegevens.

18 Alle jeugdigen die in een JJI worden geplaatst stromen, met de inwerkingtreding van de nieuwe, gewijzigde BJJ, in op een kortverblijfgroep van maximaal tien jeugdigen. Na gemiddeld drie maanden volgt overplaatsing naar een langverblijfgroep van maximaal acht jeugdigen, ongeacht de verblijfstitel (DJI, 2014c).

Het aandeel meisjes in een JJI schommelde tussen 2007 en 2013 rond de 4%. Het aandeel minderjarigen dat in een JJI zat als gevolg van een PIJ-maatregel daalde tussen 2007 en 2011 van 58% tot 48%, daarna liep dit aandeel weer iets op tot 51% in 2013.[19] Het aandeel minderjarigen in een JJI met een jeugddetentie varieerde van 7 tot 10% tussen 2007 en 2013. Het aandeel jeugdigen in voorlopige hechtenis liep op van 34% in 2007 tot 41% in 2013, de laatste paar jaar is echter sprake van een stabilisering rond de 41%.

Het aandeel minderjarigen neemt globaal gezien bij bijna elke leeftijdsgroep af, maar niet bij de groep 18 jaar en ouder. Bij deze leeftijdsgroep steeg het aandeel jongeren juist van 51% in 2007 tot 61% in 2013. Deze groep bestaat overwegend uit jongens met een PIJ-maatregel of jeugddetentie (DJI, 2014c). Ook het aandeel minderjarigen tot en met 13 jaar steeg iets, maar in veel minder sterke mate dan de 18-plussers (van 0,4% tot 1,5%) (zie tabel 7.7 in bijlage 4). Het aantal jeugdigen met een *lopende* PIJ-maatregel in een JJI daalde gedurende de gehele periode tussen 2007 en 2013, van 630 in 2007 tot 290 in 2013 (zie tabel 7.8 in bijlage 4).

In 2013 verbleef het merendeel van de minderjarigen (49%) in een JJI vanwege een vermogensmisdrijf *met* geweld. In 2007 was dit aandeel met 30% een stuk lager. Het aandeel minderjarigen met een vermogensmisdrijf *zonder* geweld daalde daarentegen van 2007 tot en met 2013, van 12% tot 9%. Het aandeel minderjarigen naar aanleiding van een geweldsmisdrijf schommelde tussen de 27 en 23%. Ten opzichte van 2012 is het aandeel minderjarigen met dit type misdrijf echter wel gestegen in 2013 (van 24% naar 27%). Het aandeel minderjarigen naar aanleiding van een zedenmisdrijf is ten opzichte van 2007 bijna gehalveerd: van 19% in 2007 tot 11% in 2013. Ook het aandeel minderjarigen dat vast zat vanwege een vernieling en openbare orde misdrijf daalde: van 9% in 2007 tot 2% in 2013. Het aandeel overige misdrijven (inclusief drugs- en vuurwapenmisdrijven) daalde eveneens van afgerond 3% tot 1% (zie tabel 7.7 in bijlage 4).

De gemiddelde verblijfsduur van minderjarigen met een PIJ-maatregel schommelde van 2007 tot 2013 tussen de 1.300 en 1.400 dagen. De gemiddelde verblijfsduur van een minderjarige met een jeugddetentie steeg tussen 2007 en 2013 van 80 dagen tot 100 dagen. De voorlopig gehechten verbleven gemiddeld tussen de 40 en 50 dagen in een JJI (zie tabel 7.9 in bijlage 4).

19 Vanaf de inwerkingtreding van de BJJ kan de PIJ worden opgelegd voor de duur van 3 jaar. In geval van een geweldsdelict kan de maatregel verlengd worden tot maximaal 5 jaar. In geval van een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis kan de verlenging oplopen tot 7 jaar. Het laatste jaar is steeds voorwaardelijk. Met de inwerkingtreding van het adolescentenstrafrecht op 1 april 2014 kan de PIJ-maatregel alleen nog worden opgelegd als er sprake is van een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestesvermogens. Daarnaast is het mogelijk geworden om de PIJ-maatregel na zes jaar om te zetten in een tbs-maatregel indien de jeugdige nog steeds een gevaar is voor de samenleving (DJI, 2014c).

7.2 Tenuitvoeleggging van vrijheidsbeperkende sancties

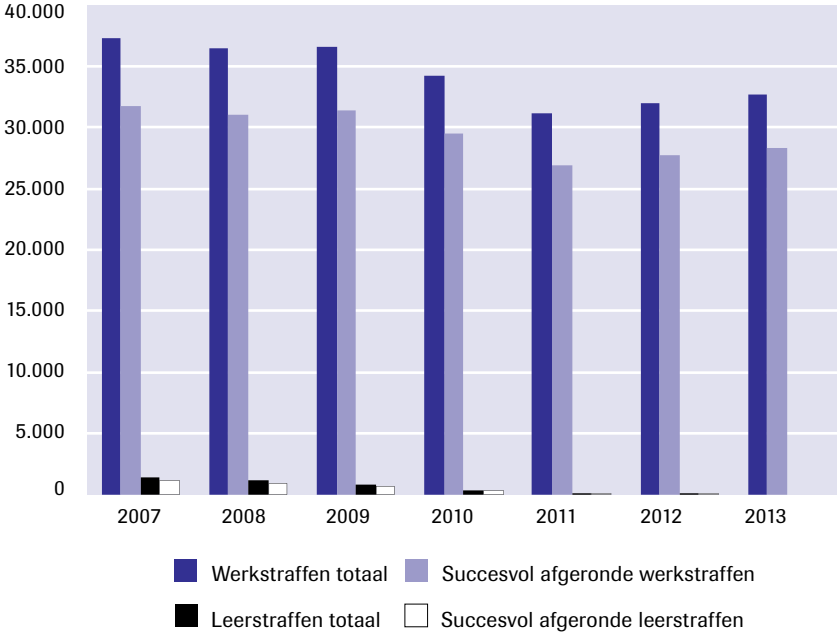
Naast de vrijheidsbenemende sancties die intramuraal ten uitvoer worden gelegd, zijn er ook vrijheidsbeperkende sancties die extramuraal ten uitvoer worden gelegd. In deze paragraaf komen respectievelijk de taakstraf en toezichten bij meerderjarigen aan bod (paragrafen 7.2.1 en 7.2.2). In paragraaf 7.2.3 wordt de taakstraf bij minderjarigen beschreven. Paragraaf 7.2.4 besteedt aandacht aan de tenuitvoerlegging van de Haltstraf. In paragraaf 7.2.5 komt de tenuitvoerlegging van de jeugdreclasseringsmaatregel aan bod.

7.2.1 Tenuitvoerlegging van de taakstraf bij meerderjarigen

De tenuitvoerlegging van de taakstraf bij meerderjarigen valt onder de verantwoordelijkheid van de reclassering (zie ook hoofdstuk 2). Het totale aantal afgesloten taakstraffen[20] bij de reclassering daalde tussen 2007 en 2011 van 38.600 tot 31.300, daarna liep dit aantal op tot 32.700 taakstraffen in 2013 (zie tabel 7.10 in bijlage 4). Zowel het aantal afgesloten werkstraffen als leerstraffen nam af vanaf 2007, maar de daling in het aantal leerstraffen is veel sterker. De forse daling in het aantal leerstraffen is het gevolg van de inwerkingtreding van de Wet voorwaardelijke sancties op 1 april 2012. Met de invoering van deze wet is de leerstraf opgeheven als zelfstandige taakstraf. In de plaats daarvan gaat de leerstraf op in de voorwaardelijke straf als bijzondere voorwaarde (zie ook paragraaf 7.2.2). Van de afgesloten werkstraffen was 87% geslaagd in 2013, ten opzichte van 85% in 2007 (zie figuur 7.8).
Het merendeel (84% in 2013) van de taakgestraften was man. In 2007 was dit aandeel met 86% net iets hoger. Een derde is tussen de 18 en 25 jaar; eveneens een derde is ouder dan 40 jaar. Deze aandelen zijn niet wezenlijk veranderd de afgelopen jaren (zie tabel 7.11 in bijlage 4).

20 Het betreft hier zowel voltooide als voortijdig beëindigde taakstraffen. Dat laatste is bijvoorbeeld het geval als de reclassant de afspraken niet nakomt.

Figuur 7.8 Totaal en succesvol afgeronde taakstraffen door de reclassering naar soort

Voor de corresponderende gegevens zie tabel 7.10 in bijlage 4.
Bron: Reclassering Nederland

7.2.2 Tenuitvoerlegging van toezichten

Iemand kan ook een voorwaardelijke sanctie krijgen. Een voorwaarde bij meerderjarigen kan zijn dat hij of zij onder (eventueel elektronisch) toezicht van de reclassering komt te staan voor een periode van maximaal 2 jaar. Worden de voorwaarden niet nageleefd, dan moet de persoon de straf alsnog uitzitten. Het aantal voltooide toezichten door de reclassering is tussen 2007 en 2013 toegenomen van 7.200 tot 11.100. Het merendeel van de toezichten (60% in 2013) werd uitgevoerd naar aanleiding van een voorwaardelijke veroordeling, een kwart naar aanleiding van een schorsing en één op de tien naar aanleiding van een penitentiair programma (PP) met of zonder elektronisch toezicht (ET) of een voorwaardelijke invrijheidstelling. Toezichten naar aanleiding van een tbs-maatregel, een PIJ-maatregel of overig kwamen minder vaak voor, namelijk bij 5% van het totale aantal voltooide toezichten (zie tabel 7.12 in bijlage 4).
Bij een reclasseringstoezicht kan sinds kort als bijzondere voorwaarde ook een erkende gedragsinterventie worden opgelegd. Deze gedragsinterventies zijn wetenschappelijk onderbouwde gedragstrainingen die voldoen aan de kwaliteitscriteria van de erkenningscommissie (zie ook

hoofdstuk 2). Wanneer een reclasseringscliënt onder toezicht is gesteld, kan hij worden aangemeld voor één of meer justitiële gedragsinterventies. De erkende gedragsinterventies vervangen op termijn alle re-integratie-programma's, de zogenoemde 'oude' gedragsinterventies en leerstraffen. In 2010 ontving de reclassering 3.400 opdrachten om een gedrags-interventie uit te voeren. In 2012 is het aantal opdrachten opgelopen tot 3.600, maar in 2013 is er sprake van een daling tot 2.700 opdrachten. In 2013 werd iets meer dan de helft van de opdrachten gegeven door het OM dan wel de rechter, tussen 2010 en 2012 werd iets meer dan de helft van de opdrachten gegeven door DJI (zie tabel 7.12 in bijlage 4).

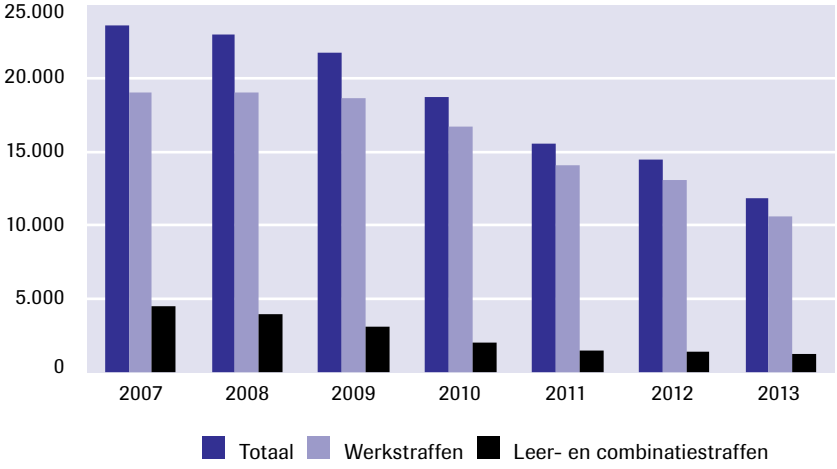
7.2.3 Tenuitvoerlegging van de taakstraf bij minderjarigen

De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) is verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van de taakstraf bij minderjarigen. Tot 2007 steeg het aantal gestarte taakstraffen voortdurend tot 23.600, maar vanaf 2008 zette een daling in tot 11.800 taakstraffen in 2013. Het aantal werkstraffen volgt dezelfde lijn: dit aantal nam tot 2007 toe tot 19.100 en daalde vervolgens tot 10.600 werkstraffen in 2013. Het aantal leer- en combinatiestraffen daalde eveneens. In 2013 is dit aantal afgenomen tot 1.200, ten opzichte van 4.500 in 2007 (zie figuur 7.9). Deze daling is waarschijnlijk het gevolg van de mogelijkheid om erkende gedragsinterventies in het kader van een bijzondere voorwaarde – net als bij de meerderjarigen – ook voor minder-jarigen toe te passen.
Het aantal taakstraffen dat de Raad afsloot in 2013 is ten opzichte van 2007 gehalveerd. Zo ging het in 2007 nog om 23.600 taakstraffen, in 2013 waren dit er 11.800. Het aantal afgesloten leerstraffen daalde relatief harder over de gehele periode, van 3.200 in 2005 tot 990 in 2013.
De helft van de minderjarigen is tussen de 16 en 17 jaar bij het afsluiten van hun taakstraf, bijna een derde is tussen de 12 en 15 jaar en bijna één op de vijf is tussen de 18 en 21 jaar. In 2007 en 2008 was het merendeel van de afgesloten taakstraffen opgelegd aan minderjarigen een OM-taakstraf, maar vanaf 2009 zijn de afgesloten taakstraffen juist voor het grootste deel afkomstig van de rechter. OM-taakstraffen onderscheiden zich van ZM-taakstraffen doordat ze doorgaans voor lichtere vergrijpen worden opgelegd en daarom gemiddeld relatief kort zijn, vaak een werkstraf zijn en zelden een combinatiestraf. Zowel het aantal OM-taakstraffen als ZM-taakstraffen is gedaald tussen 2007 en 2013. In 2013 ging het om 7.300 ZM-taakstraffen en 4.500 OM-taakstraffen, in 2007 ging het nog om respectievelijk 11.000 en 12.600 taakstraffen.[21] Het slagingspercentage van de taakstraffen bij minderjarigen is nagenoeg vergelijkbaar met dat van de meerderjarigen. In 2013 was 83% van het totale aantal afgesloten

21 Per oktober 2011 kan het OM in het kader van de wet OM-afdoening ook een taakstraf als sanctie opleggen (zie ook hoofdstuk 2 en paragraaf 7.3.2).

taakstraffen succesvol uitgevoerd. Dit percentage ligt iets lager dan de jaren hiervoor, toen lag het slagingspercentage rond de 86% (zie tabel 7.14 in bijlage 4).

Figuur 7.9 Gestarte taakstraffen minderjarigen bij de RvdK

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.13 in bijlage 4.
Bron: RvdK

7.2.4 Tenuitvoerlegging van de Halt-straf[22]

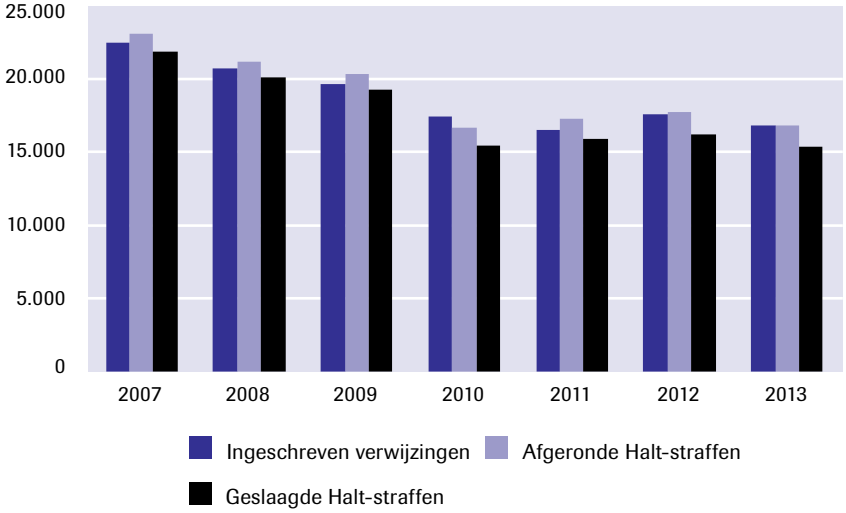
Het aanhouden van een minderjarige verdachte (12 tot en met 17 jaar) leidt niet in alle gevallen tot vervolging. Onder voorwaarden kan een minderjarige in aanmerking komen voor de Halt-straf (voorheen Halt-afdoening).[23] Met de Halt-straf is het mogelijk dat een minderjarige niet wordt vervolgd (zie ook hoofdstuk 2).
Het aantal ingeschreven verwijzingen bij Halt is gedaald tussen 2007 en 2011 van 22.500 tot 16.500 in 2011. In 2012 is dit aantal opgelopen naar 17.600 inschrijvingen, om vervolgens weer iets te dalen tot 16.800

22 De cijfers van Halt Nederland omvatten zowel misdrijven als overtredingen. In 2013 was 43% van de ingeschreven verwijzingen een misdrijf (Bron: Halt Nederland).

23 In 2010 is de Halt-straf vernieuwd en in 2011 vonden de laatste aanpassingen plaats; zo zijn de leeropdrachten vernieuwd en is de Halt-straf voor schoolverzuim geïmplementeerd. De vernieuwde Halt-straf is een wetenschappelijk onderbouwde straf die zich van andere straffen onderscheidt door de pedagogische opzet en doordat de straf snel, efficiënt en op maat kan worden ingezet. Ook het aanbieden van excuses aan het slachtoffer en het vergoeden van de door het slachtoffer geleden schade spelen hierin een rol. Halt werkt samen met het OM, de politie en andere partners uit de justitiële jeugdketen aan de ZSM-werkwijze. Deze werkwijze staat voor Zo Snel, Slim, Selectief, Simpel, Samen en Samenlevingsgericht Mogelijk. ZSM zorgt voor lik-op-stukberechting voor de daders en een snelle genoegdoening voor slachtoffer en samenleving. Deze werkwijze maakt het mogelijk dat er sinds 2011 ook jongeren bij Halt komen die zich aan zwaardere delicten schuldig hebben gemaakt. Het beledigen van een ambtenaar in functie is sinds medio 2011 een van de zwaardere delicten waarvoor een jongere naar Halt wordt gestuurd (Jaarbericht Halt-sector, 2012).

in 2013 (zie tabel 7.15 in bijlage 4). In 2013 was 78% van de ingeschreven verwijzingen afkomstig van de politie, 18% van de leerplichtambtenaar en 4% van overige opsporingsambtenaren (bron: Halt Nederland). Het aantal afgeronde Halt-straffen daalde van 2007 tot en met 2010, van 23.100 tot 16.700, daarna liep dit aantal op tot 17.700 in 2012, maar daalde vervolgens weer tot 16.800 in 2013. Ruim 90% van de afgeronde Halt-straffen was geslaagd in 2013. Dit percentage is iets teruglopen ten opzichte van 2007, toen het slagingspercentage nog 95% bedroeg (zie figuur 7.10).

Figuur 7.10 Halt-verwijzingen, afgeronde en geslaagde Halt-straffen*

* Vóór 2011 werd de Halt-straf de Halt-afdoening genoemd.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.15 in bijlage 4.
Bron: Halt Nederland

7.2.5 Tenuitvoerlegging van de jeugdreclasseringsmaatregel

Jeugdreclassering kan worden ingezet bij jongeren van 12 tot 18 jaar die een strafbaar feit hebben gepleegd. Bij jeugdreclassering gaat het om een combinatie van intensieve hulp aan en controle op een jongere, met als doel herhaling van een strafbaar feit te voorkomen en de jongere weer op het rechte pad te brengen en te houden. Jeugdreclassering wordt opgelegd door de kinderrechter en in een aantal gevallen ook door de officier van justitie in het kader van de Wet OM-afdoening. Jeugdreclassering kan ook worden ingezet bij nazorg na verblijf in een justitiële inrichting of op verzoek van de RvdK. In deze laatste gevallen gaat het om jeugdreclassering op vrijwillige basis. Ook bij een voorwaardelijke straf of bij oplegging van de gedragsbeïnvloedende maatregel (GBM) kan jeugdreclassering worden

opgelegd voor toezicht op de uitvoering van deze maatregel (DSP-groep, Van Dijk & Schaafsma, oktober 2012).
Bureau Jeugdzorg (BJZ) is verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van de maatregel.[24] De jeugdreclasseringsmaatregel kan in een reguliere of intensieve vorm worden opgelegd. Het aantal jongeren dat instroomde bij BJZ met een reguliere jeugdreclasseringsmaatregel is tussen 2008 en 2013 gehalveerd, zo ging het in 2008 om 8.800 maatregelen, in 2013 is dit aantal gedaald tot 4.800. Ook het aantal ITB-'harde kern'-jongeren (intensieve begeleiding hardekernjongeren) daalde tussen 2008 en 2013, namelijk van 280 tot 210. In 2010 was er nog sprake van een piek tot 330 hardekernjongeren. Behalve het aantal hardekernjongeren, daalde ook het aantal ITB-criemjongeren. Bij ITB-criemjongeren gaat het om intensieve begeleiding van jongeren met een niet-westerse afkomst die een delict hebben gepleegd. Ging het in 2008 nog om 680 ITB- criemjongeren, in 2013 is dit aantal gedaald tot 230 jongeren. Het aantal jongeren met een gedragsbeïnvloedende maatregel vertoont eveneens een dalende trend, in 2009 bedroeg dit aantal 90, in 2013 is dit aantal gedaald tot 50 met een piek van 110 in 2010 (zie tabel 7.16 in bijlage 4).

7.3 Financiële sancties

Naast vrijheidsbenemende en vrijheidsbeperkende sancties kunnen ook financiële sancties, zoals een geldboete, worden opgelegd. Het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) is verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van deze sancties (zie ook hoofdstuk 2). Zowel meerderjarigen als minderjarigen komen voor financiële sancties in aanmerking. Deze paragraaf maakt hierin echter geen onderscheid vanwege de kleine aantallen bij minderjarigen. Achtereenvolgens komen aan bod de tenuitvoerlegging van de geldsomtransacties (paragraaf 7.3.1), de strafbeschikking (paragraaf 7.3.2), de geldboete (paragraaf 7.3.3), de schadevergoedingsmaatregel (paragraaf 7.3.4) en de ontnemingsmaatregel (paragraaf 7.3.5).

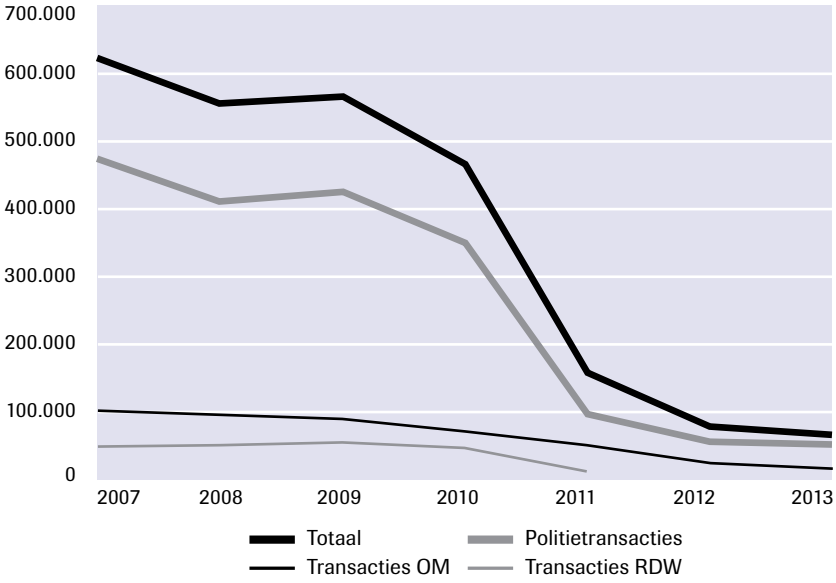
24 Voor jongeren met een (licht) verstandelijke beperking of bijvoorbeeld dak- en thuislozen kan de maatregel worden uitgevoerd door de William Schrikker Groep of het Leger des Heils. De RvdK beslist welke organisatie de maatregel uitvoert.

7.3.1 Tenuitvoerlegging van de geldsomtransactie[25]

Een geldsomtransactie houdt in dat de verdachte een geldsom betaalt ter voorkoming van verdere vervolging.[26] Naast het OM kunnen ook de politie en de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW) een geldsomtransactie aanbieden.
Het totale aantal binnengekomen transacties bij het CJIB is gedaald tussen 2007 en 2013. Was het aantal ingestroomde transacties in 2007 nog 621.900, in 2013 is dit aantal gedaald tot 65.800. De dalende trend in het aantal transacties, die met name vanaf 2009 sterk intrad, maar de laatste twee jaar minder hard daalde, is het gevolg van de gefaseerde invoering van de strafbeschikking in het kader van de Wet OM-afdoening (zie ook paragraaf 7.3.2). Een onderscheid naar aanleverende instantie leert dat de dalende trend zichtbaar is bij zowel door de politie en het OM aangeleverd als door de RDW. In 2012 en 2013 kwamen transacties aangeleverd door de RDW helemaal niet meer voor (zie figuur 7.11). In lijn met de dalende instroom, daalde ook het aantal afgedane transacties. In 2013 handelde het CJIB 77.900 geldsomtransacties af ten opzichte van 624.400 transacties in 2007. Tussen 2007 en 2010 werd het grootste deel van de geldsomtransacties afgedaan door een betaling (rond de 60%), daarna zette een dalende trend in tot 37% in 2012. Een reden voor de daling in het aantal betaalde transacties is, dat er ten opzichte van eerdere jaren meer zaken door de OvJ werden voorgelegd aan de rechter, die vervolgens tot een uitspraak is gekomen. In 2013 is het aantal betaalde transacties echter weer iets opgelopen tot 48%. Opvallend is de stijgende trend van het aantal geseponeerde transactievoorstellen, was dit percentage nog 8% in 2010 van het totale aantal afdoeningen, in 2013 is dit percentage opgelopen tot 23% (zie tabel 7.17 in bijlage 4).
Inherent met de dalende instroom en afgedane transacties, daalde ook het totale geïncasseerde bedrag aan geldsomtransacties van 2007 tot en met 2013, namelijk van 77 miljoen tot 18 miljoen euro (zie tabel 7.17 in bijlage 4).

25 De cijfers over geldsomtransacties betreffen zowel misdrijven als overtredingen. In hoofdstuk 9 wordt apart aandacht besteed aan overtredingen.
26 Op termijn zal de bestaande transactie worden vervangen door de strafbeschikking in het kader van de wet OM-afdoening (zie ook paragraaf 7.3.2 en hoofdstuk 2).

Figuur 7.11 Bij het CJIB aangeleverde geldsomtransacties

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.17 in bijlage 4.
Bron: CJIB

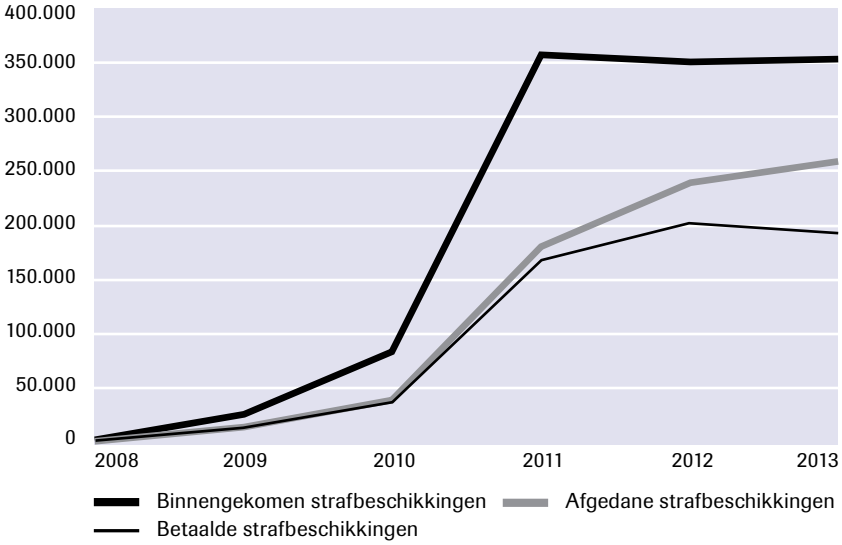
7.3.2 Tenuitvoerlegging van de strafbeschikking[27]

Sinds de invoering van de Wet OM-afdoening in februari 2008 kan het OM een strafzaak afdoen in de vorm van een strafbeschikking. Inmiddels hebben ook buitengewone opsporingsambtenaren (BOA's) van gemeenten en andere bestuurlijke instanties en politieagenten de bevoegdheid gekregen tot het opleggen van een strafbeschikking, in de vorm van respectievelijk bestuurlijke strafbeschikkingen en politiestrafbeschikkingen (zie ook hoofdstuk 2 en hoofdstuk 9).
Mede als gevolg van de gefaseerde invoering van de wet is het aantal strafbeschikkingen vanaf 2008 fors gestegen. Ging het in 2008 nog om 2.600 strafbeschikkingen, in 2011 is dit aantal opgelopen tot 356.500 strafbeschikkingen. In 2012 daalde dit aantal tot 351.000 strafbeschikkingen, maar steeg weer tot 352.400 strafbeschikkingen in 2013. Het merendeel van de strafbeschikkingen die het CJIB binnenkrijgt is afkomstig van de politie (61% in 2013), 15% van de strafbeschikkingen werd aangeleverd via

27 De cijfers over strafbeschikkingen betreffen vanaf 2009 zowel misdrijven als overtredingen. In 2008 en 2009 betrof het aantal strafbeschikkingen aangeleverd door de politie alleen misdrijven (rijden onder invloed). Vanaf 2011 zijn ook overtredingen inbegrepen bij de door de politie aangeleverde strafbeschikkingen. De strafbeschikkingen aangeleverd door de parketten betreffen zowel overtredingen als misdrijven. De strafbeschikkingen aangeleverd door gemeenten en overige instanties betreffen alleen overtredingen. In hoofdstuk 9 wordt apart aandacht besteed aan de overtredingen.

de parketten, 12% via gemeenten en nog eens 13% via overige instanties (zie tabel 7.18 in bijlage 4).
In totaal zijn in 2013 259.300 strafbeschikkingen afgedaan door het CJIB, waarvan 74% door een betaling. Ten opzichte van de voorgaande jaren is er relatief minder vaak afgedaan middels een betaling (zie figuur 7.12).

Figuur 7.12 Bij het CJIB binnengekomen en afgedane strafbeschikkingen

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.18 in bijlage 4.
Bron: CJIB

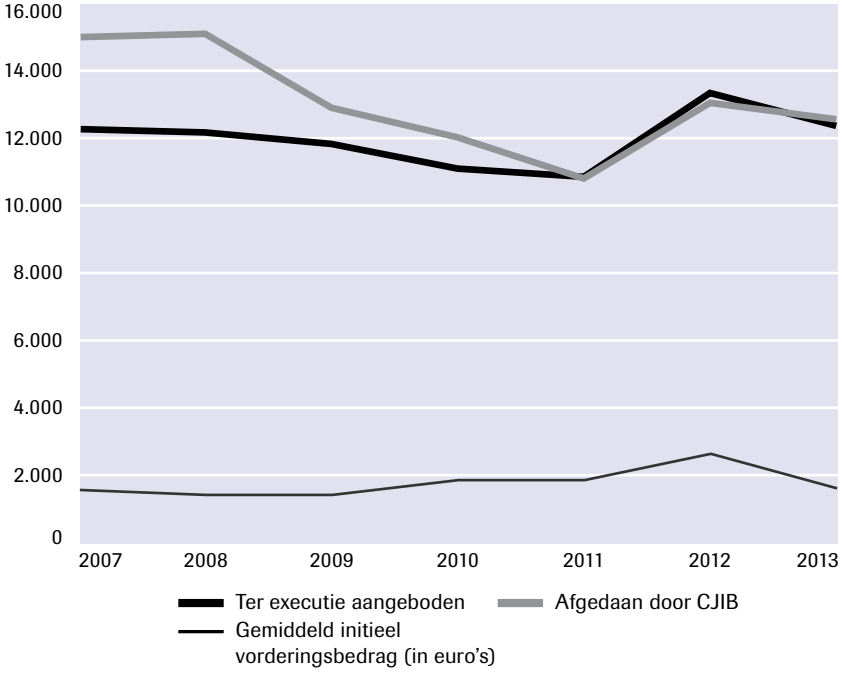
7.3.3 Tenuitvoerlegging van de geldboete

Het aantal te innen geldboetes door het CJIB vertoont een dalende trend van 2007 tot en met 2013. Was er in 2007 nog sprake van 45.900 te innen geldboetes, in 2013 is dit aantal gedaald tot 24.400 geldboetes. Het gemiddeld te innen boetebedrag vertoont een golfbeweging tussen 2007 en 2013: in 2007 bedroeg het te innen bedrag € 650, in 2013 € 835, in 2010 was er echter sprake van een dieptepunt en bedroeg het bedrag € 580. Het aantal afgedane boetevonnissen daalde eveneens tussen 2007 en 2013, van 50.100 tot 27.800. Van de 27.800 afgedane boetevonnissen in 2013 werd 75% geïnd door het CJIB, met een totaal initieel te innen bedrag van bijna 21 miljoen euro. In 2012 bedroeg het totale initieel te innen boetebedrag 17 miljoen euro en in 2007 bijna 29 miljoen. Ongeveer 15% van de boetevonnissen werd in 2013 afgedaan middels vervangende hechtenis, in 2007 lag dit percentage met 10% een stuk lager (zie tabel 7.19 in bijlage 4).

7.3.4 Tenuitvoerlegging van de schadevergoedingsmaatregel

De rechter kan ook een schadevergoedingsmaatregel opleggen (Wet Terwee, zie ook hoofdstuk 2). Het aantal aan het CJIB ter executie aangeboden schadevergoedingsmaatregelen daalde van 12.300 in 2007 tot 10.900 in 2011, waarna een stijging volgde tot 13.400 maatregelen in 2012, waarna het aantal opnieuw daalde tot 12.400 maatregelen in 2013. Het gemiddelde initiële vorderingsbedrag van schadevergoedingsmaatregelen varieerde van 2007 tot en met 2013 tussen de € 1.400 en € 1.900, alleen in 2012 was dit bedrag met € 2.600 fors hoger (zie figuur 7.13). Het merendeel van de schadevergoedingsmaatregelen (80% over nagenoeg de gehele periode tussen 2007 en 2013) werd betaald. Een relatief klein deel werd afgedaan middels vervangende hechtenis: 18% in 2013, 16% in 2007 en 14% in 2011. Ongeveer 3% van de schadevergoedingsmaatregelen werd afgedaan omdat de veroordeelde bijvoorbeeld was overleden of een regeling was getroffen tussen de veroordeelde en het slachtoffer (zie tabel 7.20 in bijlage 4).

Figuur 7.13 Bij het CJIB binnengekomen en afgedane schadevergoedingsmaatregelen en gemiddeld initieel vorderingsbedrag

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.20 in bijlage 4.
Bron: CJIB

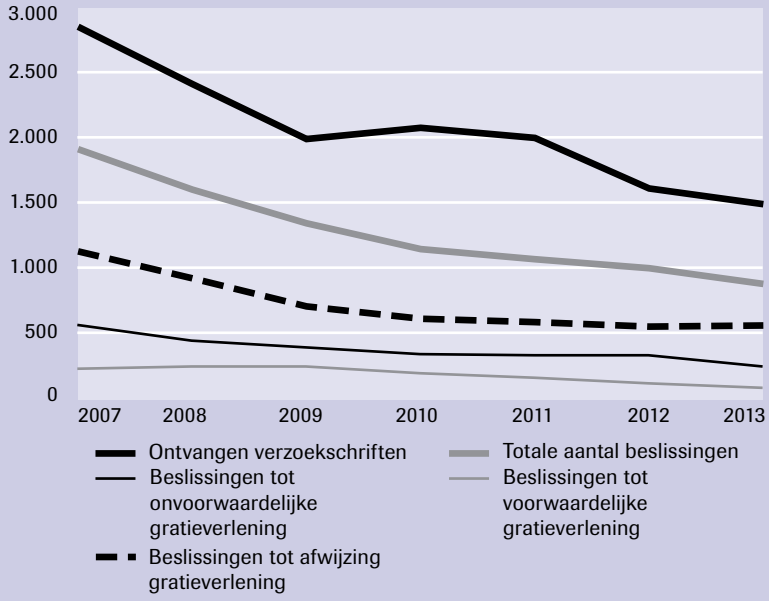
7.3.5 Tenuitvoerlegging van de ontnemingsmaatregel

Rechters kunnen wederrechtelijk verkregen voordeel aan veroordeelden ontnemen ('Pluk-ze'-wetgeving, zie ook hoofdstuk 2). Het aantal binnengekomen ontnemingsmaatregelen bij het CJIB vertoont een dalende trend: 1.200 in 2013 ten opzichte van 1.700 in 2007. Deze trend is vergelijkbaar met het aantal afgedane ontnemingsmaatregelen door het CJIB: 1.000 afgedane maatregelen in 2013 ten opzichte van 1.400 in 2007 (zie tabel 7.21 in bijlage 4).
Het gemiddelde initieel te vorderen bedrag vertoont een grillig beeld. Tussen 2007 en 2010 schommelde het gemiddelde bedrag rond de € 13.000, tussen 2011 en 2013 bedroeg dit bedrag tussen de € 26.000 en € 27.000 met een dip van € 18.000 in 2012. De relatief hoge bedragen in 2011 en 2013 worden veroorzaakt doordat in die jaren een relatief klein aantal zaken is afgedaan met een relatief hoog bedrag (Bron: CJIB) (zie tabel 7.21 in bijlage 4).

Gratie

In bepaalde gevallen kan het voorkomen dat een veroordeelde gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van zijn straf krijgt door middel van het verlenen van gratie. Om in aanmerking te komen voor gratie kan de veroordeelde zelf een gratieverzoek indienen. Maar ook de advocaat of een familielid kan een verzoek om gratie indienen. De Gratiewet noemt twee gronden waarop gratie kan worden verleend. In de eerste plaats kan er sprake zijn van omstandigheden waarmee de rechter bij de uitspraak geen of onvoldoende rekening heeft gehouden, terwijl die omstandigheden wel zouden hebben geleid tot een lagere straf. In de tweede plaats kan het zo zijn dat met (de voortzetting van) de straf geen redelijk doel meer wordt gediend. Bij een verzoek tot gratie bekijkt de rechter de omstandigheden van de veroordeelde en vergelijkt deze met de omstandigheden die bekend waren tijdens de veroordeling. Vervolgens brengt hij een advies over het gratieverzoek uit aan het ministerie van Veiligheid en Justitie.
Tussen 2007 en 2013 is er sprake van een dalende trend van het aantal ontvangen gratieverzoeken: 1.500 in 2013 ten opzichte van 2.900 in 2007.
In lijn hiermee daalde het totale aantal beslissingen eveneens, namelijk van 1.900 in 2007 tot 900 beslissingen in 2013. Het merendeel van de beslissingen over een verzoekschrift is een afwijzing, een derde is een onvoorwaardelijke gratieverlening en bijna één op de tien beslissingen is een voorwaardelijke gratieverlening (zie figuur). Een voorwaarde kan zijn dat de veroordeelde eerst een taakstraf uitvoert. Als niet aan deze voorwaarde wordt voldaan, kan het gratiebesluit worden teruggedraaid en moet de veroordeelde alsnog de volledige straf ondergaan.

Figuur **Gratieverzoeken en beslissingen**

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.22 in bijlage 4.
Bron: CBS

8 De strafrechtsketen in samenhang

F.P. van Tulder, R.F. Meijer en S.N. Kalidien

- Het aantal door burgers ondervonden delicten daalde tussen 2007 en 2013 met 24%. Ook het aantal door de politie geregistreerde misdrijven daalde, maar in minder sterke mate, met 17%. De politie is blijkbaar in verhouding meer misdrijven gaan registreren. Deze dalingen treden in grote lijnen op bij nagenoeg alle misdrijfcategorieën.
- Met het dalende aantal misdrijven stroomden er ook minder zaken in bij het OM, hetgeen resulteerde in minder sancties, opgelegd door politie, OM en rechter.
- De daling van het aantal opgelegde sancties hield ongeveer gelijke tred met de daling van de instroom bij het OM. Bij de sancties van het OM is de transactie in belangrijke mate vervangen door de strafbeschikking.
- Het aantal opgelegde strafbeschikkingen door het OM bedroeg in 2013 42.000. In datzelfde jaar zijn er 13.000 strafbeschikkingen geëxecuteerd.
- Bij de minderjarigen is het beeld niet veel anders. Zo daalde het aantal geregistreerde minderjarige verdachten in de periode 2007-2013, zij het in sterkere mate dan het totale aantal verdachten (respectievelijk -59% en -37%. Het aandeel minderjarige verdachten binnen het totale aantal geregistreerde verdachten nam daarmee af van 20% in 2007 naar 13% in 2013.
- Ook de instroom bij het OM van zaken tegen minderjarige verdachten daalde met meer dan de helft (-51%). Het aantal sancties opgelegd door politie, OM en rechter tezamen daalde in lijn hiermee, zij het in sterkere mate dan de instroom OM (-56%). De strafbeschikking wordt bij de minderjarigen nog enkel in beperkte mate toegepast. In 2013 was het aantal door het OM 370 opgelegde strafbeschikkingen, terwijl het aantal geëxecuteerde strafbeschikkingen in dit jaar 200 bedroeg.

De vorige hoofdstukken gaven statistische informatie in detail over de opeenvolgende onderdelen van de strafrechtsketen. Dit hoofdstuk combineert deze informatie om op hoofdlijnen inzicht in de onderlinge samenhang te krijgen.[1] Hierbij gaat het, net als in de voorgaande hoofdstukken, (vrijwel) uitsluitend om misdrijven.[2]

De gegevens van de verschillende onderdelen zijn afkomstig uit verschillende informatiebronnen en betreffen niet steeds dezelfde teleenheden of zaken. Zo kan een misdrijf meerdere verdachten opleveren en tot meer dan één zaak leiden. Ook kan het voorkomen dat een verdachte van een misdrijf in het ene jaar door de politie wordt opgespoord, maar de zaak tegen die verdachte pas in een later jaar door OM of rechter wordt behandeld. Dezelfde zaak verschijnt dan bij verschillende onderdelen van de strafrechtsketen in verschillende jaren in de statistiek. Met name bij sterke stijgingen of dalingen van het aantal in de strafrechtelijke keten verwerkte zaken kan dat laatste tot het 'achterblijven' van de aantallen in

1 De tenuitvoerlegging van sancties komt hierbij niet aan bod, omdat de huidige gegevens over de tenuitvoerlegging niet toereikend zijn om zinvolle vergelijkingen met de opgelegde sancties te maken.
2 In hoofdstuk 9 wordt apart aandacht besteed aan overtredingen, waarbij ook de samenhang tussen de onderdelen van de keten op dat gebied aandacht krijgt.

latere schakels leiden. Dit zijn aandachtspunten bij de vergelijking tussen de schakels in de strafrechtsketen, want dit betekent dat die gegevens niet volledig op elkaar aansluiten. Vergelijking van de ketenschakels kent dus haar beperkingen en kan enige vertekeningen geven (zie ook bijlage 3). Daarnaast hebben veranderingen van registratiesystemen ook gevolgen voor de duiding van de cijfers. Een voorbeeld hiervan is de overgang van COMPAS naar GPS (zie hoofdstuk 5, hoofdstuk 6 en bijlage 3). Maar niet alleen veranderingen van registratiesystemen, ook mogelijke verschillen in definities kunnen verwarring opleveren. Een voorbeeld hiervan is de door het OM opgelegde strafbeschikking. Informatie over de toepassing van deze pas enige jaren geleden geïntroduceerde OM-sanctie kan op verschillende manieren, anders gezegd met verschillende definities, uit de systemen worden gehaald. In deze editie van C&R is de strafbeschikking op twee manieren geteld, namelijk op het moment van eerste beoordeling door het OM ('opgelegde strafbeschikkingen') en geëxecuteerde strafbeschikkingen. De executie van een strafbeschikking houdt in dat de opgelegde sanctie door het CJIB ten uitvoer is gelegd en dit door het OM is geregistreerd (zie ook hoofdstuk 5). In het onderhavige hoofdstuk wordt uitgegaan van de door het OM opgelegde strafbeschikking.[3] OM-strafbeschikkingen komen voor een belangrijk deel in de plaats van vroegere OM-transacties. Door de strafbeschikking te definiëren op basis van de eerste beoordeling van het OM, zijn de aantallen beter vergelijkbaar met die van de transacties uit voorgaande jaren. Hierbij gaat het namelijk om door het OM aangeboden transacties (zie ook de box in hoofdstuk 5), waaraan de verdachte niet noodzakelijk al heeft voldaan of zal voldoen. Ondanks bovenstaande kanttekeningen levert het naast elkaar leggen van de informatie over de ketenschakels globaal inzicht op in de onderlinge samenhang en verschillen tussen ontwikkelingen in de onderdelen van de strafrechtsketen.

Eerst komt de samenhang in de strafrechtsketen voor het totaal (meerderjarige en minderjarige natuurlijke personen en rechtspersonen) aan de orde in paragraaf 8.1. De samenhang in de keten en de misdrijven die zijn gepleegd door minderjarigen krijgen afzonderlijk aandacht in paragraaf 8.2.[4]

8.1 Ontwikkelingen in de strafrechtsketen

Deze paragraaf gaat over de ontwikkeling in de strafrechtsketen van het totaal van misdrijven, gepleegd door natuurlijke en rechtspersonen.

3 Dit is een verschil met Criminaliteit en Rechtshandhaving 2012, waarbij alleen de geslaagde executies van de strafbeschikkingen beschikbaar waren.

4 Naast de tabellen in bijlage 4 zijn op de websites van WODC en CBS aparte Excel-tabellen opgenomen met cijfers die verder teruggaan dan de hier beschreven periode.

In elke fase van de keten vindt een selectieproces plaats.[5] Dit proces begint al bij de registratie door de politie.[6] Lang niet alle misdrijven worden bij de politie gemeld en de politie registreert niet alle meldingen. De politie registreerde in 2013 circa 1,1 miljoen misdrijven, terwijl de via slachtofferenquêtes geschatte door burgers en bedrijven ondervonden aantallen circa 7,5 miljoen bedragen (zie figuur 8.1). Slechts een deel van de misdrijven wordt opgehelderd (zie hoofdstuk 4). Het aantal geregistreerde verdachten (circa 320.000) is dan ook aanzienlijk lager dan het aantal geregistreerde misdrijven van circa 1,1 miljoen. Overigens kan een verdachte meer dan één misdrijf hebben gepleegd of kunnen meerdere verdachten één misdrijf samen hebben gepleegd. De politie kan bepaalde zaken ook zelf afdoen, bijvoorbeeld door middel van een politietransactie of, bij minderjarigen, met een verwijzing naar een Halt-bureau (zie hoofdstuk 2, hoofdstuk 7 en figuur 8.1).
Registratie van een verdachte door de politie leidt in een groot deel van de gevallen, maar niet altijd, tot de inschrijving van een zaak bij het Openbaar Ministerie (OM). De instroom bij het OM bedroeg in 2013 bijna 209.000 zaken. Ongeveer 5% van de instroom bij het OM was in 2013 afkomstig van andere instanties dan de politie.[7] Het gaat daarbij onder meer om de bijzondere opsporingsdiensten (zie hoofdstuk 2). Bij het OM vindt een verdere selectie plaats. Het OM kan bijvoorbeeld besluiten een zaak betreffende een verdachte (van één of meer misdrijven) te seponeren. Dit kan een technisch sepot zijn ('bewijs niet rond te krijgen') of een beleidssepot ('vervolging niet opportuun'). Ook kan het OM in bepaalde misdrijfzaken een transactie aanbieden aan de verdachte, waarmee verdere vervolging kan worden voorkomen. Sinds februari 2008 mag het OM voor bepaalde delicten, buiten de rechter om, zelf de schuld vaststellen van en straffen opleggen aan verdachten door inwerkingtreding van de Wet OM-afdoening, in de vorm van een strafbeschikking. Ook kan het OM besluiten om een zaak te dagvaarden voor de rechter. De rechter kan de verdachte vrijspreken of schuldig verklaren.[8] In het geval van schuldigverklaring legt de rechter in verreweg de meeste gevallen een straf of maatregel op (zie hoofdstuk 2).

5 Bij de interpretatie van dit selectieproces dienen de kanttekeningen in bijlage 3 in ogenschouw te worden genomen. Zo kunnen uitspraken als 'x% van ketenonderdeel A stroomt door naar ketenonderdeel B' op grond van dit schema niet worden gedaan.
6 Inclusief Koninklijke Marechaussee.
7 Bron: WODC/Racmin.
8 Ook kan de rechter een verdachte ontslaan van rechtsvervolging of het OM niet-ontvankelijk verklaren.

Figuur 8.1 De gang van misdrijven door de strafrechtsketen, 2013[a]

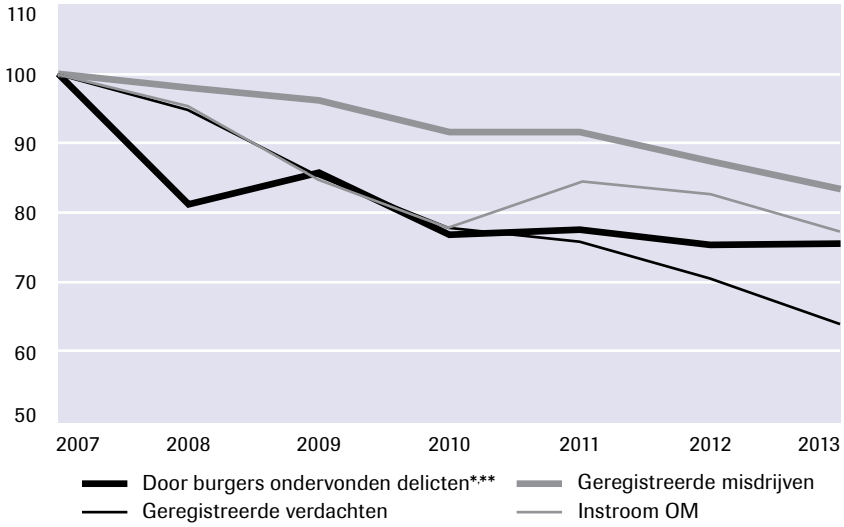
a Voorlopige cijfers. Afgeronde aantallen.
b Bron: CBS; voorlopige schatting. Het aantal kan maximaal 100.000 hoger of lager liggen. Het geschatte aantal misdrijven tegen burgers heeft enige overlap met het geschatte aantal misdrijven tegen bedrijven. De omvang van deze overlap is niet bekend (zie ook bijlage 3).
c Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2010 (MCB, 2011). Geen recentere cijfers beschikbaar ten tijde van het maken van deze publicatie. Het meest recente gegeven in 2010 is weergegeven. Het geschatte aantal misdrijven tegen bedrijven heeft enige overlap met het geschatte aantal misdrijven tegen burgers. De omvang van deze overlap is niet bekend.
d Misdrijven die buiten bereik van de VM en MCB blijven: misdrijven zonder direct slachtoffer (bijv. drugssmokkel en heling), misdrijven tegen overheidsinstellingen, misdrijven tegen 15-minners, enz.
e Bron: CBS Politiestatistiek: inclusief misdrijven tegen bedrijven en instellingen, en inclusief 'slachtofferloze' misdrijven. De cijfers 2013 betreffen voorlopige cijfers. Zie ook tabel 4.2 en tabel 4.6 in bijlage 4.
f Bron: CJIB. Zie ook tabel 7.17 in bijlage 4.
g Bron: CJIB. Zie ook tabel 7.18 in bijlage 4.

h Bron: Halt Nederland. Voorlopig cijfer. In het aantal is een klein deel begrepen van andere verwijzers dan de politie.
i Bron: CBS Rechtbankstrafzakenstatistiek (zie ook hoofdstuk 5). Taakstraffen zijn inclusief lik-op-stukzaken en exclusief de sepotgrond met dienstverlening. De afdoeningen OM zijn inclusief overdrachten naar een ander parket en onbekende afdoeningsgrond en exclusief dagvaardingen. Bij de transactie gaat het om de aangeboden transacties. Bij de strafbeschikking zijn de opgelegde strafbeschikkingen geteld. Het aantal beleidssepots is het totaal van de voorwaardelijke en onvoorwaardelijk beleidssepots (zie tabel 5.4 in bijlage 4).
j Het aantal betreft de opgelegde strafbeschikkingen bij eerste beoordeling door het OM (zie tabel 5.8 in bijlage 4).
k Bron: CBS Rechtbankstrafzakenstatistiek (zie ook hoofdstuk 6). De voorwaardelijke sancties zijn buiten beschouwing gelaten. Bij combinaties van sancties zijn alle sancties afzonderlijk geteld. Daardoor is het aantal (deels) onvoorwaardelijke sancties hoger dan het aantal schuldigverklaringen, en telt het totale aantal sancties niet op tot 100%.

Zowel het aantal door burgers ondervonden delicten als het aantal door de politie geregistreerde misdrijven daalde vanaf 2007.[9] Tussen 2007 en 2010 fluctueerden deze aantallen relatief sterk. De daling in het aantal door burgers ondervonden delicten is in totaal nog wat sterker dan de door de politie geregistreerde misdrijven (zie figuur 8.2): 24 tegen 17%. Het deel van de delicten dat tot registratie door de politie leidt, is in de afgelopen jaren dus iets groter geworden. Overigens leidt nog steeds slechts een klein deel van de ondervonden delicten tot registratie (zie figuur 8.1). Het aantal door de politie geregistreerde verdachten daalde vanaf 2008 sterker dan de geregistreerde criminaliteit: vooral de terugloop in de periode 2008-2010 is opvallend.
De instroom bij het OM daalt vrijwel de hele periode en loopt globaal gezien parallel met het aantal geregistreerde verdachten, maar vanaf 2011 lopen deze ontwikkelingen wel iets verder uit elkaar. Mogelijk heeft dit te maken met een registratie-effect door de invoering van GPS bij het OM (zie hoofdstuk 5 en bijlage 3). Over de totale periode 2007-2013 bezien bleef de instroom bij het OM (daling met 23%) achter bij de ontwikkeling van de geregistreerde criminaliteit (daling met 17%) (zie figuur 8.2).

9 Een schatting van het aantal door bedrijven ondervonden delicten ontbreekt, omdat cijfers na 2010 op dit gebied niet beschikbaar zijn.

Figuur 8.2 Door burgers ondervonden delicten ten opzichte van geregistreerde misdrijven en verdachten en instroom OM, index 2007=100

* In hoofdstuk 3 van deze publicatie zijn de cijfers van de door burgers ondervonden delicten geïndexeerd op 2005=100. Dit in aansluiting met de cijfers in de Veiligheidsmonitor (zie ook hoofdstuk 1 en hoofdstuk 3). In het voorliggende hoofdstuk – evenals in de andere hoofdstukken (met uitzondering van hoofdstuk 10) – worden ontwikkelingen vanaf 2007 gepresenteerd. Deze cijfers zijn afkomstig van het CBS.

** Gezien er geen recente cijfers van het aantal ondervonden delicten door bedrijven zijn, komt dit deel hier niet aan bod.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 8.1 in bijlage 4.

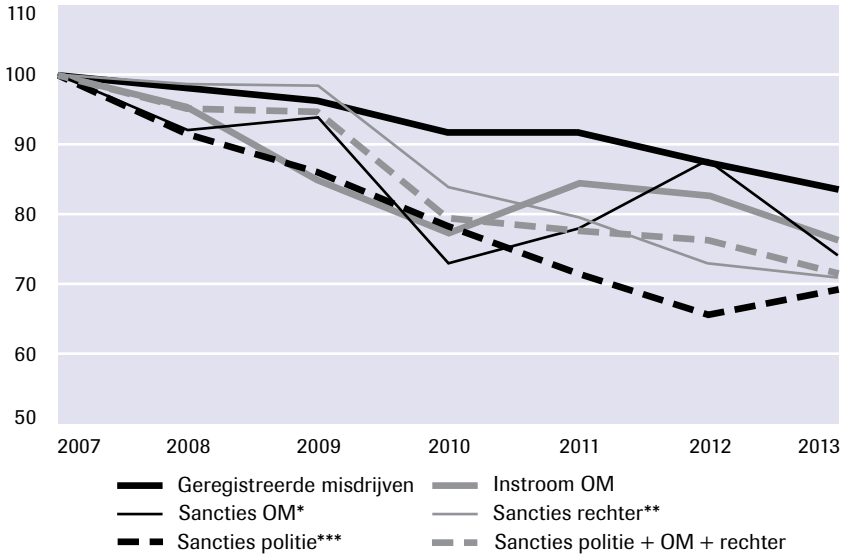
Bron: CBS.

Het aantal door politie, OM of rechter opgelegde sancties[10] daalde met 28%, over de totale periode 2007-2013 gezien, sneller dan de geregistreerde criminaliteit, die met 17% afnam. Het aantal sancties dat OM en rechter samen oplegden, daalde in dezelfde periode met 28% en daalde sterker dan de instroom bij het OM, die met 23% daalde. Het aantal door het OM opgelegde sancties daalde iets minder sterk dan het aantal via de rechter opgelegde sancties, namelijk met 26% tegen 29% (zie figuur 8.3). Deed het OM in 2008, net voor de introductie van de strafbeschikking, 68.000 zaken (26% van de instroom) via een transactie af, in 2013 werden 42.000 zaken (21%) via een strafbeschikking en 13.000 zaken (7%) via een transactie

10 Met een 'sanctie' wordt hier bedoeld: een transactie of strafbeschikking door politie of OM, een Halt-verwijzing door de politie of een schuldigverklaring door de rechter. Bij het OM betreft het aangeboden transacties en bij eerste beoordeling van het OM opgelegde strafbeschikkingen. Dus ook strafbeschikkingen die door verdachte worden aangevochten of transactievoorstellen die door de verdachte worden afgewezen, tellen mee. Ook transacties zullen door de verdachte als een 'sanctie' worden gezien. Schuldigverklaringen door de rechter zijn overigens inclusief schuldigverklaringen zonder strafoplegging.

afgedaan. In die zin heeft de strafbeschikking de transactie voor een groot deel vervangen. Overigens werden in 2013 13.000 strafbeschikkingen geëxecuteerd (zie tabel 8.1 in bijlage 4). Hierbij kan worden opgemerkt dat het CJIB – conform de vigerende wetgeving ten aanzien van de strafbeschikking – twee jaar de tijd heeft voor de executie van een strafbeschikking. Kennelijk zitten veel opgelegde strafbeschikkingen nog in de executiefase.

Figuur 8.3 Sancties ten opzichte van instroom OM en geregistreerde misdrijven, index 2007=100

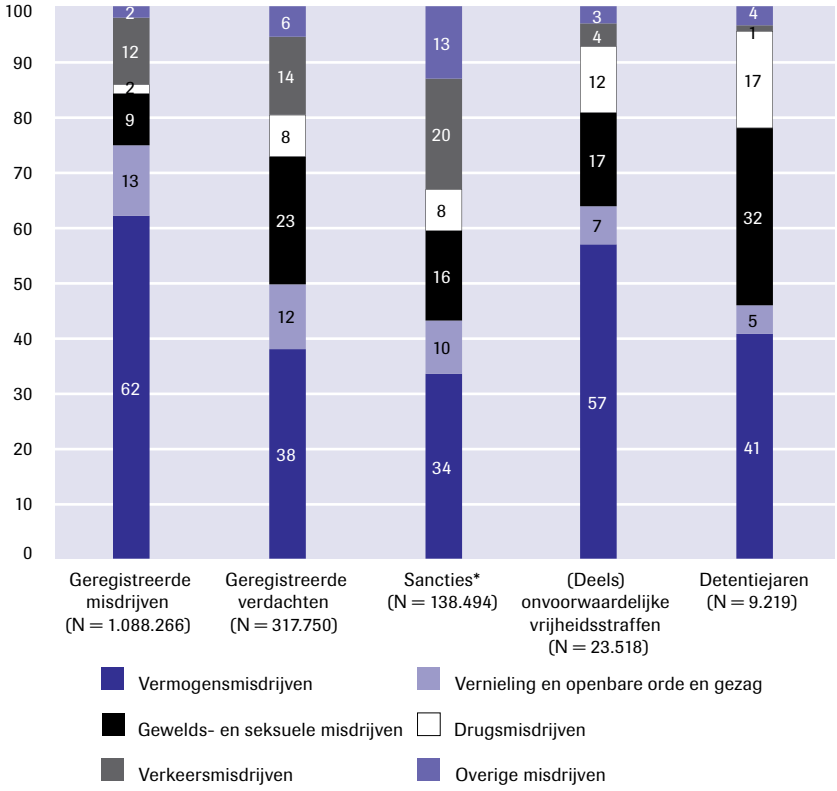
* Transacties OM en strafbeschikking OM. Bij de transacties OM gaat het om de aangeboden transacties. Bij de strafbeschikkingen gaat het om het aantal opgelegde strafbeschikkingen.
** Schuldigverklaringen door de rechter inclusief schuldigverklaringen zonder strafoplegging.
***Politietransactie, politiestrafbeschikking en Halt-verwijzingen.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 8.1 in bijlage 4.
Bron: CBS

Uit verschuivingen in het aandeel van verschillende soorten delicten in het totaal zijn de selectie-effecten in de keten duidelijk zichtbaar. Door de in verhouding lage opheldering-[11] en sanctiepercentages daalt het aandeel van vermogensmisdrijven in het midden van de keten. Omdat voor deze misdrijven wel relatief vaak een vrijheidsstraf wordt opgelegd, is het aandeel weer hoger in deze latere fase in de keten. Gewelds- en seksuele misdrijven kennen, in vergelijking met andere delictsoorten, zowel hogere opheldering spercentages als zwaardere sancties en hebben

11 Zie hoofdstuk 4 voor het opheldering spercentage. Zie bijlage 7 voor de definitie van het opheldering spercentage.

dan ook een groter aandeel in de verdere strafrechtelijke keten dan in de geregistreerde criminaliteit. Dit laatste geldt ook voor de drugsmisdrijven. Het omgekeerde is het geval met misdrijven op het gebied van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en gezag: het aandeel van dit type misdrijven loopt later in de keten terug. Bij verkeersmisdrijven volgt relatief vaak een sanctie, maar dit is niet zo vaak een vrijheidsstraf (zie figuur 8.4). In het navolgende worden de ontwikkelingen voor de vermogensmisdrijven, vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde, gewelds- en seksuele misdrijven, drugsmisdrijven en verkeersmisdrijven afzonderlijk beschreven.

Figuur 8.4 Aandeel misdrijfcategorieën in de strafrechtsketen, 2013

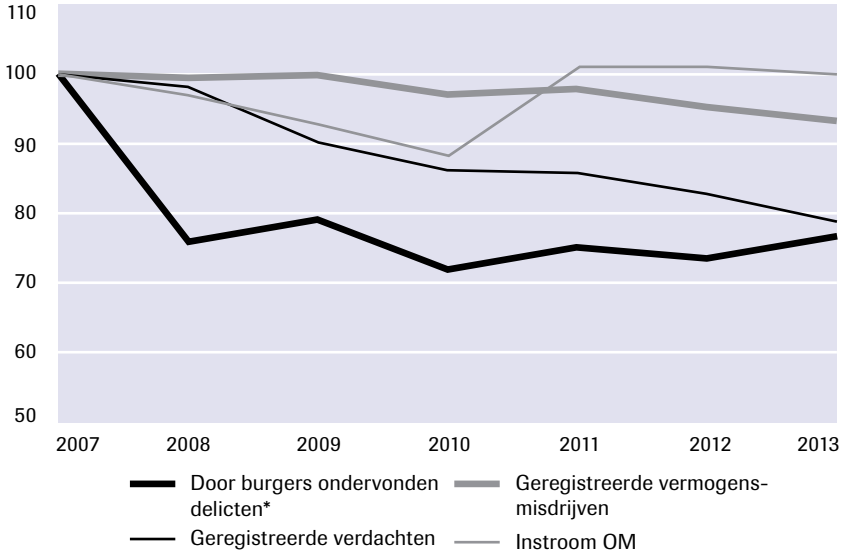
* Anders dan in figuur 8.3 betreffen de sancties hier de transacties OM, strafbeschikkingen OM en schuldigverklaringen door de rechter. Dat is dus exclusief politiesancties (politietransacties, politiestrafbeschikkingen en Halt-verwijzingen), omdat hiervan (nog) geen cijfers per soort delict beschikbaar waren. Voor de transacties OM en voor de strafbeschikkingen OM is de eerste noot bij figuur 8.3 van toepassing.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.2, 5.5, 5.8, 6.3, 6.6, 6.10, 6.17 en 6.21 in bijlage 4.
Bron: CBS

Vermogensmisdrijven
In 2013 was het aandeel van vermogensmisdrijven in de geregistreerde criminaliteit met 62% verreweg het grootst. Het aandeel vermogensmisdrijven is ook hoog bij door burgers ondervonden delicten. Daarnaast worden deze misdrijven waarschijnlijk relatief vaak door de politie geregistreerd vanwege de eis van aangifte die verzekeringsmaatschappijen stellen aan uitkering van een schadebedrag. Het aandeel vermogensmisdrijven in het aantal geregistreerde verdachten is met 38% een stuk lager. Het aandeel in de sancties is nog iets lager: 34%. Opvallend is vervolgens het grote aandeel in de (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen: 57%. Krijgt een verdachte van een vermogensmisdrijf een sanctie opgelegd, dan is dit dus in verhouding vaak een (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraf. Deze is overigens verhoudingsgewijs kort, want het aandeel in het aantal detentiejaren is lager: 41% (zie figuur 8.4).

Het is, gezien het grote aandeel in het totaal, niet verwonderlijk dat de ontwikkeling van het aantal vermogensmisdrijven en de instroom bij het OM hiervan grote parallellen vertoont met de eerder voor de totale criminaliteit geschetste ontwikkeling. Het aantal door burgers ondervonden delicten daalde duidelijk, met 23% tussen 2007 en 2013. Het aantal door de politie geregistreerde misdrijven daalde in vergelijking daarmee licht, met 7%. Daarbij bleef het aantal door de politie geregistreerde verdachten echter sterk achter, met een daling van 21% in dezelfde periode. Bij de instroom bij het OM is met name de stijging in 2011 opvallend. Mogelijk hangt dit samen met de invoering van het GPS-systeem, zoals reeds eerder hierboven genoemd is (zie figuur 8.5).

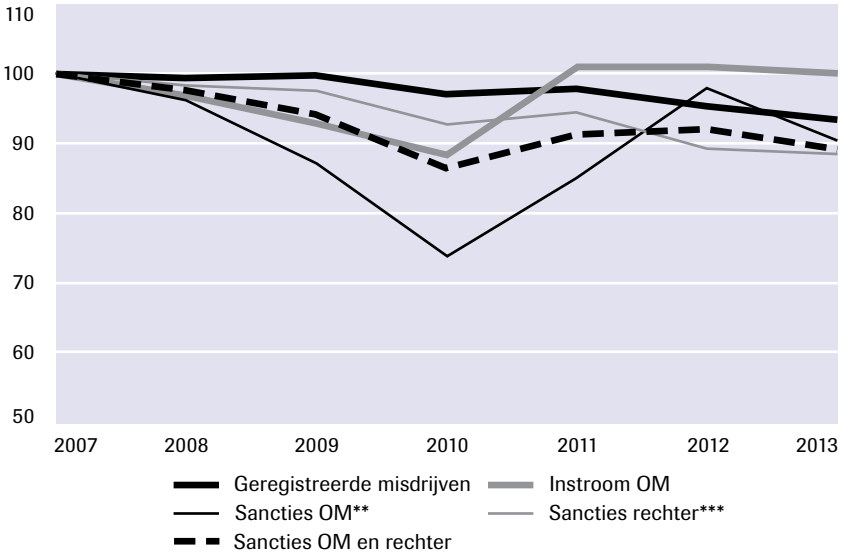
Figuur 8.5 Door burgers ondervonden misdrijven ten opzichte van geregistreerde misdrijven en verdachten en instroom OM: vermogen, index 2007=100

* Noot * bij figuur 8.2 is hier ook van toepassing.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.2, 4.6 en 5.2 in bijlage 4.
Bron: CBS.

Het aantal sancties van OM en rechter samen daalde bij de vermogensmisdrijven iets sterker dan bij de geregistreerde misdrijven en ook sterker dan bij de instroom van het OM. Het aantal sancties daalde tussen 2007 en 2013 met 11%, het aantal geregistreerde misdrijven met 7%. De instroom bij het OM daalde, beschouwd over de hele periode, niet (zie figuur 8.6).

Figuur 8.6 Sancties* ten opzichte van instroom OM en geregistreerde misdrijven: vermogen, index 2007=100

* Exclusief politiesancties.
** Transacties OM en strafbeschikking OM. De opmerking in noot * bij figuur 8.3 is ook hier van toepassing.
***Schuldigverklaringen door de rechter inclusief schuldigverklaringen zonder strafoplegging.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.2, 5.2, 5.5, 5.8, 6.3 in bijlage 4.
Bron: CBS

Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag

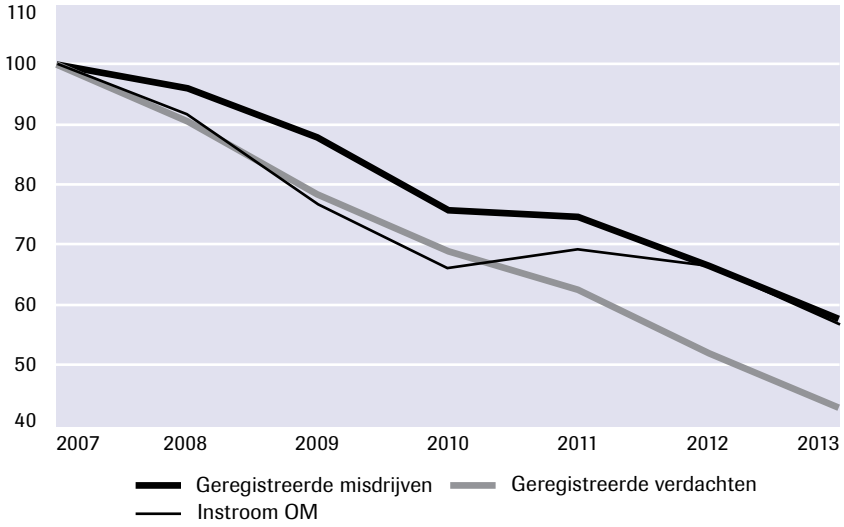
De gang door de strafrechtsketen van vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde (hierna te noemen *'vernielingen'*) ziet er volledig anders uit dan bij de vermogensmisdrijven. In 2013 hadden vernielingen een aandeel van 13% in de geregistreerde misdrijven, van 12% bij de geregistreerde verdachten, en van 10% in de sancties. Voor dit type misdrijf wordt in verhouding minder vaak een (lange) vrijheidsstraf opgelegd, waardoor vernielingen in 2013 een aandeel van 7% hadden in de (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, en een aandeel van 5% in het aantal detentiejaren (zie figuur 8.4).

Het aantal door de politie geregistreerde vernielingen daalde in de periode 2007-2013 sterk, met 42%.[12] De instroom bij het OM daalde ongeveer evenveel, met 43%. Het aantal geregistreerde verdachten daalde echter nog

12 Ook slechts tot 2010 bekende, en daarom niet in de figuur weergegeven cijfers van door bedrijven op dit gebied ondervonden delicten, wijzen op een daling (zie C&R 2012 op de websites van WODC, CBS of Raad voor de rechtspraak).

sterker, namelijk met 57% en bleef daarbij duidelijk achter bij de geregistreerde misdrijven en de instroom bij het OM (zie figuur 8.7).

Figuur 8.7 Geregistreerde misdrijven en verdachten ten opzichte van instroom OM: vernieling en openbare orde en gezag misdrijven, index 2007=100

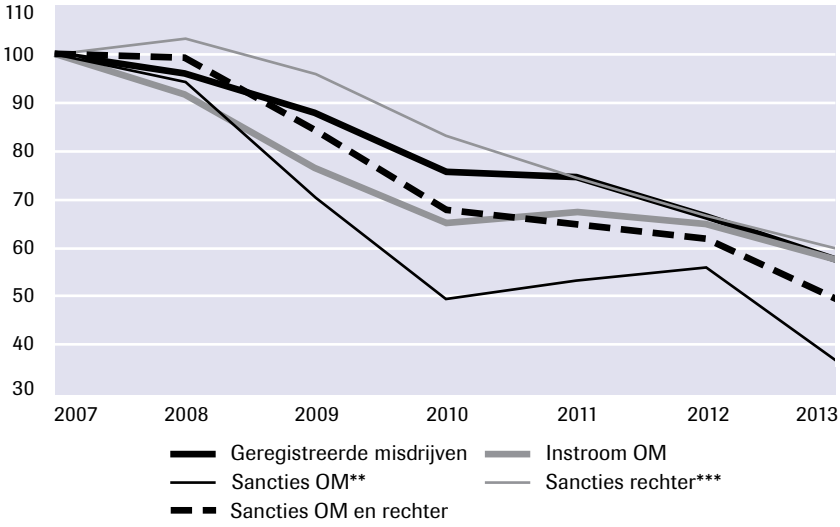
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.2, 4.6 en 5.2 in bijlage 4.
Bron: CBS.

De daling van het totale aantal sancties van OM en rechter samen bij dit type misdrijven is, met 51%, sterker dan die van de geregistreerde misdrijven en de instroom bij het OM (42 respectievelijk 43%) (zie figuur 8.8). Dit was ook bij de vermogensmisdrijven het geval.

Gewelds- en seksuele misdrijven

In 2013 bedroeg het aandeel van gewelds- en seksuele misdrijven in de geregistreerde criminaliteit 9%. Aangezien dit soort delicten, in vergelijking met andere, een hoog opheldering spercentage kent (zie tabel 4.4 in bijlage 4), was het aandeel in het totale aantal geregistreerde verdachten een stuk hoger, namelijk 23%. Het aandeel in de bestraffingen en (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen lag daar met 16% respectievelijk 17% weer iets onder. Een relatief hoge gemiddelde strafduur vertaalt zich ten slotte in een aandeel van 32% in het aantal detentiejaren in 2013 (zie figuur 8.4).

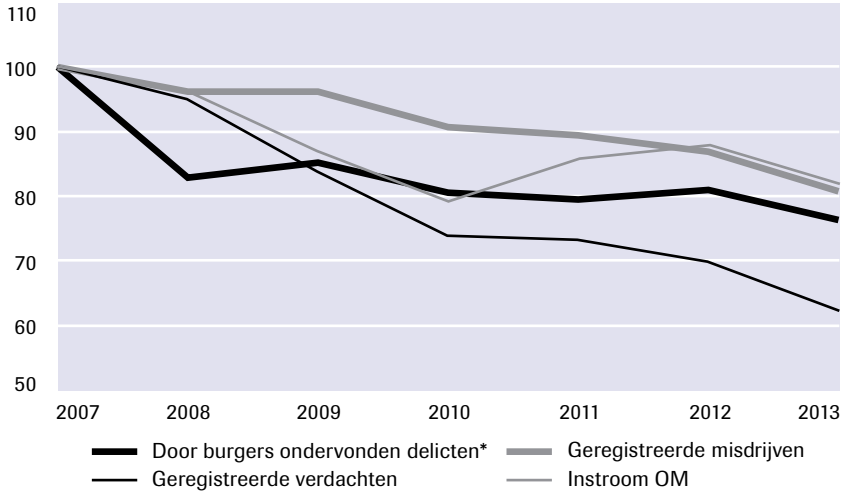
Figuur 8.8 Sancties* ten opzichte van instroom OM en geregistreerde misdrijven: vernieling en openbare orde en gezag misdrijven, index 2007=100

* Exclusief politiesancties.
** Transacties OM en strafbeschikking OM. De opmerking in noot * bij figuur 8.3 is ook hier van toepassing.
***Schuldigverklaringen door de rechter inclusief schuldigverklaringen zonder strafoplegging.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.2, 5.2, 5.5, 5.8 en 6.3 in bijlage 4.
Bron: CBS

Het aantal door burgers ondervonden delicten tussen 2007 en 2013 daalde, met 24%, iets sterker dan het aantal door de politie geregistreerde gewelds- en seksuele misdrijven, dat daalde met 19% in dezelfde periode. Het verschil in daling tussen ondervonden delicten en geregistreerde criminaliteit kan te maken hebben met de toegenomen beleidsmatige aandacht voor geweldscriminaliteit, waardoor de politie mogelijk vaker geweldsdelicten registreert. Ook de instroom bij het OM daalde ongeveer even sterk, namelijk met 18% tussen 2007 en 2013. Ook bij dit type misdrijven blijft het aantal geregistreerde verdachten, met een daling van 38%, ver achter (zie figuur 8.9).

Figuur 8.9 Door burgers ondervonden delicten ten opzichte van geregistreerde misdrijven en verdachten en instroom OM: gewelds- en seksuele misdrijven, index 2007=100

* Noot * en ** bij figuur 8.2 zijn hier ook van toepassing. De cijfers van door burgers ondervonden delicten zijn exclusief seksuele misdrijven.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.2, 4.6 en 5.2 in bijlage 4.

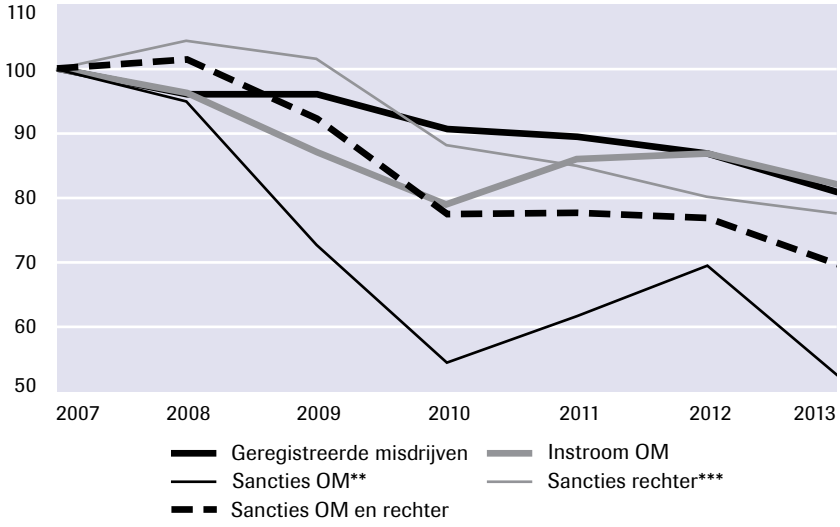
Bron: CBS.

Het aantal sancties van OM en rechter daalde over de totale periode 2007-2013 sterker dan de instroom bij het OM. Daalde deze laatste met 18%, het aantal sancties nam met 30% af. Het aantal door het OM opgelegde sancties halveerde bijna (zie figuur 8.10). De stijging in het aantal strafbeschikkingen weegt bij dit type delict zeker niet op tegen de daling van het aantal transacties sinds 2008. Werd in 2008 nog 19% van de instroom van het OM via een transactie afgedaan, in 2013 gebeurt dit nog in 4% van de instroom via transactie of strafbeschikking.

Drugsmisdrijven

Van drugsmisdrijven wordt zelden aangifte gedaan. Drugsmisdrijven komen dus bijna uitsluitend in de geregistreerde criminaliteit bij opsporing door de politie zelf: in 2013 bedroeg het aandeel in de geregistreerde criminaliteit 2%. Drugsmisdrijven hebben eveneens een relatief beperkt aandeel in het aantal geregistreerde verdachten en sancties: in beide 8%. Personen die door de rechter schuldig zijn verklaard, worden in verhouding tot bij andere delictsoorten vaak veroordeeld tot een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf, die gemiddeld lang is. Drugsmisdrijven hadden daardoor in 2013 een aandeel van 12% in de (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen en 17% in het aantal detentiejaren (zie figuur 8.4).

Figuur 8.10 Sancties* ten opzichte van instroom OM en geregistreerde misdrijven: gewelds- en seksuele misdrijven, index 2007=100

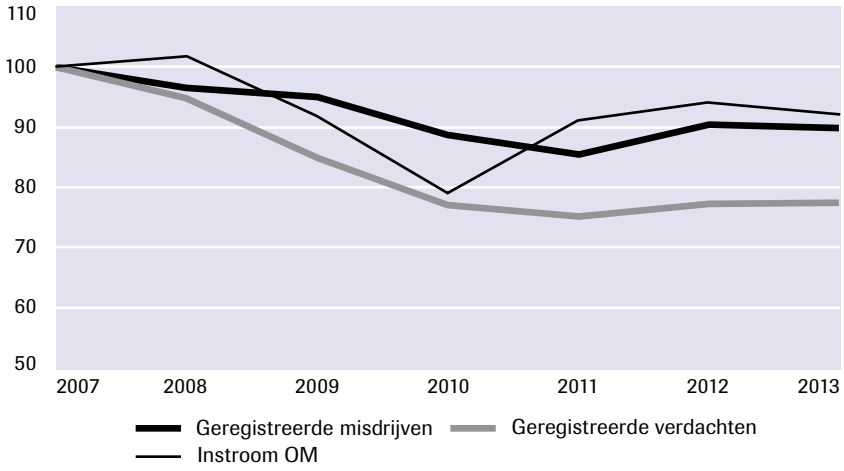

* Exclusief politiesancties.
** Transacties OM en strafbeschikking OM. De opmerking in noot * bij figuur 8.3 is ook hier van toepassing.
***Schuldigverklaringen door de rechter inclusief schuldigverklaringen zonder strafoplegging.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.2, 5.2, 5.5, 5.8 en 6.3 in bijlage 4.
Bron: CBS

Ook bij de drugsmisdrijven zijn dalende trends tussen 2007 en 2013 overheersend. Het aantal geregistreerde misdrijven daalde met 10% en de instroom bij het OM hield met een daling van 8% vrijwel gelijke tred. Ook hier daalde het aantal geregistreerde verdachten duidelijk sterker dan het aantal geregistreerde misdrijven of de instroom bij het OM, namelijk met 23% (zie figuur 8.11). Zeker bij dit type misdrijf, waarbij registratie en opsporing van verdachten zo sterk samenhangen, is het verschil in ontwikkeling tussen geregistreerde misdrijven en verdachten enerzijds en verdachten en instroom OM anderzijds, opvallend.

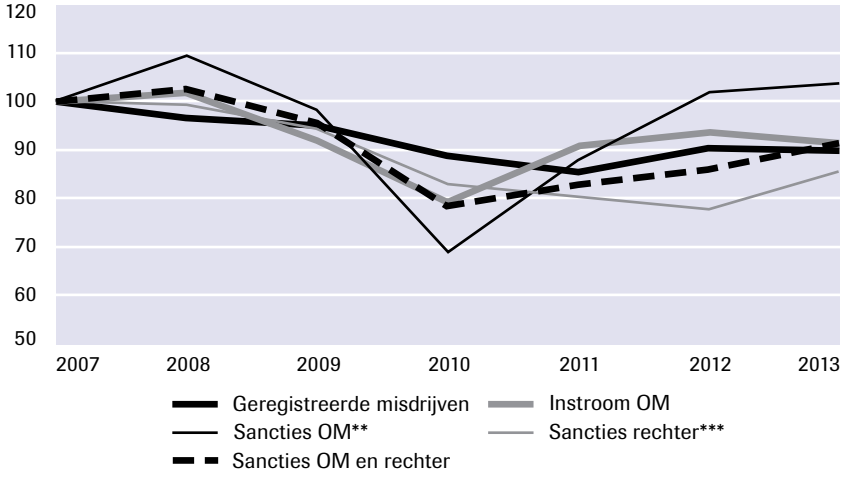
Het aantal sancties van OM en rechter samen houdt ongeveer gelijke tred met de instroom van het OM. Het aantal sancties daalde tussen 2007 en 2013 met 9%, tegen een daling van 8% van de instroom bij het OM (zie figuur 8.12).

Figuur 8.11 Geregistreerde misdrijven, verdachten, en instroom OM: drugsmisdrijven,* index 2007=100

* Geen cijfers over door slachtoffers ondervonden delicten, omdat in de slachtofferenquêtes de 'slachtofferloze delicten' niet voorkomen (zie ook hoofdstuk 3).
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.2, 4.6 en 5.2 in bijlage 4.
Bron: CBS

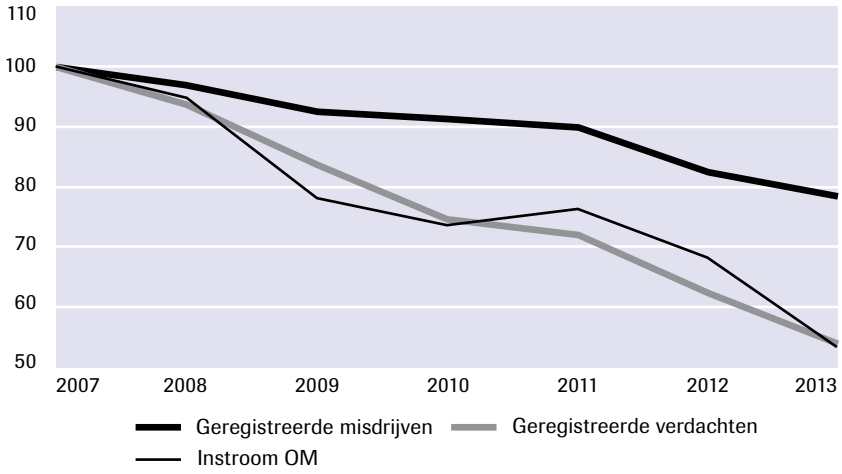
Figuur 8.12 De gang door de strafrechtsketen: sancties* ten opzichte van instroom OM en geregistreerde misdrijven: drugsmisdrijven, index 2007=100

* Exclusief politiesancties.
** Transacties OM en strafbeschikking OM. De opmerking in noot * bij figuur 8.3 is ook hier van toepassing.
***Schuldigverklaringen door de rechter inclusief schuldigverklaringen zonder strafoplegging.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.2, 4.6, 5.2, 5.5, 5.8 en 6.3 in bijlage 4.
Bron: CBS

Verkeersmisdrijven
Verkeersmisdrijven bestaan voor een groot deel uit gevallen van 'verlaten plaats ongeval' en 'rijden onder invloed'. Registratie van het laatstgenoemde delict berust, net als bij drugsdelicten, niet op aangifte, maar op opsporing door de politie zelf. In 2013 bedroeg het aandeel van verkeersmisdrijven in de geregistreerde criminaliteit 12%. Mede omdat bij rijden onder invloed direct ook een verdachte bekend is, is het aandeel van de verkeersmisdrijven onder de geregistreerde verdachten groter: 14%. Bij dit type misdrijven krijgen verdachten vaak een sanctie opgelegd, al is dat minder vaak een vrijheidsstraf. Dat blijkt uit het aandeel in de sancties (20%) en het relatief kleine aandeel in de vrijheidsstraffen (4%). Een eventuele vrijheidsstraf is gemiddeld kort, waardoor het aandeel van verkeersmisdrijven in het aantal detentiejaren nog maar 1% is (zie figuur 8.4).
Ook het aantal geregistreerde verkeersmisdrijven is gedaald over de periode 2007-2013, met in totaal 22%. Het aantal geregistreerde verdachten daalde veel sterker (46%), even sterk als de instroom bij het OM (zie figuur 8.13).

Figuur 8.13 Geregistreerde misdrijven, verdachten en instroom OM: verkeersmisdrijven,* index 2007=100

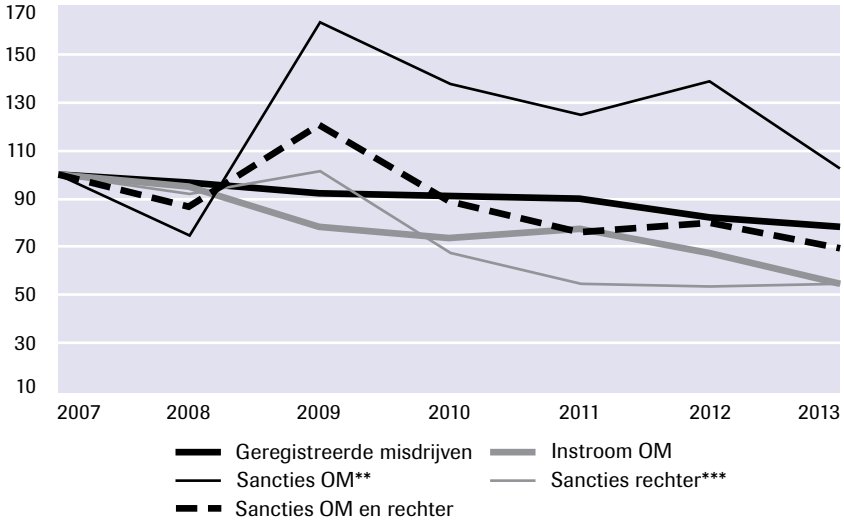

* Geen cijfers over door slachtoffers ondervonden delicten, omdat in de slachtofferenquêtes de 'slachtofferloze delicten' niet voorkomen (zie ook hoofdstuk 3).
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.2, 4.6 en 5.2 in bijlage 4.
Bron: CBS

Het aantal door OM en rechter samen opgelegde sancties daalde, over de totale periode 2007-2013 gezien, met 30%. Deze daling is duidelijk minder dan die van de instroom bij het OM (daling van 46%), maar sterker dan die van het aantal geregistreerde misdrijven (daling van 22%). Met name de terugval in het aantal door de rechter opgelegde sancties is groot:

sinds 2007 is dit aantal met 45% gedaald (zie figuur 8.14). Opvallend is de ontwikkeling van het aantal sancties van het OM. Van 2007 tot 2009 nam het aantal transacties toe, met een dip in 2008, maar daarna daalde dit aantal sterk tot 500 transacties in 2013. Van 2009 tot 2012 groeide het aantal strafbeschikkingen massaal, met in 2013 overigens een terugval. In 2013 ligt het aantal sancties van het OM 3% hoger dan in 2007.

Figuur 8.14 Sancties* ten opzichte van instroom OM en geregistreerde misdrijven: verkeersmisdrijven, index 2007=100

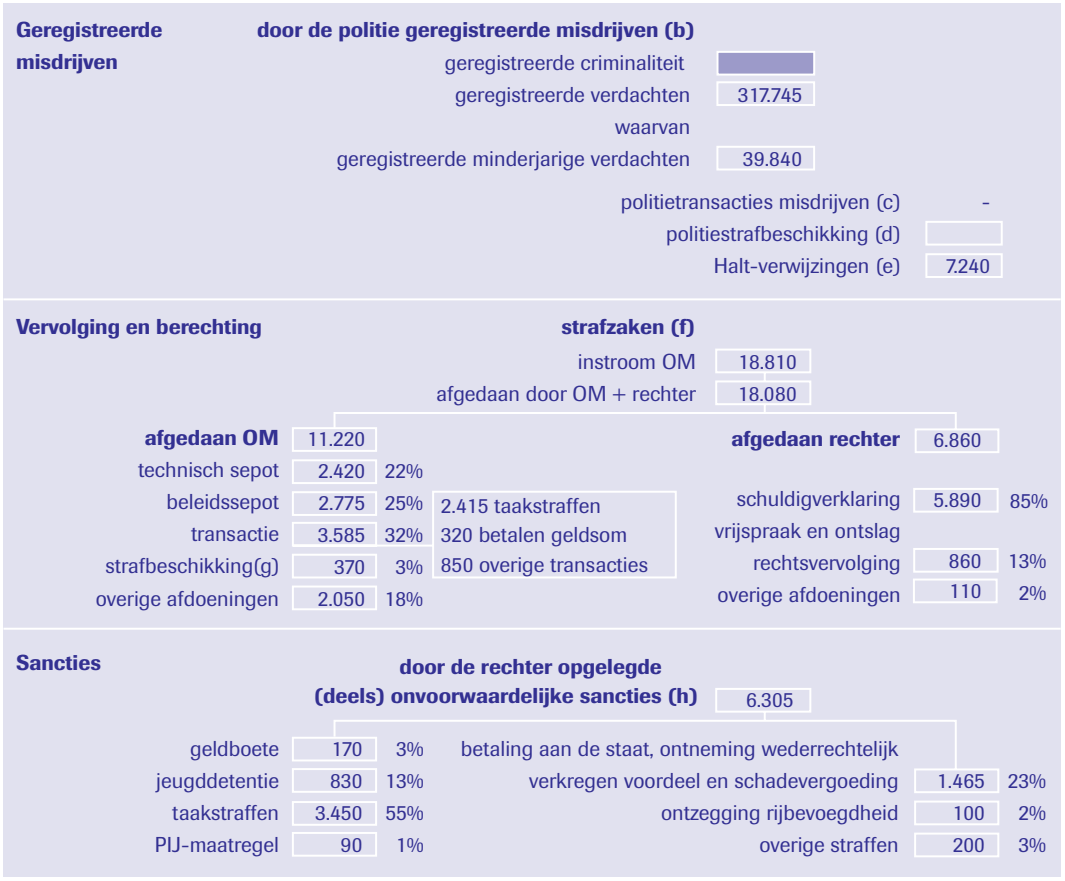

* Exclusief politiesancties.
** Transacties OM en strafbeschikking OM. De opmerking in noot * bij figuur 8.3 is ook hier van toepassing.
***Schuldigverklaringen door de rechter inclusief schuldigverklaringen zonder strafoplegging.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.2, 5.2, 5.5, 5.8 en 6.3 in bijlage 4.
Bron: CBS

8.2 Ontwikkelingen in de strafrechtsketen bij minderjarigen

Deze paragraaf gaat over de ontwikkeling in de strafrechtsketen bij het deel van de hierboven geschetste misdrijven dat is gepleegd door minderjarigen van 12 tot met 17 jaar. De ontwikkeling van het aantal geregistreerde misdrijven, gepleegd door minderjarigen, ontbreekt hier. Immers, bij aangifte en registratie is vaak nog geen dader bekend en daarmee ook niet diens leeftijd. Wel kunnen geregistreerde verdachten worden onderscheiden naar leeftijd. Omdat de thans beschikbare slachtofferenquêtes geen apart onderscheid naar minderjarigen maken, komt de ontwikkeling van het aantal door burgers of bedrijven ondervonden delicten hier evenmin aan bod.

Figuur 8.15 De strafrechtsketen bij minderjarigen, 2013[a]

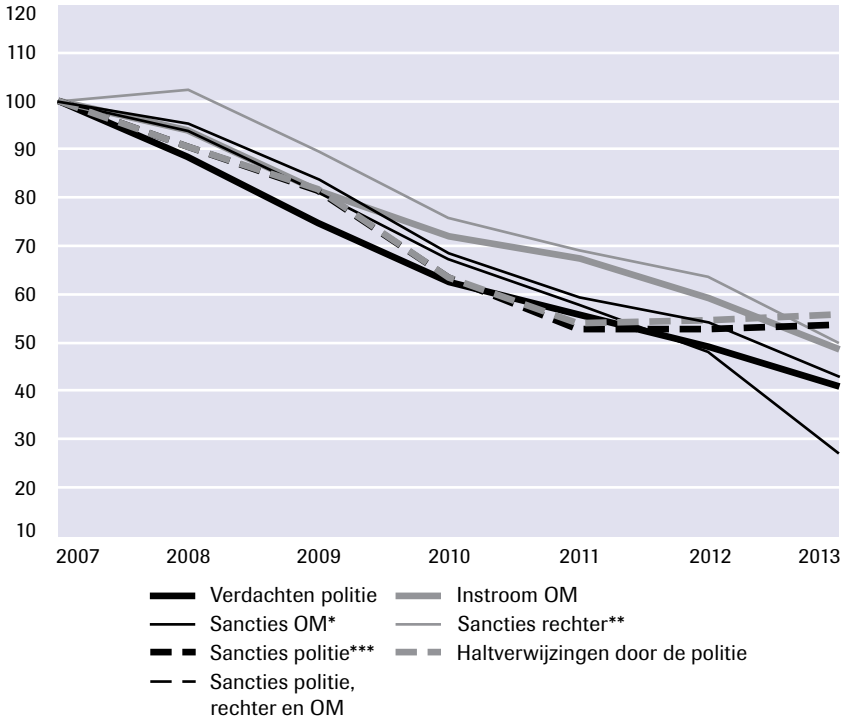

a Voorlopige cijfers. Afgeronde aantallen.
b Bron: CBS Politiestatistiek: incl. misdrijven tegen bedrijven en instellingen, en incl. 'slachtofferloze delicten'.
c Bron: CJIB.
d Geen cijfers politiestrafbeschikking.
e Bron: Halt Nederland.
f Bron: CBS Rechtbankstrafzakenstatistiek (zie ook hoofdstuk 5). De taakstraffen OM zijn inclusief lik-op-stukzaken en exclusief sepotgrond met dienstverlening. De afdoeningen OM zijn inclusief overdrachten naar een ander parket en onbekende afdoeningsgrond en exclusief dagvaardingen. Bij de transacties gaat het om de aangeboden transacties. Bij de strafbeschikkingen is het aantal opgelegde strafbeschikkingen geteld. Het aantal beleidssepots is het totaal van de voorwaardelijke en onvoorwaardelijke beleidssepots (zie tabel 5.12 in bijlage 4).
g Het aantal betreft de opgelegde strafbeschikkingen bij eerste beoordeling door het OM (zie tabel 5.12 in bijlage 4).
h Bron: CBS Rechtbankstrafzakenstatistiek (zie ook hoofdstuk 6). Bij combinaties van sancties zijn alle sancties afzonderlijk geteld. Daardoor is het aantal (deels) onvoorwaardelijke sancties hoger dan het aantal schuldigverklaringen. Minderjarigen kunnen in sommige gevallen ook een (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraf opgelegd krijgen. In 2013 bedroeg dit aantal 30. Het aantal ontzeggingen rijbevoegheid betreft ook voorwaardelijke sancties. Het aantal (deels) onvoorwaardelijke sancties bedraagt 70 (Bron: CBS).

Vergelijkbaar met de in figuur 8.1 beschreven gang door de keten, is het selectie-effect in elke fase van de keten ook van toepassing bij de minderjarigen (zie figuur 8.15 en bijlage 3). Net als bij het totaalbeeld is de opmerking over de interpretatie van de ontwikkeling van de sancties hier ook van toepassing. Bij de strafbeschikking is uitgegaan van het aantal opgelegde strafbeschikkingen.

Het aantal geregistreerde minderjarige verdachten daalde in de periode 2007-2013 met meer dan de helft (-59%), deze daling is sterker dan de – in figuur 8.2 geschetste – daling van het totale aantal verdachten (-37%). Het aandeel minderjarige verdachten binnen het totale aantal geregistreerde verdachten nam daarmee af van 20% in 2007 naar 13% in 2013. De instroom bij het OM daalde met 51% en loopt over de gehele periode tussen 2007 en 2013 parallel met het aantal geregistreerde minderjarige verdachten, hoewel het aantal verdachten vanaf 2007 achterblijft bij de instroom van het OM (zie figuur 8.16).
Het aantal sancties van politie, OM en rechter tezamen daalde over de totale periode 2007-2013 met 57%, in lijn met de ontwikkeling van de instroom. Beperken we ons tot de sancties van OM en rechter, dan is de daling 63%. Dit is een sterkere daling dan die van de instroom bij het OM, die met 51% afnam. Het aantal door het OM opgelegde sancties daalde sterker dan het aantal door de rechter opgelegde sancties, namelijk met 73% tegen 50% (zie figuur 8.16).
Tussen 2007 en 2010 deed het OM ruwweg nog drie op elke vijf zaken door middel van een transactie af, daarna daalde dit aandeel tot twee op de vijf, (3.600 in 2013) (zie tabel 8.2 in bijlage 4). Vanaf 2011 legde het OM enkel in een beperkt aantal gevallen een strafbeschikking op aan minderjarigen (zie hoofdstuk 5). In 2013 waren dat er 370. De strafbeschikking bij minderjarigen heeft, anders dan bij het totaalbeeld, nog nauwelijks de transactie vervangen. In 2013 werden in totaal 207 strafbeschikkingen geëxecuteerd.

Figuur 8.16 Sancties ten opzichte van instroom OM en geregistreerde verdachten bij minderjarigen, index 2007=100

* Transacties OM en strafbeschikking OM. De opmerking in noot * bij figuur 8.3 is ook hier van toepassing.

** Schuldigverklaringen door de rechter inclusief schuldigverklaringen zonder strafoplegging.

***Politietransactie (bron: CJIB) en Halt-verwijzing (bron: Halt Nederland). Exclusief politiestrafbeschikking, daar deze (nog) niet van toepassing is op minderjarigen.

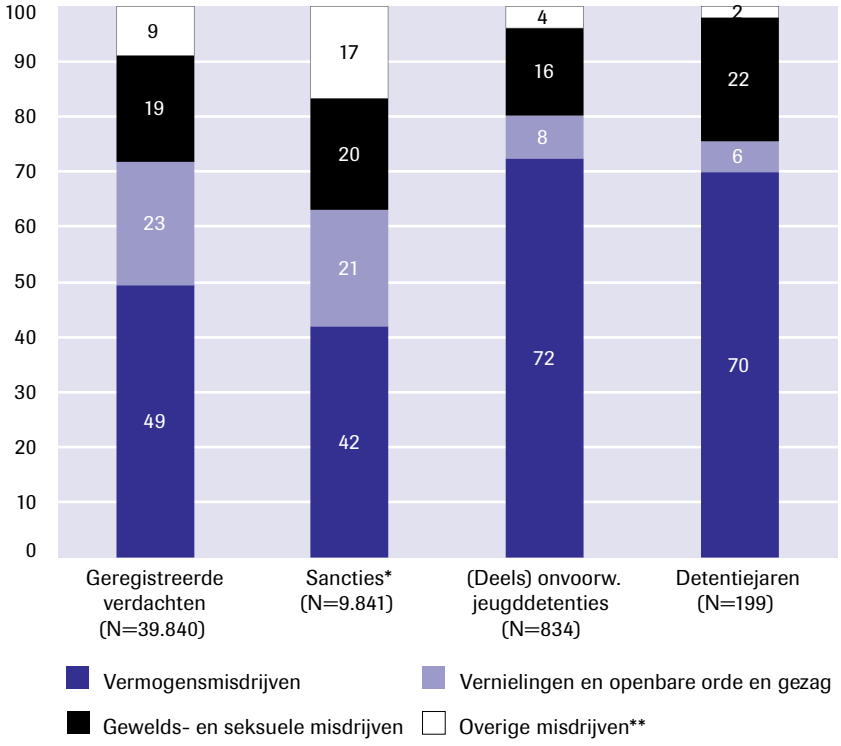
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 8.2 in bijlage 4.

Bron: CBS

In 2013 betrof de verdenking bij bijna 51% van de geregistreerde minderjarige verdachten een vermogensmisdrijf. Bij de sancties ligt dit aandeel ongeveer 10% lager: 42%. Omdat voor deze misdrijven relatief vaak een jeugddetentie wordt opgelegd, is het aandeel in deze latere fase in de keten met 72% aanzienlijk hoger, net iets meer dan het aandeel in detentiejaren (72%). Gewelds- en seksuele misdrijven hebben een tamelijk constant aandeel van rond de 20% in de keten, met uitzondering van het aandeel jeugddetenties, dat op 16% uitkwam. Het aandeel bij vernielingen en openbare orde en gezag misdrijven is aan het begin van de keten relatief hoger dan aan het eind (23% geregistreerde misdrijven, 21% sancties, 8% (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties en een aandeel van 6% in detentiejaren). Ditzelfde geldt voor de heterogene

groep van overige misdrijven,[13] met uitzondering van het begin van de keten waarin het aandeel lager is dan bij de volgende schakel, de sancties (zie figuur 8.17). In het navolgende worden de ontwikkelingen van de vermogensmisdrijven, vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gewelds- en seksuele misdrijven afzonderlijk beschreven.

Figuur 8.17 Aandeel misdrijvencategorieën in de strafrechtsketen bij minderjarigen, 2013

* Anders dan in figuur 8.16 betreffen de sancties hier de transacties en strafbeschikkingen OM en schuldigverklaringen door de rechter. Dus exclusief politiesancties (politietransacties, politiestrafbeschikkingen en Halt-verwijzingen, daar hiervan (nog) geen cijfers naar delict beschikbaar waren. De opmerking in noot * bij figuur 8.3 is ook hier van toepassing.

** Deze categorie omvat drugsmisdrijven, verkeersmisdrijven, (vuur)wapenmisdrijven, overige misdrijven Wetboek van Strafrecht en overige wetten (inclusief onbekende wetten).

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.13, 5.13, 5.16, 6.14, 6.17 en 6.21 in bijlage 4.

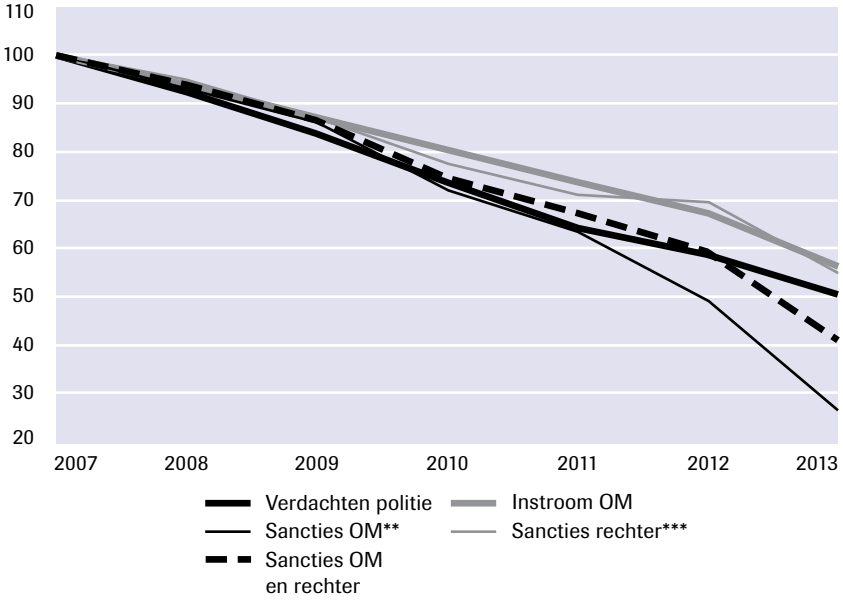
Bron: CBS

13 Vanwege het relatief geringe aantal drugs- en verkeersmisdrijven waarbij minderjarigen zijn betrokken krijgen deze typen delicten hier geen afzonderlijke aandacht.

Vermogensmisdrijven bij minderjarigen

Het aantal geregistreerde minderjarige verdachten en de instroom van het OM halveerden beide vanaf 2007. De daling bij de minderjarigen is, met name bij de instroom van het OM, beduidend sterker dan het beeld dat zichtbaar werd bij alle verdachten samen (zie paragraaf 8.2).
De ontwikkeling van de sancties van rechter en OM tezamen, volgt min of meer de lijn van de instroom bij het OM, maar daalde tussen 2007 en 2013 met 59% sterker dan die van de geregistreerde verdachten en de instroom bij het OM. Deze daling wordt vooral veroorzaakt door een terugloop in het aantal sancties van het OM met drie op de vier sancties. Het aantal opgelegde strafbeschikkingen bedroeg 18 in 2013. Een stuk minder strafbeschikkingen werden geëxecuteerd in 2013 (zie tabel 5.16 in bijlage 4).
Het aantal door de rechter opgelegde sancties daalde, met iets meer dan twee op de vijf, minder hard dan het aantal OM-sancties (zie figuur 8.18).

Figuur 8.18 Sancties* ten opzichte van instroom OM en geregistreerde verdachten bij minderjarigen: vermogen, index 2007=100

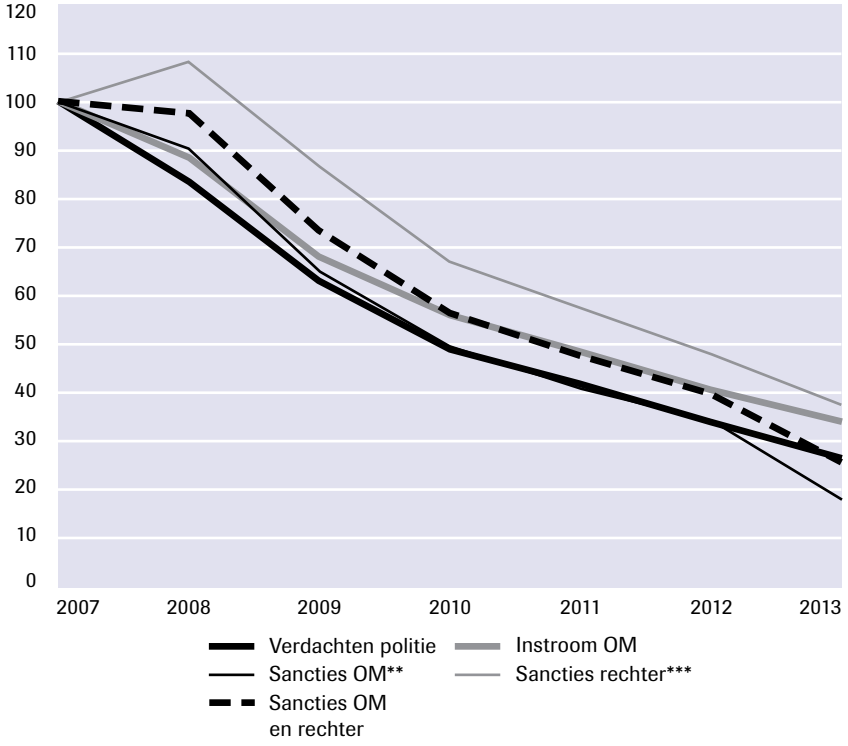

* Exclusief politiesancties.
** Transacties OM en strafbeschikking OM. Noot * bij figuur 8.3 is ook hier van toepassing.
***Schuldigverklaringen door de rechter inclusief schuldigverklaringen zonder strafoplegging.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.13, 5.13, 5.16 en 6.14 in bijlage 4.
Bron: CBS

Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag bij minderjarigen

Ook bij vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag is in de periode 2007-2013 sprake van in vergelijking tot het totaal bovengemiddeld dalende trends voor de geregistreerde verdachten, de instroom van het OM en de sancties. Deze dalingen zijn sterker dan bij de andere hier onderscheiden delictgroepen. Het aantal verdachten daalt met drie kwart en de instroom bij het OM met twee derde. De door OM en rechter tezamen opgelegde sancties daalden in lijn hiermee met drie kwart. Deze daling wordt vooral veroorzaakt door een terugloop in het aantal sancties van het OM tot één op de vijf sancties in 2013. Het aantal oplegde strafbeschikkingen voor dit type delict was minder dan 5 in 2013. Het aantal door de rechter opgelegde sancties daalde, met minder dan twee derde, minder hard dan het aantal OM-sancties (zie figuur 8.19).

Figuur 8.19 Sancties* ten opzichte van instroom OM en geregistreerde verdachten bij minderjarigen: vernieling en openbare orde en gezag misdrijven, index 2007=100

* Exclusief politiesancties.

** Transacties OM en Strafbeschikking OM. Noot * in figuur 8.3 is hier ook van toepassing.

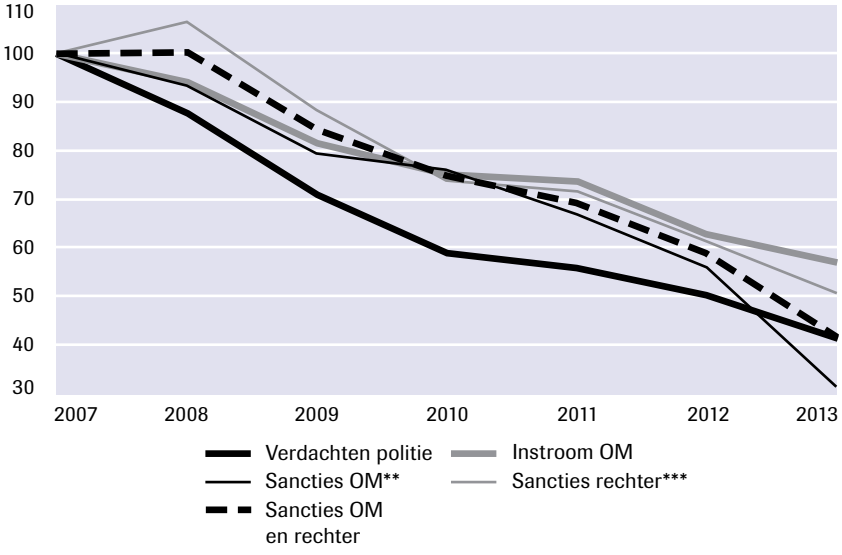
***Schuldigverklaringen door de rechter inclusief schuldigverklaringen zonder strafoplegging.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.13, 5.13, 5.16 en 6.14 in bijlage 4.

Bron: CBS

Gewelds- en seksuele misdrijven bij minderjarigen
Ook bij de gewelds- en seksuele misdrijven is in de periode 2007-2013 bij de geregistreerde minderjarige verdachten en de instroom bij het OM een dalende trend zichtbaar. Over de gehele periode is er sprake van een daling van respectievelijk 59% en 43%. Het aantal sancties van OM en rechter tezamen daalt vanaf 2007 met 58%, min of meer in lijn met de ontwikkeling van het totaal. Een onderscheid naar OM en rechter laat zien dat het aantal door het OM opgelegde sancties, net als bij vermogensmisdrijven en vernielingen, sterker daalt dan het aantal door de rechter opgelegde sancties, respectievelijk met 69% en 49%. Net als bij de vernielingen was het aantal opgelegde strafbeschikkingen door het OM minder dan 5 in 2013 (zie tabel 5.16 in bijlage 4).

Figuur 8.20 Sancties* ten opzichte van instroom OM en geregistreerde verdachten bij minderjarigen: gewelds- en seksuele misdrijven, index 2007=100

* Exclusief politiesancties.
** Transacties OM en strafbeschikking OM. Noot * in figuur 8.3 is ook hier van toepassing.
***Schuldigverklaringen door de rechter inclusief schuldigverklaringen zonder strafoplegging.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.13, 5.13, 5.16 en 6.14 in bijlage 4.
Bron: CBS

9 Overtredingen

F.P. van Tulder en H.G. Aten

- In totaal zijn in 2013 circa 347.000 geconstateerde overtredingen op strafrechtelijke wijze behandeld. Het grootste deel daarvan werd door politie en buitengewone opsporingsambtenaren afgehandeld: 51.000 via transacties en 189.0000 via een strafbeschikking. Het aantal transacties is sinds 2007 aanzienlijk gedaald, deels als gevolg van de invoering van de strafbeschikking.
- De instroom van door het OM (strafrechtelijk) te behandelen overtredingen daalde van 264.000 in 2007 tot 107.000 in 2013, ofwel met 60%. Ook het aantal door de kantonrechter en door de hoven in hoger beroep strafrechtelijk behandelde overtredingszaken daalde, met 62% respectievelijk 59% in dezelfde periode.
- In 2013 werden 10,3 miljoen verkeersovertredingen via een WAHV-beschikking afgedaan. In 2007 waren dat er nog 12,6 miljoen. Meer dan drie kwart van de beschikkingen betreft snelheidsovertredingen.
- Het aantal door het OM afgehandelde beroepen in het kader van de WAHV bedraagt in 2013 484.000. Dit is 29% hoger dan in 2007. Tussentijds zijn sterke fluctuaties te zien.
- Het aantal door de kantonrechter afgehandelde beroepen tegen WAHV-beslissingen van het OM ligt in 2013 8% lager dan in 2007. Het aantal behandelde hoger beroepen in WAHV-zaken steeg van 2007 tot 2013 nog met 26%.
- De Belastingdienst en twee uitvoeringsorganen sociale zekerheid (SVB en UWV) behandelden in 2013 circa 76.000 respectievelijk 60.000 overtredingen bestuursrechtelijk. Vanaf 2007 is dit aantal bij de Belastingdienst gedaald en bij de uitvoeringsorganen gestegen. Het aantal overtredingen dat werd geconstateerd door de toezichthouders op financieel-economisch gebied kent een duidelijke piek in 2009. Het aantal door het CJIB te verwerken bestuurlijke boetes kende een piek in 2011 en is daarna gedaald.

Waar de voorgaande hoofdstukken zich richten op misdrijven, besteedt dit hoofdstuk aandacht aan overtredingen. Overtredingen zijn over het algemeen minder zware strafbare feiten dan misdrijven. De opsporing van overtredingen is, in sterkere mate dan bij misdrijven, afhankelijk van de inzet van middelen voor controle en opsporing bij de diverse opsporingsinstanties. Anders dan bij veel misdrijven is bij overtredingen meestal geen sprake van een direct aanwijsbaar slachtoffer dat aangifte zal doen. Ook kan de opsporingsinstantie bij constatering of opsporing van overtredingen ervoor kiezen om niet of alleen via een waarschuwing op te treden (een 'sepot'). In die gevallen zal registratie dan ook veelal uitblijven. De in dit hoofdstuk vermelde aantallen behandelde overtredingen zijn daarom slechts een deel van het werkelijke aantal begane overtredingen.
In grote lijnen zijn er, behalve een sepot, drie manieren voor opsporingsinstanties om op te treden bij geconstateerde overtredingen:
(1) via strafrechtelijke afdoening, (2) via een WAHV-beschikking en (3) via

een bestuurlijke maatregel, waaronder de bestuurlijke boete en de last onder dwangsom. De statistische informatie over deze drie manieren van optreden komt in achtereenvolgende paragrafen aan de orde voor de periode tussen 2007 en 2013.[1]
Paragraaf 9.1 gaat in op de strafrechtelijke wijze van afdoening van overtredingen, paragraaf 9.2 op de behandeling van overtredingen via de WAHV en paragraaf 9.3 behandelt de bestuursrechtelijke reacties op overtredingen. Bijlage 6 geeft, zowel voor misdrijven als overtredingen, een schematisch overzicht van de verschillende mogelijke strafrechtelijke en bestuursrechtelijke reacties.

9.1 Overtredingen via de strafrechtelijke weg

Strafrechtelijke vervolging van overtredingen verloopt in grote lijnen op dezelfde wijze als bij de misdrijven, zij het dat overtredingen doorgaans vaker zonder gerechtelijke tussenkomst worden afgedaan en lichter worden bestraft. Bovendien zijn bij de behandeling soms andere instanties en personen betrokken dan bij misdrijven. Zo behoren misdrijven en economische overtredingen bijvoorbeeld tot de bevoegdheid van de strafrechter, terwijl de overige overtredingen doorgaans onder de bevoegdheid van de kantonrechter vallen (zie ook hoofdstuk 2).
Sinds kort hebben ook lagere overheden de mogelijkheid een overtreding zelf strafrechtelijk af te doen. De Wet OM-afdoening maakt het niet alleen voor het OM en de politie, maar ook voor gemeenten mogelijk om, onder verantwoordelijkheid van het OM, een strafbeschikking uit te vaardigen (zie ook hoofdstuk 2).
De strafrechtelijke keten van de behandeling van overtredingen komt in de volgende subparagrafen in beeld. Het gaat achtereenvolgens om de opsporing (constatering), de vervolging, de berechting en de tenuitvoerlegging.

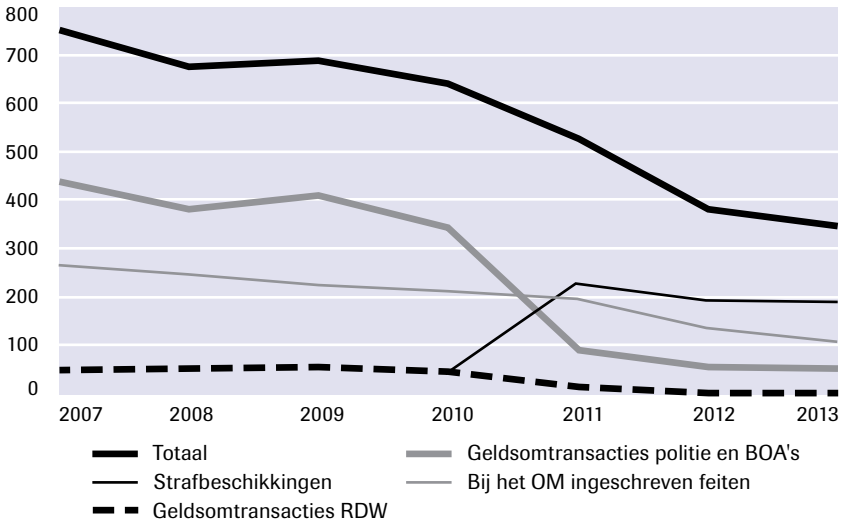
9.1.1 Opsporing

In totaal zijn in 2013 circa 347.000 opgespoorde (geconstateerde) overtredingen langs strafrechtelijke weg behandeld. Dat betekent dat zij door politie, bijzondere opsporingsambtenaren (BOA's) en de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW) zelf zijn afgehandeld dan wel aan het OM zijn doorgestuurd. Dit aantal daalt al lange tijd gestaag. In 2007 gingen nog meer dan 751.000 overtredingen langs deze strafrechtelijke weg (zie figuur 9.1).

1 Naast de tabellen in bijlage 4 zijn op de websites van WODC en CBS aparte Excel-tabellen opgenomen met cijfers die verder teruggaan dan de in dit hoofdstuk beschreven periode.

Tot en met 2010 gebeurde dit via (geldsom)transacties. Het aantal transacties via politie en BOA's daalde van 342.000 in 2010 naar 51.000 in 2013 (zie tabel 9.1 in bijlage 4). In 2010 vonden nog 48.000 geldsomtransacties via de RDW plaats, in 2013 in het geheel niet meer (zie tabel 9.6 in bijlage 4). Het aantal zaken waarin de politie een strafbeschikking heeft opgelegd, is daarentegen gestegen van nihil in 2009 naar 227.000 in 2011, om daarna weer enigszins te dalen naar 189.000 in 2013 (zie tabel 9.1 in bijlage 4).[2] Overigens was de daling in het aantal transacties van 2009 tot 2012 duidelijk sterker dan de stijging in het aantal strafbeschikkingen in dezelfde periode.

Figuur 9.1 Transacties en strafbeschikkingen door politie, BOA en RDW afgedaan en bij het OM ingeschreven overtredingen (feiten), x 1.000

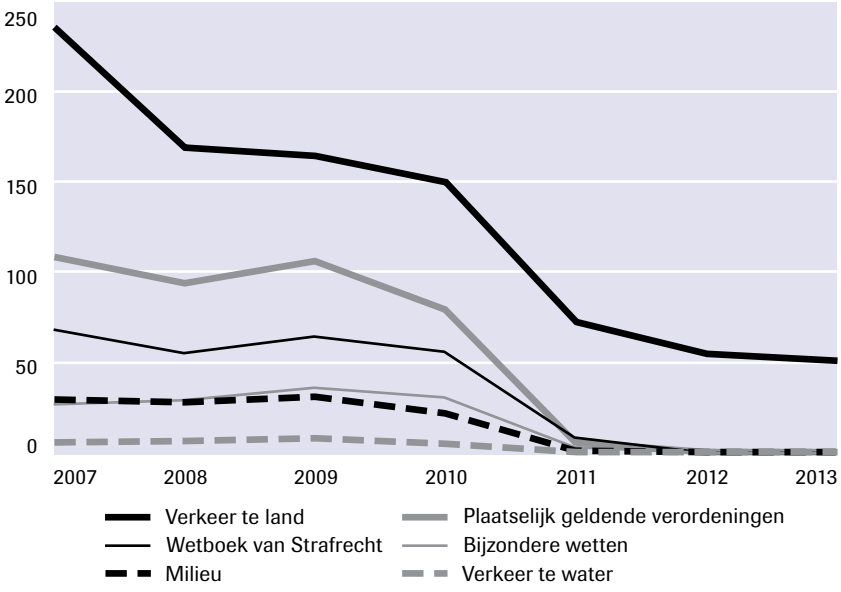
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.1, 9.2 en 9.6 in bijlage 4.
Bron: CBS, CJIB

(Geldsom)transacties van politie en BOA's betreffen in 2013 nog vrijwel uitsluitend verkeerszaken te land (zie figuur 9.2). In 2013 ging het om 51.000 transacties op dit gebied. Enige jaren geleden berustten ook veel transacties op plaatselijke verordeningen en op overtredingen van het Wetboek van Strafrecht, maar deze komen in 2012 en 2013 nog maar beperkt voor.

2 Pas vanaf 1 april 2010 kunnen politie en BOA's in verband met een overtreding een strafbeschikking opleggen (zie hoofdstuk 2). NB: Het gaat hier om het aantal opgelegde strafbeschikkingen. Ook strafbeschikkingen die later niet succesvol blijken te worden geëxecuteerd, tellen dus mee.

Het totale aantal transacties lag in 2013 aanzienlijk lager dan in 2007, toen dit aantal nog 440.000 was. Er is bij alle typen zaken een verschuiving zichtbaar van transacties naar strafbeschikkingen, ten gevolge van de invoering van de Wet OM-afdoening. In totaal zijn in 2013 189.000 strafbeschikkingen opgelegd, waaronder 56.000 (30%) strafbeschikkingen voor de overtreding van een plaatselijk geldende verordening, 69.000 (37%) voor verkeersovertredingen te land en 44.000 (23%) voor overtredingen op grond van het Wetboek van Strafrecht (zie tabel 9.1 in bijlage 4). Behalve bij verkeerszaken te land is de transactie van politie en BOA's dus vrijwel geheel verdrongen door de strafbeschikking, hoewel het aantal strafbeschikkingen in 2013 achterblijft bij het aantal transacties van enige jaren geleden.

Figuur 9.2 Door politie en BOA's bij het CJIB aangeleverde geldsomtransacties naar soort regelgeving, x 1.000

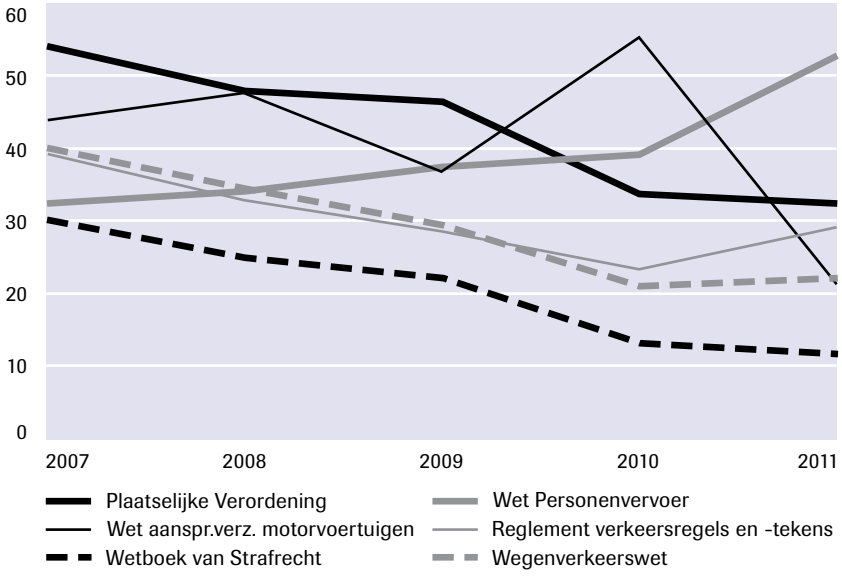
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.1 in bijlage 4.
Bron: CJIB

9.1.2 Vervolging

Circa 107.000 geconstateerde overtredingen (feiten) werden in 2013 bij het OM ingeschreven en volgden daarmee nog de 'klassieke' strafrechtelijke weg. Dat is 60% minder dan in 2007, toen het nog om 264.000 overtredingen ging (zie figuur 9.1). Alleen overtredingen op het gebied van de Wet

Personenvervoer laten een groei zien en leveren in 2013 53.000 bij het OM ingeschreven feiten op (zie figuur 9.3).

Figuur 9.3 Ingeschreven overtredingen (feiten) bij het OM naar soort regelgeving,* x 1.000

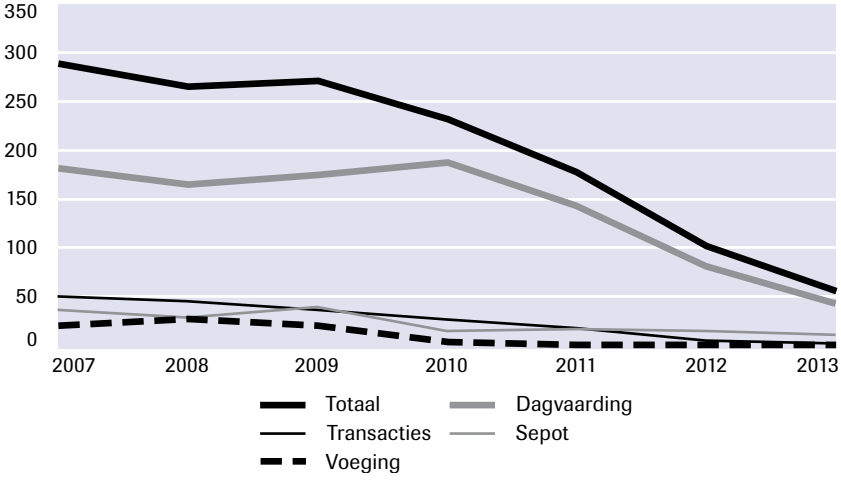
* In 2012 en 2013 is het vooralsnog niet mogelijk de feiten naar delictgroep uit te splitsen.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.2 in bijlage 4.
Bron: CBS

Soms worden meerdere overtredingen (meer feiten) begaan door één persoon, bij elkaar gevoegd tot één zaak. Het aantal zaken dat in 2013 bij het OM instroomde was dan ook lager: circa 88.000 (zie tabel 9.3 in bijlage 4).
De OvJ beslist hoe verder te handelen bij de aan hem/haar voorgelegde overtredingen. Hij/zij kan een transactie aanbieden in de vorm van een taakstraf van maximaal 120 uur of een te betalen geldbedrag. Ook kan de OvJ vanaf 2008 via een OM-strafbeschikking de betaling van een geldsom opleggen.[3] Daarnaast kan de OvJ beslissen de zaak via een dagvaarding voor de kantonrechter te brengen (zie paragraaf 9.1.3), niet tot vervolging over te gaan, of de zaak te seponeren. De OvJ kan ook aanwijzingen geven waaraan de verdachte moet voldoen, zoals het afstand doen van goederen (zie ook hoofdstuk 2).

3 Ook is het mogelijk om een strafbeschikking op te leggen in de vorm van een taakstraf. Deze vorm van strafbeschikking wordt pas sinds 2012 toegepast. Statistische informatie op dat gebied ontbreekt vooralsnog.

Het aantal OM-strafbeschikkingen in overtredingszaken in 2013 is op moment van schrijven van dit hoofdstuk niet bekend. Volgens het Jaarbericht 2012 van het OM (Jaarbericht OM, 2013) zijn in 2012 50.000 kantonstrafzaken door het OM afgedaan via een strafbeschikking, terwijl dat er in 2010 nog slechts 100 waren. Dit aantal is echter inclusief zaken waarin het OM in tweede instantie een strafbeschikking oplegt, nadat verzet is ingesteld tegen een eerder door de politie opgelegde strafbeschikking. De instroom van alle OM-strafbeschikkingen bij het CJIB, inclusief die bij misdrijfzaken, lag in 2013 lager dan in 2012: 52.000 tegen 68.000 (zie tabel 7.18 in bijlage 4). Het aantal door het OM op een andere manier dan een strafbeschikking afgedane zaken daalde sterk (zie figuur 9.4). In 2013 werd voor 45.000 feiten (in 54.000 zaken) besloten tot een dagvaarding of een transactie. Dit is een daling van bijna 80% ten opzichte van 2010 (zie tabel 9.2 en 9.3 in bijlage 4).

Figuur 9.4 Door het OM afgedane overtredingen (feiten),* x 1.000

* Exclusief OM-strafbeschikkingen.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.2 in bijlage 4.
Bron: CBS

Over de totale periode 2007-2013 bezien daalde het totale aantal feiten dat door het OM op een andere wijze dan met de OM-strafbeschikking is afgedaan met 81%, van 289.000 tot 56.000 (zie figuur 9.4). Binnen deze groep werden verreweg de meeste feiten gedagvaard: in 2013 gebeurde dat bij

77% van de feiten. Dat is meer dan in 2007, toen dat bij 63% van de feiten gebeurde. Het aandeel sepots en voegingen liep sterk terug.[4]
Het zal geen verbazing wekken dat ook het aantal uit deze feiten voortkomende zaken tussen 2007 en 2013 sterk is gedaald, namelijk met 75% (zie tabel 9.3 in bijlage 4).

9.1.3 Berechting

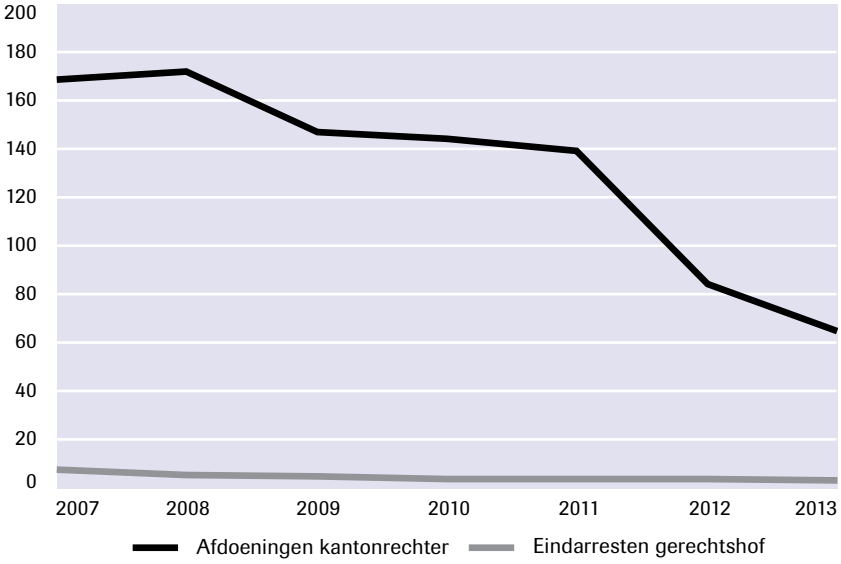
Als de verdachte niet wil ingaan op een transactievoorstel, krijgt de zaak alleen een vervolg als de OvJ de verdachte dagvaardt.[5] Allereerst komt de kantonrechter in beeld. Deze behandelt overtredingszaken in eerste aanleg. Het aantal door de kantonrechter behandelde strafzaken daalde gestaag van 169.000 in 2007 naar 65.000 in 2013, ofwel met 62% (zie figuur 9.5).
In het leeuwendeel van de gevallen spreekt de kantonrechter in dergelijke zaken een straf uit. Dit is in 2013 in 85% van de zaken het geval, iets minder dan in 2007 (94%). Het aantal vrijspraken ligt in 2013 op 6%, terwijl in 4% van de gevallen sprake was van schuldigverklaring zonder strafoplegging (zie tabel 9.4 in bijlage 4).
Een straf houdt veelal een boete in. Het CJIB verwerkte 71.000 boetevonnissen in dit soort zaken in 2013 (zie tabel 9.5 in bijlage 4).[6]
Tegen strafrechtelijke uitspraken in eerste aanleg met een boetebedrag hoger dan € 500 is hoger beroep mogelijk bij het gerechtshof. Bij boetebedragen onder de € 500 is sinds 2007 een beoordeling vooraf door het hof vereist over de mogelijkheid tot hoger beroep.[7] Het aantal uitspraken (officieel 'eindarresten' geheten) in deze hoger beroepen daalde tussen 2007 en 2013 van 7.300 tot 3.000, ofwel met 59% (zie figuur 9.5). Tussen 2007 en 2010 daalde het aantal uitspraken in hoger beroep sterker dan in eerste aanleg. De verhouding daalde in die periode van 4,3% naar 2,4%. Deze relatieve terugloop in het aantal hoger beroepen was waarschijnlijk het gevolg van de Wet stroomlijning hoger beroep. Overigens stijgt de verhouding tussen het aantal behandelde zaken in hoger beroep en in eerste aanleg sinds 2010 weer: in 2013 ligt deze op 4,6%.

In het strafrecht heeft de veroordeelde altijd de mogelijkheid om de zaak, na uitspraak van het gerechtshof, voor te leggen aan de Hoge Raad (zie ook hoofdstuk 2). Ook bij overtredingszaken heeft de Hoge Raad de

4 Dit heeft te maken met de wijzigingen in de werkwijze van het OM bij de invoering van het GPS (Geïntegreerd Proces Systeem) in 2008 en 2009. Zie ook hoofdstuk 5 en bijlage 3. Het OM schrijft feiten die vroeger werden geseponeerd nu veelal niet meer in (strengere selectie 'aan de poort'), waardoor het aantal sepots vermindert. Bovendien kunnen in het GPS ingeschreven feiten niet meer worden gevoegd, zodat deze administratief afzonderlijk worden behandeld
5 Bij een strafbeschikking dient de bestrafte zelf actief verzet in te stellen bij de OvJ. Over deze verzetszaken zijn echter nog geen cijfers beschikbaar.
6 Er is (nog) geen betrouwbare informatie over andere straffen beschikbaar.
7 Het betreft het via de Wet stroomlijnen hoger beroep ingevoerde artikel 410a Sv.

bevoegdheid om beslissingen van lagere rechters te vernietigen (casseren) als de procesregels niet goed zijn gevolgd. Er zijn vooralsnog geen cijfers beschikbaar over het aantal uitspraken van de Hoge Raad in alleen overtredingszaken. De in hoofdstuk 6 vermelde aantallen door de Hoge Raad behandelde strafzaken bevatten misdrijf- en overtredingszaken gezamenlijk.

Figuur 9.5 Afdoeningen van overtredingszaken door de kantonrechter en het gerechtshof, x 1.000

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.4 in bijlage 4.
Bron: Rvdr, CJIB

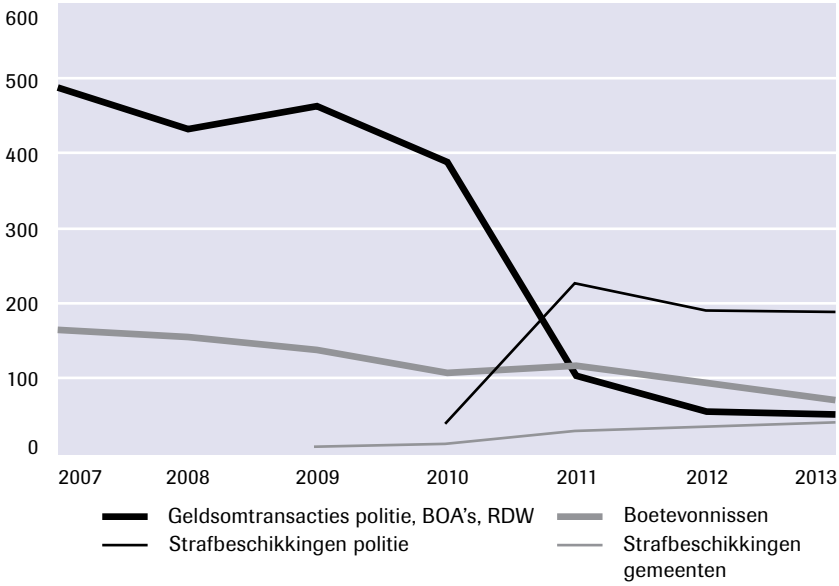
9.1.4 Tenuitvoerlegging

Het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) voert in opdracht van het OM het overgrote deel van de rechterlijke beslissingen en OM-afdoeningen uit (zie ook hoofdstuk 2 en hoofdstuk 7). Alle overeengekomen transacties, beslissingen van rechters en opgelegde strafbeschikkingen moeten zo snel mogelijk door opsporingsinstanties en OM bij het CJIB ter uitvoering worden aangeleverd. Het CJIB verzorgt bij strafbeschikkingen de uitvoering door de aangeleverde gegevens te verwerken en de verdachte op de hoogte te brengen van de uitgevaardigde strafbeschikking.[8] Als de verdachte daartegen geen bezwaar maakt, ofwel niet in verzet gaat, gaat

8 De inning van de in 2011 ingevoerde fiscale strafbeschikking wordt niet door het CJIB, maar door de Belastingdienst zelf geregeld.

het CJIB over tot inning van de geldelijke sanctie. De opbrengsten van de politiestrafbeschikking en de OM-strafbeschikking zijn bestemd voor de staatskas.
De eerder geconstateerde daling in het aantal geldsomtransacties van politie, BOA's en RDW is ook zichtbaar in de cijfers over de verwerking door het CJIB. In 2013 ging het om 51.000 transacties, tegen 439.000 in 2007. Het aantal verwerkte boetevonnissen is, na een piek van 164.000 in 2007, eveneens scherp gedaald tot 71.000 in 2013. Daartegenover staat de opkomst van de strafbeschikking. Via politie en gemeenten ging het in 2013 om 189.000 respectievelijk 42.000 door het CJIB te behandelen strafbeschikkingen (zie figuur 9.6).

Figuur 9.6 Door CJIB te verwerken betalingen geldsom vanwege overtredingen,* x 1.000

* Exclusief OM-strafbeschikkingen.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.1, 9.5 en 9.9 in bijlage 4.
Bron: CJIB

Als het niet mogelijk blijkt de opgelegde boete geïnd te krijgen, wordt vervangende hechtenis toegepast. In 2012 was bij 19% van de voor overtredingen opgelegde geldsommen sprake van een vervangende hechtenis. Dit percentage ligt iets hoger dan in 2007 (zie tabel 9.5 in bijlage 4).

9.2 Overtredingen via de WAHV

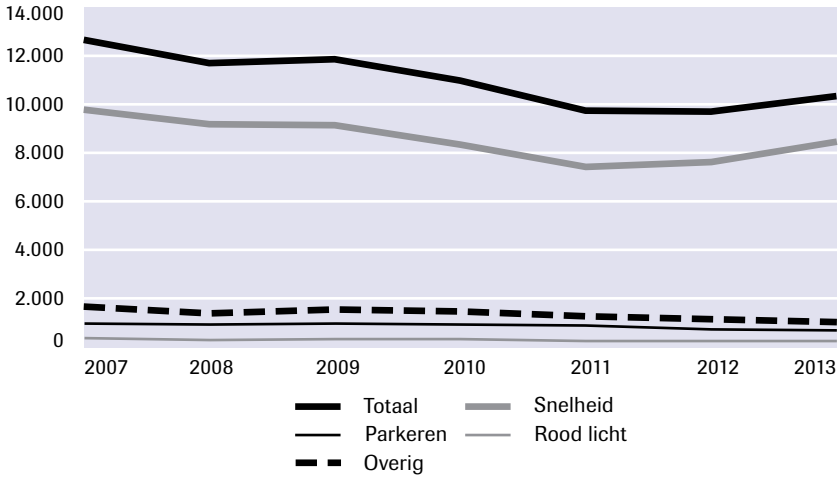
Om de behandeling van een aantal veelvoorkomende verkeersovertredingen efficiënter te laten verlopen heeft de wetgever speciaal voor deze categorie overtredingen de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (WAHV; ook wel Wet Mulder genoemd) in het leven geroepen. Deze wet maakt het voor een aantal opsporingsinstanties mogelijk om bij een overtreding een WAHV-beschikking uit te vaardigen.[9] Deze vorm van bestraffen was destijds uniek in het Nederlandse rechtssysteem, omdat hierbij zonder tussenkomst van een rechter schuld wordt vastgesteld en een straf wordt opgelegd.
De WAHV-beschikking houdt de oplegging van een straf in, in de vorm van een te betalen geldsom. Is de overtreder het niet eens met deze boete, dan zal hij/zij actief beroep moeten instellen bij de officier van justitie in plaats van een dagvaarding af te wachten. Voldoet de overtreder niet aan de beschikking en gaat hij niet in beroep, dan zal de tenuitvoerlegging gestart worden. Het verwerken van deze categorie van sancties vormt een belangrijke taak van het Centraal Justitieel Incassobureau.
Ook de informatie over de afhandeling van overtredingen via een WAHV-beschikking volgt de keten van daarbij betrokken instanties. Achtereenvolgens komen in afzonderlijke subparagrafen de door opsporingsinstanties uitgevaardigde WAHV-beschikkingen, de beroepen daartegen behandeld door het OM en die behandeld door de rechter aan bod.

9.2.1 WAHV-beschikkingen

Toepassing van de WAHV-beschikking bij de constatering van verkeersovertredingen heeft een hoge vlucht genomen: in 2013 kwamen 10,3 miljoen beschikkingen binnen bij het CJIB. Dat aantal ligt overigens 18% lager dan in 2007, toen het piekte op 12,6 miljoen WAHV-beschikkingen. Daarna daalde het aantal gestaag, hoewel in 2013 weer een groei te zien is. Van deze beschikkingen betrof in 2013 82% snelheidsovertredingen en 6% parkeerovertredingen (zie figuur 9.7).

9 Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften 1989. Deze wet is van toepassing op 'gedragingen waarbij geen letsel aan personen is ontstaan of schade aan goederen is toegebracht'.

Figuur 9.7 Bij CJIB binnengekomen WAHV-beschikkingen naar type overtreding, x 1.000

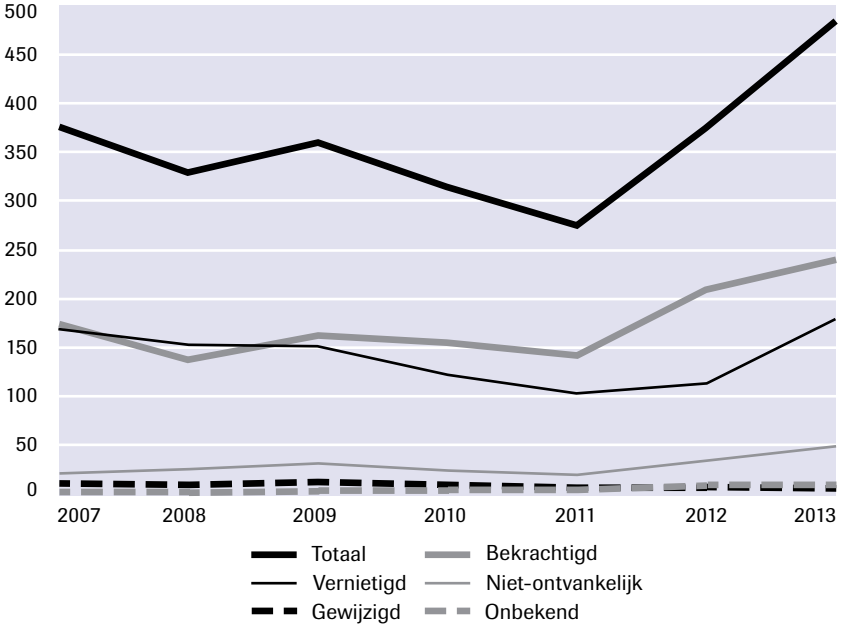

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.6 in bijlage 4.
Bron: CJIB

9.2.2 Beroepen tegen WAHV-beschikkingen bij OM

Als de overtreder beroep instelt, kan de OvJ besluiten tot instandhouding, wijziging of vernietiging van de beschikking. Ook kan sprake zijn van een niet-ontvankelijkverklaring. Het aantal door het OM afgehandelde beroepen in het kader van de WAHV daalde van 376.000 in 2007 tot 275.000 in 2011, maar is sindsdien weer sterk gestegen tot 484.000 in 2013. De stijging in de laatste jaren hangt mede samen met de overgang van de behandeling van overtredingen tegen de Wet Aansprakelijkheidsverzekering Motorrijtuigen (WAM) naar de WAHV in 2011.
Het aandeel van vernietigingen en wijzigingen is aanzienlijk: in 2013 ging het om 186.000 zaken (38% van het totaal) (zie figuur 9.8). Wel is sprake van een geleidelijke daling, want het aandeel was in 2007 nog 48%. Het aantal niet-ontvankelijkverklaringen is niet zo groot, maar het aandeel ervan nam toe van 6 naar 10%.

Figuur 9.8 Afdoeningen door het OM bij beroep tegen WAHV-beschikkingen, x 1.000

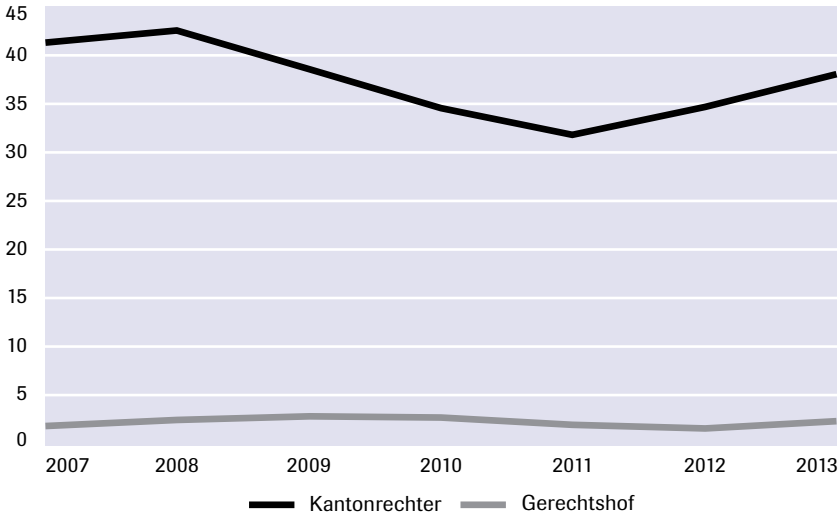
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.7 in bijlage 4.
Bron: CJIB

9.2.3 Beroepen tegen WAHV-beschikkingen bij de kantonrechter en het gerechtshof

Is de betrokkene het na het beroep bij de OvJ nog steeds niet eens met de WAHV-beschikking, dan kan hij/zij beroep aantekenen bij de kantonrechter. Dit gaat voor een tweede maal via de OvJ, die dan alsnog kan besluiten de beschikking in te trekken. Houdt de OvJ de WAHV-beschikking in stand, dan stuurt deze het beroep door naar de kantonrechter.
Voordat deze behandeling plaatsvindt, dient de betrokkene een zekerheidstelling te voldoen die gelijk is aan het sanctiebedrag, vermeerderd met administratiekosten.[10] Deze zekerheid moet worden betaald aan het CJIB binnen 2 weken na het instellen van beroep bij de kantonrechter.
Ter zitting zal zowel de betrokkene als een vertegenwoordiger van het OM moeten verschijnen om hun zaak te bepleiten. Indien de WAHV-beschikking wordt vernietigd, wordt het bedrag van de zekerheidstelling teruggestort op de rekening van de betrokkene.

10 Artikel 11 lid 1 WAHV.

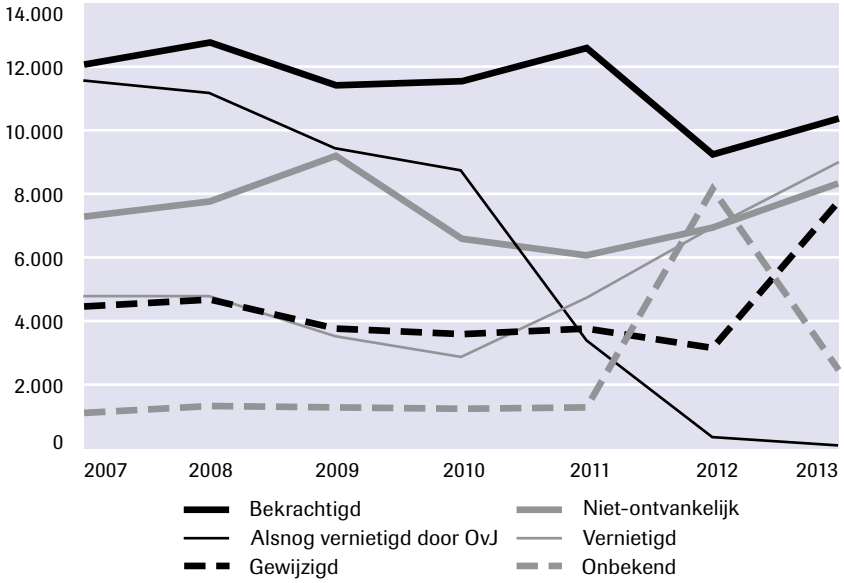
Figuur 9.9 Beroepen tegen WAHV-beschikkingen bij de kantonrechter, x 1.000

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.7 in bijlage 4.
Bron: CJIB, Rvdr

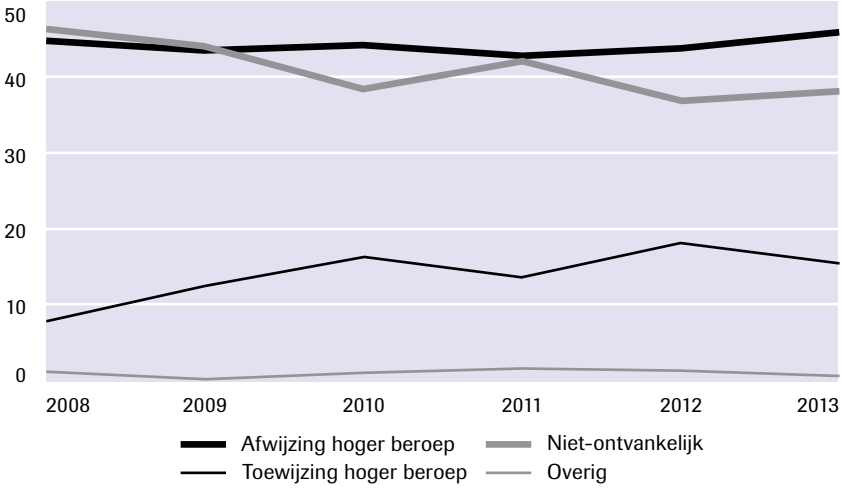
Het aantal door de kantonrechter afgehandelde beroepen tegen WAHV-beslissingen van het OM is tussen 2007 en 2013 per saldo gedaald van 41.000 tot 38.000, ofwel met 8% (zie figuur 9.9). In 2008 kende dit aantal een piek van 42.000 zaken, in 2011 een dal van 32.000 zaken.
De instroom van dit soort beroepen bij de kantonrechter bedroeg in 2013 8% van de eerder in beroep door de OvJ behandelde zaken. In 2007 was dit 11% (zie tabel 9.7 in bijlage 4). Beroepen bij de OvJ krijgen dus iets minder vaak dan vroeger een staartje, in de vorm van een beroep op de rechter.
Opvallend is dat het aantal en percentage bekrachtigende uitspraken door de kantonrechter vanaf 2005 sterk fluctueert (zie figuur 9.10). Het aantal van deze uitspraken 'piekte' in 2008 en 2011, maar vertoont een dalende tendens. Het aandeel van deze uitspraken in het totaal bedroeg in 2007 29%, steeg vervolgens tot 40% in 2011, om in 2013 op 27% uit te komen.

Figuur 9.10 Door de kantonrechter afgedane WAHV-zaken naar soort uitspraak*

* Exclusief uitspraak onbekend.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.7 in bijlage 4.
Bron: CJIB

Figuur 9.11 Door het gerechtshof afgedane WAHV-zaken naar soort uitspraak*, in procenten

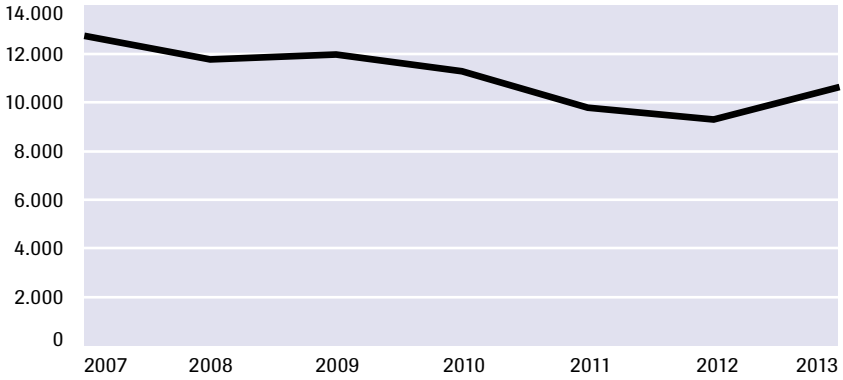

* Gegevens 2005 niet beschikbaar.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.7 in bijlage 4.
Bron: Rvdr

Tegen beslissingen van de kantonrechter in WAHV-beroepen is bij opgelegde bedragen boven de € 70 hoger beroep mogelijk bij het gerechtshof in Leeuwarden. Het aantal door het hof behandelde hoger beroepen in WAHV-zaken steeg van ruim 1.800 in 2007 tot 2.330 in 2013, ofwel met 26% (zie tabel 9.7 in bijlage 4). Het aandeel van uitspraken waarin het hoger beroep wordt toegewezen, in de vorm van gehele of gedeeltelijke vernietiging van eerdere uitspraken, is tussen 2006 en 2012 gestegen van 10% naar 15%. Opvallend is verder het hoge percentage niet-ontvankelijkverklaringen: 38% in 2013 (zie figuur 9.11).

Het verwerken van WAHV-beschikkingen vormt een belangrijke taak van het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB). Het gaat hier om verreweg het grootste deel van de door het CJIB verwerkte financiële sancties. In lijn met het eerder vermelde aantal binnengekomen beschikkingen gaat het om 10,6 miljoen afgehandelde beschikkingen in 2013. Sinds de piek in 2007 is dit aantal tot 2012 gedaald (zie figuur 9.12). In verreweg het grootste deel van de gevallen (94% in 2013) wordt volledig betaald (zie tabel 9.8 in bijlage 4).

Figuur 9.12 Door het CJIB verwerkte WAHV-zaken, x 1.000

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.8 in bijlage 4.
Bron: CJIB

Het meest vergaande dwangmiddel dat het CJIB, na toestemming van de kantonrechter, kan toepassen om betrokkene te laten betalen is gijzeling. Het aantal keren dat gijzeling is toegepast in dit kader is sinds 2008 duidelijk toegenomen en betrof in 2013 bijna 10.000 gevallen (zie tabel 9.8 in bijlage 4).

9.3 Overtredingen via de bestuursrechtelijke weg

Gemeenten, maar ook veel andere bestuursorganen, kunnen ook kiezen voor een bestuursrechtelijke aanpak van overtredingen of ongewenste situaties. Men kan hierbij denken aan overtreding van regelgeving over het aanbieden van afval of aan overtredingen van voorwaarden die bij een specifieke vergunning horen. Bestuursorganen mogen door hen strafbaar gestelde feiten niet zomaar aanmerken als misdrijven, maar mogen slechts overtredingen van wetten en regels constateren. Het is dan aan de wetgever om aan te geven of een strafbaar feit een misdrijf is (Jörg & Kelk, 2001).
Bestuursorganen kunnen zelfstandig op overtredingen reageren via een volgens het bestuursrecht geregelde bestuurlijke boete. Naast gemeenten geldt dit bijvoorbeeld voor de Belastingdienst, de Sociale Verzekeringsbank (SVB), het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en provincies en waterschappen. Ook zijn er diverse inspecties die de bevoegdheid hebben tegen overtredingen op te treden, zoals de Inspectie SZW (voorheen: Arbeidsinspectie) en de Inspectie Verkeer en Waterstaat en financieel-economische toezichthouders zoals De Nederlandsche Bank (DNB), de Autoriteit Consument en Markt (ACM, waarin de voormalige NMA en OPTA zijn opgegaan) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Ook beschikken bestuursorganen over andere bestuursrechtelijke handhavingsinstrumenten, zoals bestuursdwang, last onder dwangsom en de mogelijkheid een vergunning te wijzigen of in te trekken. Bestuursorganen kunnen natuurlijk ook besluiten niet op een geconstateerde overtreding te reageren of te volstaan met een waarschuwing (in zekere zin een 'sepot').

Gemeenten kunnen sinds 2009 of 2010[11] ook een zogenoemde bestuurlijke strafbeschikking uitvaardigen. Een gemeente kan dus bij het bestraffen van overtredingen kiezen tussen gebruik van de bestuurlijke boete of de bestuurlijke strafbeschikking. Beide sancties kunnen voor dezelfde feiten worden opgelegd, maar mogen niet naast elkaar worden gebruikt.[12] De wetgever heeft gemeenten de keuze gegeven tussen beide sanctievormen, omdat de overwegingen bij die keuze sterk kunnen verschillen tussen gemeenten. Kiest een gemeente of ander bestuursorgaan voor bestraffing via de bestuurlijke boete, dan dienen opsporing, handhaving, vervolging én incasso door het bestuursorgaan zelf te worden geregeld. Voordeel hierbij is dat het totale geïncasseerde bedrag voor het bestuursorgaan is. Kiest de gemeente voor de bestuurlijke strafbeschikking, dan zijn alle kosten voor rekening van het OM en krijgt

11 De vier grote gemeenten maken sinds 1 januari 2009 gebruik van de strafbeschikking; de overige vanaf 2010.
12 De Wet bestuurlijke boete overlast in de openbare ruimte (BBOOR), artikel 154b e.v. van de Gemeentewet.

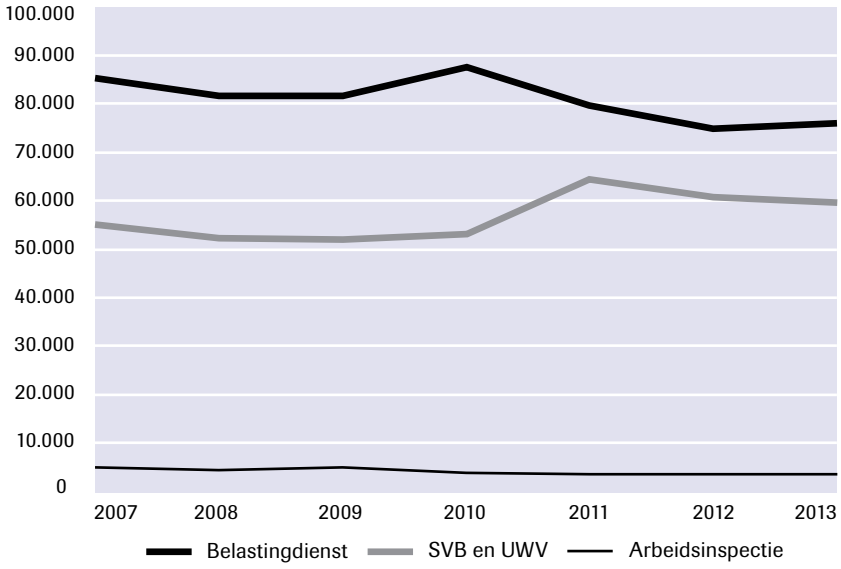
de gemeente slechts een gedeelte van de geïncasseerde bedragen (€ 25 voor parkeerovertredingen en € 40 voor overlastfeiten).[13] Voor de opsporing van overtredingen hebben gemeenten daartoe bevoegde bijzondere opsporingsambtenaren (BOA's) in dienst.

Er is geen compleet beeld te geven van de door diverse bestuursorganen bestuursrechtelijk behandelde overtredingen. Wel kan op basis van diverse bronnen, met name de jaarverslagen van de betrokken instanties, een beeld van een aantal belangrijke spelers op dit gebied worden verkregen. Het gaat dan met name om de Belastingdienst, de uitvoeringsorganen sociale zekerheid, de Inspectie SZW (vroeger: Arbeidsinspectie), de Voedsel en Waren Autoriteit, de dienst Regelingen van het ministerie van Economische Zaken, de Inspectie Verkeer en Waterstaat en een aantal belangrijke financieel-economische toezichthouders (DNB, AFM, ACM). De afbakening van de 'overtreding' kan echter wel verschillen. Soms wordt de constatering van een overtreding geregistreerd, zoals het 'overtreden van de inlichtingenplicht' bij uitkeringen op het gebied van sociale zekerheid. Vaker gaat het expliciet om de reactie van het bestuursorgaan, zoals het opleggen van een navordering door de Belastingdienst of een bestuurlijke boete door een ander bestuursorgaan. Soms zijn er ook alternatieve bestuursrechtelijke benaderingen, zoals intrekking van een vergunning of de oplegging van een last onder dwangsom, die in principe hier ook in beeld komen.
De grootste 'onbekende' op dit gebied is waarschijnlijk het aantal door gemeenten bestuursrechtelijk geconstateerde en afgehandelde overtredingen, met uitzondering van die op het gebied van de sociale zekerheid. Ook blijven de parkeerovertredingen die via een naheffing van parkeerbelasting door gemeentelijke diensten zijn afgedaan, bij gebrek aan landelijke gegevens op dit gebied, buiten beeld, maar in een aparte box in dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan enkele regionale gegevens. De sinds enige jaren bestaande mogelijkheid voor gemeenten om overtredingen via een strafbeschikking af te doen is in 2013 42.000 keer gebruikt (zie tabel 9.9 in bijlage 4). In 2011 was dit nog 29.000 keer het geval.
Langs bestuursrechtelijke weg behandelde de Belastingdienst in 2013 76.000 overtredingen. Op het gebied van sociale verzekeringen (SVB) en werkloosheid (UWV) werden circa 60.000 overtredingen behandeld. Met uitzondering van het UWV daalt het aantal behandelde overtredingen in het algemeen vanaf 2007. De Inspectie SZW legde in 2013 circa 3.500 keer een bestuurlijke boete of een last onder dwangsom op. Dit aantal is sinds 2007 gedaald (zie figuur 9.13).
De aantallen overtredingen geconstateerd door de financieel-economische toezichthouders (vanwege hun geringe aantal niet opgenomen in de

13 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, brief aan de burgemeesters van 22 juli 2008.

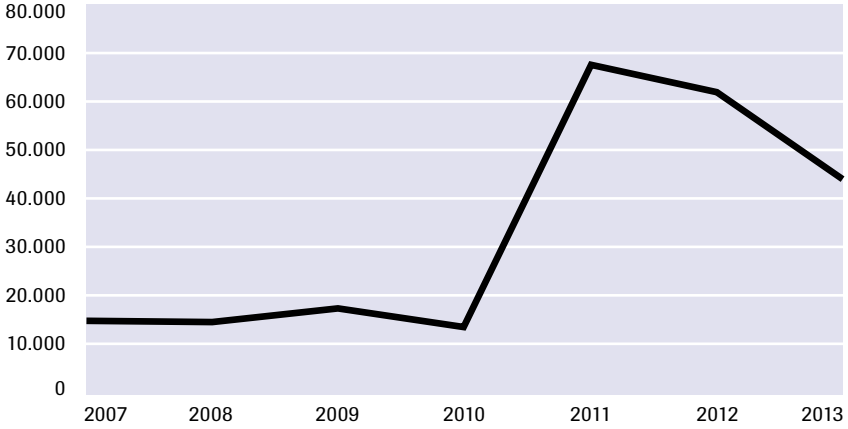
figuur) zijn vanaf 2007 eerst nog gestegen en kennen een duidelijke piek in 2009 met bijna 1.100 zaken. Sindsdien is dit aantal gedaald tot 200 in 2013 (zie tabel 9.9 in bijlage 4).
Een toenemend aantal bestuursorganen, zoals de Inspectie SZW, de Dienst Uitvoering Onderwijs en de ACM, vraagt het CJIB de inning van een bestuurlijke boete of dwangsom te verzorgen. In 2013 ging het in totaal om circa 44.000 zaken (zie figuur 9.14). Een belangrijke 'nieuwe' speler op dit gebied is het College voor Zorgverzekeringen, dat in 2011 56.000 zaken aanbracht bij het CJIB. In 2013 is dit aantal gedaald tot 30.000. Het aantal door andere bestuursorganen bij het CJIB aangebrachte bestuurlijke boetes en gevallen van last onder dwangsom 'piekte' in 2009, op circa 12.000, daalde vervolgens tot minder dan 8.000 in 2011, om vervolgens weer te stijgen tot ruim 11.000 in 2013 (zie tabel 9.9 in bijlage 4).

Figuur 9.13 Door bestuursorganen behandelde overtredingen, x 1.000

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.9 in bijlage 4.
Bron: CJIB, jaarverslagen diverse bestuursorganen, Integrale Rapportage Handhaving; diverse jaren

Figuur 9.14 Door CJIB te verwerken bestuurlijke boetes en dwangsommen, x 1.000*

* Gegevens 2005 niet beschikbaar.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.9 in bijlage 4.
Bron: CJIB

Tegen het opleggen van een bestuurlijke boete staat, net als tegen andere besluiten van bestuursorganen, beroep bij de bestuursrechter open. Helaas ontbreekt momenteel nog een goede registratie van het aantal beroepszaken bij de bestuursrechter dat betrekking heeft op de oplegging van een bestuurlijke boete. De uitzondering hier vormen beroepen tegen de oplegging van een boete voor een parkeerovertreding via een fiscale naheffing door de gemeente. Daaraan is in vorige editie van *Criminaliteit en rechtshandhaving* (Kalidien en De Heer-de Lange, 2013) aandacht besteed.[14]

14 De publicatie C&R 2012 is terug te vinden op de websites van WODC, CBS en Rvdr.

Inkomsten uit bestuurlijke boetes

Bestuursorganen die een bestuurlijke boete opleggen, verkrijgen daar inkomsten uit. De Belastingdienst gaat duidelijk aan kop bij de via bestuurlijke boetes geïnde bedragen: circa 370 miljoen euro in 2013. Het CJIB incasseert 46 miljoen euro voor de diverse bestuursorganen die de inning van door hen opgelegde bestuurlijke boetes via het CJB laten lopen. De UWV en de ACM incasseren rond de 20 miljoen euro. Bij de andere in beeld gebrachte bestuursorganen gaat het om kleinere bedragen. In totaal liggen de bedragen aan geïnde bestuurlijke boetes in 2013 dus ten minste tegen de 500 miljoen euro (zie figuur).

Figuur Inkomsten uit bestuurlijke boetes, 2013

	(mln euro)
Totaal	460
Belastingdienst[a]	366
SVB	3
UWV	23
DNB	0,2
AFM	1
ACM	20
via CJIB[b]	46

a Inclusief de als 'kosten vervolging' geboekte inkomsten.
b Betreft inning van bestuurlijke boetes en dwangsommen voor (in volgorde van aantallen opgelegde boetes/dwangsommen): College van Zorgverzekeringen, nieuwe Voedsel en Warenautoriteit, Inspectie SZW, Dienst Uitvoering Onderwijs, Dienst Regelingen LNV, Agentschap Telecom, dienst JUSTIS, Inspectie voor de Gezondheidszorg en Bureau Financieel Toezicht.
Bron: Diverse jaarverslagen, jaarrekeningen, jaarcijfers CJIB

10 Kosten van criminaliteit

D.E.G. Moolenaar, M.M. van Rosmalen, M. Vlemmings en F.P. van Tulder

- In 2012 is 13,1 miljard euro uitgegeven aan veiligheidszorg. Dit is een stijging van 19% ten opzichte van 2005, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen. Sinds 2009 zijn de uitgaven vrij stabiel.
- De uitgaven per eenheid product zijn voor alle activiteiten gestegen in de periode 2005 tot en met 2012. De uitgaven aan ondersteuning van verdachten en daders hebben de grootste stijging doorgemaakt, terwijl de uitgaven aan opsporing het minst hard zijn gestegen.
- Van de totale uitgaven werd naar schatting 19% gedaan voor gewelds- en seksuele misdrijven, 46% voor vermogensdelicten, 20% voor vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag, 4% voor verkeersmisdrijven, 3% voor drugsmisdrijven en (vuur)wapenmisdrijven, 4% voor overige misdrijven en 3% voor overtredingen.
- Het ministerie van Veiligheid en Justitie ontving in 2012 ruim 1 miljard euro uit veiligheidszorg, via boetes, ontnemingsmaatregelen e.d.
- De maatschappelijke schade van criminaliteit bedraagt in 2012 naar schatting 24,2 miljard euro.

In voorgaande hoofdstukken is beschreven hoe de criminaliteit en de rechtshandhaving zich ontwikkelen. In dit hoofdstuk staan de kosten van criminaliteit centraal. De hiervoor gehanteerde definitie sluit aan op de gangbare economische benadering, waarvan Becker (1968) de pionier was. In die benadering is het doel van overheidsbeleid om de (maatschappelijke) kosten van criminaliteit zo laag mogelijk te houden. Die maatschappelijke kosten zijn de som van de maatschappelijke schade die criminaliteit voor de slachtoffers met zich meebrengt, de kosten van preventieve maatregelen ter voorkoming van criminaliteit en de kosten van het opsporen en berechten van de daders en het voltrekken van straffen. Cohen (2000, 2005) gaat uitgebreid in op de methodologische problemen van het inschatten van de maatschappelijke schade.
Zowel Brand en Price (2000) als Mayhew (2003) maken een onderscheid tussen kosten ter voorkoming van, in reactie op en als gevolg van criminaliteit. De kosten als gevolg van criminaliteit betreffen de (financiële waardering van de) schade die slachtoffers van criminaliteit lijden. Hierover zijn slechts sporadisch gegevens beschikbaar. Degenen die de kosten van criminaliteit betalen, kunnen daarvoor soms financieel (deels) worden gecompenseerd: tegenover de kosten en de schade staan de ontvangsten en schadevergoedingen. Ook deze komen aan bod in dit hoofdstuk.
De uitgaven ter voorkoming en in reactie op criminaliteit worden beschreven in de Veiligheidszorgrekeningen[1] van het CBS. De afbakening van veiligheidszorg is breder dan in voorgaande hoofdstukken, omdat naast criminaliteit ook overlast, verloedering en het wegnemen

1 Zie bijlage 3 voor meer informatie over de Veiligheidszorgrekeningen van het CBS.

van onveiligheidsgevoelens tot de veiligheidszorg worden gerekend. De ontwikkelingen in deze uitgaven tussen 2005 en 2012 worden in beeld gebracht.[2] Om te bepalen of een stijging reëel is, wordt er gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.[3] Zo blijkt in hoeverre een ontwikkeling voortkomt uit meer gebruik van personeel en/of materieel. Op die manier zijn de uitgaven beter te vergelijken over de jaren. In dit hoofdstuk wordt alleen van het meest recente jaar weergegeven wat de werkelijke (nominale) uitgaven waren. De ontwikkeling van de uitgaven wordt uitgedrukt in percentage of indices, na correctie voor loon- en prijsstijgingen. De tabellen in bijlage 4 bevatten zowel de werkelijke (nominale) bedragen als de bedragen gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen uitgedrukt in het prijsniveau van 2005.
Dit hoofdstuk besteedt ook aandacht aan de vraag in hoeverre deze ontwikkelingen het gevolg zijn van een stijging of daling van bijvoorbeeld het aantal behandelde zaken of uitgevoerde straffen, of samenhangen met een stijging of een daling van de uitgaven per behandelde zaak of uitgevoerde straf of met een stijging of daling van een aantal specifieke delicten.

Paragraaf 10.1 gaat in op de omvang en ontwikkeling van de uitgaven aan veiligheidszorg tussen 2005 en 2012. Paragraaf 10.2 behandelt de verhouding tussen personele en materiële uitgaven bij de verschillende activiteiten. Paragraaf 10.3 plaatst deze uitgaven aan activiteiten naast indicatoren van de productie per activiteit en paragraaf 10.4 belicht de kosten per delict nader. Paragraaf 10.5 geeft een beschouwing over de ontvangsten uit veiligheidszorg. Paragraaf 10.6 geeft een schatting van de jaarlijkse omvang van de schade door criminaliteit. Tot slot gaat paragraaf 10.7 in op compensatie van schade aan slachtoffers van criminaliteit.

10.1 Uitgaven aan veiligheidszorg

In deze paragraaf staan de uitgaven door aanbieders van veiligheidszorg centraal. Hiermee worden de activiteiten bedoeld die tot doel hebben criminaliteit, verloedering en overlast te voorkomen of te bestraffen en onveiligheidsgevoelens weg te nemen. Het gaat daarbij alleen om sociale veiligheid. Uitgaven aan fysieke veiligheid, zoals brandweer en

2 Waar ontwikkelingen elders in dit boek doorgaans worden beschreven vanaf 2007, is in dit hoofdstuk hiervan afgeweken om rekening te houden met de aansluiting van de publicatie van cijfers over de Veiligheidszorgrekeningen die het CBS afzonderlijk publiceert, waarbij de prijzen zijn geïndexeerd op 2005 (zie ook hoofdstuk 1). Cijfers over 2013 waren ten tijde van het maken van deze publicatie nog niet beschikbaar.
Naast de tabellen in bijlage 4 zijn op de websites van WODC en CBS aparte Excel-tabellen opgenomen met cijfers die verder teruggaan dan de hier beschreven periode en gedetailleerdere uitsplitsingen bevatten.

3 Zie bijlage 3 voor de methodebeschrijving en meer informatie.

rampenbestrijding, zijn hierin niet meegenomen. De veiligheidszorg, zoals deze in de veiligheidszorgrekeningen beschreven wordt, kent drie dimensies om de uitgaven te benaderen. Dit zijn activiteiten, aanbieders en financieringsbronnen. In deze paragraaf worden alleen de eerste twee dimensies behandeld.

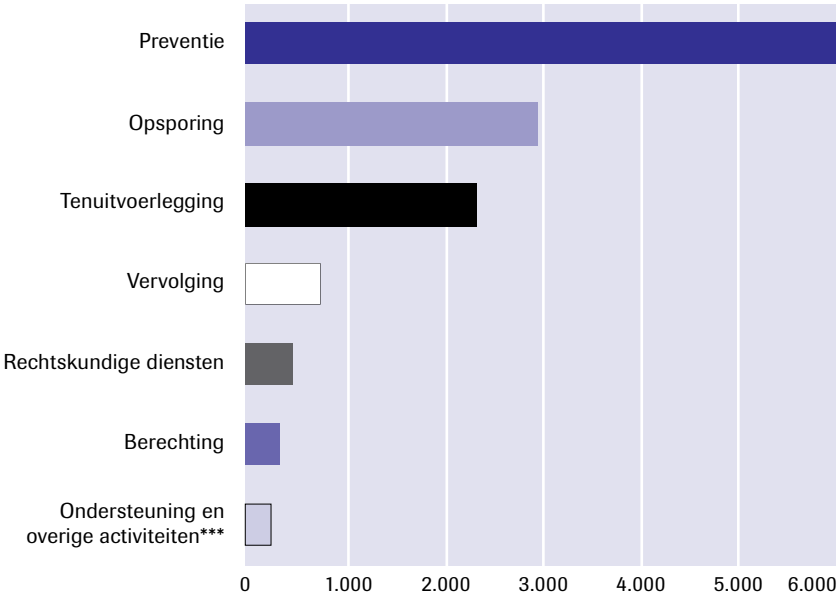
De veiligheidszorg onderscheidt de volgende activiteiten: preventie, opsporing, vervolging, berechting, tenuitvoerlegging, ondersteuning van (ex-)verdachten en daders, ondersteuning van slachtoffers en rechtskundige diensten. De aanbieders zijn in drie grote groepen te verdelen; overheid, particulieren en bedrijven. Binnen de centrale overheid is sinds eind 2010[4] het ministerie van Veiligheid en Justitie vanwege zijn taak de grootste aanbieder. Andere ministeries hebben een beperktere inbreng. Bij de lagere overheden doen gemeenten en provincies uitgaven aan veiligheidszorg. Particulieren en bedrijven houden zich vooral bezig met preventie, rechtskundige dienstverlening en opsporing. Ook de uitgaven die in verband hiermee worden gemaakt, komen in beeld.

De totale uitgaven aan veiligheidszorg bedroegen 13,1 miljard euro in 2012 (zie figuur 10.1). Dit was, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, een stijging van 19% ten opzichte van 2005. De stijging betrof alleen de personele uitgaven. De uitgaven aan materiaal daalden juist. Tot en met 2008 was er nog sprake van een jaarlijkse toename van de uitgaven, maar sinds 2009 zijn de uitgaven gestabiliseerd. Het meeste geld ging naar preventie, opsporing en tenuitvoerlegging, het minste naar ondersteuning van slachtoffers, ondersteuning van (ex-)verdachten en daders en overige activiteiten[5] op het gebied van veiligheidszorg (zie figuur 10.2 en tabel 10.1 in bijlage 4). De uitgaven aan preventie bedroegen 6 miljard euro in 2012, een stijging van 15% ten opzichte van 2005. Verder zijn de uitgaven aan tenuitvoerlegging gestegen tot ruim 2,3 miljard euro. Dit was een reële toename van 27%. De uitgaven aan opsporing zijn amper gestegen en kwamen uit op ruim 2,9 miljard euro.
In 2012 werd in de veiligheidszorg 8,2 miljard euro aan personeel en 4,9 miljard euro aan materieel uitgegeven. Deze verhouding is door de jaren heen nauwelijks gewijzigd, al groeide het aandeel personele uitgaven sinds 2007. Tussen de diverse activiteiten waren er wel verschillen (zie tabel 10.2 in bijlage 4). Bij tenuitvoerlegging is het aandeel materiële uitgaven structureel groter dan bij de andere activiteiten.

4 Eind 2010 is het ministerie van Veiligheid en Justitie ontstaan. Daarbij zijn alle politie- en veiligheidstaken van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties overgeheveld naar het ministerie van VenJ. Ook zijn de ministeries van Landbouw, Natuur en Visserij en Economische zaken samengevoegd tot het ministerie van Economische Zaken.

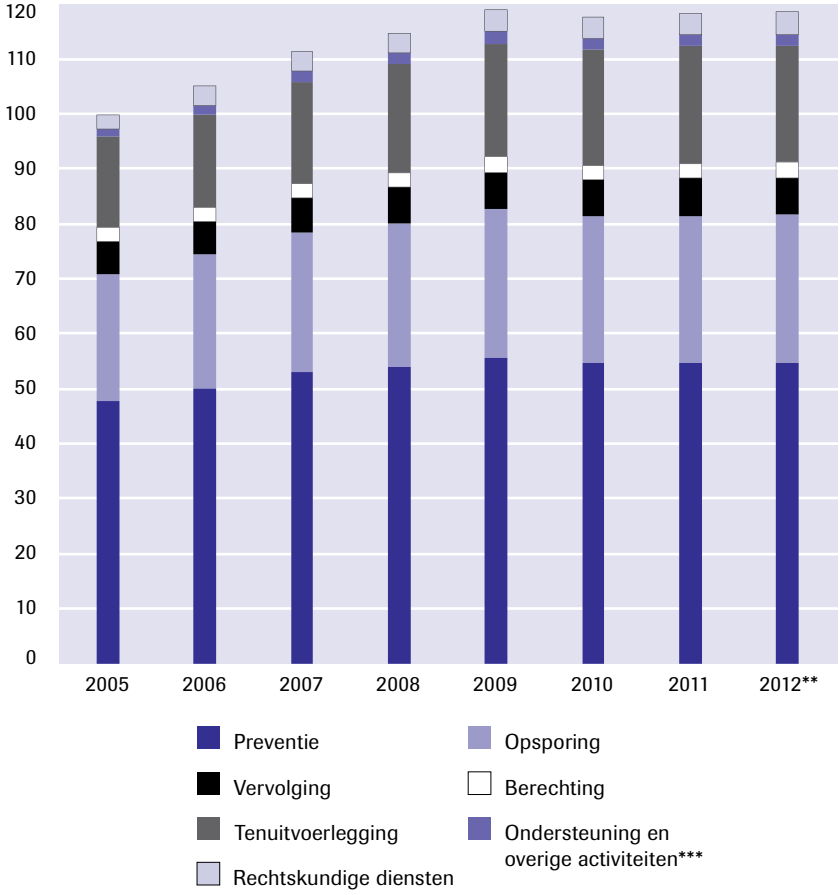
5 Onder overige activiteiten op het gebied van veiligheidszorg vallen de Directie Wetgeving van het ministerie van VenJ en de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid. Deze inspectie is op 1 januari 2012 gefuseerd met de Inspectie voor de Sanctietoepassing. Samen vormen zij nu de Inspectie Veiligheid en Justitie (IVenJ).

Figuur 10.1 Uitgaven naar activiteit 2012,* in mln euro**

* Voorlopige cijfers.
** Nominale bedragen.
***Ondersteuning van verdachten en daders, slachtoffers en overige activiteiten zijn hier bij elkaar opgeteld.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.1 in bijlage 4.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

Figuur 10.2 Uitgaven aan veiligheidszorg totaal, index 2005=100*

* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.

** Voorlopige cijfers.

***Ondersteuning van verdachten en daders, slachtoffers en overige activiteiten zijn hier bij elkaar opgeteld. Onder overige activiteiten vallen de Directie Wetgeving van het ministerie van Veiligheid en Justitie en de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.1 in bijlage 4.

Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

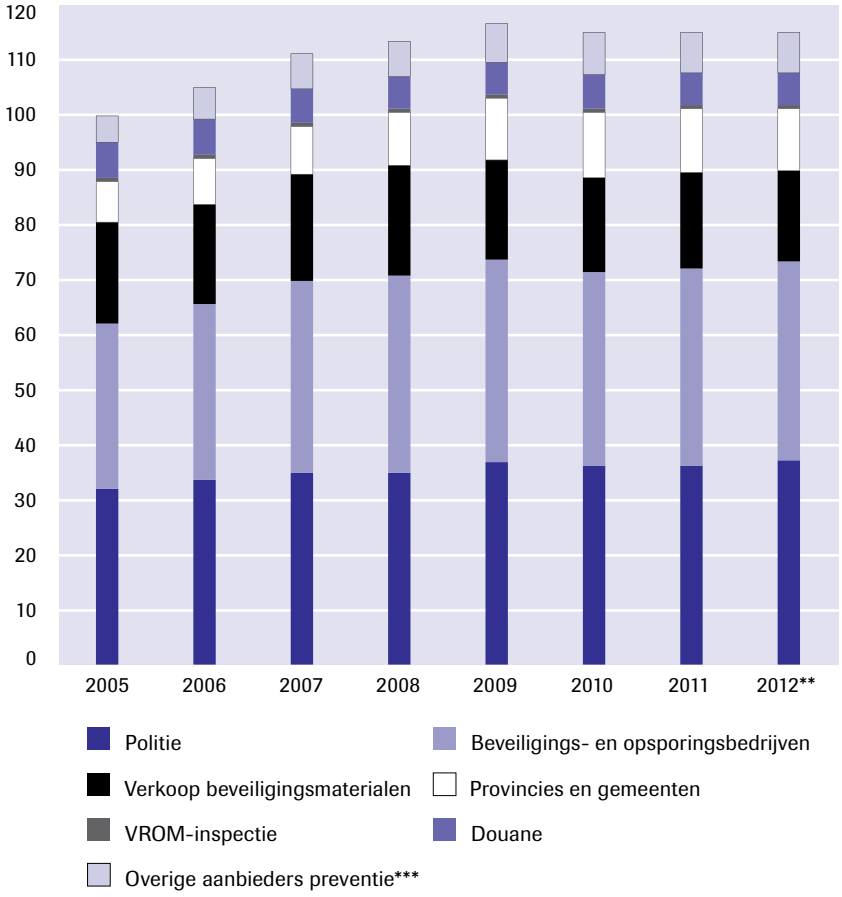
10.1.1 Preventie

Onder preventie wordt verstaan alle activiteiten ter voorkoming van criminaliteit, verloedering en overlast. Hieronder vallen onder andere het surveilleren door politie en beveiligingsbedrijven en het aanschaffen en installeren van producten, zoals camera's, sloten of alarminstallaties.
In totaal werd in 2012 6 miljard euro aan preventie uitgegeven.
Ten opzichte van 2005 is dit bedrag, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, met 15% gestegen (zie figuur 10.3). Ruim de helft van deze uitgaven (3,3 miljard, 54%) kwam voor rekening van de overheid. Het andere deel van de uitgaven (2,7 miljard) kwam ten laste van de particuliere sector. Deze bestaan uit de omzet van particuliere beveiligings- en opsporingsbedrijven en uitgaven door bedrijven en particulieren aan beveiligingsmaterialen.
De meeste uitgaven aan preventie kwamen voor rekening van de politie. Ruim 1,9 miljard euro gaf de politie in 2012 uit aan preventie (inclusief surveilleren, netwerken, interveniëren en adviseren).[6] Sinds 2005 zijn de uitgaven aan preventieve politietaken met 15% gestegen. Met bijna 1,9 miljard euro waren de uitgaven aan preventie door de beveiligings- en opsporingsbedrijven bijna net zo groot als de uitgaven door de politie. Dit was 21% meer dan in 2005. Bedrijven en particulieren hebben samen 839 miljoen euro uitgegeven aan beveiligingsmaterialen. De uitgaven zijn met 9% gedaald ten opzichte van 2005. Vooral in 2009 en 2010 vond een daling plaats; in 2011 stegen de uitgaven licht, maar in 2012 daalden deze weer (zie tabel 10.3 in bijlage 4). Bedrijven nemen van de totale uitgaven aan beveiligingsmaterialen iets meer dan de helft voor hun rekening. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om bewakingspersoneel in winkels, de installatie van camera's en de aanschaf van andere beveiligingsproducten. Bij particulieren gaat het bijvoorbeeld om maatregelen als (extra) sloten, buitenverlichting en alarminstallaties.
Door provincies en gemeenten werd samen 576 miljoen euro gestoken in preventiemaatregelen. Dit was een stijging van 45% ten opzichte van 2005. Hierbij moet gedacht worden aan verschillende projecten die gefinancierd worden op het gebied van openbare orde en veiligheid. Verder besteedde in 2012 de douane 311 miljoen euro en de VROM-inspectie 48 miljoen euro aan preventie.[7,8] Andere aanbieders op het terrein van preventie gaven in 2012 bijna evenveel uit als 2011. Deze aanbieders zijn de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD), de Koninklijke Marechaussee (KMar), de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb), de Justitiële

6 Zie bijlage 3 voor meer informatie.
7 De douane voorkomt dat grensoverschrijdende strafbare feiten in Nederland worden gepleegd en wordt daarom bij de activiteit preventie gerekend. Voor een klein deel spoort de douane ook belastingfraude op, maar omdat dit lastig te onderscheiden is en deze taak binnen het totaal niet zo groot is, wordt dit ook bij preventie meegenomen.
8 Op 1 januari 2012 zijn de VROM-Inspectie en de Inspectie Verkeer en Waterstaat gefuseerd tot de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).

Uitvoeringsdienst Toetsing, Integriteit en Screening (JUSTIS),[9] de Kustwacht, het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV), de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND).

Figuur 10.3 Uitgaven aan preventie, index 2005=100*

* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.
** Voorlopige cijfers.
***Overige aanbieders preventie bestaan uit: JUSTIS, CCV, NCTb, IND, AIVD, Kustwacht, KMar en AFM.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.3 in bijlage 4.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

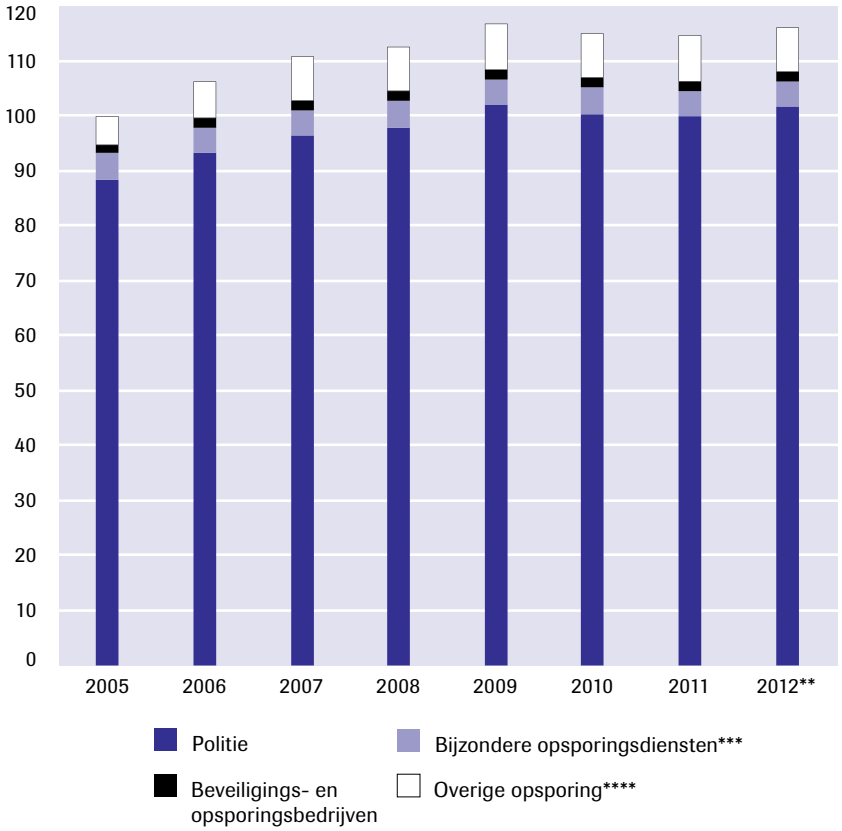
9 De dienst JUSTIS screent personen en organisaties en is o.a. verantwoordelijk voor de afgifte van verklaringen omtrent het gedrag, wapenvergunningen en BOA-aktes. Daarnaast regelt JUSTIS de procedure rond gratieverlening.

10.1.2 Opsporing

Opsporing omvat alle activiteiten in het kader van het onderzoek naar (mogelijk) gepleegde strafbare feiten en overtredingen. Hierbij worden ook het verrichten van forensisch (sporen)onderzoek en het afdoen van strafbare feiten door de opsporingsautoriteit gerekend. Opsporing kan plaatsvinden binnen een opsporingsonderzoek, maar ook als de politie bijvoorbeeld tijdens de surveillance een misdrijf op het spoor komt. Een grote verscheidenheid aan instanties houdt zich bezig met activiteiten op het terrein van opsporing. In totaal kwamen de uitgaven aan opsporing uit op bijna 3 miljard euro in 2012, een stijging van 16% ten opzichte van 2005, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen (zie figuur 10.4).
Verreweg de grootste aanbieder op het terrein van opsporing is de politie met bijna 90% van de totale uitgaven aan opsporing. Deze uitgaven bedroegen in 2012 bijna 2,6 miljard euro en zijn in de periode 2005-2012 gestegen met 15% (zie tabel 10.4 in bijlage 4). Met name de uitgaven aan personeel zijn sterk toegenomen, terwijl de materiële uitgaven minder hard zijn gestegen. Naast de politie zijn meer organisaties actief op het terrein van opsporing. Dit zijn zowel overheidsorganisaties als particuliere bedrijven. Zo namen de uitgaven van de bijzondere opsporingsdiensten (BOD's) de tweede plaats in. Hieronder vallen organisaties zoals de SIOD, de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst/Economische Controledienst (FIOD-ECD), de Algemene Inspectiedienst (AID) en de Inlichtingen- en Opsporingsdienst van VROM (VROM-IOD, onderdeel van de VROM-Inspectie).[10,11] De gezamenlijke uitgaven van deze organisaties kwamen uit op 117 miljoen euro.
Naast de politie en de bijzondere opsporingsdiensten is er ook nog een aantal andere organisaties dat zich direct of indirect bezighoudt met opsporing, zoals de KMar, de AFM, de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa), de Explosieve Opruimingsdienst (EOD), de JUSTIS, het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) en overige opsporingsinstanties van het ministerie van VenJ. Bij elkaar hebben deze organisaties in 2012 hieraan 212 miljoen euro uitgegeven. Dat is een stijging van 54% ten opzichte van 2005. Binnen dit cluster levert het NFI een belangrijke bijdrage aan opsporingsonderzoek. In 2012 waren de uitgaven voor het NFI 78 miljoen euro. Dit is een stijging van 53% ten opzichte van 2005. Naast bovengenoemde organisaties zijn er nog kleine particuliere beveiligings- en opsporingsbedrijven die zich met opsporing bezighouden. In 2012 ging daar 45 miljoen euro in om.

10 Bij de uitgaven van de bijzondere opsporingsdiensten zijn de uitgaven van de gehele VROM-inspectie opgenomen, dus niet alleen van de VROM-IOD.
11 De AID, de Plantenziektenkundige Dienst en de Voedsel en Waren Autoriteit zijn per 1 januari 2012 gefuseerd tot de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

Figuur 10.4 Uitgaven aan opsporing, index 2005=100*

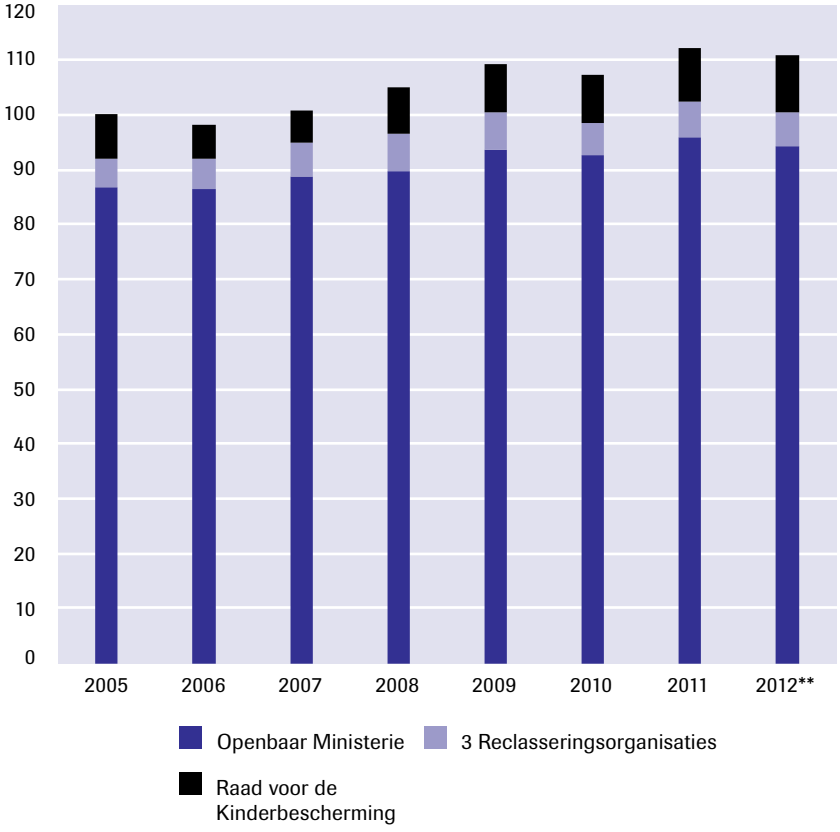
* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.
** Voorlopige cijfers.
*** De bijzondere opsporingsdiensten bestaan uit: AID, VROM-IOD, SIOD en FIOD-ECD. Wat betreft de VROM-IOD zijn de uitgaven van de gehele VROM-inspectie opgenomen. De VROM-IOD is hier een onderdeel van.
**** Overige opsporing bestaat uit: NFI, overig opsporing VenJ, JUSTIS, AFM, NMa, EOD en KMar.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.4 in bijlage 4.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

10.1.3 Vervolging

De vervolging van verdachten is een exclusieve taak van het Openbaar Ministerie (OM) (zie hoofdstuk 2). Zijdelings zijn ook andere instanties betrokken bij de vervolging van verdachten. Zo geven de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en de drie reclasseringsorganisaties voor volwassenen (Stichting Verslavingszorg GGZ, Reclassering Nederland en Leger des Heils Reclassering) advies over het te volgen justitiële traject voor respectievelijk minderjarigen en meerderjarigen, waarbij een goede

re-integratie in de maatschappij centraal staat. In 2012 waren de totale uitgaven aan vervolging van misdrijven 751 miljoen euro. Dit is, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, een stijging van 11% ten opzichte van 2005 (zie figuur 10.5).
De grootste aanbieder op het gebied van vervolging is het OM met 85% van de totale uitgaven aan vervolging. In 2012 bedroegen de uitgaven van het OM voor de vervolging van verdachten 637 miljoen euro.[12] Dit is een stijging van 8% ten opzichte van 2005. De uitgaven van de andere twee aanbieders op het gebied van vervolging, de RvdK en de reclassering voor volwassenen, bedroegen bij elkaar 114 miljoen euro in 2012. Dit is een stijging van 27% ten opzichte van 2005 (zie tabel 10.5 in bijlage 4).

Figuur 10.5 Uitgaven aan vervolging, index 2005=100*

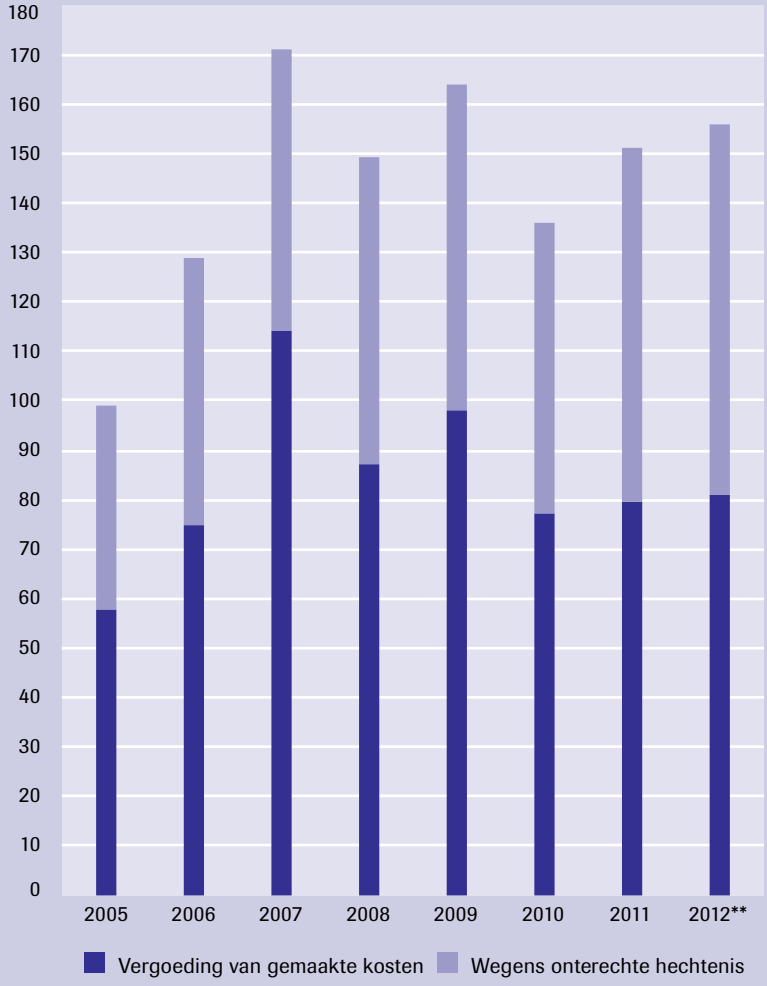
* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.
** Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.5 in bijlage 4.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

12 Dit is inclusief 23 miljoen euro aan schadeloosstelling voor onterechte hechtenis en schadevergoeding aan ex-verdachten.

Schadevergoeding aan ex-verdachten

Van de in totaal 637 miljoen euro die het OM in 2012 heeft uitgegeven aan vervolging, is 23 miljoen euro uitgegeven aan schadevergoeding voor ex-verdachten. Dit is, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, een stijging van 56% ten opzichte van 2005 (zie tabel 10.5 in bijlage 4).
Een verdachte kan schadevergoeding claimen als hij in verzekering is gesteld en/of in voorlopige hechtenis is genomen voor een strafzaak die is geëindigd zonder oplegging van een straf of maatregel, of voor een feit waarvoor geen voorlopige hechtenis is toegestaan (art. 89 Wetboek van Strafvordering).
Als een zaak is geëindigd zonder oplegging van een straf of maatregel, kan de ex-verdachte ook een beroep doen op vergoeding van de gemaakte kosten (art. 591a Wetboek van Strafvordering).
Een ex-verdachte kan schadevergoeding eisen voor vermogensschade (verlies van inkomsten als gevolg van detentie) en voor immateriële schade, zoals de aantasting van de goede naam.
In 2012 is ruim 11.000 keer een schadevergoeding uitgekeerd aan ex-verdachten. Dat is ruim twee keer zo vaak als in 2005. Daarvan bedroeg 57% een vergoeding van de gemaakte kosten en 43% een vergoeding wegens onterechte hechtenis.
Het gemiddelde uitgekeerde bedrag is daarentegen gedaald met 21%. Van de in totaal 23 miljoen euro uitgaven aan vergoedingen in 2012, is 12 miljoen euro uitgekeerd wegens vergoeding van kosten. Er werd 11 miljoen euro uitgekeerd wegens onterecht ondergane hechtenis.
In 2012 werd 92% van de verzoeken gehonoreerd, tegenover 88% in 2005.

Figuur **Uitgaven aan schadevergoedingen aan ex-verdachten, index 2005=100***

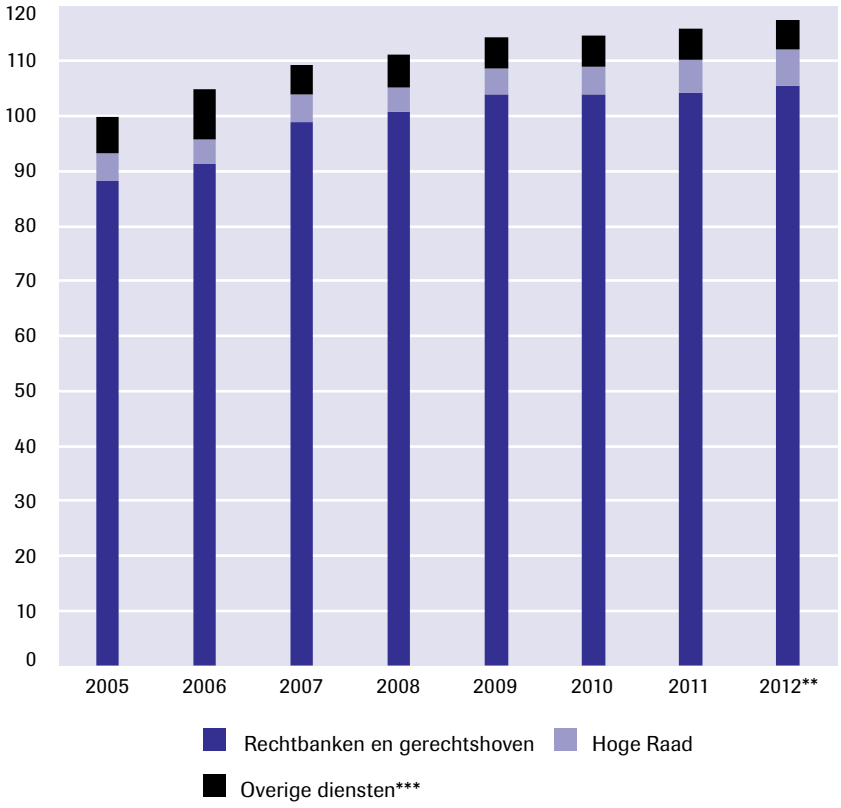

* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.
** Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.5 in bijlage 4.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

10.1.4 Berechting

De uitgaven voor berechting betreffen de rechtspraak in eerste aanleg, hoger beroep en cassatie. Het gaat om de rechtbanken, de gerechtshoven en de Hoge Raad der Nederlanden. De eerste twee categorieën vallen onder de verantwoordelijkheid van de Raad voor de rechtspraak (Rvdr). Hiernaast wordt een aantal ondersteunende diensten van de rechtspraak en specifieke colleges meegerekend bij de uitgaven voor berechting. Hieronder vallen de Justitiële Informatiedienst (JD; voorheen: Centrale Justitiële Documentatiedienst), de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR), de Commissie Gelijke Behandeling (CGB), het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) en ingehuurde tolken, die onder 'overige diensten' zijn opgenomen. De reclasseringsactiviteiten bij een rechtszaak vallen binnen de VZR onder 'vervolging' (paragraaf 10.1.3); de uitgaven aan rechtsbijstand tijdens de rechtszaak worden gerekend tot 'ondersteuning van daders en (ex-)verdachten' (zie paragraaf 10.1.6).
In 2012 bedroegen de totale uitgaven voor de berechting van misdrijven 331 miljoen euro. Dat is, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, een stijging van 17% ten opzichte van 2005 (zie figuur 10.6). De uitgaven voor misdrijfzaken bij de rechtbanken en gerechtshoven zijn veruit het hoogst en kwamen in 2012 uit op 298 miljoen euro. Dit is een stijging van 20% ten opzichte van 2005. De uitgaven aan de Hoge Raad zijn vanaf 2005 gestegen met 31%. In 2012 gaf de Hoge Raad 18 miljoen euro uit aan misdrijfzaken. Ten slotte werd er aan overige diensten in 2012 15 miljoen euro uitgegeven, 21% minder dan in 2005 (zie tabel 10.6 in bijlage 4).

Figuur 10.6 Uitgaven aan berechting, index 2005=100*

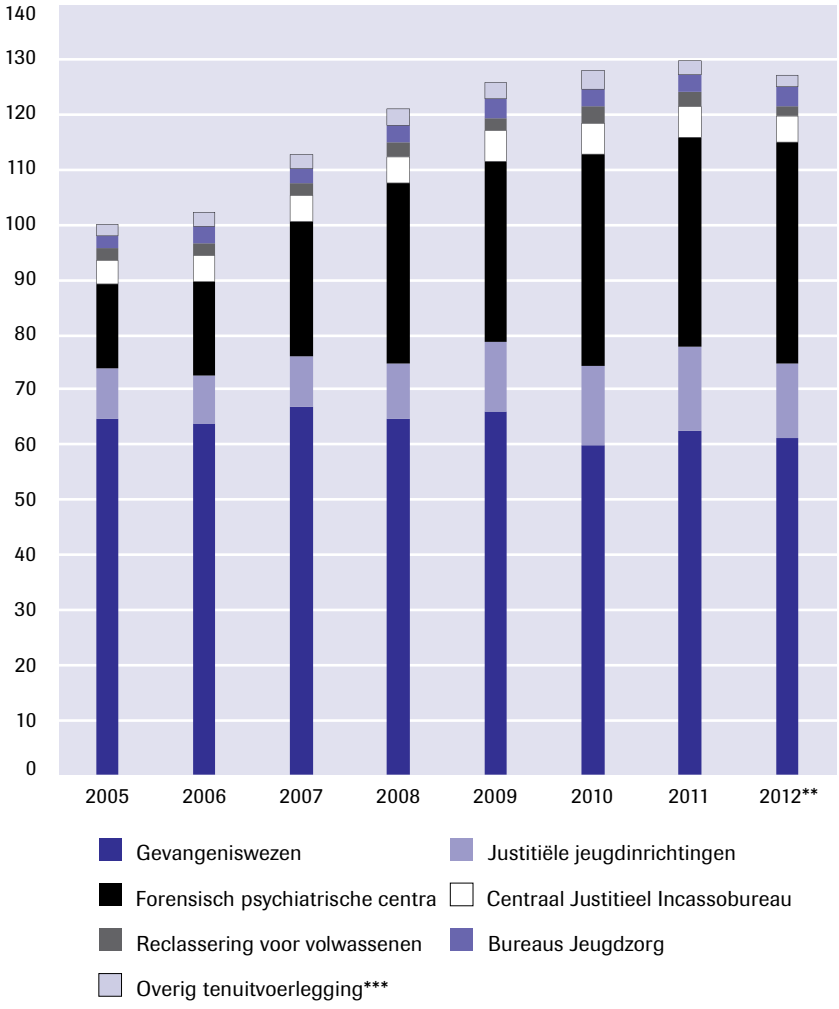

* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.
** Voorlopige cijfers.
***Overige diensten bestaan uit: CGB, CBP, JD, NVvR en ingehuurde tolken.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.6 in bijlage 4.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

10.1.5 Tenuitvoerlegging

De tenuitvoerlegging van diverse straffen en maatregelen is verspreid over een groot aantal uitvoeringsorganisaties. De totale uitgaven aan tenuitvoerlegging bedroegen in 2012 ruim 2,3 miljard euro. Dit is, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, een stijging van 27% ten opzichte van 2005 (zie figuur 10.7).

Figuur 10.7 Uitgaven aan tenuitvoerlegging, index 2005=100*

* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.
** Voorlopige cijfers.
***Overig tenuitvoerlegging: RSJ, RvdK, Halt Nederland en JUSTIS (gratieverleningen).
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.7 in bijlage 4.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

Drie onderdelen van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), namelijk het gevangeniswezen (GW), justitiële jeugdinrichtingen (JJI) en forensisch psychiatrische centra (FPC's, inclusief Pieter Baan Centrum en forensische zorg in het GW), zijn verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen. De uitgaven van deze onderdelen betroffen 2,1 miljard euro (90% van de totale uitgaven aan tenuitvoerlegging). Met 1,1 miljard

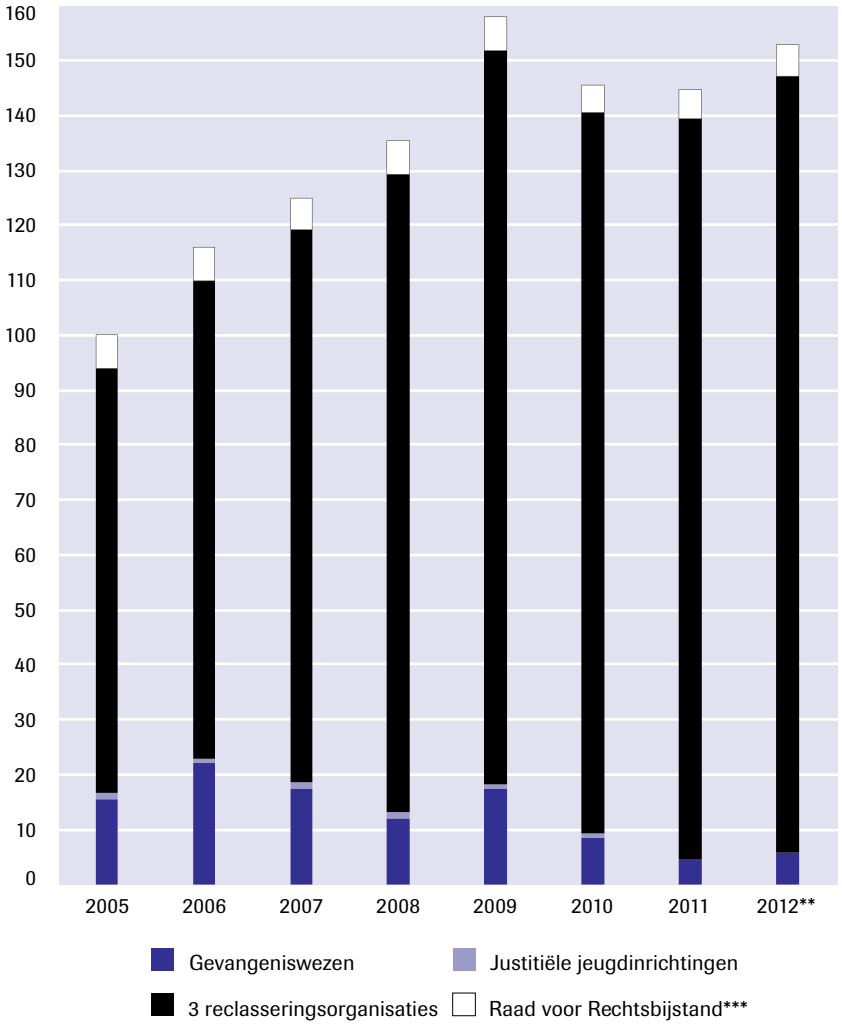
euro in 2012 was het gevangeniswezen de grootste uitgavenpost van DJI. Deze uitgaven liggen 6% lager dan in 2005. Op de tweede plaats staan de FPC's, inclusief forensische zorg in het GW. De uitgaven hiervoor bedragen in 2012 733 miljoen euro. Deze sector heeft van alle intramurale voorzieningen de grootste groei doorgemaakt in de periode 2005 tot en met 2012, namelijk 164%. Deze stijging is vooral toe te schrijven aan de introductie van de forensische zorg in het gevangeniswezen in 2009. Qua omvang van de uitgaven staan de jeugdinrichtingen op de derde plaats, met 249 miljoen euro in 2012. Dit is een stijging van 50% ten opzichte van 2005, maar wel een daling van 11% ten opzichte van 2011.
Naast de DJI is er nog een aantal andere instellingen actief op het terrein van de tenuitvoerlegging. De uitgaven aan het CJIB zijn in de periode 2005-2012 gegroeid met 8% tot 87 miljoen euro. De uitgaven aan de Bureaus Jeugdzorg (BJZ) zijn tussen 2005 en 2012 gestegen met 46% tot 67 miljoen euro. De reclassering voor volwassenen was in 2012 goed voor 41 miljoen euro. Dit is een stijging van 7% ten opzichte van 2005. De overige instellingen op het gebied van tenuitvoerlegging betreffen de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ), de RvdK, Halt Nederland en JUSTIS. Deze uitgaven bedragen in 2012 40 miljoen euro, 6% meer dan in 2005, maar sinds 2010 dalen deze uitgaven (zie tabel 10.7 in bijlage 4).

10.1.6 Ondersteuning van daders en (ex-)verdachten

Tijdens het gehele justitiële traject kan de (ex-)verdachte op diverse manieren worden ondersteund, bijvoorbeeld door de reclassering (ook na de veroordeling) of via gesubsidieerde rechtsbijstand. In Nederland zijn de belangrijkste organisaties die de reclassering van volwassen veroordeelden verzorgen Reclassering Nederland, Stichting Verslavingszorg en het Leger des Heils. DJI biedt scholings- en trainingsprogramma's aan tijdens de detentie. De Raad voor Rechtsbijstand (RvR) zorgt voor juridische bijstand. Onder de noemer van deze activiteit vallen alleen uitvoeringskosten die de RvR maakt voor de verlening van subsidies. De uitgaven die direct betrekking hebben op het proces, zoals de kosten voor advocaten, worden in de Veiligheidszorgrekeningen geschaard onder rechtskundige diensten en komen in paragraaf 10.1.7 aan bod. In totaal werd in 2012 177 miljoen euro uitgegeven aan ondersteuning van (ex-)verdachten (exclusief rechtskundige diensten). De stijging ten opzichte van 2005 bedroeg 53%, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen (zie figuur 10.8). De drie reclasseringsorganisaties voor volwassenen hebben tezamen van alle ondersteunende organisaties de grootste groei in uitgaven in zowel absolute als procentuele zin doorgemaakt. In de periode 2005 tot en met 2012 zijn de uitgaven van de reclassering voor volwassenen met 83% gestegen tot 163 miljoen euro. Als het OM besluit te vervolgen, kan de verdachte een beroep doen op de gesubsidieerde rechtsbijstand bij de RvR. In 2012

bedroegen de uitgaven aan uitvoeringskosten van deze organisatie 7 miljoen euro. De uitgaven die de DJI doet aan programma's voor (jeugdige) gevangenen zijn afgenomen van 15 miljoen euro in 2005 tot 7 miljoen in 2012, ofwel een daling van 62% (zie tabel 10.8 in bijlage 4).

Figuur 10.8 Uitgaven aan ondersteuning van (ex-)verdachten en daders, index 2005=100*

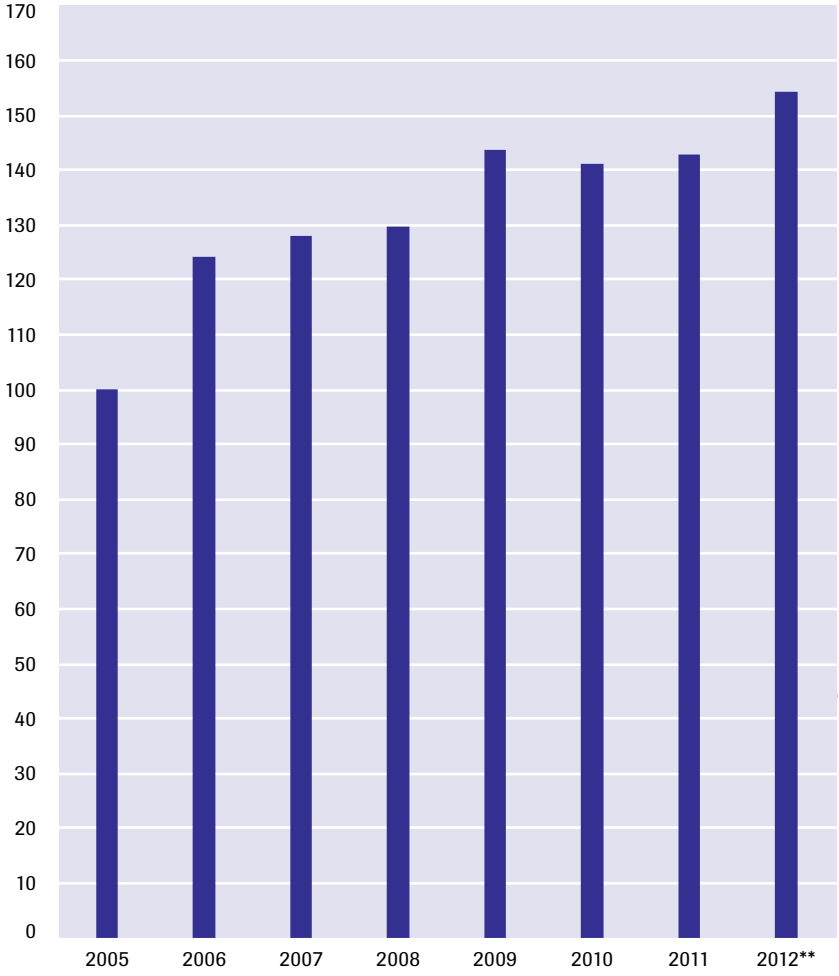

* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.
** Voorlopige cijfers.
***Alleen uitvoeringskosten.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.8 in bijlage 4.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

10.1.7 Rechtskundige diensten

De rechtskundige diensten zijn in de Veiligheidszorgrekeningen als aparte activiteit te onderscheiden. Tot de rechtskundige dienstverlening behoren advocatenkantoren, notariskantoren, deurwaarderskantoren, rechtskundig adviesbureaus, en octrooi-, merken- en modellenbureaus. Het gaat hierbij om uitgaven die direct betrekking hebben op de strafzaak (in tegenstelling tot het regelen van de ondersteuning waarvan we de uitgaven onder de activiteit ondersteuning van daders en verdachten scharen). De diensten van de toegevoegde advocaten worden (deels of geheel) via de Raad voor Rechtsbijstand collectief gefinancierd. De rest moeten de huishoudens zelf bijdragen.
De uitgaven aan rechtskundige diensten kwamen uit op 463 miljoen euro in 2012. De groei in de periode 2005 tot en met 2012 bedroeg, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, 54% (zie figuur 10.9). Daarvan is in 2012 een bedrag van 323 miljoen door huishoudens betaald door middel van een eigen bijdrage en 140 miljoen euro door het ministerie van Veiligheid en Justitie in de vorm van gesubsidieerde rechtsbijstand (zie tabel 10.9 in bijlage 4).

Figuur 10.9 Uitgaven aan rechtskundige diensten, index 2005=100*

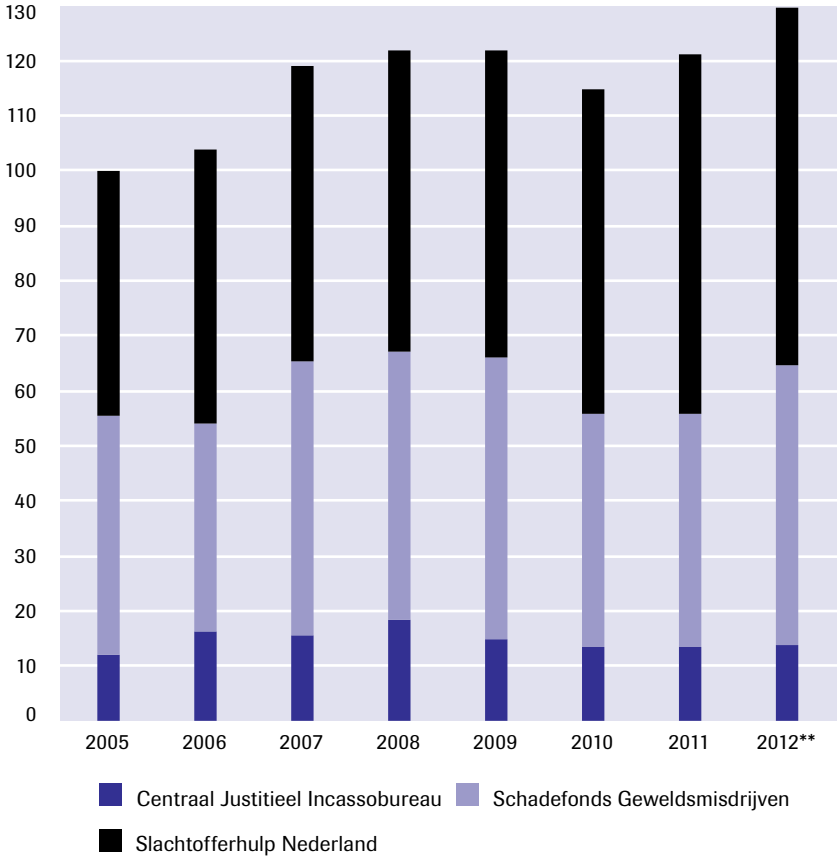

* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.
** Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.9 in bijlage 4.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

10.1.8 Ondersteuning van slachtoffers

In Nederland houden drie organisaties zich bezig met het ondersteunen van slachtoffers. Zo verzorgt Slachtofferhulp Nederland (SHN) psychosociale hulpverlening en zorgt zowel het Schadefonds Geweldsmisdrijven (SGM) (uitkeringen) als het CJIB (inning van schadevergoedingsmaatregelen) voor schadevergoedingen. In totaal werd in 2012 50 miljoen euro uitgegeven aan ondersteuning van slachtoffers. Dit is, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, 30% meer dan in 2005 (zie figuur 10.10).

Figuur 10.10 Uitgaven aan slachtofferzorg, index 2005=100*

* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.

** Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.10 in bijlage 4.

Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS, bewerking WODC (zie bijlage 3)

Slachtofferhulp Nederland wordt grotendeels gefinancierd door het ministerie van Veiligheid en Justitie en het Fonds Slachtofferhulp. SHN maakte van de drie aanbieders met een groei van 46% de grootste groei door in absolute en relatieve zin. Het SGM keert aan slachtoffers van in Nederland gepleegde geweldsdelicten een geldelijke uitkering uit, met als doel leedverzachting. De uitkeringen, die vanuit de algemene middelen gefinancierd worden, zijn een tegemoetkoming in de schade die niet op andere wijze kan worden vergoed. De uitgaven van het SGM zijn tussen 2005 en 2012 gestegen tot 20 miljoen euro. Het CJIB verzorgt de inning van de schadevergoeding ten behoeve van slachtoffers, nadat de rechter een schadevergoedingsmaatregel voor een strafbaar feit opgelegd heeft aan daders. Daarna maakt het CJIB de vergoeding over aan de slachtoffers. De uitgaven voor de uitvoering zijn gestegen met 15% tot ruim 5 miljoen euro in 2012 (zie tabel 10.10 in bijlage 4).

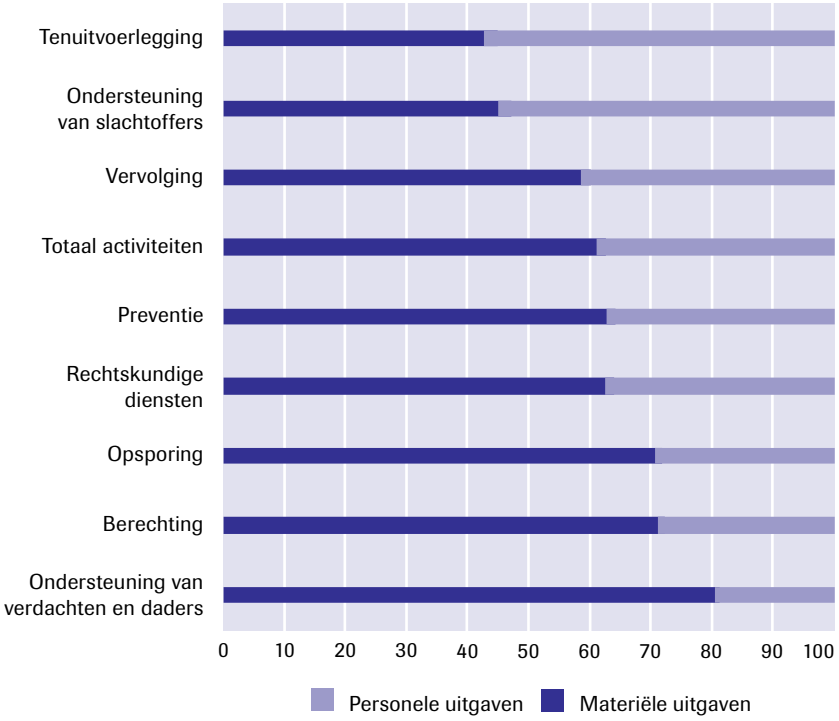
10.2 Personele en materiële uitgaven veiligheidszorg

De totale uitgaven aan veiligheidszorg van 13,1 miljard euro bestonden in 2012 voor 63% uit personele uitgaven[13] en voor 37% uit materiële uitgaven[14] (zie figuur 10.11). In totaal werd in 2012 ruim 8,2 miljard euro uitgegeven aan personeel en 4,9 miljard euro aan materieel. De activiteit waarbij het aandeel van de personele uitgaven het grootst is, namelijk 81%, is de ondersteuning van verdachten en daders. De tenuitvoerlegging kent het kleinste aandeel personele uitgaven, namelijk 45%.

Van de uitgaven aan preventie gaat 64% op aan personeel en 36% aan materiaal. De douane geeft, relatief gezien, het meest uit aan personeel (92%), gevolgd door beveiligings- en opsporingsbedrijven (76%) en de politie (72%) (zie tabel 10.3 in bijlage 4).
Van de uitgaven aan opsporing gaat 72% op aan personeel en 28% aan materiaal. De bijzondere opsporingsdiensten geven, relatief gezien, het meeste uit aan personeel (86%), gevolgd door beveiligings- en opsporingsbedrijven (76%) en de politie (73%) (zie tabel 10.4 in bijlage 4). De personele uitgaven aan vervolging en berechting bedragen respectievelijk 60% en 72% (zie tabel 10.5 en 10.6 in bijlage 4).

13 Personele uitgaven omvatten salarissen, sociale lasten, pensioenpremies en kosten van werving, keuring, bijscholing, reiskosten in woon-/werkverkeer en dergelijke, exclusief reis- en verblijfskosten in verband met uitoefening van de functie en inhuur van tijdelijk personeel.
14 Materiële uitgaven omvatten alle andere uitgaven dan personele uitgaven, zoals huisvesting, aanschaf van goederen en diensten, subsidies en exploitatiebijdragen aan uitvoeringsinstanties.

Figuur 10.11 Verhouding personele en materiële uitgaven naar activiteit in 2012,* in procenten**

* Voorlopige cijfers.
** Percentages op basis van nominale bedragen.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.11 in bijlage 4.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS, bewerking WODC (zie bijlage 3)

Bij de uitgaven aan tenuitvoerlegging zijn de materiële uitgaven groter dan de personele uitgaven. In 2012 bestond 55% van de totale uitgaven aan tenuitvoerlegging uit materiële uitgaven (zie tabel 10.7 in bijlage 4). Dit komt vooral door het grote aandeel van de uitgaven voor het beheer van gebouwen (waaronder gevangenissen). De uitgaven aan tenuitvoerlegging door de Bureaus Jeugdzorg bestaan in 2012 voor vier vijfde uit personeelskosten.
De uitgaven aan ondersteuning van daders en (ex-)verdachten bestaan voor 81% uit personele uitgaven (zie tabel 10.8 in bijlage 4). Dit komt vooral voor rekening van de reclassering voor volwassenen, uitgevoerd door Reclassering Nederland, Stichting Verslavingszorg GGZ en het Leger des Heils. De uitgaven aan ondersteuning van slachtoffers bestaan voor 47% uit personele uitgaven (zie tabel 10.9 in bijlage 4). Bij ondersteuning van het slachtoffer wordt directe hulp vooral verleend door Slachtofferhulp Nederland. Uitgekeerde schadevergoedingen aan slachtoffers worden

tot de materiële uitgaven gerekend, waardoor er naar verhouding veel uitgaven aan materieel worden gedaan.
De personele uitgaven zijn in de periode 2005-2012, na correctie voor loonstijgingen, met 17% gestegen. Dat is minder dan bij de uitgaven aan materieel, die in diezelfde periode, gecorrigeerd voor prijsstijgingen, met 21% zijn gestegen. Overigens zijn in deze periode de lonen sneller gestegen dan de prijzen van materieel (goederen, diensten en huisvesting), hetgeen impliceert dat de stijging in de materiële uitgaven reëel is: er wordt daadwerkelijk meer materieel ingezet.
Van de 8,2 miljard euro aan personele uitgaven in 2012 gaat ruim 47% naar preventie, gevolgd door opsporing en tenuitvoerlegging met respectievelijk 26% en 13%. De totale materiële uitgaven zijn eveneens het hoogst voor preventie (44%), gevolgd door tenuitvoerlegging (26%) en opsporing (17%).

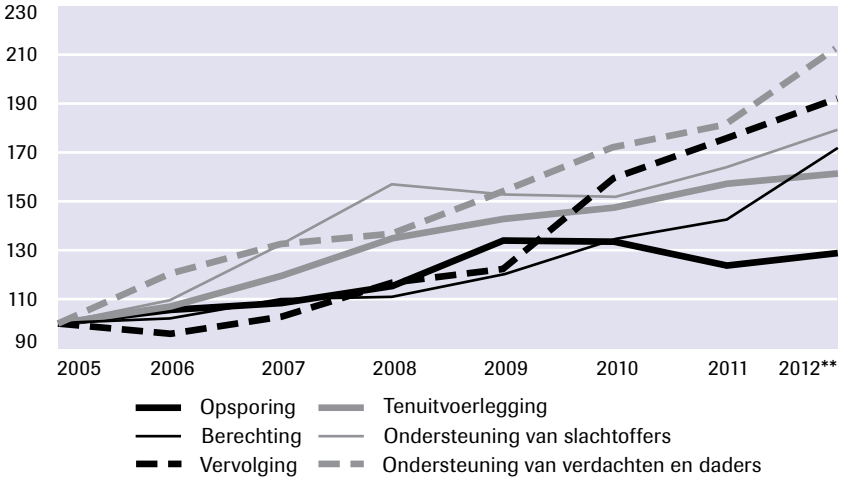
10.3 Uitgaven per eenheid product

De in paragraaf 10.1 geconstateerde groei in de totale uitgaven aan veiligheidszorg kan het gevolg zijn van toegenomen uitgaven of kosten per eenheid product en/of van een toegenomen aanbod ofwel productie aan veiligheidszorg. Om inzicht te krijgen in hoeverre van het een of het ander sprake is, gaat deze paragraaf in op de ontwikkeling van de uitgaven in verhouding tot de aangeboden veiligheidszorg.
De ontwikkeling van de uitgaven per eenheid product van de verschillende in paragraaf 10.1 onderscheiden activiteiten is in beeld te brengen door de ontwikkeling in de uitgaven, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, te confronteren met de ontwikkeling van de 'productie' per activiteit. Die productie is globaal te meten met kwantitatieve indicatoren als het aantal slachtoffers, aantallen behandelde misdrijven en overtredingen, behandelde strafzaken, ingesloten personen, en dergelijke. De daarover beschikbare gegevens zijn elders in deze publicatie te vinden. Dergelijke indicatoren geven overigens geen maatstaf voor de kwaliteit van de productie. Stijgende uitgaven per eenheid product kunnen het gevolg zijn van een dalende productiviteit, maar ook van een intensievere of kwalitatief betere behandeling per eenheid product.
Per activiteit (opsporing, vervolging, enzovoort) zijn één of meerdere indicatoren voor de productie gehanteerd. Voorbeelden zijn het aantal door burgers ondervonden delicten bij de 'ondersteuning van slachtoffers' en het aantal door de rechter behandelde misdrijven, overtredingen en WAHV-beroepen (zie tabel 10.13 in bijlage 4). Indien er meerdere indicatoren per activiteit beschikbaar zijn, wordt er een weging toegepast. Een dergelijke weging is zo veel mogelijk gebaseerd op een schatting van het aandeel van de uitgaven voor de onderscheiden producten in het totaal

van de betreffende activiteit. Voor preventie was geen indicator voor de productie beschikbaar.

De productie is bij alle verder onderscheiden activiteiten tussen 2005 en 2012 gedaald. Dit is het gevolg van in het algemeen afnemende criminaliteit, daling van het aantal geregistreerde misdrijven, afnemende aantallen strafzaken en een sterke daling van het aantal uitgesproken jaren vrijheidsstraf. Zie voor deze ontwikkelingen hoofdstuk 3 tot en met 6. In combinatie met de eerder geschetste stijging van de uitgaven voor alle activiteiten betekent deze daling van de productie dus een stijging van de uitgaven per eenheid product over de hele linie. Er zijn onderling wel verschillen. De uitgaven per eenheid product zijn, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, het sterkst gestegen bij de ondersteuning van verdachten en daders (inclusief rechtskundige diensten), vervolging en ondersteuning van slachtoffers. Bij deze activiteiten bedroeg de stijging van de uitgaven per eenheid product tussen 2005 en 2012 tenminste 80%. Bij berechting was deze stijging 72% en bij tenuitvoerlegging 61%. Relatief de geringste stijging trad op bij de opsporing: 29% (zie figuur 10.12). Alleen bij opsporing dalen de uitgaven per eenheid product na 2009.

Figuur 10.12 Uitgaven per eenheid product naar activiteit, index 2005=100*

* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.

** Voorlopige cijfers.

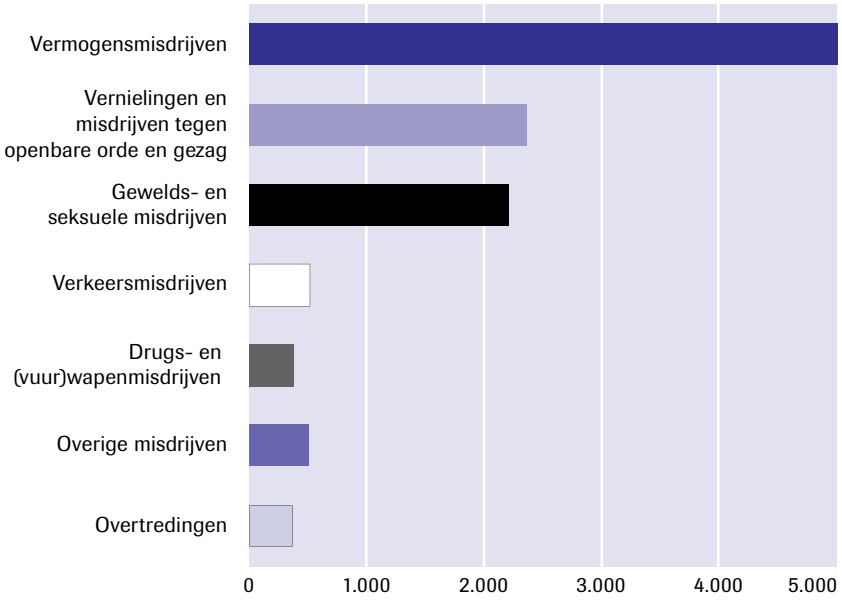
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.13 in bijlage 4.

Bron: tabellen m.b.t. de hoofdstukken 3, 4, 5, 6, 7, 9 en 10.2 in bijlage 4

10.4 Uitgaven per delict

Op basis van de productie en wegingsfactoren kunnen de totale uitgaven aan veiligheidszorg worden uitgesplitst naar type delict (zie bijlage 3 voor de gehanteerde methodiek). In 2012 werd van de totale uitgaven naar schatting 2,2 miljard euro (19%) uitgegeven aan gewelds- en seksuele misdrijven, 5,4 miljard euro (46%) aan vermogensmisdrijven en 2,4 miljard euro (20%) aan vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag (zie figuur 10.13 en tabel 10.14 in bijlage 4). Ten opzichte van 2005 zijn de uitgaven aan gewelds- en seksuele misdrijven, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, met 44% gestegen, terwijl de uitgaven aan vermogensmisdrijven met 18% en de uitgaven aan vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag met 14% zijn gestegen (zie figuur 10.14 en zie tabel 10.15 in bijlage 4).

Figuur 10.13 Totale uitgaven aan veiligheidszorg naar delictcategorie in 2012,* in mln euro**

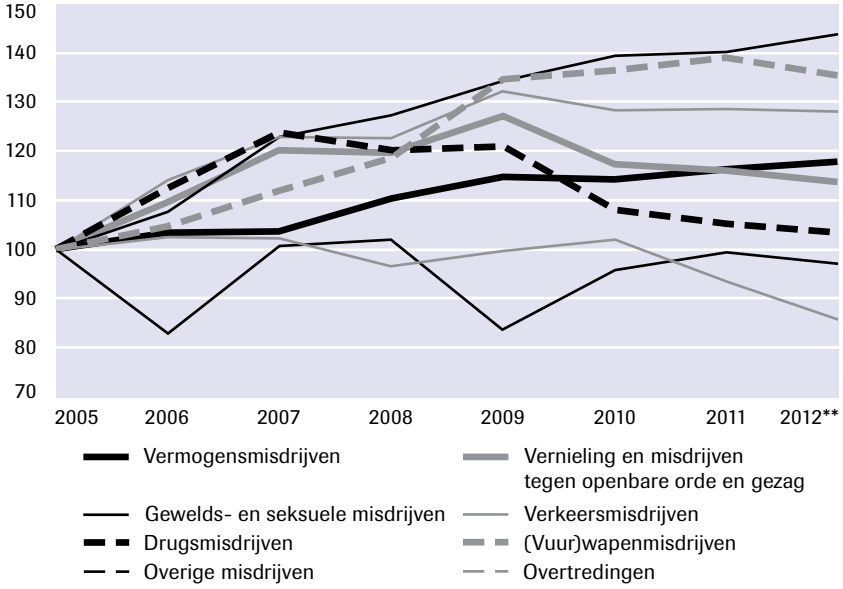
* Voorlopige cijfers.

** Nominale bedragen.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.14 in bijlage 4.

Bron: Veiligheidszorgrekeningen CBS, bewerking WODC

Figuur 10.14 Uitgaven aan veiligheidszorg naar delictcategorie, index 2005=100*

* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.

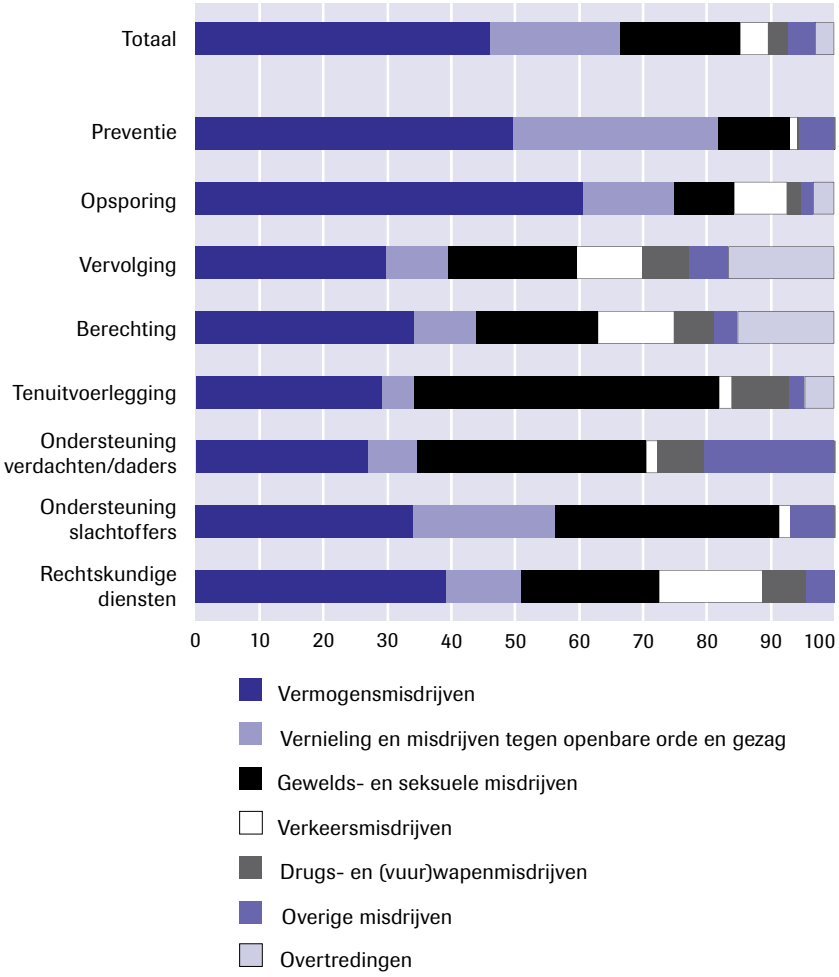
** Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.15 in bijlage 4.

Bron: Veiligheidszorgrekeningen CBS, bewerking WODC

Per activiteit zijn er grote verschillen (zie figuur 10.15). De uitgaven aan preventie en opsporing zijn doorgaans sterk gericht op de voor burgers zichtbare criminaliteit, zoals gewelds- en seksuele misdrijven, vermogensmisdrijven en vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag. De uitgaven voor vervolging en berechting worden uiteraard voor een groot deel bepaald door wat er op het terrein van opsporing gebeurt, en het aandeel overtredingen wordt steeds kleiner naarmate men verder in de justitieketen komt. Bij de uitgaven aan tenuitvoerlegging speelt overlast een minder grote rol, maar bij de uitgaven aan drugsmisdrijven des te meer, terwijl bij de uitgaven aan slachtofferzorg de verkeersmisdrijven een relatief groot aandeel hebben (vergelijk ook met figuur 8.4).

Figuur 10.15 Uitgaven aan veiligheidszorg naar delictcategorie en activiteit in 2012,* in procenten**

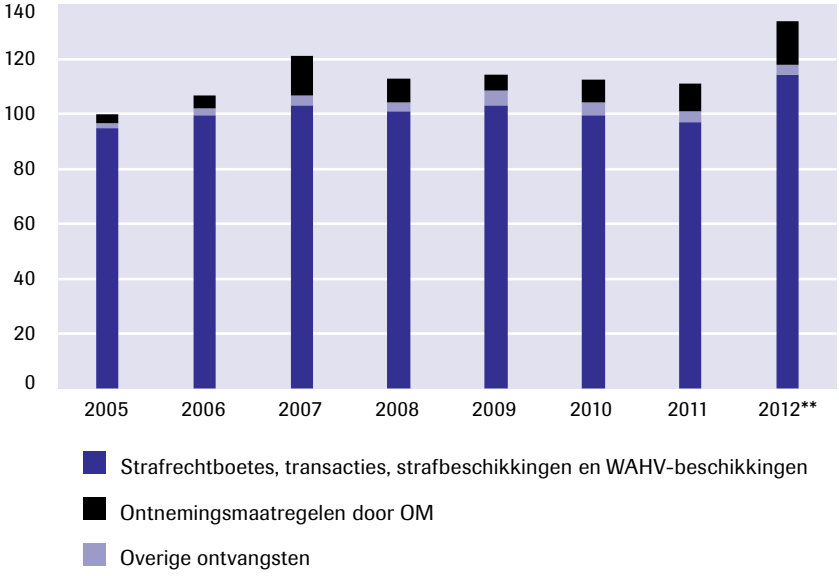
* Voorlopige cijfers.
** Percentages op basis van nominale bedragen.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.14 in bijlage 4.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen CBS, bewerking WODC (zie bijlage 3)

10.5 Ontvangsten uit veiligheidszorg

Tegenover de uitgaven staan de ontvangsten uit de veiligheidszorg. Het ministerie van Veiligheid en Justitie incasseerde in 2012 bijna 1,1 miljard euro die direct betrekking heeft op de veiligheidszorg (zie tabel 10.16 in bijlage 4). Het gaat daarbij om boetes, transacties, strafbeschikkingen,

ontnemingsmaatregelen en overige ontvangsten, zoals aan de burger doorberekende kosten voor aanvragen bij JUSTIS, buitenlandse boetes en bestuurlijke boetes. Dit was een stijging van 24% ten opzichte van 2005 (zie figuur 10.17). De ontvangsten uit boetes, transacties en strafbeschikkingen zijn met 20% gestegen. De grootste stijging heeft in 2012 plaatsgevonden, onder andere als gevolg van de inbedrijfname van nieuwe trajectcontroles op de A2.

Figuur 10.16 Ontvangsten uit veiligheidszorg door ministerie van VenJ, index 2005=100*

* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.
** Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.16 in bijlage 4.
Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, VenJ, bewerking WODC

Geld dat op criminele wijze vergaard is, wordt vaak op een of andere manier witgewassen. Dit kan bijvoorbeeld door grote transacties contant te betalen en de verkregen goederen later op legale manier te verkopen. Om enig zicht te krijgen op de omvang van het illegale circuit is sinds 1994 de Financial Intelligence Unit-Nederland (FIU-Nederland) actief. Alle ongebruikelijke transacties van grote waarde moeten worden gemeld. Vervolgens wordt uitgezocht in hoeverre de transactie verdacht is.
Na aangifte van fraude of een vermogensmisdrijf kan de officier van justitie besluiten om vervolging in te stellen. Naast een straf kan de officier van justitie ook ontneming vorderen van het bedrag dat op criminele wijze verkregen is. Om ervoor te zorgen dat de ontnemingsvordering ook

betaald wordt, kan het OM conservatoir (en later executoir) beslag laten leggen op bankrekeningen of waardevolle eigendommen. In 2012 is voor ongeveer 29 miljoen euro geïnd via ontnemingsmaatregelen en verbeurdverklaringen. Dat was een stijging van 118% ten opzichte van 2005.

Naast VenJ ontvangen ook andere ministeries en lokale overheden geld uit (bestuurlijke) boetes en terugvorderingen bij schending van de regelgeving. De Minister van VenJ heeft hierover de Tweede Kamer geïnformeerd (*Kamerstukken II* 2011/12, 29 911, nr. 69). Aangezien het niet altijd duidelijk is in hoeverre de schendingen van de regelgevingen vergissingen dan wel delicten betreffen, zijn deze bedragen niet meegenomen in deze analyse. Andere partijen die geld ontvangen uit veiligheidszorg zijn bijvoorbeeld advocaten en verzekeringsmaatschappijen. Hierover zijn geen betrouwbare cijfers beschikbaar.

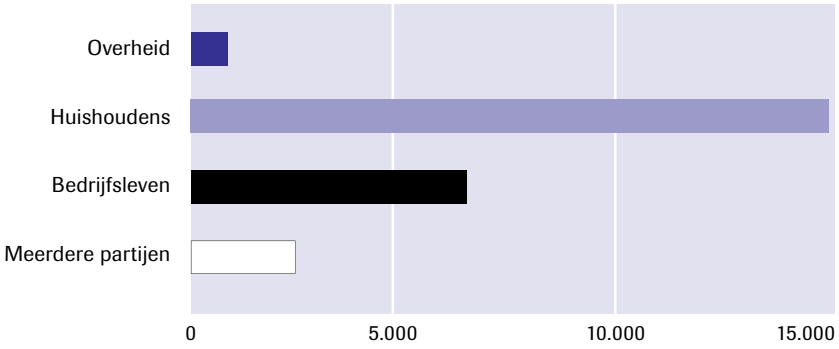
10.6 Maatschappelijke schade van criminaliteit

In deze paragraaf komt de maatschappelijk schade van criminaliteit aan bod. Het gaat daarbij achtereenvolgens om door bedrijfsleven, huishoudens en overheid geleden schade als gevolg van misdrijven, overtredingen en overlast. In totaal bedraagt de schade door criminaliteit in 2012 naar schatting minstens 24,2 miljard euro, waarvan het meeste ten laste komt van de huishoudens (zie figuur 10.17 en tabel 10.17 in bijlage 4).[15] Dit bedrag correspondeert met circa 4% van het bruto binnenlands product, ofwel wat we gezamenlijk in Nederland verdienen. Dit bedrag is een ondergrens, aangezien veel schadeposten niet goed ingeschat kunnen worden. Per schadepost is het gemiddelde over 10 jaar berekend voor zover beschikbaar. Vervolgens zijn deze gemiddelden opgeteld om tot een totaal bedrag voor de maatschappelijke schade te komen.[16]

15 Zie bijlage 3. In de Excel-versie van tabel 10.17 en 10.19 zijn cijfers opgenomen van alle tussenliggende jaren. Zie hiervoor de websites van WODC of CBS.

16 In voorgaande edities van *Criminaliteit en rechtshandhaving* werd niet het gemiddelde berekend, maar werd het meest recente gegeven genomen als schatting van de omvang van een schadepost. Omdat sommige schadeposten over de jaren heen nogal sterk fluctueren, leidde deze aanpak tot sterke fluctuaties in de einduitkomst. Om de uitkomsten stabieler te maken is sinds de vorige editie van *Criminaliteit en rechtshandhaving* ervoor gekozen om het 10-jaars voortschrijdend gemiddelde te nemen. Deze methode is dit jaar nog wat aangescherpt.

Figuur 10.17 Maatschappelijke schade in 2012,* in mld euro**

* Voorlopige cijfers.
** Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.17 in bijlage 4.
Bron: zie bijlage 3; bewerking WODC

10.6.1 Schade voor bedrijven en instellingen

Bedrijven en instellingen lijden naar schatting jaarlijks 6,3 miljard euro schade als gevolg van criminaliteit. Ten opzichte van 2011 is het bedrag nauwelijks veranderd. Het merendeel hiervan betreft directe schade aan en/of diefstal van goederen en/of transportmiddelen, fraude, inbraak en geweld tegen personen. Bij de directe schade moet worden gedacht aan kosten die zijn gemaakt voor vervanging en reparatie en dergelijke (zie de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven, bijlage 3). Indirecte schade, daarentegen, heeft betrekking op bijvoorbeeld vertraging in de levering van producten en diensten. Een andere vorm van indirecte schade voor het bedrijfsleven is productieverlies doordat werknemers die slachtoffer van een misdrijf zijn geworden, ziek thuis zitten. Het is niet bekend in hoeverre schade geleden door bedrijven gedekt is door verzekeringen.

10.6.2 Schade voor huishoudens

In de CBS-slachtofferenquêtes werd in het verleden gevraagd naar de schade die burgers hadden ondervonden als gevolg van een aantal veelvoorkomende delicten. Deze cijfers zijn gecombineerd met een schatting van de schade als gevolg van beleggingsfraude, identiteitsfraude, telecomfraude en datingfraude.[17] De totale schade op jaarbasis voor huishoudens wordt geraamd op 14,8 miljard euro. Dat is een daling van circa 1% ten opzichte van 2011. Diefstal, vandalisme en overige misdrijven leveren de grootste schadeposten op. Bij vernielingen zijn met name auto's het

17 Zie bijlage 3.

mikpunt. Met 11,3 miljard euro overtreft de immateriële schade verreweg de materiele schade van 3,4 miljard euro.

10.6.3 Schade voor de overheid

Ook de overheid lijdt schade als gevolg van criminaliteit. De totale schade voor de overheid wordt geraamd op 812 miljoen euro op jaarbasis. Dat is een daling van circa 1% ten opzichte van 2011. Het gaat daarbij onder andere om fiscaal nadeel of wederrechtelijk verkregen voordeel door fraude, meestal opgespoord door de bijzondere opsporingsdiensten. Bij financieel-economische fraude moet worden gedacht aan bijvoorbeeld corruptie in het bedrijfsleven, malafide ondernemingen en zorgfraude. Daarnaast zijn ook fiscale fraude en economische fraude met sociale verzekeringen en voorzieningen mogelijk. Overigens worden kleinere vormen van fraude bestuursrechtelijk afgedaan (zie hoofdstuk 8) en hier niet meegenomen.
Met middelzware en lichte fraudegevallen is naar schatting een bedrag van ongeveer 160 miljoen euro op jaarbasis gemoeid. Het betreft hier opgespoorde fraude met de bijstand, arbeidsongeschiktheidsverzekeringen, kinderbijslag, (nabestaanden)pensioen, werkloosheidsverzekeringen en ziektewet. Gemiddeld wordt er 48 miljoen euro aan zware socialeverzekeringsfraude opgespoord. Een groot deel van de opgespoorde fraude betreft identiteitsfraude. De jaarlijkse schade aan gemeente-eigendommen wordt geschat op 33 miljoen euro. Dit is vermoedelijk een ondergrens.

10.6.4 Schade voor meerdere partijen

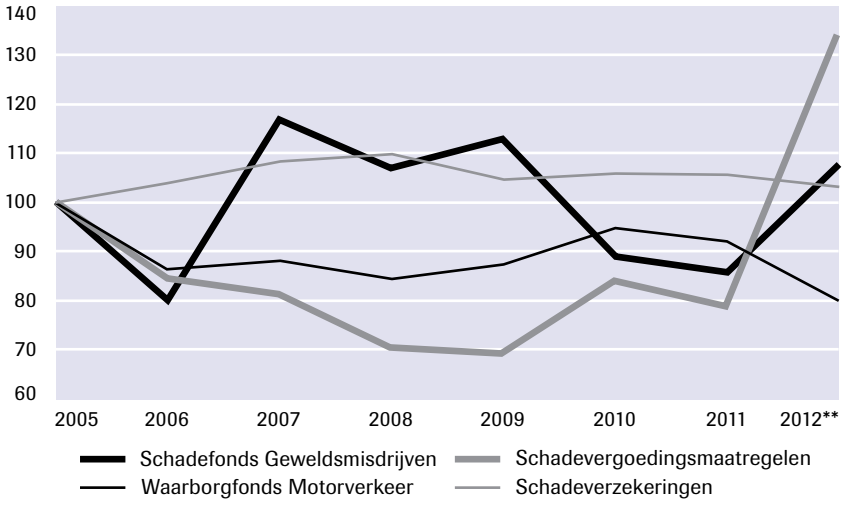
Sommige vormen van criminaliteit betreffen niet uitsluitend één categorie slachtoffers, maar kunnen slachtoffers maken onder burgers, bedrijven en overheid. De totale schade van deze criminaliteit is op jaarbasis ruim 2,4 miljard euro. Dit is een stijging van 11% t.o.v. 2011. De grootste schadepost is verzekeringsfraude met 705 miljoen euro, gevolgd door faillisementsfraude met 509 miljoen euro en energiediefstal met 190 miljoen euro. Fraude met betaalmiddelen leidt tot een schadepost van 71 miljoen euro. Daarvan is 33 miljoen te wijten aan fraude met pinpassen (inclusief skimming), 23 miljoen aan fraude met internetbankieren (inclusief phishing), 13 miljoen aan creditcardfraude en de rest aan fraude met cash transacties en vals geld.

10.7 Schadecompensatie

Soms wordt (een deel van) de geleden schade van slachtoffers van criminaliteit vergoed. Alleen over vergoeding van de schade voor huishoudens

zijn enige gegevens beschikbaar. In hoeverre de schade geleden door de overheid of bedrijven of instellingen wordt vergoed, is niet bekend. Uit de Politiemonitor Bevolking van 2002 blijkt dat aan huishoudens bij benadering ongeveer 43% van de materiële schade door de verzekering wordt vergoed. Het is niet bekend in hoeverre de medische kosten als gevolg van opgelopen letsel worden gedekt door ziektekostenverzekeringen en zo ja, of de zorgverzekeraars de schade op de dader proberen te verhalen. Bij fraude met betaalmiddelen wordt het grootste gedeelte van de schade voor huishoudens vergoed door de banken. Daarnaast kan enige compensatie plaatsvinden door het SGM (zie paragraaf 10.1.8 en tabel 10.18 in bijlage 4) en/of door de dader zelf in de vorm van een door de rechter opgelegde schadevergoedingsmaatregel (bijna 35 miljoen euro). Bij verkeersmisdrijven kan het Waarborgfonds Motorverkeer een vergoeding geven. In 2012 werd bijna 58 miljoen euro uitgekeerd voor schade aan motorrijtuigen als gevolg van een misdrijf (zie figuur 10.18).

Figuur 10.18 Vergoeding van de schade aan huishoudens, index 2005=100*

* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.

** Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.18 in bijlage 4.

Bron: Veiligheidszorgrekeningen CBS, CJIB, Waarborgfonds Motorverkeer, bewerking WODC

11 Nederland in internationaal perspectief

P.R. Smit en H. Goudriaan

- In de meeste landen waar nationale slachtofferenquêtes beschikbaar zijn, is in het algemeen sprake van een (lichte) daling van door slachtoffers ondervonden misdrijven. In grote lijnen geldt dit ook voor Nederland.
- Hoewel slechts van een zeer beperkt aantal landen informatie aanwezig is, lijken onveiligheidsgevoelens in de periode 2004-2010 af te nemen, in Nederland zelfs in sterkere mate dan in de andere landen.
- Nederland doet mee met de dalende trend in de geregistreerde criminaliteit in Noord- en West-Europese landen in de periode 2002-2011.
- Het aantal voltooide moorden en doodslagen per 100.000 inwoners in Nederland is vergelijkbaar met dat in de omringende landen, maar de dalende trend in Nederland lijkt tot staan gekomen te zijn.
- Nederland kent, in vergelijking met Duitsland en Frankrijk, voor de meeste delicten een vergelijkbaar aandeel minderjarige en vrouwelijke verdachten. Vergeleken met andere regio's in Europa is het aandeel – vooral bij minderjarige verdachten – duidelijk hoger.
- Door het veelvuldig gebruik van transacties en strafbeschikkingen door de politie en het Openbaar Ministerie kent Nederland relatief weinig verdachten die een veroordeling door de rechter krijgen.
- De kans op een gevangenisstraf bij een veroordeling is relatief hoog vergeleken met andere landen.
- Sinds 2005 is het aantal gevangenen per 100.000 inwoners in Nederland weer aan het dalen na een forse stijging tot 2005.
- Het aantal verdachten per geregistreerd misdrijf (vergelijkbaar met het ophelderingspercentage) is in Nederland, in tegenstelling tot andere Europese landen, in de periode 2001-2006 sterk gestegen, maar daarna weer gedaald naar het gemiddelde niveau van Noord-/West-Europa.
- Het aantal gevangenen per veroordeelde (als maat voor het strafklimaat) is in Nederland hoog vergeleken met andere Noord- en West-Europese landen, waarbij het verschil sinds 1994 zelfs groter wordt.
- Het aandeel jeugdige gedetineerden ten opzichte van de totale gevangenispopulatie is in Nederland relatief hoog, maar neemt – evenals in andere Europese landen - af na 2006. Ook het aandeel vrouwelijke gedetineerden is in Nederland relatief hoog.

Dit hoofdstuk geeft een vergelijking van de criminaliteit in een aantal Europese landen, Australië, de Verenigde Staten, Canada en Japan. In het bijzonder wordt steeds aandacht besteed aan een vergelijking tussen Nederland en – voor zover gegevens beschikbaar zijn – de meest nabijgelegen landen België, Denemarken, Duitsland, Engeland,[1] Frankrijk en Luxemburg (hierna, alhoewel strikt gesproken niet geheel juist, als 'buurlanden' aangeduid).

1 Waar in de tekst gesproken wordt over Engeland, worden Engeland en Wales bedoeld. Noord-Ierland en Schotland zijn hier niet bij inbegrepen.

Daarnaast wordt Nederland vergeleken met (gewogen) gemiddelden van landen in vier Europese regio's: Noord-/West-, Zuid-, Centraal- en Oost-Europa alsmede Europa in zijn geheel. Bij een aantal analyses, waarin gekeken wordt naar trends over een langere periode, wordt Nederland vergeleken met een (gewogen) gemiddelde van landen in Noord-/West-Europa en Europa in zijn geheel. Onder 'Europa' vallen hier alle landen die lid zijn van de Council of Europe, behalve de kleine lidstaten als Andorra, Vaticaanstad en Liechtenstein. Voor een onderbouwing van de indeling in de vier regio's zie Smit, Haen Marshall & Van Gammeren, 2008.[2]
In dit hoofdstuk worden meerdere gegevensbronnen gebruikt voor internationale vergelijkingen, ieder met hun eigen verzameling landen en onderwerpen. De belangrijkste gegevensbronnen in dit hoofdstuk zijn het *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics* (Aebi et al., 2014), de *Annual Penal Statistics Space I survey* van de Raad van Europa (Aebi & Delgrande, 2010) en gegevens van Eurostat (Tavares & Thomas, 2009). Daarnaast wordt gebruikgemaakt van gegevens uit een aantal nationale slachtofferenquêtes.
Aangezien er geen nieuwe informatie voorhanden is over slachtoffers en veiligheidsgevoelens, komt paragraaf 11.2 overeen met de vorige editie van *Criminaliteit en rechtshandhaving* (Kalidien & De Heer-de Lange, 2013).[3]
Vooral vanwege het verschijnen van een nieuwe editie van het *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics* zijn de paragrafen 11.3-11.5 wel geactualiseerd. Voor een beschrijving van de internationale gegevensbronnen wordt verwezen naar bijlage 3. Het gebruik van bronnen, die speciaal opgezet zijn voor internationale vergelijkingen houdt overigens in dat de informatie voor Nederland, zoals in dit hoofdstuk gepresenteerd wordt, op sommige punten afwijkt – onder meer vanwege andere definities – van de in de andere hoofdstukken gepresenteerde gegevens. Omdat er geen jaarlijkse update is van internationale bronnen, kan de periode waarover wordt gerapporteerd afwijken van de periode 2007-2013 (zie ook hoofdstuk 1).[4] Welke landen precies in een tabel of figuur in dit hoofdstuk voorkomen, hangt af van welke informatie beschikbaar is en kan dus per tabel of figuur verschillen.

In paragraaf 11.1 wordt eerst ingegaan op een aantal kanttekeningen bij het maken van internationale vergelijkingen, omdat het vergelijken

2 In dit hoofdstuk is de indeling als volgt:
N/W-Europa: België, Denemarken, Duitsland, Engeland en Wales, Finland, Frankrijk, Ierland, Luxemburg, Nederland, Noord-Ierland, Noorwegen, Oostenrijk, Schotland, IJsland, Zweden en Zwitserland.
Zuid-Europa: Bosnië en Herzegovina, Cyprus, Griekenland, Italië, Kroatië, Macedonië, Malta, Portugal, Slovenië, Spanje en Turkije.
Centraal Europa: Albanië, Bulgarije, Hongarije, Polen, Roemenië, Slowakije en Tsjechië.
Oost-Europa: Armenië, Estland, Georgië, Letland, Litouwen, Moldavië, Oekraïne en Rusland.

3 *Criminaliteit en rechtshandhaving 2012* is te vinden op de websites van het WODC, het CBS en de Raad voor de rechtspraak.

4 Naast de tabellen in bijlage 4 zijn op de websites van WODC en CBS aparte Excel-tabellen opgenomen met cijfers die verder teruggaan dan de hier beschreven periode en gedetailleerdere uitsplitsingen bevatten.

van criminaliteit tussen landen onderling niet zonder problemen is. In de daaropvolgende paragrafen worden de trends in een aantal landen vergeleken wat betreft slachtofferschap en onveiligheidsgevoelens (paragraaf 11.2), opsporing (paragraaf 11.3), en vervolging, berechting en tenuitvoerlegging (paragraaf 11.4). Ten slotte wordt gekeken naar langetermijntrends over de periode 1990 tot en met 2007 (paragraaf 11.5).

11.1 Kanttekeningen bij het maken van internationale vergelijkingen

Het vergelijken van de criminaliteit tussen landen onderling is niet zonder problemen. De definitie van wat precies criminaliteit is, hoe de reactie daarop vanuit de samenleving georganiseerd is en de manier waarop deze gemeten wordt, verschillen van land tot land. In deze paragraaf worden vier belangrijke factoren genoemd die deze verschillen veroorzaken en wordt tevens aangegeven hoe, ondanks deze verschillen, vergelijkingen toch vaak zinvol zijn.

Diversiteit in de gehanteerde bronnen
Over het algemeen komen de gegevens uit bronnen die specifiek voor één land samengesteld zijn. Dit geldt voor gegevens uit registratiesystemen, maar is ook het geval bij nationale slachtofferenquêtes. Dit feit alleen al maakt dat de gegevens niet zonder meer te vergelijken zijn. Ook komt het voor dat gegevens over een bepaald onderdeel van de strafrechtsketen niet in elk land door dezelfde soort instantie verzameld worden. In Spanje bijvoorbeeld worden de gegevens over het vervolgingstraject, in de regel het terrein van het Openbaar Ministerie (OM), door de rechtbanken verzameld. Ook kan het verschil maken of gegevens uit een 'onafhankelijke' bron komen, zoals in sommige landen de nationale statistische bureaus, of door 'belanghebbenden' worden verzameld, zoals in sommige landen een ministerie van Justitie.

Verschillende definities van (juridische) begrippen
De Wetboeken van Strafrecht zijn voor elk land verschillend. Dit komt op verschillende manieren tot uitdrukking. Hoewel in vrijwel alle landen een onderscheid wordt gemaakt tussen 'misdrijven' en 'overtredingen', is de grens daartussen niet in elk land hetzelfde. In sommige landen is er zelfs sprake van een driedeling, zoals in Frankrijk. Ook zijn sommige gedragingen in het ene land wel strafbaar gesteld en in het andere land niet, bijvoorbeeld prostitutie, abortus en euthanasie. Ook kunnen de precieze definities van delictcategorieën verschillen. Waar ligt de grens tussen moord, doodslag en dood door schuld? Wordt onder 'inbraak' alleen inbraak in een woning verstaan of ook in een auto, een schuur enzovoort?

Verschillen in de rechtssystemen
Hoe de rechtshandhaving is georganiseerd en in de praktijk wordt uitgevoerd, verschilt per land. Vooral de precieze rol van de politie en het OM heeft een grote invloed op de gegevens. Of een melding van een misdrijf ook daadwerkelijk geregistreerd wordt, is in de praktijk afhankelijk van de verplichting die de politie heeft om misdrijven voor te leggen aan de vervolgingsautoriteiten, ook als er nog geen verdachte is. In Nederland is dit niet het geval (zie hoofdstuk 2), in Frankrijk wel. In sommige landen geldt bij de vervolging het legaliteitsprincipe, waarbij de vervolgingsautoriteit verplicht is elk misdrijf te vervolgen. In andere landen geldt het opportuniteitsprincipe, waarbij de vervolgingsautoriteit een discretionaire bevoegdheid heeft en dus ook kan beslissen zaken niet te vervolgen. Ook dit is van invloed op de registratie door de politie en op de beslissing die de politie neemt om een zaak over te dragen aan het OM.

Verschillen in de gemaakte statistische keuzes
Een laatste kanttekening is van statistische aard. Bij het maken van statistieken moeten bepaalde keuzes worden gemaakt. In het geval van criminaliteitsstatistieken zijn de belangrijkste keuzes de teleenheid en het telmoment. De teleenheid kan zowel verdachten/daders betreffen, als strafbare feiten of strafzaken. Deze keuze wordt niet door elk land op dezelfde manier gemaakt. Bij het telmoment gaat het er vooral om op welk moment bepaalde kenmerken aan een zaak worden toegekend. Een feit dat in de politieregistratie is vastgelegd als 'poging tot moord', kan na beoordeling door de officier van justitie veranderen in 'zware mishandeling'.

Vergelijkingsmethoden
Ondanks bovengenoemde verschillen zijn er ruwweg twee manieren om landen onderling te vergelijken. De eerste manier betreft de soort (vergelijkende) analyse die wordt toegepast. Daarbij zijn er in principe drie mogelijkheden om te vergelijken:
- Niveauvergelijkingen. Bij dit soort vergelijkingen wordt gekeken naar de verschillen in de niveaus. Een voorbeeld is de vraag waar het aantal diefstallen per 100.000 inwoners het hoogst is. Op deze manier vergelijken is echter zeer riskant en vaak weinig zinvol. Alle vier hiervoor genoemde kanttekeningen kunnen hierbij de uitkomsten beïnvloeden.
- Verdelingsvergelijkingen. Hier wordt gekeken naar verhoudingen binnen bepaalde onderverdelingen, zoals tussen delictcategorieën. Zo kan het relatieve aandeel van de jeugdcriminaliteit in internationaal perspectief geplaatst worden. Met dit soort vergelijkingen weegt diversiteit in bronnen minder zwaar. Hetzelfde geldt voor de gemaakte statistische keuzes.

– Trendvergelijkingen. Hierbij wordt alleen gekeken naar ontwikkelingen in de tijd. Bij dit type vergelijkingen is bijvoorbeeld te zien welke delictcategorieën in welke landen stijgen of dalen.

In dit hoofdstuk ligt de nadruk op verdelings- en trendvergelijkingen. De tweede manier om zinvolle vergelijkingen te maken, is de gegevens zo te verzamelen dat de vier bovenstaande kanttekeningen geheel of gedeeltelijk worden ondervangen. De International Crime Victims Survey (ICVS) – die overigens sinds 2005 niet meer afgenomen is[5] – is hiervan een goed voorbeeld. In deze enquête worden door middel van een gestandaardiseerde vragenlijst definitieverschillen en verschillen in statistische keuzes zo veel mogelijk geneutraliseerd. Het probleem van de verschillende rechtssystemen weegt hier minder zwaar, omdat het gaat om een slachtofferenquête waarbij (nog) geen sprake is van een justitiële reactie.

11.2 Slachtofferschap en onveiligheidsgevoelens

In deze paragraaf wordt, op basis van informatie uit verschillende nationale bevolkingsonderzoeken (de ICVS is immers de laatste jaren niet meer afgenomen en andere internationaal vergelijkbare enquêtes op dit terrein bestaan niet), een beschrijving gegeven van trends in slachtofferschap en onveiligheidsgevoelens in een aantal landen in de laatste jaren.[6] Omdat nationale enquêtes – door onder meer verschillen in vraagstelling, referentiepopulatie, methode van steekproeftrekking, ondervragingsmethode, referentieperiode en type delicten waarnaar wordt gevraagd – sterk van elkaar kunnen verschillen, is het niet zinnig slachtofferschappercentages onderling direct met elkaar te vergelijken. Wanneer echter binnen een land de gebruikte vragenlijst en methodiek over de tijd gelijk blijft, kunnen landelijke trends wél onderling worden vergeleken.[7] Hiertoe zijn slachtofferschappercentages en onveiligheidsgevoelens, voor elk land dat in de vergelijking is meegenomen, geïndexeerd ten opzichte van de eigen situatie in 2004. Wanneer in een land geen informatie over slachtofferschap of onveiligheidsgevoelens in 2004 beschikbaar is, is het dichtstbijzijnde jaar waarover informatie beschikbaar was gekozen als referentiejaar.
Omdat niet in elk land jaarlijks nieuwe cijfers beschikbaar komen (sommige landen hebben in deze periode slechts twee meetmomenten gehad) wordt in deze paragraaf niet gekeken naar trends vanaf 2005, maar vanaf

5 Wel is in 2010 een beperkte pilot van de ICVS uitgevoerd met als doel een nieuwe methodiek te testen.
6 De auteurs zijn dank verschuldigd aan Nina van der Knaap voor het vergaren van geschikte en zo veel mogelijk vergelijkbare data en voor het inzichtelijk maken van benodigde achtergrondinformatie over de verschillende bevolkingsonderzoeken.
7 Bij de interpretatie van de cijfers is van belang dat het ook om slachtoffers gaat die in een ander land dan hun eigen land een delict hebben ondervonden. Gemeten wordt dus slachtofferschap zoals ondervonden door personen uit een bepaald woonland.

een jaar eerder. Zeven van de elf landen waarover informatie beschikbaar is hebben cijfers over 2004, terwijl dit er in 2005 slechts vijf zijn. Ook daarom is 2004 genomen als indexjaar. In deze paragraaf worden alleen de landen beschreven waarvan informatie beschikbaar is over minimaal 3 jaren in de periode 2004-2010. Voor slachtofferschap zijn dit Nederland, Australië, België, Bulgarije, Engeland & Wales, Frankrijk, de Verenigde Staten en Zweden (zie tabel 11.1 in bijlage 4 voor aanvullende informatie over Canada, Italië en Nieuw-Zeeland). Voor onveiligheidsgevoelens zijn dit alleen Nederland, België, Frankrijk en Zweden.

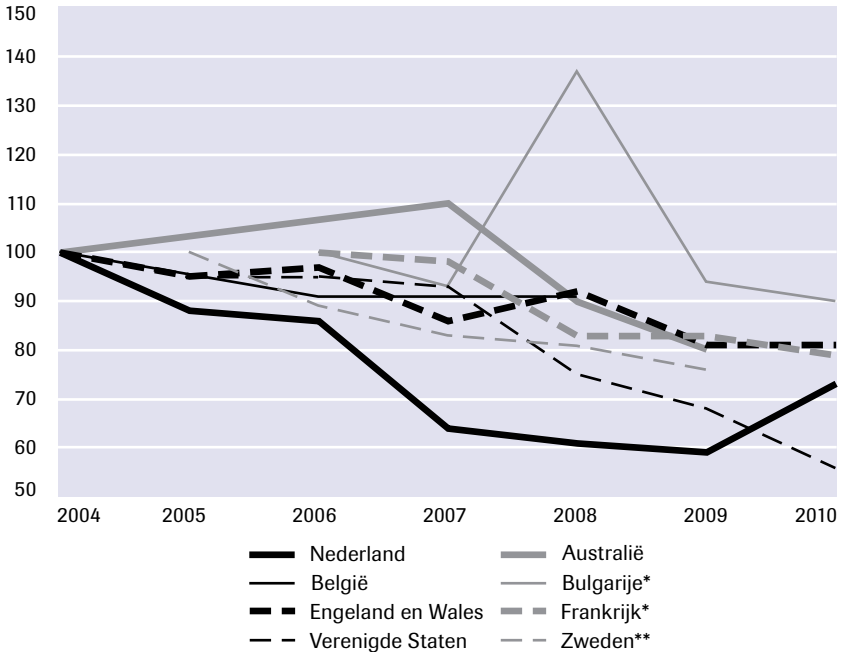
11.2.1 Trends in ondervonden criminaliteit vanaf 2004

In de meeste landen die in de vergelijking zijn meegenomen laat voertuiggerelateerde criminaliteit sinds 2004 een dalende trend zien. In Nederland daalde tot 2009 het percentage mensen dat slachtoffer werd van een voertuiggerelateerd delict relatief het sterkst: in 2009 ligt dit ruim 40% lager dan in 2004. In 2010 is dit percentage weer toegenomen, maar nog steeds ruim 25% lager dan in 2004.[8] In Australië neemt de voertuiggerelateerde criminaliteit met 10% toe tussen 2004 en 2007, om in 2008 en 2009 alsnog te dalen tot respectievelijk 90% en 80% van het percentage slachtoffers in 2004. Opgemerkt moet worden dat in Australië alleen diefstal van gemotoriseerde voertuigen is gemeten. Fietsdiefstal en diefstal uit of vanaf voertuigen zijn hier dus niet in verdisconteerd. In Bulgarije treedt in 2008 een flinke stijging op van het percentage slachtoffers van voertuiggerelateerde criminaliteit: bijna 40% hoger dan in 2006 (bij gebrek aan informatie over 2004 en 2005 is dit voor Bulgarije het indexjaar), maar in 2009 en 2010 is het ook hier onder het niveau van het indexjaar gezakt (zie figuur 11.1).

Slachtofferschap van overige vermogensdelicten is tussen 2004 en 2010 in de meeste van de bestudeerde landen over het geheel genomen licht gedaald; met name in de laatste paar jaar is deze daling vrij consistent. De categorie overige vermogensdelicten is, voor zover beschikbaar in een land, een optelsom van slachtofferschap van inbraak, poging tot inbraak, diefstal zonder geweld en diefstal met geweld (zie noot d bij tabel 11.1 in bijlage 4 voor informatie over uitzonderingen).

8 Overigens zijn de cijfers voor Nederland over 2010 gebaseerd op de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM), terwijl voor de jaren 2004-2009 gebruik is gemaakt van de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR). In bijlage 3, paragrafen 1.3 en 1.4, wordt ingegaan op de verschillen tussen beide bevolkingsonderzoeken en op de gevolgen hiervan voor vergelijkbaarheid.

Figuur 11.1 Slachtoffers van voertuiggerelateerde criminaliteit naar land, index 2004=100

* Indexjaar is 2006.

** Indexjaar is 2005.

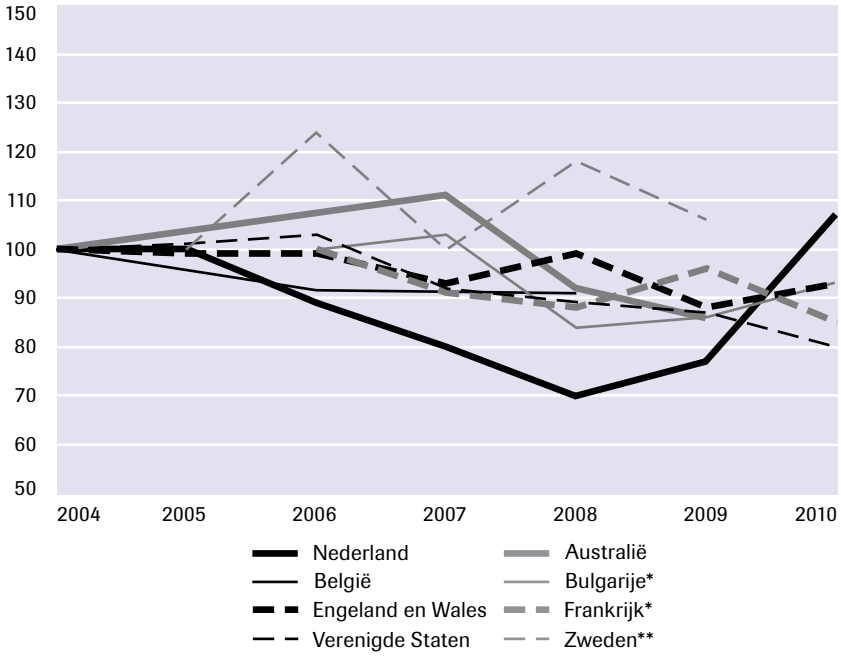
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.1 in bijlage 4.

Bron: diverse nationale bevolkingsonderzoeken naar slachtofferschap; zie bronvermelding bij tabel 11.1 in bijlage 4

Alleen in Zweden is het percentage slachtoffers van overige vermogensdelicten zowel in 2008 als 2009 (de laatste twee meetmomenten) hoger dan in het indexjaar (2005 voor Zweden), en ook in Nederland is het percentage in 2010 hoger dan in het indexjaar 2004.[9] In de periode 2005-2008 is in Nederland sprake van een constante daling. In 2006 is het percentage slachtoffers ruim 10% lager dan in 2004 en 2005, in 2007 al 20% en in 2008 zelfs 30% (zie figuur 11.2).

9 Ook hier geldt dat de cijfers van 2010 zijn gebaseerd op de IVM, terwijl de jaren 2004-2009 zijn gebaseerd op de VMR.

Figuur 11.2 Slachtoffers van overige vermogenscriminaliteit naar land, index 2004=100

* Indexjaar is 2006.

** Indexjaar is 2005.

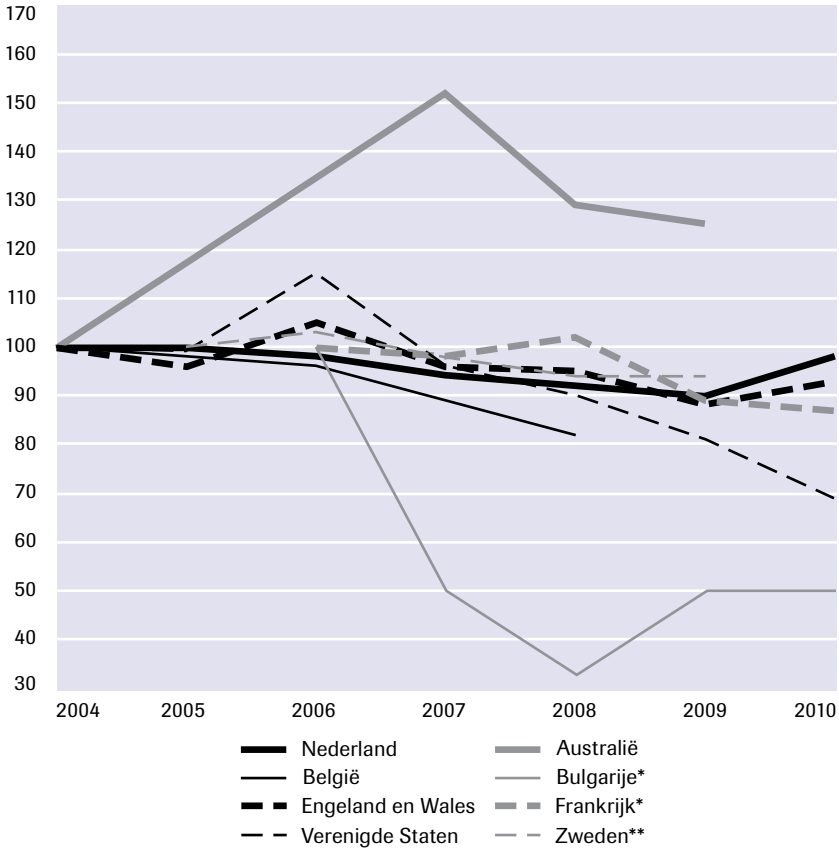
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.1 in bijlage 4.

Bron: diverse nationale bevolkingsonderzoeken naar slachtofferschap; zie bronvermelding bij tabel 11.1 in bijlage 4

Ook in de categorie geweldscriminaliteit ten slotte, lijkt in de meeste van de bestudeerde landen een daling in slachtofferschap waar te nemen, zij het lichter en minder eenduidig dan dit voor voertuiggerelateerde criminaliteit en voor overige vermogenscriminaliteit het geval is. In deze categorie is waar mogelijk een optelsom gemaakt van diefstal met geweld (welke tevens in de categorie overige vermogenscriminaliteit is opgenomen) en mishandeling en bedreiging (zie noot d bij tabel 11.1 in bijlage 4 voor informatie over uitzonderingen). Omdat in slechts een deel van de landen is gevraagd naar slachtofferschap van seksuele delicten en dit in sommige landen bovendien slechts aan vrouwelijke respondenten is gevraagd, zijn deze delicten buiten beschouwing gelaten.
Twee landen wijken sterk af van de trend die in andere bestudeerde landen zichtbaar is. In Bulgarije is de daling na het indexjaar (2006) beduidend sterker dan in de andere landen. Het percentage slachtoffers is hier in 2009 en 2010 gehalveerd ten opzichte van 2006. In Australië is juist een duidelijke stijging zichtbaar na het indexjaar 2004. In 2007 is het percentage slachtoffers met 50% gestegen. In 2008 en 2009 is het weer

gedaald, maar nog steeds 25 tot 30% hoger dan in 2004. In Nederland is het percentage slachtoffers van geweldscriminaliteit vrij constant. In 2009 is het op z'n laagst; 10% lager dan in 2004, terwijl het geen enkel jaar boven het percentage van 2004 uitkomt (zie figuur 11.3).

Figuur 11.3 Slachtoffers van geweldscriminaliteit naar land, index 2004=100

* Indexjaar is 2006.

** Indexjaar is 2005.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.1 in bijlage 4.

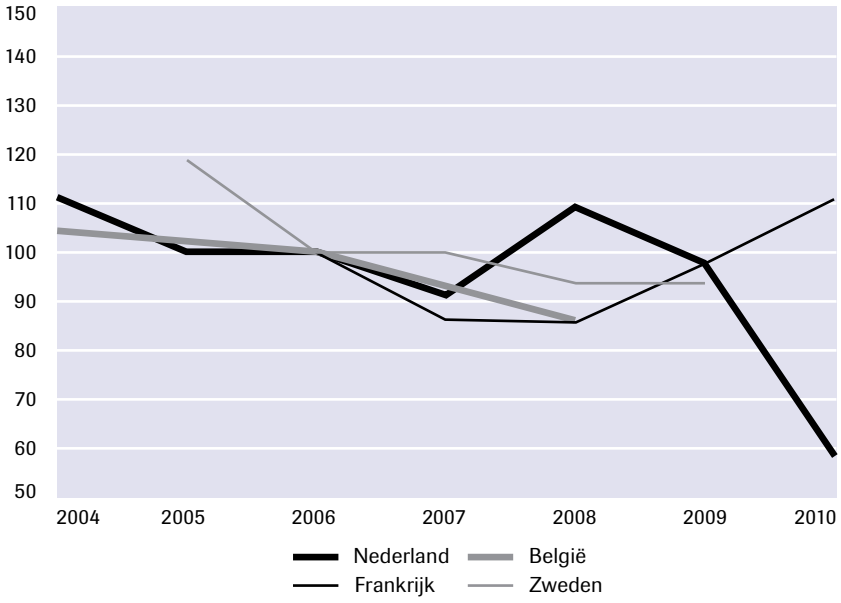
Bron: diverse nationale bevolkingsonderzoeken naar slachtofferschap; zie bronvermelding bij tabel 11.1 in bijlage 4

11.2.2 Trends in onveiligheidsgevoelens vanaf 2004

In een aantal van de nationale bevolkingsonderzoeken naar slachtofferschap zijn ook vragen gesteld over gevoelens van onveiligheid die mensen kunnen ervaren. Een van de meest gestelde vragen hierbij is hoe vaak of in welke mate men zich onveilig voelt wanneer men in het donker alleen

buiten wandelt. Van Nederland, België, Frankrijk en Zweden is hierover informatie beschikbaar over ten minste 3 jaren in de periode 2004-2010 (zie figuur 11.4). In België wijkt de vraagstelling overigens af: hier is een algemene vraag gesteld naar onveiligheidsgevoelens. Omdat van al deze vier landen informatie beschikbaar is over 2006, is (uitsluitend voor de figuur, niet voor de tabel) dit jaar als indexjaar genomen. De trends zijn daardoor goed vergelijkbaar. Net als in paragraaf 11.2.1 zichtbaar was met slachtofferschappercentages, lijkt er tussen 2004 en 2010 over het geheel genomen een lichte daling waar te nemen in de frequentie of mate waarin men zich onveilig voelt. In Nederland is deze daling het sterkst. In 2010 is het percentage mensen dat zich soms enigszins onveilig voelt ruim 40% lager dan in het indexjaar 2006. Dat is opvallend, omdat in datzelfde jaar het percentage slachtoffers van de drie delictgroepen die in paragraaf 11.2.1 worden onderscheiden juist een stijging laat zien ten opzichte van 2009.[10] In Frankrijk nemen de onveiligheidsgevoelens in 2007 en 2008 af ten opzichte van 2006, maar in 2010 is het weer toegenomen tot ruim 10% boven het niveau van het indexjaar.

Figuur 11.4 Proportie personen dat zich ten minste soms of enigszins onveilig voelt 's avonds in het donker naar land, index 2006=100

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.1 in bijlage 4.
Bron: diverse nationale bevolkingsonderzoeken naar slachtofferschap; zie bronvermelding bij tabel 11.1 in bijlage 4

10 Ook hier geldt dat de cijfers van 2010 zijn gebaseerd op de IVM, terwijl de jaren 2004-2009 zijn gebaseerd op de VMR.

11.3 Opsporing

In deze paragraaf komen de geregistreerde criminaliteit en opsporing aan bod. Paragraaf 11.3.1 beschrijft de aard, omvang en ontwikkeling van de geregistreerde criminaliteit, terwijl paragraaf 11.3.2 ingaat op verdachten van misdrijven. Voor deze paragraaf worden hoofdzakelijk gegevens uit het *European Sourcebook* gebruikt (zie bijlage 3).

Voor de Nederlandse cijfers in deze paragraaf geldt dat de cijfers vanaf 2007 duidelijk anders (hoger) zijn dan in de periode daarvoor. Dit heeft vooral een technische oorzaak, namelijk door nieuwe reeksen van het CBS voor geregistreerde misdrijven en voor verdachten.[11]

11.3.1 Aard, omvang en ontwikkeling van geregistreerde criminaliteit

In vrijwel alle landen worden veel minder misdrijven door de politie geregistreerd dan door slachtoffers ondervonden. Twee effecten spelen hierbij een belangrijke rol, die in de diverse landen verschillend kunnen uitpakken: de aangiftebereidheid van de slachtoffers en de mate waarin de politie ter kennis gekomen zaken ook daadwerkelijk registreert.
Voor Nederland vallen, in vergelijking met andere landen, het lage aantal drugsdelicten en het hoge aantal delicten van moord en doodslag op (zie tabel 11.2 in bijlage 4). Het lage aantal drugsdelicten hangt samen met het gedoogbeleid in Nederland, waarbij drugsbezit (voor eigen gebruik) niet vervolgd wordt, maar alleen de handel in verdovende middelen. Het hoge aantal delicten van moord en doodslag is wat minder gemakkelijk te duiden. De categorie bevat ook de pogingen, maar als we alleen naar voltooide moord en doodslag kijken, zit Nederland onder het gemiddelde (zie tabel 11.3 in bijlage 4).[12] De eerder geconstateerde dalende trend in Nederland is sinds 2006 tot staan gekomen.
De eerder gesignaleerde daling in vermogenscriminaliteit tussen 2003 en 2006 (Kalidien & De Heer-de Lange, 2013) – in het bijzonder diefstal (zie tabel 11.2 in bijlage 4) – lijkt zich tussen 2007 en 2011 voort te zetten, zij het in wat mindere mate. Dit geldt ook voor Nederland en de nabijgelegen landen. Ook bij mishandeling zien we in de meeste landen, waaronder Nederland, een daling tussen 2007 en 2011. Bij andere delicten lijkt er sprake te zijn van een stabilisatie in het aantal geregistreerde delicten (zie tabel 11.2 in bijlage 4).

11 Zie C&R 2009 en C&R 2010.
12 Het relatief hoge aantal pogingen in Nederland wordt mogelijk voor een groot deel verklaard door het vervolgingsbeleid van het Nederlandse OM. De Nederlandse officier van justitie vervolgt eerder voor poging tot moord en doodslag, waar zijn buitenlandse collega (zware) mishandeling of bedreiging ten laste legt.

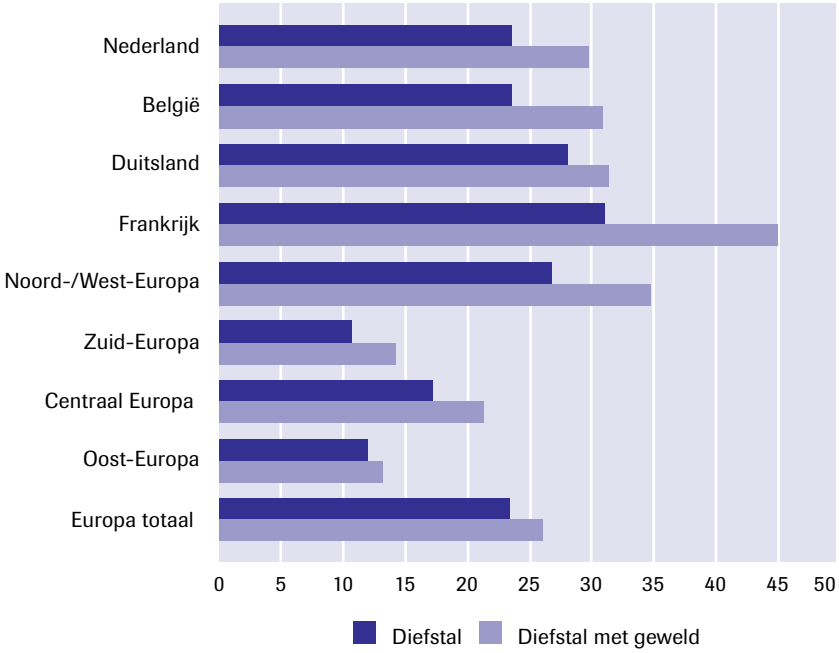
11.3.2 Verdachten van misdrijven

Voor een overzicht van verdachten[13] van misdrijven is er de registratie van verdachten bij de politie. Op zich zou het aantal gevonden verdachten, gerelateerd aan het aantal geregistreerde misdrijven, een maat kunnen geven voor het ophelderingspercentage in een land. Echter, vele externe factoren beïnvloeden dit ophelderingspercentage (Smit et al., 2003), waarmee het twijfelachtig is of het zinvol is dit te gebruiken voor internationale vergelijkingen, met als mogelijke uitzondering de ontwikkeling van het ophelderingspercentage over een langere periode (zie paragraaf 11.5). Daarnaast is het zinvol te kijken naar het aandeel van specifieke groepen verdachten, zoals minderjarige en vrouwelijke verdachten.
Het aandeel van minderjarige verdachten in Nederland is met 16% (2010) vergelijkbaar met andere landen in N/W-Europa, maar wel een stuk hoger dan in andere Europese regio's.[14] Dit geldt voor alle delicttypen, met uitzondering van drugsdelicten, waar het aandeel minderjarige verdachten in Nederland met 4% duidelijk onder het gemiddelde ligt. De verschillen met de buurlanden Duitsland en Frankrijk zijn daarentegen minder groot. Bij diefstal, maar ook bij andere delicten, wordt in het algemeen het aandeel minderjarige verdachten kleiner; Nederland, met een sterke daling in 2010 ten opzichte van 2006, vormt hierop geen uitzondering. Bij diefstal met geweld is er bij iets meer landen juist sprake van een groter aandeel van minderjarige verdachten. Dit geldt ook voor Nederland (zie figuur 11.5).

13 De definitie van 'verdachte' verschilt van land tot land. Meestal is er bij de politieregistratie nog alleen sprake van 'verdachte' en nog niet van een 'dader'.

14 Zoals in de inleiding van dit hoofdstuk al gememoreerd is, zijn de hier gepresenteerde cijfers niet noodzakelijk gelijk aan die van Nederland in de andere hoofdstukken. Voor internationale vergelijkingen worden vaak andere definities gehanteerd en/of andere bronnen gebruikt.

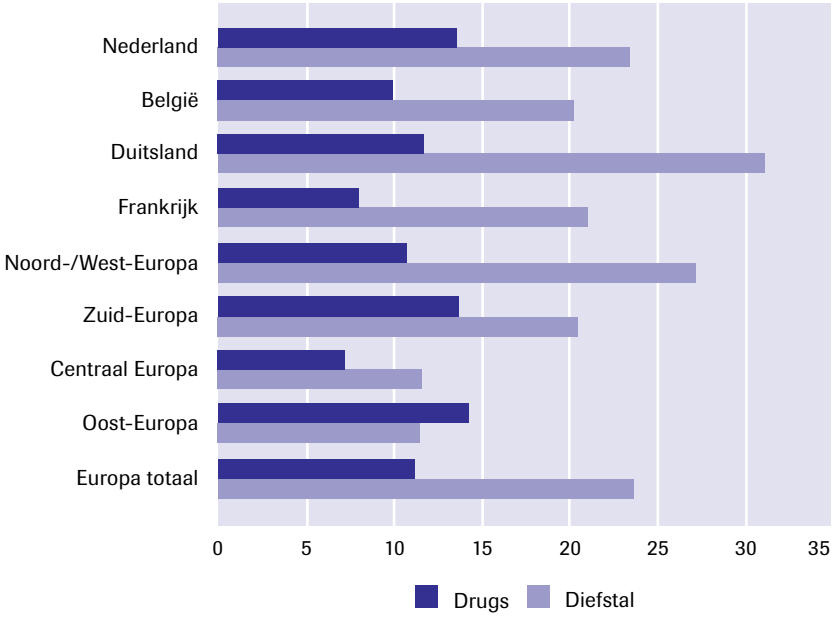
Figuur 11.5 Percentage minderjarige verdachten van diefstal en diefstal met geweld, 2010

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.4 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook 2014

Bij vrouwelijke verdachten is het beeld divers en afhankelijk van de delictsoort. Het aandeel vrouwelijke verdachten in Nederland is met 16% gemiddeld. Vrouwelijke verdachten worden relatief vaak gevonden bij diefstal (winkeldiefstal), dit geldt ook voor Nederland. Het aandeel vrouwelijke verdachten lijkt in Nederland en andere Europese landen iets toe te nemen, in het bijzonder bij diefstal en mishandeling (zie tabel 11.5 in bijlage 4). Bij diefstal is het aantal vrouwelijke verdachten vooral in de West-Europese landen hoog. Bij drugsdelicten is de verdeling minder duidelijk (zie figuur 11.6).

Figuur 11.6 Percentage vrouwelijke verdachten van diefstal en drugsdelicten, 2010

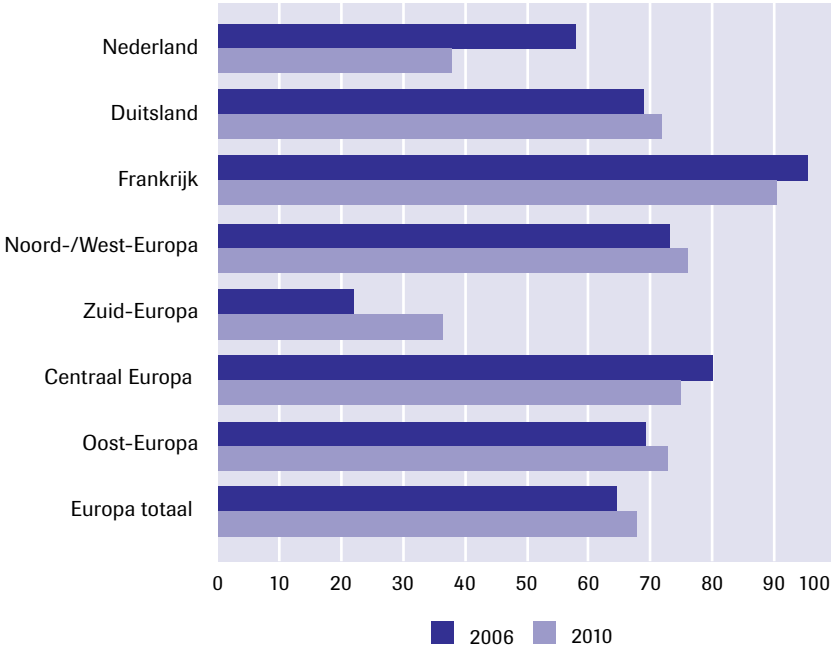
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.5 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook 2014

11.4 Vervolging, berechting en tenuitvoerlegging

Zoals eerder in dit hoofdstuk is aangestipt, is de manier waarop het vervolgingstraject is georganiseerd per land zeer verschillend. In sommige landen heeft de politie de bevoegdheid zaken zelfstandig af te handelen. In Nederland zijn dit bijvoorbeeld de Halt-zaken: een voorwaardelijke sepotbevoegdheid voor jongeren van 12-17 jaar onder verantwoordelijkheid van het OM. Maar ook de wijze waarop de vervolgingsautoriteiten zelfstandig zaken kunnen afdoen, verschilt van land tot land. Het is daarom lastig om vergelijkingen tussen landen te maken over de verschillende aspecten van het vervolgingstraject (verschillende soorten van sepots, transacties, strafbeschikkingen enzovoort, zie hoofdstuk 2). Wel enig houvast biedt een confrontatie van bij de politie bekende verdachten (als maat voor 'vervolgingsrijpe' zaken) en de personen die ofwel door het OM, ofwel door de rechter een sanctie opgelegd hebben gekregen (als maat voor succesvol vervolgde zaken). In Nederland krijgt 40% van de verdachten een transactie c.q. taakstraf van het OM of een straf van de rechter. Dit is duidelijk anders dan in de vorige edities van C&R. Twee effecten spelen een rol: ten eerste het hoger aantal verdachten door de nieuwe

cijferreeks van het CBS en ten tweede de gefaseerde overgang van transacties naar strafbeschikkingen (zie figuur 11.7).

Figuur 11.7 Percentage verdachten dat een straf of maatregel opgelegd heeft gekregen door OM of rechter, 2006 en 2010*

* Van slechts een beperkt aantal landen zijn alle gegevens (verdachten, opgelegde straffen) beschikbaar.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.6 in bijlage 4.

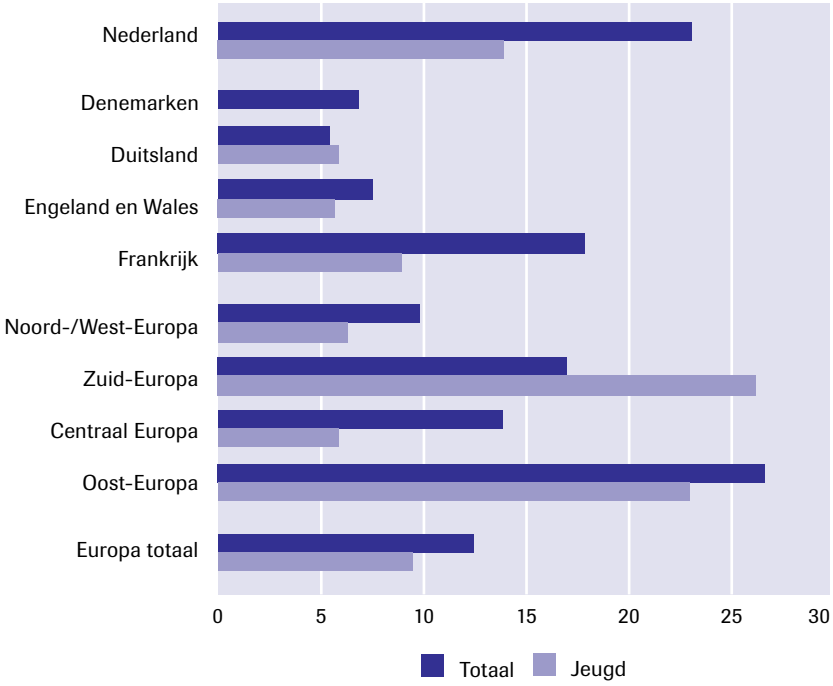
Bron: European Sourcebook 2014, bewerking WODC

Vergeleken met de buurlanden, en dan vooral Engeland, worden er in Nederland (met 549 per 100.000 inwoners in 2011, waar in de buurlanden dit cijfer 2 tot 4 keer zo hoog is) minder verdachten door de rechter veroordeeld (zie tabel 11.6 in bijlage 4).[15] Dit wordt mede veroorzaakt door het hoge aantal OM-transacties en strafbeschikkingen in Nederland. Opvallend is dat van de veroordeelde verdachten er relatief veel (ongeveer een kwart, namelijk 138 van de 549 per 100.000 inwoners) voor diefstal veroordeeld worden. Het verschil met de buurlanden is voor dit delict dan ook minder groot dan bij het totale aantal veroordeelde verdachten.

15 Het gaat hier om de door een rechter veroordeelde verdachten. De sancties van het OM zijn hier dus niet meegenomen. In bijna geen enkel land is het mogelijk om voor de OM-beslissingen een uitsplitsing naar delict te maken.

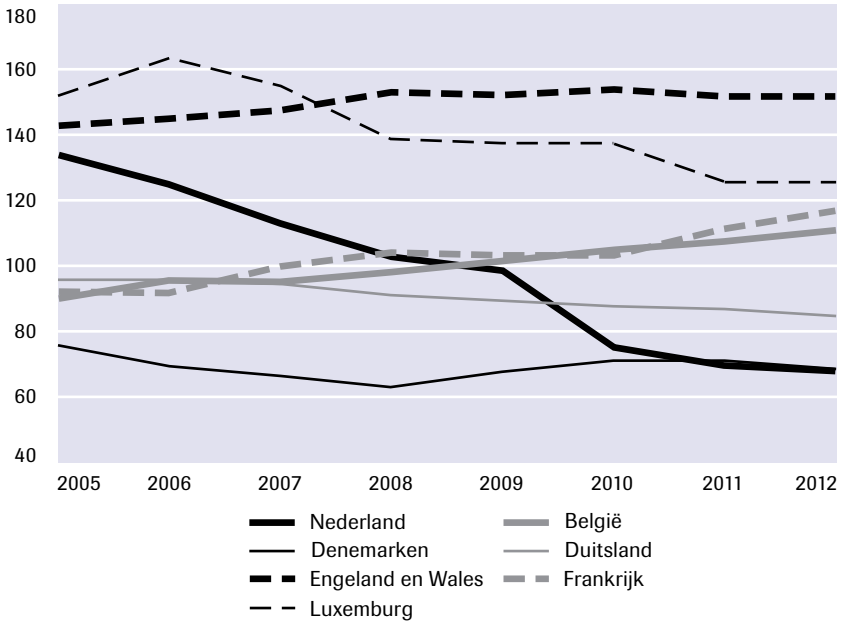
Na een veroordeling zijn er verschillende soorten straffen mogelijk, zoals vrijheidsstraffen, geldboetes, taakstraffen, enzovoort. Bij combinaties van straffen hebben de meeste landen een keuze gemaakt welke straf in deze statistiek vermeld wordt (in de meeste landen is dit de zwaarste straf), waardoor de percentages optellen tot 100 (zie tabel 11.7 in bijlage 4). Maar bijvoorbeeld België heeft hier alle straffen vermeld, in het bijzonder de kennelijk veelvoorkomende combinatie van een boete en een andere onvoorwaardelijke straf (waardoor de totaalpercentages hoger uitvallen dan 100).
Vergeleken met de buurlanden kent Nederland met 23% van het aantal opgelegde straffen een hoog percentage vrijheidsstraffen, een laag percentage boetes (38,9%) en meer overige onvoorwaardelijke straffen (zoals taakstraffen). Het percentage opgelegde vrijheidsstraffen in Oost-Europa is in het algemeen beduidend hoger dan in West-Europese landen. Het lage percentage boetes wordt mogelijk ook veroorzaakt door het hoge aantal OM-transacties en strafbeschikkingen in Nederland. Het hoge aandeel van gevangenisstraffen in Nederland is ook bij de jeugd opvallend. Het aandeel vrijheidsstraffen bij de jeugd is met 13,9% in ieder geval hoger dan bij de buurlanden (zie tabel 11.7 in bijlage 4 en figuur 11.8).
Opvallend is dat de grote toename van het aantal gedetineerden in Nederland vanaf eind jaren negentig in 2005 tot staan is gekomen. Inmiddels is er sprake van een daling tot onder het niveau van de meeste buurlanden. Het niveau van het aantal gedetineerden in Oost-Europese landen, maar ook en vooral in de Verenigde Staten, ligt overigens nog veel hoger dan in Nederland en de buurlanden (zie figuur 11.9 en tabel 11.8 in bijlage 4).

Figuur 11.8 Percentage veroordeelden dat een vrijheidsstraf opgelegd heeft gekregen, totaal en jeugd, 2010

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.7 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook 2014

Figuur 11.9 Aantal gevangenen per 100.000 inwoners

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.8 in bijlage 4.
Bron: WODC, Home Office, Council of Europe Space Statistics 2011

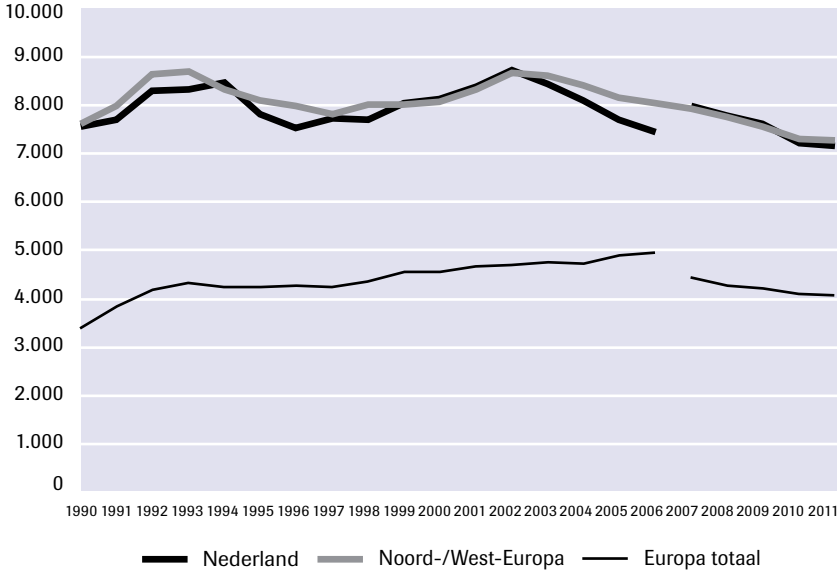
11.5 Ontwikkelingen in de periode 1990-2007

In deze paragraaf wordt de ontwikkeling in de tijd gepresenteerd van een aantal in dit hoofdstuk genoemde indicatoren. De bron is het *European Sourcebook*. In een recente studie (Smit et al., 2012) zijn de trends over de periode 1990-2007 bepaald op basis van de gegevens van de eerste vier edities van het *European Sourcebook*. Voor deze editie van *Criminaliteit en rechtshandhaving* is de studie uitgebreid met de gegevens van de vijfde editie van het *European Sourcebook*. Wel zijn op een aantal punten de gegevens van 2007 niet goed vergelijkbaar met 2006, dit is in de grafieken aangegeven door een onderbreking in de trendlijn. Ook hier is dit niet gedaan op het niveau van individuele landen, maar naar regio. Hiertoe is Europa verdeeld in vier regio's: Noord-/West-Europa, Zuid-Europa, Centraal Europa en Oost-Europa.[16]
Van elk van deze regio's en van Europa totaal zijn de ontwikkelingen tussen 1990 en 2011 bepaald op basis van (naar populatie) gewogen gemiddelden. In deze paragraaf worden de (gewogen) gemiddelden van de regio Noord-/West-Europa en van Europa totaal vergeleken met de ontwikkelingen in Nederland. De periode (vanaf 1990) wijkt af van de

16 Zie Smit et al. (2008) voor een beschrijving van de clusteranalyse die uitgevoerd is om te komen tot de indeling in deze vier regio's.

in de rest van dit boek gehanteerde periode (vanaf 2007)(zie ook hoofdstuk 1).
Bij de geregistreerde criminaliteit loopt de langetermijnontwikkeling in Nederland vrijwel parallel aan die in Noord-/West-Europa. Zowel het aantal geregistreerde misdrijven per 100.000 inwoners in Nederland als de ontwikkeling daarin valt nauw samen met het (gewogen) gemiddelde van andere landen in Noord-/West-Europa. De daling die zich vanaf 2002 voordoet, is in Nederland iets sterker dan in de andere landen. Andere delen van Europa kennen duidelijk minder geregistreerde misdrijven, hoewel het verschil ten opzichte van Noord-/West-Europa in de periode sinds 1990 wel iets kleiner is geworden (zie figuur 11.10).

Figuur 11.10 Geregistreerde criminaliteit per 100.000 inwoners

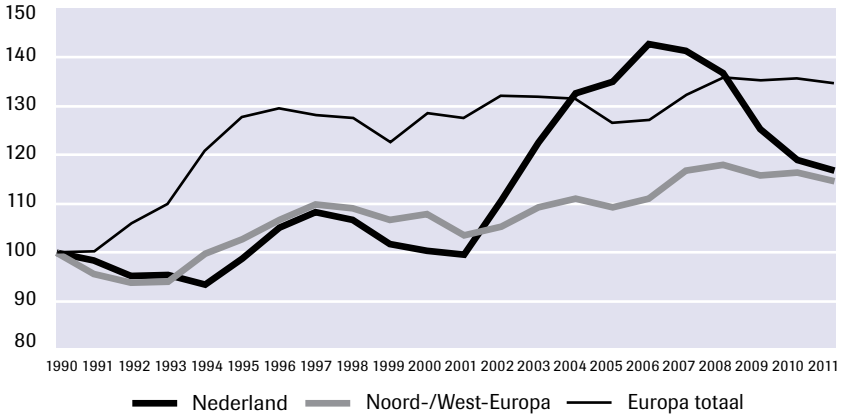

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.9 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook 2014, bewerking WODC

Zoals al eerder aangegeven (paragraaf 11.3.2) kan het aantal verdachten per geregistreerd misdrijf een indicatie zijn voor het zogenoemde opheldering spercentage. Het is echter zeer twijfelachtig of een directe vergelijking van de niveaus van dit opheldering spercentage wel zinvol is. Daarom is in figuur 11.11 alleen gekeken naar trends, waarbij de waarde van 1990 op 100 is geïndiceerd. Opvallend is de forse stijging van het aantal verdachten per geregistreerd misdrijf in Nederland in de periode 2001 tot 2006 en de daling in de periode daarna (zie figuur 11.11). Mogelijk heeft de toename te maken met de stijging in Nederland van de geregistreerde gewelds misdrijven en de daling van de geregistreerde vermogensmisdrijven.
Bij geweldsmisdrijven, waar er contact is geweest tussen dader en

slachtoffer, is het relatief minder lastig een dader te vinden. De daling na 2006 is lastiger te duiden. Gedeeltelijk zal dit ook te maken hebben met de overgang naar nieuwe reeksen van het CBS, zie paragraaf 11.3.
Het 'strafklimaat' in een land – onder de veronderstelling dat een gevangenisstraf beschouwd kan worden als de zwaarste straf – is afhankelijk van de kans dat een gevangenisstraf opgelegd wordt en de lengte van de daadwerkelijk uitgevoerde gevangenisstraf. De laatste kan echter niet direct gemeten worden, over het algemeen is alleen de opgelegde straf bekend. Maar een goede benadering van het strafklimaat kan gevonden worden door het aantal gevangenen op een bepaald moment te delen door het aantal veroordeelden (zie figuur 11.12).[17]

Figuur 11.11 Aantal verdachten per geregistreerd misdrijf, index 1990=100

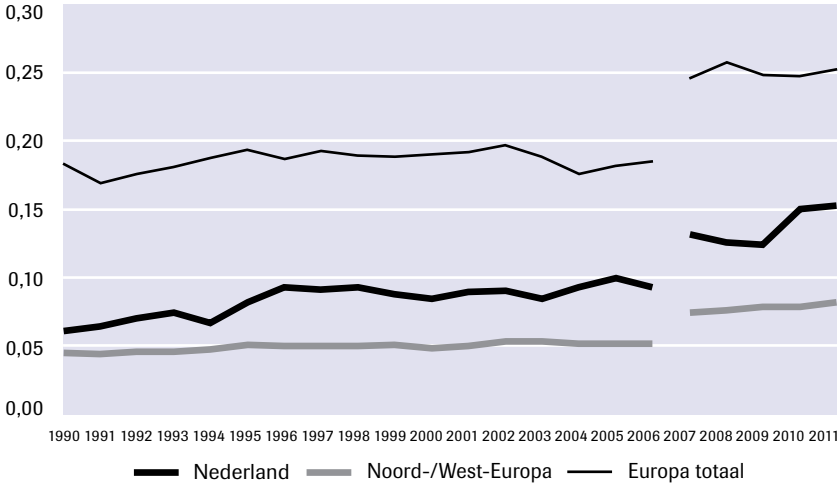

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.9 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook 2014, bewerking WODC

17 Het aantal gevangenen op een bepaald meetmoment (G), zoals gepresenteerd in tabel 11.8 in bijlage 4, wordt bepaald door twee factoren: het aantal gevangenisstraffen (S) en de feitelijke lengte van de uitgevoerde straf (L). Oftewel: G is evenredig aan het product van S en L. Dus:
(1) $G \approx S * L$
De eerste factor, het aantal gevangenisstraffen, is zelf weer afhankelijk van twee grootheden, namelijk het aantal veroordeelde daders (D) (zie tabel 11.6 in bijlage 4) en het percentage gevangenisstraffen binnen de veroordelingen (P). Dus:
(2) $S = P * D$
En uit (1) en (2) volgt:
(3) $G \approx P * D * L$
Als we nu het aantal gevangenen delen door het aantal veroordeelden, zal de uitkomst de combinatie van het percentage gevangenisstraffen van de veroordelingen en de lengte van de uitgevoerde straf weergeven. Direct uit (3) volgt immers:
(4) $G / D \approx P * L$
Dit kan een indicatie zijn van het strafklimaat in een land. Gesimplificeerd voorgesteld: een hoge uitkomst is een teken van veel en/of lange gevangenisstraffen. Helemaal zuiver is het niet. Zo zijn voorlopig gehechten die uiteindelijk geen (onvoorwaardelijke) gevangenisstraf krijgen ook meegeteld. En ook externe factoren zoals zaaksaanbod kunnen van invloed zijn: bij relatief veel geweldsdelicten zullen gemiddeld zwaardere straffen gegeven worden.

Opvallend is het grote niveauverschil tussen Noord-/West-Europa en de andere delen van Europa. Er zijn geen duidelijke trends waarneembaar. Wel is er een duidelijk onderscheid tussen Nederland en de andere landen: Nederland kent in vergelijking met andere West- en Noord-Europese landen een streng strafklimaat. Tevens is er sprake van een toename, hoewel die zich voornamelijk in de jaren negentig voordeed.

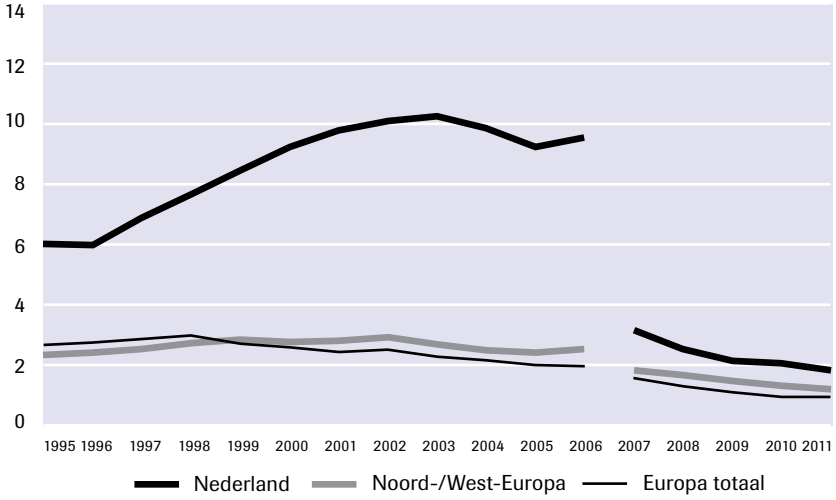
Figuur 11.12 Aantal gevangenen per veroordeelde

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.9 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook 2014, bewerking WODC

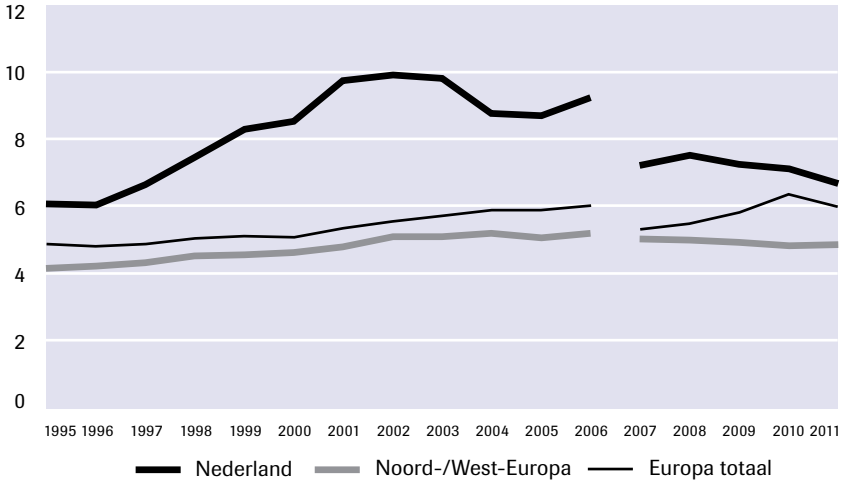
Duidelijke verschillen tussen Nederland en andere landen in Europa zijn te zien in het aandeel van respectievelijk jeugdigen en vrouwen in de gevangenispopulatie (zie figuren 11.13 en 11.14). Bij beide groepen, maar vooral bij de jeugdigen, ligt dat aandeel in Nederland een stuk hoger. Wel moet aangetekend worden dat definitiekwesties bij jeugdigen een rol kunnen spelen. Met name is vaak onduidelijk wanneer een jeugdige van wie de vrijheid beperkt is, gezien wordt als een gedetineerde. Bij jeugdigen is verder opvallend dat er in Nederland een duidelijke toename te zien is tot 2006, waarna er sprake is van een daling (van 6% in 1995 tot 10% in 2006), terwijl er in Europa als geheel sprake is van een continue daling. In Nederland is het grote verschil tussen 2006 en 2007 deels te wijten aan de eerder genoemde onvergelijkbaarheid van de cijfers aangegeven door de onderbroken lijn. Maar deels is er ook daadwerkelijk een forse afname van het aantal jeugdige gedetineerden. Het aandeel vrouwelijke gedetineerden vertoont eenzelfde beeld als bij jeugdigen: toename tot 2006 waarna een daling plaatsvindt. In andere landen in Noord-/West-Europa is de stijging waar te nemen tot 2010.

Figuur 11.13 Percentage jeugdige gedetineerden ten opzichte van de totale gevangenispopulatie

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.9 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook 2014, bewerking WODC

Figuur 11.14 Percentage vrouwelijke gedetineerden ten opzichte van de totale gevangenispopulatie

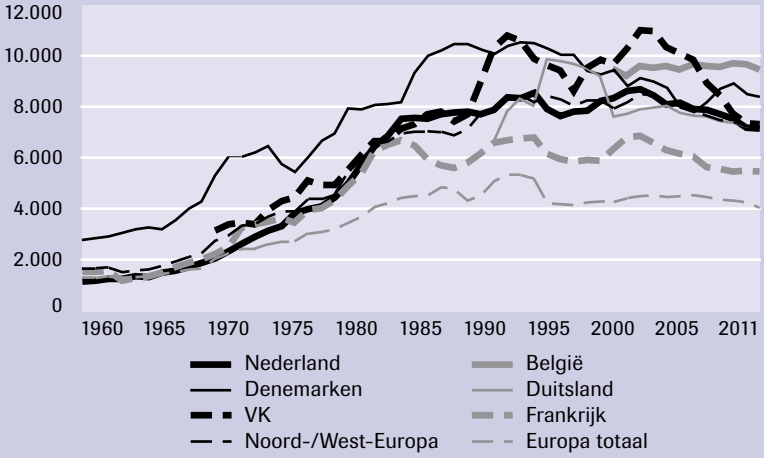

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.9 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook 2014, bewerking WODC

Een halve eeuw geregistreerde criminaliteit

Door Eurostat is een historische reeks bijgehouden van geregistreerde criminaliteit in de EU lidstaten. De reeks begint voor een aantal landen in feite al in 1950, maar vanwege het grote aantal missende gegevens (ook bij de bevolkingsaantallen die nodig zijn om de geregistreerde criminaliteit per 100.000 inwoners te bepalen) worden in de figuur de reeksen vanaf 1960 weergegeven.

Figuur Totale aantal geregistreerde misdrijven per 100.000 inwoners, 1960-2011

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.10. Deze tabel is alleen opgenomen in de Excel-versie van het tabellenbestand).
Bron: Eurostat

Bij een dergelijk lange periode is duidelijk te zien dat de bewegingen in de diverse Europese landen parallel verlopen: een duidelijke en forse toename in de periode 1960-1990, waarna een stabilisatie en – vanaf 2003 – een daling zichtbaar worden. In het bijzonder loopt Nederland vrijwel gelijk op met het (gewogen) gemiddelde van alle Noord-/West-Europese landen. Verder lijken zich twee 'pieken' voor te doen: een in de periode 1991-1993 en een in de periode 2000-2003. Mogelijk zou de eerste piek te maken kunnen hebben met de nasleep van de omwentelingen in Oost-Europa in 1989/1990. De tweede piek is lastiger te duiden, wellicht dat de gebeurtenissen in Joegoslavië in de tweede helft van de jaren negentig hier een rol spelen. Maar ook de effecten van 11 september 2001 zouden mogelijk van invloed kunnen zijn geweest.

Literatuur

Aebi, M.F. et al. (2014). *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics* (5e ed.).

Aebi, M.F., & Delgrande, N. (2010). *Annual Penal Statistics Space I survey*. Lausanne: University of Lausanne.

AEF (2006). *Budgetverdeling Nederlandse Politie*. Den Haag: AEF/Ministerie van BZK.

Algemene Rekenkamer (2011). *ICT politie 2010*. Den Haag: Algemene Rekenkamer.

Becker, G.S. (1968). Crime and punishment: An economic approach. *Journal of Political Economy, 76*(2), 169-217.

Boer, D., & Lalta, V. (2011). *Faillissementen: oorzaken en schulden 2010*. Den Haag: CBS.

Boerman, F., Grapendaal, M., Nieuwenhuis, F., & Stoffers, E. (2012). *Nationaal dreigingsbeeld 2012: Georganiseerde criminaliteit*. Zoetermeer: KLPD-IPOL.

Brand, S., & Price, R. (2000). *The economic and social costs of crime*. Londen: Home Office. Research study 217.

Candido, J., Hoendervoogt, M., Dam, P. van, & Gest, M. (2013). *Slachtoffer en de rechtspraak – Handleiding voor de strafrechtspraktijk*. Geraadpleegd juli 2014: www.rechtspraak.nl.

CJIB (Centraal Justitieel Incassobureau) (2009-2014). *Jaarberichten 2008 t/m 2013*. Leeuwarden: CJIB.

CJIB (Centraal Justitieel Incassobureau) (2014). *Statistisch jaarboek 2013*. Leeuwarden: CJIB.

Cohen, M. (2000). Measuring the costs and benefits of crime and justice. In: *Measurement and analysis of crime and justice, Criminal Justice 2000, volume 4* (pp. 263-315). Washington, DC: Office of Justice Programs, US Department of Justice.

Cohen, M. (2005). *The costs of crime and justice*. Londen: Routledge.

Dijk, B. van, & Schaafsma, K. (2012). *Op weg naar een eindbeeld*. Amsterdam: DSP-groep.

Dijk, J.J.M. van, Manchin, R., Kesteren, J. van, & Hideg, G. (2007). *The burden of crime in the EU: A comparative analysis of the European Survey of Crime and Safety* (EU ICS 2005). Brussel: Gallup Europe.

Dijk, J.J.M. van, & Steinmetz, C.H.D. (1979). *De WODC-slachtofferenquêtes 1974-1979: Verslag van een jaarlijks onderzoek naar de omvang en aard van de kleine criminaliteit in Nederland, de bereidheid van de bevolking om delicten bij de politie aan te geven en het verbaliseringsbeleid van de politie*. Den Haag: Staatsuitgeverij. Onderzoek en beleid 13.

DJI (Dienst Justitiële Inrichtingen) (2014a). *Forensische Zorg in getal 2009-2013*. Den Haag: DJI.

DJI (Dienst Justitiële Inrichtingen) (2014b). *Gevangeniswezen in getal 2009-2013*. Den Haag: DJI.

DJI (Dienst Justitiële Inrichtingen) (2014c). *JJI in getal 2009-2013*. Den Haag: DJI.

Dreissen, W., Nauta, O., & Terpstra, J. (2012). *Anonimiteit in het strafproces – De praktijk van de regeling beperkt anonieme getuige en de regeling bedreigd anonieme getuige in het strafproces*. Amsterdam: DSP-groep.
Fiselier, J.P.S. (1978). *Slachtoffers van delicten: een onderzoek naar verborgen criminaliteit*. Utrecht: Ars Aequi Libri.
Goudriaan, H. (2006). *Reporting crime: Effects of social context on the decision of victims to notify the police*. Leiden: NSCR.
Halt Nederland (2011-2013). *Jaarberichten Halt Nederland 2010 t/m 2012*. Leiden: Halt Nederland.
Hoge Raad (2007-2013). *Jaarverslagen 2007 t/m 2012*. Geraadpleegd augustus 2014: www.rechtspraak.nl.
Integrale Veiligheidsmonitor (2012). *Integrale Veiligheidsmonitor 2011: Landelijke rapportage; Tabellenrapport*. Den Haag: CBS/Ministerie van Veiligheid en Justitie.
Jörg, N., & Kelk, C. (2001). *Strafrecht met mate*. Deventer: Gouda Quint.
Kabinet-Rutte-Asscher (2012). *Regeerakkoord VVD-PvdA: Bruggen slaan*. Geraadpleegd juli 2014: www.rijksoverheid.nl.
Kalidien, S.N., & Heer-de Lange, N.E. de (2013). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2012: Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Justitie in statistiek 2.
Kamerstuk (2011). *Belastingdienst*. Vergaderjaar 2011, 31 066, nr. 113.
Kamerstukken II (2011-2012). *Bestrijding georganiseerde misdaad*. Vergaderjaar 2011/12, 29 911, nr. 69.
Kerkdijk, H., Knobbe, J.W., & Helmus, A.J. (2006). *Telecommunicatiefraude in Nederland: Aard, omvang en vooruitzichten*. Groningen: TNO/WODC.
Knaap, N. van der (2012). *Criminaliteitscijfers over de (on)mogelijkheid van vergelijking van slachtofferenquêtes en politiestatistiek*. Den Haag/Heerlen: CBS (Stagerapport/intern CBS rapport).
Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) (2008). *Nationaal dreigingsbeeld 2008: Georganiseerde criminaliteit*. Zoetermeer: dienst IPOL.
Kwakman, N.J.M. (2003). *Schadecompensatie in het strafprocesrecht*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
Leij, J.B.J. van der (2002). *Bejegening op Maat – De behandeling van getuigen in strafzaken*. Deventer: Kluwer.
Leij, J.B.J. van der (2014). Commentaar op artikel 12 e.v. van het Wetboek van Strafvordering. In: Melai, A.L., & Groenhuijsen, M.S. (red), *Wetboek van Strafvordering/IISS*. Deventer: Gouda Quint.
Mayhew, P. (2003). *Counting the costs of crime in Australia*. Canberra: Australian Institute of Criminology.
Meerding, J. (2005). De maatschappelijke kosten van kindermishandeling. In H. Baartman, R. Bullens & J. Willems (red.), *Kindermishandeling, de politiek een zorg*. Amsterdam: SWP.

Ministerie van Veiligheid en Justitie (2013a). *Brief aan de Tweede Kamer aangaande Visie op slachtoffers*. Geraadpleegd juli 2014: www.rijksoverheid.nl.

Ministerie van Veiligheid en Justitie (2013b). *Recht doen aan slachtoffers – Visiedocument*. Geraadpleegd juli 2014: www.rijksoverheid.nl.

Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven (2011). *Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2010: Feiten en trends inzake aard en omvang van criminaliteit in het bedrijfsleven*. Amsterdam: TNS NIPO.

Moolenaar, D.E.G. (2009). Modelling criminal justice system costs by offence: Lessons from the Netherlands. *European Journal on Criminal Policy and Research, 15*(4), 309-326.

Odinot, G., Jong, D. de, Leij, J.B.J. van der, Poot, C.J. de, & Straalen, E.K. van (2012). *Het gebruik van de telefoon- en internettap in de opsporing*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers. Onderzoek en beleid 304.

Openbaar Ministerie (2013). *Jaarbericht 2012*. Den Haag: Openbaar Ministerie.

Oppelaar, J., & Wittebrood, K. (2006). *Angstige burgers? De determinanten van gevoelens van onveiligheid onderzocht*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

PWC (2011). *Omvang van identiteitsfraude & maatschappelijke schade in Nederland*. Amsterdam: PricewaterhouseCoopers.

Raad voor de rechtspraak (2005-2013). *Jaarverslagen 2004 t/m 2012*. Den Haag: Raad voor de rechtspraak.

RVZ (2006). *Zinnige en duurzame zorg*. Zoetermeer: Raad voor Volksgezondheid en Zorg.

Smit, P.R., Eijk, A.M.G. van, & Decae, R.J. (2012). Trends in the reaction on crime in Criminal Justice Systems in Europe in 1990-2007: A comparison of 4 European regions. *European Journal on Criminal Policy and Research*, *18*(1), 55-82.

Smit, P.R., Haen Marshall, I., & Gammeren, M. van (2008). An empirical approach to country clustering. In: K. Aromaa & M. Heiskanen (red.), *Crime and criminal justice systems in Europe and North America 1995-2004* (pp. 169-195). Helsinki: HEUNI.

Smit, P.R., Meijer, R.F., Tulder, F.P. van, & Groen, P.P.J. (2003). *Het ophelderingspercentage nader beschouwd*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 213.

Smit, P.R., & Nieuwbeerta, P. (2007). *Moord en doodslag in Nederland, 1998 en 2002-2004*. Den Haag: WODC/NSCR. Cahier 2007-15.

Smits, J., Sibma, A., Roodnat, J., Struiksma, N., & Schel, R. (2013). *Glazen privacy – Knelpuntenonderzoek uitvoering Wet politiegegevens (Wpg)*. Deventer/Groningen: Arena Consulting/Pro Facto.

Tavares, C., & Thomas, G. (2009). *Crime and criminal justice*. Luxemburg: Eurostat. Eurostat: Statistics in focus, nr. 58/2010.

Teijl, R., & Berghuis, A.C. (2006). Griep, aids en criminaliteit. In: *Goed beschouwd 2005*. Den Haag: Openbaar Ministerie.

Veiligheidsmonitor (2013). *Veiligheidsmonitor 2012*. Den Haag: CBS/ Ministerie van Veiligheid en Justitie.
Veiligheidsmonitor Rijk (VMR) (2007). *Veiligheidsmonitor Rijk: Landelijke rapportage; Tabellenrapport*. Den Haag: CBS/Ministerie van Justitie/ Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
Verhoeven, W.J., & Stevens, L. (2013). *Rechtsbijstand bij politieverhoor – Evaluatie van de Aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor in Amsterdam-Amstelland, Groningen, Haaglanden, Limburg-Zuid, Midden- en West-Brabant en Utrecht*. Den Haag: Boom/Lemma.

Bijlage 1
Medewerkers C&R 2013

Stuurgroep

Dr. ir. R. Choenni (WODC), Hoofd afdeling Statistische Informatievoorziening en Beleidsanalyse
P.F.M. Platenburg (plaatsvervangend Stuurgroeplid WODC)
Dr. F. van Dijk (Raad voor de rechtspraak), Directeur Strategie en Ontwikkeling
Dr. F.P. van Tulder (plaatsvervangend Stuurgroeplid Raad voor de rechtspraak)
Drs. H. Rietveld (CBS), Teammanager Rechtsbescherming en Veiligheid, Quartaire Sector Den Haag, Divisie Sociaaleconomische en Ruimtelijke Statistieken

Auteurs (a), eindredactie (e)

H.G. Aten (CBS): a
Drs. M.M.P. Akkermans (CBS): a
Drs. A.Th.J. Eggen (CBS): a
Mw. dr. H. Goudriaan (CBS): a
Mw. mr. drs. N.E. de Heer-de Lange (CBS): e
Mw. drs. ing. S.N. Kalidien (WODC): a, e
Drs. R.J. Kessels (CBS): a
Mr. dr. J.B.J. van der Leij (WODC): a
Drs. R.F. Meijer (WODC): a
Mw. dr. D.E.G. Moolenaar (WODC): a
Bc. M. Vlemmings (CBS): a
Mw. M.M. van Rosmalen, MSc (CBS): a
Drs. P.R. Smit (WODC): a
Dr. F.P. van Tulder (Raad voor de rechtspraak): a

Dataleverantie

H.G. Aten (CBS)
Mw. J. de Boer (Centraal Justitieel Incassobureau)
Ir. P.W. van den Boom (Raad voor de Kinderbescherming)
Ir. R.J. Decae (WODC)
Drs. B.J. Diephuis (Raad voor de rechtspraak)
Drs. R. Floor (Raad voor de Kinderbescherming)
Drs. A.A. van Gemmert (Dienst Justitiële Inrichtingen)
Mw. Th.F.W. Kerkvliet-Barentsen (CBS)
Mw. J.M. Korpel (CBS)
P.J. Linckens (Dienst Justitiële Inrichtingen)
P. Poen (Halt Nederland)

M. Plomp (vtsPN)
Drs. J.A.W. Valstar (Dienst Justitiële Inrichtingen)
Drs. Ing. M.E. Vink (WODC)
W.T. Vissers (CBS)
Mw. drs. M. Wiekeraad (Reclassering Nederland)
Mw. M. van Zee (CBS)
T. Zuidema (Centraal Justitieel Incassobureau)

Bijdrage opmaak/ondersteuning

Mw. drs. M.J. Kok (WODC)
C.J. van Netburg (WODC)
H.J.J. Simons (WODC)

Bijlage 2

Standaardclassificatie misdrijven en delictindeling slachtofferenquêtes

Tot begin jaren negentig van de vorige eeuw gebruikte het CBS verschillende classificaties van misdrijven bij het publiceren van uitkomsten voor de Politiestatistiek en de Statistieken van strafrechtspleging en -toepassing. Doordat de gehanteerde classificaties niet goed op elkaar aansloten, was de samenhang tussen de uitkomsten van de verschillende statistieken op het terrein van criminaliteit en rechtshandhaving ook niet duidelijk aan te geven. Dit probleem heeft het CBS in 1993 opgelost met de invoering van de 'Standaardclassificatie misdrijven' (SCM). Hierin zijn de misdrijven grotendeels geclassificeerd conform de indeling van het Wetboek van Strafrecht en de overige strafwetten en deels op basis van een maatschappelijke indeling. In 2000 en 2005 is de SCM op details aangepast. In 2010 heeft het CBS de SCM opnieuw aangepast, maar dit keer grondiger.[1] De directe aanleiding hiervoor was dat door aanpassing van de aanlevering van brongegevens het mogelijk werd om de bestaande indeling van misdrijven aanzienlijk uit te breiden. Het CBS heeft de indeling van misdrijven daarbij nu volledig in overeenstemming gebracht met de juridische indeling van misdrijven volgens het Wetboek van Strafrecht en de overige strafwetten. De nieuwe indeling is daarmee niet langer een combinatie van een juridische en maatschappelijke indeling van delicten, die vragen kunnen oproepen over de keuzes van de indeling van sommige delicten, maar louter gebaseerd op het objectieve juridische criterium. Bovendien zijn door de nieuwe indeling de uitkomsten uit de slachtofferenquêtes en uit de Politiestatistiek onderling beter vergelijkbaar.
Naast de delictindeling van de SCM is in deze bijlage ook de delictindeling opgenomen die de Veiligheidsmonitor hanteert. Tot slot is er een regio-indeling opgenomen van de politiedistricten in de Veiligheidsmonitor.

Standaardclassificatie misdrijven

Vermogensmisdrijven
Diefstal/verduistering en inbraak (art. 310-312, 321-325 Sr)
- Diefstal en inbraak met geweld (art. 312 Sr)
  - Diefstal van fiets
  - Diefstal van bromfiets/snorfiets
  - Diefstal van motor/scooter
  - Diefstal van personenauto

1 Voor de statistieken van de rechtbankstrafzaken is het onderscheid tussen *eenvoudige diefstal, gekwalificeerde diefstal en verduistering* (nog) wel te maken. Daarentegen kan *openlijke geweldpleging* alleen in de Politiestatistiek onderscheiden worden naar geweldpleging tegen goederen en tegen personen. Zie voor de oude standaardclassificatie misdrijven de editie *Criminaliteit en rechtshandhaving 2010*.

- Diefstal van overig vervoermiddel
- Diefstal van vaartuig
- Diefstal uit/vanaf personenauto
- Diefstal uit/vanaf overig vervoermiddel
- Diefstal uit/vanaf vaartuig
- Straatroof
- Diefstal/inbraak uit woning
- Diefstal/inbraak uit box/garage/schuur/tuinhuis
- Winkeldiefstal
- Diefstal/inbraak uit winkel/bedrijf/kantoor
- Diefstal/inbraak uit hotel/pension
- Diefstal/inbraak uit school
- Diefstal/inbraak uit sportcomplex
- Diefstal/inbraak uit overig gebouw
- (Gewapende) overval
- Overige diefstal en inbraak

Diefstal en inbraak zonder geweld (art. 310, 311, 321-325 Sr)

- Diefstal van fiets
- Diefstal van bromfiets/snorfiets
- Diefstal van motor/scooter
- Diefstal van personenauto
- Diefstal van overig vervoermiddel
- Diefstal van vaartuig
- Diefstal uit/vanaf personenauto
- Diefstal uit/vanaf overig vervoermiddel
- Diefstal uit/vanaf vaartuig
- Diefstal uit/vanaf openbaar vervoer
- Diefstal uit/vanaf luchtvaartuig
- Diefstal van een dier
- Zakkenrollerij
- Diefstal/inbraak uit woning
- Diefstal/inbraak uit box/garage/schuur/tuinhuis
- Winkeldiefstal
- Diefstal/inbraak uit winkel/bedrijf/kantoor
- Diefstal/inbraak uit hotel/pension
- Diefstal/inbraak uit school
- Diefstal/inbraak uit sportcomplex
- Diefstal/inbraak uit defensiecomplex
- Diefstal/inbraak uit overig gebouw
- Overige diefstal en inbraak

Bedrog (art. 326-338 Sr)

- Oplichting (art. 326 Sr)
- Flessentrekkerij (art. 326a Sr)
- Overig bedrog (art. 326b-338 Sr)

Valsheidsmisdrijven (art. 208-214, 216-223, 225-234 Sr)

- Muntmisdrijf (art. 208-214 Sr)

- Valsheid in zegels en merken (art. 216-223 Sr)
- Valsheid in geschriften (art. 225-234 Sr)

Heling (art. 416-417bis Sr)
Afpersing en afdreiging (art. 317-318 Sr)
Bankbreuk (art. 340-343 Sr)
Witwassen (art. 420bis-420quater Sr)
Overige vermogensmisdrijven (art. 314-315, 344-348 Sr)

Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag
Vernieling en beschadiging (art. 350-352 Sr)
- Vernieling aan auto
- Vernieling aan openbare gebouwen
- Vernieling aan middelen openbaar vervoer
- Dierenmishandeling
- Overige vernieling en beschadiging

Tegen de openbare orde (art. 131-151c Sr)
- Openlijke geweldpleging (art. 141 Sr)
  - Openlijke geweldpleging tegen personen (art. 141 Sr)
  - Openlijke geweldpleging tegen goederen (art. 141 Sr)
- Huisvredebreuk (art. 138 Sr)
- Lokaalvredebreuk (art. 139 Sr)
- Computervredebreuk (art. 138ab-138b Sr)
- Discriminatie (art. 137c-137g Sr)
- Overige misdrijven tegen de openbare orde (art. 131-137, 138a[2], 139a-140, 142-151c Sr)

(Schuld aan) brandstichting/ontploffing (art. 157-158 Sr)
Tegen het openbaar gezag (art. 177-182, 184-206 Sr)
- Niet opvolgen van ambtelijk bevel (art. 184 Sr)
- Wederspannigheid (art. 180-182 Sr)
- Valse aangifte (art. 188 Sr)
- Mensensmokkel (art. 197a Sr)
- Verblijf van ongewenste vreemdeling (art. 197 Sr)
- Overige misdrijven tegen het openbaar gezag (art. 177-179, 185-187, 189-196, 197b-206 Sr)

Gewelds- en seksuele misdrijven
Mishandeling (art. 300-306 Sr)
Bedreiging en stalking (art. 284a-285b Sr)
- Bedreiging (art. 284a-285a Sr)
- Stalking (art. 285b Sr)

Seksuele misdrijven (art. 239-250 Sr)
- Aanranding (art. 246 Sr)
- Verkrachting (art. 242 Sr)
- Schennis der eerbaarheid (art. 239 Sr)

2 Tot oktober 2010 viel artikel 138a onder computervredebreuk.

Ontucht met minderjarige (art. 248a-248e Sr)
(Kinder)pornografie (art. 240-240b Sr)
Ontucht met misbruik van gezag (art. 249 Sr)
Overige seksuele misdrijven (art. 243-245, 247-248, 250 Sr)
Misdrijven tegen het leven (art. 287-296 Sr)
Vrijheidsbeneming/gijzeling (art. 282-282a Sr)
Mensenhandel (art. 273f Sr)
Overige geweldsmisdrijven (art. 274-281, 307-308 Sr)

Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht

Verkeersmisdrijven
Verlaten plaats ongeval (art. 7 WVW)
Rijden onder invloed (art. 8 WVW)
Rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen (art. 9 WVW)
Rijden tijdens rijverbod (art. 162 WVW)
Voeren vals kenteken (art. 41 WVW)
Joyriding (art. 11 WVW)
Weigeren blaastest/bloedonderzoek en dergelijke (art. 163 WVW)
Overige verkeersmisdrijven (art. 6, 51, 61, 74, 114, 138 WVW)

Drugsmisdrijven
Harddrugs (art. 2 OW)
Softdrugs (art. 3 OW)

(Vuur)wapenmisdrijven
Verboden wapenbezit (art. 55 WWM)
Verboden wapenhandel (art. 55 WWM)

Misdrijven overige wetten
Misdrijven Wet op de economische delicten
Milieumisdrijven (art. 1a WED)
Overige misdrijven Wet op de economische delicten
Militaire misdrijven (art. 96-166 WvMS)
Overige misdrijven

Delictindeling slachtofferenquêtes[3]

Geweldsdelicten
Mishandeling
Bedreiging
Geweld met seksuele bedoelingen

3 Indeling volgens de Veiligheidsmonitor (zie ook hoofdstuk 3).

Vermogensdelicten
(Poging tot) inbraak
  Poging tot inbraak
  Inbraak
Fietsdiefstal
Autodiefstal (18+)
Diefstal uit of vanaf auto (18+)
Diefstal andere voertuigen (18+)
(Poging tot) zakkenrollerij, beroving
  Poging tot zakkenrollerij
  Zakkenrollerij
  Poging tot beroving
  Beroving
Overige diefstal

Vandalismedelicten
Vernielingen aan voertuigen
Overige vernielingen

Regio-indeling Politiedistricten Veiligheidsmonitor

Noord-Nederland
Fryslân
Groningen
Drenthe

Oost-Nederland
IJsselland
Twente
Noord en Oost Gelderland
Gelderland Midden
Gelderland Zuid

Midden-Nederland
Gooi en Vechtstreek
Flevoland
Oost Utrecht
Utrecht Stad
West Utrecht

Noord-Holland
Noord Holland Noord
Zaanstreek Waterland
Kennemerland

Amsterdam
Amsterdam Noord
Amsterdam Oost
Amsterdam Zuid
Amsterdam West

Den Haag
Den Haag Centrum
Den Haag West
Den Haag Zuid
Zoetermeer - Leidschendam / Voorburg
Westland - Delft
Leiden - Bollenstreek
Alphen aan de Rijn - Gouda

Rotterdam
Rijnmond Noord
Rotterdam Stad
Rijnmond Oost
Rotterdam Zuid
Rijnmond Zuid-West
Zuid-Holland-Zuid

Zeeland - West-Brabant
Zeeland
De Markiezaten
De Baronie
Hart van Brabant

Oost-Brabant
's-Hertogenbosch
Eindhoven
Helmond

Limburg
Noord en Midden Limburg
Parkstad-Limburg
Zuid-West-Limburg

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43

Bijlage 3
Informatiebronnen en methodenbeschrijvingen

In deze publicatie zijn vele verschillende informatiebronnen gebruikt, die allemaal een gedeelte van de strafrechtsketen betreffen: slachtofferenquêtes onder de bevolking, de Politiestatistiek (geregistreerde misdrijven en verdachten en opgehelderde misdrijven), het Herkenningsdienstsysteem van de politie (registratie van pv's van aangifte van misdrijven), COMPAS en GPS (de zaken die uiteindelijk naar het OM gaan en daar ingeschreven worden), en de systemen die de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen registreren. Zoals in hoofdstuk 8 is aangestipt, kunnen deze informatiebronnen niet zonder meer volledig met elkaar worden vergeleken. Onderstaand volgt een aantal redenen waarom dit niet volledig het geval is.

1 De gehanteerde definities en de eenheden waarin de aantallen zijn uitgedrukt, kunnen verschillen. Zo komen de definities van misdrijftypen die in de Politiestatistiek en in de slachtofferenquêtes gebruikt worden, niet geheel overeen. Verder registreert de politie misdrijven (processenverbaal van aangifte), terwijl de rechtbankstatistieken uitgaan van zaken. Een misdrijf kan door meer dan één persoon zijn gepleegd, terwijl een zaak één persoon betreft, maar daarentegen verschillende misdrijven kan omvatten. Bij de verdere afhandeling kunnen verschillende zaken via zogenoemde 'voegingen' in elkaar worden geschoven. De figuren 8.1 en 8.15 laten zien dat het aantal door de rechter in 2010 opgelegde onvoorwaardelijke sancties groter is dan het aantal door de rechter afgedane zaken. Dit is het logische gevolg van het feit dat meerdere sancties per zaak kunnen worden opgelegd.
2 De criteria voor het indelen naar delicttype kunnen verschillen. Een slachtoffer kan een delict anders rubriceren dan de politie, en de politie anders dan het OM. Zo kan de politie een tasjesroof als geweldsdelict bestempelen, terwijl het OM besluit het als vermogensmisdrijf in te schrijven. Omdat een zaak verschillende misdrijven kan omvatten, waarbij het zwaarste misdrijf het indelingscriterium vormt, kunnen minder zware misdrijven in de rechtbankstatistiek buiten beeld raken. Zo zal een inbraak niet in de cijfers terug te vinden zijn wanneer deze gepaard gaat met moord.
3 Er verstrijkt tijd tussen de behandeling van een misdrijf of zaak in de verschillende onderdelen van de keten. Dit betekent bijvoorbeeld dat een in 2009 aangegeven en geregistreerd misdrijf mogelijk pas in 2010 bij het OM wordt ingeschreven en in 2011 wordt afgehandeld. Dit 'over de jaargrens heen vallen' zal de verhouding tussen cijfers beïnvloeden, vooral daar waar sterke en abrupte stijgingen of dalingen optreden.
4 Gebreken in registraties kunnen eveneens een rol spelen. Zo is onduidelijk in welke mate de vervanging van de oude bedrijfsprocessensystemen BPS en Xpol door de Basisvoorziening Handhaving (BVH) bij

de politie de registratie van misdrijven heeft beïnvloed.[4] Veranderingen in beleid (bijvoorbeeld het feit dat de politie de lichtere artikel 8 WVW-zaken sinds een aantal jaren naar het CJIB brengt in plaats van naar de OM-parketten) kunnen eveneens hun invloed op de statistische informatie hebben. De kwaliteit van de statistieken en de onderlinge consistentie is lang niet altijd optimaal.

5 Er zijn verschillen in de reikwijdte van informatiesystemen. De CBS-slachtofferenquêtes gaan over misdrijven met *individuele personen of huishoudens* als slachtoffer. Hiermee wordt dus niet het slachtofferschap gemeten onder rechtspersonen. Ook de zogenoemde slachtofferloze delicten (bijvoorbeeld drugshandel) blijven bij deze meting buiten beeld.

6 In tegenstelling tot de eerder genoemde enquête bevat de registratie van de politie wel de zogenoemde slachtofferloze misdrijven en delicten tegen rechtspersonen. Anderzijds blijven veel misdrijven buiten de politieregistratie, meestal doordat ze niet worden aangegeven of worden opgespoord. Daarnaast is het zo dat niet alle opgespoorde delicten door de *politie* zijn opgespoord. Er zijn vier zogenoemde 'bijzondere opsporingsdiensten', elk met een eigen specifieke opsporingstaak: de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst/Economische Controledienst, de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst, de Algemene Inspectiedienst en de VROM Inlichtingen- en Opsporingsdienst.

Bij het bekijken van de samenhang tussen de verschillende onderdelen van de strafrechtsketen dient rekening te worden gehouden met bovengenoemde vertekeningen en beperkingen.
In de navolgende tekst wordt ingegaan op de gebruikte gegevensbronnen, zoals kenmerken van de bron, informatiegebied, de periodiciteit van de dataverzameling, de relaties met andere informatiesystemen, privacyaspecten, beperkingen, eigendom en beheer van de databron.

1 De slachtofferenquêtes

Er worden veel delicten gepleegd die niet in de officiële registraties worden opgenomen: het slachtoffer heeft besloten om geen aangifte te doen, de politie kan alleen maar een waarschuwing hebben gegeven, of het incident komt nooit aan het licht. Om een beter beeld te krijgen van alle delicten, dus ook van het hierboven bedoelde dark number, kan aan een steekproef uit de bevolking of uit het bedrijfsleven worden gevraagd naar slachtofferschap van criminaliteit. Ook onveiligheidsgevoelens en andere

4 De Algemene Rekenkamer schrijft hierover dat er aanwijzingen zijn dat agenten BVH mijden of incidenten 'lichter' classificeren, zodat ze met een boete afgedaan kunnen worden en derhalve niet geregistreerd hoeven worden (zie Algemene Rekenkamer, ICT politie 2010, 's-Gravenhage 15 juni 2011, p. 16).

aspecten in verband met criminaliteit kunnen via enquêtes in kaart worden gebracht.
De eerste slachtofferenquête onder de bevolking in Nederland werd in 1973 gehouden (Fiselier). In de periode 1973-1979 werd deze jaarlijks door het WODC uitgevoerd (Van Dijk en Steinmetz). Sinds 1980 heeft het CBS – tot 1985 in overleg met het WODC – dergelijke enquêtes regelmatig gehouden: in de periode 1981-1985 gebeurde dit jaarlijks, na 1985 telkens in de oneven jaren, via de Enquête Slachtoffers Misdrijven (ESM). Met ingang van 1992 is de Enquête Rechtsbescherming en Veiligheid (ERV) de opvolger van de ESM. Deze continue enquête is in 1997 als module Recht opgenomen in het Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS), een continu CBS-onderzoek naar verschillende aspecten van de leefsituatie van de Nederlandse bevolking. Vanaf 2005 is deze module Recht binnen POLS vervallen. De belangrijkste onderwerpen zijn vanaf 2005 geïntegreerd in de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR), die sinds eind 2008 is overgegaan in de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM; zie hieronder), en die vervolgens in 2012 is opgevolgd door de Veiligheidsmonitor (VM; zie ook hieronder).
Sinds 1993 is in opdracht van de ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de Politiemonitor Bevolking (PMB) uitgevoerd. Tot en met 2001 was de PMB een tweejaarlijks onderzoek. Van 2002 tot en met 2005 is de PMB jaarlijks uitgevoerd. Ook de PMB is vanaf 2005 geïntegreerd in de VMR.
Vanaf 2005 zijn de belangrijkste onderwerpen uit de POLS-module Recht en uit de PMB, samen met elementen uit de Enquête Leefbaarheid en Veiligheid (ELV; een periodiek onderzoek naar de omstandigheden van leefbaarheid en veiligheid in de G31-gemeenten), geïntegreerd in één grote jaarlijkse enquête, de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR). Deze VMR werd vanaf 2005 op landelijke en vanaf 2006 tot en met 2008 ook op regionale schaal uitgevoerd. De opvolger hiervan, de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM), levert naast landelijke en regionale informatie ook inzicht op subregionaal niveau. Met ingang van het kalenderjaar 2012 zijn aanpassingen in de vraagstellingen en wijzigingen in de onderzoeksopzet doorgevoerd. Deze doorontwikkeling van de IVM is gemarkeerd met een naamswijziging: de Veiligheidsmonitor (VM).
Voor internationale vergelijking wordt sinds 1989 om de 3 à 4 jaar een slachtofferenquête uitgevoerd in diverse landen in en buiten Europa, de International Crime Victims Survey (ICVS) (zie paragraaf 9 van deze bijlage).

Kenmerken van slachtofferenquêtes
Slachtofferenquêtes vormen een eigen en onafhankelijke bron van gegevens over veelvoorkomende criminaliteit. De slachtofferenquêtes zijn opgezet met als doel inzicht te krijgen in de totale omvang van de criminaliteit, vooral in die criminaliteit die niet in de officiële registraties wordt opgenomen, via een waarnemingsmethode die onafhankelijk is van de

politieregistratie. De gegevens uit de slachtofferenquêtes hebben betrekking op het begin van de strafrechtsketen. Elk delict waarvan iemand slachtoffer wordt, kan in principe worden aangegeven bij de politie, en kan daarmee in theorie bijdragen tot opsporing en aanhouding van mogelijke verdachten.
Als men de landelijke slachtofferenquêtes onder de bevolking als een opeenvolgend geheel in de tijd ziet, zijn er zes momenten aan te wijzen waarop sprake kan zijn van een duidelijke trendbreuk. De eerste trendbreuk ligt in 1980, bij de overgang van de WODC-slachtofferenquête naar de ESM; de tweede ligt in 1993, toen de ESM overging in de ERV. Het derde breukmoment valt in 1997, toen de ERV opgenomen werd in het POLS. Het vierde moment ligt in 2005-2006 bij de overgang van de POLS-module Recht (en de daarnaast afzonderlijk bestaande gegevensreeks van de PMB) naar de VMR. De vijfde trendbreuk betreft de overgang van de VMR naar de IVM in 2008. De herziening van de opzet en de vraagstelling van de IVM in 2012 vormt het zesde breukmoment (maar valt buiten de reikwijdte van deze publicatie). Deze overgangen zijn gepaard gegaan met grotere of minder grote wijzigingen in onderzoeksdesign, vraagstelling, frequentie en/of periodiciteit. Om inzicht te krijgen in de effecten van dergelijke wijzigingen zijn bij enkele overgangen zowel de 'oude' als de nieuwe enquêtes tegelijk ('parallel') uitgevoerd. Dit is onder meer het geval bij de overgang van de ESM naar de ERV, van de VMR naar de IVM, en van de IVM naar de VM.

Beperkingen van slachtofferenquêtes
In de slachtofferenquêtes zijn de definities van een 'delict' niet gelijk aan de strafrechtelijke definities, zoals die in de Politiestatistiek en de justitiële statistieken worden gehanteerd. De betrouwbaarheid van de bevindingen is afhankelijk van (onder andere) het aantal respondenten en het aantal aangetroffen delicten in de steekproef. Ook het (beperkte) geheugen van de geënquêteerden kan de resultaten beïnvloeden, doordat respondenten zich bepaalde gebeurtenissen niet meer juist herinneren of verkeerd in de tijd plaatsen ('telescoping'). Verder wordt alleen over delicten met aanwijsbare slachtoffers gerapporteerd. Gegevens over slachtofferloze delicten (zoals heling en drugshandel) komen niet voor. Zeer zware vormen van geweld, zoals moord, komen per definitie evenmin voor.
Verschillende slachtofferenquêtes laten vaak verschillende resultaten in hoogte en ontwikkeling van slachtofferpercentages en andere cijfers zien. Deze verschillen vloeien vooral voort uit verschillen in vraagstelling, in steekproefkader en in verslagperiode. Ook de wijze van enquêteren kan een rol spelen, zelfs binnen eenzelfde survey.
Zo zijn de meeste delicten in de CBS-enquêtes vanaf 1992 in de VMR en in de IVM in het algemeen strikter gedefinieerd dan in de PMB en de eerdere CBS- en WODC-enquêtes. Slachtofferschap heeft in de ESM betrekking

op 12 maanden in het voorgaande kalenderjaar, in de CBS-enquêtes vanaf 1992 (POLS en ERV) is dit 12 maanden voor de interviewdatum (dus 'gemiddeld' 6 maanden in het huidige en 6 maanden in het voorgaande kalenderjaar). Ook de referentieperiode in de PMB en in de VMR is 12 maanden vóór de interviewdatum, maar dit komt bij benadering overeen met het voorgaande kalenderjaar. In de IVM, die jaarlijks in het vierde kwartaal wordt uitgevoerd, en de VM die in de periode augustus-november wordt uitgevoerd, valt deze referentieperiode voor het grootste deel samen met het lopende kalenderjaar.
Slachtofferschappen worden in deze rapportage toegedeeld aan het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt. Voor de ERV en POLS wordt voor de verslagperiode het betreffende onderzoeksjaar aangehouden, evenals voor de IVM. Gegevens voor ontbrekende jaren zijn in een aantal gevallen geïnterpoleerd.
De respondenten voor de ESM tot en met 1984 werden getrokken uit gemeentelijke personenregisters (voor enkele gemeenten werd uit een adressenregister getrokken), voor de ERV vormde een postafgiftepuntenbestand het steekproefkader en voor POLS werden steekproeven getrokken uit persoonsregisters (GBA: Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens). Voor de PMB werd getrokken uit een telefoonregister, terwijl voor de ICVS willekeurige telefoonnummers worden gegenereerd (met een regionale stratificatie). De steekproeven voor de VMR, IVM en VM werden en worden getrokken uit een personenregister (de GBA), waarbij zo nodig uit telefoonregisters bijbehorende telefoonnummers worden gezocht.
De interviews voor de ESM, de ERV en POLS werden persoonlijk bij de respondenten thuis gehouden, terwijl de PMB-respondenten telefonisch werden geïnterviewd. De VMR-interviews werden voor zover mogelijk telefonisch afgenomen, maar indien dit niet mogelijk was, volgde een persoonlijk interview. In de IVM zijn vier verschillende interviewmodes gehanteerd: internet, telefonisch, persoonlijk of schriftelijk. In de VM wordt gebruikgemaakt van twee interviewmodes: internet en schriftelijk (zie paragraaf 1.4).

1.1 CBS-slachtofferenquêtes (1980-2004)

Informatiegebied
De bevolking van Nederland van 15 jaar en ouder in particuliere huishoudens vormt de doelpopulatie van de slachtofferenquête. In alle CBS-slachtofferenquêtes wordt van verschillende soorten delicten en delictgroepen vastgesteld hoeveel personen daarvan slachtoffer zijn geworden in het voorgaande kalenderjaar (ESM) of in de 12 voorgaande maanden (ERV, POLS), hoeveel van deze voorvallen bij de politie zijn gemeld en bij hoeveel een document (pv) is ondertekend. Bij de ERV en het POLS wordt verder nog geschat hoeveel delicten in Nederland

hebben plaatsgevonden. Verder worden vragen gesteld over gevoelens van onveiligheid in verband met criminaliteit en over preventiemaatregelen tegen criminaliteit. De ESM onderscheidt handtastelijkheden binnen en buiten, exhibitionisme, bedreigingen binnen en buiten, inbraak, (brom)fiets-/autodiefstal, diefstal uit of vanaf auto, zakkenrollerij, overige diefstal (niet eerder genoemd), beschadiging van auto, overige vernielingen (niet eerder genoemd) en doorrijden na aanrijding.
ERV en POLS onderscheiden geweldsdelicten, zoals seksuele delicten (in de ERV alleen aan vrouwen gevraagd), mishandeling, bedreiging; vermogensdelicten, zoals inbraak, fietsdiefstal, autodiefstal, diefstal uit auto, zakkenrollerij en overige diefstal; vandalisme, zoals diefstal vanaf/beschadiging aan auto, overige vernielingen; doorrijden na ongeval; kwaadwillige telefoontjes (wordt niet als delict geteld); overige delicten (worden niet verder geanalyseerd).
Kenmerken van respondenten en/of het huishouden zijn in alle CBS-enquêtes: leeftijd, geslacht, burgerlijke staat, huishoudensamenstelling, opleidingsniveau, inkomen, tijdsbesteding en dergelijke. Het belangrijkste geografische kenmerk is de urbanisatiegraad of de stedelijkheid van de woongemeente.
De CBS-slachtofferenquêtes zijn gebaseerd op een steekproef. De in de jaren 1981 en 1982 uitgevoerde ESM bestond hoofdzakelijk uit een personensteekproef, die voor enkele gemeenten werd aangevuld met een adressensteekproef. Vanaf 1983 is voor de ESM, en voor de ERV, het steekproefkader gebaseerd op het postafgiftepuntenbestand van de PTT. Per huishouden werd in de ESM slechts één persoon ondervraagd. Anders dan in de ESM werden in de ERV per huishouden, indien aanwezig, twee personen van 15 jaar en ouder geïnterviewd. De POLS-steekproeven ten slotte zijn personensteekproeven die werden getrokken uit de GBA. In de ESM zijn steeds 5.000 à 10.000 personen ondervraagd. De ERV bevatte jaarlijks 5.000 respondenten uit circa 3.000 adressen. In het POLS werden jaarlijks circa 50.000 personen voor het gehele onderzoek ondervraagd, van wie 10.000 voor de module Recht (waaronder Slachtofferschap). Vragen over onveiligheidsgevoelens werden aan circa 5.000 respondenten gesteld. Er werd per soort enquête herwogen naar achtergrondvariabelen als leeftijd, geslacht en mate van verstedelijking. Alle enquêtes werden mondeling (face to face) afgenomen bij persoonlijk bezoek door een enquêteur.

Periodiciteit van de dataverzameling
De ESM is uitgevoerd in elk van de jaren 1981-1985, en sindsdien tot en met 1993 alleen in de oneven jaren. De ERV is uitgevoerd in elk van de jaren 1992-1996; het POLS werd eveneens jaarlijks uitgevoerd van 1997-2004.

Beperkingen
Door verschillen in onderzoeksdesign, waarnemingsmethode en vraagstelling zijn de resultaten van de CBS-enquêtes niet zonder meer vergelijkbaar met andere slachtofferenquêtes, zoals de PMB en de ICVS. Ook de onderlinge vergelijkbaarheid tussen ESM en ERV is beperkt. De vergelijkbaarheid tussen de ERV en het POLS is beter, omdat de vraagstelling nauwelijks is gewijzigd.

Eigendom en beheer
De slachtofferenquêtes worden zelfstandig uitgevoerd door het CBS. Bestanden voor gebruik door derden worden beheerd door DANS (Data Archiving and Networked Services; voorheen Wetenschappelijk Statistisch Agentschap (WSA)) en zijn (tegen betaling) voor derden beschikbaar. De bestanden zijn niet herleidbaar tot personen. Daarom zijn er geen speciale privacyreglementen van toepassing.

Politiemonitor Bevolking (1993-2005)
De PMB is een landelijk bevolkingsonderzoek naar criminaliteit, onveiligheid, preventiegedrag van burgers en de ervaringen van burgers met de politie. In 2004 zijn vragen over verschillende aspecten van veiligheid en het functioneren van de politie aan bijna 50.000 Nederlanders voorgelegd. Deze informatie dient deels als aanvulling op geregistreerde gegevens over criminaliteit, vooral ten behoeve van het beleid op regionaal (politieregio's) en landelijk niveau, en daarnaast ten behoeve van andere lokale relevante beleidseenheden. Net als de andere slachtofferenquêtes gaan de verzamelde gegevens over criminaliteit aan het begin van de strafrechtsketen. De doelpopulatie van de PMB is de bevolking van 15 jaar en ouder in particuliere huishoudens van Nederland, van de afzonderlijke politieregio's en van eventuele andere onderscheiden administratieve eenheden.

Informatiegebied
Ook de PMB heeft betrekking op aantallen slachtoffers, het wel of geen (ondertekende) aangifte doen, de reden van eventuele aangifte, en eventuele geleden schade; voorts op het oordeel over het optreden van de politie, redenen van eventuele ontevredenheid, en preventieadviezen en informatie over slachtofferhulp. Daarnaast worden vragen gesteld over problemen in de buurt met betrekking tot diverse vermogensdelicten, verkeersoverlast, dreiging en verloedering, gevoelens van onveiligheid in verband met criminaliteit, preventiemaatregelen tegen inbraak, andere contacten van burgers met de politie en de tevredenheid hierover, en beschikbaarheid, zichtbaarheid, functioneren en optreden van de politie in de eigen buurt.
De zogenoemde objectgebonden delicten zijn die delicten die de woning of een voertuig als object hebben: (poging tot) inbraak (woning als object), fietsdiefstal, autodelicten, diefstal uit/vanaf de auto en vernieling aan

de auto. Persoonsgebonden delicten zijn: verkeersdelicten (aanrijding met doorrijden); geweldsdelicten, zoals bedreiging, mishandeling, portemonneediefstal met geweld; en overige delicten, zoals portemonneediefstal zonder geweld, overige diefstal, overige vernieling en andere delicten. De achtergrondkenmerken zijn beperkt; standaard worden alleen landelijke en regionale gegevens gepresenteerd.

Periodiciteit van de dataverzameling
In elk van de 25 politieregio's werden ten minste 1.000 personen telefonisch ondervraagd. Het onderzoek is na een beperkt onderzoek in 1990 (in 25 Nederlandse gemeenten) tussen 1993 en 2001 tweejaarlijks en daarna tot en met 2005 jaarlijks uitgevoerd. De politieregio's hadden de mogelijkheid om extra respondenten te laten ondervragen via de zogenoemde 'opstapmethode'. Gevraagd werd naar de ervaringen van de respondenten in de 12 maanden voorafgaand aan de interviewdatum. De (telefonische) interviews zijn geconcentreerd in de maanden januari t/m maart.

Beperkingen
De vergelijkbaarheid met andere slachtofferenquêtes wordt beperkt door verschillen in (onder andere) het steekproefkader (telefoonregister versus personen- versus adressensteekproef), de herweging, de methode van dataverzameling (telefonisch versus persoonlijk), de vraagstelling en -volgorde van (onder andere) delicten, en de presentatie van resultaten (percenteringsbasis, (sub)totaalcijfers voor groepen van delicten).

Eigendom en beheer
Het onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van de toenmalige ministeries van BZK en Justitie en een groot aantal politiekorpsen en was primair gericht op de afzonderlijke politieregio's. De politieregio's hadden de mogelijkheid om extra respondenten te laten ondervragen via de zogenoemde 'opstapmethode'. De belangrijkste resultaten van de PMB werden gepresenteerd in twee rapporten: een landelijk rapport met de belangrijkste resultaten, en een tabellenrapport.

1.2 De Veiligheidsmonitor Rijk (2005-2008)

Informatiegebied
De bevolking van Nederland van 15 jaar en ouder in particuliere huishoudens vormde de doelpopulatie van de Veiligheidsmonitor Rijk. Van verschillende soorten delicten en delictgroepen werd vastgesteld hoeveel personen daarvan slachtoffer zijn geworden in de 12 voorgaande maanden, in hoeverre deze voorvallen bij de politie werden gemeld, en of daarbij een document (zoals een proces-verbaal) is ondertekend. Er werd een schatting gemaakt van het aantal delicten dat de inwoners in Nederland hebben ondervonden. Verder werden vragen gesteld over gevoelens van

onveiligheid in verband met criminaliteit, over preventiemaatregelen tegen criminaliteit, over buurtproblemen, over algemene contacten tussen burgers en politie, en over het oordeel over de politie in de woonbuurt.
In de VMR werden de volgende delicten onderscheiden: geweldsdelicten (seksuele delicten, mishandeling, bedreiging); vermogensdelicten, zoals inbraak of een poging daartoe, fietsdiefstal, autodiefstal, diefstal uit auto, zakkenrollerij met of zonder geweld en overige diefstal; vandalisme (beschadiging/diefstal vanaf auto en overige vernielingen); doorrijden na ongeval en overige delicten.
Kenmerken van respondenten of hun huishouden (zoals leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, burgerlijke staat, huishoudensamenstelling, inkomen) werden zo veel mogelijk verkregen via koppeling met (geanonimiseerde) registerdata die bij het CBS via het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) beschikbaar zijn. Ook geografische achtergrondkenmerken (zoals stedelijkheid van de woonomgeving en van de woongemeente) werden via een dergelijke koppeling verkregen. Hierdoor kon de (beperkte) beschikbare interviewtijd maximaal worden benut voor relevante onderwerpgerichte vragen, en ontstonden uitgebreide mogelijkheden tot nadere analyse.
De VMR is gebaseerd op een personensteekproef, die werd getrokken uit de GBA. Jaarlijks werden voor het hoofdonderzoek in het eerste kwartaal per politieregio netto ten minste 750 respondenten ondervraagd, wat resulteert in ten minste 18.750 respondenten.[5] De enquêtes werden in principe telefonisch afgenomen, maar wanneer op het woonadres van de respondent geen telefoonaansluiting beschikbaar was, volgde een mondeling (face to face) interview met een bezoek door een enquêteur.

Periodiciteit van de dataverzameling
De VMR is in de jaren 2005-2008 jaarlijks uitgevoerd. Met het oog op de vergelijkbaarheid is de VMR in de jaren 2008-2010 ook op beperkte schaal (alleen landelijk niveau) in het vierde kwartaal uitgevoerd, tegelijk met de IVM.

Beperkingen
Door verschillen in onderzoeksdesign, waarnemingsmethode en vraagstelling zijn de resultaten niet zonder meer vergelijkbaar met eerdere en andere slachtofferenquêtes (PMB, POLS, ELV) en met de ICVS. Daarnaast kan er sprake zijn van steekproeffouten, meetfouten en non-responsfouten.

5 Dit geldt voor de standaard-VMR. Het additionele onderzoek, waarbij in de volgende kwartalen ten minste circa 1.000 respondenten per kwartaal worden ondervraagd, blijft hier verder buiten beschouwing. In 2005 is de VMR alleen op (beperkte) landelijke schaal uitgevoerd, met in totaal ruim 5.000 respondenten.

Eigendom en beheer
Opdrachtgevers voor de VMR waren de toenmalige ministeries van Justitie en BZK en het CBS, die daartoe een samenwerkingsovereenkomst zijn aangegaan. Het onderzoek werd uitgevoerd door het CBS. Bestanden zijn in principe voor gebruik door de opdrachtgevers; gebruik door derden is na enige tijd mogelijk via DANS (voorheen WSA). Ook via het Centrum voor Beleidsstatistiek (CvB) van het CBS kunnen externe onderzoekers (onder strikte voorwaarden) onderzoek verrichten op microdata van het CBS. Daarnaast kunnen op aanvraag data beschikbaar worden gesteld (maatwerk).
De bestanden zijn niet herleidbaar tot personen. Daarom zijn er geen speciale privacyreglementen van toepassing.

1.3 De Integrale Veiligheidsmonitor (2008-2011)

Informatiegebied
De doelpopulatie van de Integrale Veiligheidsmonitor bestaat uit de bevolking van 15 jaar en ouder in particuliere huishoudens in Nederland als geheel, in afzonderlijke regio's of in afzonderlijke gemeenten of delen, of combinaties daarvan. De IVM bestaat uit een landelijke/regionale steekproef en lokale steekproeven, die tegelijkertijd worden uitgevoerd. De landelijke/regionale uitvoering is gericht op betrouwbare gegevens voor Nederland als geheel en voor de 25 afzonderlijke politieregio's; de lokale onderzoeken zijn daarnaast gericht op het verkrijgen van (extra) informatie voor afzonderlijke politieregio's of gemeenten, of onderdelen of combinaties daarvan.
De vragenlijst van de IVM is modulair opgebouwd, met verplichte en facultatieve vragenblokken. In het landelijke/regionale deel worden alle vragen opgenomen; op lokaal niveau kunnen facultatieve blokken desgewenst worden weggelaten. Ook kan lokaal een 'vrij blok' worden meegenomen.
Verplichte blokken in de IVM zijn: de leefbaarheid van de woonomgeving, buurtproblemen, onveiligheidsgevoelens in verband met criminaliteit, slachtofferschap van criminaliteit, en – indien nodig – achtergrondkenmerken. Vragen over aangifte bij de politie van het meest recente voorval zijn facultatief, evenals vragen over algemene contacten tussen burgers en politie, over het functioneren van de politie in de woonbuurt, over preventiemaatregelen tegen criminaliteit, en over respectloos gedrag en de inzet van de gemeente voor de leefbaarheid en veiligheid. Van verschillende soorten delicten en delictgroepen wordt vastgesteld hoeveel personen daarvan slachtoffer zijn geworden in de 12 voorgaande maanden. Ook kan een schatting worden gemaakt van het aantal delicten dat de inwoners in Nederland hebben ondervonden. De volgende delicten worden onderscheiden: geweldsdelicten (seksuele delicten, mishandeling, bedreiging); vermogensdelicten, zoals inbraak of een poging daartoe,

fietsdiefstal, autodiefstal, diefstal uit auto, zakkenrollerij met of zonder geweld en overige diefstal; vandalisme (beschadiging aan/diefstal vanaf auto en overige vernielingen); overige delicten.
Kenmerken van respondenten of hun huishouden (zoals leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, burgerlijke staat, huishoudensamenstelling, inkomen) worden voor het landelijke/regionale deel zo veel mogelijk verkregen via koppeling met (geanonimiseerde) registerdata die bij het CBS via het SSB beschikbaar zijn. Ook geografische achtergrondkenmerken (zoals stedelijkheid van de woonomgeving en van de woongemeente) worden via een dergelijke koppeling verkregen. Hierdoor ontstaan niet alleen uitgebreide mogelijkheden tot nadere analyse, maar kan de beperkte beschikbare interviewtijd maximaal worden benut voor relevante onderwerpgerichte vragen. Achtergrondgegevens voor lokale enquêtes worden verkregen via additionele vragen en worden – indien nodig – aangevuld met gegevens uit het SSB.
De IVM is gebaseerd op personensteekproeven, die zowel voor het landelijke/regionale deel als voor de lokale enquêtes door het CBS worden getrokken uit de GBA. Jaarlijks worden voor het landelijke/regionale deel in het vierde kwartaal per politieregio netto ten minste 750 respondenten ondervraagd, wat resulteert in ten minste 18.750 respondenten.[6] Het aantal respondenten voor de lokale onderzoeken varieert per jaar.[7]
In de IVM worden vier verschillende interviewmodes gehanteerd. De benaderde persoon wordt allereerst verzocht om de vragenlijst via internet te beantwoorden (CAWI). De steekproefpersonen kunnen ook een schriftelijke vragenlijst opvragen en invullen (PAPI). Steekproefpersonen die niet reageren, worden telefonisch herbenaderd (CATI) als het telefoonnummer bij het CBS (of bij de lokale uitvoerenden) bekend is. Als dat niet bekend is of als telefonische benadering niet lukt, worden die personen alsnog persoonlijk benaderd (CAPI). In het landelijke/regionale deel worden alle interviewmodes gebruikt; in de lokale onderzoeken zijn de (relatief dure) mondelinge interviews met een bezoek door een enquêteur niet verplicht. Deze waarnemingsmethode wordt daarom lokaal slechts op beperkte schaal toegepast.

Periodiciteit van de dataverzameling
De IVM is in deze opzet vanaf 2008 tot en met 2011 jaarlijks in het najaar uitgevoerd. Vanaf het kalenderjaar 2012 is de opzet en de vraagstelling van

6 In het vierde kwartaal van 2008 bedroeg dit aantal netto 670 respondenten per politieregio. In totaal telde deze landelijke/regionale uitvoering bijna 17.000 respondenten.
7 In de IVM 2008 participeerden 7 politieregio's en (grotendeels in combinatie daarmee) rond 80 gemeenten in de lokale uitvoering, met in totaal bijna 46.000 respondenten. In de IVM-2009 lagen deze aantallen met in totaal bijna 180.000 respondenten in 239 gemeenten verdeeld over 21 politieregio's veel hoger. In 2010 ging het om 21 participerende gemeenten in 7 regio's, met in totaal bijna 20.000 respondenten. In 2011, het laatste IVM-jaar met dit design, betrof het 225 gemeenten in 23 regio's, met in totaal ruim 200.000 respondenten.

de IVM ingrijpend herzien (de beschrijving hiervan valt buiten het kader van de huidige publicatie).

Beperkingen
Door verschillen in onderzoeksdesign, waarnemingsmethode en vraagstelling zijn de resultaten niet zonder meer vergelijkbaar met eerdere en andere slachtofferenquêtes (PMB, POLS, ELV, VMR) en met de ICVS. Daarnaast kan er sprake zijn van steekproeffouten, meetfouten en non-responsfouten.
Uit nadere analyses is gebleken dat de IVM-niveauschattingen over slachtofferschap en ondervonden delicten (waaronder autodelicten) voor verbetering vatbaar zijn. Daarom is de presentatie van alle IVM-cijfers over autodelicten voor alle jaren aangepast, is aan alle IVM-cijfers over de omvang van slachtofferschap en ondervonden delicten de status 'voorlopig' toegekend, en zijn de schattingen over absolute aantallen ondervonden delicten (voorlopig) vervallen. Op basis van de herziening vanaf 2012 kunnen eerdere niveauschattingen mogelijk alsnog worden aangepast.
Onderlinge vergelijking van relatieve IVM-cijfers naar plaats en tijd blijft wel mogelijk; het onderzoeksinstrument is in de periode 2008-2011 immers niet veranderd.

Eigendom en beheer
Opdrachtgevers voor de IVM zijn het ministerie van Veiligheid en Justitie (minVenJ; vóór 2010 de toenmalige ministeries van Justitie en BZK) en het CBS. Het CBS draagt zorg voor de landelijke uitvoering van de IVM; de uitvoering van de lokale enquêtes is ondergebracht bij de eigen statistische onderzoeksbureaus of bij externe veldwerkbureaus. De eerstgenoemde opdrachtgevers hebben een Raad voor de Veiligheidsmonitor ingesteld, die in algemene zin toezicht uitoefent op de uitvoering van de IVM. In deze Raad zijn behalve de opdrachtgevers ook instanties als de G4, de G27, het WODC, de politieorganisatie en het Nicis Institute vertegenwoordigd. Om de regionale en lokale onderzoeken te coördineren en te faciliteren is door de toenmalige ministeries van BZK en Justitie het bureau Veiligheidsmonitor (bVm) opgericht, dat is gehuisvest bij het Nicis Institute.
Opdrachtgevers voor de IVM zijn de ministeries van Justitie en BZK en het CBS. Het CBS draagt zorg voor de landelijke uitvoering van de IVM; de uitvoering van de lokale enquêtes is ondergebracht bij de lokale statistische onderzoeksbureaus of bij externe veldwerkbureaus.
De standaardrapportages (door het CBS) zijn gebaseerd op alle (landelijke/regionale plus regionale) enquêtes samen. De lokale deelnemers krijgen hun eigen microdata (waaronder de gevraagde achtergrondkenmerken), aangevuld met de door het CBS verzamelde onderzoeksgegevens voor die regio/gemeente. Omdat alle indicatoren zijn

gestandaardiseerd, kunnen lokale instanties daarmee hun eigen rapportages hierop afstemmen.
Bestanden zijn in principe voor gebruik door de opdrachtgevers. In opdracht van het bVm is een tool ontwikkeld waarmee voor lokale beleidsmakers gestandaardiseerde rapportages kunnen worden gegenereerd op basis van onderzoeksbestand(en) met outputgerelateerde programmasources die door het CBS via het CvB aan het bVm ter beschikking worden gesteld. Het gebruik van deze microdata vindt plaats conform de voorwaarden die hiervoor door het CvB worden gehanteerd.
Gebruik door derden is na enige tijd mogelijk via DANS (voorheen WSA). Ook via het CvB kunnen externe onderzoekers (onder strikte voorwaarden) onderzoek verrichten op microdata van het CBS. Daarnaast kunnen op aanvraag data beschikbaar worden gesteld (maatwerk).
De bestanden zijn niet direct herleidbaar tot personen. Daarom zijn er geen speciale privacyreglementen van toepassing.

1.4 De Veiligheidsmonitor (vanaf 2012)

Informatiegebied
De doelpopulatie van de Veiligheidsmonitor vormt de bevolking van 15 jaar en ouder in particuliere huishoudens in Nederland als geheel, in afzonderlijke regio's of in afzonderlijke gemeenten of delen, of combinaties daarvan. De VM bestaat uit een landelijke steekproef die voor een deel door het CBS (in 2012: 21.700 respondenten; in 2013: 27.400 respondenten) en voor een deel door het externe onderzoeksbureau I&O Research (in 2012: 37.600 respondenten; in 2013: 38.100 respondenten) is uitgevoerd, en uit jaarlijks wisselende lokale steekproeven die door I&O Research in opdracht van lokale en regionale overheden worden uitgevoerd (in 2012: 18.700 respondenten; in 2013: 79.400 respondenten). De landelijke uitvoering was in 2012 gericht op betrouwbare gegevens voor Nederland als geheel en voor de 25 afzonderlijke politieregio's. Naar aanleiding van de inrichting van de Nationale politie per 1 januari 2013 met een nieuwe regionale indeling in 10 Regionale eenheden, 43 Districten en 167 Basisteams is het steekproefontwerp van de VM in 2013 zodanig aangepast dat betrouwbare uitspraken op deze nieuwe regionale niveaus kunnen worden gedaan. Ook voor gemeenten met meer dan 70.000 inwoners zijn betrouwbare uitspraken mogelijk. De lokale uitvoering van de VM is zowel in 2012 als in 2013 gericht op het verkrijgen van (extra) informatie voor afzonderlijke regio's van de politie of gemeenten, of onderdelen of combinaties daarvan.
De vragenlijst van de VM is modulair opgebouwd. De vragenblokken zijn: leefbaarheid van de woonbuurt, beleving overlast in de buurt, veiligheidsbeleving, slachtofferschap (inclusief cybercrime) en aangiftegedrag, politiecontacten, functioneren politie in buurt, functioneren politie in het algemeen, functioneren gemeente, preventie, onveilige plekken,

respectloos gedrag en achtergrondkenmerken. Voor lokale deelnemers aan de Veiligheidsmonitor is aan het einde van de vragenlijst enige vrije ruimte beschikbaar voor eigen vragen.
Van verschillende soorten delicten en delictgroepen wordt vastgesteld hoeveel personen daarvan slachtoffer zijn geworden in de 12 voorgaande maanden. Ook kan een schatting worden gemaakt van het aantal delicten dat de inwoners in Nederland hebben ondervonden. Deze schatting van het aantal delicten is in de loop van 2013 beschikbaar gekomen.
De volgende delicten worden onderscheiden: geweldsdelicten (mishandeling, bedreiging, geweld met seksuele bedoelingen); vermogensdelicten, zoals inbraak of een poging daartoe, fietsdiefstal, autodiefstal, diefstal uit of vanaf de auto, diefstal van andere voertuigen, zakkenrollerij/beroving of een poging daartoe, en overige diefstal; vandalisme (vernielingen aan voertuigen en overige vernielingen, bijvoorbeeld aan huis of tuin). Daarnaast worden in de VM ook voor het eerst delicten op het gebied van computercriminaliteit of cybercrime onderzocht. Het gaat dan om identiteitsfraude, koop- en verkoopfraude, hacken en pesten via het internet, ook wel cyberpesten genoemd.
Kenmerken van respondenten of hun huishouden (zoals leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, burgerlijke staat, huishoudensamenstelling, inkomen) worden voor het landelijke/regionale deel zo veel mogelijk verkregen via koppeling met (geanonimiseerde) registerdata die bij het CBS via het SSB beschikbaar zijn. Ook geografische achtergrondkenmerken (zoals stedelijkheid van de woonomgeving en van de woongemeente) worden via een dergelijke koppeling verkregen. Hierdoor ontstaan niet alleen uitgebreide mogelijkheden tot nadere analyse, maar kan de beperkte beschikbare interviewtijd maximaal worden benut voor relevante onderwerpgerichte vragen. Achtergrondgegevens voor lokale enquêtes worden verkregen via additionele vragen en worden – indien nodig – aangevuld met gegevens uit het SSB.
De VM is gebaseerd op personensteekproeven, die zowel voor het landelijke deel als voor de lokale enquêtes door het CBS worden getrokken uit de GBA.
In de VM worden twee verschillende interviewmodes gehanteerd, namelijk internet en papier. De benaderde persoon wordt allereerst per aanschrijfbrief verzocht om de vragenlijst via internet te beantwoorden. Twee weken na verzending van de aanschrijfbrief worden de non-respondenten gerappelleerd en wordt tevens een schriftelijke vragenlijst toegevoegd. Twee weken na de eerste rappelbrief wordt een tweede rappelbrief verzonden met het verzoek de vragenlijst alsnog via internet of op papier in te vullen. Anderhalve week na deze tweede brief volgt nog een telefonisch rappel onder personen van wie een telefoonnummer beschikbaar is. Verder heeft alleen het CBS nog een beperkt aantal nonrespondenten, waarvan geen telefoonnummer beschikbaar was, na het tweede rappel aan huis bezocht. Dit gebeurde bij wijze van experiment alleen in 2012, waarbij van ruim 1200 personen onderzoeksgegevens zijn verzameld.

Periodiciteit van de dataverzameling
De VM wordt in deze opzet vanaf 2012 jaarlijks in het najaar (periode augustus t/m november) uitgevoerd.

Beperkingen
Door verschillen in onderzoeksdesign, waarnemingsmethode en vraagstelling zijn de resultaten niet zonder meer vergelijkbaar met eerdere en andere slachtofferenquêtes (PMB, POLS, ELV, VMR, IVM) en met de ICVS. Daarnaast kan er sprake zijn van steekproeffouten, meetfouten en non-responsfouten.

Eigendom en beheer
Opdrachtgevers voor de VM zijn het ministerie van Veiligheid en Justitie (minVenJ) en het CBS. Het CBS draagt zorg voor de landelijke uitvoering van de VM; de uitvoering van de lokale enquêtes is ondergebracht bij het externe onderzoeksbureau I&O Research. De eerstgenoemde opdrachtgevers hebben een Raad voor de Veiligheidsmonitor ingesteld, die in algemene zin toezicht uitoefent op de uitvoering van de VM. In deze Raad zijn behalve de opdrachtgevers ook instanties als de G4, de G27, het WODC, de politieorganisatie en het Nicis Institute vertegenwoordigd. Om de regionale en lokale onderzoeken te coördineren en te faciliteren is door de toenmalige ministeries van BZK en Justitie het bureau Veiligheidsmonitor (bVm) opgericht, dat is gehuisvest bij het Nicis Institute.
De standaardrapportages (door het CBS) zijn gebaseerd op alle (landelijke plus lokale) enquêtes samen. De lokale deelnemers krijgen hun eigen microdata (waaronder de gevraagde achtergrondkenmerken), aangevuld met de landelijk verzamelde onderzoeksgegevens voor die regio/gemeente. Omdat alle indicatoren zijn gestandaardiseerd, kunnen lokale instanties daarmee hun eigen rapportages hierop afstemmen.
Bestanden zijn in principe voor gebruik door de opdrachtgevers. In opdracht van het bVm is een tool ontwikkeld waarmee voor lokale beleidsmakers gestandaardiseerde rapportages kunnen worden gegenereerd op basis van onderzoeksbestand(en) met outputgerelateerde programmasources die door het CBS via het CvB aan het bVm ter beschikking worden gesteld. Het gebruik van deze microdata vindt plaats conform de voorwaarden die hiervoor door het CvB worden gehanteerd.
Gebruik door derden is na enige tijd mogelijk via DANS (voorheen WSA). Ook via het CvB kunnen externe onderzoekers (onder strikte voorwaarden) onderzoek verrichten op microdata van het CBS. Daarnaast kunnen op aanvraag data beschikbaar worden gesteld (maatwerk).
De bestanden zijn niet direct herleidbaar tot personen. Daarom zijn er geen speciale privacyreglementen van toepassing.

2 De Politiestatistiek

De Politiestatistiek, gestart in 1948, beoogt inzicht te geven in de omvang, aard en ontwikkeling van de geregistreerde criminaliteit en de inspanning van de politie ter bestrijding hiervan. Tot en met het verslagjaar 2007 gebruikte het CBS gegevens die *rechtstreeks en decentraal* werden onttrokken aan de basisprocessensystemen van de 25 regiokorpsen, het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) en de Koninklijke Marechaussee (KMar). Met terugwerkende kracht tot het verslagjaar 2005 worden de gegevens uit de basisprocessensystemen *centraal* geleverd via de landelijke politiedatabank 'Geïntegreerde Interactieve Databank voor Strategische bedrijfsinformatie' (GIDS). De gegevens worden geleverd volgens de definities en de telwijze van GIDS. Alleen de KMar levert haar informatie nog rechtstreeks aan het CBS.

Wijze van aanleveren
Het Politiedienstcentrum verstrekt gegevens uit de registraties van de tien regionale eenheden en de Landelijke Eenheid via de landelijke politiedatabank GIDS. In de periode tussen juni 2008 en december 2009 zijn alle eenheden overgegaan op het systeem Basisvoorziening Handhaving (BVH), waaraan de gegevens voor GIDS worden onttrokken. Voorheen waren de gegevens afkomstig uit de basisprocessensystemen BPS, Xpol en Genesys. Het BPS-systeem werd in 19 regiokorpsen gebruikt, het Xpol-systeem in 5 korpsen. Het regiokorps Haaglanden gebruikte het registratiesysteem Genesys.
De KMar gebruikt nog steeds het registratiesysteem BPS en levert het CBS per kwartaal een bestand met daarin gegevens van alle in BPS gemelde incidenten (misdrijven en overige incidenten).

Voordelen nieuwe wijze van aanleveren
De levering van gegevens uit GIDS kent een aantal voordelen:
- De uitkomsten zijn volledi ger en op regioniveau beter vergelijkbaar, omdat bijna alle berichtgevers de informatie nu op dezelfde wijze en op hetzelfde tijdstip leveren.
- Dubbeltellingen worden voorkomen. Misdrijven die ter kennis komen in regio A maar gepleegd zijn in een andere regio, worden in beide regio's geregistreerd. Voorheen leidde dit tot dubbeltellingen. Binnen GIDS is dit probleem opgelost en wordt het misdrijf geteld in de regio van plegen.
- Door de telwijze van GIDS over te nemen, zijn de CBS- en politiecijfers van de geregistreerde misdrijven nu onderling vergelijkbaar. Strafbare feiten waarvan geen aangifte was gedaan maar die wel een verdachte en/of slachtoffer kenden, telde het CBS niet mee als geregistreerd misdrijf. Binnen GIDS worden deze feiten echter wel als misdrijf geregistreerd.

– De indeling van misdrijven in hoofd- en subcategorieën is aangepast, verbeterd en uitgebreid doordat van alle regio's gegevens per feitcode worden ontvangen.

Wijze van tellen
In het onderzoek tellen de volgende gegevens mee:
– Regionale eenheden en de Landelijke Eenheid (GIDS): alle misdrijven volgens de definitie van GIDS met een incidentcode/maatschappelijke klasseaanduiding die voorkomt in de 'Standaardclassificatie misdrijven (Politie) 2010' (SCM2010) van het CBS; plus alle incidenten volgens GIDS (misdrijven en overige incidenten) met de incidentcode/maatschappelijke klasseaanduiding 'Verlaten plaats ongeval' of 'Rijden onder invloed'. Misdrijven die gemeld zijn in een regio maar gepleegd zijn in een andere regio, worden overgedragen aan de regio, van plegen en zodoende in beide regio's geregistreerd. Alleen de registratie in de regio van plegen wordt in het onderzoek meegenomen. Misdrijven waarvan de gemeente van plegen onbekend is, worden toegedeeld aan de regio van melden en krijgen de indicatie 'gemeente van plegen onbekend'.
– Regiokorps Haaglanden: regiokorps Haaglanden heeft tot de invoering van BVH eind 2009 de gegevens ten behoeve van het CBS ontleend aan Genesys met behulp van het programma 'CBS Tellen'. Dit programma produceerde geaggregeerde gegevens per gemeente, die ongewijzigd werden meegeteld. Inmiddels zijn van Haaglanden gegevens over de periode 2005-2009 ontvangen en verwerkt die beter aansluiten bij de gehanteerde meetwaarde.
– KMar (BPS): alle registraties met ten minste één incident dat voorkomt in de SCM2010, waarbij het veld 'aangifte' de waarde 'J' heeft en bij de incidentcode is aangegeven dat een aangifte verplicht is, en de registraties waarbij het aantal verdachten groter is dan 0 en bij de incidentcode is aangegeven dat een aangifte niet verplicht is, en alle registraties met de incidentcode/maatschappelijke klasse 'Doorrijden na ongeval' of 'Verlaten plaats ongeval' en 'Rijden onder invloed'.

Trendbreuk
De nieuwe wijze van tellen (aanpassing van CBS-telwijze aan GIDS) geeft een trendbreuk in de cijferreeksen. Globaal bezien ligt het niveau van de geregistreerde misdrijven binnen GIDS iets hoger. De trend in de ontwikkeling van de geregistreerde criminaliteit blijft echter nagenoeg gelijk. Omdat het repareren van de geconstateerde trendbreuk veel inspanning en tijd kost, is besloten om te starten met een nieuwe reeks over de geregistreerde misdrijven, vanaf 2005. Met behulp van statistische technieken zijn door het CBS de methodebreuken onderzocht, geschat en vervolgens zijn hiermee gerepareerde reeksen gemaakt. Het resultaat is gepubliceerd in StatLine, de statistische databank van het CBS.

Wat is de kwaliteit van de uitkomsten?
De voorlopige uitkomsten over 2011, 2012 en 2013 zijn gebaseerd op de gegevens die zijn verzameld tot en met maart 2014. Op dat moment zijn vrijwel alle gemelde incidenten verwerkt.
Ten aanzien van de publicatie gelden de volgende bijzonderheden:
- Het regiokorps Haaglanden is eind 2009 overgegaan op registratie in BVH. Door het regiokorps Haaglanden zijn in verband daarmee de gegevens van het vierde kwartaal 2009 geschat.
- De wijze van registreren van de misdrijven 'Verlaten plaats ongeval' en 'Rijden onder invloed' wijkt af van de registratie van de overige misdrijven. Daardoor valt een aanzienlijk deel van de gemelde delicten buiten de misdrijfdefinitie van GIDS en wordt slechts het incident geregistreerd zonder de kwalificatie 'misdrijf'. Om die reden worden van deze delicten alle gemelde incidenten meegenomen.
- Het deel van de misdrijven dat door de politie via het registratiesysteem TOBIAS wordt afgehandeld, ontbreekt vooralsnog. Alle regio's gebruiken TOBIAS en/of de transactiemodule. Daarin worden misdrijven zoals rijden onder invloed, winkeldiefstal en milieufeiten vastgelegd als zij met een transactie worden afgedaan. Naar schatting betreft het circa 30.000 misdrijven op jaarbasis.
- In regio Rotterdam-Rijnmond is het aantal geregistreerde vernielingen in 2010 relatief sterker gedaald ten opzichte van 2009 dan in andere regio's. Voor heel Nederland daalt het aantal vernielingen met 16%, voor Rotterdam-Rijnmond met 49%. De daling van het aantal vernielingen in 2010 is het gevolg van twee beleidsinitiatieven in de Politieregio Rotterdam-Rijnmond:
  1 Met de gemeenten binnen de regio Rotterdam-Rijnmond zijn voor 2010 nadere afspraken gemaakt over het aangeven van vernielingen in het publieke domein. Hierdoor nam het aantal geclusterde aangiften van beschadigingen in het publieke domein toe. Als gevolg hiervan daalde vooral in de gemeenten Spijkenisse en Brielle het aantal geregistreerde vernielingen.
  2 Uit analyse van internetaangiften van vernieling (in totaal 7.900) bleek dat het in 6.700 gevallen ging om baldadigheid. Omdat baldadigheid een overtreding en geen misdrijf is, zijn deze gevallen uit de registratie van aangegeven misdrijven gelaten. Dit is in 2010 gedaan om de opsporingscapaciteit zo efficiënt mogelijk te benutten en te richten op de juiste zaken. Hierdoor daalde ook het aantal geregistreerde vernielingen. In 2011 is overigens volgens landelijk beleid baldadigheid weer geregistreerd onder vernieling.

De totale daling van het aantal geregistreerde vernielingen in regio Rotterdam-Rijnmond in 2010 was 49%. Het geschatte aandeel hierin als gevolg van de afspraken met het bestuur is 10%. De overige 39% is het gevolg van het onder punt 2 vermelde beleidsinitiatief.

Toekomstige verbeteringen
Binnen GIDS worden nog verbeteringen aangebracht. De gepresenteerde cijfers over 2011, 2012 en 2013 zijn daarom voorlopig. Daarnaast zijn gesprekken gaande om over te gaan naar levering uit de Basisvoorziening Informatie (BVI), de opvolger van GIDS.

3 De CBS-statistiek Rechtbankstrafzaken

Informatie over de omvang, ontwikkeling en wijze van afhandeling van rechtbankstrafzaken door het OM en de rechter wordt verzameld in de Statistiek Rechtbankstrafzaken.
Tot 1982 is de informatie gepubliceerd in aparte CBS-jaarpublicaties, te weten de Justitiële statistiek, Criminele statistiek, Statistiek Toepassing der Wegenverkeerswet, Statistiek jeugdcriminaliteit, en de (verzamel)publicatie Maandstatistiek politie, justitie en brandweer. Voor de jaren 1982-1995 zijn de relevante onderdelen samengebracht in de publicatie *Criminaliteit en Strafrechtspleging*.
Vanaf begin jaren negentig komen de gegevens over criminaliteit en strafrechtspleging uit het Communicatiesysteem Openbaar Ministerie Parket AdminiStratie, kortweg COMPAS genoemd. Tot die tijd werd gewerkt met formulieren/vragenlijsten op zaakniveau. Door het Openbaar Ministerie is in de afgelopen jaren het Geïntegreerd Processysteem (GPS) ontwikkeld ter vervanging van COMPAS. Sinds 2008 wordt dit systeem geleidelijk ingevoerd bij de parketten.

Informatiegebied
In COMPAS en GPS zijn gegevens opgenomen over de ingeschreven zaken bij het OM, evenals de afdoening van zaken door OM en rechter. Het systeem bevat een grote hoeveelheid gegevens over het verloop en de afloop van elke strafzaak, inclusief gegevens over de betrokken verdachte/dader. Volgens het OM[8] is in 2009 de grote meerderheid van de zogenoemde standaardzaken in GPS beoordeeld en geregistreerd. Standaardzaken zijn alle zaken die het Openbaar Ministerie afdoet, tenzij er sprake is van bijzondere opsporingshandelingen, voorgeleiding, jeugdmisdrijf, leerplicht, expertisezaken zoals discriminatie en terrorisme, veelplegers, persoonsgebonden aanpak, zeden (met uitzondering van schennis der eerbaarheid), huiselijk geweld, geweld tegen ambtenaren, artikel 6 van de Wegenverkeerswet en gevoeligheid (politiek of publicitair).

Periodiciteit van de dataverzameling
Er is sprake van een continue registratie, zij het dat de wijze van verzamelen en verwerken van de gegevens in de loop van de jaren zeer ver-

8 Zie ook het Jaarbericht Online 2009 op www.jaarberichtom.nl.

schillend is geweest. De gegevens zijn gepubliceerd per kalenderjaar. Een strafzaak die binnen een kalenderjaar bij verschillende colleges in behandeling is, is dan ook meer dan eenmaal in de overzichten opgenomen.

Relaties met andere informatiesystemen
Uit COMPAS en GPS worden speciaal voor statistische doeleinden ten behoeve van het CBS aparte bestanden vervaardigd waarin elke strafcasus als individueel gegeven traceerbaar is. De gegevens worden naar het CBS verzonden op een moment dat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat de gegevens omtrent de inschrijving c.q. de beslissing niet meer zullen wijzigen.

Beperkingen
De overgang op COMPAS-gegevens nam enige tijd in beslag en had aanvankelijk negatieve invloed op de beschikbaarheid van statistische gegevens. Een deel van de uitkomsten in de eerste jaren dat het systeem voor statistische doeleinden werd gebruikt (1991, 1992 en 1993) kwam niet (volledig) beschikbaar; bovendien leidde de beschikbaarheid van een elektronisch systeem bij de parketten ertoe dat de inzending van berichtgeving via formulieren sterk terugliep en in enkele gevallen voortijdig werd gestaakt. Op deze wijze is informatie over een deel van de ingeschreven zaken en vrijwel alle afdoeningen door het OM over de jaren 1991 en 1992 verloren gegaan. In mindere mate geldt dit ook voor 1993. Ook de cijfers over afdoeningen door de rechter kenden onderrapportage, waardoor op dit gebied over de periode 1991-1993 alleen de totaalcijfers betrouwbaar genoeg zijn voor statistische analyse. Een deel van de uitkomsten moest worden geschat.
Ook na 1993 bleek de berichtgeving onvolledig te zijn geweest en was er sprake van onderrapportage. Door het CBS is daarop besloten om in samenwerking met de berichtgevers tot een revisie van de basisgegevens over te gaan. Om praktische redenen is gekozen voor 1994 als startjaar van de revisie.
Voor de gegevens uit GPS van zaken waarover de rechter in eerste aanleg een beslissing heeft genomen, is voor de verslagjaren 2009 tot en met 2013 gebruikgemaakt van de gegevens uit OMDATA en haar opvolger RACMIN, aangezien de interface van het CBS met GPS nog niet volledig correct operationeel is.
In 2009 is sprake van een toename van afdoeningen door het OM van zaken wegens rijden onder invloed (art. 8 Wegenverkeerswet).
Hiervoor zijn twee oorzaken aanwijsbaar:
– Binnen het OM zijn deze zaken sinds het voorjaar van 2007 gefaseerd vanuit de parketten ondergebracht bij de Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM). Als gevolg van deze overgang is kort een werkvoorraad ontstaan. Met name door het aanbieden van een tweede transactie is deze voorraad snel weggewerkt en heeft het geleid tot een hoog OM-afdoeningspercentage.

– Door een wetswijziging per 1 januari 2008 zijn zaken wegens artikel 8 WVW onder de OM-afdoening (strafbeschikking) gebracht, hetgeen een zeer effectieve wetgeving blijkt te zijn (incasso door CJIB). Tegelijkertijd is de transactiegrens verruimd als gevolg waarvan ook meer getransigeerd kan worden.

De invoering van GPS heeft een gewijzigde werkwijze van het Openbaar Ministerie tot gevolg. In COMPAS werden zaken direct na ontvangst geregistreerd, in GPS gebeurt dit na een beoordeling. Het gevolg is enerzijds dat zaken met enige vertraging worden ingeschreven en anderzijds dat zaken in het geheel niet meer worden ingeschreven. Dit heeft een daling van de cijfers tot gevolg, waarvan een deel structureel is vanwege afgekeurde zaken en een deel incidenteel vanwege de vertraging door de beoordeling van nieuwe zaken.

Eigendom en beheer
Het bureau maakt op basis van de COMPAS- en GPS-informatie en informatie uit andere gerechtelijke registraties een jaarbestand waarvan het eigenaar en beheerder is.
Alle statistische uitkomsten zijn gebaseerd op geanonimiseerde basisgegevens.

4 RAC-min

RAC-min is een informatiesysteem van het Parket-Generaal van het OM. Het maakt gebruik van een ander, al langer bestaand informatiesysteem, Rapsody genaamd. Rapsody is een gemeenschappelijk informatiesysteem van het OM en de zittende magistratuur, ten behoeve van beleid en beheer. Het systeem kent een aantal modules voor verschillende rechtsgebieden. Voor zowel RAC-min als het onderwerp van dit boek is alleen de strafrechtmodule (Rapsody strafrechtsketen) van belang. Waar in het vervolg Rapsody wordt genoemd, wordt dan ook die strafrechtmodule bedoeld.
Rapsody is gebaseerd op COMPAS, het registratiesysteem dat wordt gebruikt door de arrondissementsparketten en de griffies van rechtbanken, en op GPS, de opvolger van COMPAS. Rapsody onttrekt bepaalde gegevens aan COMPAS en GPS die voor beleidsinformatie van belang zijn, en slaat die op in een gemakkelijk bevraagbare vorm. Het is een decentraal systeem met afzonderlijke databases in elk van de arrondissementen, die ieder alleen gegevens over de strafzaken in het eigen arrondissement bevatten. Landelijke beleidsinformatie is samengebracht in Rapsody Centraal (RAC), ook wel GPS-MI genoemd. Hier bovenop is RAC-min gebouwd, ter vervanging van het eerdere OMDATA. RAC-min bevat minder informatiegebieden dan GPS-MI, en het gegevensmodel

is een deelverzameling van het gegevensmodel van GPS-MI. Het doel van het systeem is te voorzien in de landelijke informatiebehoefte en te voldoen aan de gegevensvraag vanuit het wetenschappelijk onderzoek. Wat betreft het soort gegevens dat beschikbaar is, verschilt RAC-min niet van Rapsody.

Informatiegebied
RAC-min biedt informatie over de instroom van zaken bij het OM en over de afhandeling van die zaken door het OM en door de rechter. Per zaak is uitgebreide informatie beschikbaar over de aard van de gepleegde feiten, de verschillende handelingen en beslissingen in de zaak door het OM en de rechter, en eventueel de opgelegde straffen.

Periodiciteit van de dataverzameling
Rapsody is in de loop van 1993 ingevoerd, waarbij alle op dat moment nog lopende zaken zijn opgenomen. Vanaf dat moment zijn van alle in COMPAS geregistreerde zaken gegevens in Rapsody gearchiveerd. RAC-min geeft daardoor een volledig beeld van alle afdoeningen sinds 1994. Doordat het onderliggende systeem Rapsody in de loop van de jaren steeds verder is ontwikkeld, is de informatie in RAC-min over recente zaken gedetailleerder dan die over de zaken die in de eerste jaren zijn geregistreerd.

Relaties met andere informatiesystemen
Naast RAC-min bevatten ook de OBJD (zie paragraaf 5) en de CBS-statistiek Rechtbankstrafzaken gegevens die direct of indirect afkomstig zijn van de registratie in COMPAS. De informatie die door de systemen wordt geleverd, is vergelijkbaar, maar verschilt op punten door belangrijke verschillen in doel en opzet van de systemen.
De OBJD is gebaseerd op de justitiële documentatie en geeft informatie over onherroepelijke afdoeningen. Bij de andere systemen blijft de informatie beperkt tot de afdoening in eerste aanleg. Bovendien is de informatie in de OBJD op persoonsniveau beschikbaar (zij het geanonimiseerd), terwijl de beide andere systemen alleen informatie op zaakniveau bieden. De OBJD kan daardoor als enig systeem inzicht geven in de mate van recidive. De verschillen tussen RAC-min en de CBS-statistiek Rechtbankstrafzaken zijn minder groot. Verschillen in gehanteerde definities maken dat informatie uit beide bronnen qua absolute aantallen verschilt, maar de orde van grootte en de gesignaleerde trends zijn gelijk.
De CBS-statistiek is gebaseerd op berichten die COMPAS en GPS van iedere zaak leveren op strikt gedefinieerde momenten bij inschrijving en afdoening. Het CBS verwerkt de gegevens tot jaarbestanden die enige tijd na afloop van het betreffende jaar worden afgesloten. De cijfers zijn dan definitief, eventuele nagekomen berichten worden niet meer verwerkt.
Rapsody is vooral ontwikkeld als beleidsinformatiesysteem. Het wordt

op gezette tijden geactualiseerd vanuit COMPAS en GPS, en weerspiegelt daardoor steeds de laatste stand van zaken. Rapsody en RAC-min bieden een grotere hoeveelheid informatie dan de CBS-statistiek, bovendien is landelijke informatie in de regel eerder beschikbaar via RAC-min dan via de CBS-statistiek. Rapsody en RAC-min zijn als systeem flexibeler in die zin dat het soort gegevens dat wordt verzameld, kan worden aangepast als de informatiebehoefte vanuit het beleid verandert. Door de veranderende gegevensverzameling en de voortdurende actualisering van de data zelf is de bron echter minder geschikt voor officiële statistieken.

Privacyaspecten
Op de gegevens van Rapsody en RAC-min is de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens van toepassing. Het gebruik van gegevens voor onderzoek en statistiek is verder gereguleerd in een circulaire. In beginsel kunnen alleen niet-herleidbare gegevens worden verstrekt, tenzij toestemming van de Minister van Justitie is verkregen voor het verkrijgen van persoonsgegevens.

Beperkingen
Enkele beperkingen van RAC-min ten opzichte van andere bronnen zijn hiervoor genoemd. Een belangrijke beperking van RAC-min is verder dat alleen van de uitspraken in de laatste jaren betrouwbare informatie beschikbaar is over de delicten waarvoor is veroordeeld. Van de uitspraken in jaren daarvoor is alleen informatie beschikbaar over de delicten die (primair) ten laste zijn gelegd.

Eigendom en beheer
RAC-min is eigendom van het College van procureurs-generaal en wordt beheerd door de dienstverleningsorganisatie OM (DVOM). Rapsody is een gemeenschappelijk systeem van het OM en de zittende magistratuur en wordt beheerd door het ICT-bedrijf Spir-it.

Toekomst
Een nieuw registratiesysteem ter vervanging van COMPAS is in ontwikkeling. Dit nieuwe systeem, het Geïntegreerd Processysteem (GPS), zal volgens de planning in de komende jaren gefaseerd worden ingevoerd. Momenteel draaien COMPAS en GPS naast elkaar. Als sluitstuk van GPS zal een managementinformatiemodule worden ontwikkeld, die Rapsody en RAC-min zal vervangen. Tot die tijd blijft RAC-min operationeel.

5 Onderzoek- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie

In de jaren 1992-1996 zijn de Algemene Documentatieregisters, waarin de zogenoemde ‘strafbladen’ werden bijgehouden, geautomatiseerd en

samengevoegd in een landelijk systeem, het Justitieel Documentatie Systeem (JDS). De Onderzoek- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD) bevat een selectie uit en soms een bewerking van de gegevens uit het JDS.

Informatiegebied
De gegevens in de OBJD zijn geanonimiseerde, persoonsgebonden gegevens over de aard en onherroepelijke afdoening van alle misdrijven en een aantal overtredingen die na 1996 door de rechterlijke macht of andere hiertoe gemachtigde instellingen in behandeling zijn genomen. Het bevat ook een aantal persoonsgegevens, kennisgevingen van gebeurtenissen na het vonnis (bijvoorbeeld tenuitvoerleggingen of het verstrijken van de proeftijd) en gegevens over buitenlandse strafzaken. De plegers kunnen zowel natuurlijke personen als rechtspersonen zijn. Van alle personen die na 1996 met justitie in aanraking zijn gekomen, is de justitiële voorgeschiedenis ingevoerd. De OBJD is ten aanzien van deze personen een historisch bestand, dat nog steeds aangevuld wordt. Personen met een strafblad, die na de automatisering geen justitiecontacten meer hebben gehad, zijn met hun personalia op een index geplaatst: op het moment dat zij een nieuw contact hebben, wordt hun voorgeschiedenis alsnog ingevoerd.

Periodiciteit van de dataverzameling
De gegevens in de OBJD worden ieder kwartaal aangevuld.

Relaties met andere informatiesystemen
Het bronsysteem JDS betrekt dagelijks gegevens uit COMPAS en GPS, de administratiesystemen van de arrondissementsparketten. Voorts bevat het gegevens van de hoven, de Hoge Raad, het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB), bijzondere opsporingsdiensten en de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). Uit COMPAS en GPS worden ook bestanden aan het CBS geleverd ten behoeve van de statistieken over vervolging en berechting in eerste aanleg. COMPAS en GPS zijn tevens de basis voor OMDATA, het beleidssysteem van het OM. OMDATA bevat gegevens over vervolging en berechting in eerste aanleg en voor kantonzaken tevens over hoger beroep.

Privacyaspecten
De OBJD is aangemeld bij de Registratiekamer in het kader van de WPR. De database is geanonimiseerd, waardoor er in principe geen beperkingen op het gebruik zijn. Voor gebruik van de OBJD, waarbij men over persoonsgebonden gegevens dient te beschikken, moet toestemming van de minister tot inzage in de justitiële documentatie worden verkregen.

Beperkingen
De OBJD is vanaf 1996 volledig, in de jaren daarvoor bevat de database alleen gegevens over personen en hun strafzaken als er ook na 1996 een justitiecontact is geweest. Alle gegevens blijven wel beschikbaar: de gegevens die in het JDS geschoond worden, blijven in de OBJD bestaan. De OBJD heeft de gegevens over de onherroepelijke afdoeningen. Dit betekent dat vonnissen in eerste aanleg alleen opgenomen worden als dit vonnis onherroepelijk is geworden. Als er hoger beroep is ingesteld, blijft de zaak in het JDS en de OBJD een openstaande zaak tot het vonnis in hoger beroep onherroepelijk is geworden. De gegevens over deze laatste uitspraak worden dan geregistreerd, niet die van het vonnis in eerste aanleg.

Eigendom en beheer
De OBJD is eigendom van de plaatsvervangend Secretaris-Generaal van Justitie. Het WODC is strategisch beheerder, de Centrale Justitiële Documentatiedienst is tactisch en functioneel beheerder.

6 De informatiesystemen

Er zijn vele soorten straffen en maatregelen die opgelegd kunnen worden. Verschillende organisaties zijn verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging en elke organisatie kent haar eigen registratiesysteem.

6.1 Centraal Justitieel Incassobureau

Het CJIB in Leeuwarden heeft een belangrijke taak met betrekking tot de uitvoering van opgelegde sancties, zoals transacties en de OM-afdoening. Elke sanctie kent een eigen registratiesysteem.
Het CJIB biedt, in zaken die daarvoor in aanmerking komen, namens het OM en de politie transacties aan en draagt zorg voor de inning van de transactiebedragen. Zaken waarin het transactiebedrag niet is betaald, worden weer doorgestuurd naar het OM ter verdere vervolging.
In het kader van de uitvoering van de Wet OM-afdoening verzorgt het CJIB het versturen of betekenen van strafbeschikkingen, voor zover deze niet door het OM in persoon zijn uitgereikt. Als in de strafbeschikking een geldboete is opgelegd, incasseert het CJIB deze geldboete. Als de boete niet wordt betaald, wordt de zaak overgedragen aan het Openbaar Ministerie.
De executie van strafrechtelijke vonnissen met een financiële sanctie (boetes, schadevergoedingsmaatregelen en ontnemingen) wordt zelfstandig door het CJIB afgewikkeld, onder verantwoordelijkheid van het OM.
Ook bij de tenuitvoerlegging van andere soorten vonnissen als taakstraffen en bepaalde gevangenisstraffen speelt het CJIB een belangrijke rol.
Bij die vonnissen neemt het CJIB een groot deel van het administratieve

proces voor zijn rekening, zorgt voor doorgeleiding aan de met tenuitvoerlegging belaste instantie en bewaakt de voortgang.

Sinds het CJIB werd ingesteld als bureau belast met de inning van administratieve sancties bij verkeersovertredingen, is het takenpakket in de loop der jaren onder andere uitgebreid met de bovengenoemde processen. Daardoor zijn niet van alle processen gegevens over dezelfde jaren beschikbaar. De inning van strafrechtelijke boetes verzorgt het CJIB vanaf 1994. De gegevens over strafrechtelijke boetes zijn vanaf 1995 volledig. Over inning van schadevergoedingsmaatregelen is vanaf 1996 informatie beschikbaar. Inning van ontnemingsmaatregelen is sinds 1996 aan het CJIB opgedragen. Overigens geschiedde incassering van ontnemingsmaatregelen ook door het OM, vooral in de overgangsperiode na 1996. Het TRIAS-systeem (Transactie Registratie Inning en Informatie Afhandelings Systeem) voor de registratie van (politie)transacties is sinds 2000 operationeel. De eerste gegevens zijn sinds november 1999 geregistreerd, maar niet alle instanties waren toen aangesloten. Vanaf het jaar 2001 waren alle instanties aangesloten.
Sinds 2008 beschikt het CJIB over gegevens over strafbeschikkingen (OM-afdoeningen).

Informatiegebied
In deze publicatie betreft de gebruikte informatie de afwikkeling van (politie)transacties, strafbeschikkingen en executie van de strafrechtelijke vonnissen waarmee het CJIB is belast: geldboetes, opgelegde maatregelen ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel en schadevergoedingsmaatregelen.

Periodiciteit van de dataverzameling
De registratie is continu. Gegevens ten behoeve van de statistiek worden per jaar en incidenteel bij het CBS aangeleverd.

Relaties met andere informatiesystemen
Het CJIB ontvangt langs elektronische weg gegevens over aan te bieden transacties van de politie (Tobias: Totaal Bekeuring Informatie Afhandelings Systeem en de Transactiemodule) en van de arrondissementsparketten (COMPAS: Communicatiesysteem Openbaar Ministerie Parket AdminiStratie en GPS: Geïntegreerd Processysteem Strafrecht). Deze worden vastgelegd in het TRIAS-systeem en in het EIS-systeem. Het EIS-systeem is het systeem waarin OM-afdoeningen zijn vastgelegd. TRIAS en EIS melden de afloop weer terug aan deze systemen.

Gegevens van de arrondissementsparketten over te executeren strafrechtelijke vonnissen ontvangt het CJIB eveneens uit COMPAS en van de vijf ressortparketten. Deze gegevens worden afhankelijk van de soort sanc-

tie vastgelegd in verschillende registratiesystemen bij het CJIB. Zo worden boetevonnissen bijvoorbeeld vastgelegd in Strabis. Verder bestaan koppelingen met systemen van diverse andere ketenpartners van het CJIB (DJI, reclassering). Voor statistiek en onderzoek is de informatie van het CJIB aanvullend ten opzichte van andere informatiebronnen die onder meer op COMPAS zijn gebaseerd).

Eigendom en beheer
Houder en gegevensbeheerder is het CJIB. Het systeembeheer COMPAS is deels in handen van Spir-it, een gemeenschappelijke ondersteunende organisatie van OM en gerechten. De gegevens in de systemen van het CJIB zijn niet rechtstreeks toegankelijk voor derden. Het CJIB is bij het beheer en het gebruik van de gegevens waarvan het houder is, gebonden aan de privacywetgeving.

6.2 Registratie gevangeniswezen (TULP/GW, TULP/MIR, TULP/SI)

TULP/GW dient om het primaire proces in de inrichtingen van het gevangeniswezen te ondersteunen. Het is een landelijke applicatie en staat lokaal bij elke inrichting van het gevangeniswezen van de DJI. De landelijke applicatie wordt beheerd door ICT Services DJI te Gouda.
Dagelijks wordt een deel van de gegevens die in TULP/GW worden geregistreerd, 'overgeseind' naar TULP/MIR (MIR = Management Informatie Reservoir). De afdeling Analyse, Strategie en Kennis van DJI kan TULP/MIR bevragen met de module TULP/SI (SI = Stuurinformatie). Deze module voorziet in de aanmaak van databestanden die voor managementinformatie worden gebruikt. Een aantal van deze databestanden wordt vanaf 2004 door de afdeling ID ook aan het CBS geleverd.

Informatiegebied
De gegevens hebben betrekking op de gedetineerden en op de inrichtingen waarin zij verblijven: personen, zaken, cellen, bestemmingen, doorlooptijden en aantallen dagen straf. Variabelen zijn onder andere: insluitingstitel gedetineerden, geslacht, geboortedatum; zaakgegevens zoals parketnummer, datum uitspraak, opgelegde straf, parket van uitspraak; en inrichtingsgegevens zoals soort inrichting, bestemmingen binnen de inrichting, aantal cellen. Binnen TULP/GW is er een continue registratie.

Relaties met andere systemen
Een aantal basisgegevens van TULP/GW zijn opgeslagen in de nieuwe DJI-brede Basisregistratie. Deze Basisregistratie ontvangt en levert onder meer gegevens aan SKDB (Strafketendatabase) en verzendt de registratie van wijzigingen in verblijf en de vonnisgegevens binnen de strafketen.

Beperkingen
Het systeem TULP/GW voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. In complexe gevallen moeten soms kunstgrepen worden toegepast om het verblijf van gedetineerden administratief te kunnen verwerken en de detentietermijnen te kunnen bewaken. Deze praktijk heeft onvermijdelijk tot gevolg dat de managementinformatie van TULP/SI soms onvolkomenheden bevat.

Eigendom en beheer
Houder van de informatie is het ministerie van Veiligheid en Justitie, sector Gevangeniswezen. Per inrichting of complex vindt de opslag van de gegevens plaats. Het beheer van het systeem is in handen van ICT Services DJI te Gouda. Het systeem voldoet aan de eisen van de Wet bescherming persoonsgegevens.

6.3 Registratie Justitiële Jeugdinrichtingen (TULP/JJI)

TULP/JJI is een landelijk geïmplementeerd informatiesysteem waarop alle rijks- en particuliere Justitiële Jeugdinrichtingen zijn aangesloten, alsmede het hoofdkantoor DJI en een aantal niet-justitiële inrichtingen[9] waar het ministerie van Justitie plaatsen heeft ingekocht. Het systeem wordt door de inrichtingen gebruikt voor de pupillenadministratie en het registreren en onderhouden van gegevens betreffende de inrichting zelf. Daarnaast genereert het systeem onder meer capaciteits- en bezettingsgegevens, bevolkingsgegevens en gegevens over de orde en veiligheid (incidenten en maatregelen) binnen de inrichting. TULP/JJI speelt een belangrijke rol bij de centrale selectie en plaatsing van jeugdigen in Justitiële Jeugdinrichtingen. Verder levert TULP/JJI stuur- en beleidsinformatie. DJI beschikt over een speciale module waarmee grotere databestanden kunnen worden samengesteld.
Iedere jeugdige die bij een Justitiële Jeugdinrichting wordt aangemeld, op de wachtlijst wordt geplaatst dan wel in de inrichting wordt opgenomen, wordt geregistreerd in TULP/JJI en krijgt een eigen, uniek registratienummer. Dit nummer wordt bij iedere (nieuwe) opname binnen de sector Justitiële Jeugdinrichtingen gebruikt.

Informatiegebied
De gegevens die in TULP/JJI worden opgenomen, zijn onder andere persoonskenmerken van de jeugdigen, gegevens over de huidige en eventueel vorige (tevens in verband met recidive) en volgende verblijfslocatie(s), verblijfstitel(s), opleggende instantie, gepleegde feiten en reden van uitschrijving. Met behulp van de speciale beleidsinformatiemodule kunnen

9 Bij de niet-justitiële inrichtingen wordt de administratie door de afdeling IJZ van de sector Jeugd op het hoofdkantoor bijgehouden.

peildatumbestanden, locatie-historische bestanden (plaatsingen, uitplaatsingen, trajecten van jeugdigen) en titel-historische bestanden (titels/titelwijzigingen) worden samengesteld. Voorts bevat TULP/JJI informatie over onder andere de beschikbare capaciteit, bezetting, wachtlijstplaatsingen enzovoort.

Periodiciteit van de dataverzameling
TULP/JJI is een betrekkelijk nieuw registratiesysteem. In juni 1997 is de laatste Justitiële Jeugdinrichting aangesloten, zodat vanaf dat moment gesproken kan worden van een landelijke dekking. Er is sprake van een continue registratie.

Relaties met andere informatiesystemen
Een aantal basisgegevens van TULP/JJI is tevens opgeslagen in de nieuwe DJI-brede Basisregistratie.
Deze Basisregistratie ontvangt en levert onder meer gegevens aan SKDB (Strafketendatabase) en verzendt de registratie van wijzigingen in verblijf en de vonnisgegevens binnen de strafketen.

Eigendom en beheer
Houder van de informatie in TULP/JJI is het ministerie van Veiligheid en Justitie, sector JJI. De informatie is opgeslagen bij de individuele inrichtingen en centraal op het Hoofdkantoor DJI. Het beheer van de informatie berust bij de inrichtingsdirecteuren en bij het Hoofdkantoor DJI. Het systeem voldoet aan de eisen van de Wet bescherming persoonsgegevens. Vanaf november 2011 is TULP JJI stapsgewijs uitgefaseerd en vervangen door JVS (Jeugd Volg Systeem). Dit is te zien als de opvolger van TULP JJI en bevat in principe dezelfde eigenschappen. Het bevat vooral informatie over het verblijf. Daarnaast is sinds 2012 IFM 'in de lucht' (IFM=intelligente formulieren module). Dit systeem bevat vooral informatie over de behandeling van de jeugdigen en is een ketensysteem: uitgangspunt is eenmalige invoer, meervoudig gebruik. In eerste instantie is TULP JJI lokaal uitgezet, in mei 2014 is ook TULP JJI centraal uitgezet, zodat alles nu draait op JVS en IFM.

6.4 Registratie tbs-gestelden (MITS/Tbs)

MITS dient om het primaire proces in de FPC's en de afdeling Plaatsing van DForZo te ondersteunen. MITS is een landelijke applicatie bestaande uit een centrale database en 12 lokale databases, die middels datacommunicatie aan elkaar zijn gekoppeld.
De landelijke applicatie wordt beheerd door ICT Services DJI te Gouda. Via een dump worden dagelijks gegevens ingelezen in de applicatie USER en Microhis. Eén keer per week worden gegevens ingelezen in de applicatie MIP TBS.

Informatiegebied
De gegevens hebben betrekking op tbs-gestelden en de FPC's en overige instellingen waar zij verblijven. Het betreft onder andere het vonnis, de uitspraak, de insluitingstitel van de terbeschikkingstelling, het administratief verblijf en het fysieke verblijf.
Variabelen zijn onder andere: tbs-maatregel, geslacht, geboortedatum, vonnisgegevens zoals het parketnummer, datum uitspraak, het aantal verlengingsprocedures, opgelegde straf en maatregel, verblijfsgegevens, verlofmachtigingen, incidenten en opgelegde maatregelen.

Relaties met andere systemen
Een aantal basisgegevens van MITS zijn opgeslagen in de nieuwe DJI-brede Basisregistratie. Deze Basisregistratie ontvangt en levert onder meer gegevens aan SKDB (Strafketendatabase) en verzendt de registratie van wijzigingen in verblijf en de vonnisgegevens binnen de strafketen.

Beperkingen
MITS voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. De taakstelling van de afdeling Plaatsing van DForZo komt niet meer overeen met de werkwijze van MITS. MITS is een applicatie die uitsluitend is bedoeld voor de tenuitvoerlegging van een tbs-maatregel. Een deel zal worden ondergebracht in de applicatie IFZO, maar dat geldt alleen voor het plaatsingsgedeelte. Alle overige zaken kunnen alleen in MITS of een ander te ontwikkelen systeem worden geregistreerd. Hierdoor zullen gegevens in een aantal gevallen dubbel moeten worden geregistreerd in twee afzonderlijke systemen.

Eigendom en beheer
Houder van de informatie is het ministerie van Veiligheid en Justitie, Directie Forensische Zorg. Per FPC-complex vindt de opslag van de gegevens in de lokale database en de centrale database plaats. Het beheer van het systeem is in handen van ICT Services DJI te Gouda. Het systeem voldoet aan de eisen van de Wet bescherming persoonsgegevens.

6.5 Registratie 3RO (CVS/IRIS)

IRIS, het Integraal Reclassering Informatiesysteem, is het ondersteunend systeem voor het primaire proces van de drie reclasseringsorganisaties (3RO). De geregistreerde gegevens in dit landelijke systeem worden eruit gehaald in een aantal standaardoverzichten en middels ad hoc bevragingen. IRIS is sinds 28 november 2011 de vervanger van het primaire processysteem CVS (ClientVolgSysteem) van de 3RO.

Informatiegebied
In IRIS worden de opdrachten aan de 3RO geregistreerd met cliëntgegevens en de (geplande) reclasseringsactiviteiten. Dit geldt voor alle reclasseringsproducten: vroeghulp, advies, toezicht en werkstraffen.

Periodiciteit van de dataverzameling
De registratie in IRIS is continu.

Relaties met andere systemen
IRIS heeft een geautomatiseerde koppeling met de centrale Strafrechtsketendatabase, kortweg SKDB. De SKDB bevat gegevens die noodzakelijk zijn voor de vaststelling van de identiteit van een verdachte of veroordeelde, in het kader van de Wet Identiteitsvaststelling Verdachten, Veroordeelden en Getuigen (WIVVG). Via deze koppeling worden cliëntgegevens en detentiegegevens uit SKDB automatisch overgenomen en geactualiseerd in IRIS. De gegevens uit SKDB zijn hierbij leidend.
Met betrekking tot werkstraffen en toezichten kent IRIS een koppeling met het CJIB waarmee informatie over registratie, start en afloop wordt verstrekt.

Beperkingen
De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) regelt dat persoonsgegevens niet langer bewaard mogen worden dan noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij zijn verzameld of worden gebruikt. Voor de 3RO is de bewaartermijn op 7 jaar bepaald. De gegevens in IRIS worden jaarlijks in het najaar opgeschoond. Hierbij worden de gegevens van cliënten verwijderd 7 jaar na afsluiting van de reclasseringsrelatie met de cliënt. Dit betekent dat IRIS geen gegevens van cliënten bevat voor wie zeven jaar of langer geen reclasseringswerkzaamheden zijn verricht.

Eigendom en beheer
Het intellectueel eigendom van IRIS ligt bij de 3RO. Het beheer en onderhoud wordt door Reclassering Nederland namens de 3RO uitgevoerd.

6.6 Registratie Raad voor de Kinderbescherming

Sinds 2006 is KBPS (kinderbescherming processysteem) het registratiesysteem voor het primaire proces van de Raad voor de kinderbescherming. Hierin worden alle zaken die in onderzoek genomen worden (instroom) en de zaken die worden afgerond (uitstroom) vastgelegd, voorzien van relevante (proces)kenmerken.
Het betreft beschermingsonderzoeken, onderzoeken in het kader van Gezag en Omgang, Adoptiegerelateerde activiteiten, strafonderzoeken, de coördinatie van taakstraffen met betrekking tot minderjarigen en de vastlegging van activiteiten in het kader van casusregie.

Vanaf 2008 is ook een DWH beschikbaar dat dagelijks (i.c. elke nacht na een werkdag) een groot aantal gegevens aan KBPS onttrekt en bewerkt tot een eenvoudiger te bevragen dataset. Bij deze bewerking vindt geen inhoudelijke aanpassing plaats.
Aan de implementatie van KBPS is een conversieslag voorafgegaan uit het toenmalige primaire processysteem (KIS). Hierbij is voor alle zaken een beperkte set gegevens overgezet, waardoor KBPS en daarmee DWH ook van zaken van voor 2006 de meest essentiële gegevens bevat.
KBPS, en DWH als afgeleide, voldoen aan de eisen van de Wet bescherming persoonsgegevens.

6.7 Registratie Halt

Halt registreert alle ontvangen verwijzingen in AuraH (Automatische Uniforme Registratie Applicatie Halt). In dit systeem wordt de uitvoering van elke Halt-straf geregistreerd en gevolgd. Belangrijkste doel van het systeem is het ondersteunen en volgen van het proces van uitvoering van de straf. Uit de registratie van alle gegevens is het mogelijk data te verzamelen en te verwerken voor analyse.
In AuraH wordt per verwijzing geregistreerd welke acties zijn uitgevoerd en wanneer met welk resultaat. De bron voor de registratie is het procesverbaal dat wordt toegestuurd door de verwijzende instantie. Hieruit worden de persoons- en delictgegevens handmatig overgenomen.
De registratie start met het inschrijven van een zaak; Halt hanteert de datum inschrijving voor het verzamelen van gegevens. De datum van het delict, het eerste verhoor en de datum ontvangst bij Halt worden wel geregistreerd en gebruikt bij het bepalen van de gerealiseerde doorlooptijden. Het systeem controleert op basis van de ingevoerde gegevens of de verwijzing aan de Halt-criteria voldoet en in behandeling genomen kan worden. De registratie volgt vanaf dat moment de processtappen bij de uitvoering van de straf, alle relevante data worden geregistreerd. De zaak wordt afgerond met het administratief afsluiten en verzenden van het afloopbericht aan de verwijzer. Zaken die niet in behandeling worden genomen, worden direct afgesloten. De verwijzer wordt hiervan op de hoogte gesteld. Deze zaken worden niet meegeteld bij rapportages. Indien relevant wordt alleen het aantal vermeld.
AuraH is alleen toegankelijk voor medewerkers van Halt die daarvoor geautoriseerd zijn en heeft geen automatische koppelingen met andere registratiesystemen.

7 Kantonstrafzaken

De gegevens over de vervolging van kantonstrafzaken zijn afkomstig uit de primaire systemen van het Openbaar Ministerie, te weten COMPAS en GPS (zie ook paragraaf 3 in deze bijlage over de waarneming van rechtbankstrafzaken). Uit deze systemen worden geaggregeerde overzichten gezonden naar het CBS.
De gegevens over de strafrechtelijke afdoening van kantonstrafzaken zijn afkomstig uit de primaire systemen van de gerechten in Nederland. In hun lokale gegevenssystemen wordt informatie bijgehouden voor de procedurele afhandeling van de zaak, bijvoorbeeld welke partijen erbij zijn betrokken, welke stukken zijn ingediend, maar ook of en wanneer bepaalde 'statusovergangen' (zitting, comparitie enz.) of acties zijn genomen. De belangrijkste gegevens uit de lokale gegevenssystemen worden periodiek verzameld en geaggregeerd tot landelijke totalen. Dit gebeurt in het kader van de Plannings- & Verantwoordingscyclus (P&V) en wordt gepresenteerd in publicaties zoals het *Jaarverslag van de Rechtspraak* en de rapportage *Kengetallen gerechten*. Zoals gezegd, zijn deze P&V-gegevens geaggregeerd. Voor sommige tabellen is gebruikgemaakt van detailinformatie die afkomstig is uit de landelijke onderzoeksdatabase (specifiek het onderdeel ReIS, van Hof Leeuwarden), zoals de Raad voor de rechtspraak deze beheert, en het gegevenssysteem GPS-MI (zie ook paragraaf 3 van deze bijlage), waarin gegevens van kantonovertredingen en strafzaken zijn opgenomen. Hierin is vergelijkbare data opgenomen, maar in meer detail. De gegevens uit de lokale systemen worden tegenwoordig ook afgeslagen naar een zogenoemd DataWareHouse (DWH). Dit DWH is echter nog niet bevraagbaar, zoals de landelijke onderzoeksdatabase en GPS-MI dat wel zijn.
Het totale aantal afdoeningen van kantonovertredingen is gehaald uit de Jaarverslagen van de Rechtspraak. Deze productieaantallen bevatten zowel uitspraken/vonnissen alsook andere afdoeningen (intrekkingen enz.) en zijn conform de begrotingsafspraken tussen de Rechtspraak en het ministerie van Veiligheid en Justitie. De nadere detaillering naar wijze van afdoening en wet is afkomstig uit het gegevenssysteem GPS-MI. Deze database bevat de afslag van de lokale strafrechtregistratiesystemen van de rechtbanken en parketten.
Het aantal eindarresten van kantonovertredingen is gehaald uit de jaarverantwoordingsgegevens zoals de Rechtspraak deze jaarlijks opstelt voor het ministerie van Veiligheid en Justitie. Het aantal WAHV-beschikkingen bij het Gerechtshof Leeuwarden is op basis van opgave van het hof.
De nadere detaillering (de wijze van afdoening) is op basis van data uit het lokale gegevenssysteem ReIS van het hof.
Voor kantonstrafzaken wordt ook gebruikgemaakt van de data van het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB). Voor meer informatie hierover

zie paragraaf 6.1 van deze bijlage, waar uitgebreid wordt ingegaan op het CJIB.

Informatiegebied
De gegevens over vervolging hebben betrekking op ingeschreven kantonstrafzaken en op kantonstrafzaken afgedaan door het Openbaar Ministerie. De strafrechtelijke gegevens hebben betrekking op de strafrechtelijke behandeling van kantonstrafzaken (overtredingen) en WAHV-zaken. Variabelen zijn onder andere wijze van afdoening en wet.

Periodiciteit
De geaggregeerde gegevens uit COMPAS en GPS over vervolging worden per jaar gepubliceerd.
De jaarverantwoordingsgegevens vanuit de P&V-cyclus, en zoals gepresenteerd in jaarverslag en opgesteld voor het ministerie van Veiligheid en Justitie, worden jaarlijks verzameld en geaggregeerd. De landelijke onderzoeksdatabase, en daarmee de gebruikte gegevens uit ReIS, wordt drie keer per jaar ververst (na 4, 8 en 12 maanden). GPS-MI wordt continu, dynamisch gevuld.

Relaties met andere systemen
In GPS-MI zijn ook OM-gegevens opgenomen.

Beperkingen
Vanwege verschillende uitvraagmomenten en dynamiek in de gegevenssystemen, sluiten detailgegevens niet altijd aan op geaggregeerde jaarverantwoordingsgegevens. Daarom is ervoor gekozen de detailgegevens alleen weer te geven als percentage van het totaal, en niet hun afzonderlijke niveaus te presenteren.

Eigendom en beheer
Het CBS maakt op basis van de COMPAS- en GPS-informatie een jaarbestand waarvan het eigenaar en beheerder is. De Rechtspraak is eigenaar van de gegevenssystemen en de Raad voor de rechtspraak is beheerder daarvan.

8 Kosten van criminaliteit

8.1 Berekening van de maatschappelijke schade

Voor de maatschappelijke schade zijn slechts incidenteel bronnen beschikbaar. Op een paar uitzonderingen na zijn er geen tijdreeksen beschikbaar. Soms zijn er voor één en dezelfde schadepost meerdere bronnen beschikbaar voor hetzelfde jaar. In dat geval is gekozen voor

de meest onafhankelijke bron of het laagste bedrag. Als bron komen in aanmerking wetenschappelijke rapporten, jaarverslagen en persberichten. De gebruikte bronnen zijn: integrale rapportage handhaving van SZW (diverse jaren), jaarverslag minSZW (diverse jaren), beheersverslag Belastingdienst (diverse jaren), jaarverslag VROM-inspectie/Kamerstuk 31 066, nr. 113, Politiemonitor Bevolking (diverse jaren), nationaal dreigingsbeeld 2008 (Boerman et al., 2012), PWC (2013), MCB (diverse jaren, zie C&R 2012), Steunpunt acquisitiefraude (SAF), nationaal dreigingsbeeld 2012 (KLPD, 2008), Verbond van verzekeraars/centrum bestrijding verzekeringsfraude, Zorgverzekeraars Nederland, Kerkdijk et al. (2006), Nederlandse Vereniging van banken, netbeheer Nederland, brief minVenW aan TK, 25 februari 2011, postnl, CBS, Boer & Lalta (2011), brancheorganisatie thuiswinkel waarborg, Gemeenten/RTL-nieuws, Meerding (2005), jaarverslag SGM (diverse jaren), CJIB en jaarverslag Waarborgfonds Motorverkeer (diverse jaren). De bovenste helft van tabel 10.19 (alleen online beschikbaar) geeft een overzicht.
Om de totale maatschappelijke schade te berekenen wordt elk bedrag in de bovenste helft van tabel 10.19 eerst gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen. Hierbij is gekozen om alles uit te drukken in prijzen van het meest recente jaar, zodat het eindbedrag aansluit bij de nominale bedragen van het meest recente jaar van de veiligheidszorgrekeningen. Het resultaat van deze correctie staat in de onderste helft van tabel 10.19. Nadat er gecorrigeerd is, is per schadepost het 10-jaars voortschrijdend gemiddelde over de beschikbare jaren berekend.[10] Vervolgens zijn deze gemiddelden opgeteld om tot een totaal bedrag voor de maatschappelijke schade te komen (zie bovenaan in de laatste kolom in de onderste helft van tabel 10.19).

Met behulp van de zogenoemde 'Quality Adjusted Life Year'-methode (QALY) is een schatting gemaakt van de medische kosten en de fysieke en emotionele schade. Deze methode is afkomstig uit de gezondheidswetenschappen. De kwaliteit van leven wordt uitgedrukt in een getal tussen 0 en 1. In diverse onderzoeken is aan respondenten gevraagd hoeveel dagen van hun leven zij zouden willen inleveren om in goede gezondheid verder te leven. Een QALY van 0,5 betekent dat men bijvoorbeeld liever 5 jaar in goede fysieke en geestelijke gezondheid verder leeft, dan 10 jaar in een slechte gezondheid. De Raad voor Volksgezondheid en Zorg (RVZ, 2006) heeft voorgesteld om een jaar dat iemand in goede gezondheid leeft te waarderen met maximaal € 80.000. De resultaten van

10 In voorgaande edities van *Criminaliteit en rechtshandhaving* (t/m 2011) werd niet het gemiddelde berekend, maar werd het meest recent gegeven genomen als schatting van de omvang van een schadepost. Omdat sommige schadeposten over de jaren heen nogal sterk fluctueren, leidde deze aanpak tot sterke fluctuaties in de einduitkomst. Om de uitkomsten stabieler te maken is in deze editie van *Criminaliteit en rechtshandhaving* ervoor gekozen om het 10-jaars voortschrijdend gemiddelde te nemen.

deze onderzoeken kunnen worden gebruikt om de kwaliteit van leven van slachtoffers van criminaliteit te bepalen. Het levenskwaliteitsverlies wordt bepaald door de gevolgen van slachtofferschap van criminaliteit (zie POLS uit 2004) te waarderen net zoals fysieke aandoeningen (zie Teijl & Berghuis, 2006). Door per delicttype te kijken wat het levenskwaliteitsverlies is en dit te vermenigvuldigen met € 80.000, komen we tot een inschatting van de medische kosten en de emotionele en fysieke schade per delict. Vervolgens wordt dit getal vermenigvuldigd met het jaarlijks aantal delicten per delictcategorie.
Productieverlies wordt berekend als het bruto binnenlands product per werkzame persoon per dag vermenigvuldigd met het aantal verzuimdagen als gevolg van slachtofferschap en vermenigvuldigd met het jaarlijks aantal delicten per delictcategorie. Ten aanzien van het aantal verzuimdagen zijn een paar aannames gemaakt: de administratieve afhandeling (aangifte doen, dingen regelen met de verzekering, wachten op klusjesmannen/monteurs om schade te herstellen of zelf de schade herstellen)[11] en eenmalige medische hulp kosten beide 1 dag, meermalige medische hulp kost gemiddeld 2 dagen en voor verpleegduur in een ziekenhuis wordt uitgegaan van de jaarlijkse gemiddelde verpleegduur bij ongevalletsel (zie CBS StatLine).

Wijzigingen ten opzichte van de vorige editie
Ten opzichte van de vorige editie zijn er enkele kleine wijzigingen aangebracht in de berekeningen. Ten eerste bleek dat ten onrechte ook immateriële schade was toegerekend aan bedrijven. Omdat bedrijven per definitie geen immateriële schade kunnen hebben, is dit nu op nul gezet.[12] Ten tweede is in de vorige editie ten onrechte het productieverlies dat het gevolg is van het feit dat werknemers slachtoffer zijn geworden van diefstal, niet meegeteld. Andere delicten werden wel meegeteld. Dit is nu rechtgetrokken. Tot slot is het meest recente gegeven over materiële schade van huishoudens inmiddels meer dan 10 jaar oud. Hierdoor dreigde dit gegeven weg te vallen uit de berekening van het 10-jaarsgemiddelde. Daarom is gekozen om voor 2002 de materiële schade als percentage van het BBP te berekenen en dit percentage op daarop volgende jaren toe te passen.

8.2 Veiligheidszorgrekeningen

De Veiligheidszorgrekeningen hebben tot doel een samenhangende, consistente en geïntegreerde statistische beschrijving te geven van de geldstromen in de veiligheidszorg op het terrein van sociale veiligheid.

11 In voorgaande edities van *Criminaliteit en rechtshandhaving* (t/m 2011) werd de tijd die nodig was voor administratieve afhandeling niet meegenomen in de berekeningen.
12 Uiteraard kunnen de werknemers van bedrijven wel immateriële schade ondervinden, maar dit wordt al ondervangen in de reguliere slachtofferenquêtes.

Veiligheidszorg betreft het aanbod en gebruik van goederen en diensten die enerzijds tot doel hebben criminaliteit, overlast en verloedering te voorkomen, te bestraffen of de schade ervan te beperken, en anderzijds om onveiligheidsgevoelens weg te nemen. Daarbij hanteren de Veiligheidszorgrekeningen de volgende definitie van sociale (on)veiligheid: 'de aan- of afwezigheid van bedreigingen als gevolg van criminaliteit, overlast en verloedering tussen (groepen) burgers, bedrijven en/of de overheid'.

Activiteiten, aanbieders en financieringsbronnen
De Veiligheidszorgrekeningen worden opgebouwd rondom drie centrale elementen: activiteiten, aanbieders en financieringsbronnen. De activiteiten die verricht worden op het terrein van sociale veiligheid zijn gegroepeerd. We onderscheiden de clusters preventie, opsporing, vervolging, berechting, tenuitvoerlegging, ondersteuning van verdachten en daders, ondersteuning van slachtoffers, schadeloosstelling en rechtskundige dienstverlening. Daarnaast is er een categorie voor overige activiteiten, die niet direct aan een van de eerdergenoemde clusters kunnen worden toegewezen. De financieringsbronnen zijn de rechtstreekse dan wel uiteindelijk betalende instanties. De Veiligheidszorgrekeningen hebben de financieringsbronnen opgedeeld in zes groepen: het ministerie van Veiligheid en Justitie, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de overige ministeries, lokale overheden, bedrijven en huishoudens.

Correctie voor loon- en prijsstijgingen
De uitgaven aan veiligheidszorg worden gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen door ze te delen door de ontwikkeling van prijzen en lonen. Daarvoor zijn eerst de uitgaven gesplitst naar personele en materiële uitgaven. Feitelijk omvatten de materiële uitgaven alle uitgaven behalve de personele uitgaven, zoals huur, transportmiddelen, onderzoeksapparatuur, experts, catering en uitkeringen aan slachtoffers van criminaliteit. Omdat deze groep zeer verschillende goederen en diensten omvat, is besloten haar op te delen in vier categorieën: huisvesting, goederen, diensten en uitkeringen. De huisvestingskosten zijn de enige substantiële post in de materiële uitgaven. De vele andere, kleinere posten zijn geaggregeerd naar diensten of goederen zodat deze kunnen worden gerelateerd aan de algemene prijsontwikkeling.
De personele uitgaven worden gedeeld door de index van de contractuele loonkosten. Hiervoor is gebruikgemaakt van de loonkostenindex van Sector Rijk, Sector Gemeenten (openbaar bestuur), Sector Provincies, Sector Rechterlijke Macht, Sector Defensie (militair personeel), Bedrijfsklasse Beveiliging, Politie, Jeugdzorg, Geestelijke Gezondheidszorg en Handel. De uitgaven aan huisvesting voor overheden worden gedeeld door de consumentenprijzen omdat de verhuurder (de Rijksgebouwendienst) de

consumentenprijsindex hanteert bij het vaststellen van zijn tarieven. Voor commerciële instellingen wordt een markthuur gebruikt. De uitgaven aan diensten worden gedeeld door de dienstenprijsindex van het CBS.
Voor goederen is een speciale prijsindex samengesteld op basis van de belangrijkste goederengroepen die worden gebruikt bij het ministerie van Veiligheid en Justitie. Aangenomen is dat deze mix van goederen in grote lijnen vergelijkbaar is met die van andere ambtelijke instellingen die zijn betrokken bij de veiligheidszorg. Bij uitkeringen gaat het om een geldbedrag aan slachtoffers van geweld of subsidies aan uitvoerende instanties. Deze uitgaven worden gecorrigeerd voor inflatie met de consumentenprijsindex.
Voor instanties waarvan het niet mogelijk was om de huisvesting, diensten en goederen te scheiden is op basis van de verhoudingen bij het ministerie van Veiligheid en Justitie een samengestelde index gehanteerd.

Data
Data worden verkregen uit de rijksbegroting en -verantwoording, financiële registraties, onderzoeken door derden, jaarverslagen en uit directe levering door de betrokken instanties. Het CBS stelt daarnaast aan de hand van opgaven door overheidsinstanties ook bestanden met overheidsuitgaven samen. Hoewel het niveau van detail vaak onvoldoende is, geeft deze bron wel de randtotalen aan waarbinnen met andere bronnen kan worden gewerkt.
Soms is het onderscheid tussen verschillende activiteiten niet goed te maken. Zo was het bijvoorbeeld bij de politie tot en met 2006 vrij lastig om preventie en opsporing van elkaar te scheiden. Hier is op basis van onderzoek door AEF (AEF, 2006) een percentage constant gehouden voor de jaren 2002 tot en met 2006. Vanaf 2007 is wel gedetailleerde data beschikbaar en is er beter inzicht in de tijdsbesteding aan preventie of opsporing van de politie.

Bedrijven en particulieren
Ook beschikt het CBS over gegevens van commerciële aanbieders in de veiligheidszorg. Hierbij gaat het om productiestatistieken over beveiligings- en opsporingsbedrijven en rechtskundige diensten. De cijfers geven financiële informatie over omzetontwikkelingen. Gezien het detailniveau moet ook hier aanvullende informatie verworven worden.
De gegevens worden verzameld per aanbieder, waarna meestal aanvullende berekeningen worden uitgevoerd. Hierbij wordt vaak gebruikgemaakt van aanvullende informatie om het aandeel sociale veiligheid in de uitgaven vast te stellen en om deze uitgaven uit te splitsen naar activiteiten en financieringsbronnen. Waar mogelijk worden verschillende bronnen daarbij vergeleken. Al deze berekeningsmethoden worden in detail gedocumenteerd en intern gecontroleerd.

Periodiciteit en meer informatie
De Veiligheidszorgrekeningen betreffen gegevens over gehele verslagjaren. In oktober/november van 2014 komen de nieuwe cijfers over 2013 beschikbaar. Bij het ter perse gaan van de publicatie waren de cijfers over 2013 helaas nog niet beschikbaar. Derhalve zijn deze gegevens niet opgenomen in deze publicatie van *Criminaliteit en rechtshandhaving*. Raadpleeg voor de meest actuele cijfers en meer informatie en methodebeschrijvingen de Veiligheidszorgrekeningen in de CBS-database StatLine op de website www.cbs.nl.

8.3 Uitgaven per delict

De methodiek om de uitgaven van criminaliteit uit te splitsen naar delict is uitgebreid beschreven in Moolenaar (2009). De totale uitgaven aan veiligheidszorg worden naar rato van de productie per delictcategorie toegedeeld. Indien wegingsfactoren beschikbaar zijn, worden deze toegepast. Indien kostprijzen beschikbaar zijn, worden deze als wegingsfactor gehanteerd. Met name bij preventie en opsporing wordt veelvuldig het aantal gepleegde delicten per delictcategorie als wegingsfactor gebruikt. Het aantal gepleegde delicten met slachtoffers wordt geschat als een combinatie van het aantal ondervonden delicten zoals gerapporteerd door huishoudens in de VMR (t/m 2007) en IVM (v.a. 2008) en door bedrijven en instellingen in de MCB. Het aantal gepleegde delicten zonder slachtoffers wordt geschat als het aantal geregistreerde delicten of de instroom bij het OM. Aan de schatting van het aantal moorden en doodslagen ligt de CBS-statistiek over niet-natuurlijke dood ten grondslag. Deze cijfers zijn opgehoogd voor (nog) niet bekende moorden en doodslagen op basis van de cijfers in het rapport van Smit & Nieuwbeerta (2007).

9 De internationale gegevensbronnen

9.1 International Crime Victims Survey

De ICVS, een internationale slachtofferenquête, geeft informatie over delicten zoals door slachtoffers ondergaan. De enquête wordt gehouden onder auspiciën van het Nederlandse ministerie van Justitie, het Engelse Home Office en de United Nations Interregional Criminal Justice Research Institute (UNICRI). Bij de laatste dataverzameling over 2004 heeft ook Gallup Europe, in opdracht van de EU, een belangrijke bijdrage geleverd (Van Dijk et al., 2007). De gegevens worden verzameld door middel van een telefonische enquête, met per land tussen de 1.000 en 4.000 respondenten. Circa 30 landen doen mee aan de dataverzameling.

Informatiegebied
De enquête gaat over de ervaringen die mensen hebben met delicten. Slachtofferloze delicten komen per definitie niet voor. Er bestaat uit de aard van de zaak een verschil in definitie tussen de waarneming van het slachtoffer van het delict en de strafrechtelijke definitie ervan. Van de delicten registreert men de kenmerken: ondervonden misdrijf, zoals het soort misdrijf (autodiefstal, vandalisme, diefstal uit auto/huis, diefstal van fiets, inbraak, diefstal met geweld, geweldsmisdrijven, seksuele misdrijven); of het delict is aangegeven bij de politie; enzovoort. Als persoonskenmerken kent de ICVS variabelen als leeftijd, geslacht, burgerlijke staat, maatschappelijke positie, informatie over preventiegedrag, enzovoort.

Periodiciteit van de dataverzameling
De ICVS is tot dusver afgenomen in de jaren 1989, 1992, 1996, 2000 en 2005 en gaat over de jaren 1988, 1991, 1995, 1999 en 2004.

Relaties met andere informatiesystemen
De ICVS is op te vatten als een onafhankelijk systeem. Er bestaat wel overlap met landelijke slachtofferenquêtes. Vergelijking is mogelijk met (nationale en internationale) politiecijfers, omdat aangiftecijfers zijn opgenomen.

Beperkingen
De voornaamste beperking van de ICVS is dat niet alle delicten zijn opgenomen. Ook delicten zonder slachtoffer of met een bedrijf als slachtoffer komen niet voor. Een bron van onzekerheid is voorts het geheugen van de respondent. Weet deze zich de juiste gebeurtenissen te herinneren en deze ook juist in de tijd te plaatsen? Dat geldt ook bij binnenlandse slachtofferenquêtes.

Eigendom en beheer
De gegevens uit de ICVS zijn opvraagbaar bij het instituut InterVict in Tilburg en bij Gallup Europe in Brussel. Er is geen privacyreglement van toepassing op de ICVS.

Toekomst
Er zijn op dit moment geen plannen voor een nieuwe ICVS-ronde.

9.2 European Sourcebook

Het *European Sourcebook* bestaat uit een database en een publicatie, waarin een zo compleet mogelijk beeld van de gehele strafrechtsketen gegeven wordt. Tot dusver zijn ruim 40 landen in het *European Sourcebook* opgenomen. Aan de hand van door elk land afzonderlijk ingevulde vragenlijsten wordt de database gemaakt. Waarop de gegevens gebaseerd

zijn, is van land tot land verschillend. Sommige landen leveren hun informatie aan op basis van primaire bronsystemen, andere aan de hand van statistische publicaties. Er wordt geen steekproef getrokken.

Informatiegebied
Het informatiegebied omvat in principe de gehele strafrechtsketen, inclusief slachtofferenquêtes. In de praktijk ligt de nadruk op de gegevens vanaf opsporing tot en met tenuitvoerlegging. Meestal betreft de registratie het aantal misdrijven per delictsoort, vaak ook leveren de landen informatie over aantallen veroordelingen en aantallen gedetineerden. De delictcategorieën zijn moord en doodslag, mishandeling, verkrachting, diefstal met geweld, diefstal, autodiefstal, fietsdiefstal, inbraak en drugsdelicten. Als persoonskenmerken worden gegevens verzameld over geslacht, meerder- en minderjarigheid en het al dan niet vreemdeling zijn. Ook zijn er gegevens over bijvoorbeeld het soort opgelegde straf.

Periodiciteit van de dataverzameling
De gegevens in het *European Sourcebook* zijn per jaar en beslaan de periode 1990-2007. Informatie over het vervolgingstraject en over soort en lengte van opgelegde straffen ontbreekt voor de jaren 2000-2003.

Beperkingen
De gegevensverzameling is beperkt tot Europese landen. Ook het direct vergelijken is lastig, aangezien strafrechtssystemen op nogal cruciale punten van elkaar kunnen verschillen. Een ander punt is de verschillende wijze van aanleveren van de gegevens: sommige landen baseren hun informatie op feitelijke registraties, andere gebruiken criminele statistieken. Geprobeerd is dit zo veel mogelijk te verhelpen door vaste definities te geven van een aantal goed omschreven delictcategorieën. Ook zijn er nogal wat lacunes in de berichtgeving. Wel kunnen goed trends in verschillende landen met elkaar worden vergeleken, aangezien het om dezelfde periode van veertien jaar gaat.

Eigendom en beheerder
De eigenaar en beheerder van het *European Sourcebook* is de projectgroep van het European Sourcebook-project. Projectleider is prof. Jörg-Martin Jehle (Universiteit van Göttingen).

Toekomst
Naar verwachting zal het *European Sourcebook* elke 3 tot 4 jaar geactualiseerd worden.

10 Slachtofferhulp Nederland

Informatiegebied
De statistische gegevens over slachtofferhulp zijn afgeleid van bewerkingen door het CBS van registratiegegevens van Slachtofferhulp Nederland (SHN; zie hoofdstuk 2). De gegevens voor deze statistieken zijn gebaseerd op extracties uit het registratiesysteem van SHN (Divos), die jaarlijks aan het CBS worden geleverd.
Divos bevat gegevens van alle cliënten van Slachtofferhulp Nederland. Cliënten kunnen naast slachtoffers ook betrokkenen, veroorzakers, getuigen of nabestaanden zijn. Divos bevat informatie over de geboden dienstverlening, maar ook over persoonskenmerken van de cliënt zoals geboortedatum, geslacht en woonadres. Aan de hand van deze kenmerken koppelt het CBS de gegevens uit Divos aan gegevens in het SSB, zoals herkomstgroepering, geslacht en leeftijd.
Omdat personen meer dan eenmaal bij SHN kunnen worden aangemeld, is het aantal zaken groter dan het aantal personen. Gegevens over kenmerken van cliënten hebben uitsluitend betrekking op personen die gekoppeld konden worden met het SSB.
Gegevens over de aard van de hulpverlening zijn in 2009 ingrijpend gewijzigd. Tot dan werden gegevens gebaseerd op het registratiesysteem Regas van SHN.

Periodiciteit van de dataverzameling
De gegevens worden jaarlijks door SHN aan het CBS geleverd en door het CBS bewerkt.

Beperkingen
Vanwege het onthullingsrisico worden alleen gegevens over cliënten van Slachtofferhulp Nederland gepubliceerd als de desbetreffende bevolkingsgroep mininaal 50 en het aantal cliënten in die groep minimaal 10 bedraagt.

Eigendom en beheer
Het registratiesysteem (Divos), waarvan de statistische gegevens over slachtofferhulp zijn afgeleid, is eigendom van SHN, die dit systeem ook beheert. Het CBS ontvangt hiervan jaarlijks een extractie.

11 Gegevensverschillen tussen organisaties bij afdoeningen door de rechterlijke macht

De gegevens in *Criminaliteit en rechtshandhaving* over vervolging en berechting zijn samengesteld door het CBS. Cijfers over vervolging en berechting worden ook gepubliceerd door het WODC en het Parket-

Generaal van het Openbaar Ministerie (PaG), terwijl de Raad voor de rechtspraak (Rvdr) ook gegevens over berechting publiceert. Met name de tellingen van de afdoeningen door de rechter in eerste aanleg verschillen per organisatie. Deze tellingen (excl. de voegingen ter terechtzitting) komen bij het WODC ruim 5% hoger uit dan bij het CBS. De tellingen van het PaG en het WODC liggen op hetzelfde niveau. De tellingen van de Rvdr zijn bijna 8% hoger dan die van het WODC en bijna 14% hoger dan die van het CBS.

Onderzoekers van CBS, WODC, Rvdr en PaG hebben vooralsnog drie algemene oorzaken voor de verschillen in de cijfers over berechting kunnen aanwijzen:

1 De doelen van het publiceren van de cijfers verschillen.
De Rvdr beoogt het beschrijven van de productie van de rechtspraak en telt daarom alle vonnissen, dus ook bijvoorbeeld nietigverklaringen van de dagvaarding. De overige drie organisaties richten zich op het (eind)resultaat van de berechting van verdachten en gaan daarom uit van het laatste vonnis in een periode. De verschillen in de aantallen tussen WODC en Rvdr kunnen voor 90% worden verklaard door het feit dat de Raad alle vonnissen telt en het WODC alleen het laatste vonnis.
2 De meetmomenten verschillen.
Het CBS telt de vonnissen op datum eindbeslissing van de zaak, de Rvdr op datum waarop de rechterlijke macht voor de eerste maal akkoord is met de registratie van het vonnis, en het WODC op datum eindvonnis van de (laatste) zitting. Dit zorgt voor een verschuiving in de tijd en daarmee ook voor verschillen in de tellingen. De mate waarin dit gebeurt kan (nog) niet worden vastgesteld.
3 Alle vier organisaties maken gebruik van het Communicatiesysteem Openbaar Ministerie Parket AdminiStratie (Compas) en het Geïntegreerd Processysteem (GPS). De gegevens worden echter op verschillende wijzen aan deze basisregistraties onttrokken.
   a Het CBS put rechtstreeks uit deze registratiesystemen. De andere organisaties doen dat op een eigen en indirecte wijze. Het WODC en het PaG gebruiken GPS-MI, een managementinformatiesysteem dat op Compas en GPS is gebaseerd. De Rvdr gebruikt de Compas-gegevens uit GPS-MI en heeft daarnaast een eigen waarneming uit GPS (InForm).
   Het CBS beschrijft de laatste eindbeslissing in een periode, ongeacht het vervolg van de strafzaak. Nieuwe beslissingen in deze zaken in een volgende periode worden in die periode geteld en hebben geen invloed op eerdere verslagperioden. De cijfers van de andere organisaties worden voortdurend geactualiseerd zodat steeds van de meest recente stand van een strafzaak wordt uitgegaan. Een nieuwe beslissing in een zaak leidt ertoe dat eerdere beslissingen niet meer worden geteld. Bovendien worden in GPS-MI en RACMIN tussentijds met terugwerkende kracht mutaties aangebracht in de definities van

de meetwaarden en in de meetwaarden zelf. Tezamen leidt dit tot mutaties over reeds gepubliceerde jaren; dit maakt het onmogelijk om eerder gepubliceerde getallen te reproduceren. Daardoor kunnen de gevonden verschillen niet worden gekwantificeerd en geduid.

b Het CBS selecteert maandelijks alle zaken waarvan de invoer is geverifieerd en de registratie niet meer zal wijzigen. Voor de andere drie organisaties geldt dat zij daarnaast ook de vonnissen selecteren die in een later stadium nog kunnen wijzigen. Ook hierdoor kunnen de aantallen vonnissen per organisatie afwijken, maar er kan (nog) niet worden vastgesteld hoe groot de afwijkingen zijn.

c Het CBS selecteert de eindbeslissingen volgend op een dagvaarding door het OM. De gegevens over die eindbeslissing worden aangevuld met de bijbehorende delict- en strafgegevens. De overige instanties hanteren aanvullende selectiecriteria. De mate waarin dit tot verschillen leidt, kan (nog) niet worden vastgesteld. Bovendien worden in GPS-MI, dat WODC, PaG en Rvdr gebruiken, de ontbrekende gegevens in de geselecteerde beslissing aangevuld met gegevens elders in de registratie. Dit zal waarschijnlijk niet leiden tot volumeverschillen, maar wel tot verschillen in de inhoud.

d De vier organisaties gebruiken soms afwijkende definities. Zo wordt niet gelijk omgegaan met strafbeschikkingen waartegen verzet is ingesteld en met strafbeschikkingen die niet executeerbaar bleken te zijn. Ook telt het CBS telt uitsluitend eindbeslissingen; de overige organisaties tellen ook andere beslissingen mee, zoals verwijzing naar een ander forum. De verschillen die hierdoor ontstaan, kunnen oplopen tot ruim 5% van het aantal eindbeslissingen.

In de tweede helft van 2014 zullen de vier organisaties zich verder buigen over de verschillen en afspraken maken over de wijzen van tellen.

Bijlage 4
Tabellen

Verklaring van tekens in tabellen

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
-	= nihil
-	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2012-2013	= 2012 tot en met 2013
2012/2013	= het gemiddelde over de jaren 2012 tot en met 2013
2012/'13	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2012 en eindigend in 2013
2002/'03-2012/'13	= oogstjaar, boekjaar enz., 2002/'03 tot en met 2012/'13

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Tabellen in de pdf en Excel-tabellen online

In de pdf zijn in principe tabellen opgenomen vanaf 2007. In enkele gevallen wordt hiervan afgeweken (zie hoofdstuk 1). Naast de tabellen in de pdf zijn op de websites van WODC en CBS aparte Excel-tabellen opgenomen met cijfers die verder teruggaan dan 2007. Hierdoor kan het voorkomen dat een volledige tabel niet in de pdf is opgenomen, maar uitsluitend in de Excel-tabellen online is te raadplegen. Zo bevatten de tabellen 3.1 tot en met 3.3 uitsluitend gegevens over jaren vóór 2007, en deze zijn daarom niet opgenomen in de pdf van deze publicatie.

In de pdf-versie zijn in het algemeen absolute aantallen opgenomen. Als hiervan is afgeweken, is aangegeven om welke eenheid het gaat. In de Excel-tabellen zijn naast de absolute aantallen ook andere eenheden opgenomen. Zo bevat bijvoorbeeld tabel 4.2 in de Excel-tabel naast absolute aantallen ook indexcijfers, percentages en cijfers per 1.000 inwoners.

Tabellen bij hoofdstuk 3

Tabel 3.5 Slachtofferschap en door burgers ondervonden delicten naar delictsoort, volgens de VM[a]

	2012[b]	2013[b]	2012[b]	2013[b]
	(% één of meer keer slachtoffer)		(aantal delicten per 100 inwoners)	
Totaal	19,8	19,8	35,8	35,9
Geweldsdelicten	2,6	2,4	3,9	3,7
mishandeling	0,9	0,8	1,3	1,0
bedreiging	1,6	1,5	2,4	2,4
geweld met seksuele bedoelingen	0,1	0,1	0,1	0,2
Vermogensdelicten	13,2	13,7	20,2	21,2
(poging tot) inbraak	2,9	3,1	3,9	4,1
poging tot inbraak	1,7	1,8	2,4	2,5
inbraak	1,2	1,3	1,5	1,6
fietsdiefstal	3,7	3,8	5,0	5,5
autodiefstal (18+)	0,2	0,2	0,2	0,2
diefstal uit of vanaf auto (18+)	2,6	2,5	3,6	3,4
diefstal andere voertuigen (18+)	0,7	0,8	0,8	1,0
(poging tot) zakkenrollerij, beroving	2,3	2,4	2,1	2,3
poging tot zakkenrollerij	0,4	0,5	0,4	0,6
zakkenrollerij	1,6	1,6	1,5	1,5
poging tot beroving	0,1	0,1	0,1	0,1
beroving	0,1	0,1	0,1	0,1
overige diefstal	3,8	3,9	4,5	4,7
Vandalismedelicten	7,7	7,1	11,7	11,1
vernielingen aan voertuigen	4,9	4,4	7,5	6,9
overige vernielingen	2,8	2,7	4,1	4,1
	(abs.)		(abs.)	
Aantal respondenten	77.989	145.277	77.989	145.277

a Met de VM start een nieuwe reeks; de uitkomsten van de VM zijn dan ook niet zonder meer vergelijkbaar met die van de IVM en VMR. De indeling van subcategorieën van delicten wijkt af van die van de IVM en VMR.

b Waarnemingsperiode augustus t/m november.

Bron: Veiligheidsmonitor

Tabel 3.6 Slachtofferschap onder burgers naar delictsoort, volgens VMR, IVM, VM[a]

	VMR			IVM				VM	
	2005[b]	2006[b]	2007[b]	2008[c]	2009[c]	2010[c]	2011[c]	2012[d]	2013[d]
	(index 2005=100)								
Totaal	100	94,6	89,7	77,5	79,8	75,5	74,0	72,1	71,8
geweldsdelicten	100	88,2	91,4	79,8	84,0	82,2	77,5	78,8	73,2
vermogensdelicten	100	95,3	85,7	69,9	70,5	66,3	68,4	67,9	70,6
vandalismedelicten	100	92,5	89,8	80,0	83,7	74,4	72,1	68,9	64,1

a Slachtoffers van een of meerdere delicten. De cijfers voor 2005-2007 zijn gebaseerd op de VMR, de cijfers voor 2008-2011 zijn gebaseerd op de IVM en de cijfers voor 2012 en 2013 zijn gebaseerd op de VM. Door verschillen in onderzoeksopzet en vraagstellingen zijn de uitkomsten van deze enquêtes niet zonder meer vergelijkbaar. De indexcijfers zijn gebaseerd op gecorrigeerde uitkomsten waardoor de cijfers van de VMR en IVM vergelijkbaar zijn met die van de VM. Voor meer informatie zie hoofdstuk 3 en bijlage 4 in Veiligheidsmonitor 2012.

b Waarnemingsperiode 1e kwartaal.

c Waarnemingsperiode 4e kwartaal.

d Waarnemingsperiode augustus t/m november.

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk; Integrale Veiligheidsmonitor; Veiligheidsmonitor

Tabel 3.7 Slachtofferschap en door burgers ondervonden delicten cybercrime naar delictsoort, volgens de VM

	2012[a]	2013[a]	2012[a]	2013[a]
	(% één of meer keer slachtoffer)		(aantal delicten per 100 inwoners)	
Totaal	12,1	12,6	19,7	20,8
Identiteitsfraude	1,5	1,3	1,6	1,3
skimmen	1,1	0,8	1,1	0,8
phishing en pharming	0,4	0,4	0,5	0,5
Koop- en verkoopfraude	2,9	3,3	3,4	3,9
koop	2,7	3,1	3,2	3,9
verkoop	0,2	0,2	0,2	0,2
Hacken	6,0	6,2	8,8	9,3
computer	1,0	1,0	1,5	1,5
e-mailaccount	2,7	2,4	3,9	3,5
website	1,4	1,7	2,2	2,5
anders	2,2	1,6	3,3	2,7
Cyberpesten	3,1	3,3	5,9	6,3
laster	1,0	1,1	1,8	2,0
chantage	0,3	0,2	1,6	1,5
stalken	0,7	0,7	0,5	0,3
bedreiging	0,6	0,6	1,0	1,1
anders	1,1	1,2	2,2	2,3
	(abs.)			
Aantal respondenten	77.989	145.277	77.989	145.277

a Waarnemingsperiode augustus t/m november.

Bron: Veiligheidsmonitor

Tabel 3.10 Door burgers ondervonden delicten naar delictsoort, volgens VMR, IVM, VM[a]

	VMR			IVM				VM	
	2005[b]	2006[b]	2007[b]	2008[c]	2009[c]	2010[c]	2011[c]	2012[d]	2013[d]
	(index 2005=100)								
Totaal[d]	100	90,4	85,5	69,4	73,2	65,6	66,2	64,4	64,6
geweldsdelicten	100	83,8	88,1	73,1	75,2	71,1	70,1	71,3	67,3
vermogensdelicten	100	94,0	81,7	62,0	64,6	58,6	61,4	60,0	62,7
vandalismedelicten	100	90,3	87,2	73,3	79,1	68,4	67,7	64,1	60,8

a Aantal in Nederland ondervonden delicten. De cijfers voor 2005-2007 zijn gebaseerd op de VMR, de cijfers voor 2008-2011 zijn gebaseerd op de IVM en de cijfers voor 2012 en 2013 zijn gebaseerd op de VM. Door verschillen in onderzoeksopzet en vraagstellingen zijn de uitkomsten van deze enquêtes niet zonder meer vergelijkbaar. De indexcijfers zijn gebaseerd op gecorrigeerde uitkomsten waardoor de cijfers van de VMR en IVM vergelijkbaar zijn met die van de VM. Voor meer informatie zie hoofdstuk 3 en bijlage 4 in Veiligheidsmonitor 2012.
b Waarnemingsperiode 1e kwartaal.
c Waarnemingsperiode 4e kwartaal.
d Waarnemingsperiode augustus t/m november.
Bron: Veiligheidsmonitor Rijk; Integrale Veiligheidsmonitor

Tabel 3.11 Slachtofferschap onder burgers naar leeftijd en geslacht, 2013[a]

	Totaal	mannen	vrouwen
	(% één of meer keer slachtoffer)		
Totaal	19,8	20,0	19,5
	(% één of meer keer slachtoffer)		
Leeftijd beknopt			
15-24 jaar	25,9	25,0	26,9
25-44 jaar	22,2	22,3	22,1
45-64 jaar	19,2	19,6	18,7
65 jaar en ouder	12,2	12,7	11,8
Leeftijd uitgebreid			
15-17 jaar	21,8	20,1	23,8
18-24 jaar	27,7	27,3	28,1
25-34 jaar	23,7	23,8	23,6
35-44 jaar	20,8	20,9	20,7
45-54 jaar	20,8	20,7	20,8
55-64 jaar	17,3	18,3	16,3
65-74 jaar	13,3	14,2	12,4
75 jaar en ouder	10,5	10,0	10,9

a Per (leeftijds)groep is het aandeel weergegeven dat binnen een periode van 12 maanden eenmaal of vaker slachtoffer is geweest.
Bron: Veiligheidsmonitor

Tabel 3.12 Slachtofferschap onder burgers naar delictsoort en geslacht, 2013[a]

	Totaal	mannen	vrouwen
	(% één of meer keer slachtoffer)		
Totaal	19,8	20,0	19,5
Geweldsdelicten	2,4	2,9	1,9
mishandeling	0,8	0,9	0,6
bedreiging	1,5	1,8	1,2
geweld met seksuele bedoelingen	0,1	0,1	0,1
Vermogensdelicten	13,7	13,5	13,9
(poging tot) inbraak	3,1	3,1	3,1
fietsdiefstal	3,8	3,9	3,8
autodiefstal	0,2	0,2	0,2
diefstal uit of vanaf auto	2,5	2,8	2,1
diefstal andere voertuigen	0,8	0,7	0,8
(poging tot) zakkenrollerij, beroving	2,4	2,0	2,7
overige diefstal	3,9	3,7	4,1
Vandalismedelicten	7,1	7,7	6,6
vernielingen aan voertuigen	4,4	5,0	3,9
overige vernielingen	2,7	2,6	2,7

a Per afzonderlijk soort delict of per groep van delicten is het aandeel van de bevolking van 15 jaar en ouder weergegeven dat binnen een periode van 12 maanden eenmaal of vaker slachtoffer is geweest. De som van de afzonderlijke slachtofferpercentages van meerdere afzonderlijke delictsoorten kan daardoor hoger zijn dan het percentage voor de groep van deze delicten als geheel.

Bron: Veiligheidsmonitor

Tabel 3.13 Slachtofferschap cybercrime onder burgers naar leeftijd, geslacht en stedelijkheid woongemeente, 2013[a]

	Cybercrime totaal	identiteitsfraude	koop- en verkoopfraude	hacken	cyberpesten
	(% één of meer keer slachtoffer)				
Totaal	12,6	1,3	3,3	6,2	3,3
Leeftijd					
15-24 jaar	20,0	0,7	5,4	8,0	8,8
25-44 jaar	15,3	1,6	4,6	7,6	3,3
45-64 jaar	11,0	1,4	2,7	5,7	2,2
65 jaar en ouder	5,8	0,9	0,6	3,6	1,1
Geslacht					
man	13,4	1,3	3,5	7,0	3,1
vrouw	11,9	1,2	3,0	5,5	3,6
Stedelijkheid					
zeer sterk stedelijk	12,9	1,2	3,1	6,6	3,6
sterk stedelijk	13,1	1,4	3,3	6,5	3,5
matig stedelijk	12,7	1,4	3,3	6,2	3,4
weinig stedelijk	12,5	1,2	3,5	6,1	3,1
niet stedelijk	11,0	1,0	3,1	5,2	2,9

a Per groep is het aandeel weergegeven dat binnen een periode van 12 maanden eenmaal of vaker slachtoffer is geweest.
Bron: Veiligheidsmonitor

Tabel 3.14 Slachtofferschap onder burgers naar delictgroep en stedelijkheid woongemeente, 2013[a]

	Zeer sterk stedelijk	Sterk stedelijk	Matig stedelijk	Weinig stedelijk	Niet stedelijk
	(% één of meer keer slachtoffer)				
Totaal	26,4	21,3	18,7	15,1	14,3
w.o.					
geweldsdelicten	3,0	2,8	2,3	1,9	1,7
vermogensdelicten	19,4	14,7	12,7	10,1	9,6
vandalismedelicten	9,2	7,9	7,0	5,4	5,0

a Per afzonderlijk soort delict of per groep van delicten is het aandeel van de bevolking van 15 jaar en ouder weergegeven dat binnen een periode van 12 maanden eenmaal of vaker slachtoffer is geweest. De som van de afzonderlijke slachtofferpercentages van meerdere afzonderlijke delictsoorten kan daardoor hoger zijn dan het percentage voor de groep van deze delicten als geheel.
Bron: Veiligheidsmonitor

Tabel 3.15 Slachtofferschap onder burgers naar politiedistrict,[a] volgens de VM,[b] 2013[c]

	(% één of meer keer slachtoffer)		(% één of meer keer slachtoffer)
Totaal	19,8		
Fryslân	16,1	Zoetermeer - Leidschendam/ Voorburg	20,0
Groningen	18,3		
Drenthe	15,1	Westland - Delft	21,4
IJsselland	16,0	Leiden - Bollenstreek	20,1
Twente	17,5	Alphen aan den Rijn - Gouda	17,9
Noord en Oost Gelderland	14,2	Rijnmond Noord	19,9
Gelderland Midden	19,3	Rotterdam Stad	28,7
Gelderland Zuid	21,4	Rijnmond Oost	22,7
Gooi en Vechtstreek	21,5	Rotterdam Zuid	23,5
Flevoland	20,9	Rijnmond Zuid-West	17,2
Oost Utrecht	19,4	Zuid-Holland-Zuid	16,0
Utrecht Stad	28,7	Zeeland	14,8
West Utrecht	17,1	De Markiezaten	17,2
Noord Holland Noord	19,7	De Baronie	20,0
Zaanstreek Waterland	19,9	Hart van Brabant	24,3
Kennemerland	21,1	's-Hertogenbosch	17,5
Amsterdam Noord	34,1	Eindhoven	21,2
Amsterdam Oost	27,0	Helmond	17,0
Amsterdam Zuid	26,7	Noord en Midden Limburg	17,5
Amsterdam West	32,5	Parkstad-Limburg	22,1
Den Haag Centrum	32,2	Zuid-West-Limburg	19,5
Den Haag West	20,5		(abs.)
Den Haag Zuid	25,3	Aantal respondenten	145.277

a De indeling in politiedistricten is ingevoerd per 1 januari 2013 en berust op de Politiewet 2012. Nederland telt 43 politiedistricten.

b Met de VM start een nieuwe reeks; de uitkomsten van de VM zijn dan ook niet zonder meer vergelijkbaar met die van de IVM en VMR.

c Waarnemingsperiode augustus t/m november.

Bron: Veiligheidsmonitor

Tabel 3.20 Melding en aangifte van door burgers ondervonden delicten, volgens VM[a]

	Melding		Aangifte	
	2012[b]	2013[b]	2012[b]	2013[b]
	(in % ondervonden delicten)		(in % ondervonden delicten)	
Totaal	38,4	37,9	28,7	28,1
Geweldsdelicten	44,6	45,1	25,5	21,8
mishandeling	56,6	56,3	38,9	36,3
bedreiging	39,0	39,9	18,6	15,3
geweld met seksuele bedoelingen	.	.	.	.
Vermogensdelicten	46,2	45,1	36,9	36,3
(poging tot) inbraak	67,2	67,9	51,0	52,0
poging tot inbraak	52,8	54,3	32,7	34,7
inbraak	89,5	89,0	79,3	78,6
fietsdiefstal	38,0	36,5	32,5	30,7
autodiefstal (18+)	58,3	60,9	47,5	49,7
diefstal uit of vanaf auto (18+)	55,1	51,9	45,1	43,7
diefstal andere voertuigen (18+)	40,4	41,3	32,7	35,1
(poging tot) zakkenrollerij, beroving	51,8	49,6	43,0	40,2
poging tot zakkenrollerij	.	16,6	.	.
zakkenrollerij	59,0	60,6	50,1	51,9
poging tot beroving	.	.	.	.
beroving	.	77,5	.	67,5
overige diefstal	27,8	28,6	20,7	21,9
Vandalismedelicten	23,0	21,6	15,4	14,7
vernielingen aan voertuigen	20,1	19,6	16,0	14,7
overige vernielingen	28,1	25,1	14,3	14,5
	(abs.)			
Aantal respondenten	77.989	145.277	77.989	145.277

a Met de VM start een nieuwe reeks; de uitkomsten van de VM zijn dan ook niet zonder meer vergelijkbaar met die van de IVM en VMR.

b Waarnemingsperiode augustus t/m november.

Bron: Veiligheidsmonitor

Tabel 3.21 Melding en aangifte van door burgers ondervonden delicten, volgens VMR, IVM, VM[a]

	VMR			IVM				VM	
	2005[b]	2006[b]	2007[b]	2008[c]	2009[c]	2010[c]	2011[c]	2012[d]	2013[d]
	(index 2005=100)								
Gemeld	100	102,8	101,4	96,2	96,2	95,5	94,8	89,0	87,7
Aangegeven	100	101,3	105,5	91,6	93,0	87,1	91,5	82,8	81,3

a Melding en aangifte in percentage van het aantal ondervonden delicten. De cijfers voor 2005-2007 zijn gebaseerd op de VMR, de cijfers voor 2008-2011 zijn gebaseerd op de IVM en de cijfers voor 2012 en 2013 zijn gebaseerd op de VM. Door verschillen in onderzoeksopzet en vraagstellingen zijn de uitkomsten van deze enquêtes niet zonder meer vergelijkbaar. De indexcijfers zijn gebaseerd op gecorrigeerde uitkomsten waardoor de cijfers van de VMR en IVM vergelijkbaar zijn met die van de VM. Voor meer informatie zie hoofdstuk 3 en bijlage 4 in Veiligheidsmonitor 2012.
b Waarnemingsperiode 1e kwartaal.
c Waarnemingsperiode 4e kwartaal.
d Waarnemingsperiode augustus t/m november.
Bron: Veiligheidsmonitor Rijk; Integrale Veiligheidsmonitor; Veiligheidsmonitor

Tabel 3.22 Hulpverlening door Slachtofferhulp Nederland (aangemelde zaken en verleende diensten)

	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal aangemelde zaken	145.528	162.062	193.887	220.342	226.067
aangemeld door de politie	127.042	133.709	165.122	190.233	180.790
eigen initiatief cliënt	14.377	23.629	24.384	25.674	27.180
aangemeld door externe partij	4.109	4.724	4.381	4.435	18.097
Totaal verleende diensten	126.351	107.847	155.196	166.604	155.597
gestructureerde opvang	1.151	.	.	.	.
andere emotionele ondersteuning	38.309	.	.	.	.
hulp bij verhalen van schade via					
voegen	7.774	8.346	10.124	12.130	12.962
fondsen	3.361	4.187	4.426	4.734	3.885
verzekering tegenpartij	1.155	959	924	1.213	1.339
begeleiding bij strafproces	3.370	4.204	7.225	7.627	10.441
opstellen schriftelijke slachtofferverklaring (SSV)					
en begeleiden spreekrecht	4.157	4.317	4.077	4.392	4.194
slachtoffer-dadergesprek	86	112	141	192	247
praktische ondersteuning	19.691	24.653	28.095	28.437	31.280
doorverwijzen naar externe partij	4.028	5.688	5.711	5.265	5.368
opvang bij crisissituatie	1.022	1.089	2	.	.
opvang bij rampen/calamiteiten	27	28	-	.	.
brief door administratie	42.220	42.018	63.701	72.598	49.666
ondersteunende gesprekken	.	12.246	30.770	30.005	36.215

Bron: CBS/StatLine: Bureau Slachtofferhulp; aangemelde zaken en verleende diensten

Tabel 3.27 Maatregelen door burgers tegen criminaliteit, volgens de VM[a]

	2012[b]	2013[b]
	(% thuis aanwezig)	
Technische maatregelen		
extra veiligheidssloten/grendels op buitendeuren	67,5	66,8
(rol)luiken voor ramen/deuren	18,7	18,7
buitenverlichting	77,3	76,4
alarminstallatie in huis	13,0	12,8
	(% (bijna) altijd)	
Overige maatregelen		
's avonds licht laten branden bij afwezigheid	41,1	41,4
fiets in bewaakte fietsenstalling	34,7	35,1
waardevolle spullen meenemen uit auto	70,1	69,9
waardevolle spullen thuis laten om diefstal/beroving op straat te voorkomen	33,4	34,4
	(abs.)	
Aantal respondenten	77.989	145.277

a Met de VM start een nieuwe reeks; de uitkomsten van de VM zijn dan ook niet zonder meer vergelijkbaar met die van de IVM en VMR.

b Waarnemingsperiode augustus t/m november.

Bron: Veiligheidsmonitor

Tabel 3.28 Aanwezigheid preventieve voorzieningen in/rond de woning naar politiedistrict,[a] volgens de VM,[b] 2013[c]

	(somscore)[d]		(somscore)[d]
Totaal	1,7		
Fryslân	1,6	Zoetermeer - Leidschendam/	1,8
Groningen	1,5	Voorburg	
Drenthe	1,8	Westland - Delft	1,7
IJsselland	1,7	Leiden - Bollenstreek	1,6
Twente	1,8	Alphen aan den Rijn - Gouda	1,8
Noord en Oost Gelderland	1,8	Rijnmond Noord	1,7
Gelderland Midden	1,8	Rotterdam Stad	1,2
Gelderland Zuid	1,9	Rijnmond Oost	1,6
Gooi en Vechtstreek	1,8	Rotterdam Zuid	1,4
Flevoland	1,8	Rijnmond Zuid-West	1,9
Oost Utrecht	1,8	Zuid-Holland-Zuid	1,8
Utrecht Stad	1,3	Zeeland	1,9
West Utrecht	1,8	De Markiezaten	2,1
Noord Holland Noord	1,7	De Baronie	1,9
Zaanstreek Waterland	1,8	Hart van Brabant	1,9
Kennemerland	1,6	's-Hertogenbosch	1,9
Amsterdam Noord	1,2	Eindhoven	1,8
Amsterdam Oost	1,3	Helmond	2,0
Amsterdam Zuid	1,3	Noord en Midden Limburg	2,2
Amsterdam West	1,1	Parkstad-Limburg	2,2
Den Haag Centrum	1,3	Zuid-West-Limburg	2,0
Den Haag West	1,5		(abs.)
Den Haag Zuid	1,5	Aantal respondenten	145.277

a De indeling in politiedistricten is ingevoerd per 1 januari 2013 en berust op de Politiewet 2012. Nederland telt 43 politiedistricten.

b Met de VM start een nieuwe reeks; de uitkomsten van de VM zijn dan ook niet zonder meer vergelijkbaar met die van de IVM en VMR.

c Waarnemingsperiode augustus t/m november.

d De somscore geeft het gemiddeld aantal voorzieningen weer die bij de woning zijn aangebracht. Hoe hoger de score des te meer preventieve voorzieningen er aanwezig zijn. Aangezien de aanwezigheid van vier voorzieningen is onderzocht (buitenverlichting, veiligheidssloten, luiken, alarminstallatie) loopt de somscore van 0 (geen van deze voorzieningen aanwezig) tot vier (alle vier de voorzieningen aanwezig).

Bron: Veiligheidsmonitor

Tabel 3.32 Onveiligheidsgevoelens, volgens de VM[a]

	2012[b]	2013[b]
Totaal	(%)	
voelt zich wel eens onveilig	36,6	36,7
voelt zich vaak onveilig	1,8	1,9
	(% 'komt vaak voor')	
doet 's avonds en 's nachts niet open vanwege onveiligheid	8,1	8,7
rijdt of loopt om om onveilige plekken te mijden	2,6	2,6
voelt zich 's avonds op straat in de buurt onveilig	3,7	3,6
voelt zich 's avonds alleen thuis niet op zijn gemak	2,6	2,6
Mannen	(%)	
voelt zich wel eens onveilig	28,1	28,2
voelt zich vaak onveilig	1,2	1,4
	(% 'komt vaak voor')	
doet 's avonds en 's nachts niet open vanwege onveiligheid	4,7	5,2
rijdt of loopt om om onveilige plekken te mijden	1,5	1,6
voelt zich 's avonds op straat in de buurt onveilig	2,0	2,1
voelt zich 's avonds alleen thuis niet op zijn gemak	1,3	1,4
Vrouwen	(%)	
voelt zich wel eens onveilig	45,0	45,0
voelt zich vaak onveilig	2,3	2,4
	(% 'komt vaak voor')	
doet 's avonds en 's nachts niet open vanwege onveiligheid	11,5	12
rijdt of loopt om om onveilige plekken te mijden	3,7	3,5
voelt zich 's avonds op straat in de buurt onveilig	5,4	5,1
voelt zich 's avonds alleen thuis niet op zijn gemak	3,7	3,7
	(abs.)	
Aantal respondenten	77.989	145.277

a Met de VM start een nieuwe reeks; de uitkomsten van de VM zijn dan ook niet zonder meer vergelijkbaar met die van de IVM en VMR. Gegevens hebben betrekking op inwoners van 15 jaar en ouder.

b Waarnemingsperiode augustus t/m november.

Bron: Veiligheidsmonitor

Tabel 3.33 Onveiligheidsgevoelens, volgens VMR, IVM, VM[a]

	VMR			IVM				VM	
	2005[b]	2006[b]	2007[b]	2008[c]	2009[c]	2010[c]	2011[c]	2012[d]	2013[d]
	(index 2005=100)								
Voelt zich wel eens onveilig	100	87,8	80,8	78,1	79,2	80,8	77,5	75,8	76,0

a Aandeel burgers van 15 jaar en ouder dat zich wel eens onveilig voelt. De cijfers voor 2005-2007 zijn gebaseerd op de VMR, de cijfers voor 2008-2011 zijn gebaseerd op de IVM en de cijfers voor 2012 en 2013 zijn gebaseerd op de VM. Door verschillen in onderzoeksopzet en vraagstellingen zijn de uitkomsten van deze enquêtes niet zonder meer vergelijkbaar. De indexcijfers zijn gebaseerd op gecorrigeerde uitkomsten waardoor de cijfers van de VMR en IVM vergelijkbaar zijn met die van de VM. Voor meer informatie zie hoofdstuk 3 en bijlage 4 in Veiligheidsmonitor 2012.

b Waarnemingsperiode 1e kwartaal.

c Waarnemingsperiode 4e kwartaal.

d Waarnemingsperiode augustus t/m november.

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk; Integrale Veiligheidsmonitor; Veiligheidsmonitor

Tabel 3.34 Onveiligheidsgevoelens naar leeftijd en geslacht, 2013

	Totaal	mannen	vrouwen
	(% voelt zich wel eens onveilig)		
Totaal	36,7	28,2	45,0
	(% voelt zich wel eens onveilig)		
Leeftijd beknopt			
15-24 jaar	44,5	31,3	58,1
25-44 jaar	41,3	31,4	51,3
45-64 jaar	34,4	27,2	41,6
65 jaar en ouder	27,7	22,2	32,3
Leeftijd uitgebreid			
15-17 jaar	40,6	29,4	53,5
18-24 jaar	46,2	32,2	59,9
25-34 jaar	44,2	32,1	56,4
35-44 jaar	38,8	30,7	46,9
45-54 jaar	35,2	27,4	43,0
55-64 jaar	33,4	27,0	39,9
65-74 jaar	28,5	23,3	33,0
75 jaar en ouder	26,4	20,3	31,2

Bron: Veiligheidsmonitor

Tabel 3.35 Onveiligheidsgevoelens naar stedelijkheid woongemeente, 2013

	Voelt zich wel eens onveilig	Voelt zich vaak onveilig
	(%)	
Totaal	36,7	1,9
zeer sterk stedelijk	44,4	3,2
sterk stedelijk	39,5	2,1
matig stedelijk	36,1	1,6
weinig stedelijk	31,1	1,2
niet stedelijk	27,8	0,9

Bron: Veiligheidsmonitor

Tabel 3.36 Onveiligheidsgevoelens naar politiedistrict,[a] volgens de VM[b], 2013[c]

	(% voelt zich wel eens onveilig)		(% voelt zich wel eens onveilig)
Totaal	36,7		
Fryslân	28,1	Zoetermeer - Leidschendam/	39,5
Groningen	34,9	Voorburg	
Drenthe	28,8	Westland - Delft	39,9
IJsselland	32,9	Leiden - Bollenstreek	36,9
Twente	33,6	Alphen aan den Rijn - Gouda	35,3
Noord en Oost Gelderland	31,6	Rijnmond Noord	38,8
Gelderland Midden	37,1	Rotterdam Stad	48,1
Gelderland Zuid	37,5	Rijnmond Oost	41,3
Gooi en Vechtstreek	38,3	Rotterdam Zuid	45,6
Flevoland	41,6	Rijnmond Zuid-West	35,0
Oost Utrecht	38,2	Zuid-Holland-Zuid	32,7
Utrecht Stad	45,6	Zeeland	31,5
West Utrecht	38,3	De Markiezaten	37,5
Noord Holland Noord	32,5	De Baronie	37,0
Zaanstreek Waterland	33,7	Hart van Brabant	41,5
Kennemerland	34,6	's-Hertogenbosch	33,5
Amsterdam Noord	43,5	Eindhoven	38,8
Amsterdam Oost	45,9	Helmond	34,7
Amsterdam Zuid	37,7	Noord en Midden Limburg	37,5
Amsterdam West	46,7	Parkstad-Limburg	42,2
Den Haag Centrum	53,8	Zuid-West-Limburg	40,2
Den Haag West	40,3		(abs.)
Den Haag Zuid	49,2	Aantal respondenten	145.277

a De indeling in politiedistricten is ingevoerd per 1 januari 2013 en berust op de Politiewet 2012. Nederland telt 43 politiedistricten.

b Met de VM start een nieuwe reeks; de uitkomsten van de VM zijn dan ook niet zonder meer vergelijkbaar met die van de IVM en VMR.

c Waarnemingsperiode augustus t/m november.

Bron: Veiligheidsmonitor

Tabellen bij hoofdstuk 4

Tabel 4.1 Geregistreerde en opgehelderde misdrijven[a] naar delict

	2007	2008	2009	2010	2011[b]	2012[b]	2013[b]
Totaal							
geregistreerd (abs.)	1.303.835	1.277.773	1.254.478	1.194.273	1.194.357	1.140.431	1.088.266
opgehelderd (abs.)	326.235	312.462	313.178	309.014	303.294	281.463	244.079
ophelderingspercentage (%)	25,0	24,5	25,0	25,9	25,4	24,7	22,4
Vermogensmisdrijven							
geregistreerd (abs.)	725.514	721.383	724.066	703.590	710.280	691.730	676.947
opgehelderd (abs.)	93.025	91.967	94.374	97.082	97.593	93.697	85.246
ophelderingspercentage (%)	12,8	12,7	13,0	13,8	13,7	13,5	12,6
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag							
geregistreerd (abs.)	242.836	233.031	213.057	183.692	180.898	161.393	139.898
opgehelderd (abs.)	41.661	38.919	39.940	40.239	37.561	30.723	24.509
ophelderingspercentage (%)	17,2	16,7	18,7	21,9	20,8	19,0	17,5
Gewelds- en seksuele misdrijven							
geregistreerd (abs.)	125.188	120.335	120.334	113.426	111.995	108.660	101.153
opgehelderd (abs.)	79.181	75.486	77.656	75.592	74.943	72.005	60.200
ophelderingspercentage (%)	63,2	62,7	64,5	66,6	66,9	66,3	59,5
Verkeersmisdrijven							
geregistreerd (abs.)	168.966	163.681	156.177	154.105	152.015	139.187	132.559
opgehelderd (abs.)	80.030	75.479	67.801	61.948	59.819	51.615	44.600
ophelderingspercentage (%)	47,4	46,1	43,4	40,2	39,4	37,1	33,6
Drugsmisdrijven							
geregistreerd (abs.)	19.558	18.875	18.580	17.353	16.706	17.671	17.568
opgehelderd (abs.)	15.124	14.610	15.984	15.994	15.206	16.117	14.619
ophelderingspercentage (%)	77,3	77,4	86,0	92,2	91,0	91,2	83,2
(Vuur)wapenmisdrijven							
geregistreerd (abs.)	5.961	5.851	6.629	6.476	7.339	7.032	6.545
opgehelderd (abs.)	4.972	4.832	5.689	5.910	6.708	6.391	5.658
ophelderingspercentage (%)	83,4	82,6	85,8	91,3	91,4	90,9	86,4

a De begin 2014 ontvangen gegevens bevatten mutaties over de verslagjaren 2010-2012. Hierdoor zijn de aantallen geregistreerde en opgehelderde misdrijven en verdachten voor de jaren 2010-2012 iets hoger dan in de voorgaande editie van C&R.
b Voorlopige cijfers.
Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.2 Geregistreerde misdrijven[a] naar delict

	2007	2008	2009	2010	2011[b]	2012[b]	2013[b]
Totaal	1.303.835	1.277.773	1.254.478	1.194.273	1.194.357	1.140.431	1.088.266
Wetboek van Strafrecht	1.104.257	1.085.014	1.068.100	1.011.342	1.014.660	973.321	929.015
Vermogensmisdrijven	725.514	721.383	724.066	703.590	710.280	691.730	676.947
diefstal/verduistering en inbraak	684.871	682.495	681.464	662.105	669.682	648.183	640.228
diefstal en inbraak met geweld	13.662	13.177	16.264	16.125	15.390	14.719	13.083
diefstal en inbraak zonder geweld	671.209	669.318	665.200	645.980	654.292	633.464	627.145
bedrog	21.995	21.974	24.746	25.126	21.890	24.211	19.779
valsheidsmisdrijven	13.189	10.607	10.727	9.257	11.057	11.477	8.918
heling	4.458	5.267	5.813	5.758	6.085	6.136	6.037
afpersing en afdreiging	669	742	925	970	1.000	1.064	1.294
overige vermogensmisdrijven	332	298	391	374	566	659	691
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	242.836	233.031	213.057	183.692	180.898	161.393	139.898
vernieling en beschadiging	210.091	201.578	178.739	150.052	148.034	133.175	117.517
vernieling aan auto	90.984	88.658	80.241	69.638	67.450	60.218	54.345
vernieling aan openbare gebouwen	11.430	12.914	14.233	11.755	8.248	2.290	2.006
vernieling aan middelen openbaar vervoer	4.994	5.920	3.284	1.608	2.268	2.092	1.037
overige vernieling en beschadiging	102.683	94.086	80.981	67.051	70.068	68.575	60.129
tegen de openbare orde	17.787	17.421	19.784	20.818	20.538	17.295	12.962
openlijk geweld tegen personen	6.636	6.181	6.961	6.971	6.421	5.538	4.668
openlijk geweld tegen goederen	2.799	2.441	2.178	2.045	1.761	1.507	1.079
huisvredebreuk	2.323	2.500	2.340	2.234	2.364	2.389	2.294
computervredebreuk	715	944	975	1.035	1.967	4.541	2.449
discriminatie	471	468	437	428	331	289	314
tegen openbare orde overig	4.843	4.887	6.893	8.105	7.694	3.031	2.158
brandstichting/ontploffing	9.351	8.653	8.279	7.095	6.970	6.109	5.288
tegen het openbaar gezag	5.607	5.379	6.255	5.727	5.356	4.814	4.131
niet opvolgen van ambtelijk bevel	2.228	2.003	3.277	3.868	3.573	3.070	2.477
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	3.379	3.376	2.978	1.859	1.783	1.744	1.654
Gewelds- en seksuele misdrijven	125.188	120.335	120.334	113.426	111.995	108.660	101.153
mishandeling	71.568	69.004	65.692	60.281	59.426	56.650	52.137
bedreiging en stalking	38.605	37.054	38.823	37.172	36.904	36.627	34.915
bedreiging	35.081	34.002	35.399	33.505	33.401	33.094	31.511
stalking	3.524	3.052	3.424	3.667	3.503	3.533	3.404
seksuele misdrijven	11.383	10.496	10.243	9.609	9.193	9.135	8.596
aanranding	2.964	2.750	2.645	2.484	2.212	2.130	2.029
verkrachting	2.133	1.943	1.919	1.660	1.604	1.492	1.318
schennis der eerbaarheid	2.331	2.191	2.144	1.982	1.937	1.882	1.703
ontucht met minderjarige	1.420	1.209	1.221	1.003	844	1.058	959
overige seksuele misdrijven	2.535	2.403	2.314	2.480	2.596	2.573	2.587
misdrijven tegen het leven	1.602	1.651	3.195	3.985	4.099	3.760	3.387
overige geweldsmisdrijven	2.030	2.130	2.381	2.379	2.373	2.488	2.118

Tabel 4.2 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011[b]	2012[b]	2013[b]
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	10.719	10.265	10.643	10.634	11.487	11.538	11.017
Verkeersmisdrijven	168.966	163.681	156.177	154.105	152.015	139.187	132.559
verlaten plaats ongeval	101.324	97.924	91.947	97.533	96.898	91.165	89.588
rijden onder invloed	61.003	59.433	56.793	51.126	50.029	44.185	39.374
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	2.194	2.132	2.233	2.645	2.326	1.513	1.597
overige verkeersmisdrijven	4.445	4.192	5.204	2.801	2.762	2.324	2.000
Drugsmisdrijven	19.558	18.875	18.580	17.353	16.706	17.671	17.568
harddrugs	10.228	9.396	8.750	8.201	7.620	7.913	7.527
softdrugs	9.330	9.479	9.830	9.152	9.086	9.758	10.041
(Vuur)wapenmisdrijven	5.961	5.851	6.629	6.476	7.339	7.032	6.545
Misdrijven overige wetten	5.093	4.352	4.992	4.997	3.637	3.220	2.579

a Zie noot a in tabel 4.1.
b Voorlopige cijfers.
Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.3 Geregistreerde en opgehelderde diefstallen[a] naar type diefstal

	2007	2008	2009	2010	2011[b]	2012[b]	2013[b]
	(abs.)						
Diefstal van fiets	114.037	128.410	128.362	107.307	105.517	106.154	107.057
Diefstal van bromfiets/snorfiets	11.765	13.869	15.972	17.245	18.268	17.699	15.920
Diefstal van motor/scooter	2.060	2.420	2.711	2.442	2.400	2.137	2.211
Diefstal van personenauto	15.612	15.176	14.598	14.214	13.391	12.570	13.120
Diefstal van overig vervoermiddel	3.757	4.070	4.541	5.074	5.219	5.223	5.510
Diefstal van vaartuig	1.139	1.269	1.148	1.126	1.156	1.037	993
Diefstal uit/vanaf personenauto	145.174	133.955	129.954	120.703	114.321	99.770	96.390
Diefstal uit/vanaf overig vervoermiddel	15.737	13.807	16.111	17.585	17.907	15.231	15.453
Diefstal uit/vanaf vaartuig	2.264	2.373	2.077	1.987	2.046	2.158	2.179
Diefstal van een dier	438	455	372	338	331	339	254
Straatroof	10.067	8.909	8.388	8.189	8.403	8.015	7.036
Zakkenrollerij	31.206	32.667	32.665	32.195	34.178	37.806	42.424
Diefstal (inbraak) uit woning	68.078	70.771	74.133	82.520	88.956	91.759	87.480
Diefstal (inbraak) uit schuur/garage e.d.	21.335	20.474	20.447	20.025	19.446	20.080	23.076
Winkeldiefstal	36.236	37.478	40.777	41.115	42.499	42.694	43.393
Diefstal (inbraak) uit winkel/bedrijf/kantoor	46.404	44.309	38.782	34.787	31.901	27.890	27.181
Diefstal (inbraak) uit hotel/pension	695	640	877	914	756	779	922
Diefstal (inbraak) uit school	8.967	7.266	6.084	5.204	4.645	4.233	3.593
Diefstal (inbraak) uit sportcomplex	6.450	5.983	5.704	5.118	5.459	4.775	4.722

Tabel 4.3 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011[b]	2012[b]	2013[b]
Diefstal (inbraak) uit defensiecomplex	886	860	631	672	680	565	401
Diefstal (inbraak) uit overig gebouw	13.531	12.163	10.280	10.503	8.922	8.081	7.918
(Gewapende) overval	2.233	2.608	3.064	2.756	2.498	2.118	1.664
Overige diefstal en inbraak	126.800	122.563	123.786	130.086	140.783	137.070	131.331
	(% opgehelderd)						
Diefstal van fiets	4,6	4,8	4,3	4,0	3,9	3,9	3,9
Diefstal van bromfiets/snorfiets	15,2	13,0	11,2	10,4	8,4	8,5	7,1
Diefstal van motor/scooter	9,5	8,3	8,5	8,0	8,4	6,2	5,7
Diefstal van personenauto	10,9	10,3	10,4	10,0	10,2	9,1	7,0
Diefstal van overig vervoermiddel	8,6	7,6	7,2	7,6	6,7	5,9	5,6
Diefstal van vaartuig	12,6	11,0	11,5	10,4	10,2	12,2	9,3
Diefstal uit/vanaf personenauto	3,1	3,2	2,7	2,6	2,7	2,7	2,4
Diefstal uit/vanaf overig vervoermiddel	3,8	4,3	3,5	3,7	3,7	4,2	3,7
Diefstal uit/vanaf vaartuig	9,3	8,7	6,2	6,9	6,4	8,1	5,7
Diefstal van een dier	8,4	10,8	12,4	12,4	11,2	9,7	11,8
Straatroof	24,7	22,3	23,5	25,4	26,7	25,8	21,3
Zakkenrollerij	1,9	2,1	2,4	2,7	2,9	2,7	2,9
Diefstal (inbraak) uit woning	10,5	9,7	9,0	9,4	9,3	8,6	7,0
Diefstal (inbraak) uit schuur/garage e.d.	4,9	4,8	4,4	4,8	4,8	4,6	3,8
Winkeldiefstal	79,7	80,8	80,2	81,6	82,0	80,6	80,3
Diefstal (inbraak) uit winkel/bedrijf/kantoor	12,1	11,5	10,4	11,1	11,6	12,9	12,5
Diefstal (inbraak) uit hotel/pension	9,5	12,5	10,6	8,2	12,4	13,9	8,2
Diefstal (inbraak) uit school	14,4	12,4	13,3	13,5	14,7	15,1	11,7
Diefstal (inbraak) uit sportcomplex	9,6	8,3	7,2	8,6	8,0	7,1	7,1
Diefstal (inbraak) uit defensiecomplex	1,5	4,5	3,8	2,8	1,8	3,2	3,2
Diefstal (inbraak) uit overig gebouw	8,9	8,7	8,8	9,9	9,7	10,6	9,1
(Gewapende) overval	38,5	31,2	36,5	37,3	43,2	41,8	32,3
Overige diefstal en inbraak	11,3	11,0	11,3	11,7	11,5	11,0	9,6

a Zie noot a in tabel 4.1.
b Voorlopige cijfers.
Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.4 Geregistreerde misdrijven[a] naar gemeente van plegen[b]

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
	(abs.)						
Nederland	1.303.835	1.277.773	1.254.478	1.194.273	1.194.357	1.140.431	1.088.266
Almere	16.105	15.682	13.465	13.684	14.372	14.232	14.998
Amersfoort	13.032	13.572	11.704	11.027	10.316	10.570	10.541
Amsterdam	102.102	99.967	96.819	98.328	101.164	99.406	99.458
Apeldoorn	13.318	11.733	12.110	11.536	12.115	11.597	10.622
Arnhem	17.479	17.040	17.277	16.562	16.412	14.999	14.051
Breda	18.854	17.951	18.246	16.443	17.390	16.883	15.522
Dordrecht	10.399	9.923	9.704	9.956	10.825	10.274	9.048
Ede	7.691	7.534	6.963	7.294	6.627	6.090	5.682
Eindhoven	27.862	29.903	28.332	24.431	25.365	25.948	25.531
Emmen	6.961	6.544	7.550	6.294	6.392	6.366	5.726
Enschede	13.873	14.496	14.432	14.413	14.171	14.424	14.165
's-Gravenhage	55.620	55.715	55.775	57.623	56.196	52.606	50.366
Groningen	20.563	19.544	20.442	19.292	18.236	17.942	18.156
Haarlem	12.654	11.752	12.793	13.157	12.988	11.382	11.541
Haarlemmermeer	13.333	12.287	12.693	12.689	12.785	12.503	11.991
's-Hertogenbosch	16.277	16.088	15.904	14.323	13.719	12.673	12.183
Leiden	11.927	12.228	10.889	11.260	11.261	10.198	9.652
Maastricht	15.442	16.258	16.582	14.580	15.235	14.104	12.970
Nijmegen	17.758	17.244	17.959	16.590	16.470	16.943	16.380
Rotterdam	75.602	77.690	75.841	68.098	72.331	68.073	66.188
Tilburg	22.376	21.100	23.010	18.991	18.141	18.331	17.852
Utrecht	40.598	40.470	38.157	35.150	33.877	32.019	31.985
Zaanstad	9.566	9.128	9.675	9.946	10.055	9.778	9.520
Zoetermeer	9.726	10.629	10.569	9.719	9.483	8.857	8.897
Zwolle	10.166	10.124	9.638	9.569	8.958	9.196	8.698
Overige gemeenten	708.301	688.019	679.804	646.566	643.648	610.728	572.985
Gemeente onbekend	16.250	15.152	8.145	6.752	5.825	4.309	3.558
	(per 1.000 inwoners)[d]						
Nederland	79,7	77,9	76,1	72,1	71,7	68,2	64,9
Almere	89,0	85,6	72,5	72,7	75,4	73,7	76,8
Amersfoort	93,7	96,1	81,7	76,1	70,4	71,3	70,4
Amsterdam	137,4	133,8	128,1	128,1	129,7	125,8	124,4
Apeldoorn	85,6	75,6	78,0	74,1	77,6	73,9	67,5
Arnhem	122,6	118,7	118,7	112,7	110,8	100,5	93,8
Breda	110,7	105,0	106,1	94,9	99,6	95,7	87,1
Dordrecht	87,7	84,0	82,0	84,0	91,1	86,4	76,4
Ede	71,5	70,0	64,7	67,7	61,2	56,0	51,7
Eindhoven	132,9	142,2	133,5	114,3	117,4	119,5	116,9
Emmen	64,0	60,0	69,0	57,5	58,5	58,5	52,8
Enschede	89,8	93,7	92,5	91,8	89,8	91,3	89,3
's-Gravenhage	117,4	117,1	115,7	117,9	113,5	104,8	99,6
Groningen	113,2	107,1	111,0	103,0	96,0	92,9	92,9

Tabel 4.4 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
Haarlem	86,1	79,6	86,3	88,0	86,2	75,0	75,4
Haarlemmermeer	96,4	87,4	89,4	88,9	89,2	86,9	83,2
's-Hertogenbosch	120,0	117,9	115,4	102,6	97,4	89,3	85,3
Leiden	101,5	104,6	93,2	96,1	95,5	85,9	80,6
Maastricht	129,7	137,8	140,2	123,0	127,3	116,5	106,5
Nijmegen	110,4	106,9	111,0	101,8	100,3	102,6	98,4
Rotterdam	129,4	133,3	129,2	114,8	118,5	110,5	107,4
Tilburg	111,2	104,4	113,1	92,7	88,0	88,3	85,6
Utrecht	140,8	137,3	127,2	114,5	108,8	101,2	99,4
Zaanstad	67,7	63,9	67,2	68,4	68,4	65,9	63,6
Zoetermeer	82,4	88,9	87,4	80,0	77,8	72,4	72,3
Zwolle	88,7	87,0	81,9	80,4	74,4	75,7	71,0
Overige gemeenten	63,2	64,8	63,5	59,4	57,7	54,4	50,5

a Zie noot a in tabel 4.1.
b De 25 gemeenten met het hoogste inwoneraantal in 2013.
c Voorlopige cijfers.
d Uit de betreffende gemeente.
Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.5 Geregistreerde verdachten van misdrijven[a] naar geslacht en delict

	Geregistreerde verdachten (totaal)[b]	mannen	vrouwen	Geregistreerde verdachten (unieke personen)[c]	mannen	vrouwen	Gemiddeld aantal registraties per verdachte
	(abs.)	(%)		(abs.)	(%)		(abs.)
Totaal							
2007	496.600	82,0	15,0	323.480	80,0	17,3	1,54
2008	470.950	82,1	15,1	309.370	80,4	17,4	1,52
2009	423.420	82,1	15,3	294.140	81,5	17,7	1,44
2010	386.200	83,7	15,9	268.530	81,2	18,3	1,44
2011[d]	376.470	83,7	15,9	263.370	81,3	18,2	1,43
2012[d]	350.070	83,3	16,4	245.430	80,9	18,7	1,43
2013[d]	317.750	82,8	17,0	224.710	80,3	19,4	1,41
Vermogensmisdrijven							
2007	154.140	76,4	21,7	98.020	73,7	25,5	1,57
2008	151.250	76,2	21,7	97.480	73,8	25,5	1,55
2009	138.960	75,5	22,1	96.180	73,9	25,4	1,44
2010	132.820	77,0	22,7	92.150	73,7	25,8	1,44
2011[d]	132.270	77,6	21,9	91.660	74,3	25,1	1,44
2012[d]	127.430	77,2	22,4	88.560	73,9	25,6	1,44
2013[d]	121.260	76,6	23,0	84.920	73,4	26,1	1,43

Tabel 4.5 (vervolg)

	Geregistreerde verdachten (totaal)[b]	mannen	vrouwen	Geregistreerde verdachten (unieke personen)[c]	mannen	vrouwen	Gemiddeld aantal registraties per verdachte
	(abs.)	(%)		(abs.)	(%)		(abs.)
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag							
2007	86.920	88,4	10,3	64.550	88,0	11,7	1,35
2008	78.650	88,1	10,4	59.300	87,7	12,0	1,33
2009	67.990	87,7	10,3	57.350	88,2	11,4	1,19
2010	59.740	88,7	10,4	48.390	87,5	11,4	1,23
2011[d]	54.220	88,5	11,1	44.190	87,6	11,9	1,23
2012[d]	45.070	88,5	11,3	36.730	87,6	12,2	1,23
2013[d]	37.160	88,2	11,6	30.390	87,2	12,7	1,22
Gewelds- en seksuele misdrijven							
2007	117.950	85,8	12,9	93.220	85,7	13,9	1,27
2008	112.090	85,5	12,9	88.920	85,7	13,9	1,26
2009	98.920	85,1	12,7	81.520	85,9	13,7	1,21
2010	87.070	87,2	12,6	72.570	86,1	13,6	1,20
2011[d]	86.400	86,9	12,9	71.430	85,8	13,9	1,21
2012[d]	82.480	86,7	13,1	67.590	85,7	14,1	1,22
2013[d]	73.290	86,8	13,1	60.180	85,7	14,2	1,22
Verkeersmisdrijven							
2007	82.820	78,3	11,9	72.390	77,7	12,1	1,14
2008	77.580	79,9	12,0	67.950	79,7	12,2	1,14
2009	69.210	83,3	12,4	59.630	85,1	13,1	1,16
2010	61.800	86,2	13,5	55.120	85,2	14,4	1,12
2011[d]	59.620	86,2	13,6	53.610	85,4	14,3	1,11
2012[d]	51.590	85,7	14,0	47.180	85,0	14,7	1,09
2013[d]	44.510	84,7	15,0	41.030	84,2	15,6	1,08
Drugsmisdrijven en (vuur)-wapenmisdrijven							
2007	38.640	85,5	15,6	33.890	86,5	13,3	1,14
2008	36.770	85,8	14,6	32.290	87,4	12,3	1,14
2009	34.020	85,9	14,2	31.450	87,3	12,4	1,08
2010	31.010	87,6	13,8	26.440	88,1	11,7	1,17
2011[d]	31.350	86,9	14,5	27.650	87,4	12,1	1,13
2012[d]	31.520	87,6	13,7	27.600	87,9	11,6	1,14
2013[d]	31.090	87,4	13,9	27.830	87,7	11,9	1,12

a Zie noot a in tabel 4.1.
b Het totale aantal registraties van personen die in het verslagjaar verdacht werden van het plegen van een misdrijf.
c Het totale aantal unieke personen die in het verslagjaar één keer of meer verdacht werden van het plegen van een misdrijf.
d Voorlopige cijfers.
Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.6 Geregistreerde verdachten[a] (totaal)[b] naar delict

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
Totaal	496.600	470.950	423.420	386.200	376.470	350.070	317.750
Wetboek van Strafrecht	368.970	351.450	315.130	288.470	282.180	264.040	240.050
Vermogensmisdrijven	154.140	151.250	138.960	132.820	132.270	127.430	121.260
diefstal/verduistering en inbraak	128.370	124.900	114.030	109.600	110.780	106.340	101.420
diefstal en inbraak met geweld	8.400	7.560	8.340	8.460	8.740	8.360	6.790
diefstal en inbraak zonder geweld	119.970	117.340	105.690	101.130	102.040	97.980	94.630
bedrog	11.760	11.710	10.770	10.070	8.050	7.660	6.760
valsheidsmisdrijven	6.690	6.120	5.330	4.490	4.210	3.900	3.420
heling	6.460	7.610	7.690	7.500	7.910	7.990	7.980
afpersing en afdreiging	620	720	680	640	640	780	800
overige vermogensmisdrijven	250	200	470	520	690	770	890
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	86.920	78.650	67.990	59.740	54.220	45.070	37.160
vernieling en beschadiging	45.650	41.190	30.660	24.120	21.510	19.650	17.100
vernieling aan auto	12.000	11.110	8.410	7.290	6.150	5.780	4.820
vernieling aan openbare gebouwen	3.030	2.260	1.810	1.370	1.110	710	640
vernieling aan middelen openbaar vervoer	1.040	920	660	520	500	360	250
overige vernieling en beschadiging	29.580	26.900	19.790	14.950	13.760	12.810	11.400
tegen de openbare orde	30.310	27.370	27.590	27.730	25.280	18.800	14.840
openlijk geweld tegen personen	13.450	12.200	12.390	12.340	10.990	9.770	7.860
openlijk geweld tegen goederen	7.060	5.940	4.940	4.710	4.050	3.400	2.530
huisvredebreuk	2.380	2.510	2.220	2.040	2.110	2.110	2.040
computervredebreuk	240	330	280	230	250	290	240
discriminatie	350	340	290	260	200	180	200
tegen openbare orde overig	6.840	6.060	7.470	8.170	7.670	3.050	1.970
brandstichting/ontploffing	4.310	3.940	3.210	2.360	2.440	2.170	1.600
tegen het openbaar gezag	6.640	6.150	6.530	5.530	5.000	4.450	3.620
niet opvolgen van ambtelijk bevel	2.610	2.270	3.490	4.020	3.630	3.210	2.450
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	4.040	3.880	3.050	1.510	1.370	1.230	1.170
Gewelds- en seksuele misdrijven	117.950	112.090	98.920	87.070	86.400	82.480	73.290
mishandeling	72.980	69.530	58.600	49.920	49.350	46.830	41.700
bedreiging en stalking	32.600	31.040	29.060	26.420	26.620	25.850	23.410
bedreiging	29.870	28.830	26.570	23.920	24.280	23.520	21.310
stalking	2.740	2.210	2.490	2.510	2.340	2.330	2.100
seksuele misdrijven	7.910	7.150	6.460	5.660	5.220	4.870	4.060
aanranding	1.930	1.810	1.610	1.540	1.240	1.080	910
verkrachting	1.680	1.360	1.280	1.020	920	790	610
schennis der eerbaarheid	1.360	1.300	1.320	1.120	1.130	1.150	1.000
ontucht met minderjarige	1.090	930	790	670	610	650	490
overige seksuele misdrijven	1.860	1.760	1.460	1.310	1.320	1.220	1.050
misdrijven tegen het leven	2.230	2.070	2.880	3.270	3.470	3.200	2.790
overige geweldsmisdrijven	2.210	2.300	1.920	1.800	1.740	1.720	1.330
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	9.960	9.450	9.270	8.840	9.290	9.060	8.330

Tabel 4.6 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
Verkeersmisdrijven	82.820	77.580	69.210	61.800	59.620	51.590	44.510
verlaten plaats ongeval	20.960	17.800	12.920	11.710	10.680	9.850	8.580
rijden onder invloed	56.610	54.890	51.060	45.660	44.920	38.830	33.190
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	2.260	2.190	2.120	2.450	2.120	1.370	1.450
overige verkeersmisdrijven	2.990	2.700	3.110	1.980	1.900	1.540	1.290
Drugsmisdrijven	30.860	29.250	26.160	23.780	23.180	23.850	23.910
harddrugs	16.110	14.390	12.410	11.080	10.450	10.390	9.690
softdrugs	14.750	14.860	13.750	12.700	12.730	13.460	14.220
(Vuur)wapenmisdrijven	7.780	7.520	7.850	7.240	8.170	7.680	7.180
Misdrijven overige wetten	6.180	5.160	5.060	4.920	3.310	2.920	2.100

a Zie noot a in tabel 4.1.
b Het totale aantal registraties van personen die in het verslagjaar verdacht werden van het plegen van een misdrijf.
c Voorlopige cijfers.
Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.7 Geregistreerde verdachten[a] (unieke personen)[b] naar delict

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
Totaal	323.480	309.370	294.140	268.530	263.370	245.430	224.710
Wetboek van Strafrecht	232.180	223.950	217.420	198.690	193.700	180.990	165.640
Vermogensmisdrijven	98.020	97.480	96.180	92.150	91.660	88.560	84.920
diefstal/verduistering en inbraak	82.480	81.840	79.950	77.160	77.330	74.870	71.750
diefstal en inbraak met geweld	6.320	6.110	7.080	7.230	7.560	7.230	5.930
diefstal en inbraak zonder geweld	78.140	77.640	74.920	72.150	72.010	69.780	67.670
bedrog	7.270	7.350	7.340	6.770	5.650	5.120	4.960
valsheidsmisdrijven	6.060	5.390	4.990	4.280	4.060	3.720	3.240
heling	6.120	7.260	7.580	7.060	7.440	7.500	7.490
afpersing en afdreiging	580	630	710	620	600	710	730
overige vermogensmisdrijven	270	220	300	520	670	740	850
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	64.550	59.300	57.350	48.390	44.190	36.730	30.390
vernieling en beschadiging	33.130	30.370	25.200	19.400	17.590	15.880	13.930
vernieling aan auto	8.160	7.570	6.430	5.010	4.580	4.130	3.580
vernieling aan openbare gebouwen	2.780	2.050	1.720	1.330	1.060	680	620
vernieling aan middelen openbaar vervoer	840	700	560	470	470	340	230
overige vernieling en beschadiging	23.500	22.050	17.620	13.380	12.160	11.320	10.040
tegen de openbare orde	26.560	24.540	26.350	24.290	22.340	16.820	13.310
openlijk geweld tegen personen	11.720	10.720	11.820	10.940	9.930	8.840	7.080
openlijk geweld tegen goederen	6.720	5.840	5.470	4.320	3.790	3.190	2.410
huisvredebreuk	2.140	2.260	2.160	1.840	1.860	1.830	1.810
computervredebreuk	240	310	290	220	240	270	230

Tabel 4.7 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
discriminatie	350	340	330	240	190	170	190
tegen openbare orde overig	6.300	5.760	7.070	7.350	6.920	2.910	1.880
brandstichting/ontploffing	3.340	2.870	2.680	2.070	2.020	1.860	1.400
tegen het openbaar gezag	5.890	5.450	6.470	4.930	4.430	3.840	3.090
niet opvolgen van ambtelijk bevel	1.890	1.560	3.220	3.580	3.120	2.690	1.990
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	4.040	3.920	3.280	1.370	1.330	1.170	1.120
Gewelds- en seksuele misdrijven	93.220	88.920	81.520	72.570	71.430	67.590	60.180
mishandeling	62.330	59.560	52.080	44.950	43.950	41.580	37.150
bedreiging en stalking	27.290	26.100	25.200	22.540	22.470	21.510	19.370
bedreiging	25.410	24.530	23.250	20.670	20.730	19.760	17.840
stalking	2.270	1.900	2.350	2.190	2.040	2.040	1.800
seksuele misdrijven	6.780	6.230	5.600	4.980	4.660	4.220	3.440
aanranding	1.670	1.570	1.430	1.350	1.160	940	770
verkrachting	1.570	1.300	1.240	990	900	760	590
schennis der eerbaarheid	1.070	990	1.060	930	940	940	780
ontucht met minderjarige	1.040	920	750	620	540	580	450
overige seksuele misdrijven	1.770	1.710	1.360	1.270	1.260	1.120	990
misdrijven tegen het leven	1.870	1.790	2.570	3.110	3.240	2.990	2.640
overige geweldsmisdrijven	1.720	1.710	1.510	1.510	1.520	1.470	1.210
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	9.190	8.670	8.930	8.200	8.590	8.180	7.590
Verkeersmisdrijven	72.390	67.950	59.630	55.120	53.610	47.180	41.030
verlaten plaats ongeval	20.420	17.390	12.530	11.480	10.430	9.610	8.370
rijden onder invloed	51.300	49.850	45.620	41.790	41.240	36.180	31.220
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	1.660	1.600	1.700	1.950	1.800	1.210	1.270
overige verkeersmisdrijven	1.120	1.120	1.790	1.590	1.840	1.510	1.270
Drugsmisdrijven	27.090	25.570	24.370	20.180	20.490	20.910	21.520
harddrugs	13.360	11.790	10.320	8.940	8.590	8.480	8.230
softdrugs	14.050	14.080	14.350	11.450	12.100	12.650	13.520
(Vuur)wapenmisdrijven	6.800	6.720	7.080	6.260	7.160	6.700	6.310
Misdrijven overige wetten	5.180	4.330	3.050	3.110	3.210	2.820	2.010

a Zie noot a in tabel 4.1.
b Het totale aantal unieke personen die in het verslagjaar één keer of meer verdacht werden van het plegen van een misdrijf.
c Voorlopige cijfers.
Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.8 Geregistreerde verdachten[a] (unieke personen)[b] naar geslacht en leeftijd

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
	(per 1.000 inwoners van de betreffende leeftijdscategorie)						
Totaal							
12 jaar en ouder	19,2	18,2	17,6	16,1	15,5	14,3	13,0
12-14 jaar	27,0	23,9	21,4	17,3	15,8	13,6	11,4
15-17 jaar	57,3	52,9	50,4	44,1	39,7	35,2	28,9
18-24 jaar	47,3	45,6	44,1	40,3	38,5	35,1	30,8
25-34 jaar	25,6	24,7	24,6	23,2	23,1	21,9	20,8
35-44 jaar	19,3	18,4	17,8	16,5	16,1	15,3	14,2
45-54 jaar	13,1	12,6	12,4	11,7	11,8	11,0	10,4
55-64 jaar	7,2	6,8	6,4	6,1	6,1	5,9	5,5
65-74 jaar	3,8	3,7	3,5	3,5	3,4	3,3	3,1
75-79 jaar	2,2	2,1	2,0	1,9	2,0	1,9	1,9
Man							
12 jaar en ouder	31,9	30,2	29,0	26,4	25,4	23,3	20,9
12-14 jaar	39,0	34,1	30,7	24,6	22,9	19,8	16,2
15-17 jaar	88,1	81,8	77,3	67,5	61,1	54,5	44,4
18-24 jaar	79,4	76,2	73,5	66,9	63,6	57,5	50,0
25-34 jaar	42,6	41,0	40,7	37,9	37,9	35,6	33,4
35-44 jaar	30,9	29,5	28,4	26,3	25,7	24,3	22,5
45-54 jaar	20,9	20,0	19,6	18,4	18,3	17,1	16,0
55-64 jaar	11,5	11,0	10,3	9,7	9,6	9,1	8,4
65-74 jaar	6,3	6,2	5,8	5,6	5,5	5,1	4,8
75-79 jaar	4,0	3,8	3,6	3,1	3,3	3,2	3,1
Vrouw							
12 jaar en ouder	7,0	6,7	6,5	6,1	5,9	5,6	5,2
12-14 jaar	14,4	13,2	11,6	9,6	8,3	7,1	6,4
15-17 jaar	25,1	22,6	22,2	19,6	17,2	15,1	12,7
18-24 jaar	14,3	14,1	13,8	12,9	12,7	12,1	11,2
25-34 jaar	8,6	8,4	8,4	8,2	8,2	8,1	8,0
35-44 jaar	7,5	7,1	7,0	6,7	6,5	6,3	5,9
45-54 jaar	5,3	5,2	5,1	4,9	5,1	4,9	4,7
55-64 jaar	2,7	2,6	2,5	2,6	2,6	2,6	2,5
65-74 jaar	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6	1,4
75-79 jaar	0,8	0,8	0,8	0,9	1,0	0,9	0,9

a Zie noot a in tabel 4.1.

b Het totale aantal unieke personen die in het verslagjaar één keer of meer verdacht werden van het plegen van een misdrijf.

c Voorlopige cijfers.

Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.9 Geregistreerde verdachten[a] (unieke personen)[b] naar geslacht, herkomstgroepering en generatie

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
	(per 1.000 inwoners van 12 jaar en ouder)[d]						
Totaal[e]	19,2	18,2	17,6	16,1	15,5	14,3	13,0
Man	31,9	30,2	29,0	26,4	25,4	23,3	20,9
autochtoon	25,4	23,8	22,6	19,9	19,0	17,3	15,3
allochtoon	59,6	56,8	55,3	52,6	50,7	46,7	42,6
w.v.							
westers allochtoon	31,1	29,2	28,6	26,0	25,1	23,2	20,9
niet-westers allochtoon	84,8	81,1	78,3	75,4	72,5	66,6	60,8
w.o.							
Marokko	118,3	116,1	114,3	106,9	102,8	95,0	88,7
Nederlandse Antillen en Aruba	122,8	119,4	115,0	112,7	110,2	103,2	95,2
Suriname	88,3	83,9	79,3	81,4	78,4	71,9	66,2
Turkije	76,4	72,9	70,1	66,3	63,2	57,1	51,0
1e generatie allochtoon	54,9	51,8	49,7	47,5	45,7	41,7	37,7
w.v.							
westers allochtoon	28,8	27,2	27,2	25,5	25,3	23,0	21,0
niet-westers allochtoon	68,4	64,9	61,8	59,5	57,1	52,4	47,4
w.o.							
Marokko	75,6	71,7	68,5	63,3	59,9	56,3	51,3
Nederlandse Antillen en Aruba	130,0	127,5	123,1	120,2	118,2	112,3	102,8
Suriname	72,4	70,0	65,2	66,1	63,9	58,2	52,7
Turkije	55,3	51,9	48,2	46,7	44,0	40,0	35,8
2e generatie allochtoon	65,8	63,6	62,8	59,4	57,5	53,3	49,0
w.v.							
westers allochtoon	32,7	30,7	29,7	26,3	25,0	23,4	20,8
niet-westers allochtoon	126,2	120,4	116,8	110,5	105,1	95,0	86,4
w.o.							
Marokko	210,7	205,9	201,2	184,5	174,4	155,6	143,6
Nederlandse Antillen en Aruba	105,6	100,5	96,5	96,1	93,1	84,6	80,3
Suriname	115,2	106,5	101,2	104,1	98,9	90,5	83,7
Turkije	116,8	111,1	107,8	98,5	93,2	82,5	72,5
Vrouw	7,0	6,7	6,5	6,1	5,9	5,6	5,2
autochtoon	5,6	5,3	5,1	4,6	4,5	4,2	3,9
allochtoon	13,1	12,4	12,1	12,0	11,6	10,9	10,2
w.v.							
westers allochtoon	8,2	7,7	7,6	7,2	7,1	6,6	6,2
niet-westers allochtoon	18,0	17,1	16,4	16,6	15,9	15,0	13,8
w.o.							
Marokko	21,5	21,6	21,0	20,4	19,4	18,0	16,5
Nederlandse Antillen en Aruba	33,8	30,6	30,6	31,2	29,5	29,6	27,1
Suriname	21,7	20,0	18,8	20,2	20,1	19,1	17,1
Turkije	10,4	10,3	10,3	9,8	9,3	8,7	7,9

Tabel 4.9 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
	(per 1.000 inwoners van 12 jaar en ouder)[d]						
1e generatie allochtoon	11,6	11,2	10,7	10,8	10,5	9,9	9,2
w.v.							
westers allochtoon	7,7	7,5	7,5	7,3	7,2	7,0	6,5
niet-westers allochtoon	14,2	13,6	12,9	13,2	12,7	12,0	11,1
w.o.							
Marokko	12,4	12,6	12,8	11,5	10,9	10,5	9,7
Nederlandse Antillen en Aruba	34,8	31,2	30,3	31,7	31,3	30,6	28,1
Suriname	16,1	15,6	14,1	15,7	15,4	14,8	13,4
Turkije	7,0	7,0	6,8	6,9	6,4	5,5	4,9
2e generatie allochtoon	15,2	14,3	14,1	13,7	13,3	12,4	11,5
w.v.							
westers allochtoon	8,6	7,9	7,7	7,1	7,0	6,3	6,0
niet-westers allochtoon	27,8	26,0	24,9	24,3	23,0	21,3	19,3
w.o.							
Marokko	39,5	38,3	35,2	35,1	32,6	28,9	25,9
Nederlandse Antillen en Aruba	31,0	29,2	31,1	29,9	25,5	27,3	25,0
Suriname	33,1	28,7	27,8	28,7	28,5	26,3	23,0
Turkije	17,1	16,4	16,3	14,7	14,0	13,5	12,4

a Zie noot a in tabel 4.1.
b Het totale aantal unieke personen die in het verslagjaar één keer of meer verdacht werden van het plegen van een misdrijf.
c Voorlopige cijfers.
d Uit de betreffende bevolkingsgroep.
e Verdachten met onbekende herkomst en generatie zijn alleen in het totaal meegeteld.
Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.10 Geregistreerde verdachten[a] (unieke personen)[b] naar geslacht en woongemeente,[c]2013[d]

	Totaal[e]	mannen	vrouwen	Totaal[e]	mannen	vrouwen
	(abs.)[f]			(per 1.000 inwoners van 12 jaar en ouder)[g]		
Nederland	223.880	180.390	43.490	13,0	20,9	5,2
Almere	3.200	2.440	770	19,3	29,7	9,2
Amersfoort	1.630	1.310	320	12,9	21,2	5,0
Amsterdam	14.320	11.360	2.960	20,3	32,8	8,2
Apeldoorn	1.750	1.410	340	12,7	20,9	4,8
Arnhem	2.370	1.900	480	18,2	29,4	7,3
Breda	2.190	1.690	500	14,0	22,2	6,2
Dordrecht	2.010	1.570	440	19,5	31,0	8,4
Ede	930	750	190	9,8	16,1	3,8
Eindhoven	3.000	2.370	640	15,4	23,9	6,7
Emmen	1.150	930	230	11,9	19,3	4,7
Enschede	2.180	1.730	450	15,6	24,4	6,6
's-Gravenhage	11.950	9.490	2.470	27,3	44,2	11,1
Groningen	2.620	2.110	510	14,7	23,9	5,6
Haarlem	2.000	1.620	390	15,0	24,9	5,6
Haarlemmermeer	1.460	1.140	320	11,9	18,8	5,2
's-Hertogenbosch	2.050	1.580	470	16,3	25,7	7,3
Leiden	1.720	1.350	370	16,0	26,0	6,6
Maastricht	1.180	900	280	10,5	16,8	4,7
Nijmegen	1.990	1.550	440	13,4	21,9	5,6
Rotterdam	12.770	10.170	2.600	23,7	38,5	9,5
Tilburg	3.150	2.430	720	17,1	26,6	7,8
Utrecht	4.430	3.480	950	15,8	25,9	6,5
Zaanstad	1.890	1.450	440	14,5	22,6	6,7
Zoetermeer	1.900	1.430	470	17,8	27,6	8,5
Zwolle	1.290	1.000	290	12,4	19,7	5,4
Overige gemeenten of onbekend	138.740	113.270	25.470	10,6	17,2	4,2

a Zie noot a in tabel 4.1.
b Het totale aantal unieke personen die in het verslagjaar één keer of meer verdacht werden van het plegen van een misdrijf.
c De 25 gemeenten met het hoogste inwoneraantal in 2013.
d Voorlopige cijfers.
e Exclusief 830 verdachten waarvan geen persoonsgegevens bekend zijn.
f Afgerond op tientallen.
g Uit de betreffende gemeente.
Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.11 Geregistreerde verdachten[a] (unieke personen)[b] naar recidive en geslacht

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
	(abs.)[d]						
Totaal	323.480	309.370	294.140	268.530	263.370	245.430	224.710
recidivist	222.930	207.390	194.270	178.090	171.460	156.770	139.870
man	185.120	173.570	166.670	153.440	147.940	134.820	120.000
vrouw	29.490	27.510	25.960	24.060	23.050	21.640	19.610
first offender	100.550	101.980	99.870	90.440	91.910	88.660	84.840
man	73.540	75.030	72.890	64.660	66.230	63.750	60.390
vrouw	26.520	26.370	26.110	24.950	24.890	24.290	23.880
onbekend geslacht	8.820	6.900	2.510	1.420	1.260	940	840
	(%)						
Totaal	100	100	100	100	100	100	100
recidivist	68,9	67,0	66,0	66,3	65,1	63,9	62,2
man	57,2	56,1	56,7	57,1	56,2	54,9	53,4
vrouw	9,1	8,9	8,8	9,0	8,8	8,8	8,7
first offender	31,1	33,0	34,0	33,7	34,9	36,1	37,8
man	22,7	24,3	24,8	24,1	25,1	26,0	26,9
vrouw	8,2	8,5	8,9	9,3	9,4	9,9	10,6
geslacht onbekend	2,7	2,2	0,9	0,5	0,5	0,4	0,4

a Zie noot a in tabel 4.1.
b Het totale aantal unieke personen die in het verslagjaar één keer of meer verdacht werden van het plegen van een misdrijf.
c Voorlopige cijfers.
d Afgerond op tientallen.
Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.12 Geregistreerde minderjarige verdachten[a] van misdrijven naar geslacht en delict

	Geregistreerde verdachten (totaal)[b]	mannen	vrouwen	Geregistreerde-verdachten (unieke personen)[c]	mannen	vrouwen	Gemiddeld aantal registraties per verdachte
	(abs.)	(%)		(abs.)	(%)		(abs.)
Totaal							
2007	97.660	80,6	18,2	52.660	77,0	23,0	1,85
2008	86.510	80,6	18,2	47.710	77,0	23,0	1,81
2009	73.050	80,1	18,5	44.250	76,9	23,0	1,65
2010	61.090	80,3	19,7	37.510	76,5	23,4	1,63
2011[d]	54.440	80,9	19,0	33.850	77,3	22,6	1,61
2012[d]	47.940	81,0	18,9	29.920	77,5	22,4	1,60
2013[d]	39.840	80,5	19,5	25.020	76,5	23,4	1,59
Vermogensmisdrijven							
2007	38.870	72,5	26,0	23.160	69,0	31,0	1,68
2008	35.920	73,4	25,0	22.040	70,2	29,8	1,63
2009	32.610	73,0	25,6	21.680	69,7	30,2	1,50
2010	28.660	73,3	26,6	19.010	69,9	30,0	1,51
2011[d]	25.000	75,1	24,7	16.960	71,9	27,9	1,47
2012[d]	22.820	76,7	23,2	15.320	73,5	26,4	1,49
2013[d]	19.640	75,4	24,5	13.180	72,2	27,7	1,49
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag							
2007	34.140	88,9	10,2	21.140	87,1	12,9	1,61
2008	28.520	88,6	10,4	17.680	86,7	13,3	1,61
2009	21.510	89,0	9,8	15.160	87,8	12,1	1,42
2010	16.660	88,7	11,2	11.790	87,0	13,0	1,41
2011[d]	14.200	88,1	11,7	10.080	86,4	13,6	1,41
2012[d]	11.530	87,6	12,4	8.550	86,0	14,0	1,35
2013[d]	8.980	87,8	12,1	6.470	85,3	14,7	1,39
Gewelds- en seksuele misdrijven							
2007	18.370	80,1	18,7	13.380	79,1	20,9	1,37
2008	16.100	79,7	19,2	11.750	79,0	21,0	1,37
2009	13.040	80,1	18,6	9.760	79,6	20,3	1,34
2010	10.810	82,0	17,9	8.370	80,3	19,7	1,29
2011[d]	10.250	80,7	19,2	7.860	79,0	20,9	1,30
2012[d]	9.200	79,6	20,3	6.960	78,0	22,0	1,32
2013[d]	7.590	80,6	19,3	5.840	78,6	21,2	1,30

Tabel 4.12 (vervolg)

	Geregistreerde verdachten (totaal)[b]	mannen	vrouwen	Geregistreerde-verdachten (unieke personen)[c]	mannen	vrouwen	Gemiddeld aantal registraties per verdachte
	(abs.)	(%)		(abs.)	(%)		(abs.)
Verkeersmisdrijven							
2007	1.790	87,4	10,2	1.400	90,7	9,3	1,28
2008	1.810	87,7	10,7	1.480	88,5	10,8	1,22
2009	1.720	84,6	12,3	1.390	88,5	12,2	1,24
2010	1.550	87,8	12,1	1.220	88,5	11,5	1,27
2011[d]	1.390	85,8	14,0	1.050	85,7	14,3	1,32
2012[d]	1.090	86,7	12,9	850	85,9	14,1	1,28
2013[d]	790	87,4	12,3	630	85,7	14,3	1,25
Drugsmisdrijven en (vuur-) wapenmisdrijven							
2007	2.610	89,4	8,7	2.250	91,6	8,4	1,16
2008	2.650	89,4	9,1	2.330	90,6	9,4	1,14
2009	2.550	89,9	8,1	2.240	91,5	8,5	1,14
2010	2.140	92,3	7,6	1.840	91,8	7,6	1,16
2011[d]	2.350	93,3	6,6	2.010	93,5	6,5	1,17
2012[d]	2.120	93,0	6,7	1.830	93,4	6,6	1,16
2013[d]	1.980	93,5	6,4	1.710	93,6	6,4	1,16

a Zie noot a in tabel 4.1.
b Het totale aantal registraties van minderjarigen die in het verslagjaar verdacht werden van het plegen van een misdrijf.
c Het totale aantal unieke personen die in het verslagjaar één keer of meer verdacht werden van het plegen van een misdrijf.
d Voorlopige cijfers.
Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.13 Geregistreerde minderjarige verdachten[a] (totaal)[b] naar delict

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
Totaal registraties van verdachten	97.660	86.510	73.050	61.090	54.440	47.940	39.840
Wetboek van Strafrecht	92.870	81.780	68.340	57.170	50.480	44.590	36.990
Vermogensmisdrijven	38.870	35.920	32.610	28.660	25.000	22.820	19.640
diefstal/verduistering en inbraak	36.070	32.510	29.200	25.710	22.400	20.240	17.420
diefstal en inbraak met geweld	2.780	2.250	2.310	2.520	2.570	2.640	1.970
diefstal en inbraak zonder geweld	33.290	30.270	26.890	23.190	19.830	17.600	15.440
bedrog	680	790	860	810	460	380	350
valsheidsmisdrijven	460	500	550	390	430	480	390
heling	1.440	1.920	1.830	1.550	1.500	1.460	1.260
afpersing en afdreiging	180	170	140	170	200	250	220
overige vermogensmisdrijven	40	40	30	30	20	30	10
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	34.140	28.520	21.510	16.660	14.200	11.530	8.980
vernieling en beschadiging	20.290	16.720	11.270	7.120	6.140	4.850	4.080
vernieling aan auto	4.590	3.870	2.590	2.120	1.640	1.160	1.020
vernieling aan openbare gebouwen	2.000	1.280	1.060	640	490	240	230
vernieling aan middelen openbaar vervoer	600	550	310	260	230	140	80
overige vernieling en beschadiging	13.110	11.020	7.310	4.100	3.780	3.320	2.750
tegen de openbare orde	10.630	8.950	7.700	7.900	6.520	5.370	3.960
openlijk geweld tegen personen	5.420	4.700	4.320	4.670	3.910	3.330	2.450
openlijk geweld tegen goederen	3.940	3.160	2.460	2.280	1.820	1.550	1.180
huisvredebreuk	160	180	130	140	110	80	80
computervredebreuk	60	60	40	40	40	40	30
discriminatie	110	70	60	40	30	40	20
tegen openbare orde overig	940	770	700	730	610	340	190
brandstichting/ontploffing	2.380	2.160	1.720	1.070	1.080	970	650
tegen het openbaar gezag	840	690	820	580	460	340	290
niet opvolgen van ambtelijk bevel	260	170	350	410	320	210	160
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	590	520	480	170	140	120	140
Gewelds- en seksuele misdrijven	18.370	16.100	13.040	10.810	10.250	9.200	7.590
mishandeling	12.910	11.280	8.850	7.190	6.830	5.960	4.830
bedreiging en stalking	3.930	3.540	2.920	2.440	2.460	2.320	2.080
bedreiging	3.820	3.490	2.870	2.410	2.410	2.280	2.050
stalking	110	40	40	40	50	40	40
seksuele misdrijven	1.250	1.070	1.010	920	680	660	500
aanranding	500	430	470	450	230	220	190
verkrachting	250	200	150	170	170	140	110
schennis der eerbaarheid	100	90	90	70	80	80	40
ontucht met minderjarige	200	170	150	130	70	110	70
overige seksuele misdrijven	200	180	150	110	130	110	90
misdrijven tegen het leven	170	140	180	210	220	190	140
overige geweldsmisdrijven	100	80	80	50	60	70	40
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	1.500	1.230	1.180	1.040	1.020	1.030	780

Tabel 4.13 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
Verkeersmisdrijven	1.790	1.810	1.720	1.550	1.390	1.090	790
verlaten plaats ongeval	430	340	350	260	250	190	150
rijden onder invloed	1.000	1.120	1.090	1.100	990	750	510
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	0	0	10	10	10	10	10
overige verkeersmisdrijven	360	350	270	190	150	140	120
Drugsmisdrijven	1.270	1.290	1.230	1.050	1.120	1.050	1.110
harddrugs	580	530	360	320	310	280	310
softdrugs	690	770	880	740	820	780	810
(Vuur)wapenmisdrijven	1.340	1.360	1.320	1.090	1.230	1.070	870
Misdrijven overige wetten	390	270	440	230	230	140	80

a Zie noot a in tabel 4.1.
b Het totale aantal registraties van minderjarigen die in het verslagjaar verdacht werden van het plegen van een misdrijf.
c Voorlopige cijfers.
Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.14 Geregistreerde minderjarige verdachten[a] (unieke personen)[b] naar delict

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
Totaal	52.660	47.710	44.240	37.510	33.850	29.920	25.020
Wetboek van Strafrecht	50.100	45.050	41.650	35.280	31.510	27.920	23.330
Vermogensmisdrijven	23.160	22.040	21.670	19.010	16.960	15.320	13.180
diefstal/verduistering en inbraak	21.700	20.280	19.710	17.330	15.340	13.820	11.870
diefstal en inbraak met geweld	1.880	1.510	1.680	1.850	1.900	2.000	1.490
diefstal en inbraak zonder geweld	20.480	19.330	18.590	16.070	14.010	12.380	10.840
bedrog	450	460	500	520	380	250	290
valsheidsmisdrijven	410	420	490	370	380	410	320
heling	1.310	1.730	1.750	1.360	1.340	1.280	1.110
afpersing en afdreiging	140	150	140	150	170	200	200
overige vermogensmisdrijven	40	40	30	30	20	30	10
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	21.140	17.680	15.160	11.790	10.080	8.550	6.470
vernieling en beschadiging	11.950	9.880	7.300	4.780	4.210	3.490	2.750
vernieling aan auto	2.180	1.860	1.320	970	820	680	540
vernieling aan openbare gebouwen	1.600	1.030	880	570	400	190	200
vernieling aan middelen openbaar vervoer	450	380	250	210	200	120	70
overige vernieling en beschadiging	8.730	7.480	5.300	3.260	2.960	2.590	2.070
tegen de openbare orde	8.430	7.160	6.840	6.250	5.240	4.430	3.270
openlijk geweld tegen personen	4.260	3.670	3.800	3.750	3.200	2.750	2.000
openlijk geweld tegen goederen	3.350	2.770	2.430	1.810	1.540	1.350	1.050
huisvredebreuk	140	160	120	130	100	80	70

Tabel 4.14 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
computervredebreuk	50	50	30	40	30	30	30
discriminatie	100	60	60	30	20	30	20
tegen openbare orde overig	800	650	590	640	490	300	170
brandstichting/ontploffing	1.760	1.480	1.300	880	810	790	510
tegen het openbaar gezag	720	600	780	470	370	270	230
niet opvolgen van ambtelijk bevel	180	120	330	330	250	170	120
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	540	480	450	140	130	110	110
Gewelds- en seksuele misdrijven	13.380	11.750	9.760	8.370	7.870	6.960	5.840
mishandeling	9.880	8.650	7.030	5.890	5.490	4.790	3.900
bedreiging en stalking	3.190	2.760	2.340	1.990	1.960	1.820	1.650
bedreiging	3.110	2.730	2.300	1.970	1.920	1.780	1.620
stalking	90	30	40	30	40	30	30
seksuele misdrijven	970	890	770	700	570	510	410
aanranding	380	340	370	320	200	180	170
verkrachting	230	180	150	150	150	120	100
schennis der eerbaarheid	80	80	60	60	60	50	30
ontucht met minderjarige	180	160	120	110	60	90	60
overige seksuele misdrijven	160	160	110	90	110	90	80
misdrijven tegen het leven	120	90	140	190	190	150	110
overige geweldsmisdrijven	80	60	50	50	50	60	40
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	1.300	1.030	1.060	840	850	850	650
Verkeersmisdrijven	1.400	1.480	1.390	1.220	1.050	850	630
verlaten plaats ongeval	380	310	330	210	200	160	130
rijden onder invloed	810	910	860	860	730	580	390
overige verkeersmisdrijven	240	280	220	160	130	120	100
Drugsmisdrijven	1.070	1.130	1.070	870	930	880	950
harddrugs	460	430	280	240	230	220	250
softdrugs	620	710	800	630	710	670	700
(Vuur)wapenmisdrijven	1.180	1.200	1.170	970	1.080	950	760
Misdrijven overige wetten	330	290	260	190	220	140	80

a Zie noot a in tabel 4.1.
b Het totale aantal unieke personen die in het verslagjaar één keer of meer verdacht werden van het plegen van een misdrijf.
c Voorlopige cijfers.
Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.15 Geregistreerde minderjarige verdachtena (unieke personen)[b] naar geslacht, herkomstgroepering en generatie

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)[d]						
Totaal[e]	42,4	38,7	36,1	30,8	27,7	24,2	20,0
Man	63,9	58,4	54,3	46,2	41,9	36,9	30,1
autochtoon	50,5	45,3	41,4	33,5	30,5	26,6	20,8
allochtoon	111,7	104,9	99,5	90,3	81,2	71,8	61,5
w.v.							
westers allochtoon	71,5	64,7	64,3	52,6	46,6	40,7	33,6
niet-westers allochtoon	128,5	121,7	114,1	105,9	95,5	84,7	73,0
w.o.							
Marokko	198,9	194,2	186,0	169,2	157,0	131,8	116,4
Nederlandse Antillen en Aruba	156,0	146,4	138,8	136,0	121,4	116,9	99,7
Suriname	119,6	107,0	98,0	96,6	87,3	82,7	70,5
Turkije	107,8	102,6	93,6	89,7	78,6	66,6	57,2
1e generatie allochtoon	117,3	110,1	104,6	96,7	85,8	77,1	62,5
w.v.							
westers allochtoon	78,6	72,5	73,1	61,9	54,1	43,9	36,0
niet-westers allochtoon	135,9	129,2	121,4	115,8	104,3	98,2	80,3
w.o.							
Marokko	201,6	188,9	195,0	197,1	198,0	171,5	162,4
Nederlandse Antillen en Aruba	194,4	188,4	168,1	171,1	148,9	157,1	131,1
Suriname	147,4	125,8	123,7	121,2	109,7	130,2	114,0
Turkije	110,6	97,4	85,1	104,0	89,3	81,5	60,9
2e generatie allochtoon	109,9	103,4	98,0	88,6	80,0	70,6	61,3
w.v.							
westers allochtoon	69,0	62,0	61,3	49,4	44,1	39,7	32,8
niet-westers allochtoon	126,3	119,7	112,3	103,6	93,6	82,1	71,7
w.o.							
Marokko	198,7	194,7	185,3	167,1	154,4	129,5	114,0
Nederlandse Antillen en Aruba	135,7	124,2	123,4	117,0	107,2	98,5	86,9
Suriname	115,9	104,7	95,2	94,1	85,2	78,5	67,0
Turkije	107,5	103,1	94,4	88,7	77,8	65,6	57,0
Vrouw	19,8	18,0	17,0	14,7	12,8	11,0	9,5
autochtoon	16,0	14,5	13,6	11,0	9,6	8,2	6,7
allochtoon	33,4	30,3	28,9	27,5	23,8	20,8	18,8
w.v.							
westers allochtoon	25,4	23,8	24,0	20,2	17,2	14,8	13,8
niet-westers allochtoon	36,7	33,1	31,0	30,5	26,5	23,3	20,8
w.o.							
Marokko	45,9	44,2	38,2	40,1	35,6	29,2	25,6
Nederlandse Antillen en Aruba	55,3	48,1	55,3	52,7	39,7	42,4	38,3
Suriname	48,1	39,9	38,0	39,5	33,2	29,0	24,8
Turkije	22,9	20,5	18,8	17,6	16,6	15,5	12,9

Tabel 4.15 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)[d]						
1e generatie allochtoon	32,4	29,9	30,0	30,6	26,4	24,2	20,4
w.v.							
westers allochtoon	25,0	25,0	25,2	24,2	21,2	18,2	15,6
niet-westers allochtoon	36,1	32,5	32,6	34,2	29,5	28,2	23,7
w.o.							
Marokko	36,9	36,2	38,3	44,7	38,8	32,4	29,9
Nederlandse Antillen en Aruba	64,0	53,5	59,1	60,2	48,9	51,3	46,5
Suriname	53,6	40,5	51,1	58,3	44,4	48,1	34,2
Turkije	15,5	17,6	20,9	21,4	21,6	17,2	18,1
2e generatie allochtoon	33,7	30,5	28,6	26,7	23,1	20,0	18,4
w.v.							
westers allochtoon	25,6	23,4	23,5	18,9	15,8	13,6	13,1
niet-westers allochtoon	36,9	33,2	30,6	29,6	25,9	22,3	20,3
w.o.							
Marokko	46,8	45,0	38,2	39,8	35,4	29,0	25,4
Nederlandse Antillen en Aruba	50,7	45,1	53,5	48,6	35,2	38,6	35,2
Suriname	47,3	39,8	36,4	37,5	32,2	27,4	24,0
Turkije	23,5	20,8	18,7	17,3	16,3	15,4	12,6

a Zie noot a in tabel 4.1.
b Het totale aantal unieke minderjarigen die in het verslagjaar één keer of meer verdacht werden van het plegen van een misdrijf.
c Voorlopige cijfers.
d Uit de betreffende bevolkingsgroep.
e Verdachten met onbekende herkomst en generatie zijn alleen in het totaal meegeteld.
Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.16 Geregistreerde minderjarige verdachten[a] (unieke personen)[b] naar geslacht en woongemeente[c] 2013[d]

	Totaal[e]	mannen	vrouwen	Totaal[e]	mannen	vrouwen
	(abs.)[f]			(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)[g]		
Nederland	25.000	19.130	5.860	20,0	30,1	9,5
Almere	530	390	140	32,4	46,5	17,6
Amersfoort	210	170	40	17,8	27,4	7,5
Amsterdam	1.710	1.340	370	40,5	62,8	17,6
Apeldoorn	260	200	60	22,8	34,8	10,3
Arnhem	220	190	30	24,1	39,5	7,5
Breda	250	170	80	20,6	28,5	12,7
Dordrecht	280	190	90	32,4	43,6	20,7
Ede	170	140	30	18,6	30,5	6,3
Eindhoven	310	220	90	23,8	33,1	13,9
Emmen	150	110	30	18,1	27,4	8,2
Enschede	230	180	50	22,0	33,0	10,1
's-Gravenhage	1.250	980	270	39,1	59,8	17,5
Groningen	290	210	80	30,8	44,0	17,6
Haarlem	220	180	50	23,9	37,2	9,9
Haarlemmermeer	240	190	60	21,2	31,1	10,3
's-Hertogenbosch	250	200	60	27,0	40,7	12,5
Leiden	180	140	40	27,1	41,5	12,3
Maastricht	150	110	50	23,3	32,2	14,3
Nijmegen	200	150	60	21,4	30,5	11,8
Rotterdam	1.580	1.250	330	41,4	64,0	17,7
Tilburg	350	240	110	25,9	35,1	16,4
Utrecht	580	440	140	34,4	51,4	16,7
Zaanstad	250	160	90	23,1	30,0	16,1
Zoetermeer	300	220	80	33,2	48,3	17,7
Zwolle	140	100	40	16,7	23,4	9,9
Overige gemeenten of onbekend	14.710	11.280	3.430	16,0	24,2	7,4

a Zie noot a in tabel 4.1.
b Het totale aantal unieke personen die in het verslagjaar één keer of meer verdacht werden van het plegen van een misdrijf.
c De 25 gemeenten met het hoogste inwoneraantal in 2013.
d Voorlopige cijfers.
e Exclusief 20 verdachten waarvan geen persoonsgegevens bekend zijn.
f Afgerond op tientallen.
g Uit de betreffende gemeente.
Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.17 Geregistreerde minderjarige verdachten[a] (unieke personen)[b] naar recidive en geslacht

	2007	2008	2009	2010	2011[c]	2012[c]	2013[c]
	(abs.)[d]						
Totaal[e]	52.660	47.710	44.240	37.510	33.850	29.920	25.020
recidivist	37.680	32.270	28.010	24.920	21.240	17.450	12.810
man	31.120	26.790	23.390	20.910	17.890	14.740	10.840
vrouw	6.560	5.480	4.610	4.010	3.330	2.710	1.960
first offender	14.980	15.450	16.240	12.590	12.610	12.470	12.210
man	9.430	9.950	10.640	7.800	8.260	8.460	8.290
vrouw	5.540	5.490	5.580	4.770	4.330	4.010	3.910
	(%)						
Totaal[d]	100	100	100	100	100	100	100
recidivist	71,6	67,6	63,3	66,4	62,7	58,3	51,2
man	59,1	56,1	52,9	55,7	52,8	49,3	43,3
vrouw	12,5	11,5	10,4	10,7	9,8	9,0	7,8
first offender	28,4	32,4	36,7	33,6	37,3	41,7	48,8
man	17,9	20,9	24,0	20,8	24,4	28,3	33,1
vrouw	10,5	11,5	12,6	12,7	12,8	13,4	15,6

a Zie noot a in tabel 4.1.
b Het totale aantal unieke personen die in het verslagjaar één keer of meer verdacht werden van het plegen van een misdrijf.
c Voorlopige cijfers.
d Afgerond op tientallen.
e Exclusief verdachten waarvan geen persoonsgegevens bekend zijn.
Bron: CBS/GIDS

Tabel 4.18 Geregistreerde minderjarige verdachten[a] (unieke personen)[b] naar hoogst gevolgde opleiding

	2007	2008	2009	2010	2011[c]
	(abs.)[d]				
Totaal	52.660	47.710	44.240	37.510	33.850
basisonderwijs	2.000	1.650	1.440	1.070	930
Vmbo	22.560	20.010	18.300	15.570	13.850
voortgezet speciaal onderwijs	3.270	3.320	3.170	2.810	2.650
Mbo	11.300	10.410	9.630	8.360	7.440
Havo, vwo	10.440	9.480	9.040	7.550	6.910
Hbo, WO	270	270	270	230	200
opleiding onbekend	2.820	2.580	2.400	1.930	1.880
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)				
Totaal[b]	42,4	38,7	36,1	30,8	27,7
basisonderwijs	25,2	22,6	21,4	16,7	15,0
Vmbo	69,7	62,8	58,6	50,7	44,7
voortgezet speciaal onderwijs	113,4	110,2	106,3	95,3	89,5
Mbo	71,0	66,3	63,4	56,3	51,3
Havo, vwo	18,0	16,3	15,3	12,6	11,4
Hbo, WO	14,1	13,4	13,4	11,4	9,7
opleiding onbekend	82,3	72,3	66,0	57,0	57,2

a Zie noot a in tabel 4.1.
b Het totale aantal unieke personen die in het verslagjaar één keer of meer verdacht werden van het plegen van een misdrijf.
c Voorlopige cijfers.
d Afgerond op tientallen.
Bron: CBS/GIDS

Tabellen bij hoofdstuk 5

Tabel 5.1 Bij het Openbaar Ministerie ingeschreven en afgedane misdrijfzaken naar geslacht en minder- en meerderjarigheid

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Ingeschreven zaken OM[b]	272.657	260.308	232.316	211.993	230.917	225.229	208.620
meerderjarig	224.555	215.377	193.139	178.296	199.589	197.269	184.353
minderjarig	38.924	36.577	31.739	28.113	25.898	23.062	19.200
mannen	224.135	214.447	190.926	175.156	190.657	185.745	170.039
meerderjarige mannen	192.077	184.196	164.659	151.938	169.389	166.562	154.022
minderjarige mannen	32.058	30.251	26.267	23.218	21.268	19.183	16.017
vrouwen	39.330	37.497	33.942	31.243	34.810	34.578	33.504
meerderjarige vrouwen	32.478	31.181	28.479	26.357	30.200	30.707	30.330
minderjarige vrouwen	6.852	6.316	5.463	4.886	4.610	3.871	3.174
rechtspersonen	7.676	6.950	6.143	4.512	4.547	4.025	4.228
Afdoeningen door het OM, incl. opgelegde strafbeschikkingen[c]	122.274	122.301	119.837	91.978	102.194	119.218	112.361
Afdoeningen door het OM, incl. geëxecuteerde strafbeschikkingen[c]	122.274	122.301	117.315	86.956	91.115	95.121	83.643
meerderjarig	90.831	91.439	90.658	65.184	71.142	77.164	69.577
minderjarig	24.700	24.411	20.909	17.916	16.402	14.722	11.056
mannen	94.730	94.856	91.399	67.294	70.284	73.989	64.436
meerderjarige mannen	75.108	75.226	74.682	53.048	57.444	62.255	55.537
minderjarige mannen	19.622	19.630	16.717	14.246	12.840	11.734	8.899
vrouwen	20.786	20.987	20.157	15.799	17.242	17.889	16.186
meerderjarige vrouwen	15.723	16.213	15.976	12.136	13.698	14.909	14.040
minderjarige vrouwen	5.063	4.774	4.181	3.663	3.544	2.980	2.146
rechtspersonen	6.597	6.201	5.516	3.686	3.400	3.063	2.756
Dagvaardingen	159.326	149.980	144.345	127.448	130.925	122.290	114.165
meerderjarig	142.464	134.148	130.203	114.752	119.384	111.978	105.461
minderjarig	16.862	15.832	14.142	12.696	11.541	10.312	8.704

a Voorlopige cijfers.

b Van sommige strafzaken is het geslacht en/of de leeftijd van de verdachte onbekend. Daardoor tellen de subtotalen niet altijd op tot het totale aantal.

c Het aantal afdoeningen OM is onderscheiden in twee totalen, namelijk inclusief opgelegde strafbeschikkingen en inclusief geëxecuteerde strafbeschikkingen. Voor een uitsplitsing van strafbeschikkingen in opgelegde en geëxecuteerde strafbeschikkingen, zie tabel 5.8.

Bron: CBS

Tabel 5.2 Bij het Openbaar Ministerie ingeschreven misdrijfzaken naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal	272.657	260.308	232.316	211.993	230.917	225.229	208.620
Wetboek van Strafrecht	173.726	165.693	151.769	140.460	155.502	154.709	146.206
Vermogensmisdrijven	73.807	71.525	68.275	65.192	74.825	74.216	73.694
diefstal/verduistering en inbraak	54.130	53.150	51.659	51.692	58.395	59.235	60.588
diefstal en inbraak met geweld	4.783	4.298	4.615	4.430	4.911	4.879	4.550
eenvoudige diefstal	23.630	24.060	24.134	24.407	28.166	28.716	30.756
gekwalificeerde diefstal	22.226	21.284	19.744	20.135	22.208	22.540	22.519
verduistering	3.491	3.508	3.166	2.720	3.110	3.100	2.763
bedrog	4.459	4.517	4.515	3.257	4.280	3.130	2.327
valsheidsmisdrijven	8.306	6.861	5.613	4.463	4.984	4.445	3.552
heling	5.823	5.921	5.308	4.725	5.715	5.790	5.703
afpersing en afdreiging	444	396	456	377	446	437	447
overige vermogensmisdrijven	645	680	724	678	1.005	1.179	1.077
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	39.834	36.540	30.669	26.315	27.339	26.401	22.805
vernieling en beschadiging	12.103	11.993	9.962	8.968	9.150	9.316	8.766
tegen de openbare orde	18.243	16.179	13.626	11.066	11.865	11.068	8.852
openlijk geweld	15.407	13.443	11.190	8.764	9.184	8.472	6.484
huisvredebreuk	1.661	1.672	1.546	1.451	1.580	1.631	1.574
lokaalvredebreuk	280	268	193	182	216	189	164
computervredebreuk	88	102	100	89	95	80	65
discriminatie	145	135	115	113	129	83	76
tegen openbare orde overig	662	559	482	467	661	613	489
brandstichting/ontploffing	1.676	1.453	1.140	984	936	892	842
tegen het openbaar gezag	7.812	6.915	5.941	5.297	5.388	5.125	4.345
niet opvolgen van ambtelijk bevel	3.399	2.838	2.280	1.829	1.608	1.371	1.112
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	4.413	4.077	3.661	3.468	3.780	3.754	3.233
Gewelds- en seksuele misdrijven	52.674	50.757	46.076	41.864	45.552	46.406	43.236
mishandeling	33.403	32.632	29.601	26.443	29.051	29.506	26.901
bedreiging en stalking	12.117	11.547	10.363	9.436	10.264	10.764	10.238
bedreiging	11.176	10.673	9.629	8.773	9.590	10.014	9.555
stalking	941	874	734	663	674	750	683
seksuele misdrijven	3.733	3.371	3.102	2.993	3.134	3.186	3.406
aanranding	896	805	758	755	654	587	639
verkrachting	849	761	668	611	647	556	650
schennis der eerbaarheid	663	603	562	456	566	568	488
ontucht met minderjarige	34	44	25	35	52	67	71
overige seksuele misdrijven	1.291	1.158	1.089	1.136	1.215	1.408	1.558
misdrijven tegen het leven[b]	2.669	2.471	2.275	2.244	2.296	2.071	1.884
overige gewelds- en seksuele misdrijven	752	736	735	748	807	879	807
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	7.411	6.871	6.749	7.089	7.786	7.686	6.471

Tabel 5.2 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Verkeersmisdrijven	53.142	50.450	41.365	39.277	41.177	36.007	28.700
verlaten plaats ongeval	7.399	6.028	5.291	4.952	5.007	4.465	3.838
rijden onder invloed	37.907	36.782	29.456	27.798	29.243	25.501	20.377
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	4.474	4.183	3.958	3.890	4.339	3.640	2.291
overige verkeersmisdrijven	3.362	3.457	2.660	2.637	2.588	2.401	2.194
Drugsmisdrijven	16.297	16.586	14.990	12.884	14.757	15.392	14.964
harddrugs	9.367	9.195	7.735	7.048	7.615	7.847	7.543
softdrugs	6.930	7.391	7.255	5.836	7.142	7.545	7.421
(Vuur)wapenmisdrijven	4.658	4.617	4.326	4.270	4.966	5.244	4.822
Misdrijven overige wetten[c]	24.834	22.962	19.866	15.102	14.515	13.877	13.928
Wet op de economische delicten	20.065	18.682	16.496	12.639	11.481	10.317	10.242
overige misdrijven	4.769	4.280	3.370	2.463	3.034	3.560	3.686

a Voorlopige cijfers.
b Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 5.3 Door het Openbaar Ministerie afgedane misdrijfzaken (inclusief opgelegde strafbeschikkingen)[a] naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Totaal	122.274	122.301	119.837	91.978	102.194	119.218	112.361
Wetboek van Strafrecht	78.762	81.642	69.424	56.060	65.510	77.453	74.335
Vermogensmisdrijven	31.205	32.335	29.320	24.023	29.354	34.183	33.867
diefstal/verduistering en inbraak	20.647	21.435	19.454	17.178	20.186	25.064	25.347
diefstal en inbraak met geweld	725	765	733	759	771	955	924
eenvoudige diefstal	9.477	10.257	9.547	8.766	10.967	13.642	14.768
gekwalificeerde diefstal	8.601	8.334	7.326	6.232	6.788	8.432	7.814
verduistering	1.844	2.079	1.848	1.421	1.660	2.035	1.831
bedrog	2.782	3.002	2.822	1.945	2.816	1.970	1.369
valsheidsmisdrijven	3.860	3.780	3.119	1.961	2.577	2.473	2.318
heling	3.516	3.761	3.395	2.580	3.281	4.081	4.146
afpersing en afdreiging	112	107	103	76	78	125	118
overige vermogensmisdrijven	288	250	427	283	415	469	565
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	20.918	21.242	16.361	12.206	12.946	14.737	12.514
vernieling en beschadiging	6.805	7.229	5.554	4.092	4.359	5.309	4.703
tegen de openbare orde	9.853	9.706	7.585	5.517	5.730	6.218	4.903
openlijk geweld	8.535	8.194	6.407	4.607	4.582	4.768	3.540
huisvredebreuk	836	934	756	526	690	952	905
lokaalvredebreuk	120	129	102	94	130	126	129

Tabel 5.3 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
computervredebreuk	45	65	83	57	41	62	53
discriminatie	63	85	39	32	62	43	46
tegen openbare orde overig	254	299	198	201	223	263	230
brandstichting/ontploffing	648	597	463	334	297	347	361
tegen het openbaar gezag	3.612	3.710	2.759	2.263	2.559	2.861	2.547
niet opvolgen van ambtelijk bevel	1.849	1.900	1.320	1.023	1.069	1.032	880
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	1.763	1.810	1.439	1.240	1.490	1.829	1.667
Gewelds- en seksuele misdrijven	22.735	24.466	20.662	16.866	19.132	23.356	23.071
mishandeling	15.473	16.642	13.948	11.288	12.645	15.459	14.925
bedreiging en stalking	5.201	5.521	4.561	3.548	4.107	5.257	5.442
bedreiging	4.774	5.027	4.167	3.241	3.762	4.857	5.046
stalking	427	494	394	307	341	400	396
seksuele misdrijven	1.498	1.622	1.552	1.428	1.647	1.785	1.921
aanranding	341	394	361	377	381	367	390
verkrachting	325	343	316	275	347	304	361
schennis der eerbaarheid	364	369	364	266	313	344	286
ontucht met minderjarige	18	23	13	13	19	38	29
overige seksuele misdrijven	450	493	498	497	587	732	853
misdrijven tegen het leven[c]	325	384	305	307	408	391	380
overige gewelds- en seksuele misdrijven	238	297	296	295	323	461	399
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	3.904	3.599	3.081	2.965	4.078	5.177	4.883
Verkeersmisdrijven	16.762	13.932	26.818	19.684	18.309	20.668	15.994
verlaten plaats ongeval	5.072	4.279	3.419	3.000	3.852	4.050	3.632
rijden onder invloed	9.646	7.382	21.727	15.505	13.114	14.687	10.988
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	1.196	1.273	915	546	588	1.083	720
overige verkeersmisdrijven	848	998	757	633	755	848	654
Drugsmisdrijven	6.353	6.994	6.334	4.593	5.830	7.417	7.810
harddrugs	3.165	3.324	2.727	2.316	2.946	3.493	3.501
softdrugs	3.188	3.670	3.607	2.277	2.884	3.924	4.309
(Vuur)wapenmisdrijven	2.853	2.918	2.750	2.374	3.102	3.696	3.506
Misdrijven overige wetten[d]	17.544	16.815	14.511	9.262	9.443	9.984	10.716
Wet op de economische delicten	14.842	14.271	12.524	8.053	7.962	8.312	8.741
overige misdrijven	2.702	2.544	1.987	1.209	1.481	1.672	1.975

a Een afgedane zaak door het OM is een OM-beslissing tot sepot, transactie, voeging, overdracht of opgelegde strafbeschikking. Dagvaardingen zijn buiten beschouwing gelaten. Bron voor de opgelegde strafbeschikkingen is WODC.
b Voorlopige cijfers.
c Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
d Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 5.4 Door het Openbaar Ministerie afgedane misdrijfzaken (inclusief opgelegde strafbeschikkingen) naar wijze van afdoening[a]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Totaal	122.274	122.301	119.837	91.978	102.194	119.218	112.361
Onvoorwaardelijk sepot	24.835	28.314	27.856	22.207	28.799	35.362	39.215
technisch sepot	14.663	17.457	16.104	13.587	16.132	20.400	23.729
w.o.							
geen wettig bewijs	11.931	14.137	12.828	10.541	12.890	16.754	19.420
beleidssepot	10.172	10.857	11.752	8.620	12.667	14.962	15.486
op gronden samenhangend met maatregelen van anderen dan de officier van justitie	633	708	743	562	1.054	755	897
w.o.							
ander dan strafrechtelijk ingrijpen prevaleert	554	625	624	478	967	670	835
op gronden samenhangend met de algemene rechtsorde	251	339	309	332	397	529	464
w.o.							
onvoldoende nationaal belang	245	263	258	302	385	514	452
op gronden samenhangend met het gepleegde feit	3.449	3.670	4.944	2.853	5.729	6.679	6.776
w.o.							
gering feit	1.399	1.331	1.290	857	3.075	2.573	2.068
gering aandeel in het feit	617	537	523	320	306	437	323
oud feit	1.164	1.468	2.860	1.449	2.116	3.366	4.002
op gronden samenhangend met de persoon van de verdachte	3.304	3.611	3.317	2.772	3.107	4.308	4.239
w.o.							
leeftijd	54	54	67	53	52	47	49
recente bestraffing	941	1.051	956	887	1.075	1.685	1.560
door feit of gevolgen getroffen	635	706	648	543	596	678	637
gezondheidstoestand	647	737	651	555	642	837	821
gewijzigde omstandigheden	481	393	374	361	386	591	748
dienstverlening	53	65	67	33	24	43	45
op gronden samenhangend met de verhouding tussen verdachte en benadeelde	2.535	2.529	2.439	2.101	2.380	2.691	3.110
w.o.							
verhouding tot de benadeelde geregeld	715	633	634	625	680	752	1.032
medeschuld van benadeelde	1.112	1.209	1.146	982	1.093	1.220	1.249
beperkte kring	334	285	269	223	241	341	417
beleidssepot met waarschuwing	6.264	7.718	7.834	3.438	2.327	2.269	1.726
'kaal' beleidssepot	3.908	3.139	3.918	5.182	10.340	12.693	13.760
Voorwaardelijk beleidssepot	5.625	7.078	7.143	6.157	6.923	9.044	9.904
Voeging ad informandum	3.339	3.831	3.959	1.951	1.919	2.006	2.132
Voeging ter berechting	10.755	11.115	8.002	4.909	4.420	4.253	2.924

Tabel 5.4 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Transactie[c]	74.210	68.290	65.115	42.298	33.005	20.719	13.179
w.o.							
betaling geldsom	45.169	39.698	40.254	25.471	21.010	10.926	7.157
schadevergoeding	3.182	3.068	2.312	1.374	1.112	1.087	642
taakstraf	16.620	15.416	12.492	8.592	7.392	6.205	3.842
Strafbeschikking, opgelegde			4.620	11.842	24.803	44.448	41.840
Overdracht naar een ander parket	3.340	3.578	2.937	1.824	1.346	1.313	815
Wijze afdoening onbekend[d]	170	95	205	790	979	2.073	2.352

a Een afgedane zaak door het OM is een OM-beslissing tot sepot, transactie, voeging, overdracht of opgelegde strafbeschikking. Dagvaardingen zijn buiten beschouwing gelaten. Bron voor de opgelegde strafbeschikkingen is WODC.
b Voorlopige cijfers.
c Inclusief lik-op-stukzaken. Vóór 2001 ook inclusief wijze afdoening onbekend.
d De zaken met een onbekende wijze van afdoening zijn tot en met 2000 als transactie geteld.
Bron: CBS

Tabel 5.5 Door het Openbaar Ministerie afgedane misdrijfzaken: transacties[a] naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Totaal	74.210	68.290	65.115	42.298	33.005	20.719	13.179
Wetboek van Strafrecht	42.426	40.082	33.075	26.408	21.228	14.870	9.143
Vermogensmisdrijven	17.176	16.503	14.966	12.678	10.378	7.567	5.248
diefstal/verduistering en inbraak	11.234	11.002	10.066	9.345	8.036	5.789	4.067
diefstal en inbraak met geweld	44	43	41	24	21	34	30
eenvoudige diefstal	5.345	5.492	5.403	5.494	4.918	3.520	2.665
gekwalificeerde diefstal	4.721	4.242	3.650	3.117	2.518	1.831	1.153
verduistering	1.124	1.225	972	710	579	404	219
bedrog	1.896	1.979	1.961	1.240	584	335	229
valsheidsmisdrijven	2.131	1.627	1.209	777	629	631	418
heling	1.826	1.847	1.640	1.231	1.064	709	360
afpersing en afdreiging	10	12	13	8	5	11	2
overige vermogensmisdrijven	79	36	77	77	60	92	172
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	12.373	11.665	8.729	6.131	4.826	3.241	1.665
vernieling en beschadiging	4.006	4.145	3.003	2.006	1.583	1.028	470
tegen de openbare orde	5.733	5.160	3.933	2.673	2.209	1.688	904
openlijk geweld	5.177	4.561	3.491	2.305	1.944	1.512	792
huisvredebreuk	351	385	293	214	169	98	63
lokaalvredebreuk	66	56	40	51	22	18	12
computervredebreuk	22	27	34	25	9	12	11
discriminatie	30	34	10	12	14	15	8

Tabel 5.5 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
tegen openbare orde overig	87	97	65	66	51	33	18
brandstichting/ontploffing	257	178	162	90	87	55	36
tegen het openbaar gezag	2.377	2.182	1.631	1.362	947	470	255
niet opvolgen van ambtelijk bevel	1.369	1.221	885	713	456	209	73
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	1.008	961	746	649	491	261	182
Gewelds- en seksuele misdrijven	10.182	9.665	7.404	5.561	4.479	3.190	1.705
mishandeling	7.700	7.345	5.642	4.200	3.448	2.475	1.258
bedreiging en stalking	2.156	2.044	1.528	1.147	873	590	371
bedreiging	2.068	1.959	1.472	1.111	845	556	350
stalking	88	85	56	36	28	34	21
seksuele misdrijven	290	259	217	202	142	108	72
aanranding	52	55	28	39	21	20	15
verkrachting	-	1	1	-	-	-	-
schennis der eerbaarheid	196	178	161	142	104	64	31
ontucht met minderjarige	2	3	3	1	1	3	1
overige seksuele misdrijven	40	22	24	20	16	21	25
misdrijven tegen het leven[c]	7	2	1	-	2	-	-
overige gewelds- en seksuele misdrijven	29	15	16	12	14	17	4
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	2.695	2.249	1.976	2.038	1.545	872	525
Verkeersmisdrijven	12.238	9.177	15.374	5.006	2.995	1.077	538
verlaten plaats ongeval	4.023	3.253	2.720	2.534	1.341	399	224
rijden onder invloed[d]	7.756	5.407	12.277	2.179	1.467	564	251
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	122	126	81	19	15	12	8
overige verkeersmisdrijven	337	391	296	274	172	102	55
Drugsmisdrijven	3.879	4.243	3.807	2.676	2.655	2.294	1.711
harddrugs	1.632	1.709	1.325	1.282	1.428	1.070	761
softdrugs	2.247	2.534	2.482	1.394	1.227	1.224	950
(Vuur)wapenmisdrijven	2.296	2.230	2.153	1.876	1.539	987	671
Misdrijven overige wetten[e]	13.391	12.558	10.706	6.332	4.588	1.491	1.116
Wet op de economische delicten	11.401	10.789	9.332	5.568	4.139	1.312	956
overige misdrijven	1.970	1.769	1.374	764	449	179	160

a Bij de transactie gaat het om de aangeboden transacties (zie ook noot a bij tabel 5.4). Inclusief lik-op-stukzaken.
b Voorlopige cijfers.
c Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
d In 2009 is sprake van een toename van transacties voor rijden onder invloed (zie bijlage 3, paragraaf 4).
e Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 5.6 Door het Openbaar Ministerie afgedane misdrijfzaken: transacties[a] met als voorwaarde betaling geldsom naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Totaal	45.169	39.698	40.254	25.471	21.010	10.926	7.157
Wetboek van Strafrecht	19.406	18.123	14.285	13.058	11.363	6.801	4.312
Vermogensmisdrijven	6.629	6.430	5.501	5.886	5.583	3.850	2.858
diefstal/verduistering en inbraak	4.595	4.640	4.090	4.705	4.529	3.076	2.341
diefstal en inbraak met geweld	4	8	7	5	2	1	2
eenvoudige diefstal	2.678	2.829	2.551	3.163	3.256	2.254	1.848
gekwalificeerde diefstal	1.433	1.306	1.204	1.189	1.019	651	409
verduistering	480	497	328	348	252	170	82
bedrog	430	357	266	193	200	182	116
valsheidsmisdrijven	643	523	356	348	297	265	190
heling	950	897	756	615	539	295	137
afpersing en afdreiging	2	2	1	-	2	1	-
overige vermogensmisdrijven	9	11	32	25	16	31	74
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	5.469	5.295	3.977	3.001	2.435	1.166	537
vernieling en beschadiging	1.902	1.980	1.450	1.137	982	544	195
tegen de openbare orde	1.783	1.723	1.375	901	758	320	174
openlijk geweld	1.403	1.321	1.084	638	569	229	111
huisvredebreuk	260	289	218	154	122	54	41
lokaalvredebreuk	43	44	28	40	18	10	8
computervredebreuk	12	10	14	17	5	1	1
discriminatie	10	9	3	9	7	9	4
tegen openbare orde overig	55	50	28	43	37	17	9
brandstichting/ontploffing	15	13	16	6	12	6	4
tegen het openbaar gezag	1.769	1.579	1.136	957	683	296	164
niet opvolgen van ambtelijk bevel	1.063	942	655	510	333	149	61
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	706	637	481	447	350	147	103
Gewelds- en seksuele misdrijven	5.263	4.731	3.434	2.680	2.208	1.226	556
mishandeling	3.878	3.495	2.508	1.965	1.617	920	389
bedreiging en stalking	1.220	1.090	780	593	495	238	135
bedreiging	1.204	1.080	771	584	488	235	132
stalking	16	10	9	9	7	3	3
seksuele misdrijven	159	140	141	117	94	66	30
aanranding	8	11	9	6	7	7	3
verkrachting	-	1	-	-	-	-	-
schennis der eerbaarheid	139	127	117	107	86	54	22
ontucht met minderjarige	2	1	3	-	-	1	1
overige seksuele misdrijven	10	-	12	4	1	4	4
misdrijven tegen het leven[c]	-	1	-	-	-	-	-
overige gewelds- en seksuele misdrijven	6	5	5	5	2	2	2

Tabel 5.6 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	2.045	1.667	1.373	1.491	1.137	559	361
Verkeersmisdrijven	10.760	7.672	13.884	3.941	2.468	787	393
verlaten plaats ongeval	3.513	2.798	2.355	2.245	1.250	352	195
rijden onder invloed[d]	6.970	4.566	11.317	1.486	1.073	361	153
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	22	27	16	8	13	11	5
overige verkeersmisdrijven	255	281	196	202	132	63	40
Drugsmisdrijven	1.719	1.773	1.492	1.641	1.849	1.426	1.053
harddrugs	835	958	715	877	1.007	646	511
softdrugs	884	815	777	764	842	780	542
(Vuur)wapenmisdrijven	1.380	1.280	1.118	1.141	1.049	650	482
Misdrijven overige wetten[e]	11.904	10.850	9.475	5.690	4.281	1.262	917
Wet op de economische delicten	10.946	10.020	8.798	5.320	3.930	1.130	796
overige misdrijven	958	830	677	370	351	132	121

a Bij de transactie gaat het om de aangeboden transacties (zie ook noot a bij tabel 5.4).
b Voorlopige cijfers.
c Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
d In 2009 is sprake van een toename van transacties voor rijden onder invloed (zie bijlage 3, paragraaf 4).
e Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 5.7 Door het Openbaar Ministerie afgedane misdrijfzaken: transacties[a] met als voorwaarde leer- of werkproject[b] naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[c]
Totaal	16.676	15.496	12.560	8.629	7.417	6.248	3.888
Wetboek van Strafrecht	14.783	13.540	10.701	7.461	6.399	5.361	3.218
Vermogensmisdrijven	6.543	5.870	5.024	3.491	3.063	2.475	1.626
diefstal/verduistering en inbraak	4.328	4.054	3.512	2.557	2.249	1.680	1.077
diefstal en inbraak met geweld	32	30	29	13	12	22	22
eenvoudige diefstal	1.474	1.380	1.347	1.015	949	672	384
gekwalificeerde diefstal	2.376	2.174	1.726	1.276	1.039	818	571
verduistering	446	470	410	253	249	168	100
bedrog	174	138	144	79	73	82	75
valsheidsmisdrijven	1.317	986	703	377	292	341	215
heling	651	662	623	429	414	312	178
afpersing en afdreiging	5	10	8	4	1	5	1
overige vermogensmisdrijven	68	20	34	45	34	55	80
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	4.202	3.702	2.634	1.777	1.472	1.300	717
vernieling en beschadiging	861	828	637	394	281	233	140
tegen de openbare orde	2.792	2.406	1.643	1.125	979	912	478

Tabel 5.7 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[c]
openlijk geweld	2.691	2.278	1.561	1.071	922	854	448
huisvredebreuk	58	61	35	32	39	31	13
lokaalvredebreuk	6	6	6	4	3	5	3
computervredebreuk	8	11	15	3	4	8	4
discriminatie	16	19	5	2	2	-	2
tegen openbare orde overig	13	31	21	13	9	14	8
brandstichting/ontploffing	191	122	102	59	59	38	28
tegen het openbaar gezag	358	346	252	199	153	117	71
niet opvolgen van ambtelijk bevel	151	132	93	76	63	35	6
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	207	214	159	123	90	82	65
Gewelds- en seksuele misdrijven	3.620	3.605	2.721	1.924	1.601	1.380	771
mishandeling	2.794	2.803	2.152	1.514	1.291	1.071	568
bedreiging en stalking	713	714	523	356	273	263	170
bedreiging	663	657	486	333	256	235	160
stalking	50	57	37	23	17	28	10
seksuele misdrijven	83	81	38	49	26	32	31
aanranding	40	38	13	25	12	11	7
verkrachting	-	-	1	-	-	-	-
schennis der eerbaarheid	25	26	15	12	4	4	5
ontucht met minderjarige	-	2	9	1	1	2	-
overige seksuele misdrijven	18	15	9	11	9	15	19
misdrijven tegen het leven[d]	7	1	1	-	1	-	-
overige gewelds- en seksuele misdrijven	23	6	7	5	10	14	2
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	418	363	322	269	263	206	104
Verkeersmisdrijven	432	449	512	409	345	193	92
verlaten plaats ongeval	76	71	60	39	37	24	17
rijden onder invloed	212	215	350	321	279	137	56
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	99	98	57	8	1	1	1
overige verkeersmisdrijven	45	65	45	41	28	31	18
Drugsmisdrijven	765	736	643	329	269	353	345
harddrugs	277	248	182	110	125	107	55
softdrugs	488	488	461	219	144	246	290
(Vuur)wapenmisdrijven	446	459	409	269	244	191	108
Misdrijven overige wetten[e]	250	312	295	161	160	150	125
Wet op de economische delicten	206	260	260	119	133	117	108
overige misdrijven	44	52	35	42	27	33	17

a Bij de transactie gaat het om de aangeboden transacties (zie ook noot a bij tabel 5.4).
b Hieronder vallen de leerstraf, de werkstraf en de sepots met sepotgrond 'Dienstverlening'.
c Voorlopige cijfers.
d Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
e Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 5.8 Door het Openbaar Ministerie afgedane misdrijfzaken: strafbeschikkingen naar delictgroep

	Opgelegd[a]					Geëxecuteerd[b]				
	2009	2010	2011	2012	2013[c]	2009	2010	2011	2012	2013[c]
Totaal	4.620	11.842	24.803	44.448	41.840	2.098	6.820	13.724	20.351	13.122
Wetboek van Strafrecht	-	2	9.233	19.876	19.827	-	2	4.364	8.442	5.306
Vermogensmisdrijven	-	1	4.220	9.259	10.281	-	1	2.051	3.787	2.454
diefstal/verduistering en inbraak	-	1	3.420	7.637	8.489	-	1	1.709	3.111	1.991
diefstal en inbraak met geweld	-	-	3	14	10	-	-	2	1	-
eenvoudige diefstal	-	1	2.331	5.306	6.091	-	1	1.184	2.179	1.406
gekwalificeerde diefstal	-	-	796	1.769	1.873	-	-	374	674	417
verduistering	-	-	290	548	515	-	-	149	257	168
bedrog	-	-	68	210	210	-	-	34	106	70
valsheidsmisdrijven	-	-	131	225	294	-	-	61	113	86
heling	-	-	597	1.170	1.266	-	-	246	451	302
afpersing en afdreiging	-	-	1	1	4	-	-	-	-	-
overige vermogensmisdrijven	-	-	3	16	18	-	-	1	6	5
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	-	1	1.767	3.696	2.912	-	1	959	1.825	925
vernieling en beschadiging	-	-	679	1.501	1.062	-	-	406	898	436
tegen de openbare orde	-	-	476	970	755	-	-	236	444	212
openlijk geweld	-	-	207	422	273	-	-	128	243	109
huisvredebreuk	-	-	173	432	355	-	-	77	161	68
lokaalvredebreuk	-	-	73	48	54	-	-	17	18	14
computervredebreuk	-	-	-	3	4	-	-	-	1	1
discriminatie	-	-	2	4	10	-	-	-	-	2
tegen openbare orde overig	-	-	21	61	59	-	1	14	21	18
brandstichting/ontploffing	-	-	1	2	5	-	-	-	-	1
tegen het openbaar gezag	-	1	611	1.223	1.090	-	1	317	483	276
niet opvolgen van ambtelijk bevel	-	-	260	427	347	-	-	146	188	87
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	-	1	351	796	743	-	-	171	295	189
Gewelds- en seksuele misdrijven	-	-	1.808	3.902	3.644	-	-	799	1.704	1.183
mishandeling	-	-	1.255	2.838	2.505	-	-	567	1.277	845
bedreiging en stalking	-	-	512	988	1.082	-	-	198	377	306
bedreiging	-	-	508	984	1.073	-	-	198	376	304
stalking	-	-	4	4	9	-	-	-	1	2
seksuele misdrijven	-	-	39	70	53	-	-	34	49	32
aanranding	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
verkrachting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
schennis der eerbaarheid	-	-	39	70	51	-	-	34	49	32
ontucht met minderjarige	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
overige seksuele misdrijven	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
misdrijven tegen het leven[d]	-	-	1	3	1	-	-	-	1	-
overige gewelds- en seksuele misdrijven	-	-	1	3	3	-	-	-	-	-
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	-	-	1.438	3.019	2.990	-	-	555	1.126	744

Tabel 5.8 (vervolg)

	Ongeacht afloop[a]					Geslaagde afloop[b]				
	2009	2010	2011	2012	2013[c]	2009	2010	2011	2012	2013[c]
Verkeersmisdrijven	4.620	11.837	12.265	15.913	12.029	2.098	6.816	7.350	6.730	3.307
verlaten plaats ongeval	-	-	1.788	2.817	2.470	-	-	1.239	1.819	1.358
rijden onder invloed	4.620	11.836	10.292	12.750	9.265	2.098	6.815	6.016	4.755	1.869
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	-	-	10	84	64	-	-	3	19	16
overige verkeersmisdrijven	-	1	175	262	230	-	1	92	137	64
Drugsmisdrijven	-	-	750	1.662	2.311	-	-	356	707	621
harddrugs	-	-	400	975	1.219	-	-	182	417	346
softdrugs	-	-	350	687	1.092	-	-	174	290	275
(Vuur)wapenmisdrijven	-	-	747	1.442	1.412	-	-	450	758	451
Misdrijven overige wetten[e]	-	3	1.808	5.555	6.261	-	2	1.204	3.714	3.437
Wet op de economische delicten	-	3	1.646	4.910	5.505	-	2	1.108	3.380	3.112
overige misdrijven	-	-	162	645	756	-	-	96	334	325

a Strafzaken waarin het Openbaar Ministerie een strafbeschikking heeft opgelegd, ongeacht de afloop.
b Strafzaken waarin een strafbeschikking is geëxecuteerd; de strafbeschikking kan in hetzelfde of eerder jaar zijn opgelegd.
c Voorlopige cijfers.
d Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
e Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron bij noot a WODC, bij noot b CBS

Tabel 5.9 Door het Openbaar Ministerie afgedane misdrijfzaken: onvoorwaardelijke beleidssepots naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal	10.172	10.857	11.752	8.620	12.667	14.962	15.486
Wetboek van Strafrecht	7.556	8.198	7.503	6.242	9.252	10.831	10.961
Vermogensmisdrijven	2.578	2.975	2.859	2.152	4.546	4.664	4.497
diefstal/verduistering en inbraak	1.412	1.501	1.501	1.361	1.617	2.789	2.972
diefstal en inbraak met geweld	41	33	24	35	35	54	37
eenvoudige diefstal	691	714	777	727	827	1.382	1.674
gekwalificeerde diefstal	436	492	446	398	499	973	873
verduistering	244	262	254	201	256	380	388
bedrog	230	254	220	178	1.631	727	279
valsheidsmisdrijven	549	767	720	330	902	607	691
heling	331	379	348	231	319	458	451
afpersing en afdreiging	11	10	9	11	8	11	7
overige vermogensmisdrijven	45	64	61	41	69	72	97
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	1.982	2.114	1.743	1.566	1.753	2.177	2.397
vernieling en beschadiging	791	779	701	623	750	916	1.066
tegen de openbare orde	871	947	709	655	672	827	758
openlijk geweld	662	749	551	500	469	576	517

Tabel 5.9 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
huisvredebreuk	150	107	101	92	122	150	153
lokaalvredebreuk	13	28	15	17	17	28	25
computervredebreuk	3	8	7	6	5	18	8
discriminatie	3	6	4	5	8	6	4
tegen openbare orde overig	40	49	31	35	51	49	51
brandstichting/ontploffing	72	80	62	48	43	49	63
tegen het openbaar gezag	248	308	271	240	288	385	510
niet opvolgen van ambtelijk bevel	98	123	110	102	97	139	269
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	150	185	161	138	191	246	241
Gewelds- en seksuele misdrijven	2.695	2.786	2.682	2.308	2.672	3.629	3.647
mishandeling	1.975	2.099	1.960	1.725	1.982	2.651	2.662
bedreiging en stalking	549	492	515	423	509	746	742
bedreiging	501	421	477	389	451	674	681
stalking	48	71	38	34	58	72	61
seksuele misdrijven	107	104	119	92	90	116	154
aanranding	27	25	36	24	29	32	41
verkrachting	4	2	8	7	4	8	6
schennis der eerbaarheid	32	25	41	22	26	36	48
ontucht met minderjarige	2	7	2	2	1	2	1
overige seksuele misdrijven	42	45	32	37	30	38	58
misdrijven tegen het leven[b]	30	27	18	7	19	12	20
overige gewelds- en seksuele misdrijven	34	64	70	61	72	104	69
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	301	323	219	216	281	361	420
Verkeersmisdrijven	390	422	2.158	674	728	840	1.042
verlaten plaats ongeval	134	186	170	129	176	192	206
rijden onder invloed	127	97	1.853	399	405	320	639
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	45	32	57	73	61	189	107
overige verkeersmisdrijven	84	107	78	73	86	139	90
Drugsmisdrijven	880	907	823	556	684	1.223	1.155
harddrugs	637	647	592	382	359	497	506
softdrugs	243	260	231	174	325	726	649
(Vuur)wapenmisdrijven	115	147	126	111	364	636	881
Misdrijven overige wetten[c]	1.231	1.183	1.142	1.037	1.639	1.432	1.447
Wet op de economische delicten	926	861	870	824	1.026	994	859
overige misdrijven	305	322	272	213	613	438	588

a Voorlopige cijfers.
b Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 5.10 Bij het Openbaar Ministerie ingeschreven misdrijfzaken met minderjarige verdachten naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal	38.924	36.577	31.739	28.113	25.898	23.062	19.200
Wetboek van Strafrecht	35.063	32.184	27.741	24.825	22.734	19.969	16.976
Vermogensmisdrijven	14.311	13.428	12.454	11.510	10.543	9.517	8.068
diefstal/verduistering en inbraak	12.266	11.356	10.455	9.751	8.781	7.961	6.878
diefstal en inbraak met geweld	1.513	1.162	1.279	1.372	1.460	1.537	1.284
eenvoudige diefstal	3.774	3.606	3.575	3.209	2.864	2.408	2.008
gekwalificeerde diefstal	6.423	5.964	5.032	4.669	3.980	3.672	3.319
verduistering	556	624	569	501	477	344	267
bedrog	344	266	267	284	252	154	114
valsheidsmisdrijven	299	290	353	253	239	186	131
heling	1.308	1.419	1.248	1.097	1.123	1.044	794
afpersing en afdreiging	82	84	99	94	92	99	118
overige vermogensmisdrijven	12	13	32	31	56	73	33
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	11.723	10.376	7.948	6.541	5.664	4.743	3.929
vernieling en beschadiging	2.636	2.486	1.845	1.407	1.252	1.072	993
tegen de openbare orde	7.398	6.446	4.956	4.165	3.626	3.043	2.393
openlijk geweld	7.127	6.164	4.711	3.961	3.396	2.841	2.265
huisvredebreuk	151	149	116	107	129	113	74
lokaalvredebreuk	21	21	14	16	10	23	9
computervredebreuk	23	30	20	15	23	13	10
discriminatie	40	34	36	26	20	6	12
tegen openbare orde overig	36	48	59	40	48	47	23
brandstichting/ontploffing	796	677	489	379	309	271	230
tegen het openbaar gezag	893	767	658	590	477	357	313
niet opvolgen van ambtelijk bevel	435	363	279	258	210	112	82
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	458	404	379	332	267	245	231
Gewelds- en seksuele misdrijven	7.947	7.469	6.482	5.955	5.763	4.994	4.491
mishandeling	5.511	5.180	4.606	4.161	4.034	3.491	2.980
bedreiging en stalking	1.517	1.474	1.168	1.052	1.079	930	898
bedreiging	1.488	1.459	1.160	1.041	1.058	917	888
stalking	29	15	8	11	21	13	10
seksuele misdrijven	623	552	470	501	424	394	437
aanranding	218	215	176	179	100	89	94
verkrachting	141	132	110	110	117	91	130
schennis der eerbaarheid	42	42	41	35	22	24	18
ontucht met minderjarige	4	7	-	5	1	3	1
overige seksuele misdrijven	218	156	143	172	184	187	194
misdrijven tegen het leven[b]	255	231	202	215	199	155	142
overige gewelds- en seksuele misdrijven	41	32	36	26	27	24	34
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	1.082	911	857	819	764	715	488

Tabel 5.10 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Verkeersmisdrijven	1.389	1.762	1.703	1.358	1.225	959	643
verlaten plaats ongeval	270	229	182	130	140	88	74
rijden onder invloed	860	1.201	1.301	1.032	921	712	446
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	2	10	11	5	6	13	10
overige verkeersmisdrijven	257	322	209	191	158	146	113
Drugsmisdrijven	730	771	649	588	565	607	511
harddrugs	376	393	220	247	218	213	194
softdrugs	354	378	429	341	347	394	317
(Vuur)wapenmisdrijven	805	844	729	640	649	626	380
Misdrijven overige wetten[c]	937	1.016	917	702	725	901	690
Wet op de economische delicten	812	863	789	591	583	554	486
overige misdrijven	125	153	128	111	142	347	204

a Voorlopige cijfers.
b Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 5.11 Door het Openbaar Ministerie afgedane misdrijfzaken (inclusief opgelegde strafbeschikkingen)[a] met minderjarige verdachten naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Totaal	24.700	24.411	20.918	17.917	16.412	14.840	11.219
Wetboek van Strafrecht	21.841	21.156	17.734	15.392	14.004	12.616	9.532
Vermogensmisdrijven	8.558	8.196	7.700	6.708	6.113	5.396	4.084
diefstal/verduistering en inbraak	7.052	6.700	6.196	5.485	4.802	4.224	3.290
diefstal en inbraak met geweld	247	218	217	235	232	308	289
eenvoudige diefstal	2.531	2.438	2.491	2.170	1.897	1.594	1.183
gekwalificeerde diefstal	3.865	3.622	3.016	2.666	2.291	2.022	1.625
verduistering	409	422	472	414	382	300	193
bedrog	243	220	189	185	188	135	73
valsheidsmisdrijven	200	211	275	171	229	172	98
heling	998	1.029	995	829	818	772	558
afpersing en afdreiging	31	20	25	18	21	27	35
overige vermogensmisdrijven	34	16	20	20	55	66	30
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	7.852	7.664	5.488	4.381	3.801	3.470	2.432
vernieling en beschadiging	1.929	1.966	1.487	1.096	903	831	644
tegen de openbare orde	4.933	4.765	3.323	2.689	2.423	2.242	1.473
openlijk geweld	4.710	4.526	3.160	2.535	2.275	2.101	1.376
huisvredebreuk	143	125	82	90	98	80	52
lokaalvredebreuk	14	18	13	11	6	12	10

Tabel 5.11 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
computervredebreuk	22	24	26	14	8	17	7
discriminatie	27	31	14	6	10	8	9
tegen openbare orde overig	17	41	28	33	26	24	19
brandstichting/ontploffing	383	331	231	165	132	119	113
tegen het openbaar gezag	607	602	447	431	343	278	202
niet opvolgen van ambtelijk bevel	315	310	205	209	162	104	58
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	292	292	242	222	181	174	144
Gewelds- en seksuele misdrijven	4.592	4.521	3.906	3.694	3.514	3.234	2.660
mishandeling	3.383	3.255	2.902	2.752	2.592	2.362	1.825
bedreiging en stalking	892	941	729	655	628	601	523
bedreiging	874	930	722	647	618	591	514
stalking	18	11	7	8	10	10	9
seksuele misdrijven	274	279	235	259	262	236	269
aanranding	96	100	74	99	61	52	63
verkrachting	56	52	55	44	55	54	60
schennis der eerbaarheid	28	34	39	24	19	19	18
ontucht met minderjarige	6	6	2	4	1	4	-
overige seksuele misdrijven	88	87	65	88	126	107	128
misdrijven tegen het leven[c]	26	31	29	21	19	20	24
overige gewelds- en seksuele misdrijven	17	15	11	7	13	15	20
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	839	775	640	609	576	516	353
Verkeersmisdrijven	1.004	1.230	1.395	1.132	950	671	400
verlaten plaats ongeval	199	171	139	97	95	65	50
rijden onder invloed	653	841	1.132	923	755	504	293
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	1	5	6	1	4	7	5
overige verkeersmisdrijven	151	213	118	111	96	95	52
Drugsmisdrijven	524	538	459	360	386	421	355
harddrugs	190	222	116	100	121	133	105
softdrugs	334	316	343	260	265	288	250
(Vuur)wapenmisdrijven	649	731	653	511	544	516	306
Misdrijven overige wetten[d]	682	756	677	522	528	616	629
Wet op de economische delicten	606	693	643	471	468	450	457
overige misdrijven	76	63	34	51	60	166	172

a Een afgedane zaak door het OM is een OM-beslissing tot sepot, transactie, voeging, overdracht of opgelegde strafbeschikking. Dagvaardingen zijn buiten beschouwing gelaten. Bron voor de opgelegde strafbeschikkingen is WODC.
b Voorlopige cijfers.
c Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
d Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 5.12 Door het Openbaar Ministerie afgedane misdrijfzaken (inclusief opgelegde strafbeschikkingen) met minderjarige verdachten naar wijze van afdoening[a]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Totaal	24.700	24.411	20.909	17.916	16.412	14.840	11.219
Onvoorwaardelijk sepot	3.798	4.274	3.630	3.127	3.165	3.232	3.908
technisch sepot	1.914	2.359	2.103	1.826	1.761	1.928	2.438
w.o.							
geen wettig bewijs	1.569	1.925	1.697	1.457	1.456	1.632	1.945
beleidssepot	1.884	1.915	1.527	1.301	1.404	1.304	1.470
op gronden samenhangend met maatregelen van anderen dan de officier van justitie	159	185	196	167	218	168	195
w.o.							
ander dan strafrechtelijk ingrijpen prevaleert	104	128	132	101	155	114	159
op gronden samenhangend met de algemene rechtsorde	38	51	33	45	54	54	53
w.o.							
onvoldoende nationaal belang	38	49	33	43	54	53	53
op gronden samenhangend met het gepleegde feit	746	719	573	461	533	441	508
w.o.							
gering feit	187	170	146	106	128	94	124
gering aandeel in het feit	245	177	169	115	88	76	80
oud feit	276	333	225	219	288	238	291
op gronden samenhangend met de persoon van de verdachte	543	577	449	351	348	386	424
w.o.							
leeftijd	9	8	13	7	7	4	5
recente bestraffing	196	202	131	112	112	114	125
door feit of gevolgen getroffen	105	118	94	92	82	68	76
gezondheidstoestand	45	43	36	18	37	34	46
gewijzigde omstandigheden	66	67	54	50	51	61	83
dienstverlening	53	65	67	33	22	43	45
op gronden samenhangend met de verhouding tussen verdachte en benadeelde	398	383	276	277	251	255	290
w.o.							
verhouding tot de benadeelde geregeld	136	129	88	98	83	82	101
medeschuld van benadeelde	215	217	169	153	145	147	148
beperkte kring	29	24	13	18	14	17	36
beleidssepot met waarschuwing	1.248	1.450	1.120	904	774	635	551
'kaal' beleidssepot	636	465	407	397	630	669	919
Voorwaardelijk beleidssepot	1.332	1.515	1.474	1.504	1.688	1.623	1.304
Voeging ad informandum	624	640	533	356	412	502	502
Voeging ter berechting	2.917	2.901	2.159	1.927	1.693	1.552	1.061
Transactie[c]	14.687	13.767	11.883	9.861	8.488	6.794	3.585
w.o.							
betaling geldsom	1.629	1.574	1.403	1.112	909	658	318
schadevergoeding	1.512	1.392	1.096	889	821	739	417

Tabel 5.12 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
taakstraf	10.018	9.339	7.961	6.596	5.729	4.419	2.417
Strafbeschikking, opgelegd					17	281	370
Overdracht naar een ander parket	1.325	1.299	1.211	1.122	935	839	387
Wijze afdoening onbekend[d]	17	15	19	19	21	17	102

a Een afgedane zaak door het OM is een OM-beslissing tot sepot, transactie, voeging, overdracht of opgelegde strafbeschikking. Dagvaardingen zijn buiten beschouwing gelaten. Bron voor de opgelegde strafbeschikkingen is WODC.
b Voorlopige cijfers.
c Inclusief lik-op-stukzaken. Vóór 2001 ook inclusief wijze afdoening onbekend.
d De zaken met een onbekende wijze van afdoening zijn tot en met 2000 als transactie geteld.
Bron: CBS

Tabel 5.13 Door het Openbaar Ministerie afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: transacties[a] naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Totaal	14.687	13.767	11.883	9.861	8.488	6.794	3.585
Wetboek van Strafrecht	12.701	11.610	9.648	8.091	6.985	5.640	2.997
Vermogensmisdrijven	5.009	4.661	4.309	3.604	3.174	2.456	1.305
diefstal/verduistering en inbraak	4.123	3.869	3.504	2.969	2.584	1.959	1.093
diefstal en inbraak met geweld	29	23	25	16	17	26	23
eenvoudige diefstal	1.474	1.391	1.429	1.232	1.047	801	434
gekwalificeerde diefstal	2.326	2.143	1.712	1.463	1.239	952	537
verduistering	294	312	338	258	281	180	99
bedrog	148	109	110	98	81	59	18
valsheidsmisdrijven	129	99	117	78	77	88	28
heling	578	575	560	444	415	324	154
afpersing en afdreiging	6	7	8	5	3	9	2
overige vermogensmisdrijven	25	2	10	10	14	17	10
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	4.853	4.383	3.143	2.393	1.976	1.654	855
vernieling en beschadiging	1.122	1.142	836	573	445	342	193
tegen de openbare orde	3.126	2.766	1.936	1.518	1.295	1.148	571
openlijk geweld	3.015	2.642	1.858	1.450	1.235	1.085	541
huisvredebreuk	71	65	36	39	44	36	17
lokaalvredebreuk	5	8	7	5	3	6	2
computervredebreuk	10	8	13	5	1	9	3
discriminatie	18	21	5	2	2	2	2
tegen openbare orde overig	7	22	17	17	10	10	6
brandstichting/ontploffing	215	144	128	75	75	40	27
tegen het openbaar gezag	390	331	243	227	161	124	64
niet opvolgen van ambtelijk bevel	220	183	124	116	81	49	9
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	170	148	119	111	80	75	55

Tabel 5.13 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Gewelds- en seksuele misdrijven	2.288	2.135	1.819	1.737	1.528	1.278	716
mishandeling	1.817	1.665	1.488	1.427	1.285	1.055	560
bedreiging en stalking	408	413	305	268	223	207	144
bedreiging	395	411	300	267	221	202	144
stalking	13	2	5	1	2	5	-
seksuele misdrijven	61	54	25	41	19	15	11
aanranding	30	31	7	23	5	6	4
verkrachting	-	-	1	-	-	-	-
schennis der eerbaarheid	13	12	14	13	4	4	3
ontucht met minderjarige	-	2	-	-	-	-	-
overige seksuele misdrijven	18	9	3	5	10	5	4
misdrijven tegen het leven[c]	1	-	1	-	-	-	-
overige gewelds- en seksuele misdrijven	1	3	-	1	1	1	1
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	551	431	377	357	307	252	121
Verkeersmisdrijven	758	887	1.053	893	735	450	208
verlaten plaats ongeval	124	104	84	60	51	39	22
rijden onder invloed	554	667	906	778	647	369	171
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	-	-	2	1	1	2	1
overige verkeersmisdrijven	80	116	61	54	36	40	14
Drugsmisdrijven	309	295	266	208	229	256	125
harddrugs	92	111	58	46	57	64	37
softdrugs	217	184	208	162	172	192	88
(Vuur)wapenmisdrijven	492	514	457	358	318	278	139
Misdrijven overige wetten[d]	427	461	459	311	221	170	116
Wet op de economische delicten	371	420	439	272	198	154	107
overige misdrijven	56	41	20	39	23	16	9

a Bij de transactie gaat het om de aangeboden transacties (zie ook noot a bij tabel 5.12).
Inclusief lik-op-stukzaken en tot 2001 ook inclusief zaken met een onbekende wijze van afdoening (zie ook voetnoot c in tabel 5.4).
b Voorlopige cijfers.
c Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
d Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 5.14 Door het Openbaar Ministerie afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: transacties[a] met als voorwaarde betaling geldsom naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Totaal	1.629	1.574	1.403	1.112	909	658	318
Wetboek van Strafrecht	743	612	403	379	334	281	125
Vermogensmisdrijven	223	230	162	153	161	134	57
diefstal/verduistering en inbraak	152	164	119	113	110	96	46
diefstal en inbraak met geweld	1	-	1	-	-	-	-
eenvoudige diefstal	72	82	54	44	56	53	32
gekwalificeerde diefstal	53	64	52	57	46	38	10
verduistering	26	18	12	12	8	5	4
bedrog	11	11	3	5	3	4	1
valsheidsmisdrijven	18	20	23	17	21	19	8
heling	41	35	16	18	27	15	2
afpersing en afdreiging	1	-	-	-	-	-	-
overige vermogensmisdrijven	-	-	1	-	-	-	-
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	268	211	132	116	92	60	32
vernieling en beschadiging	51	56	27	26	21	12	4
tegen de openbare orde	106	84	67	45	43	30	19
openlijk geweld	87	72	54	39	40	25	17
huisvredebreuk	18	6	8	4	2	3	2
lokaalvredebreuk	-	2	3	-	-	1	-
computervredebreuk	1	1	1	-	-	-	-
discriminatie	-	1	-	-	-	1	-
tegen openbare orde overig	-	2	1	2	1	-	-
brandstichting/ontploffing	-	2	-	3	3	-	1
tegen het openbaar gezag	111	69	38	42	25	18	8
niet opvolgen van ambtelijk bevel	82	59	29	34	20	12	2
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	29	10	9	8	5	6	6
Gewelds- en seksuele misdrijven	79	57	36	34	29	34	14
mishandeling	60	45	27	26	24	25	13
bedreiging en stalking	19	11	7	8	5	6	1
bedreiging	19	11	7	8	5	6	1
stalking	-	-	-	-	-	-	-
seksuele misdrijven	-	1	2	-	-	3	-
aanranding	-	-	-	-	-	1	-
verkrachting	-	-	-	-	-	-	-
schennis der eerbaarheid	-	1	2	-	-	1	-
ontucht met minderjarige	-	-	-	-	-	-	-
overige seksuele misdrijven	-	-	-	-	-	1	-
misdrijven tegen het leven[c]	-	-	-	-	-	-	-
overige gewelds- en seksuele misdrijven	-	-	-	-	-	-	-
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	173	114	73	76	52	53	22

Tabel 5.14 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Verkeersmisdrijven	423	520	576	471	371	227	114
verlaten plaats ongeval	33	28	20	16	10	6	-
rijden onder invloed	364	456	542	448	356	217	112
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	-	-	2	-	-	1	-
overige verkeersmisdrijven	26	36	12	7	5	3	2
Drugsmisdrijven	105	76	68	40	50	59	30
harddrugs	17	20	5	6	9	15	9
softdrugs	88	56	63	34	41	44	21
(Vuur)wapenmisdrijven	97	79	48	46	47	48	14
Misdrijven overige wetten[d]	261	287	308	176	107	43	35
Wet op de economische delicten	253	279	305	170	105	42	29
overige misdrijven	8	8	3	6	2	1	6

a Bij de transactie gaat het om de aangeboden transacties (zie ook noot a bij tabel 5.12).
b Voorlopige cijfers.
c Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
d Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 5.15 Door het Openbaar Ministerie afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: transacties[a] met als voorwaarde leer- of werkproject[b] naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[c]
Totaal	10.072	9.407	8.028	6.630	5.752	4.462	2.463
Wetboek van Strafrecht	9.168	8.418	6.999	5.768	4.959	3.860	2.127
Vermogensmisdrijven	3.714	3.554	3.269	2.657	2.347	1.724	963
diefstal/verduistering en inbraak	3.043	2.940	2.651	2.194	1.917	1.364	789
diefstal en inbraak met geweld	22	21	19	11	11	16	17
eenvoudige diefstal	1.098	1.045	1.095	914	784	552	288
gekwalificeerde diefstal	1.715	1.644	1.288	1.070	900	662	414
verduistering	208	230	249	199	222	134	70
bedrog	78	55	56	47	39	31	11
valsheidsmisdrijven	100	70	72	53	45	57	18
heling	466	480	481	352	334	252	134
afpersing en afdreiging	2	7	5	2	1	4	1
overige vermogensmisdrijven	25	2	4	9	11	16	10
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	3.336	2.929	2.091	1.560	1.265	1.053	558
vernieling en beschadiging	639	642	501	345	227	175	106
tegen de openbare orde	2.282	1.956	1.321	1.006	869	761	378
openlijk geweld	2.202	1.861	1.260	959	820	717	353
huisvredebreuk	48	50	26	28	37	27	12
lokaalvredebreuk	4	3	4	4	3	3	2

Tabel 5.15 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[c]
computervredebreuk	8	7	11	2	1	6	3
discriminatie	15	17	5	2	1	-	2
tegen openbare orde overig	5	18	15	11	7	8	6
brandstichting/ontploffing	176	107	88	55	56	31	23
tegen het openbaar gezag	239	224	181	154	113	86	51
niet opvolgen van ambtelijk bevel	123	109	84	67	57	31	6
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	116	115	97	87	56	55	45
Gewelds- en seksuele misdrijven	1.786	1.651	1.384	1.305	1.128	920	522
mishandeling	1.400	1.264	1.133	1.073	946	755	404
bedreiging en stalking	334	338	237	202	168	156	113
bedreiging	324	338	234	201	167	152	113
stalking	10	-	3	1	1	4	-
seksuele misdrijven	50	46	13	30	14	8	4
aanranding	29	30	4	17	5	3	2
verkrachting	-	-	1	-	-	-	-
schennis der eerbaarheid	10	9	6	9	2	2	-
ontucht met minderjarige	-	-	-	-	-	-	-
overige seksuele misdrijven	11	2	2	4	7	3	2
misdrijven tegen het leven[d]	1	-	1	-	-	-	-
overige gewelds- en seksuele misdrijven	1	3	-	-	-	1	1
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	332	284	255	246	219	163	84
Verkeersmisdrijven	292	334	445	396	343	193	88
verlaten plaats ongeval	71	65	57	38	37	24	16
rijden onder invloed	180	205	349	318	278	137	56
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	-	-	-	1	1	1	1
overige verkeersmisdrijven	41	64	39	39	27	31	15
Drugsmisdrijven	152	147	130	126	120	133	76
harddrugs	64	62	32	29	31	35	21
softdrugs	88	85	98	97	89	98	55
(Vuur)wapenmisdrijven	346	368	326	235	225	171	97
Misdrijven overige wetten[e]	114	140	128	105	105	105	75
Wet op de economische delicten	100	128	123	88	89	93	74
overige misdrijven	14	12	5	17	16	12	1

a Bij de transactie gaat het om de aangeboden transacties (zie ook noot a bij tabel 5.12).
b Hieronder vallen de leerstraf, de werkstraf en de sepots met sepotgrond 'Dienstverlening'.
c Voorlopige cijfers.
d Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
e Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 5.16 Door het Openbaar Ministerie afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: strafbeschikkingen naar delictgroep

	Opgelegd[a]			Geëxecuteerd[b]		
	2011	2012	2013[c]	2011	2012	2013[c]
Totaal	17	281	370	7	163	207
Wetboek van Strafrecht	3	13	35	-	2	4
Vermogensmisdrijven	3	8	18	-	2	4
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	-	1	3	-	-	1
Gewelds- en seksuele misdrijven	-	-	3	-	-	1
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	-	4	11	-	-	1
Verkeersmisdrijven	1	6	16	2	4	7
Drugsmisdrijven	-	-	31	-	-	26
(Vuur)wapenmisdrijven	-	-	4	-	-	-
Misdrijven overige wetten[d]	13	262	284	5	157	167

a Strafzaken waarin het Openbaar Ministerie een strafbeschikking heeft opgelegd, ongeacht de afloop.
b Strafzaken waarin een strafbeschikking is geëxecuteerd; de strafbeschikking kan in hetzelfde of eerder jaar zijn opgelegd.
c Voorlopige cijfers.
d Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron bij noot a WODC, bij noot b CBS

Tabel 5.17 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: onvoorwaardelijke beleidssepots naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal	1.884	1.915	1.527	1.301	1.404	1.304	1.470
Wetboek van Strafrecht	1.661	1.660	1.305	1.132	1.124	1.112	1.199
Vermogensmisdrijven	485	487	403	360	419	394	400
diefstal/verduistering en inbraak	367	348	285	279	238	275	301
diefstal en inbraak met geweld	19	9	7	6	6	8	6
eenvoudige diefstal	152	143	146	121	102	125	138
gekwalificeerde diefstal	175	181	110	127	120	120	132
verduistering	21	15	22	25	10	22	25
bedrog	18	21	14	12	30	19	9
valsheidsmisdrijven	21	40	40	20	81	17	25
heling	76	69	56	46	57	70	57
afpersing en afdreiging	1	-	5	1	2	-	1
overige vermogensmisdrijven	2	9	3	2	11	13	7
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	623	604	429	337	298	282	317
vernieling en beschadiging	187	156	130	79	105	104	105
tegen de openbare orde	369	371	234	212	162	145	162
openlijk geweld	334	347	219	197	143	129	144
huisvredebreuk	28	14	9	10	13	9	12
lokaalvredebreuk	1	3	2	1	-	1	3
computervredebreuk	3	3	-	2	-	3	-

Tabel 5.17 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
discriminatie	-	2	3	-	2	-	2
tegen openbare orde overig	3	2	1	2	4	3	1
brandstichting/ontploffing	29	33	23	16	7	7	18
tegen het openbaar gezag	38	44	42	30	24	26	32
niet opvolgen van ambtelijk bevel	19	23	13	13	14	8	11
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	19	21	29	17	10	18	21
Gewelds- en seksuele misdrijven	493	484	429	389	362	395	432
mishandeling	371	379	326	302	275	310	320
bedreiging en stalking	81	77	73	64	64	65	77
bedreiging	81	77	73	63	62	65	73
stalking	-	-	-	1	2	-	4
seksuele misdrijven	32	22	23	22	19	16	32
aanranding	11	5	8	5	5	8	10
verkrachting	-	1	-	4	-	1	-
schennis der eerbaarheid	9	5	10	1	3	2	5
ontucht met minderjarige	-	-	-	-	-	-	-
overige seksuele misdrijven	12	11	5	12	11	5	17
misdrijven tegen het leven[b]	2	4	4	1	-	1	1
overige gewelds- en seksuele misdrijven	7	2	3	-	4	3	2
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	60	85	44	46	45	41	50
Verkeersmisdrijven	38	53	73	37	31	39	57
verlaten plaats ongeval	13	17	9	11	3	7	4
rijden onder invloed	13	14	55	13	17	18	33
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	1	-	1	-	1	1	1
overige verkeersmisdrijven	11	22	8	13	10	13	19
Drugsmisdrijven	61	47	54	24	19	27	51
harddrugs	11	12	15	8	5	13	11
softdrugs	50	35	39	16	14	14	40
(Vuur)wapenmisdrijven	33	46	34	18	47	37	56
Misdrijven overige wetten[c]	91	109	61	90	183	89	107
Wet op de economische delicten	88	102	61	85	161	78	66
overige misdrijven	3	7	-	5	22	11	41

a Voorlopige cijfers.
b Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 5.18 Door het Openbaar Ministerie afgedane misdrijfzaken: doorlooptijd naar wijze van afdoening

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
	(abs. in dagen)						
Totaal strafzaken	81	99	117	90	85	104	124
Onvoorwaardelijk sepot	147	175	192	170	143	151	163
w.v.							
technisch sepot	149	171	168	175	138	125	118
beleidssepot	144	180	223	163	149	187	233
Voorwaardelijk sepot	129	136	131	117	107	126	120
Voegingen	100	113	143	145	140	144	155
Transactie[b]	53	62	85	46	44	62	78
Strafbeschikking[c]			3	23	25	37	37
Totaal strafzaken tegen minderjarigen	60	78	72	71	76	83	92
Onvoorwaardelijk sepot	105	125	109	103	116	110	104
w.v.							
technisch sepot	54	109	95	107	116	110	82
beleidssepot	107	144	128	98	117	110	140
Voorwaardelijk sepot	101	110	97	92	96	107	107
Voegingen	74	83	85	84	83	93	87
Transactie[b]	58	63	59	59	60	68	83

a Voorlopige cijfers.
b Inclusief lik-op-stukzaken en vóór 2001 ook inclusief wijze van afdoening onbekend.
c Alleen de geëxecuteerde strafbeschikkingen.
Bron: CBS

Tabel 5.19 Door het Openbaar Ministerie afgedane misdrijfzaken: doorlooptijd[a] naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
	(abs. in dagen)						
Totaal strafzaken	81	99	117	90	85	104	124
Wetboek van Strafrecht	91	107	105	98	94	107	121
w.v.							
vermogensmisdrijven	93	113	107	97	97	106	129
vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	87	100	102	97	90	106	117
gewelds- en seksuele misdrijven	97	112	110	107	98	115	115
overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	59	76	68	55	60	74	96
Verkeersmisdrijven	52	80	188	66	62	106	177
Drugsmisdrijven	84	92	81	93	94	127	170
(Vuur)wapenmisdrijven	58	67	63	52	47	52	73
Misdrijven overige wetten[c]	70	82	84	87	65	71	85
Totaal strafzaken tegen minderjarigen	60	78	72	71	76	83	92
Wetboek van Strafrecht	61	81	74	73	79	85	92
w.v.							
vermogensmisdrijven	59	81	71	71	82	83	94
vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	65	83	81	77	78	90	92
gewelds- en seksuele misdrijven	58	80	73	74	74	84	89
overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	52	72	60	54	70	79	82
Verkeersmisdrijven	43	52	55	49	56	71	101
Drugsmisdrijven	60	53	60	68	57	65	115
(Vuur)wapenmisdrijven	51	54	54	56	62	59	79
Misdrijven overige wetten[c]	76	84	75	83	68	82	89

a Bij de strafbeschikkingen zijn alleen de geëxecuteerde strafbeschikkingen meegenomen.
b Voorlopige cijfers.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabellen bij hoofdstuk 6

Tabel 6.1 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken naar geslacht, minder- en meerderjarigheid, soort rechter en eindbeslissing

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal[b]	127.579	127.389	126.990	109.527	104.542	95.910	92.891
mannen	109.634	109.201	109.052	93.828	89.542	83.271	80.882
meerderjarige mannen	98.652	97.734	98.912	84.991	81.523	75.768	74.905
minderjarige mannen	10.982	11.467	10.140	8.837	8.019	7.503	5.977
vrouwen	16.003	16.396	16.269	14.039	13.488	11.519	11.466
meerderjarige vrouwen	14.130	14.360	14.531	12.614	12.131	10.386	10.587
minderjarige vrouwen	1.873	2.036	1.738	1.425	1.357	1.133	879
rechtspersonen	1.642	1.424	1.385	1.302	1.234	836	375
politierechter	104.518	103.069	104.569	88.683	84.322	75.813	74.722
meervoudige kamer	11.624	12.178	11.830	11.831	12.177	12.795	12.408
kinderrechter	11.437	12.142	10.589	8.954	7.988	7.207	5.682
schuldigverklaring	117.818	116.302	115.959	98.893	93.815	86.041	83.475
met strafoplegging	116.719	114.952	114.550	97.498	92.134	84.384	81.746
zonder strafoplegging	1.099	1.350	1.409	1.395	1.681	1.657	1.729
vrijspraak	8.446	9.589	9.479	9.311	9.386	8.602	8.391
ontslag van rechtsvervolging	512	618	705	671	732	652	558
overige uitspraken	803	880	847	652	609	615	467
niet-ontvankelijk OM	722	723	744	586	570	569	423
onbevoegdverklaring van de rechter	68	144	97	60	36	40	39
schorsing van vervolging	13	13	6	6	3	6	5

a Voorlopige cijfers.
b Inclusief zaken waarbij het geslacht of de soort rechter onbekend is en exclusief voegingen ter zitting.
Bron: CBS

Tabel 6.2 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken[a] naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Totaal	127.579	127.389	126.990	109.527	104.542	95.910	92.891
Wetboek van Strafrecht	81.115	83.251	81.373	74.979	74.004	68.616	66.056
Vermogensmisdrijven	37.598	37.313	37.082	35.493	36.254	34.312	34.114
diefstal/verduistering en inbraak	28.162	28.067	28.296	27.873	29.229	27.816	27.982
diefstal en inbraak met geweld	3.211	2.915	2.861	2.904	3.019	3.229	2.967
eenvoudige diefstal	10.315	10.579	11.326	11.455	12.687	11.012	11.668
gekwalificeerde diefstal	13.006	12.875	12.336	12.155	12.176	12.301	12.163
verduistering	1.630	1.698	1.773	1.359	1.347	1.274	1.184
bedrog	1.232	1.305	1.323	1.181	1.120	1.024	945
valsheidsmisdrijven	4.304	3.924	3.600	2.933	2.476	2.204	1.936
heling	3.301	3.319	3.159	2.779	2.718	2.485	2.396
afpersing en afdreiging	280	270	251	248	249	255	254
overige vermogensmisdrijven	319	428	453	479	462	528	601
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	16.311	17.110	15.866	14.034	12.660	11.384	10.215
vernieling en beschadiging	4.966	5.122	5.107	4.481	4.378	3.802	3.561
tegen de openbare orde	7.162	7.592	6.711	5.873	5.034	4.841	4.290
openlijk geweld	6.069	6.352	5.563	4.707	3.870	3.866	3.310
huisvredebreuk	662	773	696	781	745	581	595
lokaalvredebreuk	93	106	84	79	75	47	43
computervredebreuk	14	22	16	30	15	13	23
discriminatie	45	56	52	54	35	33	28
tegen openbare orde overig	279	283	300	222	294	301	291
brandstichting/ontploffing	785	780	601	499	422	403	446
tegen het openbaar gezag	3.398	3.616	3.447	3.181	2.826	2.338	1.918
niet opvolgen van ambtelijk bevel	1.056	1.149	1.008	1.077	803	533	274
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	2.342	2.467	2.439	2.104	2.023	1.805	1.644
Gewelds- en seksuele misdrijven	24.291	25.614	25.036	21.968	21.461	20.286	19.677
mishandeling	15.138	16.304	16.451	14.078	13.816	13.017	12.607
bedreiging en stalking	5.809	5.982	5.783	5.126	5.102	4.817	4.595
bedreiging	5.428	5.612	5.407	4.837	4.821	4.537	4.266
stalking	381	370	376	289	281	280	329
seksuele misdrijven	1.891	1.725	1.451	1.446	1.265	1.266	1.196
aanranding	421	374	350	310	269	226	230
verkrachting	311	257	205	203	154	172	128
schennis der eerbaarheid	277	240	222	177	189	207	170
ontucht met minderjarige	21	20	19	22	20	33	21
overige seksuele misdrijven	861	834	655	734	633	628	647
misdrijven tegen het leven[c]	1.082	1.218	1.010	987	925	817	862
overige gewelds- en seksuele misdrijven	371	385	341	331	353	369	417
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	2.915	3.214	3.389	3.484	3.629	2.634	2.050

Tabel 6.2 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Verkeersmisdrijven	28.074	26.021	28.665	19.184	15.698	15.278	15.569
verlaten plaats ongeval	1.843	2.159	2.058	1.675	1.474	937	765
rijden onder invloed	22.213	19.352	21.843	13.251	9.988	10.615	11.811
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	2.395	2.793	3.141	2.782	2.951	2.568	1.858
overige verkeersmisdrijven	1.623	1.717	1.623	1.476	1.285	1.158	1.135
Drugsmisdrijven	8.506	8.496	8.118	7.164	6.966	6.784	7.524
harddrugs	5.528	5.388	4.957	4.278	4.227	3.965	4.161
softdrugs	2.978	3.108	3.161	2.886	2.739	2.819	3.363
(Vuur)wapenmisdrijven	1.923	2.022	2.007	1.897	1.824	1.695	1.643
Misdrijven overige wetten[d]	7.961	7.599	6.827	6.303	6.050	3.537	2.099
Wet op de economische delicten	5.598	5.832	5.288	4.844	4.900	2.488	1.232
overige misdrijven	2.363	1.767	1.539	1.459	1.150	1.049	867

a Exclusief voegingen ter zitting.
b Voorlopige cijfers.
c Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
d Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.3 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: schuldigverklaringen naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal	117.818	116.302	115.959	98.893	93.815	86.041	83.475
Wetboek van Strafrecht	74.186	75.235	73.454	67.051	65.832	60.880	58.558
Vermogensmisdrijven	34.998	34.392	34.153	32.419	33.046	31.212	30.977
diefstal/verduistering en inbraak	26.505	26.150	26.385	25.817	27.035	25.676	25.781
diefstal en inbraak met geweld	2.984	2.673	2.648	2.620	2.738	2.925	2.642
eenvoudige diefstal	9.833	9.975	10.741	10.875	12.026	10.471	11.070
gekwalificeerde diefstal	12.198	11.985	11.385	11.102	11.059	11.144	11.047
verduistering	1.490	1.517	1.611	1.220	1.212	1.136	1.022
bedrog	1.100	1.130	1.174	1.034	997	876	791
valsheidsmisdrijven	3.954	3.587	3.253	2.591	2.157	1.898	1.658
heling	2.904	2.916	2.750	2.366	2.281	2.119	2.037
afpersing en afdreiging	258	242	226	225	209	222	224
overige vermogensmisdrijven	277	367	365	386	367	421	486
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	14.732	15.195	14.102	12.257	10.975	9.811	8.806
vernieling en beschadiging	4.612	4.709	4.683	4.114	4.020	3.455	3.257
tegen de openbare orde	6.249	6.546	5.796	4.845	4.143	3.941	3.480
openlijk geweld	5.263	5.450	4.775	3.817	3.154	3.154	2.640
huisvredebreuk	610	690	637	705	648	456	518
lokaalvredebreuk	85	99	76	71	69	35	37

Tabel 6.3 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
computervredebreuk	11	19	13	19	11	10	19
discriminatie	33	38	39	42	26	25	20
tegen openbare orde overig	247	250	256	191	235	261	246
brandstichting/ontploffing	722	686	519	423	370	345	373
tegen het openbaar gezag	3.149	3.254	3.104	2.875	2.442	2.070	1.696
niet opvolgen van ambtelijk bevel	967	959	850	943	642	441	218
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	2.182	2.295	2.254	1.932	1.800	1.629	1.478
Gewelds- en seksuele misdrijven	21.767	22.735	22.090	19.179	18.508	17.452	16.886
mishandeling	13.641	14.597	14.610	12.303	11.951	11.223	10.872
bedreiging en stalking	5.297	5.401	5.160	4.579	4.482	4.225	3.999
bedreiging	4.967	5.083	4.836	4.311	4.248	3.990	3.723
stalking	330	318	324	268	234	235	276
seksuele misdrijven	1.583	1.408	1.207	1.190	1.038	1.021	980
aanranding	340	291	276	240	206	165	182
verkrachting	232	179	144	137	108	117	90
schennis der eerbaarheid	246	218	201	163	166	178	146
ontucht met minderjarige	20	18	12	21	20	26	20
overige seksuele misdrijven	745	702	574	629	538	535	542
misdrijven tegen het leven[b]	927	1.000	828	824	750	678	687
overige gewelds- en seksuele misdrijven	319	329	285	283	287	305	348
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	2.689	2.913	3.109	3.196	3.303	2.405	1.889
Verkeersmisdrijven	27.286	25.117	27.687	18.398	14.888	14.611	14.954
verlaten plaats ongeval	1.606	1.861	1.765	1.459	1.215	833	670
rijden onder invloed	21.900	19.066	21.475	13.004	9.814	10.425	11.572
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	2.257	2.607	2.932	2.567	2.685	2.298	1.676
overige verkeersmisdrijven	1.523	1.583	1.515	1.368	1.174	1.055	1.036
Drugsmisdrijven	7.918	7.861	7.470	6.570	6.356	6.165	6.764
harddrugs	5.215	5.099	4.628	3.995	3.925	3.714	3.876
softdrugs	2.703	2.762	2.842	2.575	2.431	2.451	2.888
(Vuur)wapenmisdrijven	1.839	1.923	1.903	1.799	1.701	1.607	1.533
Misdrijven overige wetten[c]	6.589	6.166	5.445	5.075	5.038	2.778	1.666
Wet op de economische delicten	5.019	5.153	4.653	4.247	4.344	2.159	1.099
overige misdrijven	1.570	1.013	792	828	694	619	567

a Voorlopige cijfers.
b Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.4 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: vrijspraken en ontslagen van alle rechtsvervolging naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal	8.958	10.207	10.184	9.982	10.118	9.254	8.949
Wetboek van Strafrecht	6.436	7.506	7.433	7.505	7.740	7.325	7.149
Vermogensmisdrijven	2.352	2.690	2.703	2.859	2.985	2.888	2.940
diefstal/verduistering en inbraak	1.504	1.759	1.750	1.918	2.061	2.014	2.079
diefstal en inbraak met geweld	206	212	185	256	253	280	294
eenvoudige diefstal	440	556	538	547	624	507	567
gekwalificeerde diefstal	734	816	870	983	1.053	1.095	1.058
verduistering	124	175	157	132	131	132	160
bedrog	122	164	139	140	113	138	149
valsheidsmisdrijven	286	298	309	293	268	248	228
heling	381	391	403	402	423	359	353
afpersing en afdreiging	20	25	21	23	33	28	26
overige vermogensmisdrijven	39	53	81	83	87	101	105
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	1.489	1.820	1.664	1.708	1.609	1.495	1.344
vernieling en beschadiging	330	382	398	350	341	331	293
tegen de openbare orde	872	1.006	871	999	859	864	774
openlijk geweld	782	870	767	867	689	693	643
huisvredebreuk	51	83	54	75	96	123	75
lokaalvredebreuk	8	7	8	8	5	12	6
computervredebreuk	3	3	3	9	4	3	4
discriminatie	12	18	12	12	9	8	8
tegen openbare orde overig	16	25	27	28	56	25	38
brandstichting/ontploffing	54	90	75	74	49	53	67
tegen het openbaar gezag	233	342	320	285	360	247	210
niet opvolgen van ambtelijk bevel	85	184	150	128	155	88	55
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	148	158	170	157	205	159	155
Gewelds- en seksuele misdrijven	2.387	2.712	2.807	2.662	2.833	2.728	2.710
mishandeling	1.431	1.630	1.778	1.705	1.804	1.735	1.701
bedreiging en stalking	480	549	590	527	591	576	577
bedreiging	434	500	543	509	551	534	528
stalking	46	49	47	18	40	42	49
seksuele misdrijven	287	292	226	241	212	229	207
aanranding	77	80	68	65	59	60	47
verkrachting	72	66	58	63	43	50	36
schennis der eerbaarheid	30	22	21	13	21	28	24
ontucht met minderjarige	1	2	5	1	–	5	1
overige seksuele misdrijven	107	122	74	99	89	86	99
misdrijven tegen het leven[b]	139	190	162	142	167	127	162
overige gewelds- en seksuele misdrijven	50	51	51	47	59	61	63

Tabel 6.4 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	208	284	259	276	313	214	155
Verkeersmisdrijven	729	836	864	749	783	650	611
verlaten plaats ongeval	228	289	280	214	257	103	93
rijden onder invloed	279	240	284	222	154	178	237
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	132	179	200	210	264	269	182
overige verkeersmisdrijven	90	128	100	103	108	100	99
Drugsmisdrijven	524	574	565	551	561	573	716
harddrugs	276	262	278	255	271	226	269
softdrugs	248	312	287	296	290	347	447
(Vuur)wapenmisdrijven	75	84	98	90	116	79	105
Misdrijven overige wetten[c]	1.194	1.207	1.224	1.087	918	627	368
Wet op de economische delicten	522	558	573	549	539	296	110
overige misdrijven	672	649	651	538	379	331	258

a Voorlopige cijfers.
b Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.5 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: schuldigverklaringen met strafoplegging en opgelegde sancties

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal schuldigverklaringen met strafoplegging[b]	116.719	114.952	114.550	97.498	92.134	84.384	81.746
Enkelvoudige hoofdstraf	98.525	97.456	98.839	83.702	79.450	71.547	69.369
gevangenisstraf of jeugddetentie[c]	26.279	25.558	24.120	22.289	23.177	23.700	24.727
geldboete	46.172	44.036	46.227	36.490	32.108	23.805	22.479
taakstraf	26.074	27.862	28.492	24.923	24.165	24.042	22.163
Gecombineerde hoofdstraffen	16.611	15.910	14.270	12.510	11.484	11.321	10.599
gevangenisstraf of jeugddetentie[c] plus geldboete	2.074	1.928	1.725	1.538	1.642	1.666	1.741
gevangenisstraf of jeugddetentie[c] plus taakstraf	12.171	11.423	10.254	9.087	8.315	8.243	7.739
w.o.							
voorwaardelijke gevangenisstraf of jeugddetentie[c] plus taakstraf	10.207	9.842	8.941	7.783	7.082	6.690	5.782
geldboete plus taakstraf	2.366	2.559	2.291	1.885	1.527	1.412	1.119
Geen hoofdstraffen	1.554	1.561	1.369	1.109	908	975	1.162
Straf onbekend	29	25	72	177	292	541	616
Totaal opgelegde sancties	175.421	171.820	167.556	139.786	130.611	122.191	117.566
Hoofdstraf	132.053	129.593	127.629	108.954	102.606	94.411	90.732
geldboete	50.612	48.523	50.243	39.913	35.277	26.883	25.339
geheel onvoorwaardelijk	42.528	40.619	41.753	32.201	27.943	20.851	19.725
deels onvoorwaardelijk	3.935	3.730	4.029	3.549	3.328	2.639	2.152
geheel voorwaardelijk	4.149	4.174	4.461	4.163	4.006	3.393	3.462
werkstraf[d]	39.669	41.041	40.496	35.565	33.746	33.399	30.772
geheel onvoorwaardelijk	30426	30028	28907	25218	23784	23.511	21.990
deels onvoorwaardelijk	5555	6573	6904	6412	5900	5.840	5.002
geheel voorwaardelijk	3688	4440	4685	3935	4062	4.048	3.780
leerstraf[e]	942	803	541	330	261	298	249
geheel onvoorwaardelijk	930	786	527	325	257	289	244
deels onvoorwaardelijk	4	4	6	1	1	2	1
geheel voorwaardelijk	8	13	8	4	3	7	4
gevangenisstraf[c]	36.946	36.004	33.821	31.024	31.451	32.059	32.956
geheel onvoorwaardelijk	15.634	15.371	14.983	13.822	14.727	14.967	15.269
deels onvoorwaardelijk	8.040	7.724	6.821	6.582	6.622	6.911	7.413
geheel voorwaardelijk	13.272	12.909	12.017	10.620	10.102	10.181	10.274
jeugddetentie	3.884	3.222	2.528	2.122	1.871	1.772	1.416
geheel onvoorwaardelijk	616	517	426	413	380	396	319
deels onvoorwaardelijk	1.242	1.062	862	813	781	786	587
geheel voorwaardelijk	2.026	1.643	1.240	896	710	590	510
berisping[f]							
Bijkomende straf	22.611	21.252	20.011	13.358	10.974	10.791	10.745
ontzegging rijbevoegdheid	18.551	16.904	16.170	10.817	9.039	9.248	9.555

Tabel 6.5 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
geheel onvoorwaardelijk	6.266	6.024	6.402	5.715	4.874	4.993	5.223
deels onvoorwaardelijk	3.158	3.001	2.521	1.994	1.686	1.951	1.967
geheel voorwaardelijk	9.127	7.879	7.247	3.108	2.479	2.304	2.365
verbeurdverklaring	4.017	4.321	3.816	2.511	1.916	1.527	1.163
overige bijkomende straffen[g]	43	27	25	30	19	16	27
Maatregel	19.975	20.214	19.305	17.087	16.784	16.757	15.728
volwassenen-tbs	247	200	165	160	147	151	155
plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ)[h]	213	141	114	110	129	132	101
plaatsing in inrichting voor stelselmatige daders (ISD)	374	381	318	342	322	278	216
plaatsing in een psychiatrische inrichting	118	129	125	117	97	91	96
maatregel gedragsbeïnvloeding jeugdigen (MGJ)[i]		15	78	86	73	84	54
betaling aan de staat - schadevergoeding - ontneming wederrechtelijk verkregen voordeel	16.145	16.316	15.920	14.129	14.248	14.544	14.028
onttrekking aan het verkeer	2.876	3.032	2.585	2.143	1.767	1.477	1.078
overige maatregelen[j]	2	-	-	-	1	-	-
Straf of maatregel onbekend	782	761	611	387	247	232	361

a Voorlopige cijfers.
b Het betreft schuldigverklaringen waarbij één hoofdstraf is opgelegd. Wel kunnen er ook bijkomende straffen en maatregelen zijn opgelegd.
c In deze tabel zijn 'hechtenis' en 'militaire detentie' geteld bij de gevangenisstraf. In deze categorie zijn ook de tuchtschool-straffen en de arresten geteld, die tot en met 1996 zijn opgelegd.
d In 2001 zijn de taakstraffen hoofdstraffen geworden; sindsdien kunnen zij (deels) voorwaardelijk worden opgelegd.
e Met ingang van 2001 zijn deze straffen apart zichtbaar te maken. Tot die tijd zijn ze geteld onder 'Overige sancties'.
f Deze sancties bestaan sinds de inwerkingtreding van het nieuwe jeugdstrafrecht in 1995 niet meer.
g Hieronder vallen: storting in het waarborgfonds, ontzegging van bepaalde rechten, openbaarmaking gerechtelijke uitspraak en stillegging van de onderneming.
h De PIJ-maatregel is ingegaan op 1 september 1995, als opvolger van de 'Plaatsing in inrichting voor bijzondere behandeling (PIBB)'. In 1995 zijn overwegend PIBB-maatregelen opgelegd.
i De maatregel gedragsbeïnvloeding jeugdigen kan sinds 2008 worden opgelegd.
j Hieronder vallen: jeugd-tbs, strafrechtelijke OTS, onderbewindstelling en opleggen verplichtingen.

Bron: CBS

Tabel 6.6 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal	23.674	23.092	21.801	20.403	21.349	21.877	22.684
Wetboek van Strafrecht	18.289	17.843	16.907	16.015	16.662	17.418	18.378
Vermogensmisdrijven	12.038	11.651	11.375	10.709	11.406	11.971	12.824
diefstal/verduistering en inbraak	9.114	8.906	8.971	8.619	9.388	10.050	10.900
diefstal en inbraak met geweld	1.595	1.510	1.566	1.498	1.628	1.688	1.486
eenvoudige diefstal	3.315	3.149	3.315	3.228	3.560	3.689	4.363
gekwalificeerde diefstal	4.004	4.044	3.898	3.768	4.064	4.529	4.916
verduistering	200	203	192	125	136	144	135
bedrog	290	314	264	262	252	244	259
valsheidsmisdrijven	1.685	1.510	1.328	1.035	980	807	691
heling	617	635	529	492	496	537	644
afpersing en afdreiging	177	136	133	132	129	134	128
overige vermogensmisdrijven	155	150	150	169	161	199	202
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	1.912	1.847	1.673	1.574	1.481	1.598	1.544
vernieling en beschadiging	428	412	414	358	363	372	407
tegen de openbare orde	620	568	500	482	452	499	494
openlijk geweld	367	330	303	313	252	279	266
huisvredebreuk	107	100	83	87	102	99	119
lokaalvredebreuk	4	4	-	4	3	2	4
computervredebreuk	1	2	-	-	-	-	1
discriminatie	-	-	1	-	1	1	1
tegen openbare orde overig	141	132	113	78	94	118	103
brandstichting/ontploffing	194	193	138	152	144	127	152
tegen het openbaar gezag	670	674	621	582	522	600	491
niet opvolgen van ambtelijk bevel	63	137	83	93	130	131	57
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	607	537	538	489	392	469	434
Gewelds- en seksuele misdrijven	4.173	4.162	3.683	3.563	3.584	3.613	3.794
mishandeling	1.861	1.887	1.752	1.638	1.747	1.684	1.843
bedreiging en stalking	1.006	946	831	761	778	828	811
bedreiging	959	903	792	723	743	791	778
stalking	47	43	39	38	35	37	33
seksuele misdrijven	505	441	353	389	334	372	382
aanranding	64	70	45	52	45	37	55
verkrachting	161	126	105	100	77	88	69
schennis der eerbaarheid	15	11	16	9	6	8	10
ontucht met minderjarige	7	3	3	10	9	9	9
overige seksuele misdrijven	258	231	184	218	197	230	239
misdrijven tegen het leven[b]	667	713	613	615	570	546	549
overige gewelds- en seksuele misdrijven	134	175	134	160	155	183	209
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	166	183	176	169	191	236	216

Tabel 6.6 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Verkeersmisdrijven	1.113	1.198	1.301	1.178	1.407	1.285	974
verlaten plaats ongeval	58	27	45	44	50	54	42
rijden onder invloed	420	412	383	299	327	354	332
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	550	666	777	760	944	797	532
overige verkeersmisdrijven	85	93	96	75	86	80	68
Drugsmisdrijven	3.582	3.533	3.125	2.778	2.817	2.665	2.810
harddrugs	3.269	3.216	2.810	2.425	2.450	2.311	2.340
softdrugs	313	317	315	353	367	354	470
(Vuur)wapenmisdrijven	422	402	418	363	403	431	405
Misdrijven overige wetten[c]	268	116	50	69	60	78	117
Wet op de economische delicten	39	23	17	21	17	17	32
overige misdrijven	229	93	33	48	43	61	85

a Voorlopige cijfers.
b Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.7 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal	46.463	44.349	45.782	35.750	31.271	23.490	21.877
Wetboek van Strafrecht	16.906	17.190	17.413	16.692	15.795	10.671	9.670
Vermogensmisdrijven	6.218	6.293	6.800	7.086	7.011	4.585	4.560
diefstal/verduistering en inbraak	4.670	4.843	5.358	5.849	5.997	3.882	3.906
diefstal en inbraak met geweld	39	40	37	32	29	38	26
eenvoudige diefstal	2.934	3.040	3.560	3.842	4.035	2.533	2.512
gekwalificeerde diefstal	1.340	1.409	1.371	1.675	1.666	1.120	1.193
verduistering	357	354	390	300	267	191	175
bedrog	274	248	306	252	182	127	111
valsheidsmisdrijven	397	348	288	272	179	143	131
heling	843	819	811	672	629	407	371
afpersing en afdreiging	5	4	4	6	2	2	3
overige vermogensmisdrijven	29	31	33	35	22	24	38
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	4.443	4.515	4.289	3.860	3.279	2.243	1.772
vernieling en beschadiging	1.982	1.893	1.933	1.740	1.611	1.160	935
tegen de openbare orde	1.028	1.178	1.045	954	773	554	432
openlijk geweld	634	693	622	471	371	327	206
huisvredebreuk	286	354	310	380	299	163	150
lokaalvredebreuk	54	57	42	40	40	10	15

Tabel 6.7 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
computervredebreuk	5	7	5	6	3	2	6
discriminatie	15	17	16	18	11	14	9
tegen openbare orde overig	34	50	50	39	49	38	46
brandstichting/ontploffing	16	12	9	18	2	5	8
tegen het openbaar gezag	1.417	1.432	1.302	1.148	893	524	397
niet opvolgen van ambtelijk bevel	644	594	506	504	307	110	62
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	773	838	796	644	586	414	335
Gewelds- en seksuele misdrijven	4.515	4.505	4.370	3.729	3.504	2.752	2.516
mishandeling	3.114	3.078	3.047	2.584	2.418	1.946	1.768
bedreiging en stalking	1.284	1.321	1.216	1.041	1.003	721	677
bedreiging	1.272	1.306	1.203	1.027	991	712	668
stalking	12	15	13	14	12	9	9
seksuele misdrijven	96	85	79	77	71	67	58
aanranding	24	12	11	17	18	14	8
verkrachting	1	1	-	1	2	-	-
schennis der eerbaarheid	60	61	65	52	47	52	39
ontucht met minderjarige	1	1	-	1	-	-	2
overige seksuele misdrijven	10	10	3	6	4	1	9
misdrijven tegen het leven[b]	10	10	15	7	2	9	2
overige gewelds- en seksuele misdrijven	11	11	13	20	10	9	11
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	1.730	1.877	1.954	2.017	2.001	1.091	822
Verkeersmisdrijven	22.566	20.259	22.018	13.400	10.094	9.658	9.947
verlaten plaats ongeval	1.294	1.483	1.398	1.127	918	592	489
rijden onder invloed	19.625	16.902	18.769	10.710	7.807	7.964	8.504
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	798	941	975	806	757	558	407
overige verkeersmisdrijven	849	933	876	757	612	544	547
Drugsmisdrijven	1.386	1.484	1.452	1.258	1.108	933	915
harddrugs	679	677	647	572	564	423	471
softdrugs	707	807	805	686	544	510	444
(Vuur)wapenmisdrijven	695	720	714	659	610	459	458
Misdrijven overige wetten[c]	4.909	4.696	4.185	3.741	3.664	1.769	887
Wet op de economische delicten	4.018	4.118	3.668	3.249	3.265	1.465	666
overige misdrijven	891	578	517	492	399	304	221

a Voorlopige cijfers.
b Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.8 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke taakstraffen naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal	36.915	37.391	36.341	31.954	29.941	29.641	27.237
Wetboek van Strafrecht	28.581	29.147	27.871	24.519	23.422	23.045	20.520
Vermogensmisdrijven	13.318	13.007	12.390	11.238	11.076	11.016	9.848
diefstal/verduistering en inbraak	10.044	9.768	9.310	8.632	8.737	8.739	7.917
diefstal en inbraak met geweld	1.011	808	763	782	733	842	807
eenvoudige diefstal	2.441	2.552	2.535	2.516	2.896	2.693	2.563
gekwalificeerde diefstal	5.805	5.601	5.148	4.681	4.437	4.591	4.014
verduistering	787	807	864	653	671	613	533
bedrog	453	495	488	412	443	392	293
valsheidsmisdrijven	1.517	1.378	1.321	1.061	806	754	617
heling	1.140	1.110	1.058	898	877	894	796
afpersing en afdreiging	64	80	62	69	55	56	56
overige vermogensmisdrijven	100	176	151	166	158	181	169
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	6.099	6.375	5.712	4.677	4.129	4.084	3.535
vernieling en beschadiging	1.241	1.398	1.280	1.136	1.042	992	928
tegen de openbare orde	3.779	3.817	3.383	2.670	2.226	2.249	1.957
openlijk geweld	3.641	3.653	3.185	2.514	2.055	2.096	1.781
huisvredebreuk	65	93	80	71	90	67	96
lokaalvredebreuk	9	3	15	6	7	6	8
computervredebreuk	3	3	5	9	6	5	7
discriminatie	9	13	16	15	10	6	7
tegen openbare orde overig	52	52	82	55	58	69	58
brandstichting/ontploffing	411	405	299	197	168	161	138
tegen het openbaar gezag	668	755	750	674	693	682	512
niet opvolgen van ambtelijk bevel	99	95	105	107	116	111	45
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	569	660	645	567	577	571	467
Gewelds- en seksuele misdrijven	8.754	9.289	9.219	8.033	7.577	7.281	6.637
mishandeling	5.942	6.417	6.533	5.552	5.213	5.119	4.784
bedreiging en stalking	1.848	1.966	1.921	1.747	1.700	1.626	1.380
bedreiging	1.667	1.814	1.765	1.618	1.585	1.516	1.253
stalking	181	152	156	129	115	110	127
seksuele misdrijven	659	603	535	525	451	403	338
aanranding	160	160	142	115	98	76	70
verkrachting	43	33	19	18	25	11	6
schennis der eerbaarheid	75	64	52	49	54	63	34
ontucht met minderjarige	11	12	5	7	9	17	8
overige seksuele misdrijven	370	334	317	336	265	236	220
misdrijven tegen het leven[b]	177	206	135	134	118	72	57
overige gewelds- en seksuele misdrijven	128	97	95	75	95	61	78
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	410	476	550	571	640	664	500

Tabel 6.8 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Verkeersmisdrijven	4.468	4.586	4.891	4.129	3.537	3.428	3.341
verlaten plaats ongeval	220	265	226	196	179	164	127
rijden onder invloed	2.259	2.122	2.376	1.959	1.675	1.831	2.118
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	1.398	1.596	1.742	1.464	1.247	1.024	749
overige verkeersmisdrijven	591	603	547	510	436	409	347
Drugsmisdrijven	2.868	2.673	2.644	2.341	2.174	2.257	2.570
harddrugs	1.330	1.169	1.106	934	823	904	965
softdrugs	1.538	1.504	1.538	1.407	1.351	1.353	1.605
(Vuur)wapenmisdrijven	594	602	563	581	481	561	474
Misdrijven overige wetten[c]	404	383	372	384	327	350	332
Wet op de economische delicten	223	220	256	272	227	222	204
overige misdrijven	181	163	116	112	100	128	128

a Voorlopige cijfers.
b Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.9 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke straffen naar hoogte of duur van het onvoorwaardelijke deel

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Opgelegde geldboetes[b]	46.463	44.349	45.781	35.749	31.270	23.490	21.877
tot € 100	1.750	1.837	1.616	1.080	848	399	254
€ 100 tot € 200	7.302	6.861	6.728	6.364	5.832	2.564	1.909
€ 200 tot € 250	4.754	4.319	3.471	2.596	2.465	2.213	2.486
€ 250 tot € 300	5.201	4.707	4.986	3.986	3.453	2.663	2.196
€ 300 tot € 450	9.791	9.716	11.327	8.399	7.158	5.110	4.957
€ 450 tot € 600	7.005	6.445	6.235	4.421	3.798	3.418	3.297
€ 600 tot € 1.000	6.811	6.709	7.398	5.308	4.652	4.132	4.076
€ 1.000 of meer	3.849	3.755	4.020	3.595	3.064	2.991	2.702
Opgelegde taakstraffen	36.915	37.391	36.344	31.956	29.942	29.642	27.237
1 tot en met 20 uren	4.402	4.834	5.176	4.828	4.789	4.489	4.289
21 tot en met 40 uren	12.405	12.975	13.066	10.980	10.513	10.018	9.410
41 tot en met 60 uren	7.174	7.241	6.777	5.912	5.357	5.539	5.029
61 tot en met 80 uren	3.865	3.931	3.809	3.254	3.090	3.158	2.827
81 tot en met 120 uren	4.777	4.578	4.063	3.801	3.488	3.625	3.183
meer dan 120 uren	4.292	3.832	3.453	3.181	2.705	2.813	2.499
Opgelegde gevangenisstraffen[c]	23.532	22.969	21.690	20.290	21.260	21.801	22.596
minder dan 1 maand	6.703	6.869	7.147	6.878	7.479	8.092	9.105
1 maand tot 3 maanden	6.516	6.047	5.591	4.990	5.059	4.960	5.253
3 maanden tot 6 maanden	4.274	4.162	3.578	3.396	3.608	3.644	3.610
6 maanden tot 1 jaar	3.129	3.233	2.966	2.735	2.794	2.704	2.493
1 jaar tot 3 jaar	2.086	1.815	1.616	1.505	1.494	1.508	1.326
3 jaar en langer	824	843	792	786	826	893	809

a Voorlopige cijfers.
b Exclusief boetes met onbekend bedrag.
c Exclusief straffen met onbekende duur.
Bron: CBS

Tabel 6.10 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: detentiejaren[a] van (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Totaal	9.514	9.801	9.553	9.100	9.189	9.440	9.020
Wetboek van Strafrecht	6.861	6.996	6.989	6.916	7.024	7.416	7.056
Vermogensmisdrijven	3.606	3.609	3.795	3.696	3.854	4.069	3.623
diefstal/verduistering en inbraak	2.762	2.754	2.999	2.935	3.129	3.376	2.913
diefstal en inbraak met geweld	1.356	1.396	1.664	1.693	1.785	1.906	1.476
eenvoudige diefstal	333	300	281	260	282	287	327
gekwalificeerde diefstal	1.041	1.018	1.010	948	1.033	1.149	1.088
verduistering	32	41	44	34	29	34	22
bedrog	91	91	76	80	76	79	78
valsheidsmisdrijven	398	394	371	347	312	238	240
heling	112	124	122	97	91	113	102
afpersing en afdreiging	142	135	123	117	138	129	136
overige vermogensmisdrijven	102	112	104	122	108	134	154
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	610	561	525	533	442	475	451
vernieling en beschadiging	50	42	58	36	39	49	41
tegen de openbare orde	272	248	193	201	200	204	187
openlijk geweld	86	79	68	71	73	68	46
huisvredebreuk	6	7	4	3	5	4	5
lokaalvredebreuk	x	x	-	x	x	x	x
computervredebreuk	x	x	-	-	x	-	0
discriminatie	-	-	x	-	x	x	x
tegen openbare orde overig	179	159	121	127	121	132	135
brandstichting/ontploffing	141	144	125	179	104	116	132
tegen het openbaar gezag	148	127	149	117	99	107	90
niet opvolgen van ambtelijk bevel	4	17	11	12	15	15	4
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	143	111	139	105	84	92	86
Gewelds- en seksuele misdrijven	2.595	2.781	2.633	2.637	2.666	2.787	2.930
mishandeling	446	454	449	438	513	482	430
bedreiging en stalking	189	188	137	151	151	141	142
bedreiging	174	176	124	140	139	128	134
stalking	15	12	13	11	12	12	8
seksuele misdrijven	471	467	416	391	362	451	391
aanranding	28	30	22	38	19	17	32
verkrachting	221	204	195	154	129	146	132
schennis der eerbaarheid	1	0	1	1	1	0	1
ontucht met minderjarige	4	x	x	6	6	7	4
overige seksuele misdrijven	216	231	193	193	207	281	221
misdrijven tegen het leven[c]	1.353	1.515	1.506	1.497	1.449	1.478	1.691
overige gewelds- en seksuele misdrijven	137	158	125	158	192	235	276
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	50	44	36	50	62	84	53

Tabel 6.10 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Verkeersmisdrijven	117	120	117	101	120	110	84
verlaten plaats ongeval	6	6	2	3	5	5	6
rijden onder invloed	35	37	31	23	28	25	26
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	37	44	46	46	52	40	28
overige verkeersmisdrijven	39	34	38	29	36	39	24
Drugsmisdrijven	2.311	2.494	2.200	1.908	1.823	1.679	1.609
harddrugs	2.232	2.392	2.079	1.793	1.698	1.570	1.477
softdrugs	79	101	122	114	125	109	131
(Vuur)wapenmisdrijven	171	162	221	158	199	207	231
Misdrijven overige wetten[d]	54	29	26	18	23	27	40
Wet op de economische delicten	12	5	5	4	9	5	10
overige misdrijven	42	24	21	14	14	22	30

a Detentiejaren zijn berekend door de som te nemen van de opgelegde strafduur van het onvoorwaardelijke deel, waarbij het deel dat op grond van de VI-regeling niet wordt uitgezeten, van de strafduur is afgetrokken. Er zijn geen detentiejaren berekend als het aantal opgelegde straffen kleiner is dan 5; dit wordt weergegeven met 'x'.
b Voorlopige cijfers.
c Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
d Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.11 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: detentiedagen[a] van (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Totaal	147	155	160	163	157	157	145
Wetboek van Strafrecht	137	143	151	158	154	155	140
Vermogensmisdrijven	109	113	122	126	123	124	103
diefstal/verduistering en inbraak	111	113	122	124	122	123	98
diefstal en inbraak met geweld	310	337	388	412	400	412	363
eenvoudige diefstal	37	35	31	29	29	28	27
gekwalificeerde diefstal	95	92	95	92	93	93	81
verduistering	58	73	84	98	77	87	58
bedrog	114	105	105	111	110	119	110
valsheidsmisdrijven	86	95	102	122	116	108	127
heling	66	71	84	72	67	77	58
afpersing en afdreiging	292	362	338	322	391	351	387
overige vermogensmisdrijven	241	272	253	263	244	245	279
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	116	111	115	124	109	109	107
vernieling en beschadiging	43	37	51	37	39	48	36
tegen de openbare orde	160	159	141	152	161	149	138
openlijk geweld	85	87	81	83	106	88	63
huisvredebreuk	20	26	18	14	18	15	16
lokaalvredebreuk	x	x	-	x	x	x	x
computervredebreuk	x	x	-	-	x	-	x
discriminatie	-	-	x	-	x	x	x
tegen openbare orde overig	464	441	391	592	468	408	479
brandstichting/ontploffing	265	272	330	430	264	334	318
tegen het openbaar gezag	81	69	88	73	69	65	67
niet opvolgen van ambtelijk bevel	26	45	46	48	42	41	24
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	86	75	94	78	79	72	73
Gewelds- en seksuele misdrijven	227	244	261	270	272	282	282
mishandeling	88	88	93	98	107	105	85
bedreiging en stalking	69	73	60	72	71	62	64
bedreiging	66	71	57	71	68	59	63
stalking	118	105	119	103	124	123	93
seksuele misdrijven	340	386	430	367	395	442	373
aanranding	161	154	175	264	151	168	213
verkrachting	502	592	676	562	610	606	700
schennis der eerbaarheid	24	16	30	34	46	22	31
ontucht met minderjarige	227	x	x	212	261	266	168
overige seksuele misdrijven	305	365	384	324	384	445	338
misdrijven tegen het leven[c]	746	777	900	890	928	990	1.133
overige gewelds- en seksuele misdrijven	372	329	341	361	452	468	483

Tabel 6.11 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	110	87	75	107	118	131	89
Verkeersmisdrijven	38	37	33	31	31	31	32
verlaten plaats ongeval	39	75	19	26	34	36	55
rijden onder invloed	30	33	29	28	31	26	29
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	25	24	22	22	20	18	19
overige verkeersmisdrijven	166	132	144	143	152	180	126
Drugsmisdrijven	235	258	257	251	236	230	209
harddrugs	249	272	270	270	253	248	230
softdrugs	92	116	141	118	125	112	102
(Vuur)wapenmisdrijven	148	147	193	159	180	176	208
Misdrijven overige wetten[d]	73	91	188	93	139	127	125
Wet op de economische delicten	112	74	101	66	197	107	118
overige misdrijven	66	95	233	104	116	132	127

a Berekend op basis van de opgelegde strafduur van het onvoorwaardelijke deel, waarbij het deel dat op grond van de VI-regeling niet wordt uitgezeten, van de strafduur is afgetrokken. Er is geen gemiddelde duur berekend als het aantal opgelegde straffen kleiner is dan 5; dit wordt weergegeven met 'x'.
b Voorlopige cijfers.
c Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
d Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.12 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken[a] met minderjarige verdachten naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Totaal	12.855	13.508	11.880	10.269	9.379	8.639	6.856
Wetboek van Strafrecht	11.999	12.521	10.868	9.360	8.578	7.795	6.290
Vermogensmisdrijven	5.433	5.313	4.877	4.458	4.108	3.982	3.243
diefstal/verduistering en inbraak	4.739	4.489	4.117	3.840	3.478	3.377	2.770
diefstal en inbraak met geweld	989	804	752	836	864	953	802
eenvoudige diefstal	755	815	783	755	672	632	509
gekwalificeerde diefstal	2.815	2.623	2.364	2.096	1.781	1.668	1.369
verduistering	180	247	218	153	161	124	90
bedrog	52	77	73	60	74	49	30
valsheidsmisdrijven	74	95	117	61	63	46	39
heling	515	595	516	436	432	443	334
afpersing en afdreiging	44	48	44	50	46	56	56
overige vermogensmisdrijven	9	9	10	11	15	11	14
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	3.574	3.932	3.185	2.528	2.174	1.843	1.431
vernieling en beschadiging	557	697	574	413	382	351	284
tegen de openbare orde	2.424	2.589	2.105	1.716	1.495	1.210	950
openlijk geweld	2.377	2.517	2.051	1.673	1.446	1.174	913
huisvredebreuk	26	38	28	18	31	21	20
lokaalvredebreuk	2	1	1	1	1	1	2
computervredebreuk	1	4	1	3	4	-	3
discriminatie	4	8	15	9	6	3	2
tegen openbare orde overig	14	21	9	12	7	11	10
brandstichting/ontploffing	358	352	252	172	121	135	107
tegen het openbaar gezag	235	294	254	227	176	147	90
niet opvolgen van ambtelijk bevel	70	81	73	69	56	35	15
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	165	213	181	158	120	112	75
Gewelds- en seksuele misdrijven	2.773	3.035	2.559	2.147	2.115	1.807	1.495
mishandeling	1.782	2.034	1.752	1.464	1.430	1.244	1.033
bedreiging en stalking	528	571	479	380	397	344	267
bedreiging	523	556	475	379	392	341	263
stalking	5	15	4	1	5	3	4
seksuele misdrijven	347	293	228	193	179	142	120
aanranding	114	94	101	69	41	26	30
verkrachting	49	43	32	34	26	28	17
schennis der eerbaarheid	16	10	11	11	11	5	4
ontucht met minderjarige	3	1	3	3	1	1	1
overige seksuele misdrijven	165	145	81	76	100	82	68
misdrijven tegen het leven[c]	93	119	83	91	89	63	60
overige gewelds- en seksuele misdrijven	23	18	17	19	20	14	15
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	219	241	247	227	181	163	121

Tabel 6.12 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Verkeersmisdrijven	242	291	362	300	262	316	219
verlaten plaats ongeval	44	64	55	52	35	44	30
rijden onder invloed	107	132	210	167	141	222	149
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	-	4	3	3	3	3	2
overige verkeersmisdrijven	91	91	94	78	83	47	38
Drugsmisdrijven	232	228	223	188	197	177	142
harddrugs	155	156	137	109	122	104	67
softdrugs	77	72	86	79	75	73	75
(Vuur)wapenmisdrijven	181	220	196	205	160	203	114
Misdrijven overige wetten[d]	201	248	231	216	182	148	91
Wet op de economische delicten	109	157	145	126	116	74	42
overige misdrijven	92	91	86	90	66	74	49

a Exclusief voegingen ter zitting.
b Voorlopige cijfers.
c Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
d Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.13 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken[a] met minderjarige verdachten naar eindbeslissing

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Totaal	12.855	13.508	11.880	10.269	9.379	8.639	6.856
Schuldigverklaring	11.814	12.092	10.595	8.965	8.150	7.512	5.886
met strafoplegging	11.603	11.800	10.314	8.733	7.918	7.310	5.697
zonder strafoplegging	211	292	281	227	232	202	189
Vrijspraak	908	1.221	1.102	1.141	1.043	967	824
Ontslag van rechtsvervolging	23	53	49	38	58	39	37
Overige uitspraken	110	142	134	125	128	121	109
niet-ontvankelijk OM	98	129	122	116	122	112	98
onbevoegdverklaring van de rechter	11	13	12	9	6	8	11
schorsing van vervolging	1	-	-	-	-	1	-

a Exclusief voegingen ter zitting.
b Voorlopige cijfers.
Bron: CBS

Tabel 6.14 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: schuldigverklaringen naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal	11.814	12.092	10.595	8.965	8.150	7.512	5.886
Wetboek van Strafrecht	11.078	11.250	9.713	8.204	7.463	6.782	5.397
Vermogensmisdrijven	5.101	4.839	4.444	3.954	3.629	3.546	2.803
diefstal/verduistering en inbraak	4.465	4.113	3.769	3.426	3.100	3025	2.415
diefstal en inbraak met geweld	939	739	698	749	792	860	698
eenvoudige diefstal	689	724	709	665	559	553	446
gekwalificeerde diefstal	2.667	2.423	2.163	1.875	1.603	1498	1.191
verduistering	170	227	199	137	146	114	80
bedrog	48	65	65	49	62	36	27
valsheidsmisdrijven	69	88	105	52	52	41	30
heling	470	525	461	377	362	384	277
afpersing en afdreiging	41	42	37	42	39	50	44
overige vermogensmisdrijven	8	6	7	8	14	10	10
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	3.236	3.498	2.801	2.167	1.858	1.540	1.205
vernieling en beschadiging	502	602	508	360	342	306	252
tegen de openbare orde	2.184	2.316	1.846	1.454	1.253	991	783
openlijk geweld	2.143	2.253	1.799	1.419	1.212	966	751
huisvredebreuk	24	34	26	17	29	14	19
lokaalvredebreuk	1	-	1	1	1	-	1
computervredebreuk	1	3	1	1	2	-	3
discriminatie	3	7	11	5	4	2	1
tegen openbare orde overig	12	19	8	11	5	9	8
brandstichting/ontploffing	335	313	216	143	107	110	93
tegen het openbaar gezag	215	267	231	210	156	133	77
niet opvolgen van ambtelijk bevel	63	63	61	60	41	26	10
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	152	204	170	150	115	107	67
Gewelds- en seksuele misdrijven	2.551	2.713	2.252	1.882	1.824	1.564	1.293
mishandeling	1.653	1.855	1.558	1.298	1.234	1106	905
bedreiging en stalking	496	506	429	332	358	287	230
bedreiging	492	497	426	332	356	285	226
stalking	4	9	3	-	2	2	4
seksuele misdrijven	292	236	175	152	135	104	94
aanranding	95	73	75	55	28	18	25
verkrachting	36	28	22	24	19	18	10
schennis der eerbaarheid	14	9	8	11	10	1	2
ontucht met minderjarige	3	1	-	3	1	1	1
overige seksuele misdrijven	144	125	70	59	77	66	56
misdrijven tegen het leven[b]	89	101	74	84	77	57	51
overige gewelds- en seksuele misdrijven	21	15	16	16	20	10	13
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	190	200	216	201	152	132	96

Tabel 6.14 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Verkeersmisdrijven	231	271	348	288	244	303	208
verlaten plaats ongeval	40	59	52	47	27	40	24
rijden onder invloed	103	125	204	163	137	217	147
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	-	3	3	3	3	3	2
overige verkeersmisdrijven	88	84	89	75	77	43	35
Drugsmisdrijven	215	207	210	163	179	163	132
harddrugs	142	145	129	90	110	97	63
softdrugs	73	62	81	73	69	66	69
(Vuur)wapenmisdrijven	170	208	183	193	147	190	100
Misdrijven overige wetten[c]	120	156	141	117	117	74	49
Wet op de economische delicten	92	128	125	105	98	59	38
overige misdrijven	28	28	16	12	19	15	11

a Voorlopige cijfers.
b Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.15 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolging naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal	931	1.274	1.151	1.179	1.101	1.006	861
Wetboek van Strafrecht	837	1.155	1.040	1.057	1.004	912	802
Vermogensmisdrijven	290	428	378	438	419	390	392
diefstal/verduistering en inbraak	235	333	299	357	328	314	314
diefstal en inbraak met geweld	46	54	45	69	61	82	92
eenvoudige diefstal	57	85	66	79	101	73	57
gekwalificeerde diefstal	122	176	172	194	151	151	156
verduistering	10	18	16	15	15	8	9
bedrog	4	12	8	9	12	12	2
valsheidsmisdrijven	5	6	10	5	10	4	6
heling	42	68	52	56	63	55	55
afpersing en afdreiging	3	6	6	8	5	4	11
overige vermogensmisdrijven	1	3	3	3	1	1	4
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	312	405	354	346	295	277	205
vernieling en beschadiging	50	85	55	51	36	40	30
tegen de openbare orde	227	258	245	252	230	204	154
openlijk geweld	221	250	240	245	222	194	149
huisvredebreuk	2	4	1	1	2	6	1
lokaalvredebreuk	1	1	-	-	-	1	1

Tabel 6.15 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
computervredebreuk	-	1	-	1	2	-	-
discriminatie	1	1	3	4	2	1	1
tegen openbare orde overig	2	1	1	1	2	2	2
brandstichting/ontploffing	18	37	33	29	13	21	11
tegen het openbaar gezag	17	25	21	14	16	12	10
niet opvolgen van ambtelijk bevel	6	16	11	9	12	8	4
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	11	9	10	5	4	4	6
Gewelds- en seksuele misdrijven	208	283	279	250	267	221	182
mishandeling	122	158	183	156	180	126	118
bedreiging en stalking	29	55	40	46	34	51	32
bedreiging	29	49	40	45	32	50	32
stalking	-	6	-	1	2	1	-
seksuele misdrijven	51	51	48	40	41	34	23
aanranding	18	21	26	13	11	8	5
verkrachting	13	12	10	10	6	9	6
schennis der eerbaarheid	2	1	3	-	1	3	2
ontucht met minderjarige	-	-	1	-	-	-	-
overige seksuele misdrijven	18	17	8	17	23	14	10
misdrijven tegen het leven[b]	4	16	7	5	12	6	7
overige gewelds- en seksuele misdrijven	2	3	1	3	-	4	2
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	27	39	29	23	23	24	23
Verkeersmisdrijven	10	19	12	10	15	12	8
verlaten plaats ongeval	3	5	3	5	7	4	4
rijden onder invloed	4	6	5	4	3	4	1
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	-	1	-	-	-	-	-
overige verkeersmisdrijven	3	7	4	1	5	4	3
Drugsmisdrijven	14	18	11	23	14	14	6
harddrugs	11	11	6	18	9	7	4
softdrugs	3	7	5	5	5	7	2
(Vuur)wapenmisdrijven	10	8	13	9	12	10	13
Misdrijven overige wetten[c]	60	74	75	80	56	58	32
Wet op de economische delicten	8	25	17	19	15	12	4
overige misdrijven	52	49	58	61	41	46	28

a Voorlopige cijfers.
b Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.16 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: schuldigverklaringen met strafoplegging en opgelegde sancties

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal schuldigverklaringen met strafoplegging[b]	11.603	11.800	10.314	8.738	7.918	7.310	5.697
Enkelvoudige hoofdstraf	9.180	9.762	8.761	7.563	6.890	6.303	4.921
jeugddetentie	1.708	1.480	1.199	1.122	962	929	763
geldboete	394	543	452	348	337	263	208
taakstraf	6.993	7.667	7.065	6.062	5.535	5.060	3.919
Gecombineerde hoofdstraffen	2.236	1.833	1.376	1.017	889	837	608
jeugddetentie plus geldboete	25	28	12	7	6	7	4
jeugddetentie plus taakstraf	2.106	1.681	1.269	945	836	764	559
w.o.							
voorwaardelijke jeugddetentie plus taakstraf	1.514	1.202	908	633	486	421	321
geldboete plus taakstraf	60	82	63	53	36	42	32
overige combinaties van hoofdstraffen	45	42	32	12	11	24	13
Geen hoofdstraffen	185	200	169	152	130	160	131
Straf onbekend	2	5	8	6	9	10	37
Totaal opgelegde sancties[c]	16.690	16.339	14.122	12.007	11.070	10.299	7.998
Hoofdstraf	13.660	13.433	11.518	9.604	8.670	7.977	6.142
gevangenisstraf	129	114	77	43	67	74	42
geldboete	480	655	531	409	379	312	244
jeugddetentie	3.848	3.194	2.485	2.081	1.806	1.701	1.331
werkstraf	8.515	8.872	8.002	6.777	6.170	5597	4.279
leerproject	688	598	423	294	248	293	246
Bijkomende straf	217	253	226	186	190	275	161
ontzegging rijbevoegdheid	71	91	89	84	93	178	104
verbeurdverklaring	146	162	137	102	97	97	57
Maatregel	2.692	2.531	2.321	2.175	2.190	2.023	1.662
betaling aan de staat[d]	2.352	2.221	2.034	1.884	1.887	1.702	1.465
onttrekking aan het verkeer	137	164	127	125	127	126	66
plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ maatregel)	203	136	106	104	115	126	87
maatregel gedragsbeïnvloeding jeugdigen (MGJ)		10	54	62	61	69	44
Overige straffen en maatregelen[e]	4	4	2	1	3	2	-
Straf of maatregel onbekend	117	118	55	47	17	22	33

a Voorlopige cijfers.
b Het betreft schuldigverklaringen waarbij één hoofdstraf is opgelegd. Wel kunnen er ook bijkomende straffen en maatregelen zijn opgelegd.
c Het betreft zowel voorwaardelijke als onvoorwaardelijke straffen.
d Schadevergoeding en ontneming wederrechtelijk verkregen voordeel.
e Overige straffen en maatregelen: storting in waarborgfonds, openbaarmaking recht, ontzetting uit bepaalde rechten, plaatsing in psychiatrisch ziekenhuis, onderbewindstelling en oplegging verplichting.

Bron: CBS

Tabel 6.17 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal	1.836	1.560	1.257	1.193	1.110	1.125	834
Wetboek van Strafrecht	1.752	1.500	1.207	1.154	1.067	1.076	802
Vermogensmisdrijven	1.168	973	823	788	780	825	603
diefstal/verduistering en inbraak	1.072	872	745	716	717	761	543
diefstal en inbraak met geweld	504	411	395	410	450	458	324
eenvoudige diefstal	59	63	40	37	26	41	27
gekwalificeerde diefstal	501	386	301	263	236	258	187
verduistering	8	12	9	6	5	4	5
bedrog	2	4	4	5	7	2	4
valsheidsmisdrijven	7	23	21	14	11	4	7
heling	74	59	38	32	29	31	29
afpersing en afdreiging	13	14	15	21	15	27	19
overige vermogensmisdrijven	-	1	-	-	1	-	1
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	222	203	146	141	85	85	65
vernieling en beschadiging	17	15	16	14	11	10	7
tegen de openbare orde	139	134	95	86	54	56	44
openlijk geweld	135	133	95	86	54	53	41
huisvredebreuk	1	1	-	-	-	1	1
lokaalvredebreuk	-	-	-	-	-	-	-
computervredebreuk	-	-	-	-	-	-	1
discriminatie	-	-	-	-	-	-	-
tegen openbare orde overig	3	-	-	-	-	2	1
brandstichting/ontploffing	53	45	28	27	15	10	12
tegen het openbaar gezag	13	9	7	14	5	9	2
niet opvolgen van ambtelijk bevel	1	1	2	1	2	1	-
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	12	8	5	13	3	8	2
Gewelds- en seksuele misdrijven	353	321	232	223	200	165	133
mishandeling	150	154	106	113	80	76	49
bedreiging en stalking	70	45	41	22	33	23	18
bedreiging	70	44	41	22	32	23	18
stalking	-	1	-	-	1	-	-
seksuele misdrijven	73	43	31	33	29	32	21
aanranding	12	9	4	9	3	4	3
verkrachting	24	12	14	14	14	9	8
schennis der eerbaarheid	-	-	-	-	-	-	-
ontucht met minderjarige	1	-	-	-	-	-	-
overige seksuele misdrijven	36	22	13	10	12	19	10
misdrijven tegen het leven[b]	55	73	49	50	53	32	39
overige gewelds- en seksuele misdrijven	5	6	5	5	5	2	6

Tabel 6.17 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	9	3	6	2	2	1	1
Verkeersmisdrijven	5	4	2	4	3	2	1
verlaten plaats ongeval	-	-	-	1	1	-	1
rijden onder invloed	3	-	1	1	-	-	-
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	-	1	-	-	-	-	-
overige verkeersmisdrijven	2	3	1	2	2	2	-
Drugsmisdrijven	57	40	35	23	29	23	20
harddrugs	51	38	28	21	28	22	12
softdrugs	6	2	7	2	1	1	8
(Vuur)wapenmisdrijven	18	15	12	11	9	20	10
Misdrijven overige wetten[c]	4	1	1	1	2	4	1
Wet op de economische delicten	-	-	-	-	-	1	-
overige misdrijven	4	1	1	1	2	3	1

a Voorlopige cijfers.
b Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.18 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke straffen naar hoogte of duur van het onvoorwaardelijke deel

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Opgelegde geldboetes[b]	403	547	433	336	296	231	167
tot € 50	17	29	22	16	19	9	3
€ 50 tot € 100	68	97	65	49	48	24	16
€ 100 tot € 150	101	114	103	80	85	60	48
€ 150 tot € 200	73	98	76	58	42	35	27
€ 200 tot € 300	86	105	97	76	57	51	39
€ 300 of meer	58	104	70	57	45	52	34
Opgelegde taakstraffen	7.796	7.779	6.768	5.647	4.967	4.520	3.448
1 tot en met 20 uren	1.676	1.885	1.726	1.555	1.422	1.245	917
21 tot en met 40 uren	3.377	3.447	3.004	2.349	2.014	1.830	1.396
41 tot en met 60 uren	1.472	1.251	1.124	876	789	679	548
61 tot en met 80 uren	533	540	414	367	293	318	252
81 tot en met 120 uren	467	417	327	334	286	299	216
meer dan 120 uren	271	239	173	166	163	149	119
Opgelegde jeugddetenties[c]	1.836	1.560	1.257	1.193	1.110	1.125	834
minder dan 2 weken	268	197	168	122	128	134	110
2 weken tot 1 maand	303	319	204	212	172	189	159
1 maand tot 2 maanden	468	394	313	313	284	269	210
2 maanden tot 3 maanden	228	214	180	155	141	171	80
3 maanden tot 4 maanden	196	151	117	94	98	108	67
4 maanden tot 6 maanden	170	110	138	138	121	90	94
6 maanden en langer	203	175	137	159	166	164	114

a Voorlopige cijfers.
b Exclusief boetes met onbekend bedrag.
c Exclusief straffen met een onbekende duur.
Bron: CBS

Tabel 6.19 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke taakstraffen naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal	7.796	7.779	6.768	5.647	4.967	4.520	3.448
Wetboek van Strafrecht	7.378	7.323	6.328	5.203	4.661	4.144	3.197
Vermogensmisdrijven	3.395	3.158	2.904	2.560	2.249	2.187	1.690
diefstal/verduistering en inbraak	2.981	2.701	2.475	2.224	1.924	1.855	1.459
diefstal en inbraak met geweld	571	410	368	420	412	477	411
eenvoudige diefstal	429	454	436	396	341	322	251
gekwalificeerde diefstal	1.858	1.672	1.543	1.303	1.073	982	748
verduistering	123	165	128	105	98	74	48
bedrog	38	49	45	33	38	24	9
valsheidsmisdrijven	40	38	63	21	27	25	14
heling	305	341	298	255	227	248	177
afpersing en afdreiging	26	24	20	20	22	27	27
overige vermogensmisdrijven	5	5	3	7	11	8	4
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	2.374	2.484	1.977	1.473	1.251	1.053	786
vernieling en beschadiging	314	376	296	199	181	162	118
tegen de openbare orde	1.681	1.718	1.363	1.061	899	727	561
openlijk geweld	1.653	1.689	1.341	1.042	883	715	542
huisvredebreuk	15	17	7	8	6	7	10
lokaalvredebreuk	1	-	1	-	1	-	1
computervredebreuk	1	1	1	-	2	-	3
discriminatie	2	5	7	3	3	1	1
tegen openbare orde overig	9	6	6	8	4	4	4
brandstichting/ontploffing	249	239	175	101	75	85	61
tegen het openbaar gezag	130	151	143	112	96	79	46
niet opvolgen van ambtelijk bevel	38	30	32	28	21	12	3
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	92	121	111	84	75	67	43
Gewelds- en seksuele misdrijven	1.500	1.573	1.347	1.070	1.074	844	676
mishandeling	1.065	1.131	999	783	758	639	512
bedreiging en stalking	260	270	221	178	189	141	97
bedreiging	257	264	220	178	188	139	94
stalking	3	6	1	-	1	2	3
seksuele misdrijven	124	124	93	69	75	41	44
aanranding	47	48	43	27	18	6	16
verkrachting	13	14	6	8	9	2	1
schennis der eerbaarheid	5	6	4	8	4	2	-
ontucht met minderjarige	2	-	-	1	1	1	1
overige seksuele misdrijven	57	56	40	25	43	30	26
misdrijven tegen het leven[b]	34	42	28	32	31	17	16
overige gewelds- en seksuele misdrijven	17	6	6	8	21	6	7

Tabel 6.19 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	109	108	100	100	87	60	45
Verkeersmisdrijven	140	163	180	183	123	139	95
verlaten plaats ongeval	30	36	34	31	20	24	10
rijden onder invloed	42	63	84	90	44	83	59
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	1	4	2	3	2	2	2
overige verkeersmisdrijven	67	60	60	59	57	30	24
Drugsmisdrijven	122	122	110	103	86	97	73
harddrugs	80	90	67	56	43	55	34
softdrugs	42	32	43	47	43	42	39
(Vuur)wapenmisdrijven	102	107	83	115	72	105	60
Misdrijven overige wetten[c]	54	64	67	43	25	35	23
Wet op de economische delicten	38	49	51	29	16	27	18
overige misdrijven	16	15	16	14	9	8	5

a Voorlopige cijfers.
b Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.20 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Totaal	403	547	433	336	296	231	167
Wetboek van Strafrecht	278	363	255	189	160	113	92
Vermogensmisdrijven	119	159	109	87	71	49	56
diefstal/verduistering en inbraak	81	123	77	59	55	37	49
diefstal en inbraak met geweld	2	1	2	-	3	2	-
eenvoudige diefstal	29	37	24	24	14	18	16
gekwalificeerde diefstal	45	74	44	30	32	13	31
verduistering	5	11	7	5	6	4	2
bedrog	2	5	4	4	3	-	-
valsheidsmisdrijven	5	5	7	8	1	1	1
heling	30	25	21	15	12	11	6
afpersing en afdreiging	-	1	-	1	-	-	-
overige vermogensmisdrijven	1	-	-	-	-	-	-
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	92	103	78	55	50	29	18
vernieling en beschadiging	31	30	23	23	9	6	4
tegen de openbare orde	40	38	30	22	30	19	10
openlijk geweld	38	33	25	21	27	18	8
huisvredebreuk	1	3	4	1	3	-	2

Tabel 6.20 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
lokaalvredebreuk	-	-	-	-	-	-	-
computervredebreuk	-	-	-	-	-	-	-
discriminatie	1	-	1	-	-	-	-
tegen openbare orde overig	-	2	-	-	-	1	-
brandstichting/ontploffing	2	1	2	1	-	-	1
tegen het openbaar gezag	19	34	23	9	11	4	3
niet opvolgen van ambtelijk bevel	10	13	9	2	5	2	1
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	9	21	14	7	6	2	2
Gewelds- en seksuele misdrijven	40	55	38	21	22	22	13
mishandeling	28	41	27	16	18	19	12
bedreiging en stalking	11	13	9	5	4	3	-
bedreiging	10	13	9	5	4	3	-
stalking	1	-	-	-	-	-	-
seksuele misdrijven	1	1	1	-	-	-	1
aanranding	-	-	-	-	-	-	1
verkrachting	-	-	-	-	-	-	-
schennis der eerbaarheid	-	-	1	-	-	-	-
ontucht met minderjarige	-	-	-	-	-	-	-
overige seksuele misdrijven	1	1	-	-	-	-	-
misdrijven tegen het leven[b]	-	-	1	-	-	-	-
overige gewelds- en seksuele misdrijven	-	-	-	-	-	-	-
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	27	46	30	26	17	13	5
Verkeersmisdrijven	61	95	114	85	76	92	60
verlaten plaats ongeval	6	15	12	8	1	10	7
rijden onder invloed	48	59	85	62	66	78	50
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	-	-	-	-	2	1	-
overige verkeersmisdrijven	7	21	17	15	7	3	3
Drugsmisdrijven	18	20	16	12	9	6	4
harddrugs	1	5	6	3	6	1	1
softdrugs	17	15	10	9	3	5	3
(Vuur)wapenmisdrijven	10	16	16	9	6	7	2
Misdrijven overige wetten[c]	36	53	32	41	45	13	9
Wet op de economische delicten	31	48	32	37	37	12	8
overige misdrijven	5	5	-	4	8	1	1

a Voorlopige cijfers.
b Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.21 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: detentiejaren[a] van (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Totaal	375	321	271	277	268	267	199
Wetboek van Strafrecht	358	310	262	270	261	256	195
Vermogensmisdrijven	245	202	189	183	195	195	139
diefstal/verduistering en inbraak	233	188	174	173	184	184	131
diefstal en inbraak met geweld	143	114	123	127	145	134	102
eenvoudige diefstal	6	7	4	4	3	4	3
gekwalificeerde diefstal	83	66	46	41	35	45	26
verduistering	1	2	1	1	1	x	0
bedrog	x	x	x	0	1	x	x
valsheidsmisdrijven	1	4	3	1	1	x	0
heling	8	6	7	4	4	4	3
afpersing en afdreiging	3	3	5	5	5	6	5
overige vermogensmisdrijven	-	x	-	-	x	-	x
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	32	35	21	24	14	15	11
vernieling en beschadiging	1	2	1	2	2	3	1
tegen de openbare orde	18	23	14	14	9	8	6
openlijk geweld	18	22	14	14	9	7	5
huisvredebreuk	x	x	-	-	-	x	x
lokaalvredebreuk	-	-	-	-	-	-	-
computervredebreuk	-	-	-	-	-	-	x
discriminatie	-	-	-	-	-	-	-
tegen openbare orde overig	x	-	-	-	-	x	x
brandstichting/ontploffing	11	9	5	7	3	3	4
tegen het openbaar gezag	1	1	1	2	0	2	x
niet opvolgen van ambtelijk bevel	x	x	x	x	x	x	-
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	1	1	1	2	x	1	x
Gewelds- en seksuele misdrijven	80	73	51	62	52	46	44
mishandeling	23	22	15	21	15	13	12
bedreiging en stalking	9	5	4	3	5	4	2
bedreiging	9	5	4	3	5	4	2
stalking	-	x	-	-	x	-	-
seksuele misdrijven	23	13	8	7	9	8	6
aanranding	3	2	x	1	x	x	x
verkrachting	10	6	3	3	6	4	3
schennis der eerbaarheid	-	-	-	-	-	-	-
ontucht met minderjarige	x	-	-	-	-	-	-
overige seksuele misdrijven	10	5	5	3	3	2	3
misdrijven tegen het leven[c]	24	30	22	29	22	21	23
overige gewelds- en seksuele misdrijven	1	3	2	2	1	x	2

Tabel 6.21 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	1	x	1	x	x	x	x
Verkeersmisdrijven	0	x	x	x	x	x	x
verlaten plaats ongeval	-	-	-	x	x	-	x
rijden onder invloed	x	-	x	x	-	-	-
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	-	x	-	x	-	-	-
overige verkeersmisdrijven	x	x	x	x	x	x	-
Drugsmisdrijven	14	8	7	4	5	5	2
harddrugs	13	8	6	3	5	5	2
softdrugs	1	x	0	x	x	x	0
(Vuur)wapenmisdrijven	3	2	2	3	2	5	2
Misdrijven overige wetten[d]	x	x	x	x	x	x	x
Wet op de economische delicten	-	-	-	-	-	x	-
overige misdrijven	x	x	x	x	x	x	x

a Er zijn geen detentiejaren berekend als het aantal straffen kleiner is dan 5, dit wordt weergegeven met 'x'.
b Voorlopige cijfers.
c Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
d Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.22 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: detentiedagen[a] van (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties naar delictgroep

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
Totaal	75	75	79	85	88	87	87
Wetboek van Strafrecht	75	75	79	85	89	87	89
Vermogensmisdrijven	76	76	84	85	91	86	84
diefstal/verduistering en inbraak	79	79	85	88	94	88	88
diefstal en inbraak met geweld	103	101	114	113	118	107	115
eenvoudige diefstal	36	39	38	36	41	35	41
gekwalificeerde diefstal	61	62	56	57	54	64	51
verduistering	33	48	27	39	68	x	19
bedrog	x	x	x	32	49	x	x
valsheidsmisdrijven	33	58	51	35	31	x	14
heling	41	38	70	45	53	50	34
afpersing en afdreiging	77	87	111	86	124	83	87
overige vermogensmisdrijven	-	x	-	-	x	-	x
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	52	63	52	63	60	65	64
vernieling en beschadiging	24	52	31	60	52	97	43
tegen de openbare orde	48	61	53	58	62	52	51
openlijk geweld	48	61	53	58	62	48	43

Tabel 6.22 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
huisvredebreuk	x	x	-	-	-	x	x
lokaalvredebreuk	-	-	-	-	-	-	-
computervredebreuk	-	-	-	-	-	-	x
discriminatie	-	-	-	-	-	-	-
tegen openbare orde overig	x	-	-	-	-	x	x
brandstichting/ontploffing	73	74	66	92	73	111	132
tegen het openbaar gezag	41	47	29	41	17	61	x
niet opvolgen van ambtelijk bevel	x	x	x	x	x	x	-
overige misdrijven tegen het openbaar gezag	43	51	37	44	x	67	x
Gewelds- en seksuele misdrijven	83	83	80	101	94	103	122
mishandeling	57	51	53	68	67	63	86
bedreiging en stalking	44	43	33	44	58	65	34
bedreiging	44	43	33	44	60	65	34
stalking	-	x	-	-	x	-	-
seksuele misdrijven	116	110	99	78	113	88	108
aanranding	101	86	x	50	x	x	x
verkrachting	147	173	82	76	145	158	136
schennis der eerbaarheid	-	-	-	-	-	-	-
ontucht met minderjarige	x	-	-	-	-	-	-
overige seksuele misdrijven	102	86	127	106	94	48	110
misdrijven tegen het leven[c]	160	149	163	212	150	235	212
overige gewelds- en seksuele misdrijven	93	193	134	123	69	x	135
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	46	x	76	x	x	x	x
Verkeersmisdrijven	24	x	x	x	x	x	x
verlaten plaats ongeval	-	-	-	x	x	-	x
rijden onder invloed	x	-	x	x	-	-	-
rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen	-	x	-	-	-	-	-
overige verkeersmisdrijven	x	x	x	x	x	x	-
Drugsmisdrijven	89	72	68	62	68	82	39
harddrugs	94	73	79	61	67	84	51
softdrugs	45	x	25	x	x	x	23
(Vuur)wapenmisdrijven	53	54	61	95	71	83	58
Misdrijven overige wetten[d]	x	x	x	x	x	x	x
Wet op de economische delicten	-	-	-	-	-	x	-
overige misdrijven	x	x	x	x	x	x	x

a Er is geen gemiddelde duur berekend als het aantal straffen kleiner is dan 5, dit wordt weergegeven met 'x'.
b Voorlopige cijfers.
c Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
d Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.23 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: doorlooptijd[a] van inschrijving tot afdoening naar delictgroep en soort rechter

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
	(abs. in dagen)						
Totaal meervoudige kamer	248	269	284	296	304	327	346
Wetboek van Strafrecht	246	267	283	287	294	318	339
w.v.							
vermogensmisdrijven	235	264	265	275	276	299	333
vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	273	285	332	316	347	420	375
gewelds- en seksuele misdrijven	248	262	281	289	296	314	332
overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	376	343	528	556	534	484	529
Verkeersmisdrijven	278	317	306	315	329	352	345
Drugsmisdrijven	197	218	238	262	269	301	340
(Vuur)wapenmisdrijven	238	288	273	278	270	275	296
Misdrijven overige wetten[c]	512	591	560	698	766	773	612
Totaal politierechter	180	206	226	222	219	240	254
Wetboek van Strafrecht	179	204	214	206	206	227	235
w.v.							
vermogensmisdrijven	166	183	192	185	179	199	201
vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	187	217	228	220	226	246	270
gewelds- en seksuele misdrijven	197	230	241	237	242	263	272
overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	163	186	194	182	196	223	267
Verkeersmisdrijven	161	199	246	259	252	273	317
Drugsmisdrijven	179	184	209	212	211	225	242
(Vuur)wapenmisdrijven	200	216	223	209	201	237	272
Misdrijven overige wetten[c]	254	269	279	281	288	346	319
Totaal kinderrechter	164	171	155	154	157	159	161
Wetboek van Strafrecht	164	171	154	152	157	160	160
w.v.							
vermogensmisdrijven	161	167	148	151	154	155	151
vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	168	180	162	155	162	167	174
gewelds- en seksuele misdrijven	162	167	153	153	157	161	159
overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	161	168	160	147	168	152	187
Verkeersmisdrijven	149	157	151	142	145	124	138
Drugsmisdrijven	151	158	141	150	148	157	163
(Vuur)wapenmisdrijven	160	164	164	143	162	158	163
Misdrijven overige wetten[c]	241	225	237	241	177	230	318

a Als het aantal zaken kleiner is dan 10, is geen gemiddelde doorlooptijd berekend; dit wordt weergegeven met 'x'.
b Voorlopige cijfers.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabel 6.24 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: doorlooptijd[a] van inschrijving tot afdoening naar delictgroep en eindbeslissing

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[b]
	(abs. in dagen)						
Totaal eindbeslissingen	185	209	226	225	225	246	261
Wetboek van Strafrecht	184	207	214	210	212	234	244
w.v.							
vermogensmisdrijven	173	190	196	193	190	211	217
vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	188	213	223	216	225	250	268
gewelds- en seksuele misdrijven	201	228	238	238	244	264	276
overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	169	189	201	188	205	229	275
Verkeersmisdrijven	162	201	245	259	252	272	315
Drugsmisdrijven	183	192	214	223	224	243	262
(Vuur)wapenmisdrijven	200	219	224	210	207	236	270
Misdrijven overige wetten[c]	267	281	292	302	311	378	371
Totaal schuldigverklaringen	178	202	219	217	215	234	253
Wetboek van Strafrecht	177	199	206	202	203	223	235
w.v.							
vermogensmisdrijven	166	183	188	185	181	201	208
vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	182	206	217	209	216	236	261
gewelds- en seksuele misdrijven	193	219	229	229	233	254	267
overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	163	183	196	184	200	224	269
Verkeersmisdrijven	161	198	244	257	250	267	313
Drugsmisdrijven	175	183	203	215	213	231	253
(Vuur)wapenmisdrijven	197	216	223	208	203	233	266
Misdrijven overige wetten[c]	259	269	280	285	286	327	350
Totaal vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolging	229	258	265	262	263	291	299
Wetboek van Strafrecht	226	253	259	257	257	283	291
w.v.							
vermogensmisdrijven	213	240	247	241	233	259	264
vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	225	253	252	255	251	289	292
gewelds- en seksuele misdrijven	241	268	277	280	286	307	317
overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	210	234	229	229	240	264	341
Verkeersmisdrijven	214	256	267	269	267	326	354
Drugsmisdrijven	232	274	288	279	279	301	325
(Vuur)wapenmisdrijven	203	283	232	210	217	237	312
Misdrijven overige wetten[c]	251	285	291	287	308	342	318

a Als het aantal zaken kleiner is dan 10, is geen gemiddelde doorlooptijd berekend; dit wordt weergegeven met 'x'.
b Voorlopige cijfers.
c Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

Tabellen bij hoofdstuk 7

Tabel 7.1 Gevangeniswezen: strafrechtelijke instroom naar categorie en verblijfstitel[a]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal ingestroomd	43.831	41.599	40.312	39.293	39.866	38.666	39.653
voorlopig gehechten	19.847	18.742	18.068	17.694	18.056	16.991	16.081
arrestanten	20.871	20.114	19.532	19.588	20.160	20.565	22.484
gevangenisstraf/hechtenis	6.068	5.744	5.488	5.823	6.197	6.255	6.173
ISD-maatregel	83	113	125	141	146	148	155
vervangende hechtenis taakstraf	4.874	5.071	4.999	4.844	4.440	3.981	3.891
vervangende hechtenis geldboete[b]	8.929	8.413	8.036	7.937	8.606	9.377	11.279
overig[c]	917	773	884	843	771	804	986
zelfmelders	3.113	2.743	2.712	2.011	1.650	1.110	1.088
elektronische detentie[d]	2.133	2.031	2.039	918			
gevangenisstraf/hechtenis	2.113	2.027	2.017	904			
overig/onbekend	20	4	22	14			
insluiting in gevangenis met beperkte beveiliging	980	712	673	1.093	1.650	1.110	1.088
gevangenisstraf/hechtenis	973	706	658	1.080	1.637	1.109	1.086
overig/onbekend	7	6	15	13	13	1	2

a Een persoon kan meerdere keren in een jaar instromen.
b Inclusief niet-betaalde verkeersboetes (gijzelingen Wet Mulder), vervangende hechtenis Wet Terwee en lijfsdwang ontnemingsmaatregel ('pluk ze').
c Tbs-passanten, jeugddetentie, bewaring tot uitlevering, bewaring in het kader van WOTS, overig en onbekend.
d De elektronische detentie is per medio 2010 gestopt.
Bron: DJI

Tabel 7.2 Gevangeniswezen: kenmerken van strafrechtelijk gedetineerden[a]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal	12.769	11.934	11.682	11.736	11.545	11.160	10.544
man	11.956	11.117	10.914	11.002	10.882	10.562	9.983
vrouw	813	817	768	734	663	598	561
Leeftijd							
t/m 19 jaar	476	450	486	479	451	412	316
20 t/m 29 jaar	4.361	4.068	4.184	4.174	4.088	3.992	3.688
30 t/m 39 jaar	4.084	3.701	3.476	3.318	3.234	3.128	2.968
40 t/m 49 jaar	2.736	2.603	2.452	2.563	2.536	2.428	2.302
50 en ouder	1.112	1.110	1.081	1.190	1.225	1.193	1.269
onbekend	-	2	3	12	11	7	1
Delictgroep[b]							
vermogensmisdrijven zonder geweld	2.277	2.254	2.146	2.104	2.107	2.029	1.966
vermogensmisdrijven met geweld[c]	1.718	1.606	1.722	1.861	1.999	1.966	1.771
geweldsmisdrijven (excl. seksuele misdrijven)	2.817	2.738	2.639	2.809	2.770	2.755	2.537
seksuele misdrijven	566	456	433	430	431	442	379
vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	574	494	454	441	394	416	332
overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	53	38	38	39	44	47	49

Tabel 7.2 (vervolg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
verkeersmisdrijven	301	252	347	340	324	339	422
drugsmisdrijven	2.576	2.368	2.249	2.107	1.855	1.666	1.600
wapens- en munitiemisdrijven	97	101	109	117	89	92	79
overige wetten	131	117	138	109	117	92	84
onbekend als gevolg van specifieke verblijfstitel[d]	1.276	1.151	1.007	935	927	883	804
onbekend om andere reden	383	359	400	444	488	433	521
Verblijfstitel							
voorlopige hechtenis[e]	5.756	5.443	5.492	5.623	5.643	5.453	4.911
gevangenisstraf	4.737	4.397	4.152	4.206	4.039	3.969	3.879
ISD-maatregel	675	588	508	492	500	478	409
hechtenis (principale hechtenis)	133	153	151	134	152	104	87
vervangende hechtenis taakstraf	524	548	501	435	342	333	362
vervangende hechtenis geldboete	209	185	188	183	201	178	141
gijzeling Wet Mulder (niet-betaalde verkeersboetes)	138	68	171	185	188	223	310
gijzeling Wet Terwee (niet-betaalde schadevergoedingsregeling)	169	206	184	147	154	171	186
lijfsdwang ontnemingsmaatregel ('pluk ze')	38	31	45	48	61	43	24
tbs (passant)	157	120	58	32	17	20	11
strafr. maatregel plaatsing psych. ziekenhuis	31	28	28	31	19	20	23
bewaring (incl. uitlevering, gevangenhouding i.h.k.v. WOTS)	67	45	79	80	80	65	77
overig (incl. onbekend)	135	122	125	140	149	103	124
Strafduur[f]	6.278	5.871	5.500	5.450	5.234	5.062	4.878
minder dan 1 maand	575	582	615	591	580	500	511
1 tot 3 maanden	686	718	626	575	486	449	480
3 tot 6 maanden	569	496	455	399	427	380	388
6 maanden tot 1 jaar	667	699	787	790	709	679	591
1 tot 2 jaren	682	616	608	678	616	621	522
2 tot 3 jaren	1.073	976	794	871	831	783	698
3 tot 4 jaren	362	323	290	300	330	339	305
4 tot 6 jaren	535	443	394	352	362	393	444
6 tot 8 jaren	341	300	268	260	239	261	265
8 tot 12 jaren	384	326	302	288	275	290	300
12 jaar of langer	317	319	306	294	310	318	340
onbekend	87	73	55	52	69	49	34

a Peilmoment 30 september. Inclusief extramuraal verblijvenden.
b De verkeersmisdrijven zijn inclusief Wet Mulder-zaken.
c Diefstal met geweld en afpersing.
d Bij bepaalde verblijfstitels als ISD, subsidiaire hechtenis en de Wet Terwee worden geen delicten geregistreerd.
e Inclusief verdachten die al wel door de rechtbank in eerste aanleg zijn veroordeeld, maar van wie het vonnis nog niet onherroepelijk is. In 2013 ging het om 392 verdachten van wie het vonnis nog niet onherroepelijk was zonder dat er op dat moment al sprake was van inschrijving van de zaak bij het Hof en 1.279 verdachten van wie het hoger beroep al wel liep. Zie ook DJI, 2014b.
f De duur heeft betrekking op de straf waarvan de tenuitvoerlegging op 30 september loopt. De duur betreft de door de rechter opgelegde duur, zonder aftrek voorrarrest en zonder aftrek van de termijn van vervroegde of voorwaardelijke invrijheidstelling. Tijdens een detentie kunnen meerdere straffen achter elkaar ten uitvoer worden gelegd.

Bron: DJI

Tabel 7.3 Gevangeniswezen: detentieduur totale uitstroom[a]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal uitgestroomd	44.108	41.845	39.979	39.720	40.589	39.617	40.619
tot 2 weken	11.557	10.929	10.432	10.314	10.943	10.691	11.592
2 weken tot 1 maand	9.080	8.901	8.886	8.861	8.973	9.115	9.917
1 maand tot 3 maanden	9.950	9.724	9.208	9.006	8.940	8.364	8.379
3 maanden tot 6 maanden	5.521	5.158	4.751	4.724	4.995	4.810	4.550
6 maanden tot 1 jaar	4.374	3.754	3.197	3.249	3.230	3.163	2.755
1 jaar tot 2 jaar	1.600	1.495	1.626	1.827	1.756	1.657	1.565
2 jaar tot 4 jaar	1.131	1.038	1.027	892	918	1.007	989
4 jaar en meer	251	265	253	196	202	215	208
onbekend	644	581	599	651	632	595	664

a In voorkomende gevallen incl. duur extramuraal verblijf.
Bron: DJI

Tabel 7.4 Tbs: opleggingen, passanten, bezetting, proefverloven en beëindigingen

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013[a]
Opleggingen tbs met bevel tot verpleging	185	129	117	105	110	106	84
Tbs met ontslag tot rechtsvervolging[b]	21	22	20	14	18	16	10
Tbs en gevangenisstraf tot 6 maanden	29	18	28	22	14	19	11
Tbs en gevangenisstraf van 6 mnd tot 1 jaar	49	18	19	26	19	21	14
Tbs en gevangenisstraf van 1 jaar tot 2 jaar	31	30	23	12	18	15	16
Tbs en gevangenisstraf van 2 jaar tot 3 jaar	16	14	10	11	11	8	10
Tbs en gevangenisstraf van 3 jaar tot 6 jaar	30	14	8	12	19	13	14
Tbs en gevangenisstraf langer dan 6 jaar	9	13	9	8	11	14	9
Tbs met voorwaarden	55	53	53	37	57	74	58
Passanten ultimo december	133	102	46	26	24	25	13
Gemiddeld aantal passanten	150	120	76	33	24	27	22
Gemiddelde wachttijd (in dagen)	297	312	261	135	124	88	100
Bezetting FPC's ultimo december	1.839	1.918	2.010	1.959	1.841	1.714	1.670
Totaal aanwezig geweest in een FPC	1.912	2.045	2.136	2.115	2.059	1.920	1.859
Eerste opname in een jaar	205	200	218	128	110	102	111
Op 1 januari aanwezig	1.707	1.845	1.918	1.987	1.949	1.818	1.748
Tbs-gestelden met proefverlof ultimo december	93	85	76	98	120	96	67
Gemiddeld aantal proefverloven	98	86	80	83	104	113	77
Gemiddelde duur proefverloven (dagen)[c]	574	864	939	1.090	760	558	589
Beëindigingen tbs met bevel tot verpleging	101	97	96	109	151	179	178
Voorwaardelijke (gestarte) beëindigingen[b]	16	58	75	119	115	132	177

a Voorlopig cijfer, i.v.m. na-ijleffect.
b De mogelijkheid tot voorwaardelijke beëindiging is in 1997 ingegaan.
c De gemiddelde duur wordt berekend vanaf de eerste dag proefverlof tot de laatste dag proefverlof.
Bron: DJI

Tabel 7.5 Tbs-gestelden: leeftijd en geslacht[a]

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Leeftijd	(%)					
t/m 19 jaar	0	0	0	0	0	0
20 t/m 29 jaar	16	14	14	13	11	10
30 t/m 39 jaar	36	36	34	33	33	31
40 t/m 49 jaar	30	32	33	33	33	34
50 t/m 59 jaar	14	14	14	16	17	18
60 jaar en ouder	4	4	5	5	6	7
Leeftijd	(gemiddeld)					
	40	41	41	41	42	43
Geslacht	(%)					
man	94	94	93	93	94	94
vrouw	6	6	7	7	6	6

a Peilmoment ultimo september.
Bron: DJI

Tabel 7.6 Justitiële jeugdinrichtingen (JJI's): strafrechtelijke instroom naar verblijfstitel[a]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal	2.790	2.441	2.292	2.263	1.846	1.869	1.469
voorlopige hechtenis	2.319	2.023	1.852	1.888	1.559	1.581	1.213
jeugddetentie	424	390	407	325	252	231	206
PIJ-maatregel	47	28	33	45	33	53	45
onbekend	-	-	-	5	2	4	5
OTS/gesloten jeugdzorg (civiel)[b]	1.134	1.011	684				

a Een persoon kan meerdere keren in een jaar instromen.
b Per 1 januari 2010 zijn er geen jeugdigen meer met een civielrechtelijke titel in een JJI.
Bron: DJI

Tabel 7.7 Populatie strafrechtelijk gedetineerden in justitiële jeugdinrichtingen[a]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bezetting[b]	973	793	674	655	549	545	473
behandel/lang verblijf	484	408	333	288	283	306	286
opvang/kort verblijf	489	385	341	367	266	239	187
jongens	930	763	646	631	524	527	456
meisjes	43	30	28	24	25	18	17
tot en met 13 jaar	4	2	1	2	4	1	7
14 en 15 jaar	96	73	49	43	44	37	25
16 en 17 jaar	374	282	243	237	205	183	154
18 jaar en ouder	499	436	381	373	296	324	287
	51,28	54,98	56,53	56,95	53,92	59,45	60,68
Verblijfstitel							
voorlopige hechtenis	329	287	250	273	229	221	194
jeugddetentie	80	58	58	68	54	44	37
PIJ-maatregel	564	448	366	314	266	280	242
Delictgroep[c]	843	668	598	600	558	515	433
vermogensmisdrijven zonder geweld	105	88	75	73	62	58	43
vermogensmisdrijven met geweld	254	231	235	235	238	249	212
geweldsmisdrijven	225	159	136	147	148	123	117
seksuele delicten	164	133	113	95	80	55	46
vernieling en openbare orde	73	48	33	36	26	21	9
drugsmisdrijven	14	5	1	7	2	5	4
vuurwapenmisdrijven	2	1	2	1	1	3	2
overige misdrijven	6	3	3	6	1	1	0

a Peilmoment 30 september.

b Tot 1 juli 2011 werden JJI's onderscheiden in twee hoofdbestemmingen: opvanginrichtingen en behandelinrichtingen. Op 1 juli 2011 is er een nieuwe, gewijzigde Beginselenwet Justitiële Jeugdinrichtingen (BJJ) in werking getreden. Een van de consequenties hiervan is dat het onderscheid tussen opvang- en behandelinrichtingen is komen te vervallen. Hiervoor in de plaats is een scheiding aangebracht op grond van verblijfsduur: kort en lang verblijf.

c Exclusief onbekend. Inclusief STP.

Bron: DJI

Tabel 7.8 Lopende strafrechtelijke (PIJ-)maatregelen minderjarigen[a,b]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Lopende maatregelen	632	514	437	347	313	319	288

a Peilmoment 31 december.

b Vanaf 1 september 1995 wordt alleen nog de PIJ-maatregel opgelegd. De PIJ-maatregel is in de plaats gekomen voor Jeugd-tbr en bijzondere behandeling. De aantallen zijn inclusief jeugdigen die STP/PV hebben.

Bron: DJI

Tabel 7.9 Gemiddelde verblijfsduur bij uitstroom naar verblijfstitel in de justitiële jeugdinrichtingen

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	(dagen)						
Voorlopige hechtenis	48	48	43	45	49	48	45
Jeugddetentie	84	77	71	84	85	98	101
PIJ-maatregel	1.270	1.296	1.345	1.407	1.415	1.369	1.342

Bron: DJI

Tabel 7.10 Afgesloten taakstraffen meerderjarigen naar soort[a]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal	38.639	37.663	37.369	34.631	31.269	31.984	32.680
werkstraffen	37.240	36.474	36.533	34.253	31.185	31.961	32.680
w.o. succesvol afgerond	31.730	31.030	31.433	29.469	26.891	27.748	28.347
leerstraffen[b]	1.399	1.189	836	378	84	23	
w.o. succesvol afgerond	1.214	971	699	332	63	18	

a Het betreft de afgesloten taakstraffen van de 3 reclasseringsorganisaties (3RO) tezamen. Incl. voortijdig beëindigde taakstraffen.

b De leerstraf is met de invoering van de Wet Voorwaardelijke sancties op 1 april 2012 komen te vervallen.

Bron: 2002-2004 ClientVolgSysteem 3RO, 2005-2013 Monitorinformatie Reclasseringsketen

Tabel 7.11 Populatie taakgestrafte meerderjarigen naar geslacht en leeftijd[a,b]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	(abs.)						
Totaal	35.776	34.071	33.588	30.859	27.285	28.488	29.316
	(%)						
Geslacht							
man	86	86	86	87	86	85	84
vrouw	14	14	14	13	14	15	16
Leeftijd							
18-25 jaar	29	29	28	28	30	30	30
26-30 jaar	14	15	15	16	16	16	16
31-35 jaar	13	12	14	12	12	12	12
36-40 jaar	14	13	14	13	12	11	10
> 40 jaar	31	31	32	32	31	32	32

a Unieke personen. Het betreft de populatie taakgestraften bij de reclassering van wie de taakstraf is voltooid danwel voortijdig is beëindigd.

b Het peilmoment van de gegevens is begin januari t+1, waarbij de unieke personen zijn genomen waarbij de taakstraf in jaar t is voltooid dan wel voortijdig is beëindigd.

Bron: 2002-2004 ClientVolgSysteem 3RO, 2005-2012 Monitorinformatie Reclasseringsketen

Tabel 7.12 Voltooide toezichten en opdrachten gedragsinterventies

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	(abs.)						
Toezichten totaal	7.224	8.767	9.371	9.529	9.898	10.683	11.085
	(%)						
schorsing	22	21	22	22	24	27	27
voorwaardelijke veroordeling[a]	61	66	64	62	60	58	57
PP, PP/ET en VI	13	10	10	10	11	10	11
TBS/PIJ	2	2	3	3	3	3	3
overig	2	1	1	4	3	2	2
	(abs.)						
Opdrachten gedragsinterventies totaal				3.385	3.262	3.609	2.728
opdrachtgever OM/ZM				1.450	1.417	1.700	1.435
opdrachtgever DJI				1.935	1.845	1.909	1.293

a Voorwaardelijke veroordeling inclusief voorwaardelijk sepot.

Bron: 2002-2004 ClientVolgSysteem 3RO, 2005-2013 Monitorinformatie Reclasseringsketen

Tabel 7.13 Gestarte taakstraffen minderjarigen

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Taakstraffen totaal	23.583	22.992	21.753	18.746	15.567	14.462	11.813
werkstraffen	19.064	19.049	18.621	16.721	14.091	13.089	10.603
leer- en combinatiestraffen	4.519	3.943	3.132	2.025	1.453	1.373	1.210

Bron: Raad voor de Kinderbescherming

Tabel 7.14 Afgesloten taakstraffen opgelegd aan minderjarigen

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal afgesloten taakstraffen	23.583	22.992	21.753	18.746	15.567	14.462	11.813
combinatie	1.338	1.049	795	511	327	270	217
leerstraf[b]	3.181	2.894	2.337	1.514	1.126	1.103	993
werkstraf	19.064	19.049	18.621	16.721	14.091	13.089	10.603
Gemiddeld aantal opgelegde uren (totaal)	34	33	32	31	31	31	33
combinatie	67	67	64	66	63	63	71
leerstraf	30	30	28	26	24	25	30
werkstraf	32	32	31	31	31	31	33
Afgesloten taakstraffen naar eindbesluit (totaal)[a]	23.583	22.992	21.753	18.746	15.567	14.462	11.813
geslaagd	19.155	19.846	18.865	16.161	13.428	12.419	9.828
niet gestart/mislukt	4.428	3.146	2.888	2.585	2.139	2.043	1.985
Afgesloten taakstraffen naar leeftijd (totaal)[b]	22.395	22.985	21.770	18.744	15.563	14.454	11.799
12 jaar	359	289	256	173	97	105	84
13 jaar	1.431	1.460	1.128	885	652	538	394
14 jaar	2.965	2.945	2.674	2.004	1.527	1.453	1.000
15 jaar	4.619	4.515	4.155	3.293	2.690	2.363	1.778
16 jaar	5.491	5.504	5.101	4.402	3.552	3.187	2.596
17 jaar	5.197	5.500	5.427	4.969	4.270	3.840	3.286
18-21 jaar	2.333	2.772	3.029	3.018	2.775	2.968	2.661
Afgesloten taakstraffen naar modaliteit (totaal)	23.583	22.992	21.753	18.746	15.567	14.462	11.813
OM	12.553	11.706	10.655	8.660	6.906	6.079	4.488
ZM	11.030	11.286	11.098	10.086	8.660	8.341	7.311
overige	-	-	-	-	48	42	14

a Aantallen vanaf 2007 gecorrigeerd t.o.v. de voorgaande editie van C&R. Vanaf 2007 maken zaken waarbij het eindbesluit '(jeugd)reclassering voert taakstraf uit/overige besluiten' aan de orde is, geen onderdeel meer uit van de instroom en uitstroom van de RvdK.

b Onbekende leeftijden zijn niet meegeteld.

Bron: Raad voor de Kinderbescherming

Tabel 7.15 Halt-verwijzingen, afgeronde en geslaagde Halt-straffen[a,b]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ingeschreven verwijzingen[c]	22.460	20.723	19.633	17.449	16.523	17.600	16.840
Afgeronde Halt-straffen[d]	23.082	21.223	20.380	16.657	17.267	17.730	16.806
Geslaagde Halt-straffen[d]	21.908	20.081	19.300	15.430	15.903	16.238	15.356

a De cijfers van Halt Nederland omvatten zowel misdrijven als overtredingen. In 2013 was circa 43% een misdrijf.
b Aantallen zijn afhankelijk van peilmoment.
c Exclusief niet in behandeling genomen zaken.
d Vóór 2011 werden de Halt-straffen Halt-afdoeningen genoemd.
Bron: Halt Nederland

Tabel 7.16 Instroom Bureau Jeugdzorg

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Reguliere jeugdreclasseringsmaatregel	8.796	8.014	8.293	7.498	6.526	4.813
Itb harde kern	283	274	332	296	290	214
Itb criem	683	577	594	484	399	228
Gedragsbeïnvloedende maatregel	.	85	109	69	68	45

Bron: Ministerie van Veiligheid en Justitie/WODC

Tabel 7.17 Geldsomtransacties bij het CJIB[a,b]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	(abs.)						
Totaal	621.870	554.143	565.877	465.534	156.724	77.689	65.822
transacties aangeleverd via politie	472.651	409.217	424.218	349.417	95.146	54.825	51.403
misdrijven	33.568	28.167	15.196	7.733	4.204	79	57
transacties aangeleverd via OM	100.831	93.961	88.001	69.789	49.183	22.619	14.417
transacties aangeleverd via RDW	47.826	50.493	53.233	45.920	12.012	-	-
transacties aangeleverd op een andere manier[c]	562	472	425	408	383	245	2
Transacties afgedaan	624.393	561.801	551.233	428.050	289.019	134.451	77.878
sepot	59.094	47.343	58.648	32.519	25.315	17.572	17.524
betaald	370.783	327.708	325.725	261.245	104.061	49.299	37.866
overig[d]	194.516	186.750	166.860	134.286	159.643	67.580	22.468
	(mln euro)						
Geïncasseerde transacties[e]	77	73	73	66	39	24	18

a De cijfers over de geldsomtransacties betreffen zowel misdrijven als overtredingen. Alleen bij de politiestroom is onderscheid te maken naar misdrijven en overtredingen. In hoofdstuk 9 wordt apart aandacht besteed aan de politietransacties bij overtredingen.
b Aantallen kunnen afwijken van eerdere edities, afhankelijk van het peilmoment.
c De transacties in de categorie 'overig' bevatten een deel van de bestuurlijke transacties milieu.
d Deze categorie bevat voornamelijk zaken die door de officier van justitie zijn voorgelegd aan de rechter en waarin de rechter tot een uitspraak is gekomen.
e De bedragen hebben betrekking op transacties die in het genoemde jaar zijn geïnd (dit kunnen deelbetalingen zijn).
Bron: DWH CJIB

Tabel 7.18 Strafbeschikkingen bij het CJIB[a]

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal aangeleverd bij CJIB	2.611	26.447	83.339	356.490	350.949	352.402
aangeleverd via politie	2.611	14.216	60.430	248.899	214.368	213.563
misdrijven	2.611	14.216	20.423	22.332	23.274	24.916
aangeleverd via parket		3.907	10.281	77.532	67.664	52.243
aangeleverd via gemeente		8.324	12.628	29.358	36.012	42.028
aangeleverd via overige instanties				701	32.905	44.568
Totaal afgedaan	1.915	14.563	39.097	180.438	239.300	259.292
betaald/voldaan	1.491	14.087	37.086	168.102	202.550	192.247
overige afdoeningen	424	476	2.011	12.336	36.750	67.045

a De strafbeschikking is in 2008 gefaseerd ingevoerd. De door de politie aangeleverde strafbeschikking betreft in 2008 en 2009 alleen misdrijven (rijden onder invloed). De door de parketten aangeleverde strafbeschikkingen betreffen zowel misdrijven als overtredingen. De strafbeschikkingen aangeleverd door de gemeenten en overige instanties betreffen alleen overtredingen. In hoofdstuk 9 wordt apart aandacht besteed aan overtredingen.

Bron: statistisch jaarboek CJIB

Tabel 7.19 Geldboetes bij het CJIB[a,b]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	(abs.)						
Instroom	45.883	42.444	45.026	34.674	31.249	24.966	24.370
Uitstroom	50.144	44.621	44.806	40.787	35.145	29.895	27.762
	(%)						
geïnd	81	83	81	76	76	74	73
vervangende hechtenis	10	8	9	8	11	11	14
correctie	5	4	4	4	4	5	4
oninbaar	4	5	6	11	10	10	9
	(€)						
Gemiddeld te innen boetebedrag	649	614	758	584	613	708	835
Bedrag initiële boete (x 1.000)	29.797	26.071	34.115	20.245	19.151	17.681	20.361
Bedrag gevorderd (x 1.000)	28.787	24.481	25.663	26.151	22.866	16.948	20.555

a De cijfers hebben betrekking op misdrijven. In hoofdstuk 9 komen de geldboetes bij overtredingen aan bod.

b Aantallen kunnen afwijken van eerdere edities, afhankelijk van peilmoment.

Bron: CJIB DWH

Tabel 7.20 Schadevergoedingsmaatregelen bij het CJIB[a]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	(abs.)						
Ter executie aangeboden aan CJIB	12.271	12.169	11.830	11.126	10.858	13.357	12.391
Afgedaan door CJIB	15.002	15.082	12.917	12.021	10.816	13.086	12.588
	(%)						
volledige betaling	80,2	80,7	82,2	82,3	83,4	81,2	79,2
vervangende hechtenis ondergaan	16,3	16,3	15,2	15,7	14,3	16,6	18,1
overig[b]	3,4	3,0	2,7	1,9	2,1	2,3	2,8
	(€)						
Totaal initieel vorderingsbedrag Terwee per jaar[c]	18.968.133	16.813.096	16.760.437	20.621.003	19.769.051	34.482.141	19.995.639
Gemiddeld initieel vorderingsbedrag	1.546	1.382	1.417	1.853	1.821	2.582	1.614

a Aantallen kunnen afwijken van eerdere edities, afhankelijk van peilmoment.
b Hieronder vallen de afdoeningen: oninbaar, regeling tussen veroordeelden slachtoffer, dossier gesloten i.v.m. WSNP (statistisch archief), appèl/cassatie ingesteld, veroordeelde overleden, staken executie, dossier verjaard.
c In deze tabel wordt rekening gehouden met hoofdelijke aansprakelijkheid. Indien twee daders worden veroordeeld tot het betalen van € 400 schadevergoeding (hoofdelijke aansprakelijkheid), wordt dit als één zaak gezien.
Bron: DWH CJIB

Tabel 7.21 Ontnemingsmaatregelen bij het CJIB[a]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	(abs.)						
Ter executie aangeboden aan CJIB	1.720	1.507	1.306	1.176	1.193	1.295	1.220
Afgedaan door CJIB	1.356	1.238	1.192	1.116	1.109	955	1.021
betaald	1.173	1107	1.092	1019	999	808	881
vervangende hechtenis	102	58	49	35	31	14	13
overig[b]	81	73	51	62	79	133	127
	(€)						
Afgedaan initiëel vorderingsbedrag[c]	18.936.255	14.958.666	16.343.580	15.166.984	28.709.311	17.408.543	27.567.326
Gemiddeld initieel vorderingsbedrag afgedane zaken	13.965	12.083	13.711	13.590	25.888	18.229	27.000

a Aantallen kunnen afwijken van eerdere edities, afhankelijk van peilmoment.
b Inclusief alle afdoeningen die als 'oninbaar' zijn geboekt, bijvoorbeeld als de persoon is overleden.
c Het totaal aan initiële bedragen van alle afgedane zaken, inclusief afgedaan door vervangende hechtenis, als oninbaar afgeboekt, enz.
Bron: CJIB DWH

Tabel 7.22 Gratieverzoeken en beslissingen

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ontvangen verzoekschriften	2.852	2.413	1.988	2.081	2.002	1.608	1.488
Totaal aantal beslissingen	1.915	1.606	1.339	1.143	1.066	1.000	879
beslissingen tot onvoorwaardelijke gratieverlening	565	441	390	340	326	332	246
beslissingen tot voorwaardelijke gratieverlening	226	245	240	192	155	117	78
beslissingen tot afwijzing gratieverlening	1.124	920	709	611	585	551	555

Bron: CBS

Tabellen bij hoofdstuk 8

Tabel 8.1 Ondervonden delicten dooor burgers, geregistreerde criminaliteit en geregistreerde verdachten, instroom OM, sancties politie, OM, ZM: misdrijven totaal

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Bron
Ondervonden delicten door burgers[a]	48	39	41	36	37	36	36	CBS
Geregistreerde misdrijven	1.303.835	1.277.773	1.254.478	1.194.273	1.194.357	1.140.431	1.088.266	tabel 4.1
Geregistreerde verdachten	496.600	470.950	423.420	386.200	376.470	350.070	317.750	tabel 4.6
Instroom OM	272.657	260.308	232.316	211.993	230.917	225.229	208.620	tabel 5.2
Sancties OM: transacties	74.210	68.290	65.115	42.298	33.005	20.719	13.179	tabel 5.5
Sancties OM: strafbeschikking, opgelegd			4.620	11.842	24.803	44.448	41.840	tabel 5.8
Sancties OM: strafbeschikking, geëxecuteerd			2.098	6.820	13.724	20.351	13.122	tabel 5.8
Sancties OM: totaal[b]	74.210	68.290	69.735	54.140	57.808	65.167	55.019	som
Schuldigverklaringen rechter	117.818	116.302	115.959	98.893	93.815	86.041	83.475	tabel 6.5
Halt-verwijzingen door politie	12.971	11.760	10.588	8.231	6.998	7.096	7.241	Halt
Politietransacties	33.568	28.167	15.196	7.733	4.204	79	57	tabel 7.17
Politiestrafbeschikking		2.611	14.216	20.423	22.332	23.274	24.916	tabel 7.18
Sancties politie totaal	46.539	42.538	40.000	36.387	33.234	30.449	32.214	som
Sancties OM+rechter	192.028	184.592	183.172	148.011	140.544	127.111	138.494	som
Sancties politie+OM+rechter	238.567	227.130	225.694	189.420	184.857	181.657	170.708	som

a Per 100 inwoners.

b De sancties OM totaal betreffen de som van de transacties OM en de opgelegde strafbeschikkingen OM bij eerste beoordeling.

Tabel 8.2 Geregistreerde verdachten, instroom OM, sancties politie, OM en ZM: minderjarigen

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Bron
Geregistreerde verdachten	97.660	86.510	73.050	61.090	54.440	47.940	39.840	tabel 4.12
Instroom OM	38.924	36.577	31.739	28.133	25.898	23.062	19.200	tabel 5.10
Sancties OM: transacties	14.687	13.767	11.883	9.861	8.488	6.794	3.585	tabel 5.13
Sancties OM: strafbeschikking, opgelegd			11	2	17	281	370	tabel 5.16
Sancties OM: strafbeschikking, geëxecuteerd						163	207	tabel 5.16
Sancties OM totaal[a]	14.687	13.767	11.894	9.863	8.505	7.075	3.955	som
Schuldigverklaringen rechter	11.814	12.092	10.595	8.965	8.150	7.512	5.886	tabel 6.14
Halt-verwijzingen door politie	12.971	11.760	10.588	8.231	6.998	7.096	7.241	Halt
Politietransacties	483	434	357	314	93	2	3	CJIB
Politiestrafbeschikking								nvt
Sancties politie totaal	13.454	12.194	10.945	8.545	7.091	7.098	7.244	som
Sancties OM+rechter	26.501	25.859	22.478	18.826	16.638	14.469	9.841	som
Sancties politie+OM+rechter	39.955	38.053	33.423	27.371	23.729	21.567	17.085	som

a De sancties OM totaal betreffen de som van de transacties OM en de opgelegde strafbeschikkingen OM bij eerste beoordeling.

Tabellen bij hoofdstuk 9

Tabel 9.1 Afdoeningen van overtredingen door de politie en buitengewoon opsporingsambtenaren

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Geldsomtransacties	439.083	381.050	409.022	341.684	90.942	54.746	51.346
verkeer te land	235.660	168.694	163.952	149.716	72.528	54.677	51.183
Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens 1990 (snelheidsovertredingen)	111.156	105.840	101.430	90.411	61.051	54.240	50.826
snelheid buiten bebouwde kom	46.972	46.007	43.807	39.785	26.325	24.637	19.343
snelheid binnen bebouwde kom	40.660	39.285	38.881	35.418	24.088	18.373	17.733
snelheid snelweg	21.334	18.533	17.039	13.637	10.328	11.229	13.750
snelheid (Video Controle Systeem)	2.190	2.015	1.703	1.571	310	1	-
Wet Aansprakelijkheidsverzekering Motorrijtuigen	20.610	15.811	16.213	17.225	3.982	9	10
Wegenverkeerswet 1994	49.687	35.329	35.663	32.798	5.563	13	32
overig	54.207	11.714	10.645	9.282	1.932	415	315
plaatselijk geldende verordeningen[a]	108.383	94.028	106.172	78.863	5.816	32	88
Wetboek van Strafrecht	68.132	54.997	64.148	55.940	8.143	23	46
identificatieverplichting	39.626	28.704	33.241	32.227	6.231	17	15
verboden toegang	20.701	20.004	23.401	16.576	634	5	16
baldadigheid/straatschenderij	7.781	6.269	7.490	7.101	1.276	1	14
overig	24	20	16	36	2	-	-
bijzondere wetten	26.908	28.835	36.065	30.766	3.132	6	6
personenvervoer[b]	18.359	16.956	18.212	20.402	2.762	5	3
Vreemdelingenwet[c]	2.102	1.695	1.836	1.484	46	-	1
goederenvervoer[d]	3.123	3.862	5.277	3.161	221	-	1
overig	3.324	6.322	10.740	5.719	103	1	1
milieu	29.704	27.774	30.566	21.927	1.317	8	16
verkeer te water	5.895	6.722	8.119	4.472	6	-	7
Strafbeschikkingen[e]		.	.	40.007	226.567	191.094	188.647
verkeer te land		.	.	413	65.167	67.302	68.995
plaatselijk geldende verordeningen		.	.	21.804	77.469	59.609	56.429
Wetboek van Strafrecht		.	.	5.452	45.143	42.255	43.860
bijzondere wetten		.	.	5.725	17.062	8.799	6.708
milieu		.	.	5.219	17.822	10.562	10.694
verkeer te water		.	.	1.394	3.904	2.567	1.961

a Bevat overtredingen van lokale wetgeving m.b.t. diverse thema's.
b Bevat overtredingen van Wet Personenvervoer 2000, Besluit Personenvervoer 2000, Spoorwegwet, Algemeen Reglement Vervoer en Reglement dienst hoofd- en lokaalspoorwegen.
c Bevat overtredingen van verschillende wetten m.b.t. vreemdelingenbeleid (Vreemdelingenwet en Vreemdelingenbesluit).
d Bevat overtredingen van verschillende wetten m.b.t. goederenvervoer (Wet goederenvervoer over de weg en Besluit goederenvervoer over de weg).
e Vanaf 1 april 2010 kan de politie voor bepaalde overtredingen een strafbeschikking opleggen.
Bron: CJIB

Tabel 9.2 Door het OM Ingeschreven en afgedane overtredingen (feiten)[a]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012[b]	2013[b]
Ingeschreven feiten	264.147	244.848	224.971	211.870	196.128	135.295	106.518
lokale regelgeving	54.317	48.160	46.568	34.179	32.449	.	.
w.o.							
Algemene Plaatselijke Verordening	53.947	47.872	46.362	33.697	31.956	.	.
Wet Personenvervoer	32.369	34.093	37.428	39.169	52.669	.	.
Wet Aansprakelijkheidsverzekering Motorvoertuigen	43.939	47.663	36.680	55.197	21.334	.	.
Reglement Verkeersregels en -tekens	39.253	32.803	28.508	23.290	29.009	.	.
Wetboek van Strafrecht	30.149	24.842	22.051	13.082	11.620	.	.
Wegenverkeerswet	40.080	34.472	29.386	20.965	22.063	.	.
overig	12.894	10.057	33.155	17.198	17.237	.	.
Voertuigreglement	3.905	4.307	2.925	59	6	.	.
Leerplichtwet	6.948	8.378	8.236	8.684	9.734	.	.
Algemeen Reglement Vervoer	293	73	34	47	7	.	.
Afgedane feiten	288.558	265.149	271.019	232.196	177.842	101.420	55.861
dagvaarding	181.706	164.389	174.932	187.476	143.042	81.172	42.880
voeging	20.478	26.861	19.949	3.413	436	350	125
voeging ad informandum	8.831	9.975	11.114	2.299	52	23	7
voeging ter berechting	11.647	16.886	8.835	1.114	384	327	118
transacties	50.258	45.254	36.654	26.510	17.877	5.204	2.081
lik op stuk	1.121	1.048	920	396	182	126	11
transactie	49.137	44.206	35.734	26.114	17.695	5.078	2.070
sepot	36.116	28.645	39.484	14.797	16.487	14.694	10.734
voorwaardelijk sepot	669	873	814	903	910	906	823
sepot	35.447	27.772	38.670	13.894	15.577	13.788	9.911
w.o.							
Wet Aansprakelijkheid Motorvoertuigen	44.363	33.769	61.950	59.186	20.352	.	.
Wet Personenvervoer 2000	35.784	40.055	41.782	41.210	46.706	.	.
lokale regelgeving	62.179	58.710	51.717	38.605	31.692	.	.
w.o.							
Algemeen Plaatselijke Verordeningen	61.743	58.351	51.440	38.122	31.219	.	.
Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens 1990	43.042	37.218	32.622	25.431	21.306	.	.
Wegenverkeerswet 1994	39.367	39.837	32.867	23.898	20.587	.	.
Wetboek van Strafrecht	38.737	30.731	24.976	15.298	10.903	.	.
Leerplichtwet	7.119	9.429	8.949	9.579	10.149	.	.

a Exclusief OM-strafbeschikkingen.

b In 2012 en 2013 is het vooralsnog niet mogelijk de feiten naar delictgroep uit te splitsen.

Bron: CBS

Tabel 9.3 Door het OM Ingeschreven en afgedane overtredingen (zaken)[a]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ingeschreven strafzaken	252.213	233.595	211.019	193.636	167.102	119.876	87.728
Afgedane strafzaken	275.899	250.908	253.629	213.184	150.539	87.040	67.927
dagvaarding	174.834	157.536	167.180	170.988	117.498	68.310	51.602
voeging	14.861	20.024	10.956	1.439	399	340	193
overdracht	1.889	1.778	1.314	368	134	106	64
transactie	49.527	44.489	36.081	25.960	17.525	5.055	2.875
sepot	34.788	27.081	38.098	14.429	14.983	13.229	13.193
onvoorwaardelijk sepot	34.139	26.226	37.318	13.543	14.096	12.329	12.123
voorwaardelijk sepot	649	855	780	886	887	900	1.070
meerderjarigen	240.666	216.787	224.585	189.567	130.834	75.260	58.812
dagvaarding	159.815	142.415	152.934	157.243	105.621	60.427	45.879
voeging	13.654	18.618	10.122	1.015	32	33	20
overdracht	1.640	1.464	1.096	294	87	59	29
transactie	34.752	31.203	26.650	18.821	12.146	3.734	1.921
sepot	30.805	23.087	33.783	12.194	12.948	11.007	10.963
onvoorwaardelijk sepot	30.411	22.610	33.387	11.769	12.517	10.634	10.392
voorwaardelijk sepot	394	477	396	425	431	373	571
minderjarigen	31.885	30.967	25.310	21.260	17.692	10.433	8.056
dagvaarding	13.446	13.918	12.851	12.340	10.641	6.953	5.024
voeging	1.182	1.347	799	423	365	307	173
overdracht	158	224	148	61	41	43	34
transactie	13.898	12.452	8.580	6.749	5.113	1.160	792
sepot	3.201	3.026	2.932	1.687	1.532	1.970	2.033
onvoorwaardelijk sepot	2.957	2.652	2.555	1.232	1.079	1.446	1.534
voorwaardelijk sepot	244	374	377	455	453	524	499
rechtspersonen	3.348	3.154	3.734	2.357	2.013	1.347	1.059
dagvaarding	1.573	1.203	1.395	1.405	1.236	930	699
voeging	25	59	35	1	2	-	-
overdracht	91	90	70	13	6	4	1
transactie	877	834	851	390	266	161	162
sepot	782	968	1.383	548	503	252	197
onvoorwaardelijk sepot	771	964	1.376	542	500	249	197
voorwaardelijk sepot	11	4	7	6	3	3	-

Bron: CBS

Tabel 9.4 Afdoeningen van overtredingszaken door de kantonrechter en het gerechtshof

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	(abs.)						
Totaal afdoeningen kantonrechter[a]	169.038	172.167	146.988	144.242	139.545	84.426	64.988
	(%)						
dagvaarding nietig	1	1	1	2	7	6	5
schuldigverklaring	95	95	95	94	89	89	89
met oplegging van straf of maatregel	94	94	93	92	86	84	85
zonder oplegging van straf of maatregel	1	1	1	2	3	5	4
vrijspraak	3	3	3	4	3	5	6
overig/onbekend[b]	1	1	1	1	1	1	1
	(%)						
Algemene Plaatselijke Verordening	21	22	20	18	17	15	18
Wetboek van Strafrecht	13	12	11	11	10	8	9
Wet Aansprakelijkheidsverzekering Motorvoertuigen	24	20	23	25	30	16	12
Wet Personenvervoer 2000	10	11	12	14	13	16	16
Wegenverkeerswet	10	14	13	12	10	13	12
overig	22	21	22	20	20	31	33
	(abs.)						
Totaal eindarresten gerechtshof[c]	7.300	5.340	4.592	3.462	3.439	3.345	2.993

a Het aantal door het OM gepubliceerde afdoeningen door de kantonrechter ligt om onbekende redenen iets lager, maar de trend komt globaal overeen.
b Hieronder vallen: OM niet-ontvankelijk, rechter niet bevoegd, ter terechtzitting gevoegd, verwijzing naar een ander forum.
c Aantal eindarresten conform Jaarverantwoording Rechtspraak.
Bron: Raad voor de rechtspraak (jaarverslagen) en verwerking gegevens DataWareHouse en GPS-MI

Tabel 9.5 Afgehandelde boetevonnissen bij overtredingen

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	(abs.)						
Verwerkte boetevonnissen	163.644	155.207	138.666	106.369	116.697	92.934	71.135
	(%)						
geïnd	60	63	63	75	67	63	59
vervangende hechtenis	16	15	17	17	19	18	19
oninbaar	19	18	17	7	12	17	20
correctie	4	3	3	2	1	2	2
	(€)						
Gemiddeld boetebedrag	245	235	266	262	268	299	306
Bedrag initiële boete (x 1.000)	37.305	32.144	32.712	28.509	29.191	17.889	13.630
Bedrag gevorderd (x 1.000)	38.647	37.494	34.233	28.606	31.061	25.685	21.400

Bron: CJIB

Tabel 9.6 Bij CJIB binnengekomen WAHV-beschikkingen, transacties en bestuurlijke boetes

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Wet Administratiefrechtelijke Handhaving Verkeersvoorschriften	12.640.881	11.662.981	11.823.239	10.973.493	9.728.818	9.661.094	10.334.619
snelheid	9.740.861	9.159.301	9.102.868	8.303.605	7.403.549	7.600.173	8.442.361
parkeren	949.896	880.512	921.642	911.677	852.731	715.879	668.399
rood licht	321.116	273.033	293.221	315.944	238.483	224.308	219.215
overig	1.629.008	1.350.135	1.505.508	1.442.267	1.234.055	1.120.734	1.004.644
Geldsomtransacties politie en buitengewoon opsporingsambtenaren	439.083	381.050	409.022	341.684	90.942	54.746	51.207
verkeer te land	235.660	168.694	163.952	149.716	72.528	54.677	.
Wetboek van Strafrecht	68.132	54.997	64.148	55.940	8.143	23	.
bijzondere wetten	26.908	28.835	36.065	30.766	3.132	6	.
milieu	29.704	27.774	30.566	21.927	1.317	8	.
verkeer te water	5.895	6.722	8.119	4.472	6	-	.
overige	108.383	94.028	106.172	78.863	5.816	32	.
Geldsomtransacties OM[a]	34.163	31.980	25.653	22.442	19.451	7.092	4.014
w.o. Wetboek van Strafrecht	1.329	1.322	970	909	832	-	219
Geldsomtransacties RDW	47.826	50.493	53.233	45.920	12.012	-	-
Bestuurlijke boetes/dwangsommen (instroom)	14.868	14.442	17.329	13.479	67.473	61.744	44.087

a Voor deze categorie kon slechts een beperkte verfijning naar wetgeving worden aangebracht.

Bron: CJIB

Tabel 9.7 Beroepen tegen WAHV-beschikkingen

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	(abs.)						
Instroom beroepen bij officier van justitie	368.015	343.650	348.490	334.221	306.071	366.487	460.518
Uitstroom beroepen bij officier van justitie	376.249	328.916	359.715	314.938	275.297	374.298	483.824
bekrachtigd	173.398	137.942	162.084	155.402	141.544	209.795	239.746
vernietigd	168.558	153.290	151.921	121.726	103.421	113.689	179.403
gewijzigd	10.400	9.491	11.996	8.960	5.895	6.921	6.571
niet-ontvankelijk	21.690	26.019	30.776	24.828	20.095	34.459	48.876
onbekend	2.203	2.174	2.938	4.022	4.342	9.434	9.228
Instroom beroepen bij kantonrechter[a]	45.670	35.107	40.647	35.531	29.271	53.146	63.275
Uitstroom beroepen bij kantonrechter[a]	41.241	42.492	38.547	34.507	31.796	34.705	37.978
beschikking bekrachtigd	12.060	12.785	11.408	11.543	12.589	9.257	10.381
beschikking niet-ontvankelijk	7.280	7.750	9.193	6.572	6.053	6.914	8.312
beschikking alsnog vernietigd door OvJ	11.588	11.183	9.433	8.733	3.393	309	56
beschikking vernietigd	4.774	4.785	3.522	2.870	4.731	6.938	8.999
beschikking gewijzigd	4.452	4.679	3.739	3.567	3.765	3.150	7.769
onbekend	1.087	1.310	1.252	1.220	1.264	8.137	2.461
Afdoeningen door het gerechtshof[b]	1.844	2.466	2.793	2.669	1.934	1.546	2.331
	(%)[c]						
afwijzing hoger beroep	59	45	44	44	43	44	46
niet-ontvankelijk	29	46	44	38	42	37	38
toewijzing hoger beroep	10	8	12	16	14	18	15
overig	2	1	0	1	2	1	1

a Cijfers wijken af van die uit jaarverslagen Raad voor de rechtspraak, met name omdat laatstgenoemde ook zaken in verband met gijzelingen/dwangbevelen bevatten.
b Aantal WAHV-beschikkingen op basis van opgave gerechtshof Leeuwarden.
c Detail (wijze van afdoening) op basis van gegevenssysteem RelS.
Bron: CJIB (OM en kantonrechter); Raad voor de Rechtspraak (gerechtshof)

Tabel 9.8 Door CJIB afgehandelde WAHV-beschikkingen

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal	12.753.297	11.789.911	11.959.557	11.285.478	9.771.754	9.294.098	10.462.700
volledige betaling	12.273.583	11.319.668	11.530.767	10.897.380	9.425.725	8.930.210	10.024.391
afboeking	235.792	255.339	200.074	200.407	186.423	199.003	207.765
vernietigd	173.936	155.819	162.157	128.418	110.386	118.803	166.444
intrekking/correctie	53.570	43.164	52.281	43.881	39.826	42.968	60.678
overig	16.416	15.921	14.278	15.392	9.394	3.114	3.422
Toepassing gijzeling	5.624	5.312	5.944	7.045	7.813	7.821	9.893

Bron: CJIB

Tabel 9.9 Door bestuursorganen behandelde overtredingen

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Belastingdienst	85.410	81.500	81.700	87.700	79.700	74.800	76.000
douane[a]	35.110	36.000	35.000	32.000	25.000	22.000	26.000
overige belastingen[b]	50.300	45.500	46.700	55.700	54.700	52.800	50.000
Uitvoeringsorganen sociale zekerheid	67.675	63.521	62.129	64.184	77.108	.	.
Sociale Verzekeringsbank[c]	21.108	20.194	18.989	19.084	19.508	18.947	12.718
Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen[d]	33.969	32.023	33.000	34.000	45.000	41.900	46.900
gemeenten[d]	12.598	11.304	10.140	11.100	12.600	.	.
Financieel-economische toezichthouders	342	721	1.084	560	418	276	200
Autoriteit Financiële Markten[e]	152	250	454	366	261	190	110
De Nederlandsche Bank[e]	167	449	591	158	120	74	77
Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit[f]	17	16	27	24	31	6	6
Nederlandse Mededingingsautoriteit[g]	6	6	12	12	6	6	7
Instroom bestuurlijke boetes/dwangsommen CJIB	14.868	14.442	17.329	13.479	67.479	61.746	44.087
Arbeidsinspectie[h]	4.977	4.339	4.910	3.879	3.626	3.428	3.465
College voor zorgverzekeringen[h]	-	-	-	-	56.145	48.268	29.501
diverse andere toezichthouders/inspecties[i]	9.877	10.103	12.414	9.594	7.706	10.050	11.121
Gemeenten[j]			8.324	12.628	29.358	36.012	42.028
verkeer te land en te water			-	-	40	300	401
plaatselijk geldende verordeningen			5.337	6.325	13.254	15.554	21.133
strafrecht			-	12	724	1.306	1.508
bijzondere wetten			-	589	4.544	5.464	5.063
milieu			2.987	5.702	10.796	13.388	13.923

a Bekeuringen.
b Navorderingen inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting.
c Boetes en maatregelen.
d Overtredingen inlichtingenplicht.
e (Formele) maatregelen.
f Opgelegde boetes en lasten onder dwangsom.
g Onderzoeken afgedaan met redelijk vermoeden overtreding.
h Aan Centraal Justitieel Incassobureau gemelde opleggingen van bestuurlijke boete of last onder dwangsom.
i Aan Centraal Justitieel Incassobureau door Voedsel- en Warenautoriteit, Dienst Regelingen Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Inspectie Verkeer en Waterstaat, Agentschap Telecom, Dienst Justis, Bureau Financieel Toezicht en College Bescherming Persoonsgegevens gemelde opleggingen van bestuurlijke boete of last onder dwangsom.
j Strafbeschikkingen: vanaf 1 januari 2009 ingevoerd voor gemeenten.

Bron: Jaarverslagen diverse bestuursorganen, diverse jaren; Integrale Rapportage Handhaving, diverse jaren; Statistisch Jaarboek CJIB

Tabellen bij hoofdstuk 10

Tabel 10.1 Uitgaven veiligheidszorg totaal

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012[a]
	(mln €, nominaal)							
Totaal veiligheidszorg	9.809,5	10.378,7	11.113,2	12.023,6	12.807,7	12.855,3	12.936,8	13.055,6
soort uitgaven								
personele uitgaven	6.071,1	6.336,8	6.735,4	7.428,2	7.956,9	7.999,6	8.030,8	8.177,8
materiële uitgaven	3.738,4	4.041,9	4.377,8	4.595,5	4.850,8	4.855,8	4.906,0	4.877,8
soort activiteit								
preventie	4.671,8	4.923,6	5.244,9	5.627,8	5.946,5	5.927,3	5.942,0	5.991,8
opsporing	2.268,7	2.428,3	2.552,9	2.771,2	2.951,1	2.944,6	2.905,9	2.950,9
vervolging	593,5	590,0	619,2	669,4	714,1	714,5	751,8	750,5
berechting	243,4	259,0	275,9	290,7	307,7	316,1	321,8	331,2
tenuitvoerlegging	1.613,3	1.669,3	1.874,4	2.083,4	2.223,8	2.296,8	2.344,5	2.334,3
ondersteuning van verdachten en daders	99,3	116,6	128,1	144,2	171,2	162,2	163,7	176,5
ondersteuning van slachtoffers	34,0	35,7	41,8	44,2	45,1	43,4	46,4	50,1
rechtskundige diensten	280,0	350,6	369,7	386,0	441,3	443,5	453,7	463,3
overige activiteiten[b]	5,3	5,5	6,2	6,7	6,8	6,7	7,0	7,1
	(mln €, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)							
Totaal veiligheidszorg	9.809,5	10.299,3	10.921,1	11.257,0	11.676,1	11.548,4	11.614,0	11.640,5
soort uitgaven								
personele uitgaven	6.071,1	6.313,4	6.581,4	6.858,5	7.159,9	7.022,0	7.045,0	7.112,4
materiële uitgaven	3.738,4	3.985,9	4.339,7	4.398,5	4.516,2	4.526,4	4.569,0	4.528,1
soort activiteit								
preventie	4.671,8	4.900,6	5.188,4	5.305,6	5.456,2	5.370,5	5.381,3	5.371,5
opsporing	2.268,7	2.408,3	2.518,7	2.556,3	2.653,1	2.612,4	2.599,9	2.636,3
vervolging	593,5	582,0	598,9	624,3	648,9	636,9	665,7	657,4
berechting	243,4	255,4	266,4	270,6	278,5	278,9	282,0	286,0
tenuitvoerlegging	1.613,3	1.649,5	1.819,0	1.954,5	2.032,9	2.064,7	2.094,2	2.055,5
ondersteuning van verdachten en daders	99,3	115,4	124,3	134,5	156,8	144,7	143,6	151,9
ondersteuning van slachtoffers	34,0	35,3	40,5	41,5	41,5	39,0	41,3	44,1
rechtskundige diensten	280,0	347,4	359,0	363,5	402,1	395,3	399,7	431,7
overige activiteiten[b]	5,3	5,4	5,9	6,2	6,2	5,9	6,1	6,1

a Voorlopige cijfers.

b Activiteiten van de Directie wetgeving van het ministerie van Veiligheid en Justitie en de Inspectie Veiligheid en Justitie.

Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

Tabel 10.2 Uitgaven veiligheidszorg per hoofd van de bevolking

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012[a]
	(€, nominaal)							
Totaal veiligheidszorg	601,6	635,4	679,4	732,9	776,9	775,6	776,7	780,4
preventie	286,5	301,4	320,6	343,0	360,7	357,6	356,8	358,1
opsporing	139,1	148,7	156,1	168,9	179,0	177,7	174,5	176,4
vervolging	36,4	36,1	37,9	40,8	43,3	43,1	45,1	44,9
berechting	14,9	15,9	16,9	17,7	18,7	19,1	19,3	19,8
tenuitvoerlegging	98,9	102,2	114,6	127,0	134,9	138,6	140,8	139,5
ondersteuning van verdachten en daders	6,1	7,1	7,8	8,8	10,4	9,8	9,8	10,5
ondersteuning van slachtoffers	2,1	2,2	2,6	2,7	2,7	2,6	2,8	3,0
rechtskundige diensten	17,2	21,5	22,6	23,5	26,8	26,8	27,2	27,7
overige activiteiten[b]	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
	(€, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)							
Totaal veiligheidszorg	601,6	630,5	667,6	686,2	708,3	696,7	697,3	695,8
preventie	286,5	300,0	317,2	323,4	331,0	324,0	323,1	321,1
opsporing	139,1	147,4	154,0	155,8	160,9	157,6	156,1	157,6
vervolging	36,4	35,6	36,6	38,1	39,4	38,4	40,0	39,3
berechting	14,9	15,6	16,3	16,5	16,9	16,8	16,9	17,1
tenuitvoerlegging	98,9	101,0	111,2	119,1	123,3	124,6	125,7	122,9
ondersteuning van verdachten en daders	6,1	7,1	7,6	8,2	9,5	8,7	8,6	9,1
ondersteuning van slachtoffers	2,1	2,2	2,5	2,5	2,5	2,4	2,5	2,6
rechtskundige diensten	17,2	21,3	21,9	22,2	24,4	23,9	24,0	25,8
overige activiteiten[b]	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4

a Voorlopige cijfers.
b Activiteiten van de Directie wetgeving van het ministerie van Veiligheid en Justitie en de Inspectie Veiligheid en Justitie.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

Tabel 10.3 Uitgaven aan preventie

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012[a]
	(mln €, nominaal)							
Totaal	4.671,8	4.923,6	5.244,9	5.627,8	5.946,5	5.927,3	5.942,0	5.991,8
personele uitgaven	2.916,9	3.031,7	3.232,1	3.500,8	3.736,2	3.736,7	3.755,2	3.848,5
materiële uitgaven	1.755,0	1.891,9	2.012,8	2.127,0	2.210,3	2.190,7	2.186,9	2.143,3
politie	1.502,4	1.587,5	1.654,2	1.775,4	1.913,1	1.907,9	1.883,5	1.932,5
personele uitgaven	1.067,7	1.094,4	1.132,4	1.247,1	1.353,4	1.379,3	1.357,8	1.397,7
materiële uitgaven	434,8	493,1	521,8	528,3	559,7	528,6	525,7	534,8
regionale politie	1.298,4	1.363,6	1.413,1	1.519,2	1.641,4	1.628,9	1.612,6	1.653,4
KLPD	204,1	223,8	241,1	256,2	271,7	279,0	271,0	279,1
VROM-inspectie[b]	33,8	34,6	38,7	31,4	32,2	33,5	31,8	48,3
personele uitgaven	19,6	20,1	22,1	18,2	21,4	22,3	21,2	32,1
materiële uitgaven	14,2	14,5	16,6	13,2	10,8	11,2	10,7	16,2

Tabel 10.3 (vervolg)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012[a]
	(mln €, nominaal)							
douane	297,5	306,5	298,2	301,7	304,2	328,2	315,9	311,4
personele uitgaven	253,9	252,9	264,0	273,0	279,6	284,2	287,0	286,6
materiële uitgaven	43,7	53,6	34,1	28,7	24,6	44,1	28,9	24,8
provincies en gemeenten	355,7	388,4	412,7	483,1	561,2	607,6	595,0	575,8
personele uitgaven	150,0	162,1	175,8	201,8	228,0	243,9	243,5	235,6
materiële uitgaven	205,7	226,2	236,9	281,3	333,1	363,6	351,5	340,1
beveiligings- en opsporingsbedrijven	1.392,2	1.486,0	1.618,9	1.746,9	1.844,6	1.809,5	1.854,8	1.895,6
personele uitgaven	1.048,9	1.119,6	1.231,0	1.321,1	1.394,9	1.368,4	1.402,7	1.433,5
materiële uitgaven	343,3	366,4	387,9	425,8	449,6	441,1	452,1	462,1
verkoop beveiligingsmaterialen	859,6	853,7	918,0	961,4	919,9	847,1	871,4	838,5
personele uitgaven	243,7	241,5	253,8	266,4	255,7	233,2	237,3	228,2
materiële uitgaven	615,9	612,2	664,2	695,0	664,3	614,0	634,1	610,4
overige aanbieders[c]	230,5	266,9	304,4	328,0	371,3	393,5	389,5	389,8
personele uitgaven	133,2	141,0	153,1	173,3	203,1	205,4	205,7	234,9
materiële uitgaven	97,4	125,9	151,3	154,7	168,2	188,1	183,8	154,9
	(mln €, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)							
Totaal	4.671,8	4.900,6	5.188,4	5.305,6	5.456,2	5.370,5	5.381,3	5.371,5
politie	1.502,4	1.574,5	1.636,8	1.634,7	1.716,8	1.691,2	1.687,3	1.731,0
regionale politie	1.298,4	1.352,7	1.398,4	1.397,4	1.471,7	1.441,5	1.442,3	1.478,8
KLPD	204,1	221,8	238,5	237,3	245,2	249,7	244,9	252,2
VROM-inspectie[b]	33,8	34,2	37,2	29,3	29,2	29,6	28,0	42,1
douane	297,5	303,2	284,8	278,6	272,2	286,3	273,8	266,1
provincies en gemeenten	355,7	383,7	401,2	453,7	520,9	557,4	541,5	515,9
beveiligings- en opsporingsbedrijven	1.392,2	1.496,5	1.622,8	1.675,4	1.718,6	1.652,9	1.682,8	1.690,3
verkoop beveiligingsmaterialen	859,6	844,7	911,3	927,2	859,3	798,6	818,9	781,4
overige aanbieders[c]	230,5	263,8	294,3	306,8	339,2	354,6	349,1	344,7

a Voorlopige cijfers.

b Per 1 januari 2012 zijn de VROM-inspectie en de Inspectie Verkeer en Waterstaat samengevoegd tot de Inspectie Leefomgeving en Transport. De uitgaven van de VROM-inspectie zijn daarom vanaf 2012 niet meer apart te onderscheiden.

c Overige aanbieders preventie bestaan uit: JUSTIS, CCV, NCTb, IND, AIVD, Kustwacht, AFM en Kmar.

Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

Tabel 10.4 Uitgaven aan opsporing

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012[a]
	(mln €, nominaal)							
Totaal	2.268,7	2.428,3	2.552,9	2.771,2	2.951,1	2.944,6	2.905,9	2.950,9
personele uitgaven	1.611,3	1.675,7	1.750,4	1.937,3	2.075,5	2.101,9	2.074,2	2.118,7
materiële uitgaven	657,4	752,6	802,5	834,0	875,6	842,7	831,7	832,2
	(mln €, nominaal)							
politie	2.002,1	2.130,2	2.210,6	2.414,8	2.584,2	2.569,4	2.535,8	2.577,8
personele uitgaven	1.431,5	1.477,5	1.524,1	1.706,6	1.838,8	1.869,5	1.839,1	1.875,7
materiële uitgaven	570,6	652,7	686,5	708,3	745,4	699,9	696,7	702,1
regionale politie	1.725,3	1.811,2	1.876,1	2.042,1	2.189,9	2.161,6	2.138,8	2.193,0
KLPD	215,0	235,8	253,9	269,8	286,1	293,9	285,4	294,0
overige landelijke politiediensten	61,9	83,3	80,6	102,9	108,2	113,9	111,6	90,8
bijzondere opsporingsdiensten[b]	111,4	112,5	108,8	114,2	114,2	124,8	119,9	116,7
personele uitgaven	93,4	94,0	91,1	96,0	98,8	103,0	103,9	100,3
materiële uitgaven	18,0	18,5	17,8	18,2	15,4	21,7	15,9	16,4
w.o.								
AID	7,9	7,9	8,3	9,4	8,9	9,0	7,3	7,3
beveiligings- en opsporingsbedrijven	32,8	35,0	38,1	41,1	43,4	42,6	43,7	44,6
personele uitgaven	24,7	26,4	29,0	31,1	32,8	32,2	33,0	33,7
materiële uitgaven	8,1	8,6	9,1	10,0	10,6	10,4	10,6	10,9
overig[c]	122,4	150,6	195,4	201,0	209,3	207,8	206,5	211,8
personele uitgaven	61,7	77,9	106,3	103,6	105,0	97,2	98,1	109,0
materiële uitgaven	60,7	72,8	89,1	97,4	104,2	110,7	108,4	102,9
w.o.								
NFI	45,0	48,3	57,7	66,8	73,5	70,1	76,7	78,2
	(mln €, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)							
Totaal	2.268,7	2.408,3	2.518,7	2.556,3	2.653,1	2.612,4	2.599,9	2.636,3
politie	2.002,1	2.113,0	2.187,5	2.223,0	2.318,5	2.276,7	2.270,9	2.308,2
regionale politie	1.725,3	1.796,8	1.856,5	1.878,4	1.963,4	1.912,9	1.913,1	1.961,4
KLPD	215,0	233,6	251,2	250,0	258,2	263,0	258,0	265,6
overige landelijke politiediensten	61,9	82,6	79,8	94,7	97,0	100,8	99,8	81,2
bijzondere opsporingsdiensten[b]	111,4	111,3	104,1	105,7	102,5	109,2	104,1	100,2
w.o.								
AID	7,9	7,8	8,0	8,8	8,0	8,0	6,4	6,4
beveiligings- en opsporingsbedrijven	32,8	35,2	38,2	39,4	40,5	38,9	39,6	39,8

Tabel 10.4 (vervolg)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012[a]
	(mln €, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)							
overig[c]	122,4	148,8	189,0	188,2	191,6	187,7	185,3	188,1
w.o.								
NFI	45,0	47,7	55,7	62,4	67,1	62,8	68,2	68,7

a Voorlopige cijfers.
b De bijzondere opsporingsdiensten bestaan uit: AID, VROM-IOD, SIOD en de FIOD-ECD. Wat betreft de VROM-IOD zijn de uitgaven van de gehele VROM-inspectie opgenomen. De VROM-IOD is hier een onderdeel van.
c Overige opsporing bestaat uit: NFI, overig opsporing MinJus, JUSTIS, AFM, NMa, EOD en de KMar.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

Tabel 10.5 Uitgaven aan vervolging

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012[a]
	(mln €, nominaal)							
Totaal	593,5	590,0	619,2	669,4	714,1	714,5	751,8	750,5
personele uitgaven	337,3	339,4	362,8	427,4	461,8	429,1	452,4	451,6
materiële uitgaven	256,2	250,6	256,4	242,0	252,3	285,4	299,3	299,0
Openbaar Ministerie	516,0	520,2	544,9	570,9	611,2	615,6	641,0	636,9
personele uitgaven	274,9	286,6	307,9	352,5	384,4	355,4	370,1	367,4
materiële uitgaven	241,1	233,5	237,0	218,4	226,8	260,2	270,9	269,5
w.o.								
Totaal schadevergoedingen	13,1	17,2	22,9	20,6	22,8	19,1	21,9	23,1
Wegens onterechte hechtenis	5,4	7,2	7,6	8,6	9,2	8,3	10,4	11,1
Vergoeding van gemaakte kosten	7,6	9,9	15,4	12,0	13,7	10,9	11,5	12,0
Reclassering voor volwassenen[b]	30,1	34,4	36,8	43,0	44,7	40,7	45,3	44,2
personele uitgaven	24,3	28,1	27,6	35,6	37,4	33,7	37,5	36,5
materiële uitgaven	5,8	6,2	9,1	7,4	7,3	7,0	7,9	7,7
Raad voor de Kinderbescherming	47,5	35,5	37,5	55,5	58,2	58,2	65,4	69,4
personele uitgaven	38,1	24,6	27,2	39,3	40,0	40,0	44,9	47,6
materiële uitgaven	9,4	10,9	10,3	16,2	18,3	18,3	20,5	21,8
	(mln €, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)							
Totaal	593,5	582,0	598,9	624,3	648,9	636,9	665,7	657,4
Openbaar Ministerie	516,0	512,9	527,2	532,6	555,2	549,2	568,4	559,0
w.o.								
Totaal schadevergoedingen	13,1	17,0	22,3	19,6	21,4	17,7	19,8	20,4
wegens onterechte hechtenis	5,4	7,1	7,4	8,2	8,6	7,7	9,4	9,8
vergoeding van gemaakte kosten	7,6	9,8	15,0	11,4	12,9	10,1	10,4	10,6
Reclassering voor volwassenen[b]	30,1	34,0	35,7	40,1	41,0	36,3	39,8	38,0
Raad voor de Kinderbescherming	47,5	35,1	36,0	51,6	52,7	51,5	57,6	60,4

a Voorlopige cijfers.
b Drie reclasseringsorganisaties.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

Tabel 10.6 Uitgaven aan berechting

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012[a]
	(mln €, nominaal)							
Totaal	243,4	259,0	275,9	290,7	307,7	316,1	321,8	331,2
personele uitgaven	165,9	164,1	189,9	205,8	221,1	233,3	239,2	239,6
materiële uitgaven	77,5	94,9	86,0	84,9	86,6	82,8	82,6	91,6
Rechtbanken en gerechtshoven	214,7	225,1	249,3	263,3	279,3	286,7	289,7	297,9
personele uitgaven	146,6	148,7	173,0	188,0	202,3	212,9	217,0	219,9
materiële uitgaven	68,1	76,4	76,3	75,3	77,1	73,8	72,8	78,0
Hoge Raad	12,2	11,4	12,9	11,6	12,9	14,2	16,1	18,3
personele uitgaven	9,3	7,6	8,2	7,8	9,0	10,1	11,4	9,5
materiële uitgaven	2,9	3,9	4,7	3,9	3,9	4,2	4,7	8,8
Overige diensten[b]	16,5	22,5	13,7	15,7	15,5	15,2	16,0	15,0
personele uitgaven	9,9	7,8	8,7	10,0	9,9	10,3	10,9	10,2
materiële uitgaven	6,5	14,7	5,0	5,8	5,6	4,9	5,1	4,8
	(mln €, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)							
Totaal	243,4	255,4	266,4	270,6	278,5	278,9	282,0	286,0
rechtbanken en gerechtshoven	214,7	222,0	240,7	245,0	252,7	252,8	253,8	257,0
Hoge Raad	12,2	11,3	12,4	10,8	11,7	12,6	14,1	15,9
overige diensten[b]	16,5	22,2	13,3	14,7	14,0	13,5	14,1	13,0

a Voorlopige cijfers.

b Overige diensten bestaan uit: Commissie Gelijke Behandeling, College Bescherming Persoonsgegevens, Centrale Justitiële Documentatiedienst, Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak en ingehuurde tolken.

Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

Tabel 10.7 Uitgaven aan tenuitvoerlegging

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012[a]
	(mln €, nominaal)							
Totaal	1.613,3	1.669,3	1.874,4	2.083,4	2.223,8	2.296,8	2.344,5	2.334,3
personele uitgaven	770,0	796,2	850,6	971,3	1.018,9	1.057,0	1.056,5	1.049,7
materiële uitgaven	843,3	873,0	1.023,8	1.112,1	1.204,9	1.239,9	1.287,9	1.284,5
Dienst Justitiële Inrichtingen	1.438,0	1.466,4	1.668,7	1.845,8	1.962,7	2.024,0	2.093,0	2.099,8
personele uitgaven	664,7	670,0	721,1	817,8	850,5	874,3	888,6	891,5
materiële uitgaven	773,3	796,3	947,6	1.028,0	1.112,2	1.149,7	1.204,4	1.208,3
gevangeniswezen	1.046,1	1.044,2	1.113,3	1.110,1	1.161,6	1.071,0	1.126,0	1.117,6
justitiële jeugdinrichtingen	146,3	141,6	149,3	172,1	223,7	261,0	274,3	248,9
forensisch psychiatrische centra	245,5	280,5	406,1	563,6	577,3	692,1	692,7	733,4
Bureaus Jeugdzorg	37,7	49,7	47,6	53,4	57,9	60,2	62,9	66,7
personele uitgaven	30,1	39,3	38,6	42,5	46,2	48,1	50,3	53,3
materiële uitgaven	7,6	10,4	9,0	10,9	11,6	12,1	12,7	13,4
Overige aanbieders ministerie van Justitie	137,7	153,3	158,1	184,2	203,2	212,6	188,6	167,7
personele uitgaven	75,3	87,0	90,8	111,0	122,1	134,6	117,7	104,9
materiële uitgaven	62,4	66,3	67,2	73,2	81,1	78,0	70,9	62,8
Centraal Justitieel Incassobureau	71,9	79,5	79,6	88,6	100,1	99,8	100,2	86,7
Reclassering voor volwassenen[b]	32,8	34,1	36,8	41,1	45,2	55,2	44,1	40,9
overig tenuitvoerlegging[c]	33,1	39,7	41,6	54,5	58,0	57,6	44,2	40,1
	(mln €, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)							
Totaal	1.613,3	1.649,5	1.819,0	1.954,5	2.032,9	2.064,7	2.094,2	2.055,5
Dienst Justitiële Inrichtingen	1.438,0	1.449,2	1.620,1	1.733,3	1.797,1	1.823,8	1.873,9	1.853,0
gevangeniswezen	1.046,1	1.032,0	1.080,9	1.042,4	1.063,6	965,1	1.008,1	986,2
justitiële jeugdinrichtingen	146,3	140,0	144,9	161,6	204,8	235,1	245,6	219,6
forensisch psychiatrische centra	245,5	277,2	394,3	529,3	528,6	623,6	620,2	647,2
Bureaus Jeugdzorg	37,7	48,9	45,4	48,9	50,6	51,0	52,4	55,0
Overige aanbieders ministerie van Justitie	137,7	151,4	153,5	172,3	185,2	189,9	167,9	147,6
Centraal Justitieel Incassobureau	71,9	78,5	77,8	83,4	91,4	89,8	90,1	77,5
Reclassering voor volwassenen[b]	32,8	33,8	35,8	38,3	41,4	49,2	38,7	35,1
overig tenuitvoerlegging[c]	33,1	39,2	40,0	50,6	52,4	50,9	39,1	34,9

a Voorlopige cijfers.

b De 3 reclasseringsorganisaties zijn Reclassering Nederland, Stichting Verslavingszorg en de afdeling reclassering van het Leger des Heils.

c Overig tenuitvoerlegging: Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, Raad voor de Kinderbescherming, HALT Nederland en JUSTIS (gratieverleningen).

Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

Tabel 10.8 Uitgaven aan ondersteuning van verdachten en daders

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012[a]
	(mln €, nominaal)							
Totaal	99,3	116,6	128,1	144,2	171,2	162,2	163,7	176,5
personele uitgaven	73,7	86,4	91,2	114,4	135,8	130,8	133,6	143,6
materiële uitgaven	25,6	30,2	36,9	29,7	35,5	31,4	30,1	32,9
Dienst Justitiële Inrichtingen	16,7	23,2	19,0	13,8	19,9	10,1	5,1	6,6
personele uitgaven	7,7	10,6	8,2	6,1	8,6	4,4	2,2	2,8
materiële uitgaven	9,0	12,6	10,8	7,7	11,3	5,7	2,9	3,8
Gevangeniswezen	15,2	22,3	18,0	12,8	19,1	9,6	5,1	6,6
Justitiële jeugdinrichtingen	1,4	0,9	1,0	1,0	0,8	0,5	0,0	0,0
Overige aanbieders ministerie van Justitie	82,6	93,4	109,1	130,4	151,3	152,1	158,6	169,8
personele uitgaven	66,0	75,8	83,0	108,3	127,2	126,4	131,4	140,8
materiële uitgaven	16,6	17,6	26,1	22,0	24,2	25,7	27,1	29,0
Reclassering voor volwassenen[b]	76,7	87,0	102,8	123,7	144,7	146,1	152,5	163,3
Raden voor de Rechtsbijstand	5,9	6,3	6,3	6,7	6,6	6,0	6,1	6,6
	(mln €, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)							
Totaal	99,3	115,4	124,3	134,5	156,8	144,7	143,6	151,9
Dienst Justitiële Inrichtingen	16,7	22,9	18,4	13,0	18,2	9,1	4,6	5,9
Gevangeniswezen	15,2	22,0	17,5	12,0	17,5	8,7	4,6	5,9
Justitiële jeugdinrichtingen	1,4	0,9	1,0	0,9	0,7	0,5	0,0	0,0
Overige aanbieders ministerie van Justitie	82,6	92,4	105,8	121,5	138,6	135,6	139,1	146,0
Reclassering voor volwassenen[b]	76,7	86,2	99,8	115,3	132,7	130,3	133,8	140,4
Raden voor de Rechtsbijstand	5,9	6,3	6,0	6,2	5,9	5,3	5,3	5,6

a Voorlopige cijfers.

b De 3 reclasseringsorganisaties zijn Reclassering Nederland, Stichting Verslavingszorg en de afdeling reclassering van het Leger des Heils.

Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

Tabel 10.9 Uitgaven aan rechtskundige diensten

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012[a]
	(mln €, nominaal)							
Totaal	280,0	350,6	369,7	386,0	441,3	443,5	453,7	463,3
personele uitgaven	178,0	223,2	237,4	247,2	282,7	284,1	290,6	296,7
materiële uitgaven	102,1	127,4	132,3	138,8	158,6	159,4	163,1	166,6
	(mln €, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)							
Totaal	280,0	347,4	359,0	363,5	402,1	395,3	399,7	431,7

a Voorlopige cijfers.

Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

Tabel 10.10 Uitgaven aan ondersteuning van slachtoffers

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012[a]
	(mln €, nominaal)							
Totaal	34,0	35,7	41,8	44,2	45,1	43,4	46,4	50,1
personele uitgaven	13,8	15,6	16,1	18,8	19,7	21,3	23,3	23,6
materiële uitgaven	20,2	20,1	25,7	25,4	25,4	22,2	23,1	26,5
Centraal Justitieel Incassobureau	4,1	5,6	5,4	6,7	5,6	5,1	5,1	5,3
Schadefonds Geweldsmisdrijven	14,8	13,1	17,4	17,4	18,6	15,7	15,9	19,6
Slachtofferhulp Nederland	15,1	17,1	19,0	20,1	20,9	22,6	25,3	25,3
	(mln €, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)							
Totaal	34,0	35,3	40,5	41,5	41,5	39,0	41,3	44,1
Centraal Justitieel Incassobureau	4,1	5,5	5,3	6,3	5,1	4,6	4,6	4,7
Schadefonds Geweldsmisdrijven	14,8	12,9	16,9	16,5	17,4	14,4	14,4	17,3
Slachtofferhulp Nederland	15,1	16,9	18,3	18,7	19,0	20,0	22,3	22,1

a Voorlopige cijfers.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

Tabel 10.11 Verhouding personele en materiële uitgaven naar activiteit, 2012[a]

	Totaal	personele uitgaven	materiële uitgaven
	(%)		
Totaal	100,0	62,6	37,4
preventie	45,9	29,5	16,4
opsporing	22,6	16,2	6,4
vervolging	5,7	3,5	2,3
berechting	2,5	1,8	0,7
tenuitvoerlegging	17,9	8,0	9,8
ondersteuning van verdachten en daders	1,4	1,1	0,3
rechtskundige diensten	3,5	2,3	1,3
ondersteuning van slachtoffers	0,4	0,2	0,2
Totaal	100,0	100,0	100,0
preventie	45,9	47,1	44,0
opsporing	22,6	25,9	17,1
vervolging	5,7	5,5	6,1
berechting	2,5	2,9	1,9
tenuitvoerlegging	17,9	12,8	26,3
ondersteuning van verdachten en daders	1,4	1,8	0,7
rechtskundige diensten	3,5	3,6	3,4
ondersteuning van slachtoffers	0,4	0,3	0,5
Totaal	100,0	62,6	37,4

Tabel 10.11 (vervolg)

	Totaal	personele uitgaven	materiële uitgaven
	(%)		
preventie	100,0	64,2	35,8
opsporing	100,0	71,8	28,2
vervolging	100,0	60,2	39,8
berechting	100,0	72,3	27,7
tenuitvoerlegging	100,0	45,0	55,0
ondersteuning van verdachten en daders	100,0	81,4	18,6
rechtskundige diensten	100,0	64,0	36,0
ondersteuning van slachtoffers	100,0	47,2	52,8

a Voorlopige cijfers.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

Tabel 10.12 Kostprijzen voor veiligheidszorg

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	(€, nominaal)							
Raad voor de rechtspraak								
gerechtshoven, strafzaken	1.103,7	1.179,1	1.371,9	1.385,7	1.392,0	1.524,0	1.302,8	1.656,8
rechtbanken, misdrijfzaken	638,5	653,6	738,3	777,7	844,0	924,0	865,4	980,5
rechtbanken, overtredingszaken	113,3	119,7	121,1	115,0	114,0	120,0	138,3	152,9
Raad voor de rechtsbijstand								
Strafzaken[a]	951,3	937,4	949,7	965,0	980,9	997,3	1.054,5	1.074,7
Piketdiensten bij inverzekeringstelling	247,0	249,0	252,0	260,0	267,0	270,0	242,2	261,0
CJIB								
WAHV-sancties	4,1	4,0	3,9	4,2	4,9	5,2	5,4	7,0
Boetevonnissen	45,0	43,7	45,8	54,5	69,6	70,8	68,7	7,0
Transacties	13,4	13,8	16,2	16,6	23,4	34,8	15,3	21,8
Strafbeschikkingen				16,6	23,4	34,8	65,9	7,0
Vrijheidsstraffen	50,5	50,5	63,5	60,9	116,0	73,4	98,8	67,0
Schadevergoedingsmaatregelen	305,9	409,4	397,0	489,4	449,7	438,5	468,0	399,3
Ontnemingsmaatregelen/schikkingen	1.206,5	1.385,2	1.787,2	1.994,7	3.029,5	3.745,5	4.435,4	3.513,3
Taakstraffen	26,5	26,5	26,0	25,0	50,4	25,9	40,2	34,8
	(€ per persoon per dag, nominaal)							
Dienst Justitiële Inrichtingen								
Volwassenen								
gevangeniswezen (excl. vreemdelingenbewaring)	179,0	181,0	197,0	208,0	216,0	226,2	227,8	250,0
extramurale voorzieningen ((B)PP, ET, ED)	67,0	72,0	72,0	60,0	85,0	51,0	34,3	47,0
forensische zorg					290,1	314,5	316,2	350,7
forensisch-psychiatrische centra (voorheen tbs-klinieken)	435,0	444,0	449,0	455,0	478,0	480,0	478,0	504,8

Tabel 10.12 (vervolg)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	(€ per persoon per dag, nominaal)							
Jeugd								
jeugdinrichtingen	293,0	308,0	326,0	398,0	436,0	506,6	377,6	411,6
extramurale voorzieningen (STP)	67,0	31,0	32,0	32,0	32,0	32,0		
	(€, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)							
Raad voor de rechtspraak								
gerechtshoven, strafzaken	1.103,7	1.164,0	1.328,1	1.287,8	1.266,6	1.371,6	1.162,0	1.421,0
rechtbanken, misdrijfzaken	638,5	645,2	714,7	722,8	768,0	831,6	772,0	841,0
rechtbanken, overtredingszaken	113,3	118,2	117,2	106,9	103,7	108,0	123,4	131,1
Raad voor de rechtsbijstand								
Strafzaken[a]	951,3	925,4	919,4	896,8	892,6	897,6	940,6	921,7
Piketdiensten bij inverzekeringstelling	247,0	245,8	243,9	241,6	242,9	243,0	216,1	223,8
CJIB								
WAHV-sancties	4,1	4,0	3,8	3,9	4,5	4,7	4,8	6,0
Boetevonnissen	45,0	43,2	44,3	50,7	63,3	63,7	61,3	6,0
Transacties	13,4	13,6	15,7	15,4	21,3	31,3	13,7	18,7
Strafbeschikkingen				15,4	21,3	31,3	58,7	6,0
Vrijheidsstraffen	50,5	49,9	61,5	56,6	105,5	66,0	88,1	57,4
Schadevergoedingsmaatregelen	305,9	404,2	384,3	454,9	409,2	394,6	417,5	342,5
Ontnemingsmaatregelen/schikkingen	1.206,5	1.367,5	1.730,1	1.853,8	2.756,6	3.371,0	3.956,4	3.013,3
Taakstraffen	26,5	26,1	25,2	23,2	45,8	23,3	35,8	29,8
	(€ per persoon per dag, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)							
Dienst Justitiële Inrichtingen								
Volwassenen								
gevangeniswezen (excl. vreemdelingenbewaring)	179,0	178,7	190,7	193,3	196,5	203,6	203,2	214,4
extramurale voorzieningen ((B)PP, ET, ED)	67,0	71,1	69,7	55,8	77,3	45,9	30,6	40,3
forensische zorg					264,0	283,1	282,1	300,8
forensisch-psychiatrische centra (voorheen tbs-klinieken)	435,0	438,3	434,7	422,9	434,9	432,0	426,3	433,0
Jeugd								
jeugdinrichtingen	293,0	304,0	315,6	369,9	396,7	455,9	336,8	353,1
extramurale voorzieningen (STP)	67,0	30,6	31,0	29,7	29,1	28,8		

a Incl. vreemdelingenbewaring en BOPZ.
b Prijs per rapportage.
Bron: Rijksbegroting/slotwet/jaarverslag ministerie van Veiligheid en Justitie (en voorlopers), jaarverslag DJI, bewerking WODC

Tabel 10.13 Productie en uitgaven per eenheid product naar activiteit

	2005	2006	2007	2008
	(abs.)			
Opsporing - misdrijven	266.857	267.710	272.657	260.228
instroom misdrijven OM	266.857	267.710	272.657	260.228
strafbeschikkingen politie misdrijven	-	-	-	-
Opsporing - overtredingen	11.747.095	12.658.767	13.332.177	12.277.626
WAHV-beschikkingen	10.977.390	11.943.755	12.640.881	11.662.981
instroom overtredingszaken OM	289.277	261.986	252.213	233.595
transacties politie/BOD	480.428	453.026	439.083	381.050
strafbeschikkingen politie/BOD	-	-	-	-
Vervolging - misdrijven: transacties en strafbeschikkingen OM	76.062	77.861	74.210	68.290
Vervolging - overtredingen	592.063	613.208	608.213	538.559
WAHV-beroepen	326.820	362.514	376.249	328.916
dagvaardingen - feiten	215.321	200.364	181.706	164.389
transacties - feiten	49.922	50.330	50.258	45.254
Berechting - misdrijven: afgedane zaken (eerste aanleg)	132.595	134.375	127.579	127.389
Berechting - overtredingen	198.172	211.147	210.279	214.659
WAHV-beroepen kantonrechter	29.982	27.830	41.241	42.492
vonnissen kantonstrafzaken	168.190	183.317	169.038	172.167
Tenuitvoerlegging				
bezetting gevangeniswezen[b]	15.206	13.718	12.769	11.934
lopende tbs-maatregelen[b]	1.457	1.597	1.770	1.879
bezetting justitiële jeugdinrichtingen[b]	1.093	975	973	793
totaal ten uitvoer te leggen sancties	11.948.431	12.914.802	13.577.582	12.531.555
schuldigverklaringen misdrijven eerste aanleg	124.396	124.542	117.818	116.302
transacties OM misdrijven	76.062	77.861	74.210	68.290
boetevonnissen misdrijven	49.556	52.213	50.144	44.621
afgedane strafbeschikkingen misdrijven	0	0	0	0
tenuitvoerlegging CJIB i.v.m. overtredingen	11.698.417	12.660.186	13.335.410	12.302.342
transacties en strafbeschikkingen OM en schuldigverklaringen rechter	200.458	202.403	192.028	184.592
Ondersteuning van verdachten en daders				
afgedane misdrijfzaken (eerste aanleg)	132.595	134.375	127.579	127.389
Ondersteuning van slachtoffers				
door burgers ondervonden delicten (index, 2005=100)	100	95	90	78
Uitgaven per eenheid product (index, 2005=100)[c, d]				
Opsporing	100	106	108	115
Tenuitvoerlegging	100	107	119	135
Berechting	100	102	110	111
Ondersteuning van slachtoffers	100	110	133	157
Vervolging	100	96	103	117
Ondersteuning van verdachten en daders	100	120	132	137

Tabel 10.13 (vervolg)

	2009	2010	2011	2012[a]	gewicht 2012
	(abs.)				(%)
Opsporing - misdrijven	231.142	229.019	247.870	241.135	97
instroom misdrijven OM	231.142	208.596	225.528	217.861	
strafbeschikkingen politie misdrijven	-	20.423	22.342	23.274	
Opsporing - overtredingen	12.443.280	11.548.820	10.213.429	10.026.810	3
WAHV-beschikkingen	11.823.239	10.973.493	9.728.818	9.661.094	
instroom overtredingszaken OM	211.019	193.636	167.102	119.876	
transacties politie/BOD	409.022	341.684	90.942	54.746	
strafbeschikkingen politie/BOD	-	40.007	226.567	191.094	
Vervolging - misdrijven: transacties en strafbeschikkingen OM	67.213	49.118	46.729	41.070	83
Vervolging - overtredingen	571.301	528.924	436.216	460.674	17
WAHV-beroepen	359.715	314.938	275.297	374.298	
dagvaardingen - feiten	174.932	187.476	143.042	81.172	
transacties - feiten	36.654	26.510	17.877	5.204	
Berechting - misdrijven: afgedane zaken (eerste aanleg)	126.990	109.527	104.542	95.910	71
Berechting - overtredingen	185.535	178.749	171.341	119.131	29
WAHV-beroepen kantonrechter	38.547	34.507	31.796	34.705	
vonnissen kantonstrafzaken	146.988	144.242	139.545	84.426	
Tenuitvoerlegging					
bezetting gevangeniswezen[b]	11.682	11.736	11.545	11.160	48
lopende tbs-maatregelen[b]	1.964	1.985	1.900	1.778	31
bezetting justitiële jeugdinrichtingen[b]	674	655	549	545	11
totaal ten uitvoer te leggen sancties	12.695.739	11.764.086	10.469.622	10.248.096	4
schuldigverklaringen misdrijven eerste aanleg	115.959	98.893	93.815	86.041	
transacties OM misdrijven	65.115	42.298	33.005	20.719	
boetevonnissen misdrijven	44.806	40.787	35.145	29.895	
afgedane strafbeschikkingen misdrijven	2098	6820	13724	20351	
tenuitvoerlegging CJIB i.v.m. overtredingen	12.467.761	11.575.288	10.293.933	10.091.090	
transacties en strafbeschikkingen OM en schuldigverklaringen rechter	183.172	148.011	140.544	127.111	6
Ondersteuning van verdachten en daders					
afgedane misdrijfzaken (eerste aanleg)	126.990	109.527	104.542	95.910	100
Ondersteuning van slachtoffers					
door burgers ondervonden delicten (index, 2005=100)	80	76	74	72	100
Uitgaven per eenheid product (index, 2005=100)[c, d]					
Opsporing	134	133	124	129	
Tenuitvoerlegging	143	148	157	161	
Berechting	120	135	142	172	
Ondersteuning van slachtoffers	153	152	164	180	
Vervolging	122	159	176	192	
Ondersteuning van verdachten en daders	154	172	182	213	

a Voorlopige cijfers.
b Jaargemiddelde.
c Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.
d Activiteiten oplopend geordend naar groei uitgaven per eenheid product.
Bron: tabellen m.b.t. H3, H4, H5, H6, H7, H8 en 10.2 in deze bijlage.

Tabel 10.14 Uitgaven aan veiligheidszorgrekeningen naar delictcategorie en activiteit in 2012[a]

	Totaal	Preventie	Opsporing	Vervolging	Berechting	Tenuitvoerlegging	Ondersteuning van verdachten en daders	Ondersteuning van slachtoffers	Rechtskundige diensten	Overige activiteiten[b]
	(mln €, nominaal)									
Totaal	13.055,9	5.991,9	2.950,9	750,5	331,2	2.334,3	176,5	50,2	463,3	7,1
Vermogensmisdrijven	6.029,3	2.971,6	1.791,1	223,1	113,3	683,1	47,7	17,1	181,6	0,7
diefstal/verduistering en inbraak	5.092,6	2.348,1	1.669,6	180,6	93,8	589,8	42,3	14,3	153,6	0,6
bedrog	507,8	417,7	64,3	7,8	2,9	7,6	1,3	1,7	4,5	0,0
valsheidsmisdrijven	277,4	201,0	35,7	12,7	7,2	8,7	1,1	0,9	10,1	0,0
heling	63,7	3,8	16,2	14,6	5,9	13,2	0,9	0,0	9,0	0,1
afpersing en afdreiging	49,5	0,0	2,7	2,7	0,9	39,8	1,8	0,2	1,4	0,0
overige vermogensmisdrijven	38,3	1,0	2,5	4,8	2,5	24,1	0,4	0,0	3,0	0,0
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	2.641,8	1.922,7	416,4	74,1	32,1	116,7	13,6	11,2	54,8	0,3
vernieling en beschadiging	1.796,8	1.384,2	343,2	23,3	9,2	10,0	3,1	6,6	17,1	0,1
tegen de openbare orde	634,2	476,7	44,8	33,5	14,1	31,7	5,7	4,0	23,5	0,1
brandstichting/ontploffing	143,5	57,9	15,7	4,6	1,6	57,9	2,5	0,5	2,7	0,0
tegen het openbaar gezag	67,3	3,9	12,6	12,6	7,2	17,0	2,3	0,1	11,5	0,0
Gewelds- en seksuele misdrijven	2.461,8	676,1	280,1	149,7	62,9	1.112,7	63,0	17,6	99,3	0,4
mishandeling	658,6	93,4	146,0	83,7	36,0	201,0	30,1	8,2	59,9	0,3
bedreiging en stalking	658,3	405,6	94,4	31,0	14,7	68,1	16,9	3,5	24,0	0,1
seksuele misdrijven	417,0	167,0	23,5	14,1	4,3	191,7	7,7	2,8	5,9	0,0
misdrijven tegen het leven	649,2	6,0	9,7	14,7	5,8	596,3	6,9	2,7	7,1	0,0
overige geweldsmisdrijven	78,6	4,1	6,5	6,2	2,0	55,7	1,4	0,4	2,4	0,0
Verkeersmisdrijven	564,3	75,9	243,9	77,4	39,8	47,5	3,4	0,9	75,3	0,3
verlaten plaats ongeval	159,8	5,3	3,6	52,6	27,7	13,2	1,8	0,0	55,3	0,3
rijden onder invloed	319,5	68,9	230,6	9,9	2,0	3,4	0,1	0,9	3,7	0,0
overige verkeersmisdrijven	85,0	1,7	9,6	14,9	10,0	30,9	1,5	0,0	16,3	0,1
Drugsmisdrijven	349,8	8,7	45,2	44,2	18,0	194,1	12,5	0,0	26,9	0,1
harddrugs	268,7	3,9	20,3	26,2	12,1	177,9	10,5	0,0	17,7	0,1
softdrugs	81,1	4,8	24,9	17,9	5,8	16,3	2,0	0,0	9,2	0,1
(Vuur)wapenmisdrijven	54,3	3,5	18,0	11,4	2,7	13,7	0,4	0,0	4,6	0,1

Tabel 10.14 (vervolg)

	Totaal	Preventie	Opsporing	Vervolging	Berechting	Tenuitvoerlegging	Ondersteuning van verdachten en daders	Ondersteuning van slachtoffers	Rechtskundige diensten	Overige activiteiten[b]
	(mln €, nominaal)									
Misdrijven overige wetten	557,9	324,0	56,0	46,0	12,3	59,2	35,9	3,4	20,8	0,2
wet op de economische delicten	57,0	4,5	16,7	20,7	4,7	2,4	0,1	0,0	7,9	0,1
overige misdrijven	500,9	319,4	39,3	25,4	7,6	56,9	35,8	3,4	13,0	0,1
Overtredingen	396,7	9,5	100,2	124,6	50,2	107,2	0,1	0,0	0,0	4,9
WAHV-feiten	113,8	9,4	14,4	6,2	19,9	60,2	0,0	0,0	0,0	3,7
overige overtredingen	283,0	0,1	85,8	118,4	30,3	47,1	0,1	0,0	0,0	1,3
	(%)									
Totaal	100,0	45,9	22,6	5,7	2,5	17,9	1,4	0,4	3,5	0,1
Vermogensmisdrijven	46,2	22,8	13,7	1,7	0,9	5,2	0,4	0,1	1,4	0,0
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	20,2	14,7	3,2	0,6	0,2	0,9	0,1	0,1	0,4	0,0
Gewelds- en seksuele misdrijven	18,9	5,2	2,1	1,1	0,5	8,5	0,5	0,1	0,8	0,0
Verkeersmisdrijven	4,3	0,6	1,9	0,6	0,3	0,4	0,0	0,0	0,6	0,0
Drugsmisdrijven	2,7	0,1	0,3	0,3	0,1	1,5	0,1	0,0	0,2	0,0
(Vuur)wapenmisdrijven	0,4	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Misdrijven overige wetten	4,3	2,5	0,4	0,4	0,1	0,5	0,3	0,0	0,2	0,0
Overtredingen (incl. WAHV)	3,0	0,1	0,8	1,0	0,4	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0

a Voorlopige cijfers.

b Activiteiten van de Directie wetgeving van het ministerie van Veiligheid en Justitie en de Inspectie Veiligheid en Justitie.

Bron: Veiligheidszorgrekeningen CBS, bewerking WODC

Tabel 10.15 Uitgaven aan veiligheidszorgrekeningen naar delictcategorie[a]

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012[a]
	(mln €, nominaal)							
Totaal	9.809,4	10.378,6	11.113,2	12.023,6	12.807,6	12.855,2	12.936,7	13.055,9
Vermogensmisdrijven	4.558,2	4.749,8	4.809,8	5.372,6	5.735,0	5.795,1	5.909,8	6.029,3
diefstal/verduistering en inbraak	3.711,8	3.800,9	3.840,7	4.400,2	4.707,9	4.791,0	4.959,6	5.092,6
bedrog	431,5	498,1	507,2	533,9	583,9	595,8	510,2	507,8
valsheidsmisdrijven	340,7	370,1	378,8	341,2	335,4	300,4	320,0	277,4
heling	46,9	51,6	51,8	61,2	66,9	64,2	67,2	63,7
afpersing en afdreiging	24,7	25,6	27,7	31,7	35,6	38,2	46,0	49,5
overige vermogensmisdrijven	2,6	3,5	3,7	4,3	5,2	5,5	6,9	38,3
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	2.069,2	2.286,3	2.527,7	2.643,5	2.883,1	2.699,8	2.677,3	2.641,8
vernieling en beschadiging	1.476,4	1.608,8	1.771,1	1.869,0	2.040,8	1.837,9	1.828,4	1.796,8
tegen de openbare orde	431,5	501,2	555,6	575,3	609,7	629,0	633,1	634,2
brandstichting/ontploffing	105,0	117,7	137,7	135,7	161,1	167,0	153,4	143,5
tegen het openbaar gezag	56,4	58,6	63,3	63,5	71,5	65,9	62,4	67,3
Gewelds- en seksuele misdrijven	1.525,8	1.655,4	1.907,7	2.076,1	2.245,0	2.366,5	2.381,3	2.461,8
mishandeling	403,2	497,9	545,6	610,4	639,1	674,1	646,4	658,6
bedreiging en stalking	499,3	485,3	548,7	571,4	636,1	640,5	636,3	658,3
seksuele misdrijven	267,9	309,9	394,2	377,3	393,0	388,8	406,6	417,0
misdrijven tegen het leven	341,9	346,6	400,0	503,2	547,1	646,3	674,8	649,2
overige geweldsmisdrijven	13,5	15,6	19,2	13,9	29,6	16,8	17,2	78,6
Verkeersmisdrijven	392,9	452,1	491,5	514,8	569,8	561,4	562,2	564,3
verlaten plaats ongeval	217,8	242,9	263,7	287,3	300,1	327,6	320,2	319,5
rijden onder invloed	127,8	149,6	158,3	154,8	177,9	145,0	151,9	159,8
overige verkeersmisdrijven	47,3	59,5	69,5	72,8	91,7	88,9	90,1	85,0
Drugsmisdrijven	301,6	341,9	379,6	387,0	400,2	362,9	353,0	349,8
harddrugs	250,9	285,9	323,2	321,7	322,3	288,2	274,3	268,7
softdrugs	50,7	56,0	56,4	65,3	77,9	74,6	78,7	81,1
(Vuur)wapenmisdrijven	35,8	37,7	40,7	45,3	52,8	54,3	55,4	54,3
Misdrijven overige wetten	512,4	428,3	525,5	558,1	469,6	546,1	567,7	557,9
Wet op de economische delicten	72,4	72,5	69,3	76,2	83,2	80,2	67,0	57,0
overige misdrijven	440,0	355,7	456,2	481,9	386,4	465,9	500,7	500,9
Overtredingen	413,5	427,1	430,5	426,1	452,3	469,1	429,9	396,7
WAHV-feiten	83,2	96,6	103,9	110,3	121,8	121,4	116,8	113,8
overige overtredingen	330,3	330,5	326,6	315,8	330,5	347,7	313,0	283,0

Tabel 10.15 (vervolg)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012[a]
	(mln €, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)							
Totaal	9.809,4	10.299,2	10.921,1	11.257,0	11.676,0	11.548,3	11.613,9	11.640,8
Vermogensmisdrijven	4.558,2	4.713,5	4.726,7	5.030,0	5.228,3	5.206,0	5.305,5	5.375,8
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	2.069,2	2.268,9	2.484,0	2.475,0	2.628,3	2.425,3	2.403,5	2.355,5
Gewelds- en seksuele misdrijven	1.525,8	1.642,7	1.874,7	1.943,7	2.046,6	2.125,9	2.137,8	2.194,9
Verkeersmisdrijven	392,9	448,6	483,0	482,0	519,4	504,4	504,7	503,2
Drugsmisdrijven	301,6	339,3	373,1	362,4	364,9	326,0	316,9	311,9
(Vuur)wapenmisdrijven	35,8	37,4	40,0	42,4	48,1	48,7	49,7	48,4
Misdrijven overige wetten	512,4	425,0	516,4	522,5	428,1	490,6	509,7	497,4
Overtredingen (incl. WAHV)	413,5	423,8	423,1	399,0	412,3	421,4	385,9	353,7

a Voorlopige cijfers.
Bron: Veiligheidszorgrekeningen CBS, bewerking WODC

Tabel 10.16 Ontvangsten uit veiligheidszorg door VenJ

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	(mln €, nominaal)							
Totaal	673,1	727,7	842,0	818,5	846,8	842,8	839,4	1.050,3
strafrechtboetes, transacties, strafbeschikkingen en WAHV-beschikkingen	639,8	679,9	718,0	731,1	763,6	746,1	732,2	898,0
ontnemingsmaatregelen en verbeurdverklaringen	11,5	17,5	23,6	23,4	39,1	33,9	30,8	29,2
overig	21,9	30,3	100,4	64,0	44,0	62,8	76,3	123,1
	(mln €, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)							
Totaal	673,1	718,4	815,1	760,7	770,5	758,6	748,7	900,8
strafrechtboetes, transacties, strafbeschikkingen en WAHV-beschikkingen	639,8	671,2	695,1	679,5	694,8	671,5	653,2	770,2
ontnemingsmaatregelen en verbeurdverklaringen	11,5	17,3	22,8	21,7	35,6	30,5	27,5	25,0
overig	21,9	29,9	97,2	59,5	40,1	56,6	68,1	105,6

Bron: Rijksbegroting/slotwet/jaarverslag ministerie van Veiligheid en Justitie (en voorlopers), bewerking WODC

Tabel 10.17 Maatschappelijke schade, 10-jaars gemiddelde, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, naar delicttype

	2011 (2002-2011)	2012 (2003-2012)
	(mln €, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van laatste jaar)	
Totaal	23.580,7	24.291,7
overheid	800,9	812,5
huishoudens	14.505,0	14.786,4
bedrijfsleven	6.211,9	6.342,1
meerdere partijen	2.062,9	2.350,8
vermogensmisdrijven	9.039,4	9.425,8
overheid	768,3	779,0
huishoudens	2.833,7	2.839,1
bedrijfsleven	3.374,6	3.456,9
meerdere partijen	2.062,9	2.350,8
vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	3.450,8	3.511,2
overheid	32,6	33,5
huishoudens	1.974,4	1.999,1
bedrijfsleven	1.443,8	1.478,6
gewelds- en seksuele misdrijven	7.187,6	7.260,5
huishoudens	6.271,1	6.341,1
bedrijfsleven	916,5	919,4
verkeersmisdrijven	1.663,5	1.749,7
huishoudens	1.538,4	1.618,9
bedrijfsleven	125,1	130,8
misdrijven overige wetten	2.239,4	2.344,5
huishoudens	1.887,5	1.988,1
bedrijfsleven	352,0	356,4
	(mln €, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)	
Totaal	20.814,7	20.919,3
overheid	707,0	699,7
huishoudens	12.803,6	12.733,6
bedrijfsleven	5.483,2	5.461,6
meerdere partijen	1.820,9	2.024,4
vermogensmisdrijven	7.979,1	8.117,2
vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	3.046,0	3.023,8
gewelds- en seksuele misdrijven	6.344,5	6.252,5
verkeersmisdrijven	1.468,3	1.506,8
misdrijven overige wetten	1.976,8	2.019,0

Bron: zie tabel 10.17 in de Excel-versie van deze tabel op de website van WODC of CBS. Zie ook bijlage 3; bewerking WODC

Tabel 10.18 Vergoeding van de schade aan huishoudens

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	(mln €, nominaal)							
Huishoudens, totaal								
uitkeringen Schadefonds Geweldsmisdrijven[a]	10,8	8,8	13,1	12,5	13,4	10,7	10,4	13,6
schadevergoedingsmaatregelen	22,7	19,4	19,0	16,8	16,8	20,6	19,8	34,5
Waarborgfonds Motorverkeer[b]	63,7	55,7	57,7	56,5	59,3	65,2	64,7	57,6
Schadeverzekeringen	1.048,3	1.103,1	1.167,5	1.213,9	1.170,5	1.198,2	1.223,2	1.223,8
	(mln €, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, prijzen van 2005)							
Huishoudens, totaal								
uitkeringen Schadefonds Geweldsmisdrijven[a]	10,8	8,7	12,7	11,6	12,2	9,6	9,3	11,7
schadevergoedingsmaatregelen	22,7	19,2	18,4	16,0	15,7	19,1	17,9	30,4
Waarborgfonds Motorverkeer[b]	63,7	55,0	56,1	53,6	55,6	60,3	58,5	50,9
Schadeverzekeringen	1.048,3	1.090,0	1.135,5	1.151,8	1.097,5	1.109,0	1.106,7	1.080,2

a Deze cijfers zijn ook onderdeel van de veiligheidszorgrekeningen. In tabel 10.10 staan de totale uitgaven van SGM, terwijl hier alleen de uitkeringen vermeld zijn.

b Alleen onbekend gebleven motorrijtuigen, niet-verzekerde motorrijtuigen en door diefstal of geweld verkregen motorvoertuigen.

Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CJIB, Waarborgfonds Motorverkeer, Politiemonitor Bevolking, bewerking WODC

Tabellen bij hoofdstuk 11

Tabel 11.1 Geïndexeerd aantal slachtoffers naar delictgroep en onveiligheidsgevoelens per land

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	(index 2004 (of meest nabije jaar) = 100)						
Voertuiggerelateerde criminaliteit[c]							
Australië	100	.	.	110	90	80	.
België	100	.	91	.	91	.	.
Bulgarije	.	.	100	93	137	94	90
Canada	100	.	.	.	.	77	.
Engeland & Wales[a]	100	95	97	86	92	81	81
Frankrijk	.	.	100	98	83	83	79
Italië[b]	100	.	.	.	.	92	.
Nederland	100	88	86	64	61	59	73
Nieuw-Zeeland	.	100	.	.	60	.	.
Verenigde Staten	100	95	95	93	75	68	56
Zweden	.	100	89	83	81	76	.
Overige vermogenscriminaliteit[d]							
Australië	100	.	.	111	92	86	.
België	100	.	92	.	91	.	.
Bulgarije	.	.	100	103	84	86	93
Canada	100	.	.	.	.	109	.
Engeland & Wales[a]	100	99	99	93	99	88	93
Frankrijk	.	.	100	91	88	96	85
Italië[b]	100	.	.	.	.	100	.
Nederland	100	100	89	80	70	77	107
Nieuw-Zeeland	.	100	.	.	108	.	.
Verenigde Staten	100	101	103	92	89	87	80
Zweden	.	100	124	100	118	106	.
Geweldscriminaliteit[e]							
Australië	100	.	.	152	129	125	.
België	100	.	96	.	82	.	.
Bulgarije	.	.	100	50	33	50	50
Canada	100	.	.	.	.	108	.
Engeland & Wales[a]	100	96	105	96	95	88	93
Frankrijk	.	.	100	98	102	89	87
Italië[b]	100	.	.	.	.	100	.
Nederland	100	100	98	94	92	90	98
Nieuw-Zeeland	.	100	.	.	93	.	.
Verenigde Staten	100	99	115	96	90	81	69
Zweden	.	100	103	98	94	94	.
Onveiligheidsgevoelens[f]							
Australië	100	.	.	52	.	.	.
België	100	.	96	.	82	.	.

Tabel 11.1 (vervolg)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	(index 2004 (of meest nabije jaar) = 100)						
Canada	100	.	.	.	.	100	.
Frankrijk	.	.	100	86	86	98	111
Italië[b]	100	.	.	.	.	105	.
Nederland	100	90	90	82	98	88	52
Nieuw-Zeeland	.	100	.	.	111	.	.
Zweden	.	100	84	84	79	79	.

a Alle cijfers voor Engeland & Wales gaan over de tweede helft van het jaar in de kolom en de eerste helft van het jaar erna.

b Eerste meetpunt en basis voor indexscore van Italië is niet 2004, maar 2002.

c Gecorrigeerd voor voertuigbezit (behalve vermoedelijk in Canada en de VS). Optelsom van diefstal van auto, diefstal uit of vanaf auto, motordiefstal en fietsendiefstal, waardoor mensen die verschillende typen in één jaar hebben ondervonden dubbel zijn geteld. In Australië en de Verenigde Staten is niet gevraagd naar diefstal uit (of vanaf) auto of voertuig. In Engeland & Wales, Nederland en Nieuw-Zeeland is niet gevraagd naar motordiefstal. In Australië, Canada, Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten is niet gevraagd naar fietsendiefstal. In Australië, Bulgarije, Canada, Nieuw-Zeeland, de Verenigde Staten en Zweden is niet apart naar autodiefstal, motordiefstal, etc. gevraagd, maar is gevraagd naar diefstal van een (gemotoriseerd) voertuig in zijn algemeenheid, waardoor in deze landen geen sprake is van dubbeltelling bij deze delicten. Engeland & Wales, Frankrijk en Italië hebben het percentage mensen dat in de genoemde jaren slachtoffer werd van één of meer voertuiggerelateerde delicten aan ons verstrekt voor deze publicatie. Hier is dus geen optelsom gemaakt van de slachtofferpercentages van individuele delicttypen. Alleen fietsendiefstal is voor Engeland & Wales nog apart opgeteld.

d Optelsom van inbraak, poging tot inbraak, diefstal zonder geweld en diefstal met geweld, waardoor mensen die verschillende typen in één jaar hebben ondervonden dubbel zijn geteld. In Bulgarije, Nieuw-Zeeland en Zweden is niet gevraagd naar poging tot inbraak. In Canada en de Verenigde Staten is niet apart gevraagd naar inbraak en poging tot inbraak, waardoor in deze landen geen sprake is van dubbeltelling bij deze delicten. In Australië en Zweden is niet gevraagd naar diefstal zonder geweld. Italië heeft het percentage mensen dat in de genoemde jaren slachtoffer werd van één of meer overige vermogensdelicten aan ons verstrekt voor deze publicatie. Hier is dus geen optelsom gemaakt van de slachtofferpercentages van individuele delicttypen. Frankrijk heeft het percentage huishoudens dat in de genoemde jaren slachtoffer werd van (poging tot) inbraak en het percentage personen dat slachtoffer werd van diefstal met of zonder geweld aan ons verstrekt voor deze publicatie. Deze zijn opgeteld.

e Optelsom van diefstal met geweld (nota bene: ook opgenomen in de categorie overige vermogensmisdrijven) en mishandeling en bedreiging. Seksuele delicten zijn buiten beschouwing gelaten. In Bulgarije is niet gevraagd naar mishandeling en bedreiging. In Canada is niet gevraagd naar bedreiging. In Frankrijk handelt mishandeling en bedreiging alleen over incidenten met een dader die geen deel uitmaakt van het huishouden van het slachtoffer. Er wordt wel apart naar huiselijk geweld gevraagd, maar omdat dit niet voor alle jaren is gebeurd, is dat hier niet meegenomen. Engeland & Wales heeft het percentage mensen dat in de genoemde jaren slachtoffer werd van één of meer geweldsdelicten aan ons verstrekt voor deze publicatie. Hier is dus geen optelsom gemaakt van de slachtofferpercentages van individuele delicttypen.

f Geïndexeerde proportie personen dat zich tenminste soms of enigszins onveilig voelt wanneer men 's avonds alleen buiten wandelt (in de eigen buurt). Geen informatie beschikbaar van of niet naar gevraagd in Bulgarije, Engeland & Wales, en de Verenigde Staten. In Australië is alleen informatie beschikbaar voor de eerste twee meetmomenten en is gevraagd naar onveiligheidsgevoelens binnenshuis in de nacht. In België is een algemene vraag gesteld over onveiligheidsgevoelens. In Zweden is specifiek gevraagd in hoeverre men zich onveilig voelt in verband met criminaliteit wanneer men 's avonds de straat op gaat en hierbij kon men tevens antwoorden dat men i.v.m. angst voor criminaliteit's avonds nooit de straat op gaat.

Bronnen: Household Survey of Crime and Safety (Australië), Veiligheidsmonitor (België), National Crime Survey (Bulgarije), General Social Survey on Victimization (Canada), Crime Survey for England and Wales (voorheen British Crime Survey genaamd), Framework Life and Safety (Frankrijk), Citizens' Safety Survey (Italië), Veiligheidsmonitor Rijk (t/m 2009) & Integrale Veiligheidsmonitor (2010) (Nederland), The New Zealand Crime and Safety Survey, National Crime Victimization Survey (Verenigde Staten) en The Swedish Crime Survey

Tabel 11.2 Aantal geregistreerde misdrijven per land en naar delictgroep, per 100.000 inwoners

	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011
	Totaal		Diefstal		Diefstal met geweld		Drugs		Mishandeling		Moord en doodslag (incl. pogingen)		Verkrachting	
Nederland	7.971	7.169	4.187	4.020	84	92	120	101	438	357	9,8	24,6	13,1	9,5
België	9.351	9.469	3.792	3.849	200	248	421	381	702	713	8,6	9,6	31,0	28,8
Denemarken	8.174	8.394	5.021	5.296	41	40	324	385	253	224	4,4	3,7	13,4	10,1
Duitsland	7.635	7.328	3.112	2.940	64	59	302	289	641	634	3,0	2,8	8,5	8,6
Engeland & Wales	9.159	7.079	4.367	3.603	157	133	425	408	836	602	2,5	1,8	23,4	28,6
Frankrijk	5.808	5.462	2.879	2.657	183	193	254	293	354	384	3,6	3,5	16,0	16,9
Luxemburg	5.933	6.368	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Noord-/West-Europa	7.920	7.259	3.511	3.223	114	113	365	375	589	542	4,0	4,7	16,6	18,6
Zuid-Europa	2.869	2.886	1.231	961	77	74	52	52	86	87	2,8	2,5	3,1	2,9
Centraal Europa	2.570	2.571	979	937	38	30	101	121	93	89	3,0	2,6	4,6	4,0
Oost-Europa	2.082	1.551	875	700	166	77	156	139	37	31	3,2	2,4	4,3	3,1
Europa totaal	4.413	4.057	1.921	1.702	108	83	215	217	254	236	3,4	3,2	9,4	9,8

Bron: European Sourcebook, incidenteel aangevuld met gegevens van Eurostat

Tabel 11.3 Aantal slachtoffers van voltooide moord en doodslag per land, per 100.000 inwoners

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nederland	1,0	1,0	1,1	1,1	1,0	0,9	0,9
België	2,1	2,0	1,9	1,7	1,7	1,9	1,6
Denemarken	0,5	0,7	1,0	0,9	0,8	0,8	0,8
Duitsland	1,0	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	.
VK totaal	1,5	1,5	1,3	1,2	1,2	1,0	.
Frankrijk	1,4	1,3	1,4	1,1	1,1	1,2	1,0
Luxemburg	1,9	1,5	1,6	1,0	2,0	0,8	.
Bulgarije	2,4	2,3	2,3	2,0	2,0	1,7	1,9
Estland	6,8	6,9	6,3	5,2	5,2	5,0	.
Finland	2,3	2,4	2,5	2,3	2,2	2,1	1,6
Griekenland	1,0	1,1	1,2	1,3	1,6	1,7	.
Hongarije	1,7	1,5	1,5	1,4	1,3	1,4	1,3
Ierland	1,5	1,8	1,1	1,3	1,2	0,9	1,2
Italië	1,1	1,1	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9
Letland	5,8	4,3	4,6	5,1	3,3	3,3	4,7
Litouwen	8,9	8,7	9,5	8,1	7,1	6,9	6,7
Noord-Ierland	.	.	.	.	.	.	.
Noorwegen	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	2,2	.
Oostenrijk	0,7	0,5	0,5	0,5	0,6	0,8	0,9
Polen	1,3	1,4	1,2	1,3	1,1	1,2	.
Portugal	1,5	1,7	1,2	1,2	1,2	1,1	1,2
Roemenië	2,0	1,9	2,1	1,8	1,8	1,5	1,7
Schotland	.	.	.	.	.	.	.
Slovenië	0,6	1,2	0,5	0,6	0,7	0,8	0,7
Slowakije	1,6	1,6	1,7	1,5	1,6	1,8	1,4
Spanje	1,1	1,1	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8
Tsjechië	1,3	1,2	1,1	0,9	1,0	0,8	1,0
Zweden	1,0	1,2	0,9	1,0	1,0	0,9	0,7
Zwitserland	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	.
Australië	1,4	1,2	1,2	1,2	1,0	1,1	1,1
Canada	1,9	1,8	1,8	1,8	1,6	1,5	1,6
Japan	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3	.
Verenigde Staten	5,8	5,7	5,4	5,0	4,8	4,7	4,7

Bron: UNODC

Tabel 11.4 Minderjarige verdachten per land en naar delictgroep, als percentage van het totaal aantal verdachten

	2006	2010	2006	2010	2006	2010	2006	2010	2006	2010	2006	2010	2006	2010
	Totaal		Diefstal		Diefstal met geweld		Drugs		Mishandeling		Moord en doodslag (incl. pogingen)		Verkrachting	
Nederland	19,6	15,9	30,3	23,5	35,5	29,7	3,8	4,5	18,6	14,4	10,3	6,5	17,6	17,2
België		11,4		23,5		30,9		11,0		12,1		4,8		18,3
Duitsland	16,6	15,0	29,7	28,1	34,7	31,3	11,3	9,2	18,9	16,5	7,7	7,3	12,6	9,6
Engeland & Wales	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Frankrijk	18,3	18,5	31,8	31,1	41,6	44,9	12,5	13,1	19,2	19,7	8,4	8,1	22,7	24,1
Luxemburg	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Noord-/West-Europa	16,8	15,5	29,2	26,7	37,1	34,8	11,4	10,3	18,8	16,7	7,8	6,8	16,6	16,6
Zuid-Europa	4,5	4,2	16,8	12,4	.	14,2	.	8,6	.	5,1	.	3,5	.	7,9
Centraal Europa	9,0	8,9	20,4	16,5	29,5	21,7	12,4	13,1	14,4	18,9	5,7	3,7	12,5	9,4
Oost-Europa	10,5	6,4	15,5	12,0	19,0	13,1	2,8	1,9	7,1	5,3	5,6	3,4	7,5	12,1
Europa totaal	12,5	11,1	26,7	23,4	31,6	26,0	10,5	9,8	18,1	15,7	6,6	5,2	15,2	15,4

Bron: European Sourcebook

Tabel 11.5 Vrouwelijke verdachten per land en naar delictgroep, als percentage van het totaal aantal verdachten

	2006	2010	2006	2010	2006	2010	2006	2010	2006	2010	2006	2010	2006	2010
	Totaal		Diefstal		Diefstal met geweld		Drugs		Mishandeling		Moord en doodslag (incl. pogingen)		Verkrachting	
Nederland	14,2	15,9	21,4	23,4	1,0	8,5	14,9	13,5	13,3	14,4	14,0	10,8	2,8	1,5
Belgie		17,7		20,2		8,3		9,9		15,7		11,3		2,4
Duitsland	24,1	25,4	30,2	31,1	9,3	9,1	11,5	11,7	15,4	17,3	13,2	14,2	1,2	0,8
Engeland & Wales	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Frankrijk	15,1	16,0	18,7	21,0	7,4	8,6	7,9	7,9	13,5	15,1	13,1	11,2	1,9	1,6
Luxemburg	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Noord-/West-Europa	21,1	21,2	26,6	27,1	7,8	9,0	10,9	10,7	14,7	16,3	13,3	12,2	1,5	1,3
Zuid-Europa	14,0	16,2	.	18,6	.	7,7	.	13,2	.	17,1	.	7,1	.	1,7
Centraal Europa	10,9	11,7	9,9	12,2	5,3	6,0	8,4	7,0	6,2	7,8	9,4	11,0	0,5	1,4
Oost-Europa	14,6	14,6	13,1	11,5	4,6	5,1	19,2	14,2	9,4	8,6	9,5	11,6	0,5	.
Europa totaal	17,6	18,2	22,7	23,6	6,0	7,9	11,3	11,1	14,2	15,8	11,1	10,8	1,3	1,3

Bron: European Sourcebook

Tabel 11.6 Door de rechter veroordeelde verdachten per land en naar delictgroep, per 100.000 inwoners

	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011	2007	2011
	Totaal		Diefstal		Diefstal met geweld		Drugs		Mishandeling		Moord en doodslag (incl. pogingen)		Verkrachting	
Nederland	720	549	135	138	18,2	16,4	48	38	83	72	5,7	4,5	1,4	0,6
België	.	.	.	.	.	.			.	.	.	.	.	.
Denemarken	895	1.080	243	334	5,8	6,4	191	239	106	104	0,5	0,8	1,8	1,9
Duitsland	1.090	988	181	168	13,0	11,8	69	68	102	94	0,9	0,8	1,4	0,9
Engeland & Wales	2.604	2.303	196	214	16,3	16,5	82	108	74	71	2,7	2,7	1,6	2,1
Frankrijk	1.010	959	142	122	.	.	59	85	110	110	1,2	0,9	2,6	1,9
Noord-/West-Europa	1.436	1.306	183	179	13,5	12,7	80	93	100	94	1,8	1,6	1,9	1,5
Zuid-Europa	802	895	106	89	14,0	20,1	37	97	92	77	8,3	11,8	0,8	0,7
Centraal Europa	727	708	146	168	18,0	17,2	35	38	62	59	2,0	1,9	2,0	1,6
Oost-Europa	557	506	77	125	30,1	19,9	59	50	24	20	5,4	3,5	5,3	3,6
Europa totaal	939	907	145	146	16,4	16,6	59	82	85	78	4,1	4,8	3,0	2,2

Bron: European Sourcebook

Tabel 11.7 Aandeel van verschillende strafsoorten, uitgesplitst naar volwassenen en jeugd[a], 2006 en totaal en jeugd 2010

	2006										2010									
	Volwassenen					Jeugd					Totaal					Jeugd				
	Onvw gevangenisstraf	Boetes	Andere onvw straffen	Voorwaardelijke straf	Vermaning / waarschuwing	Onvw gevangenisstraf	Boetes	Andere onvw straffen	Voorwaardelijke straf	Vermaning / waarschuwing	Onvw gevangenisstraf	Boetes	Andere onvw straffen	Voorwaardelijke straf	Vermaning / waarschuwing	Onvw gevangenisstraf	Boetes	Andere onvw straffen	Voorwaardelijke straf	Vermaning / waarschuwing
	(%)																			
Nederland	15,1	31,4	43,7	8,9	0,6	12,0	3,1	67,8	15,6	1,0	23,0	38,9	25,6	10,4	1,1	13,9	5,0	67,5	9,8	2,5
België	6,7	91,9	86,9	6,7	.	3,3	84,5	93,7	3,4	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Denemarken	5,9	87,2	1,3	5,7	.	3,7	77,3	5,1	14,0	.	6,8	83,9	.	7,8	.	.	.	.	.	.
Duitsland	5,8	79,8	.	13,3	1,1	6,3	.	84,1	9,6	.	5,4	70,0	11,1	12,5	1,0	5,9	.	84,1	10,0	.
Engeland & Wales	6,8	71,5	9,8	2,5	6,6	6,6	12,4	65,6	0,0	12,4	7,5	65,3	92,5	3,5	.	5,7	8,8	94,3	.	.
Frankrijk	19,3	37,9	11,1	30,8	1,0	9,1	4,8	57,0	25,7	3,4	17,8	39,5	15,7	26,0	1,0	8,9	4,6	58,3	24,5	3,7
Noord-/West-Europa											9,8	60,4	45,6	11,1	4,5	6,3	15,0	71,3	12,3	13,5
Zuid-Europa											17,0	31,4	11,4	8,2	1,4	25,7	40,6	8,6	8,4	.
Centraal Europa											13,7	20,3	20,7	53,2	4,4	6,0	2,9	87,7	9,8	11,7
Oost-Europa											26,6	16,3	14,0	.	.	22,9	4,9	64,2	.	.
Europa totaal											12,4	47,7	34,6	14,9	4,3	9,4	19,0	63,8	11,4	13,2

a De meeste landen hebben een keuze gemaakt welke straf in deze statistiek is opgenomen, waardoor het percentage optelt tot 100. Voor de meeste landen is deze keuze gebaseerd op de zwaarste straf. Sommige landen, bijvoorbeeld België, hebben alle straffen in deze statistiek vermeld, waardoor het totaalpercentage boven de 100 uitkomt.

Bron: European Sourcebook

Tabel 11.8 Aantal gevangenen per land, per 100.000 inwoners

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nederland	125	113	103	99	71	70	68
België	96	95	98	101	105	108	111
Denemarken	69	66	63	68	71	71	69
Duitsland	96	95	91	89	88	87	85
Engeland & Wales	145	148	153	152	154	152	152
Frankrijk	92	100	104	103	104	111	117
Luxemburg	164	155	139	138	137	126	126
Bulgarije	159	151	148	132	124	151	146
Estland	322	263	280	265	259	253	258
Finland	71	69	67	67	62	61	59
Griekenland	91	100	110	98	106	110	112
Hongarije	155	150	152	164	164	174	177
Ierland	74	80	85	88	97	93	94
Italië	65	78	96	107	113	111	112
Letland	285	286	291	310	302	316	303
Litouwen	237	219	217	248	267	311	334
Noord-Ierland	86	82	86	81	82	94	98
Noorwegen	68	71	71	68	75	72	71
Oostenrijk	105	108	96	101	103	104	104
Polen	230	234	216	220	212	211	218
Portugal	119	109	101	104	109	120	129
Roemenië	167	141	122	126	131	139	159
Schotland	141	145	157	156	151	157	153
Slovenië	65	67	66	67	66	62	67
Slowakije	161	151	152	169	186	199	205
Spanje	146	151	160	168	165	156	147
Tsjechië	186	185	201	210	209	221	216
Zweden	79	75	76	77	74	72	68
Zwitserland	79	76	76	79	79	77	83
Australië	.	130	.	.	135	130	.
Canada	.	114	117	117	.	118	.
Japan	63	65	.	59	57	54	.
Verenigde Staten	751	756	.	743	734	716	707

Bron: Space/Council of Europe, World Prison Brief

Tabel 11.9 Nederland ten opzichte van Noord-/West-Europa en Europa totaal

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
	(per 100.000 inwoners)						
Geregistreerde criminaliteit							
Nederland	7.556	7.704	8.303	8.337	8.473	7.819	7.529
Noord-/West-Europa	7.622	7.973	8.648	8.705	8.316	8.103	7.991
Europa totaal	3.401	3.852	4.197	4.315	4.251	4.254	4.265
	(index 1990=100)						
Aantal verdachten per geregistreerd misdrijf							
Nederland	100	98	95	95	93	99	105
Noord-/West-Europa	100	96	94	94	100	103	107
Europa totaal	100	100	106	110	121	128	134
	(index 1995=100)						
Aantal veroordeelden per verdachte							
Nederland	.	.	.	.	.	100	99
Noord-/West-Europa	.	.	.	.	.	100	103
Europa totaal	.	.	.	.	.	100	105
	(abs.)						
Aantal gevangenen per veroordeelde							
Nederland	0,061	0,064	0,070	0,075	0,066	0,082	0,093
Noord-/West-Europa	0,044	0,044	0,045	0,046	0,048	0,050	0,050
Europa totaal	0,184	0,169	0,176	0,181	0,188	0,193	0,187
	(%)						
Jeugdige gedetineerden ten opzichte van totale gevangenispopulatie							
Nederland	.	.	.	.	.	6,0	6,0
Noord-/West-Europa	.	.	.	.	.	2,3	2,4
Europa totaal	.	.	.	.	.	2,7	2,7
	(%)						
Vrouwelijke gedetineerden ten opzichte van totale gevangenispopulatie							
Nederland	.	.	.	.	.	6,1	6,0
Noord-/West-Europa	.	.	.	.	.	4,2	4,2
Europa totaal	.	.	.	.	.	4,9	4,8

a Voor een aantal tijdreeksen is om technische redenen een trendbreuk tussen 2006 en 2007. Dit is aangegeven met een verticale lijn.
Bron: European Sourcebook, bewerking WODC

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006[a]	2007	2008	2009	2010	2011
	7.716	7.692	8.034	8.120	8.385	8.731	8.439	8.104	7.690	7.454	7.971	7.789	7.609	7.204	7.169
	7.805	8.006	8.003	8.061	8.335	8.656	8.612	8.417	8.158	8.031	7.920	7.744	7.568	7.310	7.259
	4.257	4.370	4.560	4.564	4.671	4.698	4.754	4.735	4.902	4.964	4.413	4.265	4.198	4.090	4.057
	108	107	102	100	100	111	122	133	135	143	141	137	125	119	117
	110	109	106	107	102	102	106	111	113	114	117	118	116	116	115
	134	133	131	132	129	129	128	130	130	130	132	136	135	136	135
	95	95	101	99	97	87	93	88	89	87	84	87	96	88	86
	104	105	105	103	102	97	98	102	104	104	111	110	105	109	108
	106	107	107	107	106	101	102	108	109	106	111	112	110	113	113
	0,091	0,093	0,088	0,085	0,089	0,090	0,084	0,093	0,100	0,093	0,132	0,126	0,124	0,150	0,153
	0,050	0,050	0,051	0,049	0,050	0,053	0,054	0,051	0,052	0,051	0,074	0,076	0,078	0,079	0,082
	0,193	0,190	0,189	0,190	0,192	0,197	0,188	0,176	0,181	0,185	0,246	0,258	0,248	0,248	0,253
	6,9	7,7	8,5	9,3	9,8	10,1	10,3	9,9	9,2	9,6	3,2	2,5	2,1	2,1	1,8
	2,5	2,7	2,8	2,8	2,8	2,9	2,7	2,5	2,4	2,5	1,8	1,7	1,5	1,3	1,2
	2,9	3,0	2,7	2,6	2,4	2,5	2,3	2,1	2,0	1,9	1,6	1,3	1,1	1,0	0,9
	6,6	7,4	8,3	8,5	9,7	9,9	9,8	8,8	8,7	9,3	7,2	7,5	7,2	7,1	6,7
	4,3	4,5	4,5	4,6	4,8	5,1	5,1	5,2	5,1	5,2	5,0	5,0	4,9	4,8	4,9
	4,9	5,0	5,1	5,1	5,4	5,6	5,7	5,9	5,9	6,0	5,3	5,5	5,8	6,4	6,0

Bijlage 5
Afkortingen

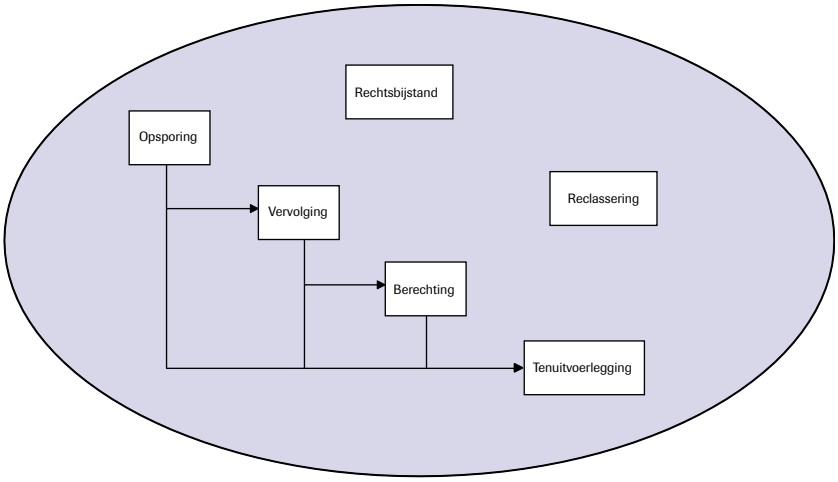
ACM	Autoriteit Consument en Markt
AFM	Autoriteit Financiële Markten
AID	Algemene Inspectiedienst
AIVD	Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
BJJ	Beginselenwet Justitiële Jeugdinrichtingen
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BOA	buitengewone opsporingsambtenaar
BOD	bijzondere opsporingsdiensten
BOOM	Bureau Ontnemingswetgeving Openbaar Ministerie
BPS	bedrijfsprocessensysteem
BVH	Basisvoorziening Handhaving
BVI	Basisvoorziening Informatie
bVm	bureau Veiligheidsmonitor
BZK	ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijks-relaties
CAPI	Computer-assisted personal interviewing
CATI	Computer-assisted telephone interviewing
CAWI	Computer-assisted web interviewing
CBP	College Bescherming Persoonsgegevens
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCV	Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
CGB	Commissie Gelijke Behandeling
CJIB	Centraal Justitieel Incassobureau
COMPAS	Communicatiesysteem Openbaar Ministerie Parket AdminiStratie
CvB	Centrum voor Beleidsstatistiek
CVOM	Centrale Verwerking Openbaar Ministerie
CVS	Cliënt Volg Systeem
DANS	Data Archiving and Networked Services
DBV	Directie Bijzondere Voorzieningen
DForZo	Directie Forensische Zorg
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DNB	De Nederlandsche Bank
DVOM	dienstverleningsorganisatie OM
DWH	DataWareHouse
ED	elektronische detentie
EHRM	Europese Hof voor de Rechten van de Mens
ELV	Enquête Leefbaarheid en Veiligheid
EOD	Explosieve Opruimingsdienst
ERV	Enquête Rechtsbescherming en Veiligheid
ESM	Enquête Slachtoffers Misdrijven
ET	elektronisch toezicht
EVRM	Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens

FIOD-ECD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst/Economische Controledienst
FIU-Nederland	Financial Intelligence Unit-Nederland
FPC	forensisch psychiatrisch centrum
G4	de vier grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht)
G31	de 31 grootste gemeenten van Nederland
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens
GBM	gedragsbeïnvloedende maatregel
GGZ	geestelijke gezondheidszorg
GIDS	Geïntegreerde Interactieve Databank voor Strategische bedrijfsinformatie
GPS	Geïntegreerd Processysteem
GVO	gerechtelijk vooronderzoek
GW	Gevangeniswezen
Halt	Het Alternatief
HGK	Herziening Gerechtelijke Kaart
ICVS	International Crime Victims Survey
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IND	Immigratie en Naturalisatie Dienst
IOD	Inlichtingen- en Opsporingsdienst
ISD	inrichting voor stelselmatige daders
ISt	Inspectie voor de Sanctietoepassing
ITB	intensieve trajectbegeleiding
IVBPR	Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten
IVenJ	Inspectie Veiligheid en Justitie
IVM	Integrale Veiligheidsmonitor
JCO-jeugd	Justitieel Casusoverleg-jeugd
JD	Justitiële Informatiedienst
JDS	Justitieel Documentatie Systeem
JJI	Justitiële Jeugdinrichtingen
JUSTIS	Justitiële Uitvoeringsdienst Toetsing, Integriteit en Screening
JVS	Jeugd Volg Systeem
KB	Koninklijk Besluit
KBPS	kinderbescherming processysteem
KLPD	Korps Landelijke Politiediensten
KMar	Koninklijke Marechaussee
LIJ	Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen
LPTV	Landelijk Parket Team Verkeer
MCB	Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven
MIR	Management Informatie Reservoir
mvt	memorie van toelichting
NCTb	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding

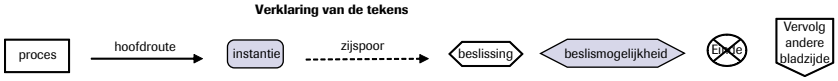
NFI	Nederlands Forensisch Instituut
NIFP	Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie
NMa	Nederlandse Mededingingsautoriteit
NRGD	Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen
NVvR	Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak
OBJD	Onderzoek- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie
OM	Openbaar Ministerie
OMDATA	Beleidsinformatiesysteem van het OM
OPS	opsporingsregister
OPTA	Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit
ovar	ontslag van alle rechtsvervolging
OvJ	officier van justitie
OW	Opiumwet
P&V	Plannings- & Verantwoordingscyclus
PaG	Parket-Generaal van het Openbaar Ministerie
PAPI	Paper-and-pencil interviewing
PI	penitentiaire inrichting
PIJ	plaatsing in een inrichting voor jeugdigen
PMB	Politiemonitor Bevolking
POLS	Permanent Onderzoek Leefsituatie
Polw	Politiewet
PP	penitentiair programma
r-c	rechter-commissaris
RAC	Rapsody Centraal
RDW	Rijksdienst voor het Wegverkeer
RN	Reclassering Nederland
RO	Wet op de rechterlijke organisatie
RSJ	Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
Rvdr	Raad voor de rechtspraak
RvR	Raad voor Rechtsbijstand
RVZ	Raad voor Volksgezondheid en Zorg
SCM	Standaardclassificatie misdrijven
SGM	Schadefonds Geweldsmisdrijven
SHN	Slachtofferhulp Nederland
SIOD	Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
SKDB	Strafketendatabase
SOV	Strafrechtelijke Opvang Verslaafden
Sr	Wetboek van Strafrecht
SSB	Sociaal Statistisch Bestand (van het CBS)
SSV	schriftelijke slachtofferverklaring
Stb.	Staatsblad
Stcrt.	Staatscourant
Sv	Wetboek van Strafvordering

SVB	Sociale Verzekeringsbank
SZW	ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
tbs	terbeschikkingstelling
Tobias	Totaal Bekeuring Informatie Afhandelings Systeem en de Transactiemodule
TRIAS	Transactie Registratie Inning en Informatie Afhandelings Systeem
TUL	tenuitvoerlegging
TULP	Tenuitvoerleggingprogramma Dienst Justitiële Inlichtingen
UNICRI	United Nations Interregional Criminal Justice Research Institute
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VenJ	ministerie van Veiligheid en Justitie
VM	Veiligheidsmonitor
VMR	Veiligheidsmonitor Rijk
VROM	ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
VROM-IOD	Inlichtingen- en Opsporingsdienst van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
VZR	Veiligheidszorgrekeningen
WAHV	Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Wet Mulder)
WAM	Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen
Wbp	Wet bescherming persoonsgegevens
WED	Wet op de economische delicten
Wet BOB	Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden
Wet MBVEO	Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast
WIVVG	Wet Identiteitsvaststelling Verdachten, Veroordeelden en Getuigen
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
WOTS	Wet Overdracht Tenuitvoerlegging Strafvonnissen
Wpg	Wet politiegegevens
WRB	Wet op de Rechtsbijstand
WSA	Wetenschappelijk Statistisch Agentschap
WvMS	Wetboek van Militair Strafrecht
WVW	Wegenverkeerswet
WWM	Wet wapens en munitie
ZM	Zittende Magistratuur
ZSM	Zo Snel, Slim, Selectief, Simpel, Samen en Samenlevingsgericht Mogelijk

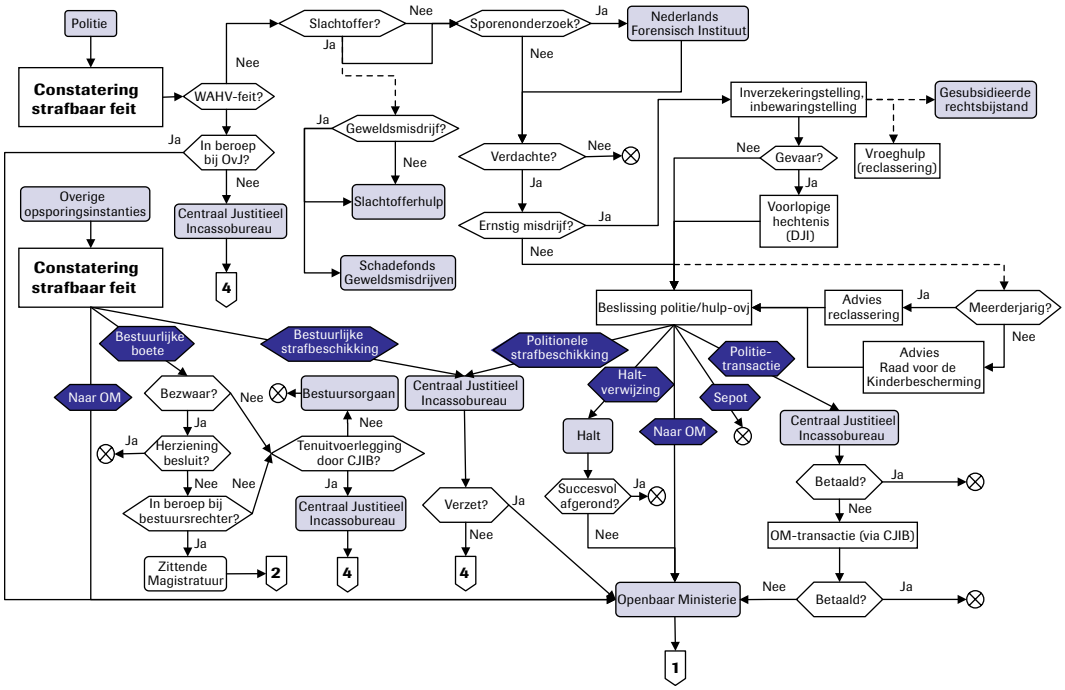
Bijlage 6
Stroomschema justitieketen

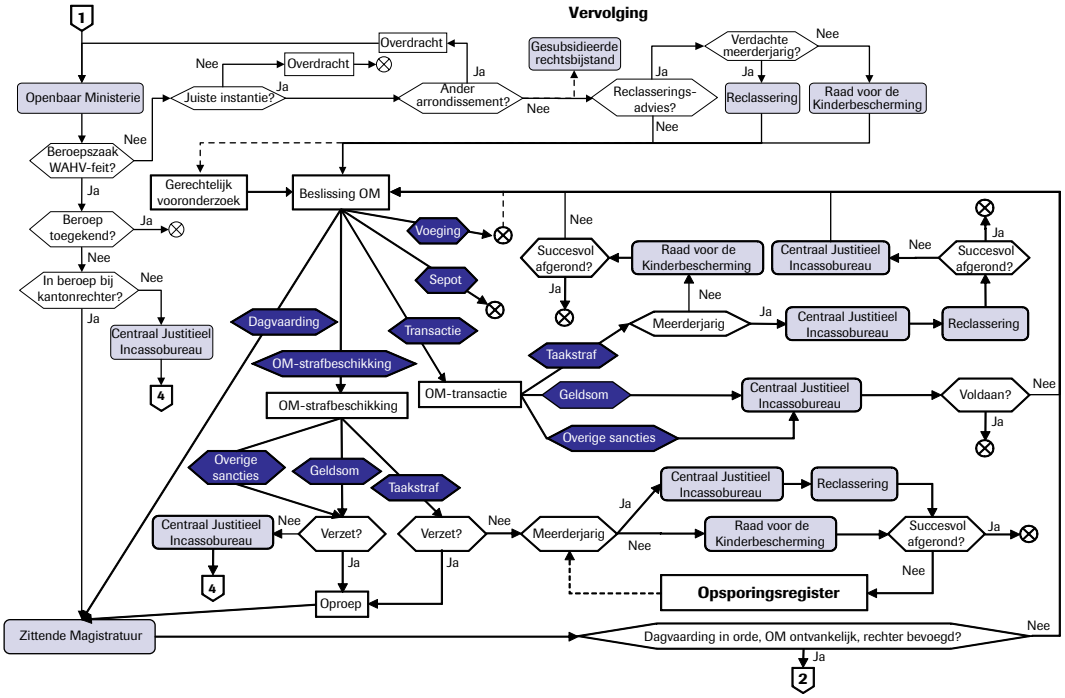

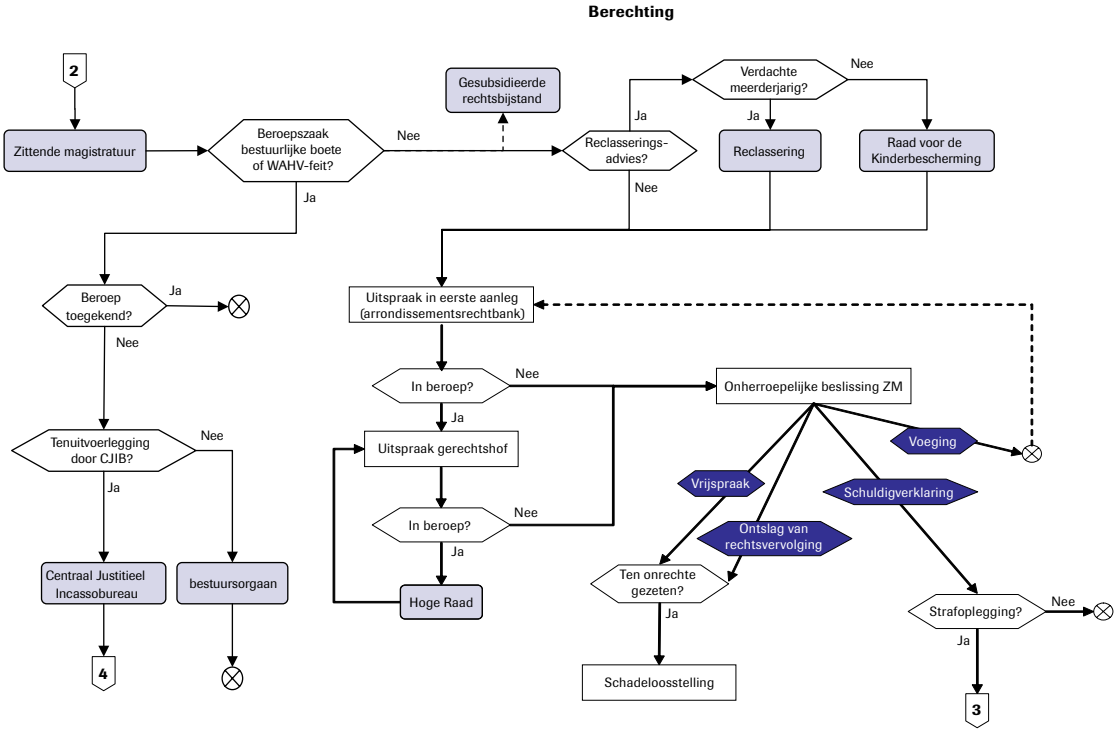
Verklaring van de tekens

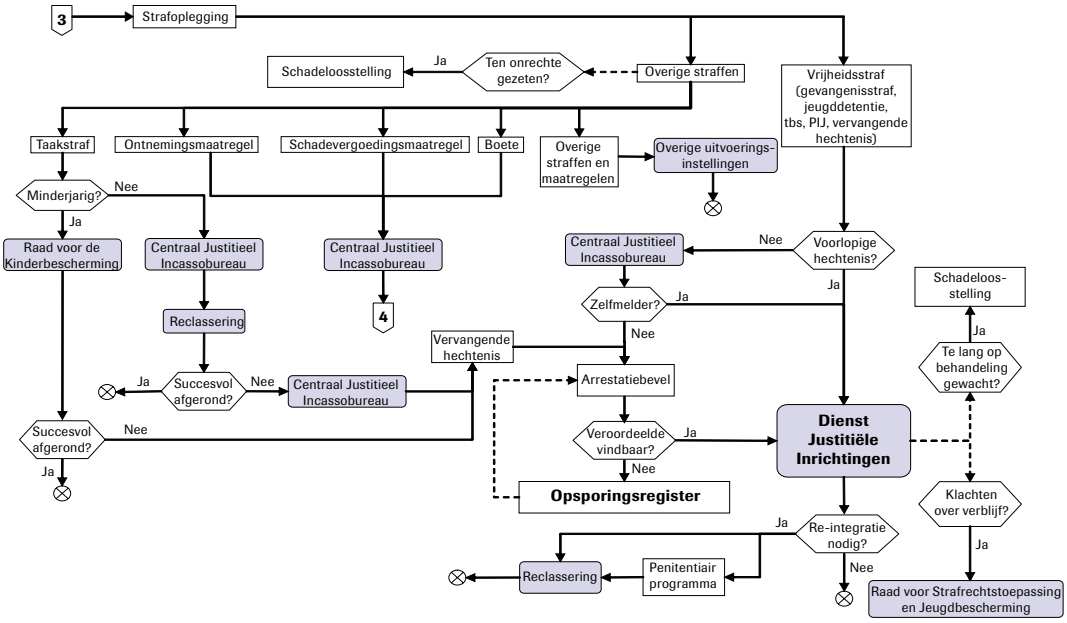
Opsporing

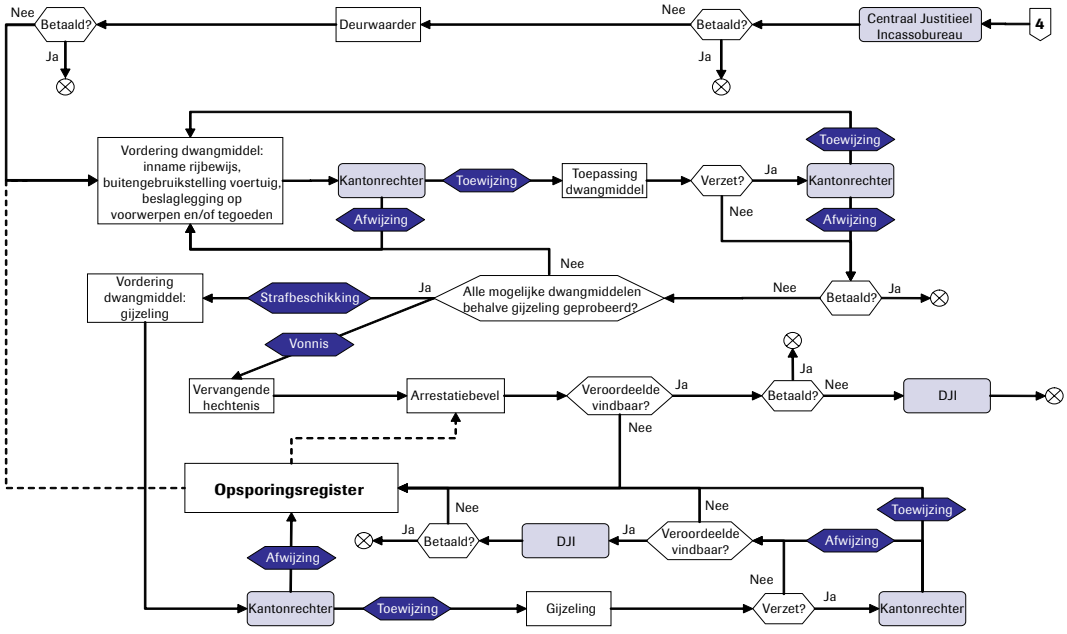

Vervolging
1
Openbaar Ministerie
Juiste instantie?
Overdracht
Overdracht
Ander arrondissement?
Gesubsidieerde rechtsbijstand
Reclasserings-advies?
Verdachte meerderjarig?
Reclassering
Raad voor de Kinderbescherming
Beroepszaak WAHV-feit?
Gerechtelijk vooronderzoek
Beslissing OM
Beroep toegekend?
In beroep bij kantonrechter?
Centraal Justitieel Incassobureau
4
Voeging
Sepot
Dagvaarding
Transactie
OM-strafbeschikking
OM-strafbeschikking
OM-transactie
Succesvol afgerond?
Raad voor de Kinderbescherming
Centraal Justitieel Incassobureau
Succesvol afgerond?
Meerderjarig
Centraal Justitieel Incassobureau
Reclassering
Taakstraf
Geldsom
Overige sancties
Centraal Justitieel Incassobureau
Voldaan?
Overige sancties
Geldsom
Taakstraf
Centraal Justitieel Incassobureau
Reclassering
Centraal Justitieel Incassobureau
Verzet?
Verzet?
Meerderjarig
Raad voor de Kinderbescherming
Succesvol afgerond?
4
Oproep
Opsporingsregister
Zittende Magistratuur
Dagvaarding in orde, OM ontvankelijk, rechter bevoegd?
2
Ja
Nee

Berechting
2
Zittende magistratuur
Beroepszaak bestuurlijke boete of WAHV-feit?
Gesubsidieerde rechtsbijstand
Reclasserings-advies?
Verdachte meerderjarig?
Reclassering
Raad voor de Kinderbescherming
Beroep toegekend?
Uitspraak in eerste aanleg (arrondissementsrechtbank)
In beroep?
Onherroepelijke beslissing ZM
Uitspraak gerechtshof
Voeging
Vrijspraak
Schuldigverklaring
Ontslag van rechtsvervolging
In beroep?
Tenuitvoerlegging door CJIB?
Centraal Justitieel Incassobureau
bestuursorgaan
4
Hoge Raad
Ten onrechte gezeten?
Strafoplegging?
Schadeloosstelling
3
Ja
Nee

Tenuitvoerlegging (1)

Tenuitvoerlegging (2)

Bijlage 7
Begrippen

Deze bijlage volgt in principe de begrippenlijst zoals het CBS die heeft vastgesteld en online openbaar heeft gemaakt.
In deze bijlage staan alle niet algemeen bekend veronderstelde onderwerpen die in tabellen en/of tekst worden genoemd of beschreven inclusief de zelfstandig naamwoorden 'criminaliteit' en 'rechtshandhaving' uit de titel.
In deze begrippenlijst zijn *niet* opgenomen:

- Alle begrippen die zijn opgenomen in de *Classificaties* (bijlage 2). Dit betreft momenteel de Standaardclassificatie Misdrijven, de classificatie van ondervonden delicten zoals die wordt gehanteerd in de Veiligheidsmonitor, en de indeling van politieregio's zoals die o.a. wordt gebruikt in hoofdstuk 3.
- Toelichtingen die een meetmethode inhouden. Operationaliseringen worden opgenomen in de *Bronnen en methoden* (bijlage 3).
- Organisaties en instellingen.
- Begrippen die uitsluitend in een niet-vaste box worden behandeld. In de boxen die eenmalig worden opgenomen, maken de auteurs vaak gebruik van onderzoeken en bronnen die elders zijn gepubliceerd. Het gaat daarbij vaak om gegevens die op een andere manier zijn gedefinieerd dan in C&R gebruikelijk is. In voorkomende gevallen wordt dit ook benadrukt in een dergelijke box.

A

Aangifte (Politiestatistiek) – Kennisgeving aan een opsporingsambtenaar dat een strafbaar feit is gepleegd.

Aangifte (Integrale Veiligheidsmonitor) – Melding van een ondervonden voorval bij de politie via het internet of door ondertekening van een proces-verbaal of een ander document.

Afdoening door het Openbaar Ministerie – Beslissing over een bij het parket ingeschreven proces-verbaal door sepot, voeging ad informandum, voeging ter berechting, transactie, strafbeschikking, of overdracht aan de afdeling rechtbankzaken van een ander parket.

Allochtoon – Persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen personen die zelf in het buitenland zijn geboren (de eerste generatie) en personen die in Nederland zijn geboren (de tweede generatie). Ook wordt onderscheid gemaakt tussen westerse en niet-westerse allochtonen.

Arrestant – Persoon voor wie de aanhouding en plaatsing in een penitentiaire inrichting is bevolen omdat hij:

- is veroordeeld tot een vrijheidsstraf en niet in aanmerking komt voor of niet meewerkt aan de executie van de straf in een beperkt beveiligde inrichting,

- niet in voldoende mate meewerkt aan de executie van een andere straf of maatregel (taakstraf, boete, schadevergoeding, etc.) en om die reden een vervangende hechtenis of gijzelingsmaatregel moet ondergaan,
- zich heeft onttrokken aan een eerdere detentie.

Autochtoon – Persoon van wie de beide ouders in Nederland zijn geboren, ongeacht het land waar men zelf is geboren.

B

Beleidssepot – Beslissing van het Openbaar Ministerie (OM), waarbij het afziet van vervolging van een strafbaar feit op grond van het algemeen belang.

Beschikking Wet Mulder – Beschikking op grond van de Wet Administratiefrechtelijke Afdoening Verkeersovertredingen, ook wel de Wet Mulder genoemd. Op grond daarvan kan het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) lichte verkeersovertredingen afdoen. Deze werkwijze valt formeel niet onder het strafrecht, maar onder het bestuursrecht.

Bestuurlijke strafbeschikking – strafbeschikking die alleen kan worden opgelegd voor overlastfeiten en wordt uitgevaardigd door bijzondere opsporingsambtenaren die in dienst zijn van of werkzaam zijn voor gemeenten die hebben gekozen voor een bestuurlijke strafbeschikking. Zie ook strafbeschikking.

C

Criminaliteit – Handelingen en gedragingen (zowel doen als nalaten) die de wetgever strafbaar heeft gesteld.

D

Dagvaarding – Officieel geschrift dat iemand oproept op een bepaalde tijd voor de rechter te verschijnen in verband met de vervolging van een strafbaar feit.

E

Elektronisch Toezicht – Controle met technische hulpmiddelen (zoals een enkelband) op de ongestoorde tenuitvoerlegging van vrijheidsbeperkende maatregelen. Elektronisch toezicht (ET) kan door

de minister van Veiligheid en Justitie als aanvullende maatregel bij een penitentiair programma in de laatste fase van een gevangenisstraf worden toegepast. In de regel houdt ET een locatiegebod in, dat wil zeggen huisarrest op de tijdstippen waarop geen inhoudelijke uitvoering wordt gegeven aan het penitentiair programma.

G

Geregistreerd misdrijf – Misdrijf dat is vastgelegd in een proces-verbaal van aangifte of ambtshalve opgemaakt proces-verbaal.

Geregistreerde criminaliteit – In processen-verbaal (van aangifte of ambtshalve opgemaakt) vastgelegde strafbare feiten.

Geregistreerde verdachte – Persoon die wordt verdacht van het plegen van een misdrijf.

Gevangenisstraf – Vrijheidsstraf, levenslang of tijdelijk met een strafduur van ten hoogste 30 jaar, in de regel ondergaan in een penitentiaire inrichting (PI).

Gratieverlening – Gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van een opgelegde straf. In de eerste plaats kan er sprake zijn van omstandigheden waarmee de rechter bij de uitspraak niet of onvoldoende rekening heeft gehouden, terwijl die omstandigheden wel zouden hebben geleid tot een lagere straf. In de tweede plaats kan het zo zijn dat met (de voortzetting van) de straf geen redelijk doel meer wordt gediend.

H

Haltwaardig strafbaar feit – Minder ernstige handeling, of juist nalatigheid om te handelen, die bij wet strafbaar is gesteld. Het gaat hier om vormen van lichte criminaliteit, die door jongeren zijn begaan, en die op een speciale manier kunnen worden behandeld door Justitie.

Hechtenis – Vrijheidsstraf met een strafduur van maximaal één jaar en vier maanden, van lichtere aard dan gevangenisstraf en in de regel ondergaan in een huis van bewaring. Deze meestal korte straf wordt ook wel *principale* hechtenis genoemd. De term hechtenis wordt ook gebruikt bij insluiting van iemand die wordt verdacht van een ernstig delict (*voorlopige* hechtenis). Een derde variant is de *vervangende* hechtenis die volgt wanneer een taakstraf niet lukt of een door de rechter opgelegde, strafrechtelijke boete niet is betaald. Bij niet betaalde boetes spreekt men ook wel van *subsidiaire* hechtenis.

I

Inschatting kans op slachtofferschap (Veiligheidsmonitor) – Het aandeel personen dat denkt dat de kans groot of heel groot is om in de komende 12 maanden zelf slachtoffer te worden van een bepaald delict. Het gaat om zakkenrollerij (zonder geweld), beroving op straat (met geweld), inbraak in eigen woning, mishandeling.

Inverzekeringstelling – Vrijheidsbeneming van een verdachte omdat dit voor het onderzoek nodig is. De officier van justitie mag de politie het bevel geven om een verdachte maximaal 3 dagen vast te houden, als de normale tijd voor het verhoren van de verdachte (6 uur) niet genoeg blijkt te zijn.

J

Jeugddetentie – Een vrijheidsstraf specifiek voor minderjarigen van 12 tot en met 17 jaar.

Jeugdstrafrecht – Strafrecht voor jongeren van 12 tot en met 17 jaar. In het jeugdstrafrecht kan de rechter andere en lagere sancties opleggen dan in het normale (volwassenen)strafrecht. Jongeren van 18 en 19 jaar kunnen ook volgens het jeugdstrafrecht worden berecht als hun persoonlijkheid daar aanleiding toe geeft. De rechter bepaalt welk recht wordt toegepast.

K

Kantonstrafzaak – Strafzaak die volgens de wet kan worden voorgelegd aan de sector kanton van de rechtbank. Het gaat dan meestal om overtredingen (minder ernstige strafbare feiten).

M

Meerderjarige verdachte – Verdachte natuurlijke persoon die ten tijde van het plegen van het delict 18 jaar of ouder was.

Melding (Integrale Veiligheidsmonitor) – Het op de hoogte stellen van de politie van een ondervonden voorval.

Minderjarige verdachte – Een verdachte natuurlijke persoon die ten tijde van het plegen van het delict minimaal 12 jaar maar nog geen 18 jaar was.

Misdrijf – Strafbaar feit van de zware soort, als zodanig aangeduid in de strafwetten.

N

Niet-ontvankelijkverklaring – Oordeel van de rechter dat het rechtsmiddel, op grond van de (schriftelijk) geleverde informatie, niet vatbaar is voor berechting. De rechter geeft dan geen inhoudelijk oordeel over de gegrondheid van het beroep op de rechter.

Niet-Westerse allochtoon – Allochtoon met als herkomstgroepering een van de landen in de werelddelen Afrika, Latijns-Amerika en Azië (excl. Indonesië en Japan) of Turkije. Op grond van hun sociaal-economische en sociaal-culturele positie worden allochtonen uit Indonesië en Japan tot de westerse allochtonen gerekend. Het gaat vooral om mensen die in het voormalig Nederlands-Indië zijn geboren en werknemers van Japanse bedrijven met hun gezin.

O

Onbevoegdverklaring van de rechter – Beslissing van een rechter dat deze op grond van wettelijke bepalingen niet bevoegd is om van de zaak kennis te nemen. De beslissing hiertoe neemt de rechter zelf. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als de wet een andere rechter voorschrijft.

Ondervonden delicten (Integrale Veiligheidsmonitor) – Aantal delicten (in totaal of naar delictsoort) dat burgers of bedrijven in Nederland binnen een periode van 12 maanden hebben meegemaakt.

Ongegrondverklaring – Oordeel van de rechter dat het rechtsmiddel op grond van de (schriftelijk) geleverde informatie onterecht is ingesteld.

Ontslag van (alle) rechtsvervolging – Beslissing van de rechter, waarbij hij het door de officier van justitie ten laste gelegde feit wel bewezen acht, maar van oordeel is dat het feit of de verdachte niet strafbaar is.

Onttrekking aan het verkeer – Veiligheidsmaatregel waarbij (gevaarlijke) voorwerpen het eigendom worden van de staat. De strafrechter legt deze maatregel op.

Opgehelderd misdrijf – Misdrijf waarbij tenminste één verdachte bij de politie bekend is, ook al is deze voortvluchtig of ontkent hij of zij het strafbare feit te hebben gepleegd. Het is dus mogelijk dat een opgehelderd misdrijf niet tot een werkelijke veroordeling van een verdachte leidt.

Opgespoorde criminaliteit – De in ambtshalve opgemaakte processen-verbaal vastgelegde strafbare feiten.

Ophelderingspercentage – Het aantal in een verslagjaar opgehelderde misdrijven gedeeld door het aantal in datzelfde jaar geregistreerde misdrijven. Een opgehelderd misdrijf kan in een eerder jaar zijn geregistreerd, en een geregistreerd misdrijf kan in een later verslagjaar worden opgehelderd.

Overdracht – Wijze van afdoening van strafzaken door het Openbaar Ministerie in een bepaald arrondissement door de verdere behandeling van de strafzaak over te dragen aan de officier van justitie in een ander arrondissement.
Overtreding – Een in de Nederlandse wetgeving als zodanig aangeduid strafbaar feit van de minder ernstige soort.

P

Penitentiair programma – Door de Minister van Veiligheid en Justitie erkend programma van samenhangende activiteiten die expliciet zijn gericht op re-integratie in de maatschappij, waarbij de deelnemer op een plaats buiten de inrichting verblijft in de laatste fase van een gevangenisstraf.
Plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ-maatregel) – Vrijheidsbenemende maatregel uit het jeugdstrafrecht ter plaatsing van een jeugdige in een JJI.
Plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders (ISD) – Maatregel bedoeld voor personen die regelmatig strafbare feiten plegen. Deze maatregel kan maximaal 2 jaar duren.
Politiestrafbeschikking – Wanneer de politie, opsporingsambtenaren (Koninklijke Marechaussee) of buitengewoon opsporingsambtenaren een geldboete opleggen in het kader van de Wet OM-afdoening.
Politietransactie – Door de politie aan de pleger van een strafbaar feit aangeboden transactie ter voorkoming van strafvervolging.
Proces-verbaal – Op schrift gestelde verklaring van een opsporingsambtenaar over door hem waargenomen feiten of omstandigheden.
Proces-verbaal van aangifte – Schriftelijk verslag van een kennisgeving aan een opsporingsambtenaar dat een strafbaar feit is gepleegd.

R

Rechtbankstrafzaak – Strafzaak die volgens de wet kan worden voorgelegd aan de sector strafrecht van de rechtbank. Het gaat dan meestal om misdrijven (ernstige strafbare feiten).
Rechtshandhaving – Het in stand houden van de rechtsorde en het toezien op de naleving van de wetten.

S

Sanctie – Straf of maatregel die is opgelegd in een strafzaak, zoals geldboete, gevangenisstraf, terbeschikkingstelling en ontzegging van de rijbevoegdheid.

Schadevergoeding aan ex-verdachten – Schadevergoeding die een ex-verdachte kan claimen als hij voor een strafzaak in verzekering is gesteld en/of in voorlopige hechtenis is genomen, terwijl de strafzaak is geëindigd zonder dat een straf of maatregel is opgelegd. Ook kan een verdachte deze schadevergoeding claimen als hij wel is veroordeeld, maar er voorlopige hechtenis is toegepast voor een feit waarvoor dat niet is toegelaten (art. 89 Wetboek van Strafvordering). Als een zaak is geëindigd zonder oplegging van een straf of maatregel, kan de ex-verdachte bovendien een beroep doen op vergoeding van gemaakte kosten (art. 591a Wetboek van Strafvordering).

Schuldigverklaring – Uitspraak door de rechter, dat hij het door het Openbaar Ministerie ten laste gelegde feit bewezen en strafbaar acht en van oordeel is dat de verdachte strafbaar is.

Sepot – Beslissing van het Openbaar Ministerie waarbij het, op beleidsmatige of technische gronden, afziet van vervolging van een geconstateerd strafbaar feit.

Slachtoffer – Persoon of instantie tegen wie een strafbaar feit is gericht of die de gevolgen van een strafbaar feit rechtstreeks heeft ondervonden.

Slachtofferloos delict – Strafbaar feit dat geen direct aanwijsbaar slachtoffer kent. Voorbeelden van slachtofferloze delicten zijn heling, rijden onder invloed, drugs- en wapenhandel.

Strafbeschikking – Sanctie die kan worden opgelegd door de officier van justitie in het kader van de Wet OM-afdoening. Naast de officier kunnen ook politie, gemeenten en buitengewone opsporingsambtenaren een strafbeschikking opleggen.

Strafbaar feit – Handeling, of juist nalatigheid om te handelen, die bij wet strafbaar is gesteld. Strafbare feiten worden onderscheiden in overtredingen en misdrijven.

Strafrecht – Onderdeel van het recht dat regelt hoe mensen zich in de samenleving dienen te gedragen en hoe de overheid kan en mag reageren op strafbare feiten. In het strafrecht wordt onderscheid gemaakt tussen kantonstrafzaken (overtredingen) en rechtbankstrafzaken (misdrijven).

Strafzaak – Proces-verbaal dat is ingeschreven bij het Openbaar Ministerie, met als doel het voor te leggen aan de rechter. Een strafzaak is in beginsel gericht op één verdachte.

T

Taakstraf – Onbetaalde arbeid die de strafrechter oplegt in plaats van een gevangenisstraf.
Technisch sepot – Beslissing van het Openbaar Ministerie waarbij het afziet van vervolging van een strafbaar feit omdat het van mening is dat vervolging niet tot een veroordeling zal leiden, bijvoorbeeld omdat voldoende bewijs ontbreekt of omdat het feit of de verdachte niet strafbaar is.
Terbeschikkingstelling – Maatregel in het strafrecht waarbij de rechter beveelt dat de verdachte van een misdrijf die een gebrekkige ontwikkeling of een ziekelijke stoornis heeft, in een FPC zal worden behandeld en begeleid.
Transactie – Het onder bepaalde omstandigheden ter voorkoming van strafvervolging voldoen aan een of meer door de opsporingsambtenaar (politie) of het Openbaar Ministerie (officier van justitie) gestelde voorwaarden, zoals het betalen van een geldsom ('boete'), waardoor het recht tot strafvervolging vervalt.

V

Veiligheidszorg – Het aanbod en gebruik van goederen en diensten die tot doel hebben criminaliteit, verloedering en overlast te voorkomen, te bestraffen of de schade ervan te beperken, en daarnaast onveiligheidsgevoelens weg te nemen.
Verdachte – Vóór het begin van de vervolging is een verdachte iemand van wie uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit wordt aangenomen. Na aanvang van de vervolging is de verdachte degene tegen wie de vervolging is gericht.
Voeging ad informandum – Het voegen, door het Openbaar Ministerie, van een strafzaak zonder tenlastelegging bij een andere zaak die aan de rechter wordt voorgelegd, met het doel de rechter bij de bepaling van de strafmaat rekening te laten houden met de gevoegde zaak.
Voeging ter berechting – Het samenvoegen, door het Openbaar Ministerie, van ingeschreven strafzaken, met het doel de rechter bij één vonnis verschillende zaken tegelijk te laten afdoen.
Voeging ter zitting – Het samenvoegen, door de rechter, van verschillende strafzaken tegen dezelfde verdachte, met het doel deze zaken als één strafzaak te behandelen.
Voorlopige hechtenis – Vrijheidsbeneming in een huis van bewaring voorafgaand aan behandeling ter terechtzitting, in het algemeen toegepast bij verdenking van een ernstig misdrijf (misdrijf waarop een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld), op grond van

ernstig vluchtgevaar en/of een gewichtige reden van maatschappelijke veiligheid, bij voorbeeld vrees voor herhaling.

Vrijheidsstraf – Door de rechter opgelegde gevangenisstraf, (vervangende) hechtenis, militaire detentie.

Vrijspraak – Uitspraak, door de rechter, waarbij hij niet bewezen acht dat het door de officier van justitie ten laste gelegde feit door de verdachte is gepleegd.

W

Westerse allochtoon – Allochtoon met als herkomstgroepering een van de landen in Europa (exclusief Turkije), Noord-Amerika en Oceanië, of Indonesië of Japan. Op grond van hun sociaal-economische en sociaal-culturele positie worden allochtonen uit Indonesië en Japan tot de westerse allochtonen gerekend. Het gaat vooral om mensen die in het voormalig Nederlands-Indië zijn geboren en werknemers van Japanse bedrijven met hun gezin.

Bijlage 8
Trefwoordenregister

aangifte 59, 70-74, 177-182, 194-196, 258-261, 344-345
administratieve boete (zie: bestuurlijk handhaving)
afdoening door openbaar ministerie (zie ook: OMDATA; strafbeschikking) 33-39, 109-128, 171-173, 177-183, 194-196, 203-209, 213, 253, 266-268, 311-315, 334-336, 377-402, 450, 452-453, 456, 469-470
afdoening door politie 31-33, 171-173, 177-182, 194-196, 203-206, 212-215, 450 , 451, 469-470
afdoening door rechter (zie: vonnis)
afkortingenlijst 489-492
allochtonencriminaliteit (zie ook: daderprofiel; verdachten) 81, 93-95, 100-101, 107, 363-364, 372-373
alternatieve (jeugd)straffen (zie ook: Halt; jeugdstraffen en -maatregelen) 45-46, 109, 115-116, 120, 123-124, 129, 134, 137-139, 142, 145-146, 151-152, 165-168, 180, 195, 266-268, 381-382, 385-386, 392-393, 397-398, 409, 414-415, 426, 429-431, 438-439, 443-445, 467-468
angst voor criminaliteit (zie: onveiligheidsgevoelens)
arrondissementsrechtbank (zie: rechterlijke macht)
bedreiging (zie: geweldsdelicten)
bedrijven als slachtoffer 60, 180, 249-250, 475
begrippenlijst 497-506
behandelinrichtingen voor jeugdigen (zie: justitiële jeugdinrichtingen)
beleidssepot (zie: afdoening door openbaar ministerie)
beraadslaging (zie ook: strafproces) 41-42
berechting (zie: strafrechtspleging; vonnis)
beslissing omtrent vervolging (zie: afdoening door openbaar ministerie)
beslissing van de rechter (zie: vonnis)
bestuurlijke boete (zie: geldboetes)
bestuurlijke handhaving 33-35, 203, 218-222, 455, 457
bestuurlijke strafbeschikking (zie: strafbeschikking)
beveiligingsbranche 226-227, 328-331, 459-461
beveiligingsmaatregelen (zie: preventiemaatregelen)
bijkomende straffen (zie: ontzegging van rijbevoegdheid; verbeurdverklaring)
bijzondere opsporingsdiensten (BOD) 30, 204-206, 218-222, 228-229, 457, 459-461, 469
boete (zie: geldboete)
brandstichting 353, 359, 361, 369, 371, 378-380, 382-392, 394-400, 404-407, 411-414, 417, 419, 421, 423-425, 427, 430-435, 471, 473
buitengewone opsporingsambtenaren (BOA) 38, 203-206, 219, 457
burgers als slachtoffer (zie: slachtoffers)
Bureaus Jeugdzorg (BJZ) 234-236, 446, 464
cassatie (zie: rechtsmiddelen)

Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) (zie ook: inning van geldboete; inning van schadevergoedingsmaatregel; inning van voordeelsontneming) 52, 210-211, 217, 220-221, 236, 240-241, 317-319, 446-448, 455-456, 464, 466, 469-470
classificatie van misdrijven 285-289
COMPAS (zie ook: Geïntegreerd Processysteem; RAC-min) 109-110, 311-315, 325-326, 334-336
computercriminaliteit 59, 65-66, 86, 339, 353, 359-360, 369, 371, 378-380, 382-392, 394-400, 404-407, 411-414, 417, 419, 421, 423-425, 427, 430-435
conservatoir beslag (zie: voordeelsontneming)
criminaliteitsontwikkeling (zie ook: internationale vergelijking criminaliteit; stadscriminaliteit) 59-66, 70-74, 81-89, 177, 179-184, 253-254, 257-261, 263, 270-271, 275, 338-342, 344, 352-357, 450, 477-479, 486-487
criminele carrière (zie: recidive)
cybercrime (zie: computercriminaliteit)
daderprofiel (zie ook: verdachten) 81, 89-107, 263-266, 363-368, 372-376
delicten (zie: strafbaar feit)
delinquenten - kenmerken (zie: daderprofiel; verdachten)
deskundigen in het strafproces (zie: getuige-deskundigen)
diefstal (zie: vermogensdelicten)
diefstal met geweld (zie: vermogensdelicten)
Directie Forensische Zorg (zie: forensische zorg)
discriminatie 132, 353, 359, 361, 369,371, 378-380, 382-392, 394-400, 404-407, 411-414, 417, 419, 421, 423-425, 427, 430-435
Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) 50-51, 235-236, 464-465, 467-468
doorlooptijd van strafzaken 109-110, 126-128, 129, 146-147, 401-402, 436-437
doorrijden na ongeval (zie: verkeersdelicten)
douane 226-227, 457, 459-460
drugsdelicten 81, 84-89, 98, 104, 114, 122, 127-128, 132-139, 158, 184, 190-192, 221, 245-247, 263-266, 352, 354, 360-361, 368, 370-371, 378-380, 382-392, 394-400, 402, 404-408, 411-414, 417-425, 427-428, 430-439, 442, 471-474, 479, 481-482
dwangmiddelen 27-28
economische delicten 113-114, 119, 122, 128, 133, 136-137, 378-380, 382-392, 394-400, 404-408, 411-414, 417-425, 427-428, 430-435, 471-473
elektronisch huisarrest 45-46, 53, 153, 166, 438, 444, 467
Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie 56
European sourcebook 270-274, 332-333, 479, 481-483, 486-487
forensisch psychiatrisch centrum (FPC) (zie: tbs)

forensische zorg (zie ook: tbs) 52, 235-236, 440, 464, 467
fraude (zie: economische delicten; vermogensdelicten)
gedetineerden - kenmerken (zie: gevangenisbevolking)
gedragsinterventie (zie: Erkenningscommissie Gedragsinterventie Justitie)
gedragsmaatregel voor jeugdigen (zie ook: jeugdstraffen en –maatregelen) 48-49, 146, 151, 166-167, 169-170, 409-410, 426, 444, 446
gefinancierde rechtshulp (zie: rechtshulp)
Geïntegreerd Processysteem (GPS) (zie ook: COMPAS; RAC-min) 311-315, 325-326, 334-336
geldboetes - incl. transacties (zie ook: bestuurlijke handhaving; inning van geldboete) 46, 129, 134, 136-137, 142, 144, 151, 173, 180, 195, 203-207, 219-222, 247-249, 381-382, 384-385, 393,396-397, 401, 409, 412-413, 416, 426, 429, 431-432, 446-447, 451, 454-455, 467-468, 483
gemeentegrootte en criminaliteit (zie: stadscriminaliteit)
gerechtshof (zie: rechterlijke macht)
geregistreerde criminaliteit (zie: criminaliteitsontwikkeling)
getuige-deskundigen 26-27
getuigen 26
gevangenisbevolking - kenmerken 151, 153-161, 253, 268-270, 273-274, 319-321, 438-439, 442, 484
gevangeniscapaciteit - bezetting en doorstroming 151, 153-161, 467-470
gevangenissen (zie: penitentiaire inrichtingen)
gevangenisstraffen (zie ook: jeugddetentie, vervangende hechtenis) 45, 129, 134-136, 151-159, 180, 235-236, 253, 268-270, 273-274, 409, 411-412, 416-420, 438-440, 483
geweldsdelicten (zie ook: moord en doodslag) 59, 61-64, 67-68, 70-72, 81-91, 97-98, 104, 112-114, 116, 119, 121-122, 129, 126-128, 129, 131-145, 157-158, 164, 183-184, 188-190, 197-198, 201, 221, 245-247, 264-265, 271-272, 338-342, 344, 352-353, 358-359, 361, 367, 369-371, 378-380, 382-392, 394-400, 402, 404-407, 411-414, 417, 419, 421, 423-425, 427, 430-438, 442, 471-474, 477-479, 481-482
GPS (zie: Geïntegreerd Processysteem)
gratie 50, 175-176, 449
Halt (zie ook: alternatieve (jeugd)straffen; Stop-reactie) 31-33, 151, 168-169, 180, 195, 324, 446, 450
hechtenis (zie: gevangenisstraffen; voorlopige hechtenis)
Herziening 50
Hoge Raad (zie: rechterlijke macht)
hoger beroep (zie: rechtsmiddelen)
huis van bewaring (zie: penitentiaire inrichtingen)
identiteitsfraude (zie: computercriminaliteit)
inbewaringstelling (zie: voorlopige hechtenis)
inbraak (zie: vermogensdelicten)
informatiebronnen criminaliteit en rechtshandhaving 293-336

inning van geldboete – incl. transacties (zie ook: geldboete) 151, 173, 210-211, 220-222, 247-249, 446-447, 454, 469, 474
inning van schadevergoedingsmaatregel 151, 174, 247-249, 448
inning van voordeelsontneming (zie ook: voordeelsontneming) 151, 175, 247-249, 448, 474
Inspectie voor de sanctietoepassing (ISt) 54-55
Integraal Reclassering Informatiesysteem (IRIS) (zie ook: reclassering) 322-323
Integrale Veiligheidsmonitor (zie: Veiligheidsmonitor)
Internationale slachtofferenquête (ICVS) 257, 331-332
internationale rechtshulp (zie: overdracht van straftenuitvoerlegging)
internationale vergelijking criminaliteit en opsporing 253-266, 270-274, 477-481, 486-487
internationale vergelijking strafrechtspleging en tenuitvoerlegging 253, 266-270, 482-484, 486-487
interne criminaliteit (zie: bedrijven als slachtoffer)
inverzekeringstelling (zie: voorlopige hechtenis)
IRIS (zie: Integraal Reclassering Informatiesysteem)
ISD-maatregel (zie: plaatsing in inrichting voor stelselmatige daders)
jeugdbescherming - organisatie (zie: Raad voor de Kinderbescherming)
jeugdcriminaliteit (zie ook: meisjescriminaliteit) 81, 91-92, 97-107, 177, 194-225, 264-265, 362, 369-371, 450, 481
jeugddetentie 45, 129, 142-144, 151, 162-164, 195, 253, 274, 409, 426, 433-435, 438, 441-443, 483, 486-487
jeugdmaatregelen (zie: jeugdstraffen en -maatregelen)
jeugdreclassering 45, 49, 53-54, 151, 169-170
jeugdstraffen en -maatregelen (zie ook: alternatieve (jeugd)straffen; gedragsmaatregel voor jeugdigen, jeugddetentie, PIJ-maatregel) 45-46, 54, 129, 141-146, 151, 162-164, 167-170, 177, 194-198, 409-410, 421-434, 441-446, 450, 483
jeugdstrafrechtspleging 109-112, 120-126, 127, 129, 140-146, 177, 194-198, 377, 390-400, 377, 390-400, 421-426, 450,453, 483
justitieketen 493-495
justitiële documentatie (zie: Onderzoek- en beleidsdatabase Justitiële Documentatie)
justitiële inrichtingen (zie: Dienst Justitiële Inrichtingen; justitiële jeugdinrichtingen; penitentiaire inrichtingen)
justitiële jeugdinrichtingen - doelgroep, capaciteit, bezetting en doorstroming 51, 151, 162-164, 236, 320-321, 442-443, 464-465, 467-470
kantongerechten (zie: rechterlijke macht)
kinderbescherming (zie: Raad voor de Kinderbescherming)
Koninklijke Marechaussee 29, 226-227
Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) (zie: Nationale Politie)
kosten van criminaliteit 221, 246-247, 249-251, 326-331, 471-475

kosten van preventie (zie ook: beveiligingsbranche) 226-227, 244, 246-247, 458-460, 466-467
kosten van (straf)rechtshandhaving 221, 228-229, 241-243, 246-247, 458-459, 461-462, 466-467, 469-470
kosten van straftenuitvoerlegging 221, 234-236, 242-243, 244, 246-247, 458-459, 464-467, 469-470
kosten van veiligheidszorg 221-241, 241-244, 328-331, 458-459, 467-468, 471-474
kosten van vervolging en strafrechtspleging 221, 229-234, 241-244, 458-459, 462-463, 465-470
landelijk parket (zie: openbaar ministerie)
landenvergelijking (zie: internationale vergelijking)
legaliteitsbeginsel 22
letsel van slachtoffers (zie: psychisch letsel bij slachtoffers)
levensdelicten (zie: moord en doodslag)
maatregelen (zie: straffen en maatregelen)
melding bij de politie (zie: aangifte)
meisjescriminaliteit (zie ook: jeugdcriminaliteit; vrouwencriminaliteit) 81, 91-93, 99-101, 104, 121, 131, 140, 164, 362, 367-368, 372-375, 377, 403
misdrijven (zie: strafbaar feit)
mishandeling (zie: geweldsdelicten)
MITS 321-322
Monitor criminaliteit bedrijfsleven (MCB) 60
moord en doodslag 87, 253, 263, 353, 361, 369, 371, 378-380, 382-392, 394-400, 404-407, 411-414, 417, 419, 421, 423-425, 427, 430-435, 471, 473, 479-482
Nationale Politie - organisatie, taken en omvang 28-29, 222-229, 459-461
Nederlands Forensisch Instituut (NFI) 55, 228-229, 461-462
Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) 55
OBJD (zie: Onderzoek- en beleidsdatabase Justitiële Documentatie)
OMDATA (zie ook: afdoening door openbaar ministerie) 312-313
ondertoezichtstelling 441
Onderzoek- en beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD) 316-317
onderzoek ter terechtzitting (zie: terechtzitting)
ongeregistreerde criminaliteit 59-66, 180, 258-261
ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel (zie: voordeelsontneming)
ontslag van rechtsvervolging (zie: vonnis)
onttrekking aan het verkeer 46, 409-410, 426
ontzegging van rijbevoegdheid 50, 139, 180, 195, 409-410, 426
onveiligheidsgevoelens 59-60, 77-80, 253, 257-258, 261-262, 348-351, 477-478

openbaar ministerie - organisatie, taken en omvang (zie ook: afdoening door openbaar ministerie) 35-37, 229-230, 462
openbare orde delicten (zie: vandalisme)
ophelderingspercentage 81, 88-89, 352, 354-355
opsporingsonderzoek 27-28, 493
opvanginrichtingen voor jeugdigen (zie: justitiële jeugdinrichtingen)
overlevering (zie: uitlevering)
overtredingen (zie ook: strafbaar feit, verkeersovertredingen) 203-221, 245-247, 451-457, 469-474
parkeerovertredingen (zie: overtredingen)
parketten (zie: openbaar ministerie)
particuliere beveiliging (zie: beveiligingsbranche)
penitentiair programma 51, 444
penitentiaire inrichtingen - doelgroep, bestemming en mate van beveiliging 51, 166-167, 235-236, 464-465, 469-470
PIJ-maatregel (zie ook: jeugdstraffen en -maatregelen) 48, 51, 140, 146, 162-164, 195, 409-410, 426, 441-443
plaatsing in inrichting voor stelselmatige daders 47, 139-140, 156, 409-410, 438-439
plaatsing in psychiatrisch ziekenhuis 46-47, 409-410, 439
politieorganisatie (zie: Nationale Politie)
politiekosten (zie: kosten van (straf)rechtshandhaving)
Politiemonitor (zie ook: Veiligheidsmonitor) 299-300
politiesepot (zie: afdoening door politie)
politiestatistiek (zie ook: criminaliteitsontwikkeling) 81-107, 308-311
politiestrafbeschikking (zie: afdoening door politie)
politietransactie (zie: afdoening door politie)
processen-verbaal (zie: aangifte)
preventiekosten (zie: kosten van preventie)
preventiemaatregelen door burgers 59-60, 74-76, 346-347
Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) 49, 53-54, 167, 229-230, 323-324, 462
Raad voor de Rechtspraak 39, 334-336, 467-468
Raad voor Rechtsbijstand (zie ook: rechtshulp) 55, 236-239, 465, 467-468
Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) 54-55
RAC-min (zie ook: COMPAS; Geïntegreerd Processysteem) 313-315, 334-336
rassendiscriminatie (zie: discriminatie)
rechterlijke macht - organisatie, taken en omvang 39-40, 233-234, 241-244, 463, 466-468
rechtshulp – incl. gefinancierde rechtshulp 236-239, 241-243, 458-459, 465-467, 469-470
rechtsmiddelen 43-44, 129, 147-149, 203, 209, 213-217, 221, 456
rechtszaken (zie: strafrechtspleging)
recidive 81, 96, 102, 366, 375

reclassering - organisatie, omvang en taken (zie ook: jeugdreclassering) 53, 165-167, 235-236, 241-243-244, 322-323, 458-459, 462, 464-465
regionale politie (zie: Nationale Politie)
revisie (zie: herziening)
rijden onder invloed (zie: verkeersdelicten)
Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW) (zie ook: verkeersovertredingen) 204-206, 455
rijksrecherche 30
sancties (zie: straffen en maatregelen)
schade van criminaliteit (zie: kosten van criminaliteit)
Schadefonds Geweldsmisdrijven 56-57, 240-241, 252, 466, 476
schadevergoeding aan ex-verdachten 231-232, 462
schadevergoedingsmaatregel (zie ook: inning van schadevergoedingsmaatregel) 25-26, 46, 139, 174, 252, 381-382, 393, 409-410, 426, 439, 448, 467-468, 476
schikkingen (zie: afdoening door openbaar ministerie)
schuldigverklaringen (zie: vonnis)
seksuele delicten (zie: zedendelicten)
sepot (zie: afdoening door openbaar ministerie; afdoening door politie)
schuldigverklaringen (zie: vonnis)
slachtofferenquête (zie ook: internationale slachtofferenquête; Veiligheidsmonitor) 59-80, 288-289, 294-300, 338-351
slachtofferhulp (zie ook: lichamelijk letsel bij slachtoffers; psychisch letsel bij slachtoffers) 25, 56, 73-74, 240-241, 244, 252, 334, 345, 458-459, 466-467, 469-470, 476
slachtofferrisico 24-26
slachtoffers - kenmerken en rechtspositie (zie ook: psychisch letsel bij slachtoffers) 24-26, 59-80, 180, 250-251, 253, 257-261, 338-343, 348-349, 475
snelheid van berechting (zie: doorlooptijden van strafzaken)
snelheidsovertredingen (zie: overtredingen)
spreekrecht 25
staande magistratuur (zie: openbaar ministerie)
stadscriminaliteit 81, 95-96, 102-103, 356-357, 365, 374
standaardclassificatie misdrijven (zie: classificatie van misdrijven)
Stop-reactie (zie ook: alternatieve (jeugd)straffen; Halt) 33
strafbaar feit (zie ook: overtredingen) 21-23, 285-289
strafbeschikkingen (zie ook: afdoening door openbaar ministerie; afdoening door politie) 31-32, 38-39, 109, 113, 116-118, 123, 131, 139, 172-173, 179-180, 182, 194-196, 203-211, 218-219, 247-249, 381-382, 387-388, 393-394, 399, 401, 447, 450, 451-453, 455-456, 467-470, 474
straffen en maatregelen (zie ook: alternatieve (jeugd)straffen; jeugdstraffen en –maatregelen; vrijheidsbeperkende maatregelen) 44-50, 133-140, 177-183, 266-269, 272-273, 409-420, 450, 483

strafmaat 133-138, 141-146, 158-160, 164, 253, 266-269, 272-273, 416, 429, 439-440
strafonderbreking (zie: heenzending)
strafproces - organisatie en fasen 39-44, 177-183, 494
strafprocesrecht 21-24
strafrecht 21-24
strafrechtspleging (zie ook: doorlooptijd van strafzaken; internationale vergelijking strafrechtspleging; jeugdstrafrechtspleging) 39-44, 113-120, 126-128, 177-183, 203-217, 222-225, 229-234, 272-273, 311-319, 325, 334-336, 377-402, 403-437, 450-456, 458-459, 462-463, 465-470, 482, 493
strafrechtsysteem 21-57
straftenuitvoerlegging (zie ook: kosten van straftenuitvoerlegging) 50-52, 151-176, 203, 210-211, 234-236, 272-275, 319-322, 438-449, 452, 456, 458-459, 458-459, 464, 466-470, 495
strafvervolging 35-39
taakstraffen (zie: alternatieve (jeugd)straffen)
tbs - tenuitvoerlegging, capaciteit, bezetting en doorstroming (zie ook: forensische zorg) 47, 140, 159-162, 409-410, 439-441, 464, 467-470
tbs-bevolking - kenmerken 160-161, 321-322, 439-441
technisch sepot (zie: afdoening door openbaar ministerie)
tenuitvoerlegging van sancties (zie: straftenuitvoerlegging)
terbeschikkingstelling (zie: tbs)
terechtzitting 40-41 (zie ook: beraadslaging; strafproces)
transacties (zie: afdoening door openbaar ministerie; afdoening door politie; strafbeschikking)
TULP (zie ook: gevangenisbevolking; gevangeniscapaciteit; justitiële jeugdinrichtingen) 319-321
uitlevering 439
uitspraak (zie: vonnis)
vandalisme (zie ook: brandstichting) 59, 61-64, 67-68, 70-72, 81-91, 97-98, 104, 112-114, 116, 121-122, 124, 126-128, 132-145, 157, 164, 183-184, 186-187, 196-197, 199, 221, 245-247, 338-342, 344, 352-353, 358-360, 369-371, 378-380, 382-392, 394-400, 402, 404-407, 411-414, 417, 419, 421, 423-425, 427, 430-438, 442, 471-474
veel voorkomende delicten (zie: criminaliteitsontwikkeling)
veelplegers (zie: recidive)
Veiligheidsmonitor (zie ook: Politiemonitor) 59-80, 289-291, 300-307
veiligheidszorg (zie: kosten van veiligheidszorg)
verbeurdverklaring 49-50, 409-410, 426, 474
verdachten - rechtspositie (zie ook: daderprofiel) 23-24, 81-82, 89-107, 109, 111-126, 180, 195, 253, 264-266, 271-272, 357-376, 450, 481-482, 486-487

vergelijking criminaliteit en strafrechtspleging (zie: internationale vergelijking criminaliteit; internationale vergelijking strafrechtspleging)
verkeersboete (zie: bestuurlijke handhaving; geldboete)
verkeersdelicten 81-91, 97-98, 104, 112-114, 117, 122, 124, 127-129, 132-133, 135-141, 144-145, 158, 184, 192-193, 221, 245-247, 352, 354, 360-361, 368, 370-371, 378-380, 382-392, 394-400, 402, 404-408, 411-414, 417-425, 427-428, 430-439, 471-474
verkeersovertredingen (zie ook: Rijksdienst voor het Wegverkeer) 203-217, 221, 451-452, 454-455, 457
vermogensdelicten (zie ook: economische delicten) 59, 61-64, 67-68, 70-72, 81-91, 97-98, 104, 106-107, 111-114, 116-117, 121-122, 124, 126-128, 129, 131-145, 157-158, 164, 184-186, 196-198, 221, 245-247, 258-260, 271-272, 338-342, 344, 352-355, 358-360, 367, 369-370, 378-380, 382-392, 394-400, 402, 404-405, 407, 411-412, 414, 417, 419, 421, 423-424, 427, 430-431, 433-434, 436-438, 442, 471-475, 477-479, 481-482
vernieling (zie: vandalisme)
vervangende hechtenis 154-156, 173, 211, 217, 438-439, 447-448, 454, 456
vervolging (zie: strafvervolging)
vervolging en berechting (zie: strafrechtspleging)
vervroegde invrijheidstelling (zie: voorwaardelijke invrijheidstelling)
voeging (zie: afdoening door openbaar ministerie)
vonnis 43, 129-149, 203, 209-210, 177, 179-182, 194-195, 207-208, 214-217, 253, 266-269, 325-326, 403-437, 450, 454, 456, 677
voordeelsontneming (zie ook: inning van voordeelsontneming) 36, 45, 49-50, 139, 175, 177, 195, 247-249, 409-410, 426, 439, 467-468, 474
voorlopige hechtenis (zie ook: heenzendingen) 28, 153-155, 162-163, 438-439, 442-443
voorwaardelijke invrijheidstelling 44-45
vrijheidsbeperkende maatregel 34-34, 47-48
vrijheidsstraffen (zie: gevangenisstraffen)
vrijspraak (zie: vonnis)
vrouwencriminaliteit (zie ook: meisjescriminaliteit) 81, 90-94, 97, 113, 131, 156, 161, 253, 265-266, 357-358, 362-366, 372-375, 377, 403, 481
vuurwapendelicten (zie: wapendelicten)
Waarborgfonds Motorverkeer 57, 252, 476
wapendelicten 81, 87-89, 97, 104, 114, 122, 127-128, 132-137, 221, 245-247, 352, 354, 360-361, 370-371, 378-380, 382-392, 394-400, 402, 404-408, 411-414, 417-425, 427-428, 430-439, 442,448, 471-474
winkeldiefstal (zie: vermogensdelicten)
zakkenrollerij (zie: vermogensdelict)

zedendelicten 62, 64, 67-68, 81, 84-86, 88-90, 97-98, 104, 113-114, 122, 126, 128-129, 131-145, 157-158, 164, 183-184, 187-189, 196-197, 200, 221, 245-247, 338, 341, 344, 352-353, 358-359, 361, 369, 371, 378-380, 382-392, 394-400, 402, 404-408, 411-414, 417-425, 427-428, 430-438, 442, 471-474, 479, 481-482
zelfmelders 153-154, 438
zittende magistratuur (zie: rechterlijke macht)